



**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**YAŞLILIK STATÜSÜ, ROLLER AÇISINDAN
YAŞLILARIN TOPLUMSAL BEKLENTİLERİ VE SORUNLARI
(İSPARTA ÖRNEĞİ)**

İl KALAYCI

DOKTORA TEZİ

**TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Metin ÖZKUL**

İSPARTA, 2015



T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

DOKTORA TEZ SAVUNMA
SINAV TUTANAĞI



Tez Savunması 1

Tarih:26/1/ 2015

Enstitü Yönetim Kurulunun 31/12/2014 tarih ve 690 sayılı kararıyla oluşturulan jürimiz, Sosyoloji Anabilim Dalı Bilim Dalını Seçiniz Bilim Dalı DOKTORA öğrencisi İŞİL KALAYCI'nın "YAŞLILIK STATÜSÜ, ROLLERİ AÇISINDAN YAŞLILARIN TOPLUMSAL BEKLENTİLERİ VE SORUNLARI (ISPARTA ÖRNEĞİ)" başlıklı tezini incelemek ve değerlendirmek üzere 26/1/2015 tarihinde saat 13:30'da toplanmış ve adayı tez savunmasına almıştır.

SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Yönetmeliğinin 39. Maddesi uyarınca adaya 90 dakika süreyle teziyle ilgili Ek'te sunulan sorular yöneltilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tezinin aşağıda belirtilen sebeplerle,

Tezin kabul edilmesine (Öğrenci, varsa jüri tarafından gerekli görülen düzeltmeleri yaparak, tezinin onaylı son şeklini bir (1) ay içinde Enstitü'ye teslim etmelidir.)

Tezde düzeltme verilmesine (Öğrenci, tezde gerekli görülen düzeltmeleri yaptıktan sonra altı (6) ay içinde savunmasını yineleyecektir.)

Tezin reddedilmesine (Öğrenci yeni tez konusu belirleyecek)

***Tez adı değişikliği yapıldı/yapılmadı.**
oy birliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Gereği arz olunur.

Jüri	Adı Soyadı	İmza
Danışman	: Prof.Dr. Metin ÖZKUL	
Üye	: Prof.Dr. Kamil KAYA	
Üye	: Prof.Dr. Kemaleddin TAŞ	
Üye	: Prof.Dr. İsmail TUFAN (Başkan)	
Üye	: Doç.Dr. Ümit AKÇA	

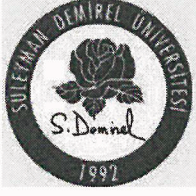
Ekler :

- 1) Tez Değerlendirme Jüri Raporları
- 2) Sınav soru tutanağı

SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği; Madde 39 (3) Jüri üyeleri, söz konusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde, hazırladıkları raporlarla birlikte toplanarak öğrenciyi tez savunma sınavına alırlar. Tez savunma sınavının yeri ve tarihi EYK'nca belirlenir. Jüri aralarında bir başkan seçer. Tez savunma sınavı, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru-cevap bölümünden oluşur. Tez savunma sınavı en az kırkbeş, en çok doksan dakikadır.

(4) Tez sınavının tamamlanmasından sonra jüri tez hakkında salt çoğunlukla kabul, ret veya düzeltme kararı verir. Bu karar, EABD Başkanlığı'nca tez sınavını izleyen üç gün içinde Enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrenci yeni tez konusu sunmak zorundadır. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç altı ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrenci yeni tez konusu sunmak zorundadır. Yeni tez konusu bu Yönetmeliğin 38 inci maddesinde yer alan esaslara göre belirlenir.

Enstitü Yönetim Kurulu Kararı	Tarih:	Karar No:
Bu form sınavdan sonra danışman tarafından düzenlenerek ilgili Anabilim Dalı Başkanlığı aracılığı ile 3 gün içinde Enstitüye teslim edilir.		



T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEMİN METNİ

Doktora tezi olarak sunduğum “Yaşlılık Statüsü, Rollerini Açısından Yaşlıların Toplumsal Beklentileri ve Sorunları (Isparta Örneği)” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

Işıl KALAYCI

ISPARTA – Ocak 2015

ÖZET

YA LILIK STATÜSÜ, ROLLER AÇISINDAN YA LILARIN TOPLUMSAL BEKLENT LER VE SORUNLARI (ISPARTA ÖRNE)

I ıl KALAYCI

Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 416 Sayfa, Ocak 2015

Danı man: Prof. Dr. Metin ÖZKUL

Ya lılık statüsü, rolü geleneksel toplumlarda, bireyler üzerinden, toplumsal çevrenin attetti i özellikleri içermektedir. Ya lılık statüsü, toplumsal tanıma uygun dü en bireyler açısından aynı özellikleri barındırmaktadır. Günümüzün toplumsal ya amında birçok toplumsal de i kenin etkisiyle anlam kazanmaktadır. Modern toplumlarda, geleneksel toplumun ya lılık statüsüne attetti i özellikler, toplumsal referans ihtiyacını kar ılayan de er hükmü olarak korunmaktadır. Ancak farklı husus günlük pratiklerde ortaya çıkan de i melerle ilgilidir. Bu farklılık, geleneksellik içinde herkes için aynı olan bireysel özelliklerin niteli inin de i mesi ve çe itlenmi olmasıyla ilgilidir. Modern toplumlarda, kazanılmı statülerde oldu u gibi bireyin, temsil etti i statüye, bireysel beceri/ba arıyla yaptı ı katkı, statünün toplumsal önemini, kendisini temsil eden bireyin niteliklerine ba lı hale getirmektedir. Bu nedenle modern toplumlarda geleneksel toplumlardaki gibi tek bir ya lılık statüsü de il birçok ya lılık statüsü bulunmaktadır. Biyolojik olarak ya lı kabul edilen bireylerin statüsel farklılı ı, niteliklerine ba lı olarak olu turdu u rol potansiyelinden kaynaklanmaktadır. Bireyin rol potansiyeli kendisine, i gal etti i statüye atfedilen toplumsal önemi ve saygınlı ı belirlemektedir. Bu nedenle günümüz toplumlarında, geleneksel toplumlardaki gibi tek bir "ya lılık statüsü" yoktur. Bireysel ve çevresel nedenlerin etkisiyle "ya lılık statüleri" bulunmaktadır. Konunun toplumsal bir sorun alanı olması ise bu noktada ba lamaktadır.

Modern toplumlarda, ya lılık statüsünün sorunsallı ı kurumsal tanımlama ve düzenlemelerle istikrara ve çözüme kavu turulmu tur. Türkiye gibi geleneksel özelliklerle modern özellikleri birlikte ya amaya devam eden "geçi " toplumlarında kurumsal tanımlama ve düzenleme eksiklikleri nedeniyle ya lılık statüsü sorunsal alan olarak önemini korumaktadır.

Eldeki çalı ma bu dü üncelerden hareketle "ya lılık statüsünün" toplumumuzdaki önemini, anlamını, i levlerini ve konuyla ilgili sorunları tespit ve analiz etmeye çalı maktadır. Çalı ma öncelikle mevcut durumu betimlemeyerek, problematik alanları tespit etmektedir. Daha sonra tespit edilen bu sorunların nedenselliklerini ortaya koymaya çalı maktadır.

Anahtar Kelimeler: Ya lılık, Ya lılık Statüsü, Ya lılık Rolü, Geleneksel Toplum, Modern Toplum.

ABSTRACT

AGING STATUTE, IN TERMS OF ROLES SOCIAL PROBLEMS AND PROSPECTS OF ELDERLY (SAMPLE of ISPARTA)

I il KALAYCI

Süleyman Demirel University, Institute Of Social Sciences,
Department of Sociology, Ph. D. Thesis, 416 Pages, January 2015

Supervisor: Prof. Dr. Metin ÖZKUL

In traditional societies, old age status, roles consisted of features attributed by social environment via individuals on specific age. Old age status holds the same features for almost all individuals who are suitable for social definition. In today's social life, it makes sense by the effects of social changes. In modern societies, features attributed by traditional society to old age status have been protected as a value province satisfying social reference needs. But the different point is related to the changes occurring in daily practices. This difference is related to the variety and changes of individualistic features quality which are same for everybody on specific age in traditionality. In modern societies, as in achieved status, the contribution of an individual to the status which he represents by individual ability and success makes dependent it to the features of individual who represents itself. Accordingly in modern societies, there are many old age positions different from the conventional societies which have only one status. Status difference of an individual who is considered as an old person biologically is based on role potentials created according to the qualities. Role potential of an individual defines social importance and respect which were attributed to him and his status in which he is. So in today's societies, there is not only one aging status as in conventional societies. On the contrary, there are aging positions which make sense by the individual and environmental reasons. Being a social problem of the matter starts at this point.

In modern societies, problems occurred because of aging status have been gained a solution and stability with institutional definition and arrangements. Again within this period, in 'transitional' societies which have been living with traditional and modern features together like Turkey, the aging status maintains its importance as problematical area because of deficiencies of institutional definition and regulation.

From, these points view, this study tries to determine and analyse the importance, meaning, functions and problems about the topic of 'aging status' in our society. First of all, the study determines problematic areas by describing current situation. And then it tries to present the causalities of problems determined.

Key Words: Aging, Old Age Status, Old Age Role, Traditional Society, Modern Society.

Ç NDEK LER

	Sayfa
ONAY SAYFASI	ii
YEM N METN	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
Ç NDEK LER	vi
KISALTMALAR D Z N	xi
EK LLER D Z N	xii
TABLolar D Z N	xiii
ÖNSÖZ	xxxi
G R	1

B R NC BÖLÜM

YA LILIK OLGUSUNUN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVES

1. YA LILIK OLGUSU VE YA LANMA KAVRAMI.....	5
1.1. YA LILIK OLGUSU	5
1.2. YA LANMA KAVRAMI.....	6
1.3. YA LILI IN SINIFLANDIRILMASI.....	9
1.3.1. Biyolojik Ya lılık	10
1.3.2. Kronolojik Ya lılık.....	10
1.3.3. Sosyal Ya lılık.....	11
1.3.4. Ekonomik Ya lılık.....	11
1.4. YA LILIK DÖNEM N N GENEL ÖZELL KLER	12
1.4.1. Ya lılık Döneminin Fiziksel Özellikleri.....	12
1.4.2. Ya lılık Döneminin Psikolojik Özellikleri	14
1.4.3. Ya lılık Döneminin Genel Sosyolojik Özellikleri.....	17
2. YA LILIK OLGUSUNA YÖNEL K SOSYOLOJ K VE PS KOLOJ K KURAMLAR	20
2.1. Etkinlik/Aktivite Kuramı	20
2.2. Ya amdan Geri Çekilme Kuramı	22
2.3. Modernle me Kuramı	24
2.4. Süreklilik Kuramı	26
2.5. Eksiklik Kuramı	27
2.6. Rol Bırakma (Kaybetme) Kuramı	28

2.7. Toplumsal De i -Toku Kuramı.....	29
---------------------------------------	----

K NC BÖLÜM

YA LILIK OLGUSU VE TOPLUMSAL ÖZELL KLER

1. YA LILIK OLGUSUNUN TOPLUMSAL YAPIDAK YER	31
1.1. Ya lılık Statüsü.....	33
1.1.1. Atfedilen Statü Olarak Ya lılık	36
1.1.2. Ula ılan (Ba arılan) Statü Olarak Ya lılık	37
1.2. YA LILIK ROLLER	39
1.2.1. Atfedilen Statü Açısından Ya lılık Roller.....	39
1.2.2. Ula ılan Statü Açısından Ya lılık Roller.....	40
2. YA LILIK STATÜSÜNE YÖNEL K KURUMSAL MEKAN ZMALAR	42
2.1. Aile ve Ya lılık	42
2.1.1. Kırsal Toplumda Aile ve Ya lılık.....	45
2.1.2. Kentsel Toplumda Aile ve Ya lılık	48
2.2. Din-Ahlâk ve Ya lılık	50
2.3. Modern Hukuk ve Ya lılık	52
2.4. E itim ve Ya lılık	55
2.5. Ekonomi ve Ya lılık	58
2.6. Ya lılık Statüsüne Yönelik Di er Bazı Çevresel Faktörler	60
3. GELENEKSELDEN MODERNE TÜRK TOPLUMUNDA YA LILIK STATÜSÜ VE ROLÜ	62
3.1. Geleneksel Türk Toplumunda Ya lılık Statüsü ve Rolü	62
3.2. Modern Türk Toplumunda Ya lılık Statüsü ve Rolü	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YA LILARIN SOSYOLOJ K ÖZELL KLER (ISPARTA ÖRNE)

1. ARA TIRMANIN GENEL ÖZELL KLER	66
1.1. Ara tırmanın Amacı	66
1.2. Ara tırmanın Önemi	67
1.3. Ara tırmanın Yöntemi.....	68
1.3.1 Alan Seçimi	68
1.3.2. Ara tırmanın Sınırlılıkları.....	68
1.3.3. Ara tırmanın Örneklemi.....	68
1.3.4. Verilerin Analizi	71

1.3.5. Ara tırmanın Hipotezleri	75
2. ÖRNEKLEM N DEMOGRAF K ÖZELL KLER	76
2.1. Hane Nüfusu ve Haneyi Olu turanların Konumu	76
2.2. Do um Yeri ve kamet Ko ulları.....	77
2.2.1. Do um Yeri	77
2.2.2. Konutta kamet Edenlerin kamet Ko ulları.....	78
2.2.3. Huzurevinde kamet Edenlerin kamet Ko ulları.....	89
2.3. Ya	106
2.4. Cinsiyet.....	107
2.5. Medeni Durum.....	108
2.6. E itim	109
2.7. Gelir Durumu ve Meslek	110
2.7.1. Mal Varlı ı ve Gelir Düzeyi.....	110
2.7.2. Mesleki Özellikleri	116
2.7.3. Sosyal Güvenceleri	121
2.8. Sa lık Durumu.....	124
2.8.1. Kronik Sa lık Sorunları.....	124
2.8.2. Engellilik Sorunları	125
2.8.3. Bakıma Muhtaçlık Durumu	127
3. ÖRNEKLEM N A LE ÇEVRES	131
3.1. E Durumu	131
3.1.1. E in E itimi	133
3.1.2. E in Gelir Düzeyi	133
3.1.3. E in Mesleki Özellikleri	134
3.1.4. E in Sosyal Güvencesi.....	136
3.2. Çocuk Durumu	136
3.2.1. Çocuk Sayısı	136
3.2.2. Çocukların Cinsiyeti	137
3.2.3. Çocukların Medeni Hali	138
3.2.4. Çocukların E itim Durumu	139
3.2.5. Çocukların Meslekleri	139
3.3. Aile li kileri.....	140
3.3.1. E le li kiler.....	140
3.3.1.1. Memnuniyet Duyulan li kiler.....	141

3.3.1.2. İikâyetçi Olunan İlişkiler	143
3.3.1.3. Etkin İlişkilere Yönelik Bir Değerlendirme	147
3.3.2. Çocukları ile Kurdukları İlişkiler	152
3.3.2.1. Çocuklarıyla Birlikte Kamet Etme Durumu.....	152
3.3.2.2. Yardımla İlişkiler	154
3.3.2.3. Ziyaret İlişkileri	156
3.3.2.4. Çocuklarıyla İlişkilerinde Memnuniyet Düzeyleri.....	158
3.3.2.5. Çocuklarıyla İlişkilerinde Sorunlar ve İikâyetleri.....	166
3.3.2.6. Çocuklarıyla Kurdukları İlişkilere Yönelik Bir Değerlendirme	170
3.3.3. Yaşlılara Atfedilen Toplumsal Konum ve Beklentiler	174
3.3.3.1. Aile Üyelerinin Yaşlılara Atfettiği Konumla İlgili Bir Değerlendirme	174
3.3.3.2. Kendi Konumlarıyla İlgili Beklentilerine Yönelik Bir Değerlendirme	227
3.4. Diğer Toplumsal İlişkileri.....	232
3.4.1. Akrabalarıyla İlişkileri.....	232
3.4.1.1. Kardeşleriyle İlişkileri	232
3.4.1.2. Torunlarıyla İlişkiler	241
3.4.1.3. Diğer Akrabalarla İlişkiler	252
3.4.2. Komşularıyla ve Arkadaşlarıyla İlişkileri.....	259
4. ÖRNEKLEM NİYE AM TARZI	270
4.1. Boş Zaman Etkinlikleri.....	270
4.2. Dernek, Vakıf vb. Kuruluşlara Üyelik Durumları.....	280
4.3. Toplumsal Yükümlülükler ve Yaşam Memnuniyeti.....	289
4.3.1. Yaşlıların Kendileri İçin Öngördükleri Toplumsal Yükümlülükler	289
4.3.2. Ailenin Atfettiği Toplumsal Yükümlülükler	296
4.3.3. Yaşlıların Buldukları Toplumsal Ortamdan Beklentileri	311
4.3.3.1. Aile Çevresinden Beklentileri.....	311
4.3.3.2. Gençlerden Beklentileri	312
4.3.3.3. Kamusal Beklentileri	314
4.3.4. Yaşlıların Yaşam Memnuniyeti.....	325
4.3.5. Yaşlıların Kendilerine Yönelik Düzünceleri	343
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	357

KAYNAKÇA	390
EKLER.....	399
Ek – 1: Anket Soruları.....	399
ÖZGEÇM	416

KISALTMALAR D Z N

a.g.ç.	Adı Geçen Çalı ma
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.r.	Adı Geçen Rapor
a.g.t.	Adı Geçen Tez
s.	Sayfa
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve di erleri
vs.	Ve saire
T.	Tablo
S.	Sayı
C.	Cilt
TU K	Türk statistik Kurumu
OECD	Ekonomik Kalkınma ve birli i Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development)

EK LLER D Z N

Sayfa

ekil 1.1. Farklı Zeka Biçimleri	15
---------------------------------------	----

TABLolar D Z N

	Sayfa
Tablo 1: Örneklemin Seçildi i Yerle im Yerlerindeki Nüfus Durumu	70
Tablo 2: Evren ve Örneklem (KADIN)	70
Tablo 3: Evren ve Örneklem (ERKEK)	71
Tablo 4: Nitel Örneklem Tablosu	75
Tablo 5: Hane Nüfusu	76
Tablo 6: Haneyi Olu turanların Konumu.....	77
Tablo 7: Do um Yeri	77
Tablo 8: kamet Yerine Göre Do um Yeri	77
Tablo 9: kamet Ko ulları	78
Tablo 10: Cinsiyete Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer.....	78
Tablo 11: Ya r Gruplarına Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	79
Tablo 12: Gelir Düzeyine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	79
Tablo 13: kamet Ko ullarına Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	80
Tablo 14: Medeni Haline ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer.....	81
Tablo 15: E itim Düzeyine ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	82
Tablo 16: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	83
Tablo 17: u Anda Çalı ma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer.....	84
Tablo 18: Gayrimenkul Düzeyine ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer.....	84
Tablo 19: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer.....	85
Tablo 20: E inden Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	86
Tablo 21: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	86
Tablo 22: Çocuklarıyla li kisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer.....	87
Tablo 23: Kom ularından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	87
Tablo 24: Hayatından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	88

Tablo 25: Ailenin Ya lıyı De erlendirmesine ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer	88
Tablo 26: Huzurevinde Ya ama Süresi.....	90
Tablo 27: Cinsiyetine Göre Huzurevine Kendi ste iyle Yerle me Düzeyi.....	90
Tablo 28: Ya Gruplarına Göre Huzurevine Kendi ste iyle Yerle me Düzeyi.....	91
Tablo 29: kamet Yerine Göre Huzurevine Kendi ste iyle Yerle me Düzeyi	91
Tablo 30: Medeni Haline Göre Huzurevine Kendi ste iyle Yerle me Düzeyi	92
Tablo 31: Cinsiyete Göre Huzurevinde Ya amaktan Duydu u Memnuniyet	93
Tablo 32: Ya Grubuna Göre Huzurevinde Ya amaktan Duydu u Memnuniyet	93
Tablo 33: E itim Düzeyine Göre Huzurevinde Ya amaktan Duydu u Memnuniyet	93
Tablo 34: Cinsiyete Göre Huzurevinde Kalma ste i.....	94
Tablo 35: Ya Grubuna Göre Huzurevinde Kalma ste i.....	95
Tablo 36: kamet Yerine Göre Huzurevinde Kalma ste i.....	95
Tablo 37: kamet Ko ullarına Göre Huzurevinde Kalma ste i	95
Tablo 38: Medeni Haline Göre Huzurevinde Kalma ste i	96
Tablo 39: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i	97
Tablo 40: uan Çalı ma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i.....	98
Tablo 41: E itim Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i	99
Tablo 42: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i.....	100
Tablo 43: Gelir Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i.....	100
Tablo 44: Gayrimenkul Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i...	101
Tablo 45: E inden Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i.....	101
Tablo 46: Kom ularından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma ste i	102
Tablo 47: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i.....	102
Tablo 48: Çocuklarıyla li kisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma ste i	103
Tablo 49: Huzurevinde Kalmak stememe Nedenleri.....	104
Tablo 50: Cinsiyete Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma Nedenleri	105
Tablo 51: Ya Gruplarına Göre Ya lının Huzurevinde Kalma Nedenleri	105
Tablo 52: kamet Yerine Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma Nedenleri	105
Tablo 53: Gelir Durumuna Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma Nedenleri	106

Tablo 54: Ya Grubu.....	107
Tablo 55: Cinsiyet.....	108
Tablo 56: Medeni Hal	108
Tablo 57: Cinsiyete Göre Medeni Hali	109
Tablo 58: E itim Düzeyi.....	110
Tablo 59: Cinsiyete Göre E itim Düzeyi.....	110
Tablo 60: Cinsiyete Göre Gayrimenkul Durumu.....	111
Tablo 61: Ya Gruplarına Göre Gayrimenkul Durumu	111
Tablo 62: kamet Yerine Göre Gayrimenkul Durumu.....	111
Tablo 63: Evde Geliri Olan ve Çalı an Ki i Sayısı.....	112
Tablo 64: Aylık Gelir Düzeyi	113
Tablo 65: Aylık Emekli Maa ı.....	113
Tablo 66: u An Çalı tı ı teki Aylık Gelir Düzeyi.....	114
Tablo 67: Cinsiyete Göre uan Çalı tı ı teki Aylık Gelir Düzeyi.....	114
Tablo 68: Gelir ve Borç Düzeyi	114
Tablo 69: Cinsiyete Göre Gelir Düzeyi	115
Tablo 70: Ya Gruplarına Göre Gelir Düzeyi.....	115
Tablo 71: kamet Yerine Göre Gelir Düzeyi.....	116
Tablo 72: Mesleki Özellikler	117
Tablo 73: Cinsiyete Göre u An Çalı ma Durumu.....	117
Tablo 74: Ya Grubuna Göre u An Çalı ma Durumu	118
Tablo 75: Medeni Haline Göre uan Çalı ma Durumu.....	118
Tablo 76: kamet Yerine Göre uan Çalı ma Durumu.....	119
Tablo 77: uanda Yaptı ı teki Mesleki Özellikler.....	120
Tablo 78: Cinsiyete Göre u An Çalı tı ı in Ö rendi i Meslek Olma Düzeyi	120
Tablo 79: Ya Gruplarına Göre uan Çalı tı ı in Ö rendi i Meslek Olma Düzeyi.....	120
Tablo 80: kamet Yerine uan Çalı tı ı in Ö rendi i Meslek Olma Düzeyi	121
Tablo 81: Cinsiyete Göre Emekli Olma Düzeyi	122
Tablo 82: kamet Yerine Göre Emekli Olma Düzeyi	122
Tablo 83: E itim Durumuna Göre Emekli Olma Düzeyi	123
Tablo 84: Kronik Hastalık Düzeyi	124
Tablo 85: Kronik Hastalıkları	124
Tablo 86: Engellilik Düzeyi	126

Tablo 87: Sorun Yaratan Engeller.....	126
Tablo 88: Cinsiyet Göre Ya a Ba lı Olan Sorunlar.....	127
Tablo 89: Ya Gruplarına Göre Ya a Ba lı Olan Sorunlar.....	128
Tablo 90: Ya a Ba lı Olan Sorunlar Hakkında Nitel Görü me.....	128
Tablo 91: Bakıma Muhtaçlık Düzeyi.....	129
Tablo 92: Fiziksel Yeterlilik Düzeyi.....	130
Tablo 93: Cinsiyete Göre Evlilik Sayısı	131
Tablo 94: Ya Gruplarına Göre Evlilik Sayısı	132
Tablo 95: kamet Yerine Göre Evlilik Sayısı.....	132
Tablo 96: E in E itim Düzeyi.....	133
Tablo 97: E in Aylık Emekli Maa ı.....	133
Tablo 98: E in uan Çalı tı ı teki Aylık Gelir Düzeyi.....	134
Tablo 99: Ya a Göre E in Çalı ma Durumu.....	134
Tablo 100: kamet Yerine Göre E in Çalı ma Durumu.....	135
Tablo 101: E in u Anda Yaptı ı teki Mesleki Özellikleri	135
Tablo 102: Cinsiyete Göre E in Emekli Olma Durumu	136
Tablo 103: kamet Yerine Göre E in Emekli Olma Durumu	136
Tablo 104: Hayatta Olan Çocuk Sayısı.....	136
Tablo 105: Hayatta Olan Erkek Çocuk Sayısı	137
Tablo 106: Hayatta Olan Kız Çocuk Sayısı	137
Tablo 107: Evli Olan Erkek Çocuk Sayısı	138
Tablo 108: Evli Olan Kız Çocuk Sayısı.....	138
Tablo 109: Erkek Çocukların E itim Düzeyi	139
Tablo 110: Kız Çocukların E itim Düzeyi	139
Tablo 111: Erkek Çocuklarının Mesleki Özellikleri.....	140
Tablo 112: Kız Çocuklarının Mesleki Özellikleri.....	140
Tablo 113: Cinsiyete Göre E ten Memnun Olma Durumu.....	141
Tablo 114: Ya Grubuna Göre E ten Memnun Olma Durumu	141
Tablo 115: kamet Yerine Göre E ten Memnun Olma Durumu.....	142
Tablo 116: Medeni Haline Göre E ten Memnun Olma Durumu.....	142
Tablo 117: E itim Düzeyine Göre Göre E ten Memnun Olma Durumu.....	142
Tablo 118: Cinsiyete Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular.....	143
Tablo 119: Ya Grubuna Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular	144
Tablo 120: Medeni Haline Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular.....	144

Tablo 121: kamet Yerine Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular.....	144
Tablo 122: E itim Düzeyine Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular	145
Tablo 123: E ten ikâyetçi Olunan Konular Hakkında Nitel Görü me	145
Tablo 124: Cinsiyete Göre E le Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler	148
Tablo 125: Ya Grubuna Göre E le Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler.....	149
Tablo 126: kamet Yerine Göre E le Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler	149
Tablo 127: Medeni Haline Göre E le Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler	150
Tablo 128: E itim Düzeyine Göre E le Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler	150
Tablo 129: E iyle Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me	151
Tablo 130: Çocuklarıyla Birlikte kamet Etme Düzeyi	152
Tablo 131: Çocuklarından Para Yardımı Alma Düzeyi.....	154
Tablo 132: Çocuklarına Para Yardımı Yapma Düzeyi	154
Tablo 133: Cinsiyete Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı 1.....	156
Tablo 134: Ya Grubuna Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı 1.....	156
Tablo 135: E itim Düzeyine Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı 1.....	157
Tablo 136: kamet Yerine Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı 1.....	157
Tablo 137: Medeni Haline Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı 1.....	157
Tablo 138: Cinsiyete Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu	159
Tablo 139: Ya Grubuna Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu.....	159
Tablo 140: kamet Yerine Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu	159
Tablo 141: Medeni Haline Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu	160
Tablo 142: E itim Düzeyine Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu.....	160
Tablo 143: Cinsiyete Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi.....	161
Tablo 144: Ya Grubuna Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi.....	161
Tablo 145: kamet Yerine Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi.....	162
Tablo 146: Medeni Haline Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi	162
Tablo 147: E itim Düzeyine Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi.....	162
Tablo 148: Günümüzün Anne, Baba ve Çocuk li kisinin Özellikleri	164
Tablo 149: Günümüzün Anne, Baba ve Çocuk li kisinin Özellikleri Hakkında Nitel Görü me	164
Tablo 150: Anne Baba Çocuk li kisinin De i me Nedenleri.....	165
Tablo 151: Anne Baba Çocuk li kisinin De i me Nedenleri Hakkında Nitel Görü me	166

Tablo 152: Cinsiyete Göre Çocuklarından İikâyetçi Oldu u Konular.....	166
Tablo 153: Ya Grubuna Göre Çocuklarından İikâyetçi Oldu u Konular.....	167
Tablo 154: kamet Yerinine Göre Çocuklarından İikâyetçi Oldu u Konular.....	167
Tablo 155: Medeni Haline Göre Çocuklarından İikâyetçi Oldu u Konular.....	168
Tablo 156: E itim Düzeyine Göre Çocuklarından İikâyetçi Oldu u Konular.....	168
Tablo 157: Çocuklarından İikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me.....	169
Tablo 158: Cinsiyete Göre Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	171
Tablo 159: Ya Grubuna Göre Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	171
Tablo 160: kamet Yerinine Göre Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	172
Tablo 161: E itim Düzeyi Göre Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	172
Tablo 162: Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me	173
Tablo 163: Cinsiyete Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi	174
Tablo 164: Ya Gruplarına Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi	175
Tablo 165: kamet Yerinine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi.....	175
Tablo 166: Medeni Haline Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi.....	175
Tablo 167: E itim Düzeyine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi	176
Tablo 168: Meslek Gruplarına ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi.....	177
Tablo 169: Emeklilik Durumu ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi.....	178
Tablo 170: uan Çalı ma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi	178
Tablo 171: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi	179
Tablo 172: kamet Ko ulları ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi.....	180
Tablo 173: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi.....	180
Tablo 174: Çocuklarından Memnun Olma Durumu ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İigi Görme Düzeyi	181
Tablo 175: Çocuklarıyla İilişinin Sürme Durumu ve Cinsiyetine Göre İigi Görme Düzeyi	181

Tablo 176: Birlikte Yaşadığı Çocuk Sayısı ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İlgisiz Olma Nedenleri	182
Tablo 177: Cinsiyete Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İlgisiz Olma Nedenleri	183
Tablo 178: Yaş Grubuna Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İlgisiz Olma Nedenleri	183
Tablo 179: Medeni Hale Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İlgisiz Olma Nedenleri	184
Tablo 180: İkamet Yeri Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İlgisiz Olma Nedenleri	184
Tablo 181: Eğitim Düzeyine Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İlgisiz Olma Nedenleri	184
Tablo 182: Cinsiyete Göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	185
Tablo 183: Yaş Gruplarına Göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	185
Tablo 184: İkamet Yeri Göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	186
Tablo 185: Eğitim Düzeyine Göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	186
Tablo 186: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyetine Göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	187
Tablo 187: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	188
Tablo 188: İşsizlik Durumuna ve Cinsiyete Göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	188
Tablo 189: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	189
Tablo 190: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Torunlarından İlgisiz Olma Nedenleri	190
Tablo 191: Cinsiyete Göre Torunlarının İlgisiz Olma Nedenleri	190
Tablo 192: Yaş Grubuna Göre Torunlarının İlgisiz Olma Nedenleri	191
Tablo 193: İkamet Yeri Göre Torunlarının İlgisiz Olma Nedenleri	191
Tablo 194: Eğitim Düzeyine Göre Torunlarının İlgisiz Olma Nedenleri	192
Tablo 195: Cinsiyete Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi	193
Tablo 196: Yaş Gruplarına Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi	193
Tablo 197: İkamet Yeri Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi	193
Tablo 198: Medeni Haline Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi	194
Tablo 199: Eğitim Durumuna Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi	194
Tablo 200: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi	195

Tablo 201: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi.....	196
Tablo 202: u An Çalışma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi.....	196
Tablo 203: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi.....	197
Tablo 204: kamet Ko ullarına ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi.....	198
Tablo 205: Gayrimenkul Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi.....	198
Tablo 206: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi	199
Tablo 207: Çocuklarıyla li kisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi	199
Tablo 208: Birlikte Ya adı ı Çocuk Sayısına ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi.....	200
Tablo 209: Cinsiyete Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi.....	201
Tablo 210: Ya Gruplarına Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi	201
Tablo 211: kamet Yerine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi	202
Tablo 212: E itim Düzeyine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi.....	202
Tablo 213: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi.....	203
Tablo 214: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi.....	204
Tablo 215: u Anda Çalışma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi.....	204
Tablo 216: Çocukları ile li kisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi.....	205
Tablo 217: Cinsiyete Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi	205
Tablo 218: Ya Grubuna Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi	206
Tablo 219: Medeni Duruma Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi.....	206
Tablo 220: kamet Yerine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi	206
Tablo 221: E itim Durumuna Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi	207
Tablo 222: Gelir Durumuna Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi.....	208
Tablo 223: Gayrimenkule Durumuna Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi ...	208
Tablo 224: kamet Ko ullarına Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi	208
Tablo 225: u An Çalışma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi.....	209

Tablo 226: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi.....	209
Tablo 227: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi.....	210
Tablo 228: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi.....	211
Tablo 229: E inden Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi	212
Tablo 230: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi	212
Tablo 231: Çocuk Sayısına ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi.....	213
Tablo 232: Hane Nüfusuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi.....	215
Tablo 233: Cinsiyete Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi.....	217
Tablo 234: Medeni Haline Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	217
Tablo 235: Ya Grubuna Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi.....	217
Tablo 236: kamet Yerine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	218
Tablo 237: E itim Durumuna Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	218
Tablo 238: Gelir Durumuna Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi.....	218
Tablo 239: kamet Ko ullarına Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	219
Tablo 240: Gayrimenkul Durumuna Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi.....	219
Tablo 241: u An Çalı ma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	220
Tablo 242: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	220
Tablo 243: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	221
Tablo 244: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	222
Tablo 245: E inden Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi	223
Tablo 246: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi.....	223
Tablo 247: Çocuklarıyla li kisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi.....	224
Tablo 248: Cinsiyete Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi.....	224

Tablo 249: kamet Yerine Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi.....	225
Tablo 250: Ya Grubuna Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi.....	225
Tablo 251: Medeni Haline Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi.....	225
Tablo 252: E itim Durumuna Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi	226
Tablo 253: Gelir Durumuna Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi.....	226
Tablo 254: Gayrimenkul Durumuna Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi	226
Tablo 255: kamet Ko ullarına Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi	227
Tablo 256: Cinsiyete Göre Sosyal Tabaka Düzeyi	228
Tablo 257: Ya Gruplarına Göre Sosyal Tabaka Düzeyi.....	228
Tablo 258: kamet Yerine Göre Sosyal Tabaka Düzeyi	228
Tablo 259: Mesleki Özelliklerine Göre Sosyal Tabaka Düzeyi.....	229
Tablo 260: E itim Durumuna Göre Sosyal Tabaka Düzeyi	229
Tablo 261: Emekli Maa ına Göre Sosyal Tabaka Düzeyi	230
Tablo 262: Cinsiyete Göre Toplum Üyelerinin Ya lının Sosyal Tabakasını Do ru De erlendirme Düzeyi.....	231
Tablo 263: Ya Grubuna Göre Toplum Üyelerinin Ya lının Sosyal Tabakasını Do ru De erlendirme Düzeyi	231
Tablo 264: kamet Yerine Göre Toplum Üyelerinin Ya lının Sosyal Tabakasını Do ru De erlendirme Düzeyi	231
Tablo 265: Cinsiyete Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu	232
Tablo 266: Ya Grubuna Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu	233
Tablo 267: kamet Yerine Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu	233
Tablo 268: Medeni Haline Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu	234
Tablo 269: E itim Düzeyine Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu	234
Tablo 270: Cinsiyete Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular.....	235
Tablo 271: Ya Grubuna Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular.....	235
Tablo 272: kamet Yerine Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular.....	236
Tablo 273: Medeni Duruma Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular.....	236
Tablo 274: E itim Durumuna Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular.....	236
Tablo 275: Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me.....	237

Tablo 276: Cinsiyete Göre Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	238
Tablo 277: Ya Gruplarına Göre Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	239
Tablo 278: E itim Düzeyine Göre Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	239
Tablo 279: Medeni Haline Göre Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	240
Tablo 280: kamet Yerine Göre Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	240
Tablo 281: Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me	240
Tablo 282: Cinsiyete Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu.....	242
Tablo 283: Ya Grubuna Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu.....	242
Tablo 284: Medeni Haline Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu.....	243
Tablo 285: E itim Düzeyine Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu.....	243
Tablo 286: kamet Yerine Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu.....	243
Tablo 287: Cinsiyete Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular	244
Tablo 288: Ya Grubuna Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular	244
Tablo 289: kamet Yerine Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular	245
Tablo 290: E itim Düzeyine Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular	245
Tablo 291: Medeni Haline Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular.....	245
Tablo 292: Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me	246
Tablo 293: Cinsiyete Göre Torunlarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	248
Tablo 294: E itim Düzeyine Göre Torunlarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	248
Tablo 295: Medeni Haline Göre Torunlarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	249
Tablo 296: kamet Yerine Göre Torunlarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	249
Tablo 297: Torunlarla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me	250
Tablo 298: Cinsiyete Göre Torunlarıyla Görü me Sıklı 1.....	251
Tablo 299: Ya Gruplarına Göre Torunlarıyla Görü me Sıklı 1	251
Tablo 300: kamet Yerine Göre Torunlarıyla Görü me Sıklı 1.....	251
Tablo 301: Cinsiyete Göre Di er Akrabalarından Memnun Olma Durumu.....	252

Tablo 302: Ya Grubuna Göre Di er Akrabalarından Memnun Olma Durumu	253
Tablo 303: kamet Yerine Göre Di er Akrabalarından Memnun Olma Durumu.....	253
Tablo 304: Cinsiyete Göre Di er Akrabalarında ikâyetçi Oldu u Konular	254
Tablo 305: Ya Gruplarına Göre Di er Akrabalarında ikâyetçi Oldu u Konular.....	254
Tablo 306: kamet Yerine Göre Di er Akrabalarında ikâyetçi Oldu u Konular	255
Tablo 307: Di er Akrabalarından ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me	255
Tablo 308: Cinsiyete Göre Di er Akrabalarla Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler	256
Tablo 309: Ya Gruplarına Göre Di er Akrabalarla Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler	257
Tablo 310: kamet Yerine Göre Di er Akrabalarla Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler	257
Tablo 311: Di er Akrabalarla Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me	258
Tablo 312: Cinsiyete Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu	259
Tablo 313: Ya Gruplarına Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu	260
Tablo 314: kamet Yerine Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu	260
Tablo 315: Medeni Haline Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu	260
Tablo 316: E itim Düzeyine Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu	261
Tablo 317: Cinsiyete Göre Aile Üyeleri Dı ında Destek Olacak Ki inin Varlı 1	262
Tablo 318: Ya Gruplarına Göre Aile Üyeleri Dı ında Destek Olacak Ki inin Varlı 1	262
Tablo 319: Medeni Haline Göre Aile Üyeleri Dı ında Destek Olacak Ki inin Varlı 1	262
Tablo 320: Kom ularından Memnun Olma Durumuna Göre Aile Üyeleri Dı ında Destek Olacak Ki inin Varlı 1	263
Tablo 321: Cinsiyete Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular.....	264
Tablo 322: Ya Gruplarına Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular	264
Tablo 323: kamet Yerine Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular.....	265
Tablo 324: Medeni Haline Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular.....	265
Tablo 325: E itim Düzeyine Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular	266
Tablo 326: kamet Ko ularına Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular.....	266
Tablo 327: Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me	267
Tablo 328: Cinsiyete Göre Kom uyla Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler ...	268

Tablo 329: Medeni Haline Göre Kom ularıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	268
Tablo 330: kamet Yerine Göre Kom ularıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler	269
Tablo 331: Kom ularıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me	269
Tablo 332: Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	271
Tablo 333: Ya Gruplarına Göre Hobi Edinme Düzeyi.....	271
Tablo 334: kamet Yerine Göre Hobi Edinme Düzeyi	271
Tablo 335: E itim Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	272
Tablo 336: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi.....	273
Tablo 337: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	274
Tablo 338: uan Çalı ma Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	275
Tablo 339: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi.....	275
Tablo 340: kamet Ko ulları ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	276
Tablo 341: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	276
Tablo 342: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi.....	277
Tablo 343: Kronik Hastalık Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	278
Tablo 344: Bakıma Muhtaçlık Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	278
Tablo 345: Engellilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi	278
Tablo 346: Ya lıların Hobileri	279
Tablo 347: Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi	280
Tablo 348: Ya Gruplarına Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	281
Tablo 349: E itim Düzeyine Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	281
Tablo 350: kamet Yerine Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi	282
Tablo 351: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	282
Tablo 352: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	284
Tablo 353: uan Çalı ma Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	284
Tablo 354: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	285
Tablo 355: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	285

Tablo 356: kamet Ko ullarına ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	286
Tablo 357: Sosyal Tabaka ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	287
Tablo 358: Kronik Hastalık Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	288
Tablo 359: Engellilik Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Durumu	288
Tablo 360: Bakıma Muhtaçlık Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi.....	288
Tablo 361: Cinsiyete Göre Ya lının Görevleri	289
Tablo 362: Ya Grubuna Göre Ya lının Görevleri	289
Tablo 363: Medeni Haline Göre Ya lının Görevleri	290
Tablo 364: kamet Yerine Göre Ya lının Görevleri	290
Tablo 365: E itim Durumuna Göre Ya lının Görevleri	290
Tablo 366: Mesleki Özelliklere Göre Ya lının Görevleri.....	291
Tablo 367: u An Çalı ma Durumuna Göre Ya lının Görevleri.....	291
Tablo 368: Emeklilik Durumuna Göre Ya lının Görevleri	291
Tablo 369: Gelirin Durumuna Göre Ya lının Görevleri.....	292
Tablo 370: Sosyal Tabakaya Göre Ya lının Görevleri	292
Tablo 371: Cinsiyete Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi	293
Tablo 372: Medeni Haline Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi.....	293
Tablo 373: Ya Gruplarına Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi.....	294
Tablo 374: kamet Yerine Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi.....	294
Tablo 375: E itim Düzeyine Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi.....	294
Tablo 376: Mesleki Özelliklere Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi.....	295
Tablo 377: u An Çalı ma Durumuna Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi	295
Tablo 378: Emekli Olma Durumuna Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi.....	295
Tablo 379: Gelir Durumuna Göre Aile çi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi.....	296

Tablo 380: Sosyal Tabaka Durumuna Göre Aile içi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi	296
Tablo 381: Cinsiyete Göre Ailelerin Ya lılarından Yapmasını istedi i ler	297
Tablo 382: Ya lı Gruplarına Göre Ailelerin Ya lılarından Yapmasını istedi i ler.....	297
Tablo 383: kamet Yerine Göre Ailelerin Ya lılarından Yapmasını istedi i ler	298
Tablo 384: Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi	299
Tablo 385: Ya lı Gruplarına Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi.....	299
Tablo 386: E itim Düzeyine Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi	299
Tablo 387: kamet Yerine Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi	300
Tablo 388: Medeni Hal ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi.....	301
Tablo 389: Mesleki Özellikler ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi.....	302
Tablo 390: ü An Çalı ma Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi.....	303
Tablo 391: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler	303
Tablo 392: Gelir ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi	304
Tablo 393: kamet Ko ulları ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler	304
Tablo 394: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler	305
Tablo 395: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Birlikte Yapılan Etkinlikler	305
Tablo 396: E inden Memnun Olma Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi	306
Tablo 397: Çocuklarından Memnun Olma Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler	306
Tablo 398: Çocukları ile li kisini Sürdürme Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler.....	307
Tablo 399: Ailenin Ya lıyı De erlendirme Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi	307
Tablo 400: Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler.....	308
Tablo 401: Aile Fertlerinin Ya lıyı Götürmedi i Yerler	308
Tablo 402: Cinsiyete Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri	309
Tablo 403: Ya lı Grubuna Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri	309
Tablo 404: Medeni Haline Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri.....	309
Tablo 405: E itim Durumuna Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri	310

Tablo 406: kamet Yerine Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri	310
Tablo 407: Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri Hakkında Nitel Görü me	310
Tablo 408: Gençlerin Olumlu Davranı ları.....	312
Tablo 409: Gençlerin Olumsuz Davranı ları	313
Tablo 410: Gençlerin Olumlu ve Olumsuz Özellikleri Hakkında Nitel Görü me.....	313
Tablo 411: Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi.....	315
Tablo 412: Ya r Grubuna Göre Devletten Beklenti Düzeyi	315
Tablo 413: kamet Yerine Göre Devletten Beklenti Düzeyi.....	316
Tablo 414: Medeni Hal ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi.....	317
Tablo 415: E itim Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi.....	318
Tablo 416: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi	319
Tablo 417: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi.....	320
Tablo 418: u An Çalı ma Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi	320
Tablo 419: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi	321
Tablo 420: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi	322
Tablo 421: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi	323
Tablo 422: Kronik Hastalık Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi...	323
Tablo 423: Engellilik Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi.....	324
Tablo 424: Bakıma Muhtaçlık Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi.....	324
Tablo 425: Devletten Beklenti Düzeyi Hakkında Nitel Görü me	325
Tablo 426: Hayattan Memnun Olma Düzeyi	325
Tablo 427: Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	326
Tablo 428: Mesleki Özellikler ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi ...	327
Tablo 429: E itim Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	328
Tablo 430: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi ...	330
Tablo 431: uan Çalı ma Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	330
Tablo 432: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	331
Tablo 433: kamet Ko ulları ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi	331
Tablo 434: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	332
Tablo 435: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	332

Tablo 436: Kronik Hastalık Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	333
Tablo 437: Bakıma Muhtaçlık Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	333
Tablo 438: Engellilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi ...	334
Tablo 439: Ba arılı Hayat Geçirme ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	335
Tablo 440: Ba arılı Ebeveyn Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	335
Tablo 441: E inden Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	336
Tablo 442: Karde lerinden Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	337
Tablo 443: Di er Akrabalarından Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi	337
Tablo 444: Torunlarından Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	338
Tablo 445: Çocuklarından Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	338
Tablo 446: Kom ularından Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	339
Tablo 447: Çocuklarıyla Görü me Sıklı ı ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	339
Tablo 448: Torunlarıyla Görü me Sıklı ı ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	340
Tablo 449: Hobi Edinme ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi.....	341
Tablo 450: Dernek, Vakıf vb. Kurulu lara Üye Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi	341
Tablo 451: Mesleki Özellikler ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi.....	344
Tablo 452: E itim Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi.....	345
Tablo 453: Hane Nüfusu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi.....	346
Tablo 454: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi	348
Tablo 455: kamet Ko ulları ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi....	348
Tablo 456: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi.....	349
Tablo 457: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi.....	349

Tablo 458: u An Çalışma Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi.....	350
Tablo 459: Sosyal Tabaka ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi	350
Tablo 460: E inden Memnun Olma Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi.....	351
Tablo 461: Çocuklarından Memnun Olma ve Cinsiyete Durumuna Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi	351
Tablo 362: Çocuklarıyla Görü me Sıklı ı ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi.....	352
Tablo 463: Ba arının Nedenleri	353
Tablo 464: Ba arısızlık Nedenleri.....	353
Tablo 465: Ba arı ve Ba arısızlık Nedenleri Hakkında Nitel Görü me	354
Tablo 466: Ya r Grubuna Göre Yalnızlık Duygusu Hissetme Düzeyi	355
Tablo 467: Ya amında Yapmak stedi i De i iklikler.....	356

ÖNSÖZ

Günümüz toplumlarında artık, geleneksel toplumlardaki gibi tek bir "ya lılık statüsü" ve "ya lılık rolü" yoktur. Aksine bireysel ve çevresel nedenlerin etkisiyle anlam kazanan "ya lılık statüleri" bulunmaktadır. Konunun toplumsal bir sorun alanı olması ise bu noktada bala lamaktadır. Ara tırma bu dü üncelerden hareketle "ya lılık statüsünün ve rolünün" toplumumuzdaki önemini, anlamını, i levlerini ve konuyla ilgili sorunları tespit ve analiz etmeye çalı maktadır. Çalı ma öncelikle mevcut durumu betimlemeyerek, problematik alanları tespit etmektedir. Daha sonra tespit edilen bu sorunların nedenselliklerini ortaya koymaya çalı maktadır.

Ara tırmam boyunca birçok saygıde er ki inin katkıları bulunmaktadır. Bu konuda eme i geçen herkese te ekkür edip saygılarımı sunarım.

Öncelikle doktora e itimimle birlikte bala layan ve devam eden süreçte akademik birikimiyle yol gösteren, doktora sürecinin her a amasında deste ini, esirgemeyen, benimle empati kuran, ele tirileri ile beni kaliteli çalı maya yönlendiren ve övgüleriyle beni motive eden, bilgisini, deneyimini, zamanını ve bilgi kayna ını benimle payla an ve bana örnek olan, tez danı manım Sayın Prof. Metin ÖZKUL'a sonsuz te ekkür ederim.

Tez izleme jürimde bulunan ve ara tırma süresince bana destek veren, bilgi ve deneyimleriyle her a amada bana yardımcı olan, tez süresince tüm a amalarda bana yol gösteren, çalı mamı inceleyip önerilerde bulunan, Sayın Prof. Dr. Kamil KAYA ve Prof. Dr. Kemaleddin TA 'a te ekkür ederim.

Akademik çalı ma olarak benim her zaman örnek aldı ım, uzmanlı ını ara tırmamın her a amasında benimle payla an, bilgi ve tecrübesini esirgemeyen, tezi takip eden, yol gösteren, umutsuzlu a dü tü üm dönemlerde beni yeniden umutlandıran, yapıcı dü ünce tarzıyla bana destek olan Sayın Prof. Dr. smail TUFAN'A içtenlikle te ekkür ederim.

3525-D1-13'nolu ara tırmamı destekleyen Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Ara tırma Projeleri Koordinasyon Birimine te ekkürlerimi sunarım.

Tüm hayatım boyunca desteklerini üzerimden eksik etmeyen, bana güvenen annem, kardeşlerim ve o luma bu uzun ve yorucu süreçte benimle oldukları için teşekkür ederim.

Sevgili Annem, o lum Mert Ka an; hayatıma kattığınız güzellikler için size minnettarım.

Bu tez çalı mamı, hayatımın her sürecinde bana destek olan, güçlü ve ba arılı olmayı ö reten babama adıyorum.

I ıl KALAYCI

Isparta, Ocak 2015

G R

Yirminci yüzyılın ortalarından itibaren gelişmiş ülkelerde daha fazla olmak üzere tüm dünyada, doğum oranındaki düşüle birlikte yaşam standartlarının iyileşmesi, insan ömrünün uzamasına ve yaşlı insan sayısının hızla artmasına neden olmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü, 60 ve üzeri yaştaki insan oranının diğer yaş gruplarına göre hızla arttığını öngörmekte ve 1970-2025 yılları arasında yaşlı insan oranının, toplam nüfus içerisinde % 22,3 olacağını beklemektedir. Hazırlanan raporlarda, 2050 yılında yaklaşık 2 milyar yaşının olacağı ve bu nüfusun %80'inin gelişmekte olan ülkelerde yaşayacağı belirtilmektedir.¹

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak, Türkiye'de nüfus artışı hızının düşmesi ve beklenen yaşam süresinin yükselmesi sonucunda nüfus yaşılanmaktadır. TÜİK verilerine göre Türkiye'de 1990 yılında %17 olan yıllık nüfus artışı hızı 2012 yılında %12'ye düşerken 2013 yılında %13,7'ye yükselmiştir.² Nüfus artışı hızının düşmesi ve beklenen yaşam süresinin uzaması sonucu, toplam nüfus içinde yaşlıların sayısı ve oranı artmaktadır. Nitekim 65 yaş ve üzeri nüfus 1990 yılında %4,3 iken 2013 yılında %7,7 olmuştur.³ Bu verilerden hareketle, ülkemizde son yıllarda yaşlı nüfusun sürekli arttığını görülmektedir.

TÜİK verilerine göre, doğumda beklenen yaşam süresi 2012 yılında 76,8 yıl, 2013 yılında da 76,9 yıldır. 65 yaşında beklenen yaşam süresi 2012 yılında 15,1 yıl iken, 2013 yılında 15,2 yıla yükselmiştir. Doğumda beklenen yaşam süresi 2013 yılında kadınlarda 79,2 yıl, erkeklerde ise 74,7 yıl olarak belirlenmiştir. Yaşam süresinin daha da uzayacağı öngörülmekte olup; geçmişte de olduğu gibi kadınların yaşam süresinin erkeklere göre daha uzun olacağı tahmin edilmektedir.⁴

¹ World Health Organization, "Active Ageing: A policy Framework", <http://whqlibdoc.who.int/hq/>, (01.05.2014).

² Türkiye İstatistik Kurumu, "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2012", http://www.tuik.gov.tr/Haber_Bulteni, (28.01.2013).

³ Türkiye İstatistik Kurumu, "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2013", http://www.tuik.gov.tr/Haber_Bulteni, (29.01.2014).

⁴ Türkiye İstatistik Kurumu, "Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri, 2012-2013", http://www.tuik.gov.tr/Haber_Bulteni, (26.03.2014).

Cinsiyetin ya lanma sürecine etkisi, biyolojik özelliklerin etkisinden ziyade toplumsal özelliklerine göre de i mektedir. Ya lanma sürecini, kadın ve erkek arasındaki biyolojik farklılıklara yüklenen sosyal ve kültürel anlamların ortaya çıkardığı avantajlar ve dezavantajlar etkilemektedir. Özellikle kadınların ortalama ya süresinin erkeklere göre uzun olması biyolojik açıdan avantaj olarak görünürken, toplumsal çerçevede bir takım sorunları ortaya çıkarmaktadır.⁵

Son yüzyılda ya am süresinin uzaması, toplumsal gelişmenin en önemli sonuçlarından birini oluşturmaktadır.⁶ Ya am süresinin uzamasını etkileyen nedenlerden bazılarını tıbbi ve teknolojik gelişmeler, sağlıklı beslenme, eğitim olanaklarının artması, çalışmaya koşullarının iyileşmesi gibi etkenlerin karılıklı etkileşimleri oluşturmaktadır.⁷ Dolayısıyla toplumlarda yaşlılığın, toplumsal sorun haline gelmesi gerçekte sanayileşme ve kentleşme sürecinde meydana gelen gelişmelere dayanmaktadır. Bu süreçlerle beraber, yaşlı kişilerin toplam nüfus içindeki sayısı ve oranının artması yaşlıların toplum içindeki statü ve rolünün değişmesine de neden olmaktadır.

Her sosyal statüye yönelik olduğu gibi yaşlılık statüsüyle de ilgili olarak bireyler, toplum tarafından önceden sosyalleşme sürecine tabi tutulmaktadır. Bireyler sosyalleşmeyle, toplumsal statülere girdiklerinde, toplumun beklentileri doğrultusunda ne tür roller oynayacaklarını, toplumdaki bu rolleri oynamaları karılığında ne tür karılıklar elde edeceklerini öğrenirler. Bu bağlamda yaşlılık statüsü de, zaman ve mekân koşullarına bağlı olarak değişimle birlikte, bir takım belirlenmiş rollerin üstlenildiği ve toplum için oynanması gereken rolleri içeren bir statüdür. Diğer bireyler gibi yaşlı bireyler de rollerini oynayabilme kabiliyetine uygun olarak toplumdaki bir takım karılıklar elde etmektedir. Bu karılıklar, bireyin beklentilerine uygun olduğu oranda psikolojik, fizyolojik ve toplumsal anlamda tatmin edici olmaktadır.

Yaşlılık statüsünün toplumsal beklentileri ya da toplumdaki beklediklerini en somut biçimde algıladıkları süreç, diğer bireylere göre kendilerini çok daha çaresiz hissettikleri süreçtir. Çaresizliğin önemli bir nedeni, biyolojik, sosyal ve psikolojik olumsuzlukların birey açısından beklenmedik bir şekilde ve kümülatif olarak

⁵ Smail Tufan, "Gerontolojiye Giriş", <http://itgevakif.com/pdfs/Gerontolojiye>, (02.05.2013), ss.46-47.

⁶ Smail Tufan, "Türkiye'de Demografik Değişimler ve Geropsikiyatri", http://www.itgevakif.com/pdfs/makale_gerontopsikiyatri.pdf, (05.04.2012), s.3.

⁷ Tufan, 2013, a.g.m., s.19.

ya anmaya ba lamasıyla ilgilidir. Aniden ortaya çıkan hastalıklar, istikrarlı bir çalı ma hayatından çıkıp birden bire me guliyetsizlik ya da hedefsiz kalma, alı kın oldu u toplumsal hiyerar ideki konumun kaybedilmesi, sosyal hayata yönelik yetki ya da inisiyatif kullanma derecesindeki azalmalar gibi faktörler bu duruma örnek olarak verilebilecek olumsuzluklardır. Bu nedenlerden dolayı ya lı bireyin yardıma ve bakıma muhtaçlık yaratan durumlarda hem kurumlara hem de ailenin deste ine ihtiyacı artmaktadır. Dolayısıyla ya lı nüfusun toplam nüfus içindeki payının artması, ya lılı ın bireysellikten ziyade toplumsal, ekonomik ve politik konu olarak ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.⁸

Ya lanmaktan dolayı bireyin biyolojik, psikolojik ya da sosyal fonksiyon kaybı ailelerin ya da yakın sosyal çevrenin ya lılara yönelik görevlerini, bu nedenle de yüklerini artırmaktadır. Bundan dolayı ailelerin yükünü hafifleten hizmetler (aile ve kurumsal destek, bakım ihtiyacı olan ya lıya evde bakım, kurumsal bakım, toplumsal katılım vb.) giderek artan bir ihtiyaç haline gelmi tir. Bu ihtiyaç günümüzde, uluslararası toplum kurulu larının ve ülke yönetimlerinin, ya lıların sorunlarına çözüm yolu sunabilmek için politikalar üretmesi, var olanları gözden geçirmesi, sosyal güvenlik ve sa lık hizmetleri gibi alanlara öncelik vermesi gere ini ortaya çıkarmı tir. Son yıllarda ülkemizde de bu do rultudaki çabalar artmakla birlikte, özellikle bu alana yönelik bilimsel çalı maların artması, sorunun çözümüne yönelik olarak bilimsel verilerin kullanılması ve ortak çözüm yollarının bulunması gerekmektedir.⁹

Çalı manın amacı, ya lılık statüsünün toplumsal özelliklerini ve beklentilerini (ya lılık statüsü, roller ve toplumsal çevreye uyum) ortaya koymak, ya lılık statüsünde bulunan bireylerin, enformel ya da formel kurumsal hizmetlere eri imini, bunlardan beklentilerini ve yararlanma biçimlerini, kendilerine atfedilen yükümlülüklerle ilgili tutumlarını ve bunlardan kaynaklanan sorunları tespit etmek ve toplumumuzda rahat bir ya lanma süreci geçirme ko ullarının yaratılmasına yönelik politikalar için uygun bir hareket zemini olu turmaktır.

Bu noktalardan hareketle, ya lılık statüsü ve rolleri açısından, Isparta merkez ilçesi ve mücavir alanında bulunan on dokuz köyünde ikamet eden ya lı nüfusun toplumsal sorunları ve beklentileri bilimsel yöntemlerle analiz edilmeye çalı ılmı tir.

⁸ Tufan,2013, a.g.m., s. 8.

⁹ Tufan, 203, a.g.m., s.26.

Çalı manın birinci bölümünde, ara tırmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesi hakkında bilgi verilmi tir. Ya lılık olgusu, ya lanma kavramı, ya lılı ın sınıflandırılması ve ya lılık döneminin genel özellikleri üzerinde durulmu tur. Ara tırmamızın kuramsal çerçevesine dayanak olu turabilecek toplumsal kuramlara yer verilmi tir. Bunlar, aktivite /etkinlik kuramı, ya amdan geri çekilme/ ya amdan kopma kuramı, modernle me kuramı, süreklilik kuramı, eksiklik kuramı, rol bırakma/kaybetme kuramı ve toplumsal de i toku kuramlarıdır.

Çalı manın ikinci bölümünde ya lılık olgusu ve toplumsal özellikleri ve geçmi ten günümüze de i en ya lılık statüsü ve rolü betimleyici ve analitik bakı açısı ile ele alınmaya çalı ılmı tır. Dolayısıyla geleneksel geni aileden günümüz modern çekirdek ailesine uzanan süreçte, her bir toplumsal dönem betimlenirken, ortaya çıkan de i meler nedensel ili kiler dikkate alınarak analiz edilmeye çalı ılmı tır.

Çalı manın üçüncü bölümünde ara tırmanın alanı ve kapsamı hakkında bilgiler bulunmaktadır. Ara tırmanın önemi, amacı ve yöntemi hakkında bilgi verilmi tir. Ayrıca çalı manın bu bölümünde ara tırma bulguları yorumlanmı ve tablolar ekinde verilmi tir. Daha önce yapılan çalı malara atıfta bulunularak alan çalı masında elde edilen bulgularla kar ıla tırılmaya çalı ılmı tır.

Çalı ma boyunca elde edilen bilgi ve bulguların temel özellikleri, ara tırmanın hipotezleri dikkate alınarak sonuç ve de erlendirme ba lı ı altında özetlenerek yorumlanmı tır. Ara tırmadan elde edilen verilerden hareketle, ya lılık ve ya lanma olgusuna sosyolojik perspektiften bakılarak ya lıların toplumsal, fizyolojik, psikolojik ve ekonomik ihtiyaçlarını ortaya koymak suretiyle ya lılık ve ya lanma literatürüne katkıda bulunulması hedeflenmi tir.

B R NC BÖLÜM

YA LILIK OLGUSUNUN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVES

1. YA LILIK OLGUSU VE YA LANMA KAVRAMI

1.1. YA LILIK OLGUSU

Yirminci yüzyılla birlikte ortaya çıkan önemli kavramlardan biri olan ya ve ya lanma, politik ve etik tartışmaların önemli bir konusu haline gelmiştir.¹⁰ “Ya ” ve “ya lılık” kavramları; biyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutlarıyla tanımlanmakta ve toplum tarafından koyulan kurallara ve değerlere göre biçimlenmektedir.¹¹ Ya lılık, “Bir kimse kendini kaç ya ında hissediyorsa o ya tadır ya da dü ündü ü kadar ya lıdır hatta atar damarlarının dayandığı ya tadır” olarak tanımlanmaktadır. Ya lanma süreci ise, kalıtsal faktörlerine, çevre şartlarına, hastalıkların etkisine, bireyin duygudurumuna, sağlık alanında yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmelere göre farklılık göstermektedir.¹²

Toplumların yaşlılara verdiği anlamlar, yaşlının sahip olduğu statüsünü ve rolünü de irtirmektedir. Geleneksel toplumlarda yaşlı ının statüsü yüksektir. Bazı batı toplumlarında yaşlılık, toplumdan geri çekilme süreci, statü ve rol kaybı, fiziksel etkinliklerin azaldığı bir dönemdir. Türk kültüründe ise, yaşlı geleneksel olarak bilgiyi, deneyimi temsil eden ve bundan dolayı da sözü dinlenen, saygı gösterilen kişi olarak ele alınmaktadır. Günümüzde yaşlının statüsü ve rolü, aile ilişkileri, meslek/i gibi faktörlere ba lı olarak de irtmektedir.¹³

¹⁰ Zeynep Dilek Aydın, (1999), Ya lanan Dünya ve Geriatri E itimi, *Türk Geriatri Dergisi*, C. 2, S. 4, s.180.

¹¹ Fatma Arpacı, (2005), *Farklı Boyutlarıyla Ya lılık*, Ankara: Türkiye ç i Emeklileri Derne i E itim ve Kültür Yayınları, s. 15.

¹² Arpacı, a.g.e., ss. 9-16.

¹³ Nuran Akdemir vd., (2007), Ya lı Algılanması ve Ya lı Ayrımcılığı, *Türk Geriatri Dergisi*, C. 10, S. 4, s.216.

1.2. YA LANMA KAVRAMI

Cansız varlıkların zaman içerisinde aldıkları mesafe, eskime veya yıpranma olarak tanımlanırken ya lanma kavramı canlı varlıklar için tercih edilmektedir.¹⁴ Ya lanma, anne karnından ba layarak insanın do umundan ölümüne kadar devam eden, anatomik yapı ve fizyolojik i levsel de i iklikleriyle kendini gösteren bir de i im sürecidir.¹⁵

Metschnikoff, 1903 yılında ya lanmayı, “zamanla ilerleyen enfeksiyon hastalığıdır”¹⁶ ekinde tanımlamıştır. Diğer çalışmaları, ya lanmayı normal ve fizyolojik süreç olarak ele almıştır. Tufan’a göre, bedensel ya lanma, biyolojik açıdan gerileme dönemidir ve ana rahminde ba lamakta, ölüme kadar sürmektedir.¹⁷

Be er’e göre “ya lanma, do umla ba layan ve ölüme biten hayat sürecidir. Büyüme ve geli me tamamlandıktan sonra doku ve organların yıpranmasıdır”.¹⁸ “Ya lanma, canlılık etkinliklerinin azalması ve bireylerin fiziki, ruhsal geli imlerinin geri dönülmez ekinde kaybıdır”. Ya lılı ı yaratan süreçlerin ve mekanizmaların toplamıdır.¹⁹ Ya lanmanın temel unsuru, bireyin çevreye uyum yetene inin azalmasıdır.²⁰

Dünya Sağlık Örgütü’ne göre ya lılı terimi; 65 ya ın üzerindeki bireyler için kullanılmaktadır. Fakat Gerontoloji; ya lanma sürecini, kolayca u ki i ya lıdır denilemeyecek kadar karma ık süreçlerden meydana geldi ini belirtmektedir. Gerontoloji’ye göre, ya lılık sadece toplumsal bir tasarımdır ve tasarımlar duruma, ihtiyaca göre de i ebilmektedir.

Bazı toplumlara göre, çocukluk, ergenlik ve yeti kinlik biyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan geli me dönemi ya lanma gerileme dönemidir.²¹

¹⁴ Tanju Be er-Hakan Yavuzer, (2012), Ya lılık ve Ya lılık Epidemiyolojisi, T. Gören (Ed.), *Klinik Geli im* (s. 1-3), C.25, S.3, Ankara: stanbul Tabip Odası, s.1.

¹⁵ Emine Aksoydan, (2005), *Ya lılık ve Beslenme*, (M. U urlu, T. Buzgan, C. Kesici, B. Çakır, Y. Kaplan, A. Ek i, vd.(Ed), Ankara: Burgaz Matbaası, s.7.

¹⁶ Tufan, 2013, a.g.m. s.12.

¹⁷ smail Tufan, (2003), *Modernle en Türkiye’de Ya lılık ve Ya lanmak (Ya lanmanın Sosyolojisi)*, stanbul: Anahtar Kitaplar Yay, s.13.

¹⁸ Be er ve Yavuzer, a.g.m., s.9.

¹⁹ Tufan, 2013, a.g.m., s.9.

²⁰ Veliddin Kalıncara, (2011), *Temel Gerontoloji Ya lılık Bilimi*, Ankara: Nobel Yayınları, s.2.

²¹ Kalıncara, a.g.e., s.2.

Ya lanma sürecinde, bazı fizyolojik, biyolojik ve psikolojik de i iklikler ortaya çıkmaktadır. Her bireyde fizyolojik de i iklikler (saçlarının beyazlaşması, kırıklıkların oluşması vb.) benzer şekilde olurken, yaşam tarzı ve çevresel koşullara bağlı olarak farklı hız ve zamanda ortaya çıkmaktadır.²²

Ya lanma tanımı, bireyin biyolojik, kronolojik, patolojik, ruhsal, sosyal, ekonomik ve toplum içindeki statü ile rolüne göre yapılmaktadır. Bu konuda yapılan tanımlamaların bazıları şu şekildedir:

Normal ya lanma; vücudun sakatlık veya hastalık sonucunda ortaya çıkan kayıplar haricinde, çeşitli sistemlerinin işlevselliğini yitirmesidir.²³

Biyolojik ya lanma; bedenin kimyasal, psikolojik, kalıtsal ve çevresel etkenlere bağlı olarak hücre, doku, organ ve vücut düzeyindeki işlevlerin kapasitesini kaybetmesi veya canlılığını yitirmesi durumudur.²⁴

Fizyolojik ya lanma; bedende görülen yapısal ve fonksiyonel değişimlerdir. Bu değişimler, aerobik kapasitenin düşmesini, hafıza kaybının yaşanmasını, vücut duruşunun değişmesini, derinin esnekliğini kaybetmesini, kırıklıkların oluşmasını ve yerine koyulamayan hücre kayıplarını vb. içermektedir.²⁵

Fonksiyonel ya lanma; aynı yaşta bireylerin toplum içindeki fonksiyonlarını sürdürebilme düzeyidir.²⁶

Patolojik ya lanma; normal ya lanma sürecini etkileyen tüm patolojik olaylardır.²⁷

Psikolojik ya lanma; bireyin kişiliğinde, algısında, duygularında, davranışlarında ve sosyal yeterliliklerinde ortaya çıkan değişimlerdir.²⁸

²² Kalınkara, a.g.e., s.7.

²³ Derya Adıbelli, (2010), *Hemirelerin Geriatrik Hasta Bakımında Karşılaştıkları Güçlüklerin ve Tutumların Belirlenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Atatürk Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, s.6.

²⁴ Özlem Özdemir, (2009), *Hemirelik Örencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Gazi Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s.9.

²⁵ Ferhan Soyuer- Ali Soyuer, (2008), Yaşlılık ve Fiziksel Aktivite, *nönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, C. 15, S. 3, s. 219.

²⁶ Adıbelli, a.g.t., s.6.

²⁷ Gökhan Kurt, (2005), *Türkiye'de Yaşlılık Olgusuna Sosyolojik Bir Bakış (Sivas İli Örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Sivas Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas, s.12.

²⁸ Soyuer- Soyuer, a.g.m., s. 219.

Normal, biyolojik, fizyolojik, fonksiyonel, patolojik ve psikolojik ya lanma, zaman içinde hücresel düzeyde ya anılan de i imleri ifade etmektedir.²⁹

Bireyin günlük ya amının sadece biyolojik ve fizyolojik ya lanma etkilenmemektedir. Sosyolojik ya lanma da ise, bedensel ve zihinsel durumda meydana gelen aksaklıklar fiziksel, sosyal ve kültürel çevrenin yetersizlikleriyle birle ince ya lılık bir problem haline gelmektedir. Bu nedenle ya lılık tek ba ına bir problem de ildir.

Toplumsal ya lanma; nüfus içindeki do urganlı ın ve ölümlerin azalması sonucunda, çocukların ve gençlerin payının azalması, 65 ve üzeri ya grubu oranının artmasıdır.³⁰ Toplumsal ya lanmaya neden olan faktörler, erkek ve kadın sayısının de i mesi, do um ve ölüm olayları arasındaki ili ki, yerli ve yabancı birey sayısının de i mesi, göçün nüfus yapısına yaptı ı etki vb.dir.³¹

Sosyal ve toplumsal ya lanma; ya lılı a ili kin rol ve statü de i imlerini ifade etmektedir.³² Ya lı bireyin sosyal ili kileri, sadece statü ve rollerle sınırlı tutulmamaktadır. Bireyler ileri yeti kinlikte geçmi i dü ünmeye ba lamaktadır. E er bireyin gözden geçirdi i geçmi i iyi geçirilmi bir hayatı ortaya koyuyorsa benlik bütünlü ü ba arılacaktır. E er birey geçi ini ba arılı bulmuyorsa geriye do ru göz atmalar muhtemelen ku ku ve üzüntü yani Erikson'un tanımladı ı umutsuzlu u yaratacaktır.

Bu tanımlar sonucunda, ya lanma iki ana grupta incelenebilmektedir. Bu gruplar u ekildedir:

1. **Birinci Tür Ya lanma:** Bireyin kalıtımsal etkilerden ve fiziki/sosyal çevreden etkilenmesi sonucunda veriminin azalması, genel sa lık durumunun bozulması ve vücut yapısında bazı de i ikliklerin ortaya çıkmasıdır. Bireyin fiziksel görünümü ve davranı ları ya ı göstermektedir. Saçların beyazlaşması, kırıklıkların oluşması, görme ve i itsel fonksiyonlarında kaybın olması,

²⁹ Soyuer- Soyuer, a.g. m., s.219.

³⁰ Aliye Mandıracı lu, (2010), Dünyada Ve Türkiye'de Ya lıların Demografik Özellikleri, *Ege Tıp Dergisi*, C. 49, S.3, s. 39.

³¹ smail Tufan, (2012), Türkiye'de Demografik De i imlerin Yarataca ı Ya lanma ve Ya lılık Olgusu ve Gelecek için Öneriler, Ö. O uz (Haz.), *Sosyal Dönü üm, Biyoetik ve Kamu Politikaları Konferansı, 12 Nisan 2012*, Ankara: Bildiriler (s. 15-31), Ankara: Guzelis Ofset, s.15.

³² Soyuer- Soyuer, a.g.m., s. 219.

hareketlerde ve tepkilerde ortaya çıkan gecikmeler vb. fiziksel de i ikliklerden bazılarıdır.

2. **kinici Tür Ya lanma:** Hastalıklar ve bedensel incinmeler nedeniyle ortaya çıkan ya lanmadır. Ya lanmanın fiziksel bulguları erken dönemde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle birey ya ıtlarına göre ya lı görünmektedir.³³

Ya lanma süreci, makro ve mikro düzeyde yapılan çalı malarla ele alınmaktadır. Sosyal psikolojiyi temel alan mikro düzeydeki çalı malar, bireyin emeklilik sürecini ve i inden ayrılmasının ya am do yumu üzerine etkisini incelerken; yapısal sosyolojik faktörleri temel alan makro düzeydeki çalı malar, emeklili e neden olan ekonomik, sosyal ve tarihi ko ulları de erlendirmektedir³⁴. Bu çalı malar ya lanma sürecinin, bireysel, fizyolojik, toplumsal ve kültürel özelli i ile olgu oldu unu ortaya koymaktadır.

1.3. YA LILI IN SINIFLANDIRILMASI

“Ya ” ve “ya lılık” kavramları, biyolojik, kronolojik, tarihsel, sosyal ve kültürel açıdan farklı sorunları içine alan do al bir süreçtir. Ya lılı ın herkes tarafından kabul gören ortak bir tanımı bulunmamaktadır.³⁵ Ya lılık ça a, bölgeye ve toplumsal geli mi li e göre farklıla an ve ki inin sa lık durumuna, sosyal ve psikolojik durumuna göre de i en sübjektif bir kavramdır. ³⁶ Bireylerin geli im seyri, bebek anne rahmine dü tü ünde (döllenme ile) ba layan ve tüm ya amı boyunca devam eden de i me ve hareket örüntüsü içinde bulunmaktadır. Ya lılık sadece kayıpların bulundu u bir ya am dönemi de il, aynı zamanda kazançların da oldu u bir dönemdir. Bu kazançlardan bilgi birikimi, tecrübe gibi psi ik geli melerdir. nsanın ya ı ilerledikçe daha iyi hale gelen muhakeme yetene i ve artan ya am tecrübeleri sayesinde elde etti i yeteneklerle, genlikte gelemeyece i yüksek pozisyonlara eri ebildi i dikkate alınmalı ve ya lılık sadece kayıp olarak kavranmamalıdır.

³³ Süleyman Görpelio lu, (2009), Ya lılık ve Getirdi i Sorunlar, N. Gacar (Ed.), *Adı Eylül: Sa lık Bilimlerinde Ya lılık* (s. 21-29), stanbul: Nobel Tıp Kitapevi, s.22.

³⁴ Aylin Baran Görgün, (2005), *Ya lı ve Aile li kileri Ankara Örne i*, Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu Yayınları, No: 127, s.26.

³⁵ Zehra Kalao lu Öztürk, (2010), *Ya lı Bireylerde Ölüm Kaygısı*, (Yayınlanmamı Uzmanlık Tezi), T.C. Çukurova Üniversitesi/ Ruh Sa lı ı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Adana, s. 31.

³⁶ smail Tufan, (2002), *Antikça dan Günümüze Ya lılık, Sosyolojik Ya lanma*, stanbul: Aykırı Yayıncılık, s. 87.

Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization) tarafından bu de i meler üzerine temellendirilen ya lılık tanımı, bireyin kontrolünün dı nda ortaya çıkan ve çevresel faktörlere uyum sa layabilme yetene inin azaldı ı biyolojik bir dönemdir.³⁷

Ya lılıkla ilgili çalı malar, bireyin biyolojik, kronolojik, sosyal ve ekonomik de i mlerine göre temellendirilen ya lılı ın dört farklı anlamı üzerinde durulmaktadır. A a ıda ya lılı ın anlamları kısaca ele alınmaktadır.

1.3.1. Biyolojik Ya lılık

Biyolojik ya lılık, cenin olu umu ile ba layan, bebeklik, çocukluk, ergenlik ve yeti kinlik evreleri boyunca devam eden, hastalık olmaksızın ortaya çıkan anatomik ve fizyolojik i levsellili nde ortaya çıkan de i ikliklerdir.³⁸ Biyolojik ya lılık, ya lanmanın bir kısmını olu turmaktadır. Bireyde ortaya çıkan psikolojik, sosyal ve bili sel i levlerdeki de i ikliklerden önce dı görünü te ya lanma belirtileri (saç a arması, deri kırılması, kas gücünde zayıflama vb.) görülmektedir.³⁹

Biyolojik ve takvimsel ya lılık farklı olgulardır. Takvimsel ya lılık, “do um tarihinden itibaren bugüne kadar geride kalan süredir”.

Biyolojik ya lılık ise mikrobiyolojik düzlemlerdeki süreçlerle ba lantılıdır. “Bir insanın tüm organlarının takvimsel ya lı e it olmasına ra men biyolojik ya lı birbirinden farklıdır. Örne in kalbin biyolojik ya lı böbrekten farklıdır”.⁴⁰ Biyolojik ya lılık cinsiyete göre de farklılık göstermektedir.⁴¹

1.3.2. Kronolojik Ya lılık

Ya lılık tanımları içinde sık kullanılan kronolojik ya lılık, do umla ba layan süreçtir.⁴² Birle mi milletler 60 ya ve üzerini, Dünya Sağlık Örgütü ise 65 ya ve üzerini kronolojik ya lılık olarak kabul etmektedir. Kronolojik ya lılık, genç ya lılık, ileri ya lılık ve çok ileri ya lılık olmak üzere gruplara ayrılmaktadır.

³⁷ World Health Organization, (2013), “Definition of an Older or Elderly Person”, <http://www.who.int>, (10.06.2013).

³⁸ Kalinkara, a.g.e., s.102.

³⁹ ffer Ercil, “Türkiye’de Toplumda Ya lı nın Yeri”, <http://www.tuyev.org>, (01.05.2011), s.103.

⁴⁰ Aziz eker, “Ya lılık, Yoksulluk ve Sosyal Devlet Üzerine Doç. Dr. smail Tufan le Bir Söyle i”, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/ismailtufansoylesi.htm>, (04.06.2013).

⁴¹ Didem Danı , “Demografi Nüfus Meselelerine Sosyolojik Bir Bakı ”, http://www.acikders.org.tr/pluginfile.php/4156/mod_resource/content/1/TUBA10.pdf, (02.01.2013), s.3.

⁴² Dilek Er, (2009), Psikososyal Açıdan Ya lılık, *Fırat Sa lık Hizmetleri Dergisi*, C. 4 , S.3, s. 135.

Genç ya lılık, 65-75 ya aralı nda bulunan ve emeklili i takip eden dönemdir. leri ya lılık (ya lı), fonksiyonel kayıpların görülmeye ba landı ı 75-85 ya aralı ıdır. Çok ileri ya lılık (ya lı-ya lı) ise, özel bakım ve özel ev veya yardımcıya ihtiyaç duyulan 85 ya ve üzeridir.⁴³ Ancak özel bakım ve özel ev veya yardıma ihtiyaç duymayan 85 ya ve üzeri ya lılar da vardır. Amerikan Psikologlar Derne i, 65-75 ya grubunu genç ya lı, 75-85 ya grubunu orta ya lı, 85 ve daha üstünü ise, ya lı olarak sınıflandırmaktadır.⁴⁴

Günümüzde ya lılık, kronolojik olarak ifade edilmesine kar ın yeterli bir ölçüt de ildir. 16. ve 17. yüzyıllarda ya lılık, takvimsel ya la ölçülmedi inden bedensel güç kaybına u rayan ki ilere ya lı denilmi tir. 20. yüzyılın ba larına kadar, ya lılık biyolojik faktörlere göre de erlendirilen hastalık ve sakatlıkla e anlamlı olarak kullanılmı tir. Sonraki dönemlerde ya lılık, toplumsal bilinç içinde ele alınmı tir. Ya lılık, emeklilik sigortasının yürürlü e koyulmasıyla takvimsel ya la belirlenen döneme dönü mü tür.⁴⁵

Ya lılık, bireyin statüsel etkinlik alanının kaybına paralel olarak ya lı oldu una dair aldı ı mesajlarla da tanımlanmaktadır. Toplum üyeleri bireye sahip oldu u ya aralı na yönelik belli yakı ırtımlarda bulunmaktadır.⁴⁶

1.3.3. Sosyal Ya lılık

Sosyal ya lılık, ya lılı ın toplumların de i en de er yargılarına göre tanımlanmasıdır.⁴⁷ Sosyal ya ve sosyal alan arasında önemli bir ili ki bulunmaktadır. Örne in i dünyasında ya ı 40'a ula an ki ilere ya lı gözüyle bakılırken futbolcuya 30, jimnastikçiye 20 ya ından sonra ya lı tanımlaması yapılmaktadır.⁴⁸

1.3.4. Ekonomik Ya lılık

Bazı toplumlara göre ya lılık, bireyin çalı ma performansının azaldı ı ve emekli oldu u zamandır. Emeklilik dönemi, bireyin ba ımsız nüfus grubundan ba ımlı nüfus

⁴³ Görpelio lu, a.g.e., s.22.

⁴⁴ Er, a.g.m., s. 135.

⁴⁵ Tufan, 2002, a.g.e., ss. 19-20.

⁴⁶ Aylin Görgün Baran, (2007), "Ya lılı ın Sosyal Boyutu", http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/sosyal_boyut/yasliligin_sosyal_boyutu.pdf, (03.08.2013), s.2.

⁴⁷ Görpelio lu, a.g.e., s.22.

⁴⁸ eker, a.g.m.

grubuna geçti i dönem olarak ele alınmaktadır.⁴⁹ Ancak emeklilik ya ı toplumlara göre farklılık göstermektedir.⁵⁰ OECD ülkelerinde ortalama emeklilik ya ı, kadınlarda 62,9, erkeklerde 64,4'dür. Ülkemizde 1999 yılında kabul edilen 4447 sayılı yasayla emekli olmak için, yasa öncesi tarihlerde çalı ma hayatına giren kadınlarda emeklilik ya ı asgari 50, erkeklerde 55 ya ve üzeridir. Yasa tarihinden sonra i e girenler için ise kadının 58, erke in ise 60 ya ını doldurmu olmas ı ve prim ödemesi gere i yasal norm olarak belirlenmi tir.⁵¹

1.4. YA LILIK DÖNEM N N GENEL ÖZELL KLER

Yukarıda da belirtildi i gibi ya lılık döneminin fiziksel, psikolojik ve sosyal boyutları bulunmaktadır. Konunun anla ılabilmesi açısından ya lılık dönemine özgü özelliklerinin açıklı a kavu turulması önem ta ımaktadır.

1.4.1. Ya lılık Döneminin Fiziksel Özellikleri

Bireyde, ya lanma ile görülen fizyolojik de i ikliklerden bazıları u ekilde sıralanabilir:

Bireylerin 60 ya ından sonra, erkek ve kadında farklı olmak üzere, kas a ırlı ında azalma ve ya oranında artma ba lamaktadır.⁵²

nsan vücudundaki kas kütesinin, kemiklerdeki kalsiyum düzeyinin ve eklem esnekli inin azalması, bireyin günlük ya am aktivitelerini yapmasını zorla tırmaktadır. Bu nedenle bireylerin fiziksel aktivite düzeyi dü mektedir.⁵³ Kemik ve kaslarda olu an kayıplar boyun kısalmasına, kemiklerde kırılma riskinin artmasına, deri altı ya tabakasının incelmesine, di kayıplarına, bacaklarda e riliklere ve kamburla malara neden olmaktadır.

Ya lanmayla beraber kalp fonksiyonunda, kalp atım hacminde, atım sayısında ve oksijenin tüketiminde azalmalar görülmektedir. Kalp ve damar yapısında ortaya

⁴⁹ Görpelio lu, a.g.e., s.22.

⁵⁰ O uzhan Ya -Emre Ergin, Ya lanan gücünde Sa lı ı Ve Güvenli i Sorunları Ve Çözüm Önerileri", <http://isguvenlikuzmani.wordpress.com/2014/01/13/yaslanan-isgucunde-is-sagligi-ve-guvenligi-sorunlari-ve-cozum-onerileri/>, (13.01.2014).

⁵¹ Tuncay Gülo lu, (2000), Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin Temel Sorunları, T. Dereli (Ed.), *Prof. Dr. Nusret Ekin'e Arma an* (s. 219-228), Ankara: Türk A ır Sanayi Ve Hizmet Sektörü Kamu verenleri Sendikası Yayın No: 38, s.222.

⁵² Aksoydan, a.g.e., s.8.

⁵³ Soyuer- Soyuer, a.g.m., s. 220.

çıkan de i imler sonucunda hipertansiyon ve koroner arter hastalı ı vb. durumlar ortaya çıkmaktadır.⁵⁴

Akci er dokularının esnekli ini kaybetmesi, gö üs duvarının sertle mesi ve solunum kas kuvvetinin azalması, solunum fonksiyonlarında de i imlere neden olmaktadır.

Kan glikozunun düzenlenmesinde önemli olan insülinin, etkinli inin azalması "tip 2" diyabete neden olmaktadır. nsülin direnci, fiziksel aktivite de azalma ve ya dokusunda artma sonucunda olu maktadır.⁵⁵ Ayrıca vücutta, sıvı alımında azalma ve sıvı atımında artı görülmektedir.⁵⁶

Beynin metabolizma hızında da azalma olmaktadır. Sinir hücrelerinin kaybı sonucunda bilgi depolama, anımsama gibi yeteneklerde azalma, bunama ve depresyon görülmektedir.

Bazal metabolizma hızının yava laması sonucunda, toplam enerji harcaması ve kalori gereksinimi azalmaktadır.⁵⁷ Ya lı bireyler metabolizma hızındaki de i ime dikkat etmeden beslendikleri zaman obezite sorunuyla kar ı kar ıya kalmaktadır.

Gözlerde, lenslerin esnekli inin azalması sonucu yakına odaklanma kaybı, görü keskinli inde, derinlik algısında ve renklerin ayırt edilmesinde azalma görülmektedir. Ya lanma, i itme düzeyini, duyu organlarını ve denge sistemini etkilemektedir.⁵⁸ Ya lılarda görme, denge ve sinir sistemine ili kin sorunlar yüzünden kaygan zemin gibi güvenli olmayan ortamlarda dü me görülmektedir. Ya lılarda dü me sonucu a rılı yumu ak doku yaralanması, kemiklerde kırıklar, beyin kanaması gibi yaralanmalar ortaya çıkmaktadır. Bu durumda ya lı bireylerin sa lık kurumunda yatarak tedavi olması gerekmektedir. Ancak ya lılarda hastanede uzun süre yatmaya ba lı enfeksiyon, emboli gibi komplikasyonlar ortaya çıkmaktadır.

Ya lıların yakla ık % 25'inde görülen dil ve a ız bo lu undaki tat hücrelerinin azalmasına ba lı olarak 4 temel tattan (acı, tatlı, tuzlu, ek i) bir ya da daha fazlasını tanımlayamama görülmektedir. Ayrıca di sayısında azalma ve takma di kullanımı bazı

⁵⁴ Arpacı, a.g.e., s. 34.

⁵⁵ Soyuer- Soyuer, a.g.m., s. 220.

⁵⁶ Aksoydan, a.g.e., s.9.

⁵⁷ Arpacı, a.g.e., s. 31.

⁵⁸ Ercil, a.g.m., s. 3.

besinlerin parçalanmasını ve çi nenmesini zorla tırmaktadır. Bu durumda bireylerde beden gereksiniminden az beslenme de görülmektedir.

Ya lılıkta, ba ı klık hücrelerinin ço alması yava lamakta ve mikro organizmalara kar ı vücut direnci dü mektedir.⁵⁹ Bu nedenle bireyler enfeksiyon hastalıklarına daha sık yakalanmakta ve iyile me süreci zor olmaktadır. Bazı ya lılarda ise enfeksiyona ba lı ölümler görülmektedir.

Ya lılı ın kadın ve erkek üreme sistemi üzerine etkisi bulunmaktadır. Ya lı kadınlarda hormon düzeylerinde azalma sonucu uterus ve overler yapı ve görev bakımından küçülmektedir. Vajen dokusunda incelme ve kuruluk görülmektedir. Memeler sert ve meme ba ı duyarlılı ı azalmaktadır. Kadınların ya adı ı bu de i imlerin seksüel eylem üzerinde olumsuz etkisi bulunmaktadır. Erkeklerin üreme sistem de i iklikleri de görülmekle birlikte ölünceye kadar çocu u olma olasılı ı bulunmaktadır. Bunun yanı sıra hormon üretimindeki azalma sonucu sperm sayısı ve niteli inde de i me, seminal sıvıda azalma, penis ve testislerde küçülme ve prostatta büyüme görülmektedir.⁶⁰

Kısaca, normal ya lanma süreciyle birlikte hücresel seviyede ortaya çıkan de i iklikler, organ sistemlerinin i lev kaybına neden olmaktadır.⁶¹

1.4.2. Ya lılık Döneminin Psikolojik Özellikleri

Ya lılık döneminin psikolojik özellikleri, bili sel becerilerde ve duygusal davranılarda görülen de i imlerle ilgilidir. Bili sel becerilerdeki de i imler zekâ, dikkat, ö renme, bellek, dil, görsel-uzamsal yetiler, akıl yürütme ve bili sel esneklik gibi alanlardaki farklılaşmayı; duygusal davranı de i imleri ise duygu durumu, güdülenimler ve ba etme becerilerindeki farklılaşmayı içermektedir.⁶² Ya lı bireylerde zihinsel ve ki ilik yapılarında ortaya çıkan de i iklikler sonucunda eskiye özlemin artması, ya ama gücü ve iste inin azalması, yeni durumlara ve dü ünelere uyum sa lamada güçlük, benlik saygısında azalma, bencillik, gelecek endişesinden dolayı maddiyata dü künlük görülebilmektedir. Ayrıca ya lı bireylerde sa lı ına a ırı dikkat

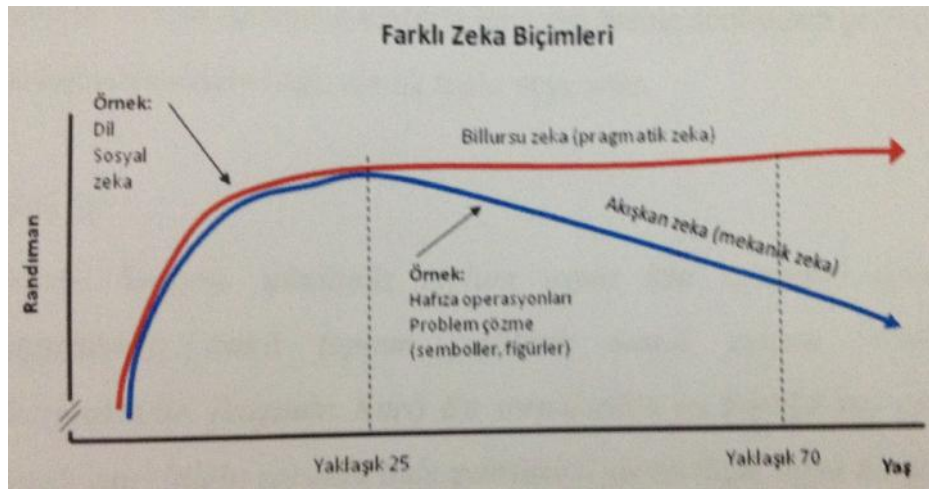
⁵⁹ Aksoydan, a.g.e., ss.10-11.

⁶⁰ Seda Pehlivan-Ayfer Karadakovan, (2013), Ya lı Bireylerde Fizyolojik De i iklikler ve Hem irelik Tanılaması, *Gümü hane Üniversitesi Sa lık Bilimleri Dergisi*, C. 2, S. 3, s. 392.

⁶¹ Ye im Kutsal, (2007), “Ya lanan Dünyanın Ya lanan İnsanları”, <http://www.gebam.hacettepe.edu.tr>, (13. 09. 2013), s.8.

⁶² Er, a.g.m., s. 135.

etme, huysuzluk, alınganlık, ara sıra kendi kendine konuşma, unutkanlık, geçmişe odaklanma, imdiki nesle beğenme ve eleştirme, anlattıklarını yinleme, paranoide düşünce ekileri, depresyon, intihar eğilimi, bunama ve ilgiyi kendilerine yönlendirmek için hastalık ikâyetlerinin artması gibi durumlarda görülmektedir.⁶³ Ancak tam tersi durumda söz konusudur. Türkiye’de bazı araştırmacılar, yaşlandıkça insanda zekâ kaybı ortaya çıktığını görmekte ve bunu raporlarında açık ve net biçimde belirtmektedir. Dolayısıyla söyledikleri gerçekse, yaşla süresi uzadıkça ve toplumda yaşlılar çoaldıkça, zekâ seviyesi düşük insanlardan meydana gelen bir toplum olacaktır demektir.



ekil 1.1. Farklı Zeka Biçimleri

Bu ekil gerontoloji de kabul edilen bir durumu göstermektedir.⁶⁴ Mekanik zekâ (hesaplama, ezber vb.) 25 yaşından sonra azalmaya başlamaktadır. Buna karşın pragmatik zekada gerileme olmadığı görülmektedir. “Dil” ve “sosyal zeka” pragmatik zekâyâ örneklerdir. Belirtilen gibi, zekâ testlerindeki “sözleri kavrama” yeteneği “konuşma yeteneği” anlamına gelmemektedir. Aksine konuşma yeteneği zekânın önemli belirtilerinden biridir ve en ileri yaşlara kadar korunmakta hatta geliştirilmektedir. Mekanik zekâ daha çok gençlikte gelişen zekâ türüdür. Örneğin

⁶³ Fatma Öz, (2002), Yaşın Son Evresi: Yaşlılık Psikososyal Açısından Gözden Geçirme, Kriz Dergisi, C. 10, S.2, s. 22.

⁶⁴ Mike Martin-Matthias Kliegel, (2005), *Psychlogische Grundlagen der Gerontologie*, Stuttgart: Kohlhammer,

“problem çözüme” (matematik problemi vb.), hafıza operasyonları (sembollerle dü ünme, soyut tasavvurlar vb.) meslek hayatında sıkça kullanılan zekâ yetenekleridir.

u anda grafi e bakılarak geli tirilen dü ünceler, hafıza operasyonları, zekâ türleri mekanik zekâ kapsamına giren türlerdir.

Bireylerde psikolojik ya lanma, ya a ba lı olarak davranı sal uyum yetene inde ki de i meler sonucunda ortaya çıkmaktadır. Sosyal rol kaybı, ya amını sürdürmede ba ımlı olma, günlük (beslenme, bo altım, öz bakım vb.) ve enstrümantal (alı veri , ekonomi kontrolü, ula ım vb.) ya am aktivitelerini yerine getirememe, ölüm korkusu, gelecekle ilgili endişeler, çocuklarının çe itli nedenlerle evden ayrılmasına kar ı olu turulan tepkiler, e in veya yakın çevresinden birinin ölmesi, ku ak çatı ması, güvensizlik, iddete ve ihmale maruz kalma, ekonomik yetersizlik, hastalık, engellilik, fiziksel gücün azalması, duyu kaybı vb. durumlar bireyin ya amında görülen bazı de i ikliklerdir.⁶⁵ Ya lı bireyler tecrübelerine ve ki ilik özelliklerine göre, ya amlarında olan de i imlere kar ı farklı tutum ve davranı sergilemektedir. Özellikle bireyin ya lılı a nitelikli ekilde hazırlanmamasından dolayı yetersizlik duygusu, ba kalarına yük olma ve i e yaramama korkusu ortaya çıkmaktadır.⁶⁶

Bireyin fizyolojik ve psikolojik yönden sa lıklı olması ya lılık sürecini kaliteli geçirmesi açısından önemlidir.⁶⁷ Ancak ya lılık sürecinin kaliteli geçirilmesi için sadece fizyolojik ve psikolojik yönden sa lıklı olmak yeterli de ildir. Örne in objektif ya am ko ullarının yarattı ı dezavantajların insan sa lı ına verdi i zararlar örne in kötü ko ullarda ikamet (gecekondu vb.), erken ya larda kronik hastalıklara yakalanma olasılı ını yükseltmektedir. Ekonomik boyutun da önemi bulunmaktadır. Ayrıca fakirlik; sadece ekonomik fakirlik olarak algılanmamalı; ya adıkları ülkenin kültürel ve sosyal de erlerinden asgari düzeyde yararlanamayan insanlar fakir olarak adlandırılmaktadır. Birey ve toplum açısından ya lılı ı bir sorun haline getiren gerekçeler, toplumun ya lılara sundu u olanaklara ba lı olarak azalmakta veya artmaktadır.

Bireyin psikolojisini olumsuz etkileyen dönemlerinden biri emekliliktir. Bireyler i gücü ya amına girdi i andan itibaren emeklili e hazırlanmakta ve planlarını

⁶⁵ Suzan Özer, (2007), “Sık Rastlanan Psikiyatrik Sorunlar”, <http://www.gebam.hacettepe.edu.tr>, (15.10.2013), s. 59.

⁶⁶ Kalınkara., a.g.e., s. 103.

⁶⁷ Kalınkara., a.g.e., ss.105-106.

bu do rultuda yapmaya çalı maktadır. Bireylerin emeklili e yönelik tutumları, sürece uyumunu etkilemektedir. Bazı bireyler emeklilik dönemini olumlu de erlendirmekte, bazıları ise üretken olmamak ve inzivaya çekilmek olarak görmektedir. Bu nedenle emekli olan bireylerde, bireysel üretkenli in ve statüsel öneminin kaybı, sosyal ili kilerde sınırlamalar ve maddi sorunlar görülebilmektedir.⁶⁸ Bu durum kar ısında bireylerin ço u kendisini i e yaramaz ve de ersiz olarak görmekte, özgüveni sarsılmakta ve kimli i olumsuz yönde etkilenmektedir.⁶⁹

Toplumumuzda ya lılık olgusunun getirdi i psikolojik boyuttaki de i imlerin yol açtı ı sorunların ele alınmasının önemi artmaktadır.⁷⁰ Bu nedenle ya lı bireylerin psikolojisi açısından, onları stresten uzak tutmak, sakin ortam sa lamak, bireyselli ine, kültürel özelliklerine ve mahremiyetine saygı göstermek önem ta ımaktadır.⁷¹

1.4.3. Ya lılık Döneminin Genel Sosyolojik Özellikleri

Sosyalizasyon, bireyin gruba, topluma veya ulusa uyum sürecidir.⁷² Do umla ba layan ve ya am boyu devam eden sosyalizasyon süreci, kültürün maddi ve manevi unsurlarını (de erler, normlar, inançlar gibi) ö renme ve ya am ko ullarına uyarlayabilme durumudur. Sosyal yapı da, bireyin de er ve inançlarını etkilemekte ve kimli ini biçimlendirmektedir.⁷³

Bourdieu'nun kültürel sermaye kavramının, sosyalizasyon sürecini tanımlamada önemli yeri bulunmaktadır. Kültürel sermaye, formel ve enformel sosyal davranı lar, sosyal pratikler, ileti im, konu ma biçimi ve be enilerden olu an entelektüel niteliklerin toplamıdır.⁷⁴ Sosyalizasyon sürecinde, bireyin sınıfsal konumuna (gelir, meslek, ya am tarzı ve tüketim alı kanlıkları vb.) ba lı olarak edinilmi tüm kazanımlar, kültürel sermayenin temsili açısından farklılı ını ortaya koymaktadır.⁷⁵

⁶⁸ Kasım Gökta - shak Özkan, (2006), Ya lılarda Depresyon, *Psychiatry n Türkiye*, C. 8, S. 1, s. 33.

⁶⁹ Öz, a.g.m., s. 24.

⁷⁰ Gülsen Karao lu vd, (2005), Malatya ehir Merkezinde Ya ayan Ya lı Kadınların Günlük Ya am Aktiviteleri, *Sosyal Ve Psikolojik Fonksiyon Düzeyleri*, *Türk Geriatri Dergisi*, C. 8, S. 2, s. 79.

⁷¹ Kalıncara, a.g.e., s.106.

⁷² Aylin Baran Görgün, (2008), Ya lılıkta Sosyalizasyon Ve Ya am Kalitesi, *Ya lı Sorunları Ara tırma Dergisi*, S. 2, s. 89.

⁷³ Ay e Canatan, (2008), Toplumsal De erler ve Ya lılar, *Ya lı Sorunları Ara tırma Dergisi*, S.1, s. 64.

⁷⁴ Baran Görgün., 2008, a.g.m., ss. 88-89.

⁷⁵ Özgür Arun, (2009), Ya lı Bireyin Türkiye Serüveni: Türkiye'de Ya lı Bireyler Arasında Kültürel Sermaye Da ılımı, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 1, s. 79.

Toplumda bireyin sosyal, demografik özellikleri ve yaşa bağlı değişen normlar sosyalizasyon süreci içerisinde anlam kazanmaktadır. Bu yüzden yaşlılık dönemi sosyalizasyon sürecinin önemli bir parçasıdır.⁷⁶ Yaşlı birey, doğal olarak "yeni" girdiği ortamlardaki her sosyal etkileşiminde olduğu kadar, yaşlılıkla birlikte girdiği yeni ortamlarda da (huzurevine yerleşme, yeni arkadaşlıklar kurma, hastaneye yatma vb.) sosyalizasyon sürecine tabi olmaktadır. Bu durum yaşlıların kültürel sermayelerine bağlı olarak yaşamı algılamasına, yorumlamasına, toplumsal uyumunda, özgüveninin gelişiminde ve sosyal yeterliliğinin güçlenmesinde yardımcı olmaktadır.⁷⁷

Yaşlılık döneminin sosyolojik özellikleri, "belirli yaş grubundan beklenen davranışlara toplumun verdiği değerle ilgilidir".⁷⁸ Bireyin toplumdaki statüsü ve rolü, yaş algısı ve tutumunu, kimliğini oluşturmakta ve sosyal ilişkilerini yapılandırmaktadır. Bireyin yaşlılık algılaması, statü ve rolünde ortaya çıkan değişimler ve yaşamdan geri çekilme ile birlikte ele alınmaktadır.⁷⁹ Yaşlılık döneminde toplumsal statüde ve yaşam standardında değişimlerden bazıları, ev ve yakın çevresindeki kişilerin kaybı, emeklilik, medeni halindeki değişim (boşanma, dul olma vb.), hastalıkların ve engelliliğin yaşam kalitesini etkilemesi, fiziksel yeterliliğin azalması, bakıma muhtaçlık vb.dir. Her yaşlı birey, fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimlere karşı farklı tutum ve tepkisel davranış göstermektedir.⁸⁰

Eckert, bireyin takvim yaşından ziyade hayat tecrübelerine göre değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.⁸¹ Nitekim yapılan bir çalışmada yaşlıların büyük çoğunluğunun, yaşlılığı "hastalık, ihtiyarlık, kötü bir şey, ölüm" olarak, çok az kısmının ise (yaklaşık %20) "iyi bir şey, saygı görmek" şeklinde algıladıkları tespit edilmiştir.⁸²

Yaşlılık döneminde, bireylerin sosyal yaşamını etkileyen unsurlardan biri emekliliktir. Emeklilik dönemi, bireylerin sahip olduğu yaşam döngüsünü ve zamanın

⁷⁶ Baran Görgün, 2008, a.g.m., s. 89.

⁷⁷ Baran Görgün., 2008, a.g.m., ss. 89-93.

⁷⁸ Arpacı, a.g.e., s. 20.

⁷⁹ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, (2012), *Ku aklararası Dayanışma ve Aktif Yaşlanma, Ku aklararası Dayanışma ve Aktif Yaşlanma Sempozyumu*, 30 Kasım 2012-Gaziantep, Ankara: Grafer Yayın, s. 82.

⁸⁰ Er, a.g.m., s. 142.

⁸¹ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, a.g.m., s.82.

⁸² Nazmi Bilir, (2007), "Yaşlanan Toplum", http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/yaslilikta_kaliteli_yasam_son.pdf, (18.11.2013), s. 12.

etkin kullanılmasını de i tirmektedir. Bu dönemde bireyler, maddi ve mesleki umutlarını yitirmekte, sosyal statülerini ve rollerini kaybetmektedir. Bu nedenle ya lı birey toplumdan soyutlanmakta ve günlük hayatın parçası olamamaya ba lamaktadır.⁸³ Di er bir unsur, ya lı bireyin aile yapısının çocuklarının evden ayrılması veya e kaybıyla küçülmesi sonucunda yalnızlık duygusu hissetmesidir. Ayrıca bireyin ya adı fizyolojik de iimler sonucunda hareket kabiliyetindeki azalmalar, günlük ve enstrümantal ya am aktivitelerini etkilemekte, ev içi ve ev dı ı ya amını sınırlandırmaktadır. Ya lı birey, sosyal ili kilerinden uzakla makta, mutsuzla makta ve ya am memnuniyeti azalmaktadır.⁸⁴

Ya lılar, kültür da arcı mı ta ıyan ve aktaran, geçmi ve gelecek bilincini dengeleme unsuru ile ayakta tutan ki ilerdir. Ya lılar, di er bireylerle hayat deneyimlerini payla makta ve onların aynı olaylar kar ısında deneme ve yanılma sürelerinin azaltılmasını sa lamaktadır.⁸⁵

Ya lılık döneminde bireylerin, sosyal ihtiyaçlarının kar ılanması, yalnızlık hissetmemesi, sosyal ili kilerinde ba arılı ve aktif olması önemlidir.⁸⁶ Ya lı bireylere aile, sosyal ve çevresel unsurlara dâhil edilen ya am tarzının sa lanması ya lılık sürecinin nitelikli ekilde geçirilmesi için gereklidir. Bunun yanı sıra ya lıların ya am kalitesini sosyal e itsizlik ve yoksullu un azaltılmasına yönelik politikalarının belirlenmesi de artırmaktadır.⁸⁷

Özetle, ya lılık tiyolojileri toplum yapısına, ya lıların deneyimlerine ve ki ilik özelliklerine göre de i iklik göstermektedir.⁸⁸ Ya lılık döneminin belirgin sosyal özelli i, bireylerin i siz kalma, ya ve cinsiyet ayrımcılığı a u rama, ba ımsızlıkta azalma, ba ımlılıkta artma, emekli olma, çevre de i ikli i ya ama, e ve çocuk kaybı, aile ile ili kilerde sorun ya ama, yalnızlık hissetme vb. nedenlerle sosyal ya amın dı ında görülmesidir.

⁸³ Akın Konak, A. Çi dem Yasemin, (2005), Ya lılık Olgusu: Sivas Huzurevi Örne i, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 29, S. 1, s. 40.

⁸⁴ Özdemir, a.g.t., s.15.

⁸⁵ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Ya lı Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.m., s.31.

⁸⁶ Görgün Baran, 2007, a.g.m., s.2.

⁸⁷ Kutsal, a.g.m., s.9.

⁸⁸ Er, a.g.m., s. 142.

2. YA LILIK OLGUSUNA YÖNELİK SOSYOLOJİK VE PSİKOLOJİK KURAMLAR

Ya lılıkla ilgili biyolojik, psikolojik ve sosyolojik kuramlar bulunmaktadır. Ya lılık döneminin sorunlarıyla baş edilmesi ve ya lının toplumsal uyumunun sağlanmasına yönelik kuramlar, genellikle sosyoloji ve psikoloji kökenlidir. Biyolojik kuramlar bireyin ya mının ilerlemesiyle ortaya çıkan biyolojik ve fizyolojik özelliklerine odaklanırken psikolojik ve sosyolojik kuramlar ya lıların davranışlarını ve geçirdikleri süreci ele almaktadır.⁸⁹

Çalışmamızda, ya lılık sosyolojik ve psikolojik kuramlar çerçevesinde değerlendirilecektir. Ya lılıkla ilgili psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlarla ortaya koyulan kuramlar, aktivite/etkinlik kuramı, ya mından geri çekilme kuramı, modernleşme kuramı, süreklilik kuramı, eksiklik kuramı, rol kaybetme kuramı ve toplumsal değişim kuramıdır.

2.1. Etkinlik/Aktivite Kuramı

Kuramın, temsilcileri sosyolog Robert J. Havighurst, Bernice L. Neugarten, V. L. Bengston ve Sheldon S. Tobin'dir.⁹⁰ Mikro düzeyde olan kuram, ya mından geri çekilme teorisinin zıttı düşünceleri esas almaktadır.⁹¹

Kuram ya lı birey ve ilişkilerini merkeze almaktadır. Bireyin sosyal ilişkilerinden kopmamasının ve yeni roller üstlenmesinin önemli olduğunu savunmaktadır.⁹² Aktivite kuramının dayandığı en önemli nokta; bireyin kaliteli bir yaşlanma sürecini geçirebilmesi için rol ve yaşamsal faaliyetlerini sürdürmesi, aktifliğini ömür boyu koruması ve bu konuda yapılan toplumsal baskıya boyun eğmemesidir. Bireyleri birbirinden ayıran özellik ya rı farkından ziyade aktivitelere katılım düzeyidir.⁹³ Kurama göre, ya lıların psikolojik ve sosyal ihtiyaçları orta ya lı olan bireylerle benzerdir.

⁸⁹ Kalıncara, a.g.e., s. 27.

⁹⁰ Aylin Baran Görgün, (1996), Kurum Bakımındaki Ya lıların Sosyal Ya m Ko ulları: Ankara Örne ği, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 13, S. 2, s. 29.

⁹¹ Harry Moody, (2006), *Aging Concepts and Controversies*, London: Pine Forge Press, s. 9-10.

⁹² G. Kurt, a.g.t., s.97.

⁹³ Kalıncara., a.g.e. ss. 28- 29.

Dolayısıyla yaşlılık davranışlarını, orta yaşta gösterilen davranışlar ve etkinlikler belirlemektedir.⁹⁴ Bu yüzden yaşlı birey, orta yaş etkinliklerini sürdürmek istemekte, kaybettiği statü ve rollerinin yerine yenilerini koyarak sosyal değişimlere uyum sağlamaktadır.⁹⁵

Süreklilik teorisiyle benzer noktası, bireylerin erken yıllarda geliştirdiği yaşamsal rolleri, ki ileri ve benzer alışkanlıklarını sürdürmeye engel olmamasıdır. Hem aktivite teorisine hem de süreklilik teorisine göre engellilik ve yaşlılık durumunun zayıf olması gibi koşullardan dolayı yaşlılar önceki rollerini bırakmaktadır.⁹⁶

Bireyin sosyal etkileşimde bulunması ve toplumsal eylemlere katılması, onun benlik duygusunu pekiştirmekte, aktif ve mutlu yapmakta, sosyal düzenin sağlanmasına yardımcı olmaktadır.⁹⁷ Bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar bu görüşü desteklemektedir. Bireylerin ruhsal sağlığını korumasını, yaşam memnuniyetini artırmasını, egzersiz yapmasını, sosyal ortamlara katılmasını ve yeni roller kazanmasını olumlu yönde etkilemektedir. Yaşlıların sosyal ilişkilere yönlendirilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Diğer yandan yaşlı bireylerin aktivite ve eylemlere ilişkin algıları ve beklentileri formal katılımlardan daha önemlidir.⁹⁸

Etkinlik kuramcıları; yaşlı kişilerin yaşlılık sorunları, yakın akraba kayıpları, sosyal ilişkilerdeki kaybı gibi unsurlar nedeniyle etkinlik düzeyinin ve mutluluğunun azaldığını kabul etmektedir.⁹⁹ Bireyin 65 yaşından sonra çevreye ilişkin ilgilerinin ve mutluluğunun azaldığı ve bu durumun bireyler tarafından istenilmediğini savunulmaktadır.¹⁰⁰ Yaşlılar, yaşam memnuniyet düzeyini yükseltebilmek için bazı yöntemlere başvurmalarına rağmen başarılı olamamaktadır.¹⁰¹ Örneğin bazı yaşlılar kalabalık ortamda mutlu olurken bazıları yalnız kalmayı tercih etmektedir.

⁹⁴ Mustafa Özcan, (2010), *Aktif Yaşlanmaya Yönelik Sosyal Güvenlik Politikaları*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara, s. 32.

⁹⁵ Kalıncara, a.g.e., s. 28.

⁹⁶ Moody, a.g.e., pp. 9-10.

⁹⁷ Kalıncara, a.g.e., s. 28.

⁹⁸ Moody, a.g.e., pp. 9-10.

⁹⁹ Sibel Kalaycıoğlu ve Helga R.Tılıç, (2001), Yaşlı ve Genç Kuşakları Arasında Sosyal, Kültürel, Ekonomik Başlıkların Ailenin Refah Düzeyine Etkisi, *Yaşlı Sorunlarını Araştırma Dergisi*, C. 1, S. 2, s.10.

¹⁰⁰ Kalıncara, a.g.e., s. 28.

¹⁰¹ Bekir Onur, (1991), *Gelişim Psikolojisi (Yetkinlik, Yaşlılık, Ölüm)*, Ankara: V Yayınları, s.190.

Toplumun ya lılık algısını ise, ya lı bireyin etkinlik düzeyi, ya am biçimi, sosyal ve ekonomik düzeyi belirlemektedir.¹⁰² Özellikle bireyin emeklilik sürecinde mutsuz olmaması için aktif olması gerekmektedir. Kurama göre bu süreçte, birey sosyal ili kilerini sürdürmeli ve kaybetti i rollerin yerine yeni roller koymalıdır.¹⁰³

Aktivite kuramı, günümüz toplum yapısı için tamamen uygun olmadığı yönünde ele tirilmiştir. Çünkü toplum, ya lıların sosyal uyumu konusunda bazı sorunlar çıkarmaktadır.¹⁰⁴

Kuram, devamlı aktif olan ya lıların çevreye daha iyi uyum sa ladığını ve daha mutlu oldu unu esas almaktadır ki, toplumsal alanda bu duruma sık rastlanılmamaktadır.¹⁰⁵ Çünkü bireyin fizyolojik, psikolojik ve sosyal sınırlılıkları, aktif ya am sürmesini engelleyebilmektedir.¹⁰⁶

2.2. Ya amdan Geri Çekilme Kuramı

Kuram temsilcileri Elaine Cumming ve William E. Henry'dir.¹⁰⁷ Aktivite kuramının zıttı dü ünceleri esas almakta ve mikro ve makro konularını içermektedir.¹⁰⁸ Ya lılı ı fiziksel, psikolojik ve toplumsal geri çekilme süreci olarak ele almakta ve sosyal etkile im konularına i levsel bir yakla ım sunmaktadır. Toplum modernle meye ba ladıkça ya lının statüsünün etkinli inin azaldığını varsaymakta ve modernle me kuramıyla ili ki kurmaktadır.¹⁰⁹ Kuram ya lıların ve toplumun birbirinden ayrılma noktasını i aret etmektedir.¹¹⁰ Birey ve toplumun birbirinden ayrılmasına emeklilik dönemi örnek verilmektedir.¹¹¹ Bireyler, orta ya ta edindikleri mesleki rollerinden emekli olunca geri çekilmektedir. Bu dönemde bireyler sosyal ve ekonomik kısıtlanma ya amakta ve bazı fırsatlardan yararlanamamaktadır. Kuram, ya lı bireyin statüsel etkinli in kaybı oldu unda toplumsal ya ama katılmamasının normal bir süreç oldu unu da ifade etmektedir.¹¹² Ya lı birey, toplumdan geri çekilmeyi içselle tiren ve

¹⁰² Kalıncara, a.g.e., s. 28.

¹⁰³ Tufan, (2002),a.g.e., s.139.

¹⁰⁴ G. Kurt, a.g.t., ss. 100-101.

¹⁰⁵ Tufan, 2002, a.g.e., s. 139-141.

¹⁰⁶ Moody, a.g.e., pp.9-10.

¹⁰⁷ Onur, a.g.e., s.189.

¹⁰⁸ Kalıncara, a.g.e., s. 31.

¹⁰⁹ Moody, a.g.e., pp.8-9.

¹¹⁰ Onur, a.g.e., s.189.

¹¹¹ Moody, a.g.e., pp.8-9.

¹¹² Kalıncara, a.g.e., s. 34.

fiziksel, psikolojik ve sosyal de i ikliklere uyum sa layan ki i olarak de erlendirilmektedir¹¹³

Kuramın yapısal i levselci bakı açısı, toplumsal yapının ve kurumların statükoyu sürdürmede gerekli i levlerini yerine getirmesine ve ya lıyla toplumun kar ılıklı olarak birbirinden geri çekilmesine odaklanmaktadır.¹¹⁴

Bireyin hareketli ya amından fizyolojik ve psikolojik yönden yıprandı ı için pasif ya amda dinlenmesinin önemli oldu unu öne sürmektedir.¹¹⁵ Bu durumda birey öncelikle fiziksel etkinliklerini ve toplumla etkile imini azaltmaktadır. Birey toplumsal i levlerden geri çekilirken, toplum üyeleri de bireye kar ı ya ve cinsiyet ayrımcılı ını uygulamaya ba lamaktadır. Örne in, toplum üyeleri ya lıların yapabilece i sorumlulukları ve eylemleri gençlerin üstlenmesini istemektedir.

Tews (1971), Ya amdan geri çekilme kuramının mantı ını takvimsel ya üzerine temellendirmi tir. Bireyin orta ya larda elde etti i rol ve etkinliklerden kendisini geri çekmesinin gerekli ve do al oldu unu savunmaktadır.¹¹⁶ Genç bireylere önem veren toplumlarda bireyin etkinliklerden ve toplumdan uzaklaşmasının nedeni, bulundu u durumdan mutlu ve huzurlu olmasıdır.¹¹⁷

Ya lının bireysel özelliklerine göre ya amdan geri çekilmesi farklılık göstermektedir. Bazı bireyler ileri ya ta aktivitelere katılmak istemezken bazıları aktif ya am sürmeyi tercih etmektedir.¹¹⁸ Baran'a göre, emeklilik sürecinde rol kaybına u rayan bireyler kendisini i e yaramaz ve ya lı hissetmekte, sosyal çevresiyle ili kisini azaltmakta, içe dönük ve edilgen hale gelmektedir.¹¹⁹ Sosyal etkile imleri azalan ya lı bireyler, edilgenlikleri nedeniyle yeni rolleri üstlenememektedir. Bu durumda birey, kendisini toplumsal ya amdan geri çekmeye ve ölümü kabullenmeye ba lamaktadır.¹²⁰

Ya amdan geri çekilme kuramı, bilim adamları arasında tartışılmalara yol açmıştır. Batı toplumlarında, genç ku a ın toplumun dinamik gücü olarak ele alınması

¹¹³ Kalıncara.,a.g.e., s. 31.

¹¹⁴ Kalıncara.,a.g.e., s. 33.

¹¹⁵ Özcan, a.g.t., s. 32.

¹¹⁶ Tufan, 2002,a.g.e., s. 144.

¹¹⁷ Özcan, a.g.t., s. 32.

¹¹⁸ Kalıncara, a.g.e., s. 34.

¹¹⁹ Tu ba Aydın, (2010), *Huzurevinde Ya ayan Ya lıların Gelece e Yönelik Beklentilerinin Özbakım Gücü ve Ya am Doyumuna Etkisi*, (Yayımlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi/ Sa lık Bilimleri Enstitüsü, Samsun, s. 9.

¹²⁰ Kalıncara, a.g.e., s. 31.

sonucunda kurama ilgi ortaya çıkmıştır. Bu teori, ya lı bireylerin, toplumdan soyutlanmalarına bilimsel bir zemin hazırlamakta ve “özellikle gençlerin vicdani rahatsızlıklarını gidermek için icat edilmiş bir araç”¹²¹ olarak görülmektedir. Kuram i levsel olarak kabul edildi inde bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Örgütler için zorunlu emeklilik fonksiyonel ve yararlı olabilmesine bazı bireyler açısından mutsuzluk kayna ı olmaktadır.¹²²

Kuram, ku ak ve ya tanımlarını karıştırdı ı için ele tirilmiştir. Ya amdan geri çekilme davranı mın tanımlanmasında da sorunlar bulunmaktadır. Ya lıların katılabilece i çe itli etkinlikler bulundu u için toplumdan tamamen kopmaları söz konusu de ildir. Ancak bireyler ya ın ilerlemesine paralel olarak fiziksel, psikolojik ve sosyal kayıplar ya ayabilmektedir. Bazı ya lı bireyler ya amında ortaya çıkan de i imi kabullenmekte ve ya am tarzı haline getirmektedir. Bazı ya lılar ise ya amın da aktifli in ve üretkenli in önemli olması sonucu mutsuz olmaktadır.¹²³

2.3. Modernleşme Kuramı

Modernleşme kuramı; yapısal faktörlere odaklanan, gücün paylaşımına ve bireysel amaçların gerçekleştirilmesine yönelik çabaların belirlenmesini sağlayan makro kuramlardan biridir.¹²⁴ Kuram tarihsel süreçte, ya lının toplum içinde u radı ı de i imleri farklı toplumları karşılaştırarak açıklamaktadır. Ya lılık statüsünün avcı ve toplayıcı olan toplumlarda bazen gücü elinde bulunduran bireyler, bazen de terk edilen birey olarak çeli kili ekilde nitelenmiştir. Ya lılık, yerle ik düzene geçen tarım toplumlarında erefli bir makam olarak tasvir edilmiştir.¹²⁵ Bu durumun nedeni, ya lının toprak kontrolünü elinde bulundurmasıdır. Ancak ya lının statüsü, modernleşen toplumlarda sanayileşme süreciyle azalmıştır.¹²⁶

Ya lılık tarihi ırklara, cinsiyete sosyal sınıflara ve kültüre göre farklılık göstermektedir. Bu nedenle ya lılı a ili kin oluturulan imge ile gerçek birbirinde benzememektedir. Modernleşmeyle birlikte ya lılı ın anlamı ve imajı yeniden ekillenmiştir. Çünkü ya lılık tarihinin özünde, kin, suçluluk, onur ve zulüm gibi duygu

¹²¹ G. Kurt, a.g.t., s. 91.

¹²² Moody, a.g.e., pp.8-9.

¹²³ Kalınkara, a.g.e., s. 32.

¹²⁴ Kalınkara., a.g.e., s. 36.

¹²⁵ Moody, a.g.e., pp.7-8.

¹²⁶ Tufan, 2002, a.g.e., ss.146.

karma ası bulunmaktadır. Ya lı insanlar refah devletinin kaynaklarını tamamen kullanan ve bu süreçte gençleri dü ünmeyen bencil bireyler olarak da tanımlanmaktadır.¹²⁷

Ya am sürecinde çocukluk, yeti kinlik ve ya lılık dönemi bulunmaktadır. Toplumda çocuklar genellikle sevilen ve istenen bireylerdir. Yeti kinlik döneminde ki i, geçimini sa lamak, aile sorumlulu unun altına girmek gibi yo un bir dönemden geçmektedir. Bireyler, yeti kinlik döneminde ya lılı a yeterince hazırlanamadıklarında fizyolojik ve sosyal anlamda sıkıntılı bir süreçten geçerler. Oysa ya lılık dönemi hayatı seven, belirli bilgi ve deneyimi olan birey için üretken olabilecekleri verimli bir dönemdir. Bu nedenle tarihte ya lılık dönemi, altın ça , ikinci bahar, üçüncü ya dönemi gibi isimleri bulunmaktadır. Kuram, ya lının statüsünün ve gücünün azalmasında kentle me, sosyal hareketlilik, teknolojik geli meler gibi faktörlerin etkili oldu unu savunmaktadır. Geli en toplumlarda ya lılar, teknolojik geli melere ve de i imlere uyum gösteremedikleri için modası geçmi olarak görülmektedir. Bu durum ya lının güvenli ini, saygı ve sevgi algısını, tanınma ve ait olma hissini olumsuz etkilemektedir.¹²⁸ Özellikle ya lıların kültürel geleneklerdeki rolünün azalmasının temel nedeni, kitle ileti im araçları ve mesleki e itim faaliyetleridir.¹²⁹

Modernle me kuramı, sosyal ve tarihsel ara tırmalarla çe itli yönlerden ele tirilmi tir.¹³⁰ Sanayi öncesi toplumlarda statüsünün önemi yüksek olan ya lının, sanayi toplumunda statüsel öneminin dü ük olarak ele alınmasını çeli kili bulunmu tur. Oysa ya lılık ırk, cinsiyet, toplumsal sınıf ve kültürel farklılıklardan etkilenmektedir.¹³¹ Ya lının kimi zaman güçlü kimi zamanda terk edilen pozisyonda ele alınması imge ile gerçe in örtü memesinden kaynaklanmaktadır.¹³² Endüstrile me sürecine girmemi toplum ile günümüz modern toplumunun kar ıla tırması yanlı sonuçlara neden olmaktadır.¹³³

¹²⁷ Moody, a.g.e., pp.7-8.

¹²⁸ Kalınkara, a.g.e., s.35.

¹²⁹ Tufan, 2002,a.g.e., s.146.

¹³⁰ Kalınkara, a.g.e., s.35.

¹³¹ Tarık O uz, (2007), *Ya lılarda Görülen Biyolojik ve Sosyal De i imler*, (Yayımlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s.42

¹³² Kalınkara, a.g.e., s.35.

¹³³ Tufan, 2002, a.g.e., s.147.

2.4. Süreklilik Kuramı

Kuram, ya lılı n karma ık süreçlerine farklı açıdan bakmayı gerektirmektedir. R. C. Atcley tarafından geli tirilmi tir. Kurama göre, ya lı bireyin ko ullara ve hedeflerine uyum sa layabilme yetene ini tanımlamak için iç ve dı yapının göz önüne alınması gerekmektedir. Bireyin içyapısı olarak nitelendirilen ki ilik yapısı, bazı inanç ve de erlerle de i ime u rasa da büyük ölçüde sabit kalmaktadır. Bireyin dı yapısı ise sosyal rolleriyle ve ili kileriyle olu maktadır. Kuram, bireyin bazı rollerle ili kisini sürdürmesi veya kesmesini esas almaktadır. Birey, ya lılıkta kaybetti i rollerinin yerine yeni roller geli tirmekte, çevresine uyum sa lamakta ve sorunlarıyla ba edebilmektedir.¹³⁴ Örne in birey gençlik döneminde sorunlarını çözmek için kullandı ı ba a çıkma yöntemlerini ya lılık öneminde de kullanabilmektedir.

Bireyler yeti kinlik döneminde çe itli alı kanlıklar, davranı lar, eylemler ve tercihler geli tirmektedir. Bu durum, bireyin ki ili inin bir parçası haline gelmektedir. Birey yeti kinlikte geli tirdi i tutum, eylem ve davranı ları ya lılık sürecinde de kullanmaktadır. Bireyler, gençlik döneminde sa lıklı ki ilik özellikleri geli tirirse ba arılı ekilde ya lanabilmektedir. Bireyin ya am alı kanlıklarının temelini kimlik ve ili kileri olu turmaktadır. Kurama göre, ba arılı ya lanma ya am memnuniyeti sayesinde geli mektedir.¹³⁵ Ya lı bireyin ya am düzenini de i tirmemesi ve rollerini ilerleyen ya a uyarlayabilmesi ba arılı ya lanma için önemlidir.¹³⁶

Süreklilik kuramını destekleyen çe itli ara tırmalar yapılmı tır. George ve Maddox, Won ve Qell'e göre; bireyler emeklilik gibi ya amını de i tiren durumlara sosyal ko ullarını de i tirmek suretiyle uyum sa lamaya çalı maktadır. Richard ve Kilty, bireyin mevcut kaynakları kullanabilme yetene inin süreklili ini sürdürebilmesinde önemli oldu unu belirtmi tir. Birey orta ya ta sahip oldu u kayna ı ya lılık döneminde koruyabilirse istenen süreklilik sa lanmı olacaktır. Ama bireyin mevcut kayna ını azaltan emeklilik dönemi gibi durumlarda süreklili in sürdürülmesi kesintiye u ramaktadır. Bu nedenle Richard ve Kilty, bireylerin emeklilik dönemi için kaynakların ve hayattan beklentilerinin analizini yapmasının önemli oldu unu ifade etmi tir.¹³⁷

¹³⁴ Kalınkara, a.g.e., s.37.

¹³⁵ Kalınkara, a.g.e., s.37.

¹³⁶ O uz, a.g.t., s.40.

¹³⁷ Virginia E Richardson-Amanda S. Barusch, (2002), *Gerontological Practice for The Twenty-First Century*. New York: Columbia University Press, p. 37.

Özetle ya lanma döneminde bireyde olu abilen fiziksel ve zihinsel eksikliklerin onu ya amdan uzakla tırmaması için ‘süreklilik’ kuramının seçilmesi önemlidir.¹³⁸

2.5. Eksiklik Kuramı

Eksiklik kuramında birey, ya lılık döneminde ya adı ı zihinsel, ruhsal, sosyal ve ekonomik kayıplar yüzünden eksilen bir varlık olarak ele alınmaktadır.¹³⁹ Ya lıların zekâ ve kavrama yeteneklerinde gerileme olsa bile, onların gerilemeyi ya am boyunca edindikleri bilgi birikimiyle telafi edebileceklerini savunmaktadır. Eksiklik kuramının ortaya çıkı ında, Amerikan Ordusu’nun büyük rolü olmu tur.

Ordu, Amerikan Psikoloji Derne i’nin katkısıyla subay adaylarının zekâ düzeyini ölçtüklerini iddia ettikleri testi geli tirmi tir. 1917 ve 1919 yılları arasında, ya ları 18–60 arasında de i en 1.726.966 erke e bu test uygulanmı tır. 1921 yılındaki test sonuçlarına göre; 30 ya ından sonra bireylerin zekâ düzeyinde eksikli in ortaya çıktığı iddia etmi lerdir. Ara tırma sonuçlarına göre, insanların ya landıkça fiziksel düzeyde güç kaybı, zekâ düzeyinde azalma ve pratik yeteneklerinde gerileme oldu u tespit edilince ya lılık olgusunu biyolojik süreç olarak ele alan yakla ımlar ve olumsuz yargılar ortaya çıkmı tır.¹⁴⁰

Yapılan ara tırmalarda, zekâ testi sonuçlarının yanıltıcı oldu u kanıtlanmı tır. Bu kurama yöneltile ele tiriler u ekilde sıralanabilir:

- Ya am süresi boyunca zekâ, psi ik fonksiyonlar ve yetenekler de i ime u ramaktadır.
- Deneklere uygulanan testlerde hız faktörü de erlendirilmemi tir.
- Farklı ara tırma sonuçlarında zekâ düzeyinin de i medi i ve ya ilerledikçe bazı konularda kapasitenin ilerledi i tespit edilmi tir.
- Uygulanan testlerde bazı de i kenler (ki isel özellikler, e itim, meslek, sa lık durumu, istek ve ortam ko ulları) göz ardı edilmi tir.¹⁴¹

¹³⁸ G. Kurt, a.g.t., s. 96.

¹³⁹ smail Tufan, (2001), Ya lanan Dünyada Bir Delikanlı: Türkiye. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, C. 12, S. 3, s. 40.

¹⁴⁰ Tufan, 2002, a.g.e., ss. 123-124.

¹⁴¹ Tufan, 2002, a.g.e., ss. 138-139.

2.6. Rol Bırakma (Kaybetme) Kuramı

Kuram, Cooley ve Mead tarafından geliştirilmiştir. Kurama Parsons ve Linton'ın geliştirdiği sosyal davranış yapısı ve fonksiyonu ilave edilmiştir. Kuramın esasını, bireyin sosyal yapı içerisinde olduğu tutum, inanç ve değerlere ait sosyal roller oluşturmaktadır. Sosyal roller, sosyal çevre ve psikolojik süreçler arasında köprü rolü oynamaktadır. Bireyler sosyal yapı içerisinde sahip oldukları roller sayesinde belirli pozisyonlar elde etmektedir. Yaşlanma dönemi, bireyin statüsünü "rolsüzlük rolü" oynamaya uygun hale dönüştürmekte ve yaşlı bireye yeni roller sunmamaktadır.¹⁴² Yaşlıların emeklilik, eş kaybı, çocukların evden ayrılması gibi durumlarda kaybettiği roller aile, iş ve sosyal hayatını olumsuz yönde etkilemektedir. Yaşlıya verilen rol, sosyal destekten yoksundur.¹⁴³ Bu nedenle yaşlıların benlik saygısında azalma görülmektedir. Örneğin emeklilik dönemi, üretim sürecinden ayrılan yaşlılar için büyük sorunlar barındırmaktadır. Yaşlıların rolünü kaybetmesi bireysel özelliklerden ziyade rollerin yetersizliğinden dolayı ortaya çıkmaktadır.¹⁴⁴

Streib, Schneider ve Blau, rol teorisinin açıklanmasında emeklilik sürecinin ve medeni durumdaki değişimlerin üzerinde durmaktadır. Onlara göre, bireyin kimliğinin en önemli kaynağı çalışmaya hayatıdır. Örneğin bazı bireyler bakalarına kendilerini tanıtırken iş ve meslek kimliğini söylemeyi tercih etmektedir. Birey emekli olduğunda kimliğinin en önemli parçasını kaybetmektedir. Bu nedenle birey stres, anksiyete ve depresyon sorunları yaşamaktadır. Blau, emeklilik sürecinin bireyin kimliğini çeşitli yönlerden tehlikeye soktuğunu belirtmiştir. Bireylerin iş arkadaşları, memurlarla, müteriyeler ve diğer meslek üyeleriyle sosyal ilişkileri azaldığı zaman grup kimliklerini kaybetmeleri kaçınılmaz olmaktadır. Blau, rolün yaşlılık üzerine etkisini belirlemek amacıyla rol dışında kalma kavramını kullanmıştır. Bireyin edindiği rollerin yerine geçecek yeni roller bulduğunda eskisini bırakabilmektedir. Ama bireyin orta yaşlarda edindiği rollerin değişim süreci sonucunda (emeklilik, medeni durumda değişim vb.) yerine yeni roller oluşturamadığında durumu zorlamaktadır. Bu nedenle birey gönüllü veya gönülsüz rol dışında kalmaktadır. Gönüllü olarak rol dışında kalan birey, yerine yeni rollerine koyarak yaşamı mutlu geçirmektedir. Ancak birey gönüllü olamadan

¹⁴² Kalınkara, a.g.e., s.38.

¹⁴³ Öz, a.g.m., s. 18.

¹⁴⁴ Kalınkara, a.g.e., s.38.

rolünü kaybetti inde kendisini reddedilmi , terk edilmi ve takdir edilmemi hissetmektedir. Bireyle çalı ma hayatına girdiklerinden itibaren emeklilik dönemi için plan yapmaktadır. Ancak hastalık, i ten çıkarılma gibi aniden i ya amından ayrılan bireyler, toplumun hassas ve problemlili grubu haline gelmektedir. Benzer durum medeni halinin de i melerinde rastlanmaktadır. Birey, dul kaldı ında gönülsüz olarak e olma rolünü bırakmakta ve derin üzüntü ya amaktadır.¹⁴⁵

Kurama göre, ya lının kar ılı tı ı güçlüklerin nedeni ya lılı a ili kin rollerin yetersizli idir. Bireyin ya lılık rolüne uyum sa layabilmesinde, ki ili i geli tirmek, sosyal olanaklarının artırmak, sosyal kimli i geli tirmek ve yeni roller sunmak önemlidir.

2.7. Toplumsal De i -Toku Kuramı

James J. Dowd (1975) gibi sosyologlar tarafından geli tirilen toplumsal de i toku kuramı, modernle me kuramına yakın dü ünceleri savunmaktadırlar. Kuramın ana ilkesi “kar ılılık”tır ve kaynak da ılımasının gücünü vurgulamaktadır.¹⁴⁶ Bireyler, toplumsal ili kileri sayesinde ekonomik destek, tanınma, güvenlik, sevgi, vb. ko ulları elde etmekte ve bazı bedeller de (ya antılar, yorgunluk, çabalama vb.) ödemek zorundadır. Bireyin topluma, çevresine sunaca ı ko ullar ve toplumdan, yakın çevresinden alacakları maddi, manevi ko ullar denge içerisinde bulunmaktadır. Bireyin ya lanması, topluma ve çevresine sunabilece i maddi ve manevi olanakları azaltmaktadır. Ya lılık statüsü bu duruma ba lı olarak zayıflamaktadır. Ya lı bireyin toplumsal ya amdan geri çekilmesinin amacı toplumsal alı -veri dengesini olu turmaktır.¹⁴⁷ Endüstrile mi toplumlarda, ya lı bireyin üretim sürecinde bulunması, genç çalı anların çalı ma hayatında yükselmelerini engellemektedir. Burada ya lı çalı an, i ya amından ayrılarak üretim sürecindeki yerini gençlere bırakması ve toplumsal güvenlik ve tıbbi hizmetleri kullanmaya ba laması toplumsal de i toku a örnektir. Kuram, ya lının toplum ya amından geri çekilmesi olgusuna alternatif bir çözüm önermektedir.¹⁴⁸

¹⁴⁵ Richardson-Barusch, a.g.e., p. 36.

¹⁴⁶ Kalınkara, a.g.e., s.41.

¹⁴⁷ G. Kurt, a.g.t., s. 95.

¹⁴⁸ Onur, a.g.e., ss.191-192.

Kuram bireylerin beklentileri ve istekleri üzerine kurulmu tur. Burada önemli olan bireyin çıkarına uygun gördü ü zevk, tatmin, ho görü, anlayı para, sosyal onay sosyal kabul vb. ödüllerdur.¹⁴⁹

Toplumsal de i toku kuramı, çe itli yönlerden ele tirilmektedir. Rusya, Japonya gibi modern endüstri toplumlarında geleneksel bilgi ve denetimin önemli oldu unu iddia edilmesine kar ın ya lılık statüsünün etkinlik alanının neden yüksek oldu u ve toplumdaki de i toku ö eleri yeterince açıklanmamaktadır.¹⁵⁰

¹⁴⁹ Kalinkara, a.g.e., s.41.

¹⁵⁰ Onur, a.g.e., ss.191-192.

K NC BÖLÜM

YA LILIK OLGUSU VE TOPLUMSAL ÖZELL KLER

1. YA LILIK OLGUSUNUN TOPLUMSAL YAPIDAK YER

Toplumsal yapı, bireylerarası toplumsal ili kilerin yapısal biçimidir.¹⁵¹ Geçmi ten günümüze kadar yabancı ve Türk sosyologlar toplumsal yapıyı farklı tanımlamı lardır. Bunlardan bazıları u ekildedir.

Parsons'a göre toplum; kültürel sistemin belirledi i sınırları koruyan sistemdir.¹⁵² Toplumsal yapı ili kilerle, toplumsal olgularla ve kurumlarla düzenlendi i zaman ortaya çıkmaktadır.¹⁵³ Merton'a göre toplumsal yapı; sosyal ili kilerin ve sosyal kurumların i leme düzenidir.¹⁵⁴ Radcliffe Brown'a göre "Toplumsal ili kilerin tümü toplumsal yapının bir kısmıdır. Toplumsal yapı, belirli bir anda belirli insanları bir araya getiren fiili mevcut ili kilerdir. Burada objenin yapısal biçimi önemlidir".¹⁵⁵ Levi-Strauss' a göre toplumsal yapı; örgütlerin ve somut örneklerin genelle tirilmi eklidir. Toplumsal eylem ve etkile im kalıpları birlikte ele alınmaktadır.¹⁵⁶ Giddens'a göre; "toplumsal sistemlerin üretilmesinde rol oynayan kurallar ve kaynaklardır. Toplumsal etkile imde dile getirilen ve bireylere toplumsal hayatın nasıl yapılacağı nı söyleyen kurallardır. nsanların, amaçlarını gerçekle tirmede ba vurdukları kaynaklardır".¹⁵⁷

brahim Yasa toplumsal yapıyı "bir toplulu un toplumsal düzeni, kurulu u ve kurulu un i leyi i ve bir dizi görevleri yerine getiri yolu" ¹⁵⁸ olarak tanımlamı tır. Mübeccel Kıray ise, " ster ilkel, ister feodal, ister modern yapı ya da bunların de i im içindeki çe itlenmeleri halinde olsun, toplumsal yapıyı meydana getiren sosyal kurumların, insan ilintilerinin ve bunların kar ılıklı ili kilerinden do an sosyal de erlerin etkile imleriyle olan bir bütündür" ¹⁵⁹ ekinde tanımlamı tır.

¹⁵¹ Sami Güven, (1999), *Toplumbilim*, Bursa: Ceren Basın Yayın, s.207.

¹⁵² Alev Erkilet, (2007), *Toplumsal Yapı ve De i me Kuramları*, Ankara: Hece Yayınları, s. 84.

¹⁵³ Güven, a.g.e., s. 208.

¹⁵⁴ Mustafa Erkal, (1995), *Sosyoloji (Toplum Bilimi)*, stanbul: Der Yayınları, s. 185.

¹⁵⁵ Güven, a.g.e., s. 207.

¹⁵⁶ Erkal, a.g.e., s. 184.

¹⁵⁷ Ruth Wallece - Alisson Wolf , (2004), *Ça da Sosyoloji Kuramları*, (L. Elburuz , & M. Ayas, Çev.), zmir: Punto Yayıncılık, s. 213.

¹⁵⁸ Güven, a.g.e., s. 208-209.

¹⁵⁹ Güven., a.g.e., s. 209.

Farklı denilebilecek bir bakı açıısı ise Nihat Nirun'un tanımında görölmektedir. O'na göre (1999) toplumsal yapı, "fonksiyonel ve de i me kabiliyetine sahip olan bünyedir. Bünye, yapının fizyolojik kısmı oldu u için de i ir. Toplumsal de i me bünyede meydana gelmektedir. Buna kar ılık yapı statiktir". Nirun'a göre toplumsal yapıyı olu turan temel ö e, grup ve grup içi ili kilerdir.¹⁶⁰ Kocacık'a göre, bireylerin birlikte ya aması amacıyla kurumla an ili kilerin sistemli ve uyumlu birli idir.¹⁶¹

Toplumsal yapıya ili kin iki yakla ım bulunmaktadır:

1. levsel-ço ulcu yakla ım içinde yapı, sosyal sistemin parçaları arasında sürekli ve kar ılıklı dayanı ma içinde bulunan ili kiler örüntüsüdür.¹⁶² Sosyal sistem, yapıyı olu turan parçaları i lemektedir. Yapı karma ık hale geldi inde, sisteme yeni parçalar adapte olmaktadır. Malinowski ve Parsons, birbiriyle ili kili ba ımsız olguların toplumsal yapı içinde önemli oldu unu savunmaktadır. Spencer ve Weber' ise, toplumsal yapının her bir unsurunun tüm toplumsal yapıyı etkileyece ini dü ünlemektedir.
2. Yapısal-bütüncül yakla ım içinde toplumsal yapı, aralarında nedensellik ili kisi bulunan unsurlardan olu maktadır. Kısaca toplumsal yapı, ekillenmi unsurların sentetik birimidir.¹⁶³

Toplumsal ve kültürel yapı birbiriyle ili kilidir. Toplumsal yapı, kültürel yapıyı belirlemesine kar ın kültürel yapı biçimlendikten sonra toplumsal yapı bu de i imden belirli düzeyde etkilenmektedir.¹⁶⁴

Toplumsal yapıyı etkileyen sosyal ili kiler, sosyal süreçler tarafından belirlenmektedir. Toplum üyeleri, normlara, kurallara ve modellere uyulması gereken sosyal ili kilerinde de aynı ekilde davranılmasını beklemektedir. Bir bireyi di er bireye ba layan ili kiler (baba-o ul, dayı-ye en ili kisi vb.) sosyal rollerin farklılı ından kaynaklanmaktadır. Örne in kadın ve erke in, i çi ve i verenlerin vb. sosyal durumları sosyal ili kiler tarafından düzenlemektedir.¹⁶⁵

¹⁶⁰ Aytül Kasapo lu, (1999), *60 yıllık Gelenek DTCF'de Uygulamalı Sosyoloji (1939-1999)*, Ankara: Ümit Ofset, ss. 179-183.

¹⁶¹ Faruk Kocacık, (2003), *Toplumbilim Ders Notları*, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, No: 92, s. 124.

¹⁶² Antony D Smith, (1996), *Toplumsal De i me Anlayı tı*, (Ü. Oskay, Çev.) Ankara: Gündo an Yayınları, s. 34.

¹⁶³ Kocacık, a.g.e., s. 124.

¹⁶⁴ Güven, a.g.e., ss. 213-214.

¹⁶⁵ Zeki Özcan, (2008), *nsan ve Toplumbilimleri I: Genel Bakı*, Ankara: Alfa Aktüel Yayınları, s. 172-6.

Sosyal yapının önemli ö elelerinden biri olan statü ve rol, toplumsal dinami i ve bireyin grup ili kisini etkilemektedir.¹⁶⁶ Bireylerden ziyade statüler sosyal sistemi meydana getirmektedir. Toplumsal yapı içerisinde her bireyin birden fazla statüsü ve rolü bulunmaktadır. Rol statünün dinamik görüntüsünü belirlemektedir.

Kocacık'a göre "Roller tekrarlanan, alı kanlık olarak devam eden, insan tavır ve eylemlerinin örgütledi i kurallara, otorite ta ıyan standartlara ve sosyal normlara göre yerine getirilmektedir".¹⁶⁷ Statü ve rol kavramları, bireyin toplumsal yapıyla olan ili kisi sayesinde çözümlenmektedir.¹⁶⁸

Bireylere farklı statüler, ya gruplarına göre de atfedilmektedir. Örne in, çocuklar bazı toplumlarda istenilen ve sevilen bireyler olmasına ra men statüsel önemleri yüksek de ildir. Gençler ve orta ya lılar da toplumda özel bir yere sahip olmayabilmektedir.¹⁶⁹ Ya lılık statüsüne, rolüne ve ya a verilen anlam, toplumsal ve kültürel yapıya, geli tirilen kurallara, ya am deneyimlerine ve sosyalizasyon süreçlerine göre de i mektedir.¹⁷⁰ Ya lılar, bazı toplumlarda saygı duyulan, fikir ve görü lerine önem verilen, aile üyelerine danı man olan ki ilerdir. Bazı toplumlarda ise, çevrelerinden ilgi ve destek görmemektedirler.¹⁷¹

1.1. Ya lılık Statüsü

Statü, bireyin toplumsal yapıda sahip oldu u yerdir. Rol ise statüyü temsil eden bireyden beklenen, statünün gerektirdi i davranı lardır. Birey, toplumsal sistem tarafından ortaya koyulan kurallara, normlara ve statüsüne göre hareket etmektedir.¹⁷² Max Weber toplumsal tabakayı, statü ve parti ile ekillendirmektedir. Bireyin statüsü, toplumsal yapıdaki yeriyle, sınıfa özel ayrıcalıklarıyla, ekonomik etkinlikleriyle, becerileriyle, referanslarıyla, nitelikleriyle ve ya am fırsatlarıyla olu maktadır. Örne in, bir i yerinde profesyonel ve yönetici statüsünde çalı an bireyler, di erlerine göre daha iyi ko ullarında çalı makta ve daha çok kazanç sa lamaktadır. Bireylerin sahip oldu u diplomalar, dereceler ve edindikleri beceriler onlara kaliteli ya am hazırlamaktadır.

¹⁶⁶ Sabri Çakır, (2008), *Üretimden Tüketime nsan-Kültür ve Toplum Yazıları*, Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları, s. 361.

¹⁶⁷ Kocacık, a.g.e., s. 124.

¹⁶⁸ Margaret Poloma, (1993), *Ça da Sosyoloji Kuramları*, Ankara: Gündo an Yayınlar, s. 150.

¹⁶⁹ Konak- Yasemin, a.g.m., s. 36.

¹⁷⁰ Akdemir vd, a.g.m., s. 216.

¹⁷¹ brahim Ethem Özgüven, (2011), *Ailede leti im ve Ya am*, Ankara: Pdrem Yayınları, s. 249.

¹⁷² Poloma, a.g.e., s. 151.

Weber, statü kavramıyla toplumsal gruplar arasındaki onur ve saygınlığın farklılıklarını ve bireyin sosyal, ekonomik, siyasi özelliklerinden doğan ayrıcalıklarının ve hakkın temsilini de erlendirmektedir¹⁷³. Geleneksel toplumlarda statü, ilk-el bilgisine dayanırken, çağdaş toplumlarda ise bireyin yaşam biçimine dayanmaktadır. Bireyin statüsü, toplum ya da sosyal çevre tarafından sahip olduğu konut, giyinme, meslek vb. özelliklerine göre de belirlenebilmektedir.¹⁷⁴ Bunlara ilaveten, Parsons'a göre, bireyin statüsünü sahip olduğu servet, soy veya diğer özellikleri de etkilemektedir.¹⁷⁵

Statü ve özelliklerini vurgulayan farklı tanımlamalar bulunmaktadır. Statü, toplumsal yapı içerisinde sorumlulukları ve hakları farklılık gösteren kültürel bir konumdur.¹⁷⁶ Bireyin birden fazla sosyal pozisyonunu, haklarını ve ayrıcalıklarını göstermektedir.¹⁷⁷

Bireyin birden fazla statüye sahip olabilmesi için, statüye verilen anlamların da farklı olması gerekmektedir.¹⁷⁸ Örneğin yukarıya doğru sosyal hareketliliğin olduğu toplumlarda yüksek statüde bulunanlar diğer statüde bulunanlara göre daha etkili olmaktadır.¹⁷⁹ Amerika'da belirli sokakta oturan ve sosyete kabul edilen bireylerle sosyal ilişki kurmak ve onları taklit etmek modadır. Çünkü bu bireylerin oturduğu yerde oturmak, onların belirlediği modayı takip etmek için yeni bulma ansını artırmaktadır.¹⁸⁰ Bazı toplumlarda ise birey kendi çabasıyla yüksek statü ve sosyal güç elde etmektedir.¹⁸¹

Statü onuru, bireylerin belirli bir hayat tarzına sahip olmasıyla belirlenmekte ve sosyal ilişkilere kısıtlamalar getirmektedir. Birey, grubun kabul edilmiş eylemlerine uyum göstermeye başladığı zaman statüsü gelişmeye başlamaktadır.¹⁸² Anahtar statü, toplumun diğer sistemine göre bireyi en iyi tanımlayan, başladığı ve üstlendiği statüdür.¹⁸³

¹⁷³ Metin Özkul, (2008), *Örgüt Sosyolojisi*, Isparta: Fakülte Kitabevi, s. 27.

¹⁷⁴ Antony Giddens, (2000), *Sosyoloji*, (C. Güzel, Dü.), Ankara: Ayrıç Yayinevi, s. 287.

¹⁷⁵ Özkul, 2008, a.g.e., s. 27.

¹⁷⁶ Kocacık, a.g.e., s. 102.

¹⁷⁷ Özkul, 2008, a.g.e., s. 28.

¹⁷⁸ Kocacık, a.g.e., s. 103.

¹⁷⁹ Marx Weber, (1996), *Max Weber Sosyoloji*, (T. Parla, Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları, s. 277-278.

¹⁸⁰ Weber., a.g.e., s. 279.

¹⁸¹ Joseph Fichter, (2011), *Sosyoloji Nedir*, (N. Çelebi, Çev.), Ankara: Anı Yayıncılık, s. 41.

¹⁸² Weber, a.g.e., s. 279.

¹⁸³ Özkul, 2008, a.g.e., s. 28.

Örne in, bir toplumda ekonomik de er önemliyse, yüksek kazançlı meslek sahibi olmak bireyin anahtar statüsüdür. Bireyin ya amdaki durumu ve sosyal statüleri (i , e itim veya din gruplarındaki statüsü) anahtar statünün etkisi altındadır.¹⁸⁴

Ya lılık statüsü, ba langıçtan günümüze kadar geni bir yelpazede ortaya çıkmaktadır. Ya lının statüsü ve rolü; do a ko ullarına (iklim yapısı, yörenin da lık, ovalık olu u, bitki örtüsü, hayvan çe idi gibi), büyüye, dine, törelere, kültürel ve ekonomik düzeye, teknolojik geli meye ba lı olarak de i iklik göstermektedir.¹⁸⁵ Bu yüzden ya lılık statüsünü ve rolünü, toplum yapısında ortaya çıkan de i imlerle beraber incelemek gerekmektedir. Örne in, bireyselli in a ırlıklı görüldü ü batı toplumlarında ya lıya saygı göstermek art de ildir. Do u toplumunda ise ya lıya saygı önemlidir ve davranı lar bu yönde ekillenmektedir. Günümüzde ise ya lı, geçmi dönemlere göre daha az statü önemine ve güce sahiptir. Çünkü ya lı, bilgi birikimlerinin zamanın gerisinde olan ve üretici gücü olmayan bireyler olarak görülmektedir. Bu yüzden ya lıların toplumdaki statü ve rolleri, ya lılık dönemini nasıl geçirece ini belirlemede ve toplumla aileye dü en görevleri tespit etmede önemli yere sahiptir.¹⁸⁶

Bireyler, toplum tarafından her sosyal statüde oldu u gibi ya lılık statüsüyle ilgili olarak da sosyalle me sürecine tabi tutulmaktadır. Sosyalle meyle birlikte bireyler, toplumun beklentileri do rultusunda ne tür roller oynayacaklarını, toplumdaki bu rolleri oynamaları kar ılı nda ne tür kar ılıklar elde edeceklerini ö renmektedir. Bu ba lamda ya lılık statüsü de, zaman ve mekân ko ullarına ba lı olarak de i mekle birlikte, bir takım belirlenmi rollerin üstlenildi i ve toplum için oynanması gereken rolleri içeren bir statüdür. Di er bireyler gibi ya lı bireyler de rollerini oynayabilme kabiliyetine uygun olarak toplumdaki bir takım kar ılıklar elde etmektedir. Bu kar ılıklar bireyin beklentilerine uygun oldu u oranda psikolojik, fizyolojik ve toplumsal anlamda tatmin edici olmaktadır.

¹⁸⁴ Fichter, a.g.e., ss. 42-43.

¹⁸⁵ Galip Akın, (2002), Ba langıçtan Günümüze Ya lının Aile ve Toplumdaki Statüsü, *Geriatric Dergisi*, C. 5, S. 1, s. 75.

¹⁸⁶ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, (2011), *Türkiye’de Ya lılık Dönemine li kin Beklentiler*, Ankara: KRY Yayıncılık, s. 23-44.

Ya lılık sürecinde birey, yeni bir kimli e ve role sahip olmaktadır. Bu süreçte (örne in, emeklilik süreci vb.) ya lılar yükümlülüklerini gençlere devretmektedir. Bu dönemde ya lıların elinden iktidar gücü alınırken gençlere de saygınlık verilmektedir.¹⁸⁷

Nitekim ya lılıkta fiziksel etkinli in azalması, gelir miktarının dü mesi, doktor ve ilaç masraflarının gelire oranla artması, sosyal ili kilerinin bozulması, statü ve rol kaybı bireyin ya amını olumsuz etkilemektedir. Ya lının, ya amında görülen olumsuzluklardan bazıları, toplumdan uzakla ması, kendi iç dünyasına dönmesi, aile ili kilerinin bozulması, mesle ini/i ini sürdürememesi, topluma ait olma hissini olumsuz algılanması ve toplumsal etkile imin bozulması vb.dir.¹⁸⁸ Bu yüzden ya lının statüsündeki de i imin sonuçları devletin verece i bakımı ve yardımı da gerekli kılmaktadır.¹⁸⁹

1.1.1. Atfedilen Statü Olarak Ya lılık

Atfedilen statü; bireye ya lı, cinsiyeti, akrabalık ili kisi ve soy kütü üne göre verilmektedir. Birey kendi statüsü için herhangi bir ey yapmamaktadır.¹⁹⁰ Bireye aile tarafından verilen sosyal konumlar sa lık, din, ırk, etnik köken vb. dir.¹⁹¹ Her toplumda soy ba lı (do umun me rulu u, anne ve babanın ö hreti, ailenin ikamet yeri ve ikamet süresi vb.) ki iye yüksek veya dü ük statü vermektedir.¹⁹²

Geleneksel toplumlarda, aile, atfedilen statü ile de erlendirilmektedir.¹⁹³ Çünkü bireye sosyal statünün aktarılması ilk önce ailede ba lamaktadır. Örne in aile reisinin sosyal statüsü e ine ve çocuklarına aktarıldı ı için, onlar aile reisinin statüsüyle tanınmaktadır. Birey, ailede ve toplumda birden fazla statü (aile içinde büyükbaba, e itim alanında ö retim üyesi vb.) elde edebilmektedir.¹⁹⁴ Bu nedenle ya lıların statüsü atfedilendir. Ya lılara saygı duyulmakta ve sözleri dinlenmektedir. Ya lıların gençler üzerinde otoriteleri vardır. Ya lılar gençlerin yanında rahat hareket etmekte, gençler ise ya lıların yanında saygılı ve ölçülü davranmaktadır.¹⁹⁵

¹⁸⁷ Tufan, 2002, a.g.e., s. 48.

¹⁸⁸ Özgüven, a.g.e., s. 249.

¹⁸⁹ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 1 Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s. 24.

¹⁹⁰ Numan Durak Aksoy.(2010), Eski Türk Toplumunda Kadının Sosyal Statüsü, *Türk Dünyası Ara tırmaları*, S.185, ss.150-15.

¹⁹¹ Özkul, 2008, a.g.e., s. 35.

¹⁹² Fichter, a.g.e., s. 37-41.

¹⁹³ Kocacık, a.g.e., s. 102-3.

¹⁹⁴ Fichter, a.g.e., ,s. 37-41.

¹⁹⁵ Bozkurt Güvenç, (1994), *nsan Ve Kültür* , stanbul: Remzi Kitapevi, s. 226.

1.1.2. Ula ılan (Ba arılan) Statü Olarak Ya lılık

Ula ılan (ba arılan) statünün elde edilebilmesi için bireyin u runda çalı ması gerekmektedir. Çünkü bu statü türü rekabet, e itim (diploma), maddi olanaklar (gelir), örgüt (rütbe) ve bireyin çabası sonucunda elde edilmektedir.¹⁹⁶ Ça da endüstri toplumları, ba arılan statüye daha fazla önem vermektedir.¹⁹⁷

Ya lı bireyin e itim düzeyinin ve gelir düzeyinin yüksek olması, sa lık durumunun iyi olması, fiziksel sınırlılı ının olmaması ve üretim faaliyetlerine katılması ya lının statüsünü yükseltmektedir. Bireyin emeklilik ya ına gelmesi ve emekli olması ise yeni bir statüye geçi i ortaya çıkarmaktadır. Emeklilik statüsüne geçi , toplumsal konumda ya anan bir de i imdir. Bu statü bireyin, üstlendi i rollerde ve ya am standartlarındaki dü ü ü içermektedir. Bireylerin ya am süresinin artması, emekli olarak ya anılan süresinin uzamasına neden olmaktadır. Bu nedenle emeklilik statüsünde ya anların sayısı gün geçtikçe artmaktadır.¹⁹⁸

Toplumsal yapının önemli unsurlarından bir kısmını statüler olu turmaktadır. Karma ıklı mı bir toplumda statülerin sayısı bilinmemekte ancak statülerin çoklu u i bölümü ve toplumsal hizmet alanlarının da çoklu u anlamına gelmektedir. Bundan dolayı statülerin toplumsal yapı içinde bir takım i levleri bulunmakta ve bu i levlerden dolayı olu turulmaktadır. Statülerin i levleri statüleri i gal eden bireyler tarafından yerine getirilmektedir. Bu i levlerin realize olması için statülere sahip bireylerin, toplumca me rula tırılmı uygun davranı ları üretmesi gerekmektedir. Rol kavramı i te bu me ru ve uygun davranı ların ismidir. Bu nedenle bireyin ba arısı, yapısal bir birim olan statünün i levlerini yerine getirmesi anlamına gelir. Öte yandan bireyin rol ba arısı bireysel kazanımlarının ve toplumsal saygınlı ının artı ı anlamına gelmektedir.

Geleneksel toplumlarda statünün kayna ı gelenekler, inançlar ve toplumsal çevrenin deneyimleridir. Geleneksel toplumun bu özellikleri hemen her bireyin dü ünçe ve davranı larının referans çerçevesini olu turmaktadır. Dolayısıyla herhangi bir toplumsal tavır ya da eylemin kayna ı olarak kullanılmaktadır. Bu durum atfedilen ve do u tan kazanılan statülerin toplumsal yapıda daha baskın olmasının nedenidir.

¹⁹⁶ Tony Bilton et al, (2008), *Sosyoloji, (K. nal, Çev.)*, Ankara: Siyasal Yayınevi, s. 269.

¹⁹⁷ Özkul, 2008, a.g.e., s. 35.

¹⁹⁸ Mehmet Akif Kılavuz, (2002), Emeklilik Döneminde Çalı ma, Bo Zaman Ve Din E itimi, *T.C.Uluda Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 1, s. 72.

Modern toplumlarda geleneksel referans kaynaklarının önemi gittikçe daha çok sembolikle mekte, akılcılık ve faydacılık temelli toplumsal ili ki ve de erlendirme biçimi geli mektedir. Ya lılık statüsüne atfedilen saygınlık ve ondan beklenen i lev ve roller de bu çerçevede de erlendirilebilir. Modernle me sürecinde do u tan kazanılan statülerin yerini kazanılmı statülerin almasından kaynaklanan bir takım de i im ve dönü ümlerin nedenleri ya lılık statüsü açısından da inceleme konusu yapılabilmektedir. Ya lılık statüsünü etkileyen birinci de i im bilginin temsil edilmesi ile ilgilidir. Bilgi temelli bir toplum yapısında yeniliklerin ve bilginin temsilcisi konumundaki bireyler e itim süreçlerini en son ya ayanlardır. Bu nedenle geleneksel toplumda bilgiyi temsil eden ya lıların, artık bu i levleri modern toplumlarda azalmı tır. Ya lılık statüsünü etkileyen ikinci de i im ekonomik gücün temsili ile ilgilidir. Geleneksel üretim biçimi topra a dayalı oldu u için ya lı genellikle ekonomik gücün de temsilcisidir. Modern toplumlarda ise gelirin kayna ı nüfusun büyük bir kısmı açısından bireylerin endüstriyel üretim ve hizmet etkinliklerinden elde etti i ücrettir. Dolayısıyla ya lının modern toplumda yitirdi i di er bir i lev de ekonomik güçtür. Üçüncü bir neden ise ilk iki özelli in de peki tirdi i bir neden olarak ya lının toplumsal çevrede aileyi temsil eden ki i olarak kabul edilmesiyle ilgilidir.

Sonuç olarak statülerin niceli i ve i levleri toplumun tarihselli i açısından, zaman ve mekân ko ullarına göre de i ebilmektedir. Çocuk, genç, yeti kin ve ya lı kavramlarına yüklenen anlamlar bu ko ulların özelliklerine göre de i ebilmekte, bu da bu statülerin i levsellik sınırlarını belirledi i gibi bu i levselliklerle ilgili rollerin de sınırlarını belirlemektedir. Belirtildi i üzere, ya lılık statüsü ve rolleri de bu açıdan de erlendirilebilir. Ya lı geleneksel toplumda mülkiyeti, ekonomik ve politik gücü, bilgi ve deneyimi temsil eden akıl/bilge insan rolünü oynamaktaydı. Endüstri sonrası ya anan de i imler ve ortaya çıkan ko ullar birçok kurumsal mekanizmanın olu umuna neden olarak, do al biyolojik ve bireysel niteliklerle belirlenen rollere duyulan gereksinimleri azaltmı tır. Ya lılık statüsünü bu süreç açısından de erlendirdi imizde atfedilen prestij ve beklenen roller açısından sınırlarının ve etkinlik alanının daraldı ını belirtmek mümkün hale gelmektedir. Rollere atfedilen önem bireyin ödül ve kazanımlarını etkilemekte, bu durum statülerin hiyerarjik bir özellik yüklenerek algılanmasına neden olmaktadır. Modern toplumun ko ullarında meydana gelen de i imler ve olu an kurumsal mekanizmalar, ya lılık statüsünün geleneksel öneminin modern toplumlarda azalmasına, rollerinin daralmasına ve hiyerarjik dizili algısında

daha a a ıda de erlendirilmesine neden olmu tur. Bu nedenle mülkiyet, güç, bilgi, deneyim gibi geleneksel toplumda i levsel önemi yüksek olan özellikleri temsil eden ya lılar, günümüzde sosyal çevresinden oldukça olumsuz mesajlar alır hale gelmiştir. Bir ara tırmaya göre bu mesajlardan bazıları aileye yük olma, bir an önce ölmesinin beklenmesi vb.dir.¹⁹⁹ Günümüzde beklenen ömrün uzaması nedeniyle, ya lılık statüsü i gücü özelliklerini yitirmeye ba layan, bedensel ve mental yeteneklerin zayıflamaya ba ladı ı ya gruplarıyla örtü türülmektedir. Genellikle emeklilik dönemi, çalı ma hayatının sona ermesi sonucu bo zaman döneminin ba laması ve toplumsal rol kaybının ortaya çıkması olarak de erlendirilmektedir. Bo zamanın ya lı birey tarafından nitelikli bir ekilde doldurulamaması ve bu konuda olu turulan toplumsal kısıtlar nedeniyle, ya lıya yönelik bu olumsuzluklar toplum üyelerini çok da fazla rahatsız etmemektedir. Günümüzde ya lı nüfusun toplumsal beklentilere cevap verebilen daha nitelikli bir kısmı sosyal ya amda yer edinebilirken, bazıları toplumdan uzakla maktadırlar ya da uzakla tılmaktadır.

Ya lılar, ailenin üreticilik i levini sürdürdü ü geleneksel dönemde i e yarar görülmektedir. Bu dönemde ya lıdan beklenen rol, ev içi faaliyetlerde bulunması, torun bakması, evde oturması vb.dir. Öte yandan sanayi toplumunda ise bazen ya lılar, emekli olduklarında i e yaramaz olarak tanımlanmaktadır. Bireyin tekrar çalı ma hayatına girmesi ise, kültürel ve i ko ulları nedeniyle kabul edilmemektedir.²⁰⁰

1.2. YA LILIK ROLLER

1.2.1. Atfedilen Statü Açısından Ya lılık Roller

Normatif de erde olan rol, sosyal normlara göre ekillenmekte ve statünün dinamik görünümünü belirlemektedir.²⁰¹ Sosyal statü, toplum üyelerinin birey hakkında ki dü üncelerini; sosyal rol ise, toplum üyelerinin bireyin yaptıkları hakkındaki dü üncelerden olu maktadır.

Rol, sosyal grubun birbiriyle ili kili bir dizi davranı örüntüsünün birle imiyle ortaya çıkmaktadır.²⁰² Sosyal rol, bireyin statüsünün ölçülmesinde kullanılan bir

¹⁹⁹ Er, a.g.m., s. 141.

²⁰⁰ Kılavuz, a.g.m., s. 72.

²⁰¹ Kocacık, a.g.e., s. 102.

²⁰² Fichter, a.g.e., ss. 42-43.

ölçüttür. Bu nedenle bireyden statüsüne uygun rolü oynaması beklenmektedir.²⁰³ Özetle rol, bireyin toplumsal sistem tarafından koyulan normlara uygun olarak eylemde bulunmasıdır.²⁰⁴

Toplumların kültürel yapısına göre, ya lılık bedensel, sosyal ve ruhsal yönden algılanan olumlu ve olumsuz faktörlerin toplamıdır. Birey, ya lanma sürecinde fizyolojik, psikolojik sosyal ve ekonomik de i iklikler hissetmeye ba layınca toplum tarafından ya lı rolünü oynaması beklenmektedir. Çünkü ya lılık, yeni rollerin üstlenilmesini gerektiren bir dönemdir. Bu nedenle ya lılar toplum tarafından üretken oldukları sosyal rolden uzakla tırılarak pasif hale getirilmektedir.²⁰⁵

Geleneksel toplumlarda ya lılara, sahip oldukları otoriteye ve tecrübeye göre “kültür bekçisi” rolü verilmekte ve ikinci ku a ın yeti tirilmesinde, kültürün korunmasında ve ta ınmasında toplumsal roller üstlenmesi beklenmektedir.²⁰⁶ Bu dönemde bireyin ilgi ve gereksinim iste i, beklentileri ve sorunları farklıla maktadır. Özellikle kadınlar menopoz sonrasında, erkekler ise belirli bir ya a gelince kendilerine atfedilen yeni bir toplumsal ve ekonomik rol üstlenmektedir.

Bireyler aile içerisinde ya lılık rolünü, ya faktörüne ba lı olmadan da oynayabilmektedir. Evin büyük çocu u, ya lılık rolünü karde lerinin bakımını ve sorumlulu unu üstlenen abi veya abla olarak oynayabilmektedir.

Bazı toplumlar ise, evlilik ya ını ya lılık ölçütü olarak kullanmaktadır. Bireyin belli ya ın üzerinde olması nedeniyle ona ya lı rolü atfedilmekte ve evlilik fırsatını kaybedebilmektedir.²⁰⁷

1.2.2. Ula ılan Statü Açısından Ya lılık Roller

Bireyler ya amı boyunca aldığı e itim (diploma),kazandı ı gelir ve servet, dahil oldu u örgüt, hak etti i (rütbe) gibi kazanımlarının kar ılı ı olarak nitelikli roller elde etmektedir. Birey büyük mücadeleyle e itim kademelerindeki yolculu unu tamamladı ında nitelikli ve ücreti yüksek istihdam imkânlarına sahip olmaktadır. Bireylerin sahip oldu u diplomalar, dereceler ve edindikleri beceriler onlara kaliteli

²⁰³ Fichter., a.g.e., s.112.

²⁰⁴ Çakır, 2008, a.g.e., s.366.

²⁰⁵ Bilir., a.g.m., ss. 147-153.

²⁰⁶ Er, a.g.m., s. 141.

²⁰⁷ Bilir, a.g.m., s.147.

ya am sunmaktadır. Örne in, çalı ma hayatında profesyonel ve yönetici statüsünde çalı an bireyler, di er çalı anlara göre nitelikli ko ullarda çalı makta ve yüksek kazanç sa lamaktadır. Bireyin rolünü, konut sahipli i, giyinme, mesleki özellikler, gelir gibi özelliklerle belirlenmektedir.²⁰⁸ Bir toplumda modayı takip eden zengin ve etkili bireylerle sosyal ili ki kurmak ve onları taklit etmek tercih edilmektedir. Çünkü bu bireylerin oturdu u yerde oturmak, onların belirledi i modayı takip etmek i ve e bulma ansını artırmaktadır.²⁰⁹ Bazı toplumlarda ise birey kendi çabasıyla yüksek statü ve sosyal güç elde etmektedir.²¹⁰ Ancak birey yeti kinlikte kazandı ı statü ve rolünü kaybetse bile toplumda sahip oldu u statüyü sürdürebilmekte ve buna uygun rolünü oynayabilmektedir. Örne in bazı bireyler emekli olsa bile kendilerini tanıtırken i ve meslek kimli ini söylemeyi tercih etmektedir. Örne in Emekli Maarif müfetti i, emekli doktor vb.dir.

Modern toplumun ko ullarında meydana gelen toplumsal ve ekonomik de iimler ve olu an kurumsal mekanizmalar, ya lılık statüsü ve rolünün geleneksel öneminin modern toplumlarda azalmasına, rollerinin daralmasına ve hiyerar ik dizili algısında daha a a ıda de erlendirilmesine neden olmu tur. Di er yandan bireyin ya amında ortaya çıkan de i meler toplumsalla ma süreçlerini ve ya am deneyimlerini etkilemekte, ya lılı a ili kin farklı rollerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Ya lı bireyin toplumsal ve kültürel ortamı, hayat tecrübesi, e iyle birlikte olması, e itim ve gelir seviyesinin yüksek olması, sa lıklı olması, fiziksel kısıtlılıklarının bulunmaması, bakıma muhtaç olmaması, üretim faaliyetlerine aktif katılması ve yaratıcı olması gibi hususlar ya lı bireyin statüsünün özelliklerine yükledi i anlamı ve oynaması gereken rolleri etkilemektedir. Ya lılık döneminde, bireyin emekli olması, gelir seviyesinde azalma, e ve yakın çevresinden birinin kaybı, hastalık, engellilik ve bakıma muhtaçlık durumunun ortaya çıkması, büyük ebeveyn rolüne geçme, sosyal ili kilerde azalma gibi durumlar gençlik ve yeti kinlik döneminde elde etti i rollerin de i mesine neden olmaktadır.

Ya lılar, bazı toplumlarda saygı duyulan, fikir ve görü lerine önem verilen, aile üyelerine danı man olan ki ilerdir.²¹¹ Sanayi inkılabı sonrası toplumlarda de i en sınıf

²⁰⁸ Giddens, a.g.e., s. 287.

²⁰⁹ Weber, a.g.e., s. 279.

²¹⁰ Fichter, a.g.e., s. 41.

²¹¹ Özgüven, a.g.e., s. 249.

ve roller, mülkiyet, güç, bilgi, deneyim gibi geleneksel toplumda i levsel önemi yüksek olan özellikleri temsil eden ya lıların do al biyolojik ve bireysel niteliklerle belirlenen rollere duyulan gereksinimleri azaltmı ve günümüzde sosyal çevresinden olumsuz mesajlar alır hale gelmiştir. Bu mesajlardan bazıları koca karı, moruk, cadaloz, sakat, bedenen güçsüz, i e yaramaz, çevresine yük, ikâyetçi ve asabi, ölümü haber veren, bunak, toplumu sömüren ya lı kurt, yalnız ki i, eski kafalı, beceriksiz, hizmetçi, modası geçmiş vb. dir.

2. YA LILIK STATÜSÜNE YÖNEL K KURUMSAL MEKAN ZMALAR

Bir toplumun örgütlenmi dü üncelerinin, davranı larının, de erlerinin, normlarının ve ki iler arası ili kilerinin bütünle mesiyle ortaya çıkan kurumlar, toplumların geli imi açısından önemlidir. Her toplumsal kurumun kendine özgü kuralları, rolleri, statüleri ve davranı örüntüleri bulunmaktadır. Toplumsal kurumlar, bireylerin temel ihtiyaçlarını, beklentilerini, amaçlarını ve gerekli ili kiler sistemini sa lamaktadır. Bu nedenle her toplumsal kurumun görevi ve i leyi i farklılık göstermektedir. Toplumsal kurumlar, birbiriyle ve alt kurumlarıyla ili ki içinde bulunmalarından dolayı birbirinden etkilenmekte ve de i mektedir. Kurumlardan biri i levini sürdüremedi i zaman di er kurumlar bu eksikli i telafi etmeye çalı maktadır.

212

Ya lı bireylerin aile, din-ahlak, hukuk, e itim ve ekonomik yapı gibi toplumsal kurumların içerisinde ki statüleri, rolleri ve sorumlulukları toplumsal ko ullara göre farklılık göstermektedir.

2.1. Aile ve Ya lılık

Dönemlere göre yapısını ve i levlerini de i tiren aile, günümüzde varlı ını sürdürmeye devam etmektedir. Bazı dönemlerde, i levi azalan ailenin akrabalık ili kilerinin de zayıflamasına ra men her türlü toplum artlarına uyum sa lamaktadır.²¹³

Aile, iki cins arasındaki ili kilerin ve neslin devamını düzenleyen, standartla tıran bir sistemdir.²¹⁴ Belirli ili kiler sistemine ve grup dinami ine sahip olan

²¹² Mimar Türkkahraman, (2009), Teorik ve Fonksiyonel Açıdan Kurumlar ve Kurumlar Arası li kiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi ktisadi ve dari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 2, ss.25-28.

²¹³ Mustafa Aydın, (2000), *Kurumlar Sosyolojisi*, Ankara: Vadi Yayınları, ss. 42-43.

²¹⁴ M. Aydın., a.g.e., s. 35.

ailenin fonksiyonları arasında, nüfus yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin sağlama vb. bulunmaktadır.²¹⁵

Tarih boyunca ailenin boyutunda, yapısında ve işleviinde büyük değişiklikler olmuştur. Bu nedenle aile zaman içinde bazı önemli işlevlerini farklı kurumlara devretmiştir. Aile, ekonomik üretim ve siyasal erk merkeziken zaman içinde bu roller aile yaşamı dışında ortaya çıkmıştır. Örneğin aile içinde yapılan din eğitimi ve uygulamaları din adamları tarafından yapılmaya başlanmıştır. Aile, neslin devamını ve üyeler arasında psikolojik tatmini sağlayan kuruma dönüşmüştür. Ancak günümüzde aile ekonomik, dini, siyasal, eğitimsel ve boş zaman işlevlerini hala göstermektedir.

Ailenin işlevleri:

- a. Biyolojik ve Psikolojik işlevi: Aile, insan soyunun devamını ve üyeler ile çocuklar arasındaki manevi tatmini sağlamaktadır.
- b. Ekonomik işlevi: Aile içerisinde doğrudan mal üretilmese bile bazı üretim ve tüketim faaliyetleri yapılmaktadır.
- c. Eğitim işlevi: Aile içerisinde toplumsallaştırma etkinlikleri ve eğitim faaliyetleri yapılmaktadır.
- d. Din işlevi: Aile, toplumsal değerlerin bireye ilk aktarıldığı kurumdur. Tarihte ve günümüzde, bireylere toplumsal değerleri aile ve dini kurumlar birlikte aktarmaktadır.
- e. Boş Zamanları Değerlendirme işlevi: Aile, bireyin dinlenme ve eğlenme faaliyetini gerçekleştirdiği en önemli yerdir.²¹⁶

Parsons'a göre, aile geleneksel yapıdadır. Baba, aile içi ilişkileri sağlamakta, uyum sorununu çözmekte ve önemli kararlar alarak amaca ulaşmayı sağlamaktadır. Annenin görevi, çocuklara aile değerlerinin aktarılması ve ailenin gerilimini boşaltmasıdır.²¹⁷

²¹⁵ Erkal, a.g.e., s. 92.

²¹⁶ M. Aydın, a.g.e., s. 35-39.

²¹⁷ Wallece-Wolf, a.g.e., s. 49.

Statü ve rol olumu, ilk önce aile kurumunda başlamakta ve üyelerinin toplum içindeki statüsünü belirlemektir.²¹⁸ Aile üyelerinin sahip olduğu statü ve roller (anne, baba, çocuk, yaşlı statüsü), aile sistemini meydana getirmektedir.²¹⁹ Aile içinde statü, üyelerinin geliri, ilerinin itibarı ve tüketim faaliyetleriyle belirlenmektedir. Özellikle bireye yüklenen statü açısından, bireyin aile içindeki iktidarı, sosyal ve gelir kaynağı önemli yer tutmaktadır.²²⁰ Aile yapısı içinde statü ile rol, hiyerarşik yapıya, hak ve sorumluluklar ilkesine göre oluşmaktadır. Ailedeki hak ve sorumlulukların, karar alma sürecinde büyük etkisi bulunmaktadır. Örneğin babanın, evin reisi rolünü oynaması, sözünün geçmesi ve aile içi kararlarda yetkili olması, aile yapısının otoriter; aile üyeleri arasında eşitlikçi yaklaşımların uygulanması, ailenin demokratik olarak değerlendirilmesine neden olmaktadır.²²¹ Her aile için “Aile reisi, babadır” ifadesinin kullanılması uygun değildir. Bu yüzden aile reisi ve üyeleri arasındaki rollerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Aile birliğine reislik edecek olan kişi, en itibarlı ve fonksiyonel yararlı olan ve farklı nitelikleri taşıyabilen fakat aynı zamanda toplumsal kabullerle de uyumlu özelliklere sahip olmalıdır. Örneğin birey fiziksel güç ve hatta daha fazla gelir getirici özelliğe sahiptir ancak ailede çocuk statüsündedir. Ailede en yararlı kişi görendir. Dolayısıyla toplumun öncelikli memnuniyet ettiği özelliklerle birlikte, sahip olunan bireysel niteliklerin bir arada bulunması, aile reisi statüsünü belirlemektedir. Türk toplumunda bu doğrultuda aile reisi statüsüne en uygun kişi, genellikle baba, koca, gelir getiren, otorite kuran ve aile bireylerini yönlendirme kudreti olan erkeklerdir. Bu özelliklere sahip olan erkeğin olmadığı durumlarda ya da erkek cinsiyetin bulunmadığı ailelerde aile reisi kadın olmaktadır. Aile reisi rolü, diğer aile üyelerine devredilebilmesine rağmen birey, itibarını sürdürmeye devam edebilmektedir. Zaman içinde yaşlı üyeler, yeni aile modeli içinde kendilerine yer bulamayınca aile reisi roller arasında paylaşılan bir otoriteye dönüşmektedir. Erkek çocuk annesi, daha önce

²¹⁸ İnan Özer (1991), Kent Ailesi, M. Doğan, Ş. Sezal, M. Mete ve M. Şen (Ed.), *Türk Aile Ansiklopedisi* 2 (s. 665-680), Ankara: TC. Bakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Bilim Serisi, C. 11, S. 72, ss. 672-673.

²¹⁹ Baran Görgün (2005), *a.g.e.*, 127, s. 31.

²²⁰ İ. Özer, *a.g.e.*, ss. 672-673.

²²¹ Baran Görgün, 2005, *a.g.e.*, s. 31.

gelin olarak büyüklerine hürmet gösterirken, erkek çocukların büyüyüp evlenmesiyle statüsü, rolü de i mekte ve hürmet gösterilen ki i konumuna gelmektedir.²²²

Sanayile me, kentle me, çalı ma hayatı, göç vb. de i ikler aile itibarını, konumunu, aile üyelerinin statüsünü ve rolünü de i tirmektedir. Özellikle ya lılar bu de i imden ciddi ekilde etkilenmektedir. Köydeki geni ailenin erkek çocukları kente çalı maya gitti inde, yanına e ini ve çocuklarını da alarak bir süre geni aile ili kisini sürdürmektedir. Bu süreçte kadın, erkek ve bazen çocuklar çalı ma sürecine katılmaktadır. Köy yerinde otoriter, saygın ve üretken olan ya lı birey, çocuklarıyla birlikte kentte yerle ti inde bu ya ama uyum sa layamamaktadır. Ya lıların ya adıkları fiziksel ve sa lık sorunlarından dolayı aileye ba ımlı hale gelmekte ve aile üyeleri üzerinde yük olu turmaktadır. Özellikle aile üyelerinin ekonomik sorunlar ya aması, ya lı bireyin bakımını olumsuz etkilemektedir.²²³

Özetle, kentsel ile kırsal alanda, aile yapısı ve aile üyelerinin statüsü de i mektedir. Bu yüzden Türk toplumunun kırsal ve kentsel alandaki aile yapısının ve ya lılık statüsünün incelenmesi, bu çalı manın hedefleri açısından önem ta ımaktadır.

2.1.1. Kırsal Toplumda Aile ve Ya lılık

Kırsal toplumlarda geni aile, aynı çatı altında bir kaç ku a ın (baba, anne, evlenmemi çocuklar, evlenmi o ullar, bu o ulların e leri ve onların çocuklarından) yakın ili kiler içinde sürdürdükleri ya am biçimidir.²²⁴ Ailede sosyal ili ki cinsiyete, ya a, statüye ve soy çizgisine göre düzenlenmektedir. Bu yüzden aile üyeleri, ailenin kimli iyle statü sahibi olmaktadır.

Ailede, üyelerine yetecek kadar üretim amaçlayan ekonomik düzen, dinsel kurallar, dayanı ma ili kisi, i bölümü ve i birli i, aile üyelerinin birbirine ba lılık ve sadakat göstermesi ve nitelikli sosyal ili kiler bulunmaktadır. Aile üyelerinin toplumsal ya am sorumlulukları payla ımlı olmasına kar ın bireysel sorumlulukları azdır.²²⁵ Geni ailede üretim, aile içinde yapılmakta ve aile üyeleri üretimden yararlanmaktadır.

²²² Turan Alkan, (1992), Ev ve Ailenin De i imi, E. Erverdi, H. Yıldız ve . Kara (Ed.), *Sosyo-Kültürel De i me Sürecinde Türk Ailesi* (s.780-798), Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu Yayınları, S. 71, ss. 794-796.

²²³ . Özer, a.g.e., s. 647.

²²⁴ Mübeccel Kıray, (2006), *Toplumsal Yapı Toplumsal De i me*, stanbul: Ba lam Yayınları, s.158.

²²⁵ Özgüven, a.g.e., s.10.

Aile üyelerinin küçük toprak işletmesi, tarım toplumunun için uygun bir yapıdır.²²⁶ Ailenin ekonomik açıdan artı ürün üretme amacı yalnızca mevsim koşulları nedeniyle üretim yapamadığı döneme yöneliktir. Bu nedenle geleneksel toplumlarda farklı işletmeler, bölümlere ve uzmanlaşmaya gereksinim yoktur.²²⁷ Aile reisinin otoriter rolü, mülkiyet sahipliği, düzenli gelirinin olması ve ailenin gelirini ve diğer ihtiyaçlarını yönetmesi, sosyal çevrenin önem verdiği geleneklerdir. Aile reisinde, aile üyelerinin tüm geliri toplanmaktadır. Aile içinde ortak gelirin ayrılması, aile üyesinin evlenmesi veya başka bir bölgede çalışmasıyla olmaktadır.²²⁸ Bireyin, ailede önemli konuma gelebilmesi için yetkin olması gerekmektedir. Bu yüzden evli olanlar yetkin sayılmaktadır. Ailedeki hiyerarşik yapıya göre erkek kadından, yaşlı gençten, evli olan evli olmayandan ve çocuğu olan çocuğu olmayandan üstün kabul edilmektedir.²²⁹

Geleneksel toplumlarda aile reisinin, kendisine bağlı insanları koruması, güvenliğini sağlaması, onları düzenmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi gerekmektedir. Bu yapı günümüzde akraba ve tanıdıkları ile sürdürmektedir. Anne babalar çocuklarını koruyup kollarken çocuklar da aile büyüklerine saygılı davranmaktadır.²³⁰ Genellikle aile üyeleri ekonomik sorunlar, çocuk bakımı ve sağlık sorunları gibi konularda diğer aile üyelerinden yardım beklemektedir. Bu durum aile içindeki ekonomik bağımlılığı azaltmakta duygusal bağımlılığı ise artırmaktadır. Bu yüzden çocukların ebeveynlerine bağlılık, itaat ve destek vermesi kabul görmektedir. Ebeveynlerden, çocuklarına sevgi ve ilgi göstermeleri, güvenliğini sağlamaları ve destek olmaları beklenmektedir.

Geleneksel aile, bireylerin için gücü özelliklerini kendi ihtiyaçları doğrultusunda etkilemekte, bireysel ve sosyal gelişme arzusunu engellemekte, kişisel özgürlük ve girişimcilik ruhunu kısıtlamaktadır. Bireylerin kişisel değerlerinin aile değerlerine bağlı olması toplumsal değişimi engellemektedir. Ailede bir kaç kuşak bir arada yaşadığı ve geleneksel kalıplar yaşama hâkim olduğu için aile içi çatışmalar sık yaşanmaktadır. Eski kuşaklar otorite gücünü genç kuşaklara baskı aracı olarak kullanmaktadır.²³¹

²²⁶ Kıray, a.g.e., s.158.

²²⁷ Giddens, a.g.e., s. 33.

²²⁸ Alkan, a.g.e., ss. 796.

²²⁹ TC. Babakanlık Aile Araştırma Kurumu, Ev ve Ailenin Değişimi, T. Alkan içinde, *Sosyo-Kültürel Değişim Sürecinde Türk Ailesi 2*, Ankara: TC. Babakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, s. 796-797.

²³⁰ Özgüven, a.g.e., s. 249.

²³¹ Özgüven., a.g.e., s. 11.

Demografik de i iklikler (ölüm oranının dü mesi vb.) ile nüfus sayısının artması ekonomik sorunları ortaya çıkarmı tır. Kırsal aile anne, baba ve çocuktan olu an çekirdek aile yapısına dönü erek de i ikli e uyum sa lamaya çalı mı tır. Fakat çekirdek ailede de ekonomik zorluklar ortaya çıkınca, ayrı konutlarda ya ayan akrabalarla, anne-baba ve karde ler arasında tüketim maddelerin de i imi ve tarımsal üretimde yardımla mayla dayanı ma birli i ortaya çıkmı tır. Bu de i imler, babanın otoritesini ve karar verme yetkisini azaltmı ve baba-o ul ili kisi çözümlmesine neden olmu tur.²³² Yine de babanın evli o ullarıyla aynı veya yakın mekânlarda ya aması statüsünü yükseltmektedir.²³³

Topra a ba lı üretim biçimlerinin egemen oldu u kırsal toplumda ya lı bireyler, otoritesini sürdürerek, çevresinden saygı görerek ve üretim faaliyetinde bulunarak avantajlı konuma gelmektedir.²³⁴ Kırsal toplumlarda ya lılar, ikinci ku a ı yeti tiren, toplumsalla ma bilgisini ailesine aktaran ve kültürün korunmasında toplumsal roller üstlenen bireylerdir.²³⁵ Ya lı bireyin görevleri arasında, ailesine yardım etmek, çocuk bakmak, ev i i yapmak, aile gelirini düzenlemede fikir vermek, üretim faaliyetine katılmak, aile içinde ili kileri düzenlemek, dinsel ve törensel konularda rehberlik vb. bulunmaktadır. Bu sayede çe itli sorumlulukları yerine getiren ya lılar, kendisini üretken, yaratıcı ve i e yarar hissetmektedir.²³⁶

Kırsal ailede ya lılar ve onlarla yakın ili ki içinde ya ayan ailelerde bazı önemli sorunlar da ya anmaktadır. Bu sorunlardan bazıları, gençler ve ya lılar arasındaki de er yargılarının farklılı ı, aile üyelerinde ya anan psikolojik sorunlar, ya lılık hakkındaki bilgi eksikli i vb.dir.²³⁷ Ancak yine de, kırsal alanda aileleriyle ya ayan ya lılar, kentlerde ya ayan ya lılara göre avantajlı durumdadır.²³⁸

²³² Kıray, a.g.e., s.160.

²³³ Ay e Aygül, (2009), *Ya lılarda Sosyal Ve Manevi Bakım*, (Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, stanbul, s. 36.

²³⁴ Atalay Be ir, (1992), *Türk Aile Yapısı Ara tırması*, Ankara: Sosyal Planlama Müdürlü ü, s. 155.

²³⁵ Er, a.g.m., s. 141.

²³⁶ Aygül., a.g.t., s. 36.

²³⁷ Beyza Bilgin, (1991), Gençlerin Gözü le Ailede Ku aklararası leti im, M. Do an, . Sezal, M. Mete ve M. sen (Ed.), *Türk Aile Ansiklopedisi 2* (s.576-588), Ankara: Yayınları, Bilim Serisi, C. 11, S. 72, s. 578.

²³⁸ Baran Görgün, 2005, *a.g.e*, s.28.

2.1.2. Kentsel Toplumda Aile ve Yaşlılık

Kentleşme olgusu, ülkelerin toplumsal ve ekonomik yapısının değişimine neden olmaktadır. Kentleşmenin altında yatan önemli nedenlerden birisi, kırsal alanın yaşam koşullarının elverişsizliğinden (tarımdaki gelir düşüklüğü, toprağın verimsiz dağılımı, tarım üretiminin makineleşmesi, ekilir toprakların azalması, ulusal gelir içindeki tarım payının düşmesi, iş gücünün azalması vb.) dolayı meydana gelen göçtür.²³⁹ Diğer yandan geniş aileden çekirdek aileye dönüşümü ekonomik, toplumsal ve kültürel değişimler, dünya görüşünün farklılaşması, göç, savaş, yoksulluk vb. durumlar hızlandırmıştır.²⁴⁰

Parsons, endüstri toplumu ile çekirdek aile arasındaki uyumu ilişkilendiren kuramı ortaya koymuştur. Parsons, kentsel aileyi işlevi daralmış olan uzmanlaşmış aile olarak tanımlamıştır. Çekirdek aile, modern endüstri toplumunda, sosyal ve ekonomik alanda birlikte hareket eden, kültürel ve tarihsel özelliği olan ve sık görülen küçük bir birliktir.²⁴¹ Parsons'a göre çekirdek ailenin odak noktası, çocuğun dünyaya gelmesi ve yetiştirilmesidir. Ayrıca aile üyelerinin duygusal destek ve tatmin aldığıdır.²⁴² Parsons'a göre geniş ailede görülen çatışmaların önlenmesinin yolu, aile üyelerinin çekirdek aile ile sınırlandırılmasıdır. Çekirdek aile, geniş ailedeki ekonomik farklılaşmayı azaltmakta ve iş sorununu önlemektedir.²⁴³

Günümüzde kent toplumları anne, baba ve çocuktan oluşan çekirdek aile yapısındadır. Bu aile tipi, çocuksuz aileleri de içermektedir. Bireylerin tıbbi ve sosyal nedenlerle çocukları olmadığı gibi, olanların da çocukları evlilik, emetim, mesleki özellikler gibi nedenlerle yanlarından ayrılmaktadır.²⁴⁴ Geniş ailede görülen otoriter davranış, çekirdek ailede otoritenin paylaşılmasına dönüşümüdür.²⁴⁵ Aile reisinin rolü,

²³⁹ Emre Kongar, (2008), *21. Yüzyılda Türkiye*, İstanbul: Remzi Kitapevi, ss. 549-551.

²⁴⁰ İber Ortaylı, (2009), *Osmanlı Toplumunda Aile*, İstanbul: Pan Yayıncılık, s. 133.

²⁴¹ Bilton et al, a.g.e., s. 228-230.

²⁴² Antony Giddens, (2005), *Sosyoloji: Kısa Fakat Eleştirel Giriş*. Ankara: Phoenix Yayınları, s. 111.

²⁴³ Bilton et al, a.g.e., s. 230.

²⁴⁴ İsmail Doğan, (2009), *Dünden Bugüne Türk Ailesi*, T.C. Ankara: Babakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Merkezi Yayını: 36, s. 5.

²⁴⁵ Özgüven, a.g.e., s. 16.

e lerin e itim durumuna, e ler arasındaki ya farkına ve yerle im yerine (kırsal, kentsel) göre de i mektedir.²⁴⁶

Çekirdek ailede baba evinin, “aileyi bir arada tutan, aile üyelerinin maddi ve manevi ihtiyaçlarını kar ılamada sorumlulukları olan, belirli dönemlerde farklı mekânlarda ya ayan çocukların bir araya gelmesini sa layan ve ortak kararların alındı ı merkez olma özelli i”²⁴⁷ bulunmaktadır. Ebeveynlerin sorumlulukları arasında ev kirasını ödemek, do rudan mal yardımı yapmak, çocuk bakmak vb. konular bulunmaktadır.²⁴⁸ Modernle me sürecinde olan toplumlarda çekirdek ailede, aile içi i bölümüyle ilgili sorunlar büyüebilmektedir. Özellikle üçüncü ku a ın e itimi ve bakımı için gerekli kurumların sayısının ve niteli inin yetersiz olması bu sorunların en önemli kayna ıdır.²⁴⁹ Bu yüzden çalı an bazı kadın ve erkekler, ya lı bireylerden çocuklarıyla ilgilenmesi için destek almaktadır.

Kentte, çocukların ya lılar tarafından bakılması önemli bir de erdir. Ancak yeti kin çocukların bu de erlere inanmasına kar ın yine de ya lı bireylerle birlikte oturma oranı dü üktür.²⁵⁰ Geni aile, ya lının fiziksel, biyolojik ve sosyal ihtiyaçlarını kar ılayabilme fonksiyonuna sahip iken çekirdek ailede durum farklılık göstermektedir.²⁵¹

Çekirdek ailede, aile üyelerinin ikamet yerinin farklı olması, ya lı birey ve çocukları arasındaki sosyal ve ekonomik ili kileri zayıflatmaktadır. Bu durumun ya lı bireyin ya am memnuniyeti üzerine olumsuz etkisi bulunmaktadır.²⁵²

Kentsel ailede ya lının otoritesi ve statüsü, toplumsal ko ullardan (sosyal, kültürel ve ekonomik de i imlerden, sanayile meden, geleneksel üretim ili kisinden ve sosyal dayanı ma a larının çözülmesinden vb.) etkilenmektedir.²⁵³ Kent toplumlarında ya lının statü ve rol kaybına ba lı olarak ya adı ı sorunlar arasında gelirin azalması,

²⁴⁶ İhsan Kurt, (1992), Atasözlerinde Aile, E. Erverdi, H. Yıldız ve . Kara (Ed.), *Sosyo-Kültürel De i me Sürecinde Türk Ailesi 2* (s. 626-642), Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu Yayınları, S.71, ss. 648-649.

²⁴⁷ Özgüven, a.g.e., s. 16.

²⁴⁸ Saffet Sancaklı, (2006), Hadislerde Ya lılık Olgusunun De erlendirilmesi, *C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.10, S. 1, s. 52.

²⁴⁹ Ortaylı, a.g.e., s. 134.

²⁵⁰ Kongar, a.g.e., s. 594-595.

²⁵¹ . Kurt, a.g.e., s. 648-649.

²⁵² Baran Görgün, 2005, *a.g.e.*, s.28.

²⁵³ Mehmet Zafer Danı , (2009), Türkiye’de Ya lı Nüfusun Yalnızlık ve Yoksulluk Durumları ve Sosyal Hizmet Uygulamaları Açısından Çıkarımları, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, C. 20, S. 1, s. 72.

ekonomik ve sosyal kaynaklara ulaşmada zorluk, bakıma muhtaçlık, sağlık sorunları, yalnızlık hissini artırması, yaş ve cinsiyet ayrımcılığı, yaşlı istismarı ve ihmali, sosyal politikalarda eksiklik, barınma ve beslenme sorunları yer almaktadır.²⁵⁴

2.2. Din-Ahlâk ve Yaşlılık

Din, insanların yaşlarında önemli bir yere sahip olmuştur. Toplumlarda farklı dini inanışlar bulunmaktadır. Din; “insanın tutum ve davranışlarını, insanlar arası ilişkilerini, fert ve toplum hayatını etkileyen ve belirleyen temel kurumlardan biridir”. Durkheim’e göre din, “Kutsal şeylere ilişkin inançlar ve pratiklerden oluşan bir sistem, kutsal şeyler ve ayrı tutulan, yasaklanan şeylerdir. inançlar ve pratikler ise, benimseyenlerin tümünü bir araya getiren ve kilise/cemaat diye isimlendirilen tek bir moral topluluk halinde bir araya getiren öğelerdir”.²⁵⁵ Marx, dinin ideolojik bir içeriğe sahip olması üzerine, Weber ise, din ve toplumsal değişim arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmıştır. Weber, toplumsal düzenin üzerinde dinsel ideallerin etkisi olduğunu ifade etmiştir.²⁵⁶levselci kuramcılar, dinin kurumlaşmasının ve benimsenmesinin toplumu bütünlüğe taşıdığını savunmuştur.²⁵⁷

Din, sosyal ve kültürel yapıyı etkilemekte ve bu yapılardan etkilenmektedir. Böylece dinsel inanış ve algılamalar farklı sosyal, kültürel ve coğrafi alanlarda farklılıklar göstermektedir. Dinin birey ve toplumun dönüşümünü anlamlandırılmasında önemli etkisi bulunmaktadır.²⁵⁸ Din, toplumsal statünün önemli belirleyicilerindedir.²⁵⁹ Bazı toplumlarda dini değerler bireyin statüsünü yükseltirken bazı toplumlarda statünün düşmesine neden olmaktadır.²⁶⁰ Bireyin dini yaşını ve tutumunu yaş, sınıfı, eğitim düzeyi, mesleği, gelir durumu gibi statü belirleyicileri etkilemektedir.²⁶¹

Neolitik dönemden tarımın yapıldığı yerleşik düzene kadar, yaşlıların statüsünde büyüme ve dinin önemli etkisi olmuştur. Büyüme, kişiye saygınlık sağlayan ve bilgi birikimi

²⁵⁴ M.Z. Daniş, a.g.m., s. 65.

²⁵⁵ Yakup Ömer Yanbay, (2009), *Adana Organize Sanayi Bölgesinde Sanayileme ve Dini İlişkileri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), T.C. Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, ss. 53-54.

²⁵⁶ Giddens, a.g.e., s. 534.

²⁵⁷ Wallece- Wolf, a.g.e., s. 60.

²⁵⁸ Yanbay, a.g.t., ss. 53-54.

²⁵⁹ Tuncay Ceylan, (2011), Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 15, S.1, s. 96.

²⁶⁰ Fichter, a.g.e., s. 38.

²⁶¹ Fatma Odabaşı, (2011), Prof. Dr. Zeki Arslantürk’e Göre Sosyoloji-Din Sosyolojisi İlişkisi Ve Din Sosyolojisinin Konusu, *Toplum Bilimleri Dergisi*, C. 5, S. 9, s. 98.

olarak adlandırılan sözlü üründür.²⁶² Ya lılar, büyü ve din hakkındaki bilgi ve deneyimleri ellerinde tutarak, kendilerinde mistik gücün var olduğunu topluma kabul ettirmeye çalışarak ve bazen de bu yetilerini gençlere aktararak toplumsal statülerini yükseltmişlerdir.²⁶³ Dinin benimsendiği dönemlerde, ya lılık statüsüne doğrudan doğruya ko ullarının, sosyal ve ekonomik düzeyin etkisi azdır.

Ya lıların toplumda daha etkin olması din sayesinde dir. Ya lılar, dini kuralların yerine getirilmesini denetlemekte ve dini e itimin ekillenmesini sağlamaktadır.²⁶⁴ Geleneksel ailelerde ya lılık statüsünü töreler, gelenekler ve dini emirler belirlemektedir.²⁶⁵ Bu toplumların hemen hemen tamamının dini liderleri ya lıdır. Çünkü ya lı bireyin bilgi ve deneyimlerinden faydalanılmaktadır. Birey, toplumsal kararlarda aktif rol almakta ve dinsel pratiklerde danışmanlık görevini üstlenmektedir.²⁶⁶

İslam dini, ya lının statüsünün yükselmesinde önemli bir yere sahiptir. Ya lıya itaat edilmesinin, saygı, ilgi ve alakanın gösterilmesinin gerekli olduğunu Kur'an'da ayetler bulunmaktadır. Bu ayetlerden bazıları şunlardır:

Kuran'ı Kerim'de, İbrahim süresinin 23. ayetinde "Rabbim, ondan başkasına kul olmamanızı ve anne ve babaya ihsanla davranmanızı kaza etti (taktir etti, hükmetti). Eğer ikisinden birisi veya her ikisi senin yanında ya lanırlarsa onlara (ikisine) "öf" deme. Ve onları (ikisini) azarlama ve onlara kerim (güzel, yumu şak) söz söyle!"²⁶⁷, 24. ayetinde ise "Onları esirgeyerek alçakgönüllülükle üzerlerine kanat ger ve: "Rabbim! Küçükümde onlar beni nasıl yeti tirmişlerse, şimdi de sen onlara (öyle) rahmet et!" diyerek dua et."²⁶⁸

Lokman süresinin 14. ve 15. ayetlerinde, " Biz insana, annesine babasına iyi davranmasını emrettik. Zira annesi onu nice zahmetlerle karnında taşıdı. Süttten kesilmesi de iki yıl kadar sürer. İnsana buyurduk ki: "Hem bana, hem de annene babana şükret, unutma ki sonunda bana döneceksiniz." "Eğer onlar seni, şirik oldu ununla hiçbir bilgin olmadığın şeyleri, bana ortak saymaya zorlarsa sakın onlara itaat etme.

²⁶² Tufan, 2002, a.g.e., s. 37-38.

²⁶³ Kalıncara, a.g.e., s. 51.

²⁶⁴ Akın, a.g.m., s. 75.

²⁶⁵ Aygöl, a.g.t., s. 35.

²⁶⁶ Be ir, a.g.e., s. 155.

²⁶⁷ Kur'an, 17/ SRÂ-23.

²⁶⁸ Kuran, 17/ SRÂ-24.

Ama o durumda da kendileriyle iyi geçin, makul bir tarzda onlara sahip çık. Bana yönelen olgun insanların yolunu tut. Sonunda hepinizin dönüşü bana olacak ve ben i lediklerinizi tek tek size bildirip karılığını vereceğim”.²⁶⁹

Hadis kitaplarında, aile üyelerinin yaşlılarıyla ilişkilerinde, iyi davranılmasına, saygı ve sevgi gösterilmesine, hukuki ve ahlaki kurallara uyulmasına önem verilmektedir.²⁷⁰ Bu konuda ki hadislerden bazıları şunlardır:

Peygamberimiz (as), “Size büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi? Allah’a şirk koymak, ana-babaya itaatsizlik etmek ve yalancı şahitlik yapmaktır (ya da yalan sözdür)” buyurmuştur. Bu konu ile ilgili olarak, Abdullah Amr’dan rivayet edilen bir hadis-i şerife göre, “Bir gün Hz Peygambere bir adam geldi. Sana hicret ve cihat artı ile biat etmek istiyorum Ecri Allah’tan dilerim dedi. Hz Peygamber (as), annenle babandan sağ olan var mı? diye sordu. Adam, evet! hatta ikisi de!” diye cevap verdi. Hz Peygamber (as), Allah’tan ecir diler misin? Dedi. Adam, Evet” cevabını verdi. Bunun üzerine Hz Peygamber, O hâlde hemen annenle babanın yanına dön ve onlarla güzel sohbette bulun buyurdu”. Hz Peygamber (as) şöyle buyurmuştur: “Sahabeden Abdullah bin Mes’ud anlatıyor. Allah’ın Elçisine, "amellerin hangisinin daha faziletli olduğunu" sordum. Hz Peygamber, vaktinde kılınan namazdır” buyurdu. Ondan sonra hangisidir? diye sordum. Ana-babaya iyilik yapmaktır buyurdu”.²⁷¹

2.3. Modern Hukuk ve Yaşlılık

Bireyler, tarih boyunca devletten bazı sosyal haklar talep etmişlerdir. Sosyal hak kavramı ilk kez 1848 tarihli Fransız Anayasasında ele alınmıştır. Ancak bu anayasa etkin şekilde uygulanmamıştır. Birinci Dünya Savaşı’nın Batı toplumlarında yarattığı sosyal ve ekonomik sorunlar, sosyal hakların Anayasalarda tekrar düzenlenmesini gerektirmiştir. İlk olarak 1919 tarihli Alman Cumhuriyeti (Weimar) Anayasası, sosyal hakları düzenlemiştir. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yapılan yeni anayasalarda sosyal haklara daha fazla önem verilmiştir. 1946 tarihli Fransız Anayasasında annenin, çocuğun ve yaşlıların korunmasına yönelik sosyal haklar bulunmaktadır. 1948 tarihli

²⁶⁹ Mumsema İslam Arşivi, “Ana Baba Ve Yaşlı Hakkı”, <http://www.mumsema.org/hadisler-bolumu/30226-yasli-larla-igili-hadisler.html>, (11.11.2014).

²⁷⁰ Hayrettin Karaman, (1992), *İslamın Getirdiği Aile Anlayışı*, Ankara: TC. Babakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, No: 71, s.13.

²⁷¹ Mumsema İslam Arşivi, a.g.m., (11.11.2014).

talyan Anayasasında da sosyal haklara geni yer verilmi tir. 1949 tarihli Batı Almanya Bonn Anayasasında da Devlet “Sosyal Devlet” olarak tanımlanmı tir. Türkiye Cumhuriyeti anayasasının 2. Maddesinde devletin, sosyal devlet niteli inde oldu u belirtilmi tir.²⁷²

Tüm dünyada nüfusun ya lanmasına paralel olarak bireylerin “onurlu” ve “güvenli” bir ekilde ya lanma hakkı konusunda önemli çalı malar bulunmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü, 1999 yılını “Uluslararası Ya lılar Yılı” ilan etmi tir. 1982 yılında Birle mi Milletler Genel Kurulu “Uluslararası Ya lanma Asamblesi” yapmı tir. Asamble’nde “Ba ımsızlık, Katılım, Bakım, Kendini Gerçekle tirme, tibar” ilkeleri ya lanma konusunda ülkelere dü ünçe ve planlama a masında yol göstermi tir. Asamble 2002 tarihinde tekrarlanmı tir. Bu toplantıda yayınlanan “Ya lanma 2002, Uluslararası Eylem Planında” amaç, “Her yerde insanların güvenli ve saygın ekilde ya lanmalarını ve toplumlarında bütün haklara sahip birer vatanda olarak ya amaya devam etmelerini garanti etmek” ekinde ifade edilmi tir. Bu planda ya lıların, alı tıkları ortamlarda sevdikleri ile güvenli bir ekilde ya ayabilme hakkına sahip olmalarının önemine yer verilmi tir.²⁷³

Eylem Planında ya lanma ile ilgili a a ıda yer alan ilkeler dile getirilmi tir:

- Ya lılara insan haklarının ve temel özgürlüklerinin verilmesi,
- Ya lı yoksullu unun bitmesi, ya lıların güvenli ya lanması,
- Ya lıların, toplumun ekonomik, politik ve sosyal ya malarına tam ve etkili olarak katılması,
- Ya lıların e itim hayatına özgürce katılması,
- Ya lıların ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi haklarına sahip olması,
- Ya lılara kar ı iddet ve ayrımcılı ın ortadan kaldırılması,
- Ya lılarda cinsiyet e itli inin sa lanması,
- Aile, ba lılık, dayanı ma ve ili kilerin öneminin kavranması,
- Ya lılara yönelik her türlü sa lık hizmetlerinin ve sosyal korumanın sa lanması,
- Ya lılar ile hükümet, sivil toplum ve özel sektör arasında i birli inin sa lanması,

²⁷² Erol Cansel, (1969), “Sosyal Devlet ve Aile “, auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd.../AUHF-1969-26-03-04-Cansel.pdf, s. 15-16.

²⁷³ Serkan Çınarı-Ekin Özgür Akta , (2010), Ya lının Hukuki Hakları, Yerel Yönetimler ve Di er Kurumlarda Ya anan Sorunlar, *Öz-veri Dergisi*, C. 7, S. 2, s. 1622.

- Yaşlanmanın bireysel, sosyal ve sağlık yönlerine ilişkin araştırmalar yapılması, bilgi ve becerilerin artması ve teknolojiden yararlanılması,
- Bireylerin yaşlanmaları etkileyen konularda, seslerini duyurmalarının sağlanmasıdır.²⁷⁴

Birleşmiş Milletler üyesi olan Türkiye, 1. ve 2. Dünya Yaşlılar Asamblesindeki sonuç bildirimlerini benimsemiş ve taahhüt etmiştir.²⁷⁵

Anayasamızın 61. maddesi 3. fıkrasında “Yaşlılar, Devletçe korunur. Yaşlılara Devlet yardımı ve sağlanacak diğer haklar ve kolaylıklar kanunla düzenlenir” hükmüyle yaşlıların sosyal güvenlik hakkı devlet tarafından koruma altına alınmıştır.²⁷⁶ Anayasanın 61. Maddesine göre yaşlıların sağlık hakkı, devletin sorumluluğundadır. Bu doğrultuda emekli olan bireylerin ekonomik ve sağlık durumları Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından güvence altına alınmaktadır.²⁷⁷ Ayrıca Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü’nün 1 Sosyal Hizmetler Müdürlüğüyle yaptığı işbirliğiyle yatılı sosyal hizmet kurumları oluşturulmaktadır.

Kurumun amacı, sosyal veya ekonomik yönden yoksunluk içinde bulunan, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç olan, bulaıcı ve sürekli tıbbi bakım isteyen bir hastalığı bulunmayan, ruhsal dengesi yerinde olan, alkolik ve uyuşturucu madde bağımlılığı olmayan yaşlı statüsündeki kişiyi, huzurlu bir ortamda korumak, bakmak, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamaktır.²⁷⁸

Bireylerin yaşlılık döneminde sosyal haklarını kullanmasına ilişkin önemli sorunları bulunmaktadır. Bu dönemde bireylerin sosyal haklarını kısıtlayan bir düzenleme yoktur. Buna rağmen yaşlı bireyin biyolojik ve fizyolojik özellikleri nedeniyle sosyal haklarını talep etme ve yararlanma olasılıkları az olabilmektedir. Bir diğer sorunlu alan ise, yaşlı bireylerin yapmış oldukları hukuki aktinlerin geçerliliğidir. Medeni Kanununun 8. Maddesinde herkesin medeni haklardan yararlanabileceği hüküm altına alınmıştır. Buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve

²⁷⁴ Adıyev Dönümcü,(2010) “Yaşlıların(Da) Hakları Var!”, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/yaslihaklari.htm>, (13.12.2013), Parag. 10.

²⁷⁵ Çınarlı- Akta , a.g.m., s. 1625.

²⁷⁶ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1982), *T.C. Resmi Gazete*, 2709, (7.11.1982).

²⁷⁷ Çınarlı-Akta , a.g.m., s. 1626.

²⁷⁸ Kamu Kurum ve Kuruluşları Bünyesinde Açılacak Huzurevlerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik, (1987), *Resmi Gazete*, 19422, (05.04.1987).

borçlara ehil olmada e ittirler. Yine aynı yasanın 9. Maddesine göre de “Fiil ehliyetine sahip olan kimse, kendi fiilleriyle hak edinebilir ve borç altına girebilir”. Medeni yasanın tanımı oldu u bu haklardan yararlanabilmek için “Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmamak (Md.10) ve “... akıl hastalılı, akıl zayıflılı, ... ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yetene inden yoksun olmamak gereklidir (Md.13). Yine Medeni Kanununun 14. maddesine göre “ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur” hükmü bulunmaktadır. Ya lılık döneminde ki ilerinin ayırt etme yeteneklerine olumsuz etki eden birçok faktör ve kronik hastalık (demans, alzheimer, görme ve i itme duyusu kayıpları vb.) bulunmaktadır. Ayrıca ya lı bireylerin fiziksel yeteneklerin azalması veya kaybedilmesi gibi durumlarda, haklarının korunması için medeni haklarını kullanma ehliyetleri kısmen kısıtlanabilmektedir. Türk Medeni Kanununda, hakların kısmen veya tamamen kısıtlanması ile ilgili durumlarda ayrıntılı düzenlemeler yapılmı tır. Sa lık ile ilgili bir problemin olması halinde ise sa lık raporuna dayandırılması gerekmektedir. Noterlik Kanunu Yönetmeli inin “Yetene in tespiti” ba lıklı 91. Maddesinde “İlgilinin ya lılık, hastalık veya dı görünü ü itibariyle yetene inden üphe edilmesi veya bu konuda ihbar ve ikâyet bulunması hallerinde temyiz kudretinin varlı lı doktor raporu ile saptanır”. Bu takdirde metnin içinde tarih ve numarası ile rapordan bahsedilir, raporun aslı i lemin noterde kalan nüshasına eklenir” hükmü getirilmi tir. Noterde yapılan hukuki akitlelerde, ya lı bireylerin medeni haklarını kullanma konusunda üphe, ihbar veya ikâyet oldu unda, bu durumun giderilmesi için doktor raporu gerekmektedir.²⁷⁹

2.4. E itim ve Ya lılık

Sanayile me sürecinde ortaya çıkan de imeler (i bölümünün artması, yeni i alanlarının ortaya çıkması, üretimde teknolojinin kullanılması ve ehirlerin büyümesi gibi), e itim sisteminin geli mesini etkilemi tir.²⁸⁰

19. yüzyılın ilk çeyre inde nüfusun büyük ço unlu u e itim ve ö retimden yoksun iken üst sınıfın e itimli olması statü kazanmanın gere iydi. O dönemlerde bireyler devletin yönetim kademesine geçmek için örgün e itime ihtiyaç duymaktaydı. Di er bireylere e itim, ailede, tarlada, i ba nda ve göreneklere göre verilmekteydi. Ancak sanayiye dayalı ekonominin büyümesi farklı nitelikte, e itimli ve yetenekli i

²⁷⁹ Çınarlı-Akta , a.g.m., ss. 1627-1628.

²⁸⁰ Giddens, a.g.e., s. 488.

gücüne gereksinimi artırdı. Bu yüzden çalı abilir i gücünün ve tüketim maddelerinin verimli kullanılması için e itime ihtiyaç duyuldu.²⁸¹

Tezcan e itimi, “bireyin ya adı ı toplumda yetene ini, tutumlarını ve olumlu de erdeki di er davranı biçimlerini geli tirdi i süreçler toplamı” olarak tanımlamaktadır.²⁸² Toplumsal bir olgu olan e itimin temel i levi, kültürün yeni ku aklara aktarılmasıdır.

Halsey’e göre e itim “bireylerin sosyal karakterleri üzerine vurulan bir mühürdür”. E itimin içeri indeki farklılık ise, toplumun kendi co rafyasında üretti i sosyal, siyasal ve ekonomik de erlerdir.²⁸³

Merton’a göre e itim, bireylerin i dünyası için seçilmeyi sa lamakta ve farklı yeti mi i gücünü sınıflamaya çalı maktadır.²⁸⁴ Bourdieu e itimin, egemen sınıfların kültürel ölçütlerle toplumsal seçimi yapmasıyla, ekonomik sınıfın kendisini yeniden üretmesiyle ve ayrıcalıkların bir sonraki ku a a aktarılması fonksiyonuyla ilgilenmi tir. Bourdieu’ya göre, ayrıcalıkları az ve e itim düzeyleri farklı olan sınıflar statü mücadelesine girdi i zaman, tartı malar ve e itsizlikler ortaya çıkmaktadır.²⁸⁵

Bireyin kültür düzeyi, di er bireylere göre ayrıcalıklı konuma gelmesinde önemlidir. Bu nedenle statüsünü artırmak isteyen birey, kültürel sermayesini kullanmaktadır.²⁸⁶ Bireyin statüsü ile e itim düzeyi arasında sıkı bir ili ki bulunmaktadır. Birey, e itimin düzeyi ve çe idi sayesinde, sosyal tabaka piramidinde yukarı do ru hareketlilik kazanmakta, sosyal statü elde edebilmekte ve diploma sayesinde iyi ve kaliteli meslek sahibi olabilmektedir.²⁸⁷ Örne in Bourdieu’ya göre, toplumsal statüyü yükselten önemli bir faktör, yüksek statüye sahip bir üniversiteden mezun olmaktır.²⁸⁸

²⁸¹ Özkul, 2008, a.g.e., ss. 30-31.

²⁸² Mahmut Tezcan, (1985), *E itim Sosyolojisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi E itim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 150, s. 4

²⁸³ Kadir Aslan, (2001), E itimin Toplumsal Temelleri, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.5, s. 176

²⁸⁴ Wallece-Wolf , a.g.e., s. 64.

²⁸⁵ Wallece-Wolf., a.g.e., s. 131.

²⁸⁶ Laura Edles Desfor, (2006), *Uygulamalı Kültürel Sosyoloji*, (C. Atay, Çev.), stanbul: Babil Yayınları, s. 305.

²⁸⁷ Turhan engönül, (2008), Toplumumuzda E itimin Dikey Sosyal Hareketlili e Etkisi (zmir’de Profesyonel Meslek Sahibi Bireyler Üzerine Bir Ara tırma), *Sosyoloji Dergisi*, S.19, s. 172.

²⁸⁸ Ceylan, a.g.m., s. 96.

Bazı toplumlarda e itim basamaklarının sayısı, çe idi, okuryazarlık vb. unsurlar statünün belirleyicisi konumundadır.²⁸⁹ Kimi toplumlarda ise statü ve e itim arasındaki ili ki, e itimin türüyle alakalıdır. Örne in çocukların terbiyesi için yapılan e itim, çocukla ilgilidir ve bireyi bir kültüre kabul etmektedir. Bu tarz e itim, ya am tarzı için bir çatı olu turmaktadır. E itim açısından kazanılmı statü, bireyin kendi pazar kapasitesini artırmakta, grup kimli i ve dayanı ma ruhu olu turmaktadır.²⁹⁰ Bu yüzden kırsal ve kentsel alanda çocukların e itimine önem verilmektedir.²⁹¹

İkel toplumlarda “ ya lılar” zaman içinde bilgi ve deneyime sahip oldukları için siyasal örgütlerde, idari i lerde, dinsel konularda, ekonomik i lerde söz sahibidirler.²⁹² Günümüzde e itim olanaklarından yeteri kadar faydalanamayan ya lı bireylerin statüsü dü mektedir. Çünkü burada gençler ve ya lılar arasında ku aklar arası imkan farklılıkları bulunmaktadır. Gençler ihtiyaç duydukları bilgileri formel ve enformel e itim yoluyla ö renmektedir. Bunun sonucunda ya lı bireyin danı manlık rolü azalmaktadır. Ancak ya lıların ya am boyu e itim olanaklarından faydalanması bu olumsuzlu u önleyecektir. Çünkü ya am boyu ö renme, örgün e itimi (okullar ve üniversitelerde) ve yaygın e itimi (i basında) kapsamaktadır. Bireyin sosyal ve mesleki alandaki geli imini amaçlayan bir kavramdır. Yaygın e itim, “örgün e itim sistemine hiç girmemi ya da örgün e itim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedden ayrılmı ya da bitirmi bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri do rultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel geli melerini sa layıcı nitelikte çe itli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan e itim, ö retim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüdür”.²⁹³ Bu nedenle ya lı bireylerin entelektüel seviyelerinin geli tirilmesi ve artırılmasına yönelik ya am boyu e itim olanaklarından faydalanması gerekmektedir.

Gençlerde ya lanacaktır. Önümüzde ki yıllarda e itimli ya lılarda ço alacaktır.

²⁸⁹ Fichter, a.g.e., s. 38.

²⁹⁰ Bilton, et all, a.g.e., s. 268.

²⁹¹ Kıray, a.g.e., s. 162.

²⁹² Konak-Yasemin, a.g.m., s. 35.

²⁹³ Millî E itim Bakanlığı Yaygın E itim Kurumları Yönetmeli i, (2010), *Resmi Gazete*, 27587, (21.5.2010).

Bireylerin e itimsel ve ki iliklerindeki de i imler gençli inde aldı ı e itim tarafından gerçekle mektedir. Bireyin de i ikliklere uyum sa laması için kendi potansiyellerini fark etmeleri ve yaratıcılıklarını geli tirmesi gerekmektedir. beceriler geli tirmek, bilgileri uygulamak ve yeni bilgiler yaratmakla yaratıcılık sa lanabilir. Ya am boyu ö renmenin en önemli ö esi kendi kendine ö renme becerisini geli tirmi bireylerdir.

Bir toplumun ya am boyu felsefesini uygulamaya koyabilmesi için geleneksel e itim sisteminde de i iklikler yapması, ya am boyu ö renme için gerekli becerileri kazandırması ve kurumlar arası i birli ini desteklemesi gerekmektedir.

Ya am boyu ö renmeyi gerçekle tirmek için temel özellikleri uygulamak gerekir.

2.5. Ekonomi ve Ya lılık

Gelir, üretim faktörlerinden yaratılan hâsıladan alınan paydır. Ki inin dönem içindeki servetinin dönem sonundaki servetine e it olması ve o dönemde elde etti i para, mal ve hizmetin toplamıdır.²⁹⁴ Gelir ve servet birbirine ba lı unsurlardır.

Gelir servet artı nını sa layan kaynak iken servet biriktirilmı gelirdir.²⁹⁵ Statüyü belirleyen unsur, gelir seviyesinden ziyade servet unsuruna dayanmaktadır.²⁹⁶ Ancak modern toplumlarda gelir de, e itim ve meslek de i kenleriyle birlikte ele alındı nda önemli bir statü göstergesidir. Servet, genellikle mülkiyet ile aynı anlamda kullanılmaktadır. Tüketici ve üretici mülkiyet arasında ayırım bulunmaktadır. Tüketici mülkiyet, sahip olunan dayanıklı tüketim mallarını ve oturdukları eve sahip olmayı; üretici mülkiyet, üretim tezgâhlarını, fabrika hisselerini, çiftlikleri ve binaları içermektedir. Sermaye ise, kârlardan gelir elde etmek anlamına gelmektedir.²⁹⁷

Mülkiyet, tek ba ına statü ölçütü olmasa da uzun vadede statü ölçütü haline gelmektedir. Mülkiyet açısından zengin olmak onursal bir payedir. Küçük sosyal

²⁹⁴ İhami Öztürk-Ahmet Ozansoy, (2009), Avrupa Birli i Ülkelerinde ve Türkiye’de Vergi Mevzuatı Açısından Gelirin Tanımı,*Mali Pusula*, C. 5, S. 57, s. 66.

²⁹⁵ Gaye Karpat, (2001), Hanehalkı Geliri le Serveti Arasındaki li kinin ncelenmesi: Eski ehir line Ait Bir Uygulama, *D.E.Ü. . .B.F. Dergisi* C. 16, S. 2, s. 82.

²⁹⁶ Be lü Eke, “Ya am Tarzı ve Gelir Seviyesi Arasındaki li ki”, *www.journals.istanbul. edu.tr/tr/index.php/iktisatsosyoloji/article*, (08.08.2013), s:102.

²⁹⁷ Bilton et al, a.g.e., s. 72.

örgütlerde, en zengin kiinin örgütün başkanı olması bu duruma örnektir.²⁹⁸ Diğer bir örnek ise, ekonomik değerlerin önemli olduğu bir toplumda, bireyin kazancı iyi olan bir işte çalışması, mülkiyet sahibi ve zengin olması ona yüksek statü onuru kazandırmaktadır.²⁹⁹ Servet, statünün evrensel ve nesnel ölçütüdür. Servet güç kaynağıdır. Kazanılan veya yasadışı yoldan elde edilen servetin sosyal statü ile soydan elde edilen ve toplumsal olarak onaylanan servetin sosyal statü arasında farklılıklar bulunmaktadır.³⁰⁰

Statü gruplarının düzeni ve onuru, tüketim biçimlerine göre belirlenmektedir. Statü maddi, manevi değerlerin ve fırsatların tekelleşmesiyle el ele gitmektedir. Statü onuruna ilişkin ayrıcalıklar; özel yemekler yemek, güzel giysiler giymek, silah taşımak, sanatsal faaliyetlerde bulunmak vb. etkinliklerdir. Ekonomik güç, bireye kaliteli hayat tarzı sağlayabilmesine rağmen her zaman statü onuru sağlayamamaktadır.³⁰¹

Günümüzde sosyal statü ve servet ile ilişkili diğer unsur ise başarıdır. Başarı, mutluluğa ulaşmada anahtar rol sahiptir.³⁰² Bazı toplumlarda servet sahibi olan yaşlılar hak sahibidir. Yaşlı birey üretime katkıda bulunamamasına rağmen toplum içindeki statüsünün önemi yüksektir. Bu toplumlarda ise, yaşlıların öldürülme tehlikesi bulunmaktadır.³⁰³ Diğer yandan yaşlılık döneminde deneyimlenen sosyal sorunlarından olan yoksulluk, yaşlıların statüsünü olumsuz etkilemektedir. Yaşlı bireyin, ekonomik sorun yaşamaması, gelirinin azalmasına uyum sağlayamaması, eski yaşam kalitesini kaybetmesi, sağlık ve beslenme gibi alanlara yapılan harcamaların artması vb. nedenler yüzünden yakınlarından ve banka gibi kuruluşlarından parasal destek alması aile içindeki önemini, otoritesini ve statüsünü olumsuz etkilediği düşünülmektedir.³⁰⁴ Ancak Gerontologlar kuşaklar arası dayanışmanın bir istisna değil, aksine bir kural olduğunu defalarca tespit etmiştir. Gelecekte ekonomik kaynakların paylaşımı açısından genç ve yaşlı kuşaklar arasında çatışma beklediklerini, aksine kuşaklar arası dayanışmanın devam edeceğini, yaşam süresinin uzamasıyla kuşaklar arası dayanışmanın çoğaldığını vurgulamaktadırlar. Yaşlılık, kuşaklar arası başarıyı güçlendirmiştir. Bunun ardında,

²⁹⁸ Weber, a.g.e., ss. 277-278.

²⁹⁹ Weber, a.g.e., s. 285.

³⁰⁰ Fichter, a.g.e., s. 38.

³⁰¹ Weber, a.g.e., s. 282-286.

³⁰² Marcelo Arnold-Cathalifaud, et al, (2008), Young People's Images of Old Age in Chile: Exploratory, *Research, Educational Gerontology*, C.34, S. , s.120.

³⁰³ Tufan, 2002, a.g.e., s. 39-40.

³⁰⁴ M.Z. Dani , a.g.m., s. 71.

uzayan ya am süresine ba lı olarak ku akların daha uzun süre birlikte ya amaları, kar ılıklı dayanı madan daha uzun süre yararlanmaları vardır. Gelecekte ku aklar arası ili kilerin güçlenece inin ampirik i aretleri algılanmaktadır. Bugün ailelerin pek ço u ayrı çatı altında ya adıkları halde, ku aklar arası iyi ili kiler ve dayanı ma devam etmektedir. Kamusal kaynakların payla ımında imdiye kadar ortaya bir sorun çıkmamakta ve çıkması da beklenmemektedir. Buna kar ın 21. Yüzyılda ya lıların gençlere daha fazla para yardı yapaca ı ve çocuk bakımına (torunlar) destek sa layaca ı öngörülmektedir. Ya lılar sadece “alan” de il aynı zamanda “veren” konumundadır.³⁰⁵

2.6. Ya lılık Statüsüne Yönelik Di er Bazı Çevresel Faktörler

Bireylerin statü kazanmalarında yukarıda belirtilen faktörlerin dı ında, cinsiyet, ya ve üreme yetene i gibi di er belirleyicilerin de etkisi büyüktür. Bireyin kadın veya erkek olması, O'nu yüksek veya dü ük statüye yerle tirmektedir. Bazı toplumlarda kadınların statüsünün önemi erkeklere göre daha dü üktür. Eski toplumlarda ya lılık statüsü, erkekler ve kadınlar için farklı anlamlar ta ımaktadır.³⁰⁶

Göçebe ya amı olan ve hayvancılıkla geçinen toplumlarda ya lı erke in statüsünün önemi ya lı kadına göre yüksektir.³⁰⁷ Bu yüzden ya lı kadınlar daha çok ihmal edilmekte ve gözden çıkarılmaktadır.³⁰⁸ Buna kar ılıklı bazı toplumlarda kadınlar ya landıkça daha fazla söz hakkına sahip olmaktadır. Özellikle ya lı kadınlar çocuklarının yanında ya ıyorsa güçlü bir konuma sahip olmaktadır. Çocuksuz kadınların ise söz hakkı bulunmamaktadır.³⁰⁹

Ya , evrensel bir sosyal statü ölçütüdür. Toplular arasında farklılıklar olmasına ra men yeti kin ya takiler çocuk ya takilere göre de erlidir. Bazı toplular ya lılara, bazıları ise gençlere önem verilmektedir.³¹⁰

Üreme siklusündeki (tekrarlama kabiliyeti) konuma ayarlı ilkel toplumlarda, bireyin üreme yetene i statüsünü belirleyen faktördür. Birey cinsel üretkenlik görevini

³⁰⁵ Ulrike Marwedel, (2005), *Gerontologie und Gerontopsychiatrie- Lernfeldorientiert*. Fachwissen Pflege, 2.Auf., Haan-Gruiten: Europa Lehrmittel, s. 145.

³⁰⁶ Akın, a.g.m., s. 75.

³⁰⁷ Tufan, 2002, a.g.e., s. 32.

³⁰⁸ Akın, a.g.m., s. 75.

³⁰⁹ Tufan, 2002, a.g.e., s. 32.

³¹⁰ Akın Keser, (2005), Çalı manın De i en Anlamı Ve Çalı maya li kin Yeni Trendler, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, S. 49, s. 364.

yaparak bu statüye erişmektedir. Üreme yeteneğini kaybedenler ya lı olarak tanımlanmaktadır. Toplumda ya tespiti, evlilik ça na gelmek, bo anmak, dul kalmak vb. özelliklere göre yapılmaktadır. Ayrıca ya lılıkta itibar ve saygı elde etmenin di er bir yolu evlilik ça na gelmi kadınların üzerindeki kontrolü elde tutabilmektedir. İkel toplumlarda ya lı erkekler kadınların sahibidir ve bu durum onlara toplumda güç kazandırmaktadır.³¹¹

Kıdem sınıflandırma sistemine göre belirlenen toplumlarda ya lının statüsü, ku ak sayısı ile belirlenmektedir. Bir bireyin arkasındaki ku ak sayısı onun toplum içindeki statüsünü belirlemektedir. Örne in kırk ya nda birinin nesil sayısı dört, on be ya ndaki bireyin nesil sayısı daha fazlaysa on be ya ndaki ki inin iktidar gücü daha fazladır.³¹²

Fiziksel güzellik (boy, kilo, vücut ölçüsü vb.) ve güç de bazı toplumlarda kullanılan statü belirleyicisidir.³¹³ Bu toplumlarda kronolojik ya ın önemi bulunmamaktadır. Eski gücünü yitiren ve a ır i ler yapamayan ki ilere ya lı denilmir. nsanın toplumda üstlendi i role ba lı olarak ya lılı na karar verilmektedir. Örne in ava gidemeyen, küçük çocuklarla ilgilenemeyen vb. ki iler ya lı olarak kabul edilmektedir.³¹⁴

Hayat tarzı di er bir statü belirleyicisidir. Ayrıcalıklı statü grupları arasında basit fiziksel eme in de statüyü kaybettiğine ait yaygın kanı bulunmaktadır.

Bazı toplumlarda bireyin sanat ve edebiyat çalı malarından gelir sa laması statüyü kaybettirici olarak görülmektedir. Bu duruma, heykeltıra a duvarcı ustası olarak bakılması ama ressamı veya müzisyene bu gözle bakılmaması örnek olarak verilebilir.³¹⁵ Ya lının önceden fiziksel güç kullanarak yapabildi i etkinlikleri hastalık, yetersizlik vb. durumlar nedeniyle eskisi gibi yapamaması da onun statüsünü olumsuz etkilemektedir.

³¹¹ Tufan., a.g.e., ss. 30-32.

³¹² Tufan, 2002, a.g.e., s. 40

³¹³ Weber, a.g.e., s. 283.

³¹⁴ Tufan, 2002, a.g.e., s. 29

³¹⁵ Weber, a.g.e., s. 284.

Çalı ma, bireye toplumsal yönden itibar sa ladı ı için statü kazandırmaktadır.³¹⁶ Ya lı bireyin çalı ma hayatından emeklili e geçi i, hayat tarzını ve statüsünü etkilemektedir.

3. GELENEKSELDEN MODERNE TÜRK TOPLUMUNDA YA LILIK STATÜSÜ VE ROLÜ

Geleneksel toplumlardan modern toplumlara geçi te ya anan sanayile menin, kentle menin, göçün, i olanaklarının artmasının, farklı mesleki özelliklerin ortaya çıkmasının, kitle ileti im araçlarının yaygın kullanılmasının, örf, adet ve geleneklerde, kültürel ve demografik yapıda, ekonomik ve e itim sisteminde meydana gelen de i imlerin aile yapısı üzerine yaptı ı etki, toplumsal de i im sürecinin niteli ini ve niceli ini ortaya koymaktadır.³¹⁷

Aile yapısında ortaya çıkan de i imlerden etkilenenlerden biri de ya lılardır. Bu süreçte ya lıların statüsü ve rolünde farklılıklar ortaya çıkmı tır. Ya lı modern toplumda, geleneksel toplumdaki aileyi temsil etme gücünü dolayısıyla aile ili kilerini yönlendirme inisiyatifini de kaybetmi tir. Bütün bu de i imler, modern toplumlarda ya lılık statüsünü sembolik bir öneme indirgemis tir. Modern toplumda aile üyeleri ve toplumsal çevre ya lı bireyi daha çok duygusal ba lılık düzeyinde de erlendirmekte ve önemsemektedir. Ancak modern toplum bütün nüfus kategorileri ve unsurlarıyla e it düzeyde modernle ememektedir. Özellikle gelenekselden moderne geçi süreci ya ayan toplumlarda, görece geleneksel kalmı kırsal bölgelerde ve I. ku ak kır kökenli ehir nüfuslarında, ya lı statüsü, bahsedilen de i melerin görece azlı ı oranında i levlerini korumaya devam etmektedir.

3.1. Geleneksel Türk Toplumunda Ya lılık Statüsü ve Rolü

Türk toplumunda ya lıya saygı gösterilmesi, itaat edilmesi ve önem verilmesi kültür ve de er sistemi içinde geleneksel bir beklentidir. Yine de ya lının toplum içindeki konumu ve saygınlı ı sürekli de i mektedir.³¹⁸

³¹⁶ Keser, a.g.m., s. 364.

³¹⁷ T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı, (2011), *Türkiye’de Aile Yapısı Ara tırması 2011*, Ankara: Af aro lu Matbaa, s.33.

³¹⁸ Nesrin Çilingiro lu-Simge Demirel, (2004), Ya lılık ve Ya lı Ayrımcılı ı, *Türk Geriatri Dergisi*, C. 7, S.4, s. 229.

Türklerin önce göçebe olması ve sonra da yerle ik ya ama geçmeleri din, aile ve ekonomik yapıda de i melere neden olmu tur.³¹⁹ Bu dönemde büyük aileler (soy), sosyal ve siyasal birimdir. Aile birli i, baba reisine ve kan ba ına dayanmaktadır. Akrabalık ili kileri baba tarafına göre düzenlenmektedir. Babanın ölümünden sonra da soy birli i devam etmektedir. Her soy, ya lılar arasından seçilen reis otoritesine dayanmaktadır. Ya lı birey, soyun ba ına geçmektedir.³²⁰ Bu dönemlerde, büyük anne ve babalar, o ullar, torunlar ve torunların o ulları birlikte ya adı ı için evler kalabalıktır.³²¹

Ana anlamına gelen “ö ” kelimesine Göktürk ve Kemçik (Yenisey) Yazıtlarında sık rastlanılmaktadır. Uygurlularda ve Divan-ı Lügat-it Türk'te, “ö ” kelimesi yerine “ana”, “ana-ata” ve “ana-baba” kelimeleri sık kullanılmı tır. Türkler, “karı” kelimesini ya lı, tecrübeli kadını ve anayı nitelemek amacıyla, Dede Korkut Kitabı'nda “karı-koca-babam” tabiri ana-babayı yüceltmek için kullanılmı tır. Ya lılara verilen önem “Annenin ö üdünü al, babanın da sözünü dinle”³²² deyi iyle ortaya koyulmaktadır. 19. yüzyılın sonlarında, Orta Asya Türkleri arasında ara tırma yapan F.W. Radloff, aile içerisinde kadının, kayınpederinin e i inden içeri adım atmadı ını, ba mı açıp ona göstermedi ini ve yüksek sesle konu madı ını, ölen babanın mirasının erkek çocukları ve erkek akrabaları arasında payla tı ını belirtmi tir.³²³

Osmanlı toplumlarında, 19.yüzyılın sonunda tarımda, e itimde ve teknolojide ya anan geli meler, kentte ve kırsal alanda aile yapısını etkilemi tir. Kentsel alanda eski gelenekler de i mi ve çok e le evlilik oranı azalmı tır.³²⁴ Kırsal alanda, aile yapısı geni ailedir. Üç ku ak aile üyesi, üretim ve tüketim hazırlıklarını ve i bölümünü yapma, aile güvenli ini sa lama vb. görevler için birlikte ya amaktadır. Çocukların e itimi ise, ya lılar tarafından aile içinde yapılmaktadır. Kentsel alanda aile yapısı daha farklıdır. stanbul ve Bursa'da, üç ku ak bir arada ya ayan aile sayısı daha azdır ve genellikle çekirdek aile yapısındadır.³²⁵ stanbul halkının bir kısmı ah ap iki katlı

³¹⁹ Dilaver Cebeci, (2009), *Tanzimat ve Türk Ailesi*, (A. Cebeci, Dü.), stanbul: Bilge O uz Yayın., s. 89.

³²⁰ Do an, a.g.e., s. 19.

³²¹ Rezan ahinkaya, (1990), *Türk Aileleri Hangi Yönden Birbirinden Farklılık Gösteriyor* 1960, B. Dikeçligil ve A.Çi dem (Ed.), *Aile Yazıları I Temel Kavramlar, Yapı ve Tarihi Süreç* (s.37-41), Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu, Bilim Serisi, C. 5, S. 1, s.37.

³²² Aksoy, a.g.m., ss. 9-10.

³²³ Cebeci, a.g.e., s. 92

³²⁴ Özgüven, a.g.e., s. 8,

³²⁵ Ortaylı., a.g.e., ss. 4-5.

evlerde ana, baba, büyükanne, çocuklar, gelin veya yakın akraba ile yaşarlardı.³²⁶ Bu aileler çocuklarını erken yaşta evlendirirdi. Yeni evlenen çift babanın evine taşınır ve diğer ailelerle birlikte farklı bir aile yapısını oluştururdu. Erkekler kendi ailelerinin ve kadınlar da erkeklerin ailelerinin yanına yerleşirdi.³²⁷

Türk-İslam, Ermeni ve diğer Doğu Hıristiyan ailesinin statüleri katı bir hiyerarşiyle düzenlenmektedir. Babanın erkek evlatları, eşi ve torunları üzerinde otoritesi vardı. Diğer ailede baba yoksa bu rolü evin yaşlı aabeyi üstlenirdi. Aile reisi aile üyelerinin düzenlenmesi, mali ve aile bireyleri arasındaki sorunları çözme gibi konularda yetki sahibidir. Yaşlı anne, ender durumlarda aile reisi olurdu.³²⁸ Aile reisliği statüsü, bireyin ölümünden sonra diğer aile üyelerinden birine geçerdi. Bu yüzden yetkin bir erkeğin aile reisi olması için sırasını beklemesi gerekirdi. Aile içindeki kardeş sayısı da aile reisliğini belirlerdi. Bir kişi aile reisi olunca bu konumunu yaşamı süresince korurdu. Aile reisinde tecrübe, liderlik ve otoriterlik özelliklerinin yer alması gerekirdi. Bu nedenle aile reisindeki bedensel kayıplar yaşlılık otoritesi için engel teşkil etmezdi.³²⁹

Çoğunlukla kırsal alanda yaşayan Osmanlı halkının yazılı kültürle ilişkisi oldukça azdı. Okuma yazma bilen insanların çoğu kentlerde yaşardı ve sosyal etkinliklere katılırdı. O yüzden yaşlıların eğitim seviyesi çok düşük kadardı. Kırsal alanda yaşayan yaşlılar, çocuklarının yardımına muhtaçtı. Yaşlılar ev işlerine ve tarla işlerine yardım etmekte ve hayvanlara bakmaktaydı.

Kentlerde yaşayan yaşlıların gücü, ekonomik yapısına ve cinsiyetine bağlı olarak değişirdi. Kentte yaşayan ve ekonomik gücü iyi olan yaşlıların statüsü kırsal alanda yaşayan yaşlıya göre oldukça yüksekti. Yaşlılar arasında ayırım saray çevresi ve saray dışı olmak üzere de farklılık gösterirdi. Saray çevresine yakın olanların statüsünün etkinlik alanı saray dışında olanlara göre yüksekti.³³⁰ Osmanlı döneminde yaşlılık, ailenin sorunu olarak kabul edildi ve sorun aile sistemi içinde çözülmeye çalışıldı.³³¹

³²⁶ Cebeci, a.g.e., s. 99.

³²⁷ Tufan, 2002, a.g.e., s. 96.

³²⁸ Ortaylı, a.g.e., s.77.

³²⁹ Tufan, 2002, a.g.e., s. 98.

³³⁰ Tufan., 2002, a.g.e., ss. 108-109.

³³¹ Tufan., 2002, a.g.e., s. 116.

3.2. Modern Türk Toplumunda Ya lılık Statüsü ve Rolü

Türk aile yapısı, cumhuriyetin ilanıyla birlikte ta ra ve kırsalda geni aile, kent merkezinde çekirdek aile yapısı ekinde görülmektedir.³³² Cumhuriyetin ilanından sonra, sosyal ve ekonomik de iimler sonucunda, topra a ba lı üretimden endüstri üretimine geçi olmu tur.³³³ 1950'lerde ortaya çıkan modernle me süreci ve tarımda makinele menin artması insan gücüne ihtiyacı azaltmı tur. Yapılan üretim, arazilerin yasal düzenlemelerle küçük bölümlere ayrılmasıyla, aile üyelerine yetmemeye ba lamı tur. 1960'larda genç i gücünün yurt dı ındaki ülkelere gönderilmesi toplum dinamiklerini de i tirmi tir. Sanayi kurulu larının belirli ya ta ve aktif çalı abilecek i gücüne ihtiyacı artmı tur. Bu geli meler ı ında kırsal alandaki geni aileden ayrılan bireyler kentlere göç etmi ve kent kültürünü olu turmu tur. Bu dönemde ortaya çıkan geçi ailesi, sanayi merkezlerine çekirdek aile olarak yerle mi tir. Geçi ailesinin yapısı, dı görünü te çekirdek aile yapısının, iç dinamiklerinde geni ailenin inanç ve de er sisteminin özelliklerini ta ımaktadır. Bu aile tipinde aile büyükleri otorite ve statülerini kaybetmemek için genç bireylere, ailenin gelenek ve kurallarına uymaları konusunda baskı yapmaktadır.

Endüstrile meyle birlikte ya am standardında yükselme, sosyal olanakların ve güvence sistemlerinin bireyselle mesine ve yeni de er sisteminin ortaya çıkmasına neden olmu tur. Çekirdek aile yapısı bu süreç içinde olu mu tur.³³⁴ Bu durum kadınların geleneksel rollerinden çıkmasına ve üretim sürecine katılmasına, evlilik oranının ve çocuk sayısının azalmasına, aile yapısının de i mesine ve toplumsal ya lanmanın hızlanmasına neden olmu tur. Ya lı nüfusun bakıma muhtaçlık düzeyinin artması ya lının statüsünde ciddi bir azalmaya neden olmu tur.³³⁵

³³² Do an, a.g.e., s. 428.

³³³ Özgüven, a.g.e., s. 12.

³³⁴ Özgüven.a.g.e., s. 12-16.

³³⁵ Tufan, 2002, a.g.e., s. 78

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YA LILARIN SOSYOLOJİK ÖZELLİKLERİ (ISPARTA ÖRNEĞİ)

1. ARA TIRMANIN GENEL ÖZELLİKLERİ

1.1. Ara tırmanın Amacı

Ara tırmanın amacı, ya lılık statüsünün toplumsal özelliklerini ve beklentilerini (ya lılık statüsü, roller ve toplumsal çevreye uyum) ortaya koymak, ya lılık statüsünde bulunan bireylerin, enformel ya da formel kurumsal hizmetlere erişimini, bunlardan beklentilerini ve yararlanma biçimlerini, kendilerine atfedilen yükümlülüklerle ilgili tutumlarını ve bunlardan kaynaklanan sorunları tespit etmek ve toplumumuzda rahat bir yararlanma süreci geçirme koşullarının yaratılmasına yönelik politikalar için uygun bir hareket zemini oluşturmaktır.

Ara tırmada, ya lılık olgusu Isparta ili merkez ilçesinde ve mücavir alanında bulunan on dokuz köyünde çeşitli yönleriyle incelenirken (T.1), hem kurum bakımı (huzurevinde) altında kalan ya lılarla, hem de kendi aile yapıları içinde yaşayan ya lılarla görüşmeler yapılmıştır. Ya lıların demografik özellikleri, ikamet koşulları, sosyal durumu, aile çevresi, aile ilişkileri, diğer toplumsal ilişkileri, yaşam tarzı, toplumsal yükümlülükleri, yaşam memnuniyeti ve toplumsal ortamdaki beklentileri mevcut halleriyle betimlenirken, bazı hipotezler doğrultusunda da olguyla ilgili neden-sonuç ilişkilerini ortaya koymaya yönelik analizler yapılmıştır.

Ara tırmada, ya lıların yaşam koşullarına ilişkin bulguların saptanmasının yanı sıra ya lılık statüsünün toplumsal özellikleri ve beklentileri (ya lılık statüsü, roller ve toplumsal çevreye uyum), ya lılık statüsünde bulunan bireylerin, enformel ya da formel kurumsal hizmetlere erişimi, bunlardan beklentileri ve yararlanma biçimleri, kendilerine atfedilen yükümlülüklerle ilgili tutumları ve bunlardan kaynaklanan sorunları karşılamalı olarak ortaya koyulmuş ve bilimsel verilerden hareketle irdelenmiştir.

1.2. Ara tırmanın Önemi

Ya lıların toplumsal hayatının önemli bir kısmını sosyal ili kiler olu turmaktadır. Tarihsel süreçteki önem ve etkinli i de i mekle birlikte, sosyal hayatta elde edilen statülerin, toplumsal hayatın di er yönleri üzerinde belirleyici ve güdüleyici etkisi bulunmaktadır. Ya lıların toplumsal konumlarını belirlemek açısından önemli olan bu ili kiler, toplum yapısını de erlendirmek açısından da önemlidir.

19. yüzyıldan bu yana hızlı bir sanayile me süreci ya ayan dünya, toplumsal hayatın mahiyeti konusunda önemli de i imler ya amı tır. Sanayile me öncesinde do rudan do a ile temas içinde ve mücadele ederek ya ayan bireyler, geleneksel yapı içinde geni aile olarak ya amaktadır. Sanayile me ve kentle me süreci insanın insanla ili kisini ve mücadelesini ön plana çıkarmı tır. Endüstrile me döneminde bilimsel geli meler paralelinde olu an teknoloji, geleneksel ataerkil aile yapının önemini yitirmesine yol açmı tır. Geni ailenin çekirdek aile yapısına dönü ümüyle ya lılar statü ve rol kaybına u ramı tır.

Türkiye’de de dünyadaki geli melere benzer ekilde, toplumsal yapıda ve aile yapısında önemli de i iklikler meydana gelmi tir. Bununla birlikte, özellikle kentlerde ya ayan ya lılar birçok sorunla mücadele etmek zorunda kalmı lardır. Bu sorunların en önemlilerinden biri ya lı bireyin bakıma muhtaçlık durumudur. Bakıma muhtaç ya lının, kurumların ve ailenin deste ine ihtiyacı artmaktadır. Ya lıların bu desteklerden nasıl, nerede ve hangi artlarda yararlanabildikleri ve ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verilebildi i ise bilinmemektedir. Türkiye’de, ya lının ailesel ve kurumsal destek durumu, evde ve kurumda bakımı, toplumsal hayata katılımı ve ailelerin bakım yükünü hafifleten hizmetler üzerinde yeteri kadar konu ulmamaktadır. Ancak bu sorunların sa lıklı ekilde tespit edilebilmesi için, öncelikle ya lılık alanının dinamiklerinin ve sorunlarının bilimsel yöntemlerle analiz edilmesi gerekmektedir.

Ara tırmaya böyle bir dü ünceden yola çıkılarak ba lanılmı tır. Ara tırmanın, ülke düzeyindeki tüm yerle im birimlerinde benzeri bilgilerin toplanabilmesi açısından somut bir örnek olaca ı dü ünülmektedir.

Ara tırma, ula tı ı sonuçlarla, ya lılara yönelik alınabilecek kararlarda esin kayna ı olaca ı dü ünülmektedir. Di er çalı malarla kar ıla tırıldı nda, ya lıların ya am ko ulları, sorunları ve beklentileri Gerontolojinin ve Sosyolojinin

perspektifinden teoriye dayalı olarak incelendi i için evrensel ve yerli literatüre bütünsel içeri i açısından katkı sa layaca ı dü ünülmektedir.

1.3. Ara tırmanın Yöntemi

1.3.1 Alan Seçimi

Isparta ili merkez ilçesi ve mücavir alan sınırları içerisindeki 19 köyün tercih edilmesindeki en önemli nedenler arasında, evreni tanımlayacak verilerin bulunması ve seçilen bölgede, ya anılan demografik hareketlilikler, göç, yatırım ve hizmetlerle kısa bir sürede heterojen bir toplumsal ortamın oluşu olmaktadır. Dolayısıyla kentle meyle birlikte hız kazanan toplumsal değişim dinamikleri, geleneksel ve yeni yapılar arasında uyum süreci ya ayan ya lı bireylerin, ailelerinden ve kurumlardan beklenti düzeylerini de i tirmi tir. Bu değişimin ya anmasının önemli oldu u dü ününcesi, ara tırma evreni olarak bölgenin seçiminde önemli olmu tur.

1.3.2. Ara tırmanın Sınırlılıkları

Toplumsal statülerin önemi ve saygınlığı, statülerin etkinlik alanlarına ve toplumsal fonksiyonlarına ba lı olarak de i mektedir. Bunun yanında statülerin anlamlandırılmasına yönelik kültürel değerler de statülere atfedilen önem ve saygınlık açısından bir hareket noktasıdır.

Ara tırma alanı, bu faktörlerin etkisinin belirlenmesi için kültürel bir homojenliğin var sayıldığı, belirli bir mekânı ve kültürel çevreyi paylaşan evreni içermesinin uygun oldu u dü ününcesinden hareketle belirlenmiştir. Ayrıca zaman ve bütçe imkânları da ara tırma alanının belirlenmesinde dikkate alınmıştır. Bu nedenlerle ara tırmanın ampirik verileri, Isparta il merkezi ve 19 adet mücavir alan köyleriyle sınırlandırılmıştır.

1.3.3. Ara tırmanın Örnekleme

Ara tırmanın evreni, Isparta ilinde merkez ilçesinde ve mücavir alan içinde bulunan köylerde ya ayan 65 ya ve üzeri nüfusudur. Evrenin tespit edilmesinde Türkiye İstatistik Kurumunun 2013 Dönem Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları veri tabanından yararlanılmıştır.

Bu verilere göre Isparta'nın toplam nüfusu 417.774' dür. Bu nüfusun 208.146'sını erkek, 209.628'ni kadınlar oluşturmaktadır. 65 ya üstü nüfusu ise toplam 45.554'dür. Bunun 19.944'ü erkek, 25.610'u kadındır. Isparta merkez ilçesinin toplam nüfusu 223.430'dur. Bu nüfusun 111.761'ini erkekler, 111.669'unu kadınlar oluşturmaktadır. 65 ya üstü nüfusun 7.179'u erkek, 8.689'u kadındır.³³⁶

Ana kütlelerin homojen olduğu varsayılmakla birlikte, il merkezi ve köylerin kendi koşulları açısından yaşam tarzları ve toplumsal ilişkilerin farklılaşabileceği de dikkate alınarak evreni temsil edecek örneklem tabakalı basit tesadüfî örnekleme tekniğiyle hesaplanmıştır. Bu örnekleme tekniğinin, evrenin de homojenliği en iyi şekilde yansıtacağı düşünülmüştür. Bu teknik, evreni oluşturulan her birime örnek girme bakımından eşit şans tanımaktadır. Bu tekniğin temeli evreni homojen şekilde alt katmanlara ayırmak ve her katmandan ayrılmışına göre belli oranlarda örnek alınarak örneklem oluşturulmaktadır.³³⁷

Bu amaçla ilk önce yaşlıların yerleşim yerlerine göre Isparta il merkez ilçesi ve mücavir alan içinde yer alan 19 köyde tabakalandırılmıştır. Daha sonra her tabakanın evren içindeki oranına göre basit tesadüfî örnekleme tekniğiyle örneklem dağılımı belirlenmiştir. Örneklem büyüklüğü %99 güven düzeyi ve \pm %5 göz yumulabilir yanılma payı esas alınarak 312'si erkek ve 428'i kadın olmak üzere 740 kişi olarak belirlenmiştir. Bu sayede çalışması açısından en sağlam verilere ulaşabileceği düşünülmektedir. Bu sayı evrenin yaklaşık %4,7'sine karşılık gelmektedir (Evren ve örneklem dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir). Ancak alana çıkıldığında; yaşlı bireyden kaynaklanan sağlık ve engellilik durumu, okuma yazma bilmemeleri, duygusallık göstererek sorulara cevaplamaları, eve yabancı kişi davet etmekten korkmaları ve bu nedenle kapı önünde konuşmak zorunda kaldıkları için yorulmaları vb. durumlardan dolayı bazı yaşlılarla mülakat yapılamamıştır. Bu gibi durumlarda başka yaşlılarla görüşülerek örneklemin temsil yeteneği korunmuştur.

Aşağıdaki tabloda Isparta ili merkez ilçe ve mücavir alan içerisindeki köy isimleri ve nüfusları hakkında bilgiler verilmektedir.

³³⁶ Türkiye İstatistik Kurumu, (2013), "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları", <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>, (05.05.2013).

³³⁷ Hüseyin Bal, (2001), *Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri*, Isparta: SDÜ Basımevi, Yayın No: 20, s.119.

Tablo 1: Örneklemin Seçildi i Yerle im Yerlerindeki Nüfus Durumu

Isparta li		Toplam Nüfus	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
Merkez	İçesi	198.385	99.199	99.186
Mücavir Alan çindeki Köyler	Aliköy	1.249	630	619
	Bozanönü	558	271	287
	Büyükhacılar	1.089	565	524
	Çobanisa	250	129	121
	Çukurköy	943	494	449
	Darıderesi	155	76	79
	Darıören	510	247	263
	Deregümü	1.846	944	902
	Direkli	980	488	492
	Gelincik	687	366	321
	Güneyce	319	167	152
	Kadılar	587	318	269
	Kayıköy	669	328	341
	Kı laköy	356	172	184
	Küçükgökçeli	203	102	101
	Küçükhacılar	979	492	487
	Küçükkı la	457	232	225
Yakaören	1.792	899	893	
Yazısö üt	444	220	224	

A a ıdaki iki tabloda örneklem seçmede kullandı ımız formül gere i %99 güven düzeyi ve \pm %5 göz yumulabilir yanılığ payı ile tespit edilen örneklem sayısını vermektedir.

Tablo 2: Evren ve Örneklem (KADIN)

%99 (\pm %5)

YERLE M YER	Toplam Kadın Nüfusu			65+ Kadın Nüfusu (Evren)				Örneklem	
	Toplam Sayı	l/ İçe (%)	Köy (%)	Toplam Sayı	Toplam %	l/ İçe (%)	Köy (%)	Sayı	Toplam %
Isparta (Merkez)	99.186	90				70,3		301	
Isparta (Köyler)	10.615		10	8.689	100		29,7	127	100
Toplam	109,801		100	8.689	100			428	100

Tablo 3: Evren ve Örneklem (ERKEK)

%99 (± %5)

YERLE M YER	Toplam Nüfus			65+ Erkek Nüfusu (Evren)				Örneklem	
	Toplam Sayı	İ/ İlçe (%)	Köy (%)	Toplam Sayı	Toplam %	İ/ İlçe (%)	Köy (%)	Sayı	Toplam %
Isparta (Merkez)	99.186	90				70,6		220	
Isparta (Köyler)	10.615		10	7.179	100		29,4	92	100
Toplam	109,801		100	7.179	100			312	100

1.3.4. Verilerin Analizi

Bilim, olgular arası ili kileri açıklayarak gözlenebilen olguları betimleme, genel ilkelere varma, olguları test etme, do rulama ve yanlı lama sürecidir. Bilimsel yöntem, tümdengelim ve tümevarım yöntemlerini birle tiren, olguları ve aralarındaki ili kiyi açıklayan, bilgilere ula mayı hedefleyen ilke ve teknik süreçlerin bütünüdür.³³⁸ Çakır'a göre, "bilimsel yöntem, bilim insanının tutum ve davranı mın ne olması, nesne ya da olguya nereden, nasıl bakması gerekti ini, nerede çalı ır ve ne yaparsa olguyu do ru ve tam olarak betimleyip açıklayabilece ini, olguların genel niteliklerine (nedensellik, olasılık, belirsizlik vb.) ili kin saptamalarda nasıl bulunaca mını açıklı a kavu turan kurallar toplulu udur".³³⁹ Bilimsel yöntemin bilimsel dü ünçe ve bilimsel ara tırma olmak üzere iki konusu bulunmaktadır. Bilimsel dü ünçe yöntemi, olguları betimlemek ve açıklamak amacıyla seçilen zihinsel etkinliklerdir. Bilimsel ara tırma yöntemi ise, olguları betimlemek ve açıklamak için uygulamaya geçilen etkinlik düzeyidir.³⁴⁰ Yöntem, belli bir sorunu çözmek amacıyla kullanılan araçların saptanması, organizasyonu ve ara tırmanın tekni ini kapsamaktadır. Teknik, yöntemin gerektirdi i veri toplama araçlarıdır.³⁴¹

Bir çalı manın amacına uygun olarak yapılabilmesi için her eyden önce gerekli verilere ula mayı sa layacak ara tırma yöntemlerine uygun hareket edilmesi gerekmektedir. Ara tırma yöntemi bir çalı manın çe itli a amalarında uygulanabilecek yakla ım ya da teknikleri sistematik bir biçimde düzenlemektir.

³³⁸ Bal., a.g.e., s.9.

³³⁹ Sabri Çakır, (2006), *Toplumsal Bilimlerde Yeni Yöntem Anlayı ı ve Temel Yakla ımlar*, Isparta: Fakülte Kitabevi, s.68-69.

³⁴⁰ Bal, a.g.e., s.18.

³⁴¹ Bal, a.g.e., s. 24.

Ara tırma, sosyolojinin önemli paradigmalardan olan yapısal i levselci yakla ımın genel ilkeleriyle yürütülmü tür. Ara tırma kuramsal çerçeve ve ampirik bulgular olmak üzere iki ana bölümden olu mu tur.

Ara tırmanın birinci bölümünü olu turan kuramsal çerçevede; ya lılık olgusu ve ya lanma kavramı, ya lılı ın sınıflandırılması, ya lılık döneminin genel özellikleri, ya lılık olgusuna yönelik sosyolojik kuramlar, ya lılık olgusunun toplumsal yapıdaki yeri, ya lılık statüsü ve rolleri, ya lılık statüsüne yönelik kurumsal mekanizmalar, gelenekselden moderne Türk toplumunda ya lılık statüsü ve rolü mevcut literatürün taranması sonucunda ortaya koyulmu tur. Makale, kitap gibi bilimsel kaynaklar ba ta olmak üzere ulusal ve uluslararası veri tabanlarından yararlanılarak literatür taraması yapılmı tur.

Ara tırmada ampirik bulgular bölümü, geni sosyal grupları kapsayan evrenden seçilmi örneklem üzerinde yapılan çalı malarda kullanılan bir survey ara tırmasıdır. Bu tür ara tırmalarda ele alınan olay ve olguların mevcut durumları, artları ve özellikleri, oldu u gibi ortaya konulmaya çalı ılmaktadır. Ancak bu sadece verileri toplayıp mevcut özellikleri kaydetmek ve olayların sanki foto rafını çekmek gibi basit bir i lemden ibaret de ildir. Bir taraftan betimleme yapılırken, di er taraftan da olayların daha önceki olay ve ko ullarla ba lantısı kurularak sebep-sonuç ili kisinin ortaya çıkarılması sa lanmaktadır. Verilerin analizi yapılırken yorumlama, de erlendirme ve benzer durumlara uygulanacak e kilde genellemeler yapma gibi daha ileri düzeyde i lemlere de yer verilmektedir.

Ara tırma verileri, örneklem olarak seçilen gruba, soru formundaki soruların sorulmasıyla ve ara tırma sürecinde kar ıla ılacak önemli durumları açıklamaya yönelik mülakatlarla elde edilmi tir. Belirlenen hipotezleri sınamaya yönelik hazırlanmı standart soru formuyla derlenen veriler analiz edilmi tir

Ara tırma, hipotezler do rultusunda deneklerin özelliklerini nicel olarak belirlemeye çalı makla birlikte, mülakat ve tüm ara tırma sürecini içeren gözlem teknikleriyle de nitel özellikler anlamlandırılmaya ve yorumlanmaya çalı ılmı tur. Dolayısıyla çalı ma, ara tırmacı olarak bizzat yürüttü ümüz yüz yüze mülakatlarla yapılmı , böylelikle deneklerin nicel ve nitel özelliklerinin tespiti mümkün olmu tur.

Standart soruların tasarımı yapılırken, imdiye kadar bu konuda olu mu gözlemlerimizin yanında, literatürde yer alan bilgi ve öneriler dikkate alınımı , ancak literatürde yer almayan, örnek gruba özgün yeni bilgi ve verilere ula mak için olabildi ince açık uçlu sorulara yer verilmi tir.

Sorular hazırlanırken, varsayımlarımızın sınanabilirli ine yönelik olmasına özen gösterilmi tir. Elde edilen bulgular yerli ve yabancı literatürde yayımlanımı ba ka ara tırmaların sonuçlarıyla kar ıla tırılmı tir. Ara tırma örneklemeine dâhil olan bireylerin sorulara verecekleri cevaplar onların kendi ki isel de erlendirmelerine dayandırılmı tir. Bireylerin ya antı ve davranı ları hakkında kendilerinden bilgi edinilmi tir. Soru formundan elde edilecek olan veriler, sosyal bilimler veri i leme programıyla bilgisayar ortamına aktarılmı tir. Ya , e itim durumu, meslek, gelir durumu ve yerle im yeri gibi ba ımsız de i kenler ile ya lılık statüsü, rolü, toplumsal beklenti ve sorunlarını yansıtan ba ımlı de i kenler arasında betimleyici düz, çapraz ve ili kisel tablolar aracılı ıyla veriler de erlendirilmi tir.

Veriler, “Chi-Square Test” kullanılarak test edilmi tir. Chi-Square Testi, niteliksel olarak belirtilen verilerin gözlenen ve beklenen frekanslar arasındaki farkın anlamlılık yönünden de erlendirilmesi esasına dayanmaktadır. Özellikle iki yâda daha çok grup arasında fark olup olmadı ının testinde ve iki de i ken arasında ba olup olmadı ının testinde kullanılmaktadır. Ki-kare de erleri, sıfır ile artı sonsuz arasında de erler almaktadır. Çıkan sonuç 0’a yakla tıkça de i kenler arasında ili ki azalmaktadır. 1’e yakla tıkça de i kenler arasında ili ki artmaktadır.³⁴² Bu nedenle ara tırmada, ya , e itim durumu, meslek, gelir durumu ve yerle im yeri gibi ba ımsız de i kenler ile ya lılık statüsü, rolü, toplumsal beklenti ve sorunlarını yansıtan ba ımlı de i kenler arasında anlamlı bir ili ki olup olmadı ını, dolayısıyla varsayımların ya da hipotezlerin do rulanıp do rulanmadı ını test etmek için çapraz tablolarda “Chi-Square Test” kullanılmı tir.

Nitel ara tırma, “gözlem, görü me ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldı ı, algıların ve olayların do al ortamda gerçekçi ve bütüncül bir

³⁴² Kadir Sümbülo lu-Vildan Sümbülo lu, (1997), *Biyoistatistik*, Ankara: Hatipo lu Yayınevi, s. 156-157.

biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendi i ara tırma”³⁴³ olarak tanımlanmaktadır. İnsan davranımını esnek ve bütüncül yaklaşımla içinde bulunduğu ortamda çok yönlü anlamaya çalışmaktadır.³⁴⁴ Nitel çalışmalar, evrene genellenememekle beraber, bakı açısı kazandırması açısından önemlidir.

Nitel ara tırmada elde edilen verileri, nicel ara tırmada olduğu gibi sayılar ekinde ifade edilmesine gerek yoktur. Çünkü nicel ara tırmada amaç, konu ile ilgili betimsel ve gerçekçi foto raf sunmaktır.³⁴⁵ Nitel ara tırmanın örneklemini seçerken, bütün evren üzerinde çalışmak yerine, evreni temsil etme yeteneğine sahip bireyler ara tırmaya dâhil edilmiştir. Burada indirgenme ilkesi uygulanmıştır. İndirgenme ilkesi, birey, olay veya olguyu belirli tekniklerle küçük ve çalışabilir bir grup ya da küme haline getirmektir. Bu şekilde ulaşılan sonuçlar evrene genellenmektedir.³⁴⁶

Nitel ara tırmada örnekleme seçerken kullanılan teknikler seçkisiz örnekleme, sistematik örnekleme ve küme örneklemdir. Seçkisiz örnekleme, evrende birey, olgu ve olayların örnekleme dâhil olma konusunda eşitansa sahip olma durumudur. Burada evreni temsil etme büyüklüğüne sahip ve tesadüfi olarak örnekleme seçilmektedir. Sistematik örnekleme, seçkisiz örneklemin bir türüdür. Belirli ölçütlere göre oluşturulmuş sistematik bir yöntemle örneklemin belirlenmesidir. Küme örnekleme, evrende bulunan ve birbirine benzer özellik gösteren belirli grupların bulunması durumunda kullanılan bir yöntemdir.

Çalışmamızda nitel özellikleri tespit etmek için önce kümeler belirlenmiştir. Örnekleme seçilirken, “olasılık temelli örnekleme” içinde küme örnekleme tekniği ve ardından da sistematik örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda ara tırmamızın evreni olarak seçilen 312 erkek ve 420 kadın yaşlı gruptan yaş grubu, cinsiyet, medeni hal, ikamet yeri, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, evde birlikte yaşamı sayısı ve tabaka düzeyine göre yaşlılar kümeleri halinde gruplandırılmıştır. Her kümede ortak özellikler gösteren yaşlı bireyler listelenmiş ve sistematik şekilde evreni temsil edecek 18 yaşlı birey belirlenmiştir. Verilerin tablolaştırılmasında yaşlılar için kod isimleri kullanılmıştır. Bu kodlar mülakat 1-18 ekinde yer almaktadır. Oluşturulan nitel örnekleme tablosu aşağıda sunulmuştur.

³⁴³ Ali Yıldırım-Hasan İmrek, (2008), *Sosyal Bilimlerde Nitel Ara tırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi, s.39.

³⁴⁴ Yıldırım- İmrek, a.g.e., s.35.

³⁴⁵ Yıldırım- İmrek, a.g.e., s.48.

³⁴⁶ Yıldırım- İmrek, a.g.e., s.102.

Tablo 4: Nitel Örneklem Tablosu

Anket No	Ya Grubu	Cinsiyet	Medeni hal	kamet Yeri	E itim Durumu	Çocuk Sayısı	Kaç Ki i Ya ıyor	Gelir Düzeyi	Tabaka
Mülakat 1	70-74	Kadın	Dul	Merkez	İlkokul	3	3	Yetersiz	Orta tabaka
Mülakat 2	85-90	Erkek	Dul	Merkez	İlkokul	6	8	dare eder	Orta tabaka
Mülakat 3	65-69	Kadın	Dul	Merkez	İlkokul	4	3	Yetersiz	Alt tabaka
Mülakat 4	65-69	Kadın	Evli	Merkez	İlkokul	3	4	Yetersiz	Orta tabaka
Mülakat 5	80-84	Erkek	Bekâr	Merkez	İlkokul	Yok	Huzurevi	Yeterli	Alt tabaka
Mülakat 6	80-84	Erkek	Evli	Merkez	İlkokul	5	5	dare eder	Alt tabaka
Mülakat 7	70-74	Erkek	Evli	Merkez	Yük.Ok./Üniver.	3	Huzurevi	Yeterli	Orta tabaka
Mülakat 8	70-74	Erkek	Evli	Merkez	İlkokul	4	2	Yeterli	Orta tabaka
Mülakat 9	75-79	Erkek	Dul	Köy	İlkokul	4	2	Yeterli	Orta tabaka
Mülakat 10	65-69	Erkek	Evli	Merkez	Lise	4	3	Yeterli	Üst tabaka
Mülakat 11	75-79	Kadın	Dul	Köy	İlkokul	7	4	Yeterli	Orta tabaka
Mülakat 12	70-74	Kadın	Evli	Köy	Okuryazar	5	2	Yetersiz	çi tabaka
Mülakat 13	85-90	Kadın	Dul	Köy	Okuryazar de il	3	6	Yetersiz	Alt tabaka
Mülakat 14	75-79	Erkek	Evli	Köy	Okuryazar de il	6	2	Yetersiz	Alt tabaka
Mülakat 15	85-90	Erkek	Evli	Köy	Okuryazar	4	2	dare eder	Orta tabaka
Mülakat 16	65-69	Erkek	Dul	Köy	Lise	3	1	Yeterli	Üst tab.
Mülakat 17	85-90	Erkek	Dul	Köy	İlkokul	Yok	1	Yetersiz	Orta tabaka
Mülakat 18	80-84	Kadın	Dul	Köy	Okuryazar	4	1	Yetersiz	Alt tabaka

1.3.5. Ara tırmanın Hipotezleri

Ara tırmanın amacını gerçekle tirmeye yönelik ifade etti imiz sorunlar, amaçlanan sonuçlara ula mak için temel hareket noktamızı olu turmaktadır. Bu sorunlar aynı zamanda birer alt hipotez olarak da dü ünülmektedir. Ancak bu süreci sorgulamaya yönelik sorunlar hipotezimizi sınamanın da bir yolu olarak görülmektedir. Di er bir ifadeyle, ara tırma 2 temel hipoteze dayandırılmaktadır.

Ba ımsız de i kenler ya lıların demografik özellikleri, ikamet ko ulları, sa lık durumu, aile çevresi, aile ili kileri, di er toplumsal ili kileri, ya am tarzı, toplumsal yükümlülükleri, ya am memnuniyeti ve toplumsal ortamdan beklentilerini içermektedirler.

Temel hipotezlerimizi unlar olu turmaktadır:

1. Ya lılık statüsünün toplumsal özellikleri ve beklentileri (ya lılık statüsü, roller ve toplumsal çevreye uyum), toplumsal mekân, ya , cinsiyet, aile tipi, akrabalık ili kileri, e itim, gelir, servet, mülkiyet sahipli i, meslek ve çalı ma hayatındaki pozisyonu gibi de i kenlerle ili ki içindedirler.
2. Kurumsal mekanizmaların varlı ı ve yaygınlı ı, enformel ya da formel olu u, ya lıların hizmetlere eri imini, bunlardan beklentileri ve yararlanma biçimlerini, kendilerine atfedilen yükümlülüklerle ilgili tutumlarını ve bunlardan kaynaklanan sorunlarının süreklili ini etkiler.

2. ÖRNEKLEM N DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

2.1. Hane Nüfusu ve Haneyi Oluşturanların Konumu

Tablo 5: Hane Nüfusu

Hane Nüfusu	Sayı	Yüzde (%)	Hane Nüfusu Toplamı	Kümülatif Yüzde (%)
1	157	21,2	157	21,2
2	308	41,6	616	62,8
3	88	11,9	264	74,7
4	43	5,8	172	80,5
5	31	4,2	155	84,7
6	18	2,4	108	87,1
7	9	1,2	63	88,3
8	7	1	56	89,3
9	3	0,4	27	89,7
10	1	0,1	10	89,8
Huzurevi sakini	75	10,2	75	100
Toplam	740	100,0	1703 Mean:2,44 Median: 2	

Örneklem grubunu oluşturan yaşlıların toplamı 740 kişidir. Bu kişilerden 75'i huzurevinde yaşamaktadır. Grubun üyesi olanların hane nüfusu 1703 ve ortalama hane büyüklüğü 2,44'dür.

Isparta'da 2013 nüfus sayımına göre hane büyüklüğü yaklaşık 3 kişiden oluşmaktadır. Yaşlılar şehir nüfusu içinde değerlendirildiğinde, ortalama hane nüfusunun, genel şehir nüfusuna paralel olduğu kabul edilebilir.³⁴⁷ Tabloda görülebileceği gibi yaşlıların %41,5'i, 2 kişilik hanelerde yaşamaktadır.

Yaşlıların %21,2'si, yalnız yaşamaktadır. Yalnız yaşayanların yaklaşık %74'ü kadınlardan ve %26,1'i erkeklerden oluşmaktadır. Kadınlar erkeklere göre yüksek oranda yalnız yaşamaktadır. Bu durumun nedeni, kadınların beklenen yaşam süresinin uzun olması ve erkeklerin birden fazla evlilik yapmaya daha sıcak bakmasıyla ilgilidir. Yaşlıların %41,6'sı iki kişiyle birlikte yaşamaktadır. Kadınların üç veya daha fazla kişiyle birlikte yaşamaya ama düzeyi erkeklere göre yüksektir. Kadınlar, birlikte yaşamaları aile üyelerinin (eşi, çocuğu, torunu, akrabası, vb.) sorumluluklarını (ev işi yapmak, torun bakmak vb.) paylaşabilmektedir. Erkekler ise eş haricindeki aile üleriyle birlikte yaşamaya yerine yalnız yaşamayı veya yeniden evlenmeyi tercih edebilmektedir.

³⁴⁷ Türkiye İstatistik Kurumu, (2013), *Seçilmiş Göstergelerle 2012 Isparta*, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, s. 93.

Ya lıların %10,1'i fizyolojik, psikolojik, ekonomik ve sosyal yönden ya adıkları sorunlar yüzünden huzurevinde ya amayı tercih etmektedir.

Tablo 6: Haneyi Olu turanların Konumu

Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1	178	70,1	70,1
2	45	17,7	87,8
3	9	3,5	91,3
4	15	5,9	97,2
5	6	2,4	99,6
6	1	,4	100,0
Toplam	254	100	

Görü ülenlerden 254 ya lı birey, çocuklarından en az biriyle aynı evde ya amaktadır. Bu konuda ya lıların vermi oldu u yanıtlar incelendi inde; bir çocu u ile ya ayan ya lı oranı, verilen cevaplar içerisinde en yükse ini olu turmaktadır (%70,1).

2.2. Do um Yeri ve kamet Ko ulları

2.2.1. Do um Yeri

Tablo 7: Do um Yeri

Do um Yeri	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
İ Merkezi	242	32,7	32,7
İçe	123	16,6	49,3
Köy	375	50,7	100,0
Toplam	740	100,0	

Yerle im bölgelerine göre de erlendirildi inde, Isparta ilinin köyünde do anlar en yo un yüzdeyi olu turmaktadır (%50,7). kinci sırada il merkezi do umlular bulunmakta (%32,7), üçüncü yo unlu u ise Isparta'nın de i ik ilçelerinde do anlar te kil etmektedir (%16,6).

Tablo 8: kamet Yerine Göre Do um Yeri

		Do um yeri			Toplam	Anlamlılık
		İ	İçe	Köy		
kamet Yeri	İ Merkezi	Sayı	233	107	181	X ² = 182,214 P= ,000
		Satır	44,7%	20,5%	34,7%	
		Sütun	96,3%	87,0%	48,3%	
	Köy	Sayı	9	16	194	
		Satır	4,1%	7,3%	88,6%	
		Sütun	3,7%	13,0%	51,7%	
Toplam	Sayı	242	123	375		
	Satır	32,7%	16,6%	50,7%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

u anda ikamet edilen yer ile do ulan yer kıyaslaması yapıldı nda ise köyde do anların halen do dukları köyde, ehirde do anların ise do dukları ehirde ya adıkları görülmektedir. Bu sonuç da örneklem grubunu olu turan bireylerin ya do dukları yeri hiç terk etmedikleri ya da ya landıktan sonra tekrar do dukları mekânlara geri döndüklerini akla getirmektedir ki bir kısmı gerçekten bu özelliğindedir.

2.2.2. Konutta kamet Edenlerin kamet Ko ulları

Ya lı bireylerin statülerini etkileyen faktörlerden biri ikamet ko ullarıdır. Ya lıların mülkiyeti kendilerine ait konutlarda ya aması, onların görece saygınlıklarını ve buna ba lı olarak da statülerini yükseltirken çocu unun yanında veya mülkiyeti kendisine ait olmayan konutta ya aması statüsünü azaltmakta ya da kendilerini bu ekilde hissetmelerine neden olmaktadır.

Tablo 9: kamet Ko ulları

kamet Yeri	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Mülkiyeti kendilerini ait olan konut	584	78,9	78,9
Kiracı	72	9,7	88,6
Çocu unun evi	9	1,2	89,8
Huzurevi	75	10,2	100
Toplam	740	100	

Örneklem grubunda, mülkiyeti kendilerine ait konutlarda ya ayan 584 birey bulunmaktadır. Cinsiyete göre bakıldı nda, erkeklerin tamamına yakını mülkiyeti kendilerine ait konutta ya amaktadır. Kadınlar ise farklı yo unlukta olmak üzere, mülkiyeti kendilerine ait konutlarda, kiracı olarak buldukları konutlarda veya çocu unun evinde ya amlarını devam ettirmektedir. Ya lıların %10,2'si huzurevinde ikamet etmektedir.

Tablo 10: Cinsiyete Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

			Cinsiyete göre ya lının ya aması gereken yer				Toplam	Anlamlılık
			Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzur evinde		
Cinsiyet	Erkek	Sayı	216	8	69	16	309	X ² =1,61 P=.656
		Satır	69.9%	2.6%	22.3%	5.2%	100.0%	
		Sütun	43.5%	44.4%	39.2%	36.4%	42.0%	
	Kadın	Sayı	281	10	107	28	426	
		Satır	66.0%	2.3%	25.1%	6.6%	100.0%	
		Sütun	56.5%	55.6%	60.8%	63.6%	58.0%	
Toplam	Sayı	497	18	176	44	735		
	Satır	67.6%	2.4%	23.9%	6.0%	100.0%		
	Sütun	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%		

Tablo 11: Ya Gruplarına Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

			Ya gruplarına göre ya lının ya aması gereken yer				Toplam	Anlamlılık
			Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılm evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevin de		
Ya grupları	65-69	Sayı	246	11	81	10	348	X ² =35,28 P=,009
		Satır	70,7%	3,2%	23,3%	2,9%	100,0%	
		Sütun	49,5%	61,1%	46,0%	22,7%	47,3%	
	70-74	Sayı	103	3	41	18	165	
		Satır	62,4%	1,8%	24,8%	10,9%	100,0%	
		Sütun	20,7%	16,7%	23,3%	40,9%	22,4%	
	75-79	Sayı	59	3	29	6	97	
		Satır	60,8%	3,1%	29,9%	6,2%	100,0%	
		Sütun	11,9%	16,7%	16,5%	13,6%	13,2%	
	80-84	Sayı	61	0	16	5	82	
		Satır	74,4%	,0%	19,5%	6,1%	100,0%	
		Sütun	12,3%	,0%	9,1%	11,4%	11,2%	
	85-89	Sayı	24	0	9	4	37	
		Satır	64,9%	,0%	24,3%	10,8%	100,0%	
		Sütun	4,8%	,0%	5,1%	9,1%	5,0%	
	90-94	Sayı	2	1	0	1	4	
		Satır	50,0%	25,0%	,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	5,6%	,0%	2,3%	,5%	
	94+	Sayı	2	0	0	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,0%	,0%	,0%	,3%	
	Toplam	Sayı	497	18	176	44	735	
		Satır	67,6%	2,4%	23,9%	6,0%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 12: Gelir Düzeyine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

Gelir düzeyi			Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılm evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevind e	Toplam	Anlamlılık
Yetersiz		Satır	63,9%	2,7%	27,1%	6,4%	100,0%	X ² = 7,55 P= ,273
		Sütun	48,5%	55,6%	58,0%	54,5%	51,3%	
	Sayı	180	7	47	15	249		
		Satır	72,3%	2,8%	18,9%	6,0%	100,0%	
	Sütun	36,2%	38,9%	26,7%	34,1%	33,9%		
		dare eder	Sayı	76	1	27	5	
Satır	69,7%		,9%	24,8%	4,6%	100,0%		
Sütun	15,3%		5,6%	15,3%	11,4%	14,8%		
Toplam	Sayı	497	18	176	44	735		
	Satır	67,6%	2,4%	23,9%	6,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 13: kamet Ko ullarına Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

			Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevind e	Toplam	Anlamlılık
kamet Ko ulları	Kendi evi	Sayı	414	10	140	16	580	$X^2=24,63$ $P=,000$
		Satır	71,4%	1,7%	24,1%	2,8%	100,0%	
		Sütun	88,7%	71,4%	88,6%	72,7%	87,7%	
	Kiracı	Sayı	48	2	16	6	72	
		Satır	66,7%	2,8%	22,2%	8,3%	100,0%	
		Sütun	10,3%	14,3%	10,1%	27,3%	10,9%	
	Çocu un evi	Sayı	5	2	2	0	9	
		Satır	55,6%	22,2%	22,2%	,0%	100,0%	
		Sütun	1,1%	14,3%	1,3%	,0%	1,4%	
Toplam		Sayı	497	18	176	44	735	
		Satır	67,6%	2,4%	23,9%	6,0%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Örnekleme grubu, ya lıların otoritesini ve statüsünü de erlendirme ölçütlerinden biri olarak “ya lıların ya aması gereken yer neresidir?” sorusuna sırasıyla, kendi evinde (%67,6) ve ailelerinin yanında (%23,9) olarak yanıt verilmiştir.

Di er seçeneklerden olan huzurevinde (%6) ve ya lılara uygun yapılmı evlerde (%2,4) seçenekleri dü ük yo unluk göstermektedir. Nitekim ki kare testi sonuçları da ikamet yeri de i keninin anlamlı, di er de i kenlerinin de anlam düzeyinin dü ük olduğunu göstermektedir (T. 10, 11, 12).

Ya lıların nerede ya aması gerekti ine dair dü ünceleri cinsiyet, ya grubu ve gelir düzeyi açısından incelendi inde, benzerlik gösterdiği ve kendi evlerinde ya aması seçene inde yo unla tı ı görülmektedir. Ya lılar kendi evi ve ailesi yanında ya amayı, kurum bakımı ve ya lıya uygun yapılan evlerde ya amaya tercih etmektedir. Bu yüzden ya lıların büyük bir kısmı ya amını mülkiyeti kendisine ait konutta geçirmek istemekte ve sahip oldukları gayrimenkullerini, kendileriyle ilgilenmeyecekleri dü üncesiyle çocuklarına vermeye sıcak bakmamaktadır.

Tablo 14: Medeni Haline ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

Medeni Hal	Cinsiyet		Medeni hale göre ya lının ya aması gereken yer					Toplam	Anlamlılık
			Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılarda	Ailelerinin yanında	Huzurevinde			
Evli	Erkek	Sayı	149	6	55	7	217	$X^2 = 2,231$ P= ,693	
		Satır	68,7%	2,8%	25,3%	3,2%	100,0%		
		Sütun	50,2%	46,2%	51,9%	33,3%	50,0%		
	Kadın	Sayı	148	7	51	11	217		
		Satır	68,2%	3,2%	23,5%	5,1%	100,0%		
		Sütun	49,8%	53,8%	48,1%	66,7%	50,0%		
	Toplam	Sayı	297	13	106	18	434		
		Satır	68,4%	3,0%	24,4%	4,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Bekâr	Erkek	Sayı	4	1	1	2	8	$X^2 = 1,497$ P= ,683	
		Satır	50,0%	12,5%	12,5%	25,0%	100,0%		
		Sütun	40,0%	100,0%	33,3%	40,0%	42,1%		
	Kadın	Sayı	6	0	2	3	11		
		Satır	54,5%	0,0%	18,2%	27,3%	100,0%		
		Sütun	60,0%	0,0%	66,7%	60,0%	57,9%		
	Toplam	Sayı	10	1	3	5	19		
		Satır	52,6%	5,3%	15,8%	26,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Dul	Erkek	Sayı	60	1	13	10	84	$X^2 = 4,259$ P= ,372	
		Satır	71,4%	1,2%	15,5%	11,9%	100,0%		
		Sütun	32,6%	25,0%	20,6%	37,5%	30,3%		
	Kadın	Sayı	124	3	50	16	193		
		Satır	64,2%	1,6%	25,9%	8,3%	100,0%		
		Sütun	67,4%	75,0%	79,4%	62,5%	69,7%		
	Toplam	Sayı	184	4	63	26	277		
		Satır	66,4%	1,4%	22,7%	9,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Bo anmı	Erkek	Sayı	3	0	0	0	3	$X^2 = 2,857$ P= ,091	
		Satır	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
		Sütun	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	30,0%		
	Kadın	Sayı	3	0	4	0	7		
		Satır	42,9%	0,0%	57,1%	0,0%	100,0%		
		Sütun	50,0%	0,0%	100,0%	0,0%	70,0%		
	Toplam	Sayı	6	0	4	0	10		
		Satır	60,0%	0,0%	40,0%	0,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%		

Tablo 15: E itim Düzeyine ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

E itim Düzeyi				Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık
Okuryazar de il	Cinsiyet	Erkek	Sayı	16	0	4	2	22	$X^2 = 1,137$ P= ,888
			Satır	72,7%	0,0%	18,2%	9,1%	100,0%	
			Sütun	17,4%	0,0%	12,5%	12,5%	15,4%	
		Kadın	Sayı	76	2	28	15	121	
			Satır	62,8%	1,7%	23,1%	12,4%	100,0%	
			Sütun	82,6%	100,0%	87,5%	87,5%	84,6%	
	Toplam		Sayı	92	2	32	17	143	
			Satır	64,3%	1,4%	22,4%	11,9%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Diplomasız okuryazar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	2	3	2	26	$X^2 = 3,061$ P= ,382
			Satır	73,1%	7,7%	11,5%	7,7%	100,0%	
			Sütun	46,3%	66,7%	23,1%	50,0%	42,6%	
		Kadın	Sayı	22	1	10	2	35	
			Satır	62,9%	2,9%	28,6%	5,7%	100,0%	
			Sütun	53,7%	33,3%	76,9%	50,0%	57,4%	
	Toplam		Sayı	41	3	13	4	61	
			Satır	67,2%	4,9%	21,3%	6,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
İlkokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	81	2	30	7	120	$X^2 = 2,687$ P= ,612
			Satır	67,5%	1,7%	25,0%	5,8%	100,0%	
			Sütun	42,9%	33,3%	43,5%	60,0%	43,6%	
		Kadın	Sayı	108	4	39	4	155	
			Satır	69,7%	2,6%	25,2%	2,6%	100,0%	
			Sütun	57,1%	66,7%	56,5%	40,0%	56,4%	
	Toplam		Sayı	189	6	69	11	275	
			Satır	68,7%	2,2%	25,1%	4,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Ortaokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	16	2	4	1	23	$X^2 = 4,314$ P= ,230
			Satır	69,6%	8,7%	17,4%	4,3%	100,0%	
			Sütun	57,1%	66,7%	36,4%	16,7%	47,9%	
		Kadın	Sayı	12	1	7	5	25	
			Satır	48,0%	4,0%	28,0%	20,0%	100,0%	
			Sütun	42,9%	33,3%	63,6%	83,3%	52,1%	
	Toplam		Sayı	28	3	11	6	48	
			Satır	58,3%	6,3%	22,9%	12,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Lise	Cinsiyet	Erkek	Sayı	53	0	10	5	68	$X^2 = 3,760$ P= ,439
			Satır	77,9%	0,0%	14,7%	7,4%	100,0%	
			Sütun	53,0%	0,0%	35,7%	57,1%	49,3%	
		Kadın	Sayı	47	1	18	4	70	
			Satır	67,1%	1,4%	25,7%	5,7%	100,0%	
			Sütun	47,0%	100,0%	64,3%	42,9%	50,7%	
	Toplam		Sayı	100	1	28	9	138	
			Satır	72,5%	0,7%	20,3%	6,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Yüksekokul, üniversite	Cinsiyet	Erkek	Sayı	31	2	18	2	53	$X^2 = 1,996$ P= ,736
			Satır	58,5%	3,8%	34,0%	3,8%	100,0%	
			Sütun	66,0%	66,7%	78,3%	100,0%	70,7%	
		Kadın	Sayı	16	1	5	0	22	
			Satır	72,7%	4,5%	22,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun	34,0%	33,3%	21,7%	0,0%	29,3%	
	Toplam		Sayı	47	3	23	2	75	
			Satır	62,7%	4,0%	30,7%	2,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ya lıların cinsiyeti, medeni hali ve e itim durumuna göre konuya ili kin dü ünceleri incelendi inde, yanıtlar “kendi evinde” seçene inde yo unla maktadır (T. 14, 15). Ki kare testine göre, de i kenlerin anlam düzeyi dü ük oldu u görülmektedir.

Tablo 16: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

Meslek Grubu			Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık	
Esnaf/zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	46	2	16	4	68	$X^2 = 3,512$ P= ,476
			Satır	67,6%	2,9%	23,5%	5,8%	100,0%	
			Sütun	75,4%	100,0%	84,2%	50,0%	77,3%	
	Kadın	Sayı	15	0	3	2	20		
		Satır	75,0%	0,0%	15,0%	10,0%	100,0%		
		Sütun	24,6%	0,0%	15,8%	50,0%	22,7%		
	Toplam	Sayı	61	2	19	6	88		
		Satır	69,3%	2,3%	21,6%	6,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	61	1	14	5	81	$X^2 = 6,302$ P= ,098
			Satır	75,3%	1,2%	17,3%	6,2%	100,0%	
			Sütun	69,3%	33,3%	46,7%	71,4%	63,3%	
	Kadın	Sayı	27	2	16	2	47		
		Satır	57,4%	4,3%	34,0%	4,3%	100,0%		
		Sütun	30,7%	66,7%	53,3%	28,6%	36,7%		
	Toplam	Sayı	88	3	30	7	128		
		Satır	68,8%	2,3%	23,4%	5,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	1	8	2	30	$X^2 = 2,259$ P= ,520
			Satır	63,3%	3,3%	26,7%	6,7%	100,0%	
			Sütun	50,0%	100,0%	66,7%	40,0%	53,6%	
	Kadın	Sayı	19	0	4	3	26		
		Satır	73,1%	0,0%	15,4%	11,5%	100,0%		
		Sütun	50,0%	0,0%	33,3%	60,0%	46,4%		
	Toplam	Sayı	38	1	12	5	56		
		Satır	67,9%	1,8%	21,4%	8,9%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	17	1	7	2	27	$X^2 = ,576$ P= ,966
			Satır	63,0%	3,7%	25,9%	7,4%	100,0%	
			Sütun	94,4%	100,0%	100,0%	100,0%	96,4%	
	Kadın	Sayı	1	0	0	0	1		
		Satır	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
		Sütun	5,6%	0,0%	0,0%	0,0%	3,6%		
	Toplam	Sayı	18	1	7	2	28		
		Satır	64,3%	3,6%	25,0%	3,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	21	1	12	3	37	$X^2 = 2,146$ P= ,543
			Satır	56,8%	2,7%	32,4%	7,2%	100,0%	
			Sütun	38,2%	100,0%	48,0%	37,5%	41,6%	
	Kadın	Sayı	34	0	13	5	52		
		Satır	65,4%	0,0%	25,0%	9,6%	100,0%		
		Sütun	61,8%	0,0%	52,0%	62,5%	58,4%		
	Toplam	Sayı	55	1	25	8	89		
		Satır	61,8%	1,1%	28,1%	9,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	23	1	6	3	33	
			Satır	69,7%	3,0%	18,2%	9,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	23	1	6	3	33		
		Satır	69,7%	3,0%	18,2%	9,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	2	0	0	0	2	$X^2 = 1,108$ P= ,893
			Satır	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	1,9%	0,0%	0,0%	0,0%	1,2%	
	Kadın	Sayı	104	5	42	11	162		
		Satır	64,2%	3,1%	25,9%	6,8%	100,0%		
		Sütun	98,1%	100,0%	100,0%	100,0%	98,8%		
	Toplam	Sayı	106	5	42	11	164		
		Satır	64,6%	3,0%	25,6%	6,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 17: u Anda Çalışma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

uanda çalış ma durumuna				Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılm evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	50	1	13	2	66	$X^2= 1,850$ $P= ,763$
			Satır	75,8%	1,5%	19,7%	3,0%	100,0%	
			Sütun	61,7%	50,0%	65,0%	33,3%	61,7%	
		Kadın	Sayı	31	1	7	2	41	
			Satır	75,6%	2,4%	17,1%	4,9%	100,0%	
			Sütun	38,3%	50,0%	35,0%	66,7%	38,3%	
	Toplam		Sayı	81	2	20	4	107	
			Satır	75,7%	1,9%	18,7%	3,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	166	7	56	17	246	$X^2= 1,226$ $P= ,874$
			Satır	67,5%	2,8%	22,8%	6,9%	100,0%	
			Sütun	39,9%	43,8%	35,9%	36,6%	38,9%	
		Kadın	Sayı	250	9	100	28	387	
			Satır	64,6%	2,3%	25,8%	7,2%	100,0%	
			Sütun	60,1%	56,3%	64,1%	63,4%	61,1%	
	Toplam		Sayı	416	16	156	45	633	
			Satır	65,7%	2,5%	24,6%	7,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Mesleki özelliklerine ve uan çalış ma durumuna göre ya lının ya aması gereken yer de erlendirildi inde öncelikle “kendi evinde” seçene inin frekans de eri yüksektir. kinci sırada “ailelerinin yanında” seçene i bulunmaktadır. Ki kare testi sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 16, 17).

Tablo 18: Gayrimenkul Düzeyine ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

Gayrimenkul Düzeyi				Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılm evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	94	4			142	$X^2= ,605$ $P= ,963$
			Satır	66,2%	2,8%	22,5%	8,4%	100,0%	
			Sütun	44,5%	50,0%	45,7%	42,9%	45,1%	
		Kadın	Sayı	117	4	38	14	173	
			Satır	67,6%	2,3%	22,0%	8,1%	100,0%	
			Sütun	55,5%	50,0%	54,3%	57,1%	54,9%	
	Toplam		Sayı	211	8	70	26	315	
			Satır	67,0%	2,5%	22,2%	8,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	116	4	34	7	161	$X^2= 1,729$ $P= ,631$
			Satır	72,0%	2,5%	21,1%	4,3%	100,0%	
			Sütun	42,5%	40,0%	35,4%	35,0%	40,4%	
		Kadın	Sayı	157	6	62	13	238	
			Satır	66,0%	2,5%	26,1%	5,5%	100,0%	
			Sütun	57,5%	60,0%	64,6%	65,0%	59,6%	
	Toplam		Sayı	273	10	96	20	399	
			Satır	68,4%	2,5%	24,1%	5,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 19: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

Sosyal Tabaka Durumu			Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık	
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	1	11	5	X ² = 3,435 P= ,488	
			Satır	52,8%	2,8%	30,6%	13,9%		100,0%
			Sütun	43,2%	100,0%	57,9%	57,1%		50,0%
		Kadın	Sayı	25	0	8	3		36
			Satır	69,4%	0,0%	22,2%	8,3%		100,0%
			Sütun	56,8%	0,0%	42,1%	42,9%		50,0%
	Toplam	Sayı	44	1	19	8	72		
		Satır	61,1%	1,4%	26,4%	11,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	41	1	16	5	X ² = 1,700 P= ,637	
			Satır	65,1%	1,6%	25,4%	7,9%		100,0%
			Sütun	41,0%	100,0%	41,0%	50,0%		42,0%
		Kadın	Sayı	59	0	23	5		87
			Satır	67,8%	0,0%	26,4%	5,7%		100,0%
			Sütun	59,0%	0,0%	59,0%	50,0%		58,0%
	Toplam	Sayı	100	1	39	10	150		
		Satır	66,7%	0,7%	26,0%	6,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	107	2	35	8	X ² = 3,185 P= ,527	
			Satır	70,4%	1,3%	23,0%	5,2%		100,0%
			Sütun	42,8%	25,0%	35,4%	31,6%		40,0%
		Kadın	Sayı	143	6	64	15		228
			Satır	62,7%	2,6%	28,1%	6,6%		100,0%
			Sütun	57,2%	75,0%	64,6%	68,4%		60,0%
	Toplam	Sayı	250	8	99	23	380		
		Satır	65,8%	2,1%	26,1%	6,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
ç i	Cinsiyet	Erkek	Sayı	39	4	7	1	X ² = 4,212 P= ,239	
			Satır	76,5%	7,8%	13,7%	2,0%		100,0%
			Sütun	47,0%	66,7%	38,9%	14,3%		44,7%
		Kadın	Sayı	44	2	11	6		63
			Satır	69,8%	3,2%	17,5%	9,5%		100,0%
			Sütun	53,0%	33,3%	61,1%	85,7%		55,3%
	Toplam	Sayı	83	6	18	7	114		
		Satır	72,8%	5,3%	15,8%	6,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların ya aması gereken yer sorusuna verilen yanıtı etkileyen faktörlerden birisi sahip oldu u gayrimenkulü ve kendisini hissetti i sosyal tabakadır. Bireyin mal varlı mının olmasıyla kendini ekonomik anlamda güçlü hissetmektedir. Bu nedenle akran grubunun kendi evinde ya aması gerekti ini dü ünmektedir. Ancak gayrimenkule sahip olmayan ya lılar da öncelikle “kendi evinde”, ikinci sırada “ailelerinin yanında” ya aması gerekti ini dü ünmektedir (T. 18). Benzer durum bireyin sahip oldu u sosyal tabaka düzeyinde de görülmektedir. Her sosyal tabaka mensup ya lıların verdi i yanıt “kendi evinde” seçene inde yo unluk göstermektedir. Ki kare testine sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 19).

Tablo 20: E inden Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

E inden memnun olma				Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	115	5	40	6	166	$X^2 = 1,488$ $P = ,829$
			Satır	69,3%	3,0%	24,1%	3,6%	100,0%	
			Sütun	50,4%	41,7%	49,4%	36,4%	49,6%	
	Kadın	Sayı	113	7	41	8	169		
		Satır	66,9%	4,1%	24,3%	4,7%	100,0%		
		Sütun	49,6%	58,3%	50,6%	63,6%	50,4%		
Toplam			Sayı	228	12	81	14	335	
			Satır	68,1%	3,6%	24,2%	4,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Memnun De ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	34	1	15	1	51	$X^2 = 2,591$ $P = ,459$
			Satır	66,7%	2,0%	29,4%	2,0%	100,0%	
			Sütun	49,3%	100,0%	57,7%	25,0%	51,0%	
	Kadın	Sayı	35	0	11	3	49		
		Satır	71,4%	0,0%	22,4%	6,1%	100,0%		
		Sütun	50,7%	0,0%	42,3%	75,0%	49,0%		
Toplam			Sayı	69	1	26	4	100	
			Satır	69,0%	1,0%	26,0%	4,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 21: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

Çocuklarından memnun olma				Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	155	7	51	8	221	$X^2 = 2,612$ $P = ,625$
			Satır	70,1%	3,2%	23,1%	3,7 %	100,0%	
			Sütun	43,2%	46,7%	38,6%	29,2%	41,5%	
	Kadın	Sayı	204	8	81	19	312		
		Satır	65,4%	2,6%	26,0%	6,0%	100,0%		
		Sütun	56,8%	53,3%	61,4%	70,8%	58,5%		
Toplam			Sayı	359	15	132	27	533	
			Satır	67,4%	2,8%	24,8%	5,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Memnun De ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	52	1	17	6	76	$X^2 = 1,342$ $P = ,854$
			Satır	68,4%	1,3%	22,4%	7,9%	100,0%	
			Sütun	46,0%	50,0%	43,6%	50,0%	46,1%	
	Kadın	Sayı	61	1	22	5	89		
		Satır	68,5%	1,1%	24,7%	5,6%	100,0%		
		Sütun	54,0%	50,0%	56,4%	50,0%	53,9%		
Toplam			Sayı	113	2	39	11	165	
			Satır	68,5%	1,2%	23,6%	6,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 22: Çocuklarıyla İlişisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya İlinin Yaşamaması Gereken Yer

Çocuklarıyla İlişisini Sürdürme			Kendi evinde	Ya İllere uygun yapılmış evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık		
Hepsiyle devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	177	7	55	13	252	$\chi^2=2,376$ P=,667	
			Satır	70,2%	2,8%	21,8%	5,2%	100,0%		
			Sütun	43,2%	43,8%	36,2%	42,9%	41,4%		
	Kadın	Sayı	233	9	97	18	357			
		Satır	65,3%	2,5%	27,2%	5,1%	100,0%			
		Sütun	56,8%	56,3%	63,8%	57,1%	58,6%			
	Toplam			Sayı	410	16	152	21		609
				Satır	67,3%	2,6%	25,0%	5,1%		100,0%
				Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%
Bazılarıyla devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	5	1	6	1	13	$\chi^2=10,372$ P=,035	
			Satır	38,5%	7,7%	46,2%	7,7%	100,0%		
			Sütun	25,0%	100,0%	66,7%	100,0%	37,1%		
	Kadın	Sayı	15	0	3	4	22			
		Satır	68,2%	0,0%	13,6%	18,2%	100,0%			
		Sütun	75,0%	0,0%	33,3%	100,0%	62,9%			
	Toplam			Sayı	20	1	9	5		35
				Satır	57,1%	2,9%	25,7%	14,3%		100,0%
				Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Tablo 23: Komşularından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya İlinin Yaşamaması Gereken Yer

Komşularından Memnun Olma			Kendi evinde	Ya İllere uygun yapılmış evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık		
Memnun	Cinsiyet	Erkek	Sayı	129	6	39	8	182	$\chi^2=4,707$ P=,319	
			Satır	70,9%	3,3%	21,4%	4,4%	100,0%		
			Sütun	41,9%	54,5%	36,4%	26,1%	40,3%		
	Kadın	Sayı	179	5	68	18	270			
		Satır	66,3%	1,9%	25,2%	6,7%	100,0%			
		Sütun	58,1%	45,5%	63,6%	73,9%	59,7%			
	Toplam			Sayı	308	11	107	26		452
				Satır	68,1%	2,4%	23,7%	5,8%		100,0%
				Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%
Memnun De İlim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	87	2	30	11	130	$\chi^2=985$ P=,912	
			Satır	66,9%	1,5%	23,1%	8,5%	100,0%		
			Sütun	46,0%	28,6%	43,5%	47,6%	45,1%		
	Kadın	Sayı	102	5	39	12	158			
		Satır	64,6%	3,2%	24,7%	7,6%	100,0%			
		Sütun	54,0%	71,4%	56,5%	52,4%	54,9%			
	Toplam			Sayı	189	7	69	23		288
				Satır	65,6%	2,4%	24,0%	8,0%		100,0%
				Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%

Ya İllerin yaşamaması ile, çocuklarıyla ve komşularıyla kurdu u sosyal İlişiler önemli yer tutmaktadır. Ya İllerin olumlu veya olumsuz sosyal İlişileri olsa bile kurum bakımında kalmak yerine öncelikle kendi evlerinde, ikinci sırada aileleriyle birlikte yaşamamaktadır. Diğ er seçeneklerin frekans de İeri dü üktür. Ki kare testine göre, de İ kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir (T. 20, 21, 22, 23).

Tablo 24: Hayatından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

Hayatından memnun olma düzeyi				Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	78	3			116	$X^2=,577$ $P=,902$
			Satır	67,2%	2,6%	24,1%	6,0%	100,0%	
			Sütun	39,4%	50,0%	41,8%	35,0%	39,9%	
		Kadın	Sayı	120	3	39	13	175	
			Satır	68,6%	1,7%	22,3%	7,4%	100,0%	
			Sütun	60,6%	50,0%	58,2%	65,0%	60,1%	
	Toplam	Sayı	198	6	67	20	291		
		Satır	68,0%	2,1%	23,0%	6,9%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun De ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	105	3	35	10	153	$X^2= 1,609$ $P= ,807$
			Satır	68,6%	2,0%	22,9%	6,5%	100,0%	
			Sütun	47,1%	42,9%	41,2%	36,4%	44,9%	
		Kadın	Sayı	118	4	50	16	188	
			Satır	62,8%	2,1%	26,6%	8,5%	100,0%	
			Sütun	52,9%	57,1%	58,8%	63,6%	55,1%	
	Toplam	Sayı	223	7	85	26	341		
		Satır	65,4%	2,1%	24,9%	7,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta	Cinsiyet	Erkek	Sayı	24	0	3	1	28	$X^2= 5,564$ $P= ,234$
			Satır	85,7%	0,0%	10,7%	3,6%	100,0%	
			Sütun	50,0%	0,0%	27,3%	100,0%	44,4%	
		Kadın	Sayı	24	2	8	1	35	
			Satır	68,6%	5,7%	22,9%	2,9%	100,0%	
			Sütun	50,0%	100,0%	72,7%	100,0%	55,6%	
	Toplam	Sayı	48	2	11	2	63		
		Satır	76,2%	3,2%	17,5%	3,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 25: Ailenin Ya lıyı De erlendirmesine ve Cinsiyetine Göre Ya lının Ya aması Gereken Yer

Ailenin ya lıyı de erlendirmesi				Kendi evinde	Ya lılara uygun yapılmı evlerde	Ailelerinin yanında	Huzurevinde	Toplam	Anlamlılık
Yük olarak	Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	1	6	2	37	$X^2= 3,315$ $P=,346$
			Satır	75,7%	2,7%	16,2%	5,4%	100,0%	
			Sütun	50,9%	50,0%	50,0%	20,0%	46,8%	
		Kadın	Sayı	27	1	6	8	42	
			Satır	64,3%	2,4%	14,3%	19,0%	100,0%	
			Sütun	49,1%	50,0%	50,0%	80,0%	53,2%	
	Toplam	Sayı	55	2	12	10	79		
		Satır	69,6%	2,5%	15,2%	12,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Para kayna ı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	29	3	5	4	41	$X^2= 10,174$ $P= ,017$
			Satır	70,7%	7,3%	12,2%	9,8%	100,0%	
			Sütun	58,0%	100,0%	23,8%	57,1%	50,6%	
		Kadın	Sayı	21	0	16	3	40	
			Satır	52,5%	0,0%	40,0%	7,5%	100,0%	
			Sütun	42,0%	0,0%	76,2%	42,9%	49,4%	
	Toplam	Sayı	50	3	21	7	81		
		Satır	61,7%	3,7%	25,9%	8,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Beni önemsiyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	149	4	56	11	220	$X^2= 1,088$ $P= ,896$
			Satır	67,7%	1,8%	25,5%	5,0%	100,0%	
			Sütun	40,1%	33,3%	40,0%	38,1%	40,0%	
		Kadın	Sayı	223	8	84	15	330	
			Satır	67,6%	2,4%	25,5%	4,5%	100,0%	
			Sütun	59,9%	66,7%	60,0%	61,9%	60,0%	
	Toplam	Sayı	372	12	140	25	550		
		Satır	67,6%	2,2%	25,5%	4,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların hayatından memnun olma düzeyi ile ailenin ya lıyı de erlendirme eklini cinsiyet de i keniyile birlikte incelendi inde, yine ya lıların öncelikle kendi evinde ya aması gerekti ine dair seçene in frekansı yüksektir. Özellikle ailelerin kendisini yük olarak gördü ünü ve para kayna ı olarak gördü ünü dü üneden ya lıların yakla ık %15'i ya lının ailesinin yanında ya aması gerekti ini dü ünmektedir. Nitekim ki kare testine göre, ailenin ya lıyı para kayna ı olarak de erlendirdi i seçene in anlam düzeyi yüksektir. Örnekleme grubundaki bireyler, ya lının kurumsal bakım alternatiflerinden birini seçmesi konusunda seçeneklerine çok dü ük bir frekans de eriyle i aret etmi tir. Bu durum ya lıların kurumsal bakım alternatiflerine kar ı ön yargılı oldu unu göstermektedir.

Türkiye'de, sosyal devlet gere i olarak ya lının ailesiyle birlikte ya amını sürdürebilmesi için, ya lı bireye bakan ve bazı özel ko ulları yerine getiren aile üyelerine maddi destek verilmektedir.³⁴⁸ Bu sayede ya lıların bakımı aile ortamında yapılmasına ve huzurevinde ya ayan ya lıların sayısı azaltılmaya çalı lmasına ra men verilen maddi destek huzurevinde ya ayan ya lıların sayısını azaltmamaktadır. Bunun için evlere profesyonel bakı hizmetinin götürülmesi gerekmektedir.

2.2.3. Huzurevinde kamet Edenlerin kamet Ko ulları

Ya lı bireyler, fonksiyonel ve fiziksel yetersizlikleri nedeniyle ailelerinin yanında veya huzurevinde kalmak arasında tercih yapmak zorunda kalmaktadır.³⁴⁹ Ancak ya lı bireylere hizmet veren huzurevi gibi kurulu ların sayısının artmasına ra men sosyo-kültürel yapı nedeniyle evde bakım anlayı ı kabul görmektedir.³⁵⁰ Bu yüzden ya lının kurum bakımını seçmesi toplum üyeleri tarafından ho kar ılanmamaktadır.³⁵¹ Kurum bakımı, evde verilecek deste e ra men bakılamayacak derecede yardıma gereksinim duyan veya aile yanında bakılması mümkün olmayan bireylerin fizyolojik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının giderildi i, bo zaman

³⁴⁸ Baran Dural-Gülçin Con, "Türkiye'de Sosyal Devlet Ve Ya lı Hakları Üzerine Bir nceleme", <http://www.sosyalhaklar.net/2011/bildiri/dural-con.pdf>, (01.02.2013), s. 489.

³⁴⁹ Hülya Kulakçı vd, (2012), Huzurevinde Ya ayan Ya lıların Öz Yeterlilik Algılarının ve Sa lıklı Ya am Biçimi Davranı larının De erlendirilmesi, *Dokuz Eylöl Üniversitesi Hem irelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, C. 5, S. 2, s. 54.

³⁵⁰ Hülya Öztöp vd.(2008), Evde Bakımın Ya lı ve Aile Açısından Olumlu ve Olumsuz Yönleri, *Ya lı Sorunları Ara tırma Dergisi*, S. 1, s. 43.

³⁵¹ Nüket Örnek Büken, (2009), Ya lılık ve Etik, H. Do an, F. Mahmutolu, ve N. Arın (Ed.), *Türk Tıp Eti i ve Tıp Hukuku Ara tırmaları Yıllı ı* (s. 205-218), stanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. ti, s. 217.

etkinliklerinin yapıldığı, sosyal ilişkilerinin ve aktivitelerinin artırıldığı bakım türüdür.³⁵²

Ülkemizde kurum bakımı altında yaşayan yaşlı nüfusun oranı % 4'tür. Bu hizmet yeni yapılanmaya bakan özel kurumların yanı sıra Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olarak verilmektedir.³⁵³

Tablo 26: Huzurevinde Yaşama Süresi

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1 yıldan az	3	4	4,0
1-2 yıldan az	8	10,7	14,7
2-3 yıldan az	17	22,7	37,4
3-4 yıldan az	15	20	57,4
4 yıl ve daha fazla	18	24	81,4
Bilmiyor	14	18,6	100,0
Toplam	75	100	

Huzurevinde ikamet eden 75 yaşlıya yöneltilen, huzurevinde kalma süresine ilişkin soruyu 61 kişi yanıtlamıştır. Yaşlıların en yoğun frekans toplayanı, %24 ile 4 yıl ve daha fazla huzurevinde yaşam süresidir. İkinci sırada 2-3 yıldan az (%22,7) ve onu 3-4 yıldan az (%20) izlemektedir. Yaşlıların %18,6'sı ise huzurevinde yaşadıkları süreyi bilmemektedir. Diğer seçeneklere verilen yanıtların frekansları düşüktür.

Tablo 27: Cinsiyetine Göre Huzurevine Kendi isteğiyle Yerleşme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı			31	$X^2=,765$ $P=,382$
		Satır	48,4%	51,6%	100,0%	
		Sütun	44,1%	55,2%	49,2%	
	Kadın	Sayı	19	13	32	
		Satır	59,4%	40,6%	100,0%	
		Sütun	55,9%	44,8%	50,8%	
Toplam	Sayı	34	29	63		
	Satır	54,0%	46,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

³⁵² Bilge Önal Dölek, (2012), Evde ve Kurumda Uzun Dönemli Bakım, T. Beşer (Ed.), *Klinik Gelişim* (s. 95-99), C.25, S.3, Ankara: İstanbul Tabip Odası, s.95.

³⁵³ Örnek Büken, a.g.e., s. 217.

Tablo 28: Ya Gruplarına Göre Huzurevine Kendi iste ile Yerleşme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	11	2	13	X ² =10,79 P=,056
		Satır	84,6%	15,4%	100,0%	
		Sütun	32,4%	6,9%	20,6%	
	70-74	Sayı	10	10	20	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	29,4%	34,5%	31,7%	
	75-79	Sayı	6	8	14	
		Satır	42,9%	57,1%	100,0%	
		Sütun	17,6%	27,6%	22,2%	
	80-84	Sayı	3	8	11	
		Satır	27,3%	72,7%	100,0%	
		Sütun	8,8%	27,6%	17,5%	
	85-89	Sayı	2	1	3	
		Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
		Sütun	5,9%	3,4%	4,8%	
90-94	Sayı	2	0	2		
	Satır	100,0%	,0%	100,0%		
	Sütun	5,9%	,0%	3,2%		
Toplam	Sayı	34	29	63		
	Satır	54,0%	46,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 29: Kamet Yerine Göre Huzurevine Kendi iste ile Yerleşme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	22	22	44	X ² = ,925 P=,336
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	64,7%	75,9%	69,8%	
	Köy	Sayı	12	7	19	
		Satır	63,2%	36,8%	100,0%	
		Sütun	35,3%	24,1%	30,2%	
Toplam	Sayı	34	29	63		
	Satır	54,0%	46,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 30: Medeni Haline Göre Huzurevine Kendi iste iyle Yerle me Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	9	5	14	$X^2= 1,85$ $P=,603$
		Satır	64,3%	35,7%	100,0%	
		Sütun	26,5%	17,2%	22,2%	
	Bekâr	Sayı	3	3	6	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	8,8%	10,3%	9,5%	
	Dul	Sayı	22	20	42	
		Satır	52,4%	47,6%	100,0%	
		Sütun	64,7%	69,0%	66,7%	
	Bo anmı	Sayı	0	1	1	
		Satır	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	3,4%	1,6%	
Toplam	Sayı	34	29	63		
	Satır	54,0%	46,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Huzurevindeki ya amdan memnun olma düzeyini etkileyen faktörlerden birisi, hiç ku ku yok ki, bireyin kuruma kendi iste iyle yerle me düzeyidir. Ya lıların %54'ü kuruma kendi istekleriyle, %46'sı ise çocukları, kom uları, torunları ve Sosyal Hizmetler l Müdürlü ü'nün çalı maları sonucunda yerle mi tir. Cinsiyet yönünden bakıldı nda, kadınların %59,4'ü, erkeklerin %48,4'ü kuruma kendisi gelmi tir (T.27).

Ya gruplarına göre de erlendirildi inde; 65-69 ya grubunda bulunanlar (%84) kendi iste i ile kuruma yerle mi tir. Ya lıların ya ı ilerledikçe bu oran azalmaktadır. Özellikle 80-84 ya grubunda bulunanların büyük ço unlu u kendi iste i dı nda kurumda ya amaktadır (%72,7)(T. 28). kamet yerine göre de erlendirildi inde, köyde ikamet edenlerin %63,2, lde ikamet edenlerin %50'si kuruma kendi iste iyle yerle mi tir (T. 29). Huzurevinde kendi iste i ile kalan ya lıların büyük kısmını dullar olu turmaktadır (T. 30). Dolayısıyla dul kalmak ve buna ba lı olarak ortaya çıkan "yalnızlık" huzur evinde ya amayı tercih etmenin önemli bir nedeni olarak ortaya çıkmaktadır. Huzur evini tercih etmenin di er nedenleri de; günlük ve enstrümantal ya am aktivitelerini yerine getirmede güçlük ya aması, çocu unun olmaması, aile üyeleriyle olan tartı malar, yeti kinlerden ihmal ve istismar görme, çocukların ba ka yerde ya aması, vb.dir. Örnekleme grubuyla yapılan görü melerde, huzurevinde ya ama nedenleri konuya yönelik di er çalı maların sonucuyla da benzerlik göstermektedir.³⁵⁴

³⁵⁴ Jyotsana M. Kalavar- Duvvuru Jamuna, (2008), Interpersonal Relationships of Elderly in Selected Old Age Homes in Urban India, *Interpersona*, C. 2, S.2, s. 203.

Ki Kare testi sonuçlarına göre cinsiyet, ya grubu, ikamet yeri, medeni durumu ve e itim düzeyi de i kenlerinin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

Tablo 31: Cinsiyete Göre Huzurevinde Ya amaktan Duydu u Memnuniyet

			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	24	3	4	31	$X^2=5,66$ $P=,059$
		Satır	77,4%	9,7%	12,9%	100,0%	
		Sütun	44,4%	75,0%	100,0%	50,0%	
	Kadın	Sayı	30	1	0	31	
		Satır	96,8%	3,2%	,0%	100,0%	
		Sütun	55,6%	25,0%	,0%	50,0%	
Toplam	Sayı	54	4	4	62		
	Satır	87,1%	6,5%	6,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 32: Ya Grubuna Göre Huzurevinde Ya amaktan Duydu u Memnuniyet

			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	9	1	3	13	$X^2=11,85$ $P=,295$
		Satır	69,2%	7,7%	23,1%	100,0%	
		Sütun	16,7%	25,0%	75,0%	21,0%	
	70-74	Sayı	18	1	0	19	
		Satır	94,7%	5,3%	,0%	100,0%	
		Sütun	33,3%	25,0%	,0%	30,6%	
	75-79	Sayı	12	0	1	13	
		Satır	92,3%	,0%	7,7%	100,0%	
		Sütun	22,2%	,0%	25,0%	21,0%	
	80-84	Sayı	10	2	0	12	
		Satır	83,3%	16,7%	,0%	100,0%	
		Sütun	18,5%	50,0%	,0%	19,4%	
	85-89	Sayı	3	0	0	3	
		Satır	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	5,6%	,0%	,0%	4,8%	
	90-94	Sayı	2	0	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	3,7%	,0%	,0%	3,2%	
Toplam	Sayı	54	4	4	62		
	Satır	87,1%	6,5%	6,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 33: E itim Düzeyine Göre Huzurevinde Ya amaktan Duydu u Memnuniyet

			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	15	1	0	16	$X^2=7,58$ $P=,670$
		Satır	93,8%	6,3%	,0%	100,0%	
		Sütun	27,8%	25,0%	,0%	25,8%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	6	0	1	7	
		Satır	85,7%	,0%	14,3%	100,0%	
		Sütun	11,1%	,0%	25,0%	11,3%	
	İlkokul	Sayı	18	3	3	24	
		Satır	75,0%	12,5%	12,5%	100,0%	
		Sütun	33,3%	75,0%	75,0%	38,7%	
	Ortaokul	Sayı	6	0	0	6	
		Satır	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	11,1%	,0%	,0%	9,7%	
	Lise	Sayı	6	0	0	6	
		Satır	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	11,1%	,0%	,0%	9,7%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	3	0	0	3	
		Satır	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	5,6%	,0%	,0%	4,8%	
Toplam	Sayı	54	4	4	62		
	Satır	87,1%	6,5%	6,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Buraya kadar ele alınan de i kenler, huzurevinde ya amayı etkileyen birçok faktörün olabilece ini göstermektedir.

Bunlar kendisiyle ilgili idraklerden kaynaklanan faktörler olabilece i gibi, çevresinden kaynaklanan faktörlerle de ilgili olabilmektedir. Fakat en görünür sebepler arasında ya , cinsiyet, medeni hal ve e itim düzeyi sayılabilir. Cinsiyet, ya grubu, ikamet ettikleri yerle im yeri, medeni durumu ve e itim düzeyi de i kenlerinin anlam düzeyi dü üktür.

Tablonun gösterdi i gibi, ya lıların %87,1'i huzurevinde ya amaktan memnundur (T. 31, 32, 33). Sakinlere huzurevinin hangi ko ullarından memnun oldu u soruldu unda ise, yemek ve banyo saatinin düzenli olması, kurumda hem irenin olması ve sa lıkları bozuldu unda hemen hekime muayene olabilmesi, yalnız kalmaması, huzurevi yönetiminin de i ik etkinliklerle onları e lendirmesi vb. konuları ifade etmi lerdir. Sonuç olarak, bu konuda ortaya koyulan tabloların, kurumda ya amayan ya lıların huzur evinde kalmakla ilgili olumsuz dü üncelerinin birçok nedenleri olsa da; kurum bakımına kar ı önyargılarının oldu unu da göstermesi açısından önemlidir. Bu durumu tespit edebilmek amacıyla kurumda ya amayan ya lılara sorulan “Huzurevinde ya amak ister misiniz?” sorusuna verilen cevaplar önyargıyı ortaya çıkarmakta ve ya lıların kurumsal beklentisini de ortaya koymaktadır.

Tablo 34: Cinsiyete Göre Huzurevinde Kalma ste i

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı			304	$X^2=,199$ $P=,656$
		Satır	17,4%	82,6%	100,0%	
		Sütun	40,8%	42,9%	42,5%	
	Kadın	Sayı	77	334	411	
		Satır	18,7%	81,3%	100,0%	
		Sütun	59,2%	57,1%	57,5%	
Toplam	Sayı	79	564	643		
	Satır	12,3%	87,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 35: Ya Grubuna Göre Huzurevinde Kalma iste i

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	47	292	339	X ² = 17,41 P=,008
		Satır	13,9%	86,1%	100,0%	
		Sütun	36,2%	49,9%	47,4%	
	70-74	Sayı	31	127	158	
		Satır	19,6%	80,4%	100,0%	
		Sütun	23,8%	21,7%	22,1%	
	75-79	Sayı	20	74	94	
		Satır	21,3%	78,7%	100,0%	
		Sütun	15,4%	12,6%	13,1%	
	80-84	Sayı	23	60	83	
		Satır	27,7%	72,3%	100,0%	
		Sütun	17,7%	10,3%	11,6%	
	85-89	Sayı	6	30	36	
		Satır	16,7%	83,3%	100,0%	
		Sütun	4,6%	5,1%	5,0%	
	90-94	Sayı	2	2	4	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	1,5%	,3%	,6%	
	94+	Sayı	1	0	1	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,8%	,0%	,1%	
Toplam	Sayı	79	564	643		
	Satır	12,3%	87,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 36: kamet Yerine Göre Huzurevinde Kalma iste i

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	87	416	503	X ² = ,894 P= ,344
		Satır	17,3%	82,7%	100,0%	
		Sütun	66,9%	71,1%	70,3%	
	Köy	Sayı	43	169	212	
		Satır	20,3%	79,7%	100,0%	
		Sütun	33,1%	28,9%	29,7%	
Toplam	Sayı	79	564	643		
	Satır	12,3%	87,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 37: kamet Ko ullarına Göre Huzurevinde Kalma iste i

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet Ko ulları	Kendi evi	Sayı	59	506	565	X ² = 19,38 P= ,000
		Satır	10,4%	89,6%	100,0%	
		Sütun	74,7%	89,7%	87,9%	
	Kıracı	Sayı	20	51	71	
		Satır	28,2%	71,8%	100,0%	
		Sütun	25,3%	9,0%	11,0%	
	Çocu unun evi	Sayı	0	7	7	
		Satır	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	1,2%	1,1%	
Toplam	Sayı	79	564	643		
	Satır	12,3%	87,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Huzurevinde ya amayan ya lıların, huzurevinde ya amak isteme ve istememe düzeyinde etkisi oldu unu dü ünülen bazı nedenler bulunmaktadır. Örne in bunlardan biri ya grubu de i kenidir. Ya gruplarına göre; “huzurevinde kalmak isterim” diyen 65-69 ya grubu (%36,2) oranında iken ya ıllerledikçe bu oran azalmaktadır (T. 35). 1 merkezi ve köyde ikamet edenler arasında huzurevinde kalma iste i dü üktür (T. 36). Buna ilave olarak oturdukları evde kiracı olan ya lılar arasında huzurevinde kalma iste i, kendi evine sahip olanlara göre %3 oranında yüksektir. Çocu unun evinde ikamet edenlerin hiçbiri huzur evinde kalmak istememektedir (T. 37). Ki kare testine göre, ya grupları ve ikamet ko ullarının anlam düzeyi yüksektir.

Ya lının kurumsal bakım alternatiflerini seçmesinin farklı nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenlerden biri de, ya lının fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını giderecek bireylere ihtiyaç duymasıdır. Çocu unun evinde ya ayan ya lı birey, bazı ihtiyaçlarını çocukları yardımıyla kar ılayabilmektedir. Bu nedenle ya lı birey, kurumda ya amak yerine çocu uyla ya amayı tercih etmektedir.

Tablo 38: Medeni Haline Göre Huzurevinde Kalma iste i

Medeni Hâl				Evet	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Evlü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	23	186	8	217	$X^2=1,389$ P=,499
			Satır	10,6%	85,7%	3,7%	100,0%	
			Sütun	44,2%	51,2%	42,1%	50,0%	
		Kadın	Sayı	29	177	11	217	
			Satır	13,4%	81,6%	5,1%	100,0%	
			Sütun	55,8%	48,8%	57,9%	50,0%	
	Toplam		Sayı	52	363	19	434	
			Satır	12,0%	83,6%	4,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Bekâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	2	6	0	8	$X^2=,012$ P=,912
			Satır	25,0%	75,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	40,0%	42,9%	0,0%	42,1%	
		Kadın	Sayı	3	8	0	11	
			Satır	27,3%	72,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun	60,0%	57,1%	0,0%	57,9%	
	Toplam		Sayı	5	14	0	19	
			Satır	26,3%	73,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
Dul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	56	0	84	$X^2=6,693$ P=,035
			Satır	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun	40,6%	27,7%	0,0%	30,3%	
		Kadın	Sayı	41	146	6	193	
			Satır	21,2%	75,6%	3,1%	100,0%	
			Sütun	59,4%	72,3%	100,0%	69,7%	
	Toplam		Sayı	69	202	6	277	
			Satır	24,9%	72,9%	2,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Bo anmı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	3	0	3	$X^2=2,857$ P=,091
			Satır	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	50,0%	0,0%	30,0%	
		Kadın	Sayı	4	3	0	7	
			Satır	57,1%	42,9%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	50,0%	0,0%	70,0%	
	Toplam		Sayı	4	6	0	10	
			Satır	40,0%	60,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	

Huzurevinde kalma iste i ile kar ıla tırılmak istenen di er özellikler arasında ya lıların medeni durumu bulunmaktadır. Ya lı bireylerin evli olması onlara ayrı bir dayanak noktası olu turmaktadır. Evli erkeklerin ve kadınların yakla ık %80'ni huzurevinde ya amayı dü ünmemektedir. Çünkü evli olan e ler birbirine ekonomik, sosyal ve psikolojik anlamda destek olmaktadır. Di er yandan dul, bekâr ve bo anmı ya lıların oranı dü ük olmasına ra men %25'i huzurevinde kalmayı istedi ini belirtmi tir (T. 38).

Ki Kare testi sonuçları da medeni durumlar içinden dul de i keninin anlam düzeyinin yüksek, di er de i kenlerinin de anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir. Farklı e itim ve kültürel düzeyine sahip ya lılar da kurumda ya amayı istememektedir.

Tablo 39: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma iste i

Meslek grubu			Evêt	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık	
Esnaf/zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	12	54		$X^2 = 712$ $P = ,701$	
			Satır	17,6%	79,4%	2,9%		100,0%
			Sütun	80,0%	76,1%	100,0%		77,3%
		Kadın	Sayı	3	17	0		20
			Satır	15,0%	85,0%	0,0%		100,0%
			Sütun	20,0%	23,9%	0,0%		22,7%
	Toplam	Sayı	15	71	2	88		
		Satır	17,0%	80,7%	2,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	10	70	1	$X^2 = 1,831$ $P = ,400$	
			Satır	12,3%	86,4%	1,2%		100,0%
			Sütun	55,6%	65,4%	33,3%		63,3%
		Kadın	Sayı	8	37	2		47
			Satır	17,0%	78,7%	4,3%		100,0%
			Sütun	44,4%	34,6%	66,7%		36,7%
	Toplam	Sayı	18	107	3	128		
		Satır	14,1%	83,6%	2,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	23	0	$X^2 = ,096$ $P = ,757$	
			Satır	23,3%	76,7%	0,0%		100,0%
			Sütun	50,0%	54,8%	0,0%		53,6%
		Kadın	Sayı	7	19	0		26
			Satır	26,9%	73,1%	0,0%		100,0%
			Sütun	50,0%	45,2%	0,0%		46,4%
	Toplam	Sayı	14	42	0	56		
		Satır	25,0%	75,0%	0,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	2	22	3	$X^2 = 225$ $P = ,893$	
			Satır	7,4%	81,5%	11,1%		100,0%
			Sütun	100,0%	95,7%	100,0%		96,4%
		Kadın	Sayı	0	1	0		1
			Satır	0,0%	100,0%	0,0%		100,0%
			Sütun	0,0%	4,3%	0,0%		3,6%
	Toplam	Sayı	2	23	3	28		
		Satır	7,1%	82,1%	10,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 39: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma Süresi (devamı)

Meslek grubu				Evete	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	31	0	37	$X^2 = ,751$ $P = ,687$
			Satır	16,2%	83,8%	0,0%	100,0%	
			Sütun	40,0%	42,5%	0,0%	41,6%	
		Kadın	Sayı	9	42	1	52	
			Satır	17,3%	80,8%	1,9%	100,0%	
			Sütun	60,0%	57,5%	100,0%	58,4%	
	Toplam		Sayı	15	73	1	89	
		Satır	16,9%	82,0%	1,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Diğer	Cinsiyet	Kadın	Sayı	6	27	0	33	$X^2 = ,697$ $P = ,706$
			Satır	18,2%	81,8%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	6	27	0	33	
			Satır	18,2%	0,0%	0,0%	100,0%	
		Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	2	0	2	$X^2 = ,697$ $P = ,706$
			Satır	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	1,6%	0,0%	1,2%	
		Kadın	Sayı	30	120	12	162	
			Satır	18,5%	74,1%	7,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	98,4%	100,0%	98,8%	
	Toplam		Sayı	30	122	12	164	
			Satır	18,3%	74,4%	7,3%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 40: İnanç Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma Süresi

İnanç durumu				Evete	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	59	0	66	$X^2 = ,384$ $P = ,535$
			Satır	10,6%	89,4%	0,0%	100,0%	
			Sütun	53,8%	62,8%	0,0%	61,7%	
		Kadın	Sayı	6	35	0	41	
			Satır	14,6%	85,4%	0,0%	100,0%	
			Sütun	46,2%	37,2%	0,0%	38,3%	
	Toplam		Sayı	13	94	0	107	
		Satır	12,1%	87,9%	0,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	46	192	8	246	$X^2 = ,518$ $P = ,772$
			Satır	18,7%	78,0%	3,3%	100,0%	
			Sütun	39,3%	39,1%	32,0%	38,9%	
		Kadın	Sayı	71	299	17	387	
			Satır	18,3%	77,3%	4,4%	100,0%	
			Sütun	60,7%	60,9%	68,0%	61,1%	
	Toplam		Sayı	117	491	25	633	
		Satır	18,5%	77,6%	3,9%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 41: E itim Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma iste i

E itim durumu				Evete	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Okuryazar de il	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	15	1	22	$X^2=,218$ $P=,897$
			Satır	27,3%	68,2%	4,5%	100,0%	
			Sütun	17,1%	14,6%	20,0%	15,4%	
	Kadın	Sayı	29	88	4	121		
		Satır	24,0%	72,7%	3,3%	100,0%		
		Sütun	82,9%	85,4%	80,0%	84,6%		
	Toplam		Sayı	35	103	5	143	
			Satır	24,5%	72,0%	3,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Diplomasız okuryazar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	5	21	0	26	$X^2= 1,709$ $P=,425$
			Satır	19,2%	80,8%	0,0%	100,0%	
			Sütun	50,0%	42,9%	0,0%	42,6%	
	Kadın	Sayı	5	28	2	35		
		Satır	14,3%	80,0%	5,7%	100,0%		
		Sütun	50,0%	57,1%	100,0%	57,4%		
	Toplam		Sayı	10	49	2	61	
			Satır	16,4%	80,3%	3,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
İlkokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	99	2	120	$X^2= 3,072$ $P=,215$
			Satır	15,8%	82,5%	1,7%	100,0%	
			Sütun	46,3%	44,4%	18,2%	43,6%	
	Kadın	Sayı	22	124	9	155		
		Satır	14,2%	80,0%	5,8%	100,0%		
		Sütun	53,7%	55,6%	81,8%	56,4%		
	Toplam		Sayı	41	223	11	275	
			Satır	14,9%	81,1%	4,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Ortaokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	4	18	1	23	$X^2= 1,135$ $P=,567$
			Satır	17,4%	78,3%	4,3%	100,0%	
			Sütun	44,4%	47,4%	100,0%	47,9%	
	Kadın	Sayı	5	20	0	25		
		Satır	20,0%	80,0%	0,0%	100,0%		
		Sütun	55,6%	52,6%	0,0%	52,1%		
	Toplam		Sayı	9	38	1	48	
			Satır	18,8%	79,2%	2,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Lise	Cinsiyet	Erkek	Sayı	11	56	1	68	$X^2=,138$ $P=,933$
			Satır	16,2%	82,4%	1,5%	100,0%	
			Sütun	45,8%	50,0%	50,0%	49,3%	
	Kadın	Sayı	13	56	1	70		
		Satır	18,6%	80,0%	1,4%	100,0%		
		Sütun	54,2%	50,0%	50,0%	50,7%		
	Toplam		Sayı	24	112	2	138	
			Satır	17,4%	81,2%	1,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Yüksekokul, üniversite	Cinsiyet	Erkek	Sayı	8	42	3	53	$X^2=,072$ $P=,965$
			Satır	15,1%	79,2%	5,7%	100,0%	
			Sütun	72,7%	70,0%	75,0%	70,7%	
	Kadın	Sayı	3	18	1	22		
		Satır	13,6%	81,8%	4,5%	100,0%		
		Sütun	27,3%	30,0%	25,0%	29,3%		
	Toplam		Sayı	11	60	4	75	
			Satır	14,7%	80,0%	5,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Huzurevinde ya amayı isteme düzeyi, cinsiyet ve meslek grubu içinde incelendi inde; hemen her mesleki özelli e sahip kadın ve erkek ya lılar huzurevinde kalmayı istememektedir. u an tam veya yarı zamanlı çalı an kadın ve erkek ya lılar hala üretim sürecinde aktif olarak yer aldıkları için huzurevinde ya amak

istememektedir. Ki Kare testi sonuçları da, de i kenlerinin de anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 42: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i

Emeklilik Durumu				Evete	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	35	181	8	224	$X^2 = 1,234$ P= ,540
			Satır	15,6%	80,8%	3,6%	100,0%	
			Sütun	53,0%	59,9%	53,3%	58,5%	
		Kadın	Sayı	31	121	7	159	
			Satır	19,5%	76,1%	4,4%	100,0%	
			Sütun	47,0%	40,1%	46,7%	41,5%	
	Toplam		Sayı	66	302	15	383	
			Satır	17,2%	78,9%	3,9%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	18	70	0	88	$X^2 = 3,689$ P= ,158
			Satır	20,5%	79,5%	0,0%	100,0%	
			Sütun	28,1%	24,7%	0,0%	24,6%	
		Kadın	Sayı	46	213	10	269	
			Satır	17,1%	79,2%	3,7%	100,0%	
			Sütun	71,9%	75,3%	100,0%	75,4%	
	Toplam		Sayı	64	283	10	357	
			Satır	17,9%	79,3%	2,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 43: Gelir Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i

Gelir Durumu				Evete	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Yeterli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	34	146	5	185	$X^2 = ,998$ P= ,607
			Satır	18,4%	78,9%	2,7%	100,0%	
			Sütun	49,3%	49,3%	35,7%	48,8%	
		Kadın	Sayı	35	150	9	194	
			Satır	18,0%	77,3%	4,6%	100,0%	
			Sütun	50,7%	50,7%	64,3%	51,2%	
	Toplam		Sayı	69	296	14	379	
			Satır	18,2%	78,1%	3,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Yetersiz	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	71	3	88	$X^2 = 1,574$ P= ,455
			Satır	15,9%	80,7%	3,4%	100,0%	
			Sütun	28,6%	37,2%	27,3%	35,1%	
		Kadın	Sayı	35	120	8	163	
			Satır	21,5%	73,6%	4,9%	100,0%	
			Sütun	71,4%	62,8%	72,7%	64,9%	
	Toplam		Sayı	49	191	11	251	
			Satır	19,5%	76,1%	4,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
dare eder	Cinsiyet	Erkek	Sayı	5	34	0	39	$X^2 = ,227$ P= ,634
			Satır	12,8%	87,2%	0,0%	100,0%	
			Sütun	41,7%	34,7%	0,0%	35,5%	
		Kadın	Sayı	7	64	0	71	
			Satır	9,9%	90,1%	0,0%	100,0%	
			Sütun	58,3%	65,3%	0,0%	64,5%	
	Toplam		Sayı	12	98	0	110	
			Satır	10,9%	89,1%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	

Tablo 44: Gayrimenkul Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma iste i

Gayrimenkul Durumu				Evet	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	24	110	8	142	$X^2=,171$ P=,918
			Satır	16,9%	77,5%	5,6%	100,0%	
			Sütun	45,3%	44,7%	50,0%	45,1%	
		Kadın	Sayı	29	136	8	173	
			Satır	16,8%	78,6%	4,6%	100,0%	
			Sütun	54,7%	55,3%	50,0%	54,9%	
	Toplam		Sayı	53	246	16	315	
			Satır	16,8%	78,1%	5,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	29	132	0	161	$X^2= 2,902$ P=,234
			Satır	18,0%	82,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	38,7%	41,3%	0,0%	40,4%	
		Kadın	Sayı	46	188	4	238	
			Satır	19,3%	79,0%	1,7%	100,0%	
			Sütun	61,3%	58,8%	100,0%	59,6%	
	Toplam		Sayı	75	320	4	399	
			Satır	18,8%	80,2%	1,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Huzurevinde kalma iste inde ilgili oldu u dü ünülen emekli olma, gelirin yeterlili i ve gayrimenkule sahip olma de i kenlerine göre, ya hıların ço unlu u huzurevinde ya amayı istememektedir. Ki Kare testi sonuçları da de i kenlerinin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 45: E inden Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma iste i

E inden Memnun Olma				Evet	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	20	140	6	166	$X^2=,601$ P=,740
			Satır	12,00%	84,30%	3,60%	100,00%	
			Sütun	48,80%	50,20%	40,00%	49,60%	
		Kadın	Sayı	21	139	9	169	
			Satır	12,40%	82,20%	5,30%	100,00%	
			Sütun	51,20%	49,80%	60,00%	50,40%	
	Toplam		Sayı	41	279	15	335	
			Satır	12,20%	83,30%	4,50%	100,00%	
			Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	46	2	51	$X^2= 2,810$ P=,245
			Satır	5,90%	90,20%	3,90%	100,00%	
			Sütun	27,30%	54,10%	50,00%	51,00%	
		Kadın	Sayı	8	39	2	49	
			Satır	16,30%	79,60%	4,10%	100,00%	
			Sütun	72,70%	45,90%	50,00%	49,00%	
	Toplam		Sayı	11	85	4	100	
			Satır	11,00%	85,00%	4,00%	100,00%	
			Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
E im yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	30	65	0	95	$X^2= 4,970$ P=083
			Satır	31,60%	68,40%	0,00%	100,00%	
			Sütun	38,50%	29,40%	0,00%	31,10%	
		Kadın	Sayı	48	156	6	210	
			Satır	22,90%	74,30%	2,90%	100,00%	
			Sütun	61,50%	70,60%	100,00%	68,90%	
	Toplam		Sayı	78	221	6	305	
			Satır	25,60%	72,50%	2,00%	100,00%	
			Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Tablo 46: Kom ularından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma ste i

Kom ularından Memnun Olma				Evet	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	147	7	182	$X^2 = 2,733$ $P = ,255$
			Satır	15,40%	80,80%	3,80%	100,00%	
			Sütun	33,30%	42,40%	33,30%	40,30%	
		Kadın	Sayı	56	200	14	270	
			Satır	20,70%	74,10%	5,20%	100,00%	
			Sütun	66,70%	57,60%	66,70%	59,70%	
	Toplam		Sayı	84	347	21	452	
			Satır	18,60%	76,80%	4,60%	100,00%	
			Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	25	104	1	130	$X^2 = 2,430$ $P = ,297$
			Satır	19,20%	80,00%	0,80%	100,00%	
			Sütun	54,30%	43,70%	25,00%	45,10%	
		Kadın	Sayı	21	134	3	158	
			Satır	13,30%	84,80%	1,90%	100,00%	
			Sütun	45,70%	56,30%	75,00%	54,90%	
	Toplam		Sayı	46	238	4	288	
			Satır	16,00%	82,60%	1,40%	100,00%	
			Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Tablo 47: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Huzurevinde Kalma ste i

Çocuklarından Memnun Olma				Evet	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	34	180	7	221	$X^2 = ,961$ $P = ,618$
			Satır	15,40%	81,40%	3,20%	100,00%	
			Sütun	40,50%	42,20%	31,80%	41,50%	
		Kadın	Sayı	50	247	15	312	
			Satır	16,00%	79,20%	4,80%	100,00%	
			Sütun	59,50%	57,80%	68,20%	58,50%	
	Toplam		Sayı	84	427	22	533	
			Satır	15,80%	80,10%	4,10%	100,00%	
			Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	12	63	1	76	$X^2 = 360$ $P = ,835$
			Satır	15,80%	82,90%	1,30%	100,00%	
			Sütun	42,90%	47,00%	33,30%	46,10%	
		Kadın	Sayı	16	71	2	89	
			Satır	18,00%	79,80%	2,20%	100,00%	
			Sütun	57,10%	53,00%	66,70%	53,90%	
	Toplam		Sayı	28	134	3	165	
			Satır	17,00%	81,20%	1,80%	100,00%	
			Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Tablo 48: Çocuklarıyla İlişisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Yaşlıların Huzurevinde Kalma İsteği

Çocuklarıyla İlişisini Sürdürme				Evet	Hayır	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Hepsiyle devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	40	204	8	252	$X^2=,401$ $P=,818$
			Satır	15,9%	81,0%	3,2%	100,0%	
			Sütun	43,5%	41,2%	36,4%	41,4%	
	Kadın	Sayı	52	291	14	357		
		Satır	14,6%	81,5%	3,9%	100,0%		
		Sütun	56,5%	58,8%	63,6%	58,6%		
	Toplam		Sayı	92	495	22	609	
			Satır	15,1%	81,3%	3,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Bazılarıyla devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	12	0	13	$X^2= 5,407$ $P=,020$
			Satır	7,7%	92,3%	0,0%	100,0%	
			Sütun	9,1%	50,0%	0,0%	37,1%	
	Kadın	Sayı	10	12	0	22		
		Satır	45,5%	54,5%	0,0%	100,0%		
		Sütun	90,9%	50,0%	0,0%	62,9%		
	Toplam		Sayı	11	24	0	35	
			Satır	31,4%	68,6%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	

Yaşlıların sosyal ilişkileriyle huzurevinde kalma isteği değerlendirildiğinde kadın ve erkek yaşlıların yaklaşık %80'ni huzurevinde yaşama amaç istememektedir. Ki-kare testi sonuçlarına göre çocuklarla ilişkisini sürdürme durumu ile huzurevinde kalma isteği arasında anlamlı bir fark vardır. Çocuklarla ilişkisi bozuldukça huzurevinde kalma isteği artmaktadır.

Yaşlıların yaşamında yakın çevresiyle kurdukları sosyal ilişkiler büyük önem taşımaktadır. Bu duruma rağmen sosyal destekten yoksun olan yaşlılarda kurum bakımını tercih etmemektedir. Bu durum toplumun kurum bakım alternatiflerine karşı geliştirdiği ön yargıyı ortaya koymaktadır.

Araştırma sonucu bu konuda yapılmış bir çalışmayla benzerlik göstermektedir. Çalışmada, huzurevinde kaliteli yaşam sunulmasına rağmen yaşlıların, orada yaşamayı düşünmedikleri belirlenmiştir.³⁵⁵

³⁵⁵ Media Baybura vd., (2009), Muğla Abide H. Nuri Öncüler Huzurevinde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Sosyodemografik Özelliklerin Belirlenmesi, III. Ulusal Psikiyatri Hemireli Kongresi, 3 Haziran 2009, Düzce, Bildiriler (s.105-106), s. 105.

Tablo 49: Huzurevinde Kalmak İstememe Nedenleri

Huzurevinde kalmayı istememe nedeni	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Ailemle beraber olmak beni mutlu ediyor	225	39,9	39,9
Ba kalarıyla ya amak istemiyorum	122	21,6	61,5
Kurum ortamı beni rahatsız eder	55	9,8	71,3
Kom ular, toplum ayıplar	43	7,6	78,9
Çocuklarım izin vermez	94	16,7	95,6
Yalnız ya amayı seviyorum	22	3,9	99,5
Ba ımsızlı ım kısıtlanıyor	3	0,5	100,0
Toplam	564	100	

Huzurevinde kalmak istemeyenlerin nedenlerinden hareket etmek suretiyle bir sonuç çıkartmak istenirse, ya lıların aileleriyle beraber olmaktan mutluluk duydu unu dü ünebiliriz. Hemen her konuda oldu u gibi, huzurevinde ya amak istememenin farklı nedenleri de bulunmaktadır. Bu nedenlerden bazıları kom uların ya lıyı ve çocuklarını ayıplaması, kurumda aynı oda içinde birden fazla ki iyle ya amak istememesi, yalnız ya amayı sevmesi, ba ımsızlı ımın kısıtlanması vb.dir. Görü melerde dikkati çeken nokta ise, görü ülenlere çocu u yanındayken soruyu sordu umuzda çocu una sormadan “çocuklarım izin vermez” yanıtını vermi tir (%16,7).

Bu görü ü destekleyen bir çalı ma, ailesiyle birlikte ya ayan ya lı bireylere ve onlara bakım veren aile üyelerine yönelik yapılmı tır. Çalı mada ya lıların, çocuklarını sosyal güvence olarak gördükleri için kurumsal deste i dü ünmedi i tespit edilmi tir.³⁵⁶ Benzer ekilde, di er bir ara tırmada, görü ülen ya lıların %6’sı kendisine bakamayacak kadar ya landı ında huzurevinde ya amak istedi ini, yakla ık % 52’si ise kendi ba ına/e iyle birlikte, %29’u çocu u/çocuklarıyla birlikte ya amak istedi ini belirtmi tir. Ayrıca, ya lıların medeni hallerine göre verdikleri yanıtlar farklılık göstermi tir. Evli olan ya lıların e iyle birlikte ya amayı, dul olan ya lılar (%60) çocuklarıyla, bo anmı veya hiç evlenmemi olan ya lılar ise huzurevinde ya amak istedi ini ifade etmi tir.³⁵⁷

Ya lının statüsü ve rolünde ya anan de i imlerde etkili olabilecek hususlardan biri de, ya lı bireylerin “ya lıların huzurevinde kalma nedenleri” hakkındaki dü ünceleridir.

³⁵⁶ Baran Görgün, 2005, *a.g.e.*, s.275-276.

³⁵⁷ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, *a.g.e.*, ss.127-128.

Tablo 50: Cinsiyete Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma Nedenleri

		Ailelerin ya lıları yük olarak görmesi	Kurumun daha rahat olması	Ya lıların iste i	Ekonomik sebepler	Toplam	Anlamlılık	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	108	64		288	$X^2=4,46$ $P=,215$	
		Satır	37,5%	22,2%	23,6%	16,7%		100,0%
		Sütun	37,5%	44,1%	47,6%	42,1%		41,7%
	Kadın	Sayı	180	81	75	66		402
		Satır	44,8%	20,1%	18,7%	16,4%		100,0%
		Sütun	62,5%	55,9%	52,4%	57,9%		58,3%
Toplam	Sayı	288	145	143	114	690		
	Satır	41,7%	21,0%	20,7%	16,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 51: Ya Gruplarına Göre Ya lının Huzurevinde Kalma Nedenleri

		Ailelerin ya lıları yük olarak görmesi	Kurumun daha rahat olması	Ya lıların iste i	Ekonomik sebepler	Toplam	Anlamlılık	
Ya grupları	65-69	Sayı	151	61	75	38%	325	$X^2=45,70$ $P=,000$
		Satır	46,50%	18,80%	23,10%	11,7%	100,00%	
		Sütun	52,40%	42,10%	52,40%	33,3%	47,10%	
	70-74	Sayı	65	34	23	32%	154	
		Satır	42,20%	22,10%	14,90%	20,8%	100,00%	
		Sütun	22,60%	23,40%	16,10%	28,1%	22,30%	
	75-79	Sayı	31	28	19	14%	92	
		Satır	33,70%	30,40%	20,70%	15,2%	100,00%	
		Sütun	10,80%	19,30%	13,30%	12,3%	13,30%	
	80-84	Sayı	22	19	22	17%	80	
		Satır	27,50%	23,80%	27,50%	21,3%	100,00%	
		Sütun	7,60%	13,10%	15,40%	14,9%	11,60%	
	85-89	Sayı	17	2	4	10%	33	
		Satır	51,50%	6,10%	12,10%	30,3%	100,00%	
		Sütun	5,90%	1,40%	2,80%	8,8%	4,80%	
	90-94	Sayı	1	0	0	3%	4	
		Satır	25,00%	0,00%	0,00%	75%	100,00%	
		Sütun	0,30%	0,00%	0,00%	2,6%	0,60%	
	94+	Sayı	1	1	0	0%	2	
		Satır	50,00%	50,00%	0,00%	0%	100,00%	
		Sütun	0,30%	0,70%	0,00%	0%	0,30%	
Toplam	Sayı	288	145	143	114%	690		
	Satır	41,70%	21,00%	20,70%	16,5%	100,00%		
	Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100%	100,00%		

Tablo 52: kamet Yerine Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma Nedenleri

		Ailelerin ya lıları yük olarak görmesi	Kurumun daha rahat olması	Ya lıların iste i	Ekonomik sebepler	Toplam	Anlamlılık	
kamet yeri	İ	Sayı	225	101	86	72	484	$X^2=18,26$ $P=,000$
		Satır	46,5%	20,9%	17,8%	14,9%	100,0%	
		Sütun	78,1%	69,7%	60,1%	63,2%	70,1%	
	Köy	Sayı	63	44	57	42	206	
		Satır	30,6%	21,4%	27,7%	20,4%	100,0%	
		Sütun	21,9%	30,3%	39,9%	36,8%	29,9%	

Tablo 53: Gelir Durumuna Göre Ya lıların Huzurevinde Kalma Nedenleri

		Ailelerin ya lıları yük olarak görmesi	Kurumun daha rahat olması	Ya lıların iste i	Ekonomik sebepler	Toplam	Anlamlılık	
Gelir Düzeyi	Yeterli	Sayı	119	80	86	70	355	$X^2=63,26$ $P=,000$
		Satır	33,5%	22,5%	24,2%	19,7%	100,0%	
		Sütun	41,3%	55,2%	60,1%	61,4%	51,4%	
	Yetersiz	Sayı	89	58	45	37	229	
		Satır	38,9%	25,3%	19,7%	16,2%	100,0%	
		Sütun	30,9%	40,0%	31,5%	32,5%	33,2%	
	dare eder	Sayı	80	7	12	7	106	
		Satır	75,5%	6,6%	11,3%	6,6%	100,0%	
		Sütun	27,8%	4,8%	8,4%	6,1%	15,4%	
Toplam	Sayı	288	145	143	114	690		
	Satır	41,7%	21,0%	20,7%	16,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Bu konuda ya lıların %41,7'si "ailelerin ya lıları yük olarak görmesi", %21,7'si "kurumun daha rahat olması", %20,7'si "ya lıların iste i" ve %16,5'i "ekonomik sebepler "olarak yanıt vermiştir. Ki kare testi sonucuna göre, ya grubu, ikamet yeri ve gelir düzeyi de i kenlerinin anlam düzeyi yüksek oldu u görülmektedir. Konuyla ilgili fikirlerini ifade eden ya lıların dü ünceleri de erlendirildi inde, yüksek oranda ailelerin ya lıları yük olarak görmesi dü üncesi hâkimdir. Ancak ya gruplarına göre ele alındı nda, bu oran ilerleyen ya larda giderek azalmaktadır.

Ya lıların, bu soruyu cevaplarırken, kendi ailelerindeki de i imi dü ünerek duygusal bir içgüdü ile de hareket etti ini varsayarak bu oranın daha da de i ebilece i rahatlıkla görülebilir. Ya lıların kurum bakımını tercih etme nedeni olarak ailelere yük oldu u yanıtını vermeleri bu konuda çalı maların yapılması gereklili ini ortaya koymaktadır. Özellikle kurum bakımında ya amayı özendirici çalı maların yapılması ya lıya uygulanan ihmal ve istismarın önlenmesini sa layabilir.

2.3. Ya

Dünya Sa lık Örgütü, ya lılı nın seyrine ve vücut fonksiyonlarında ortaya çıkan de i imlere göre ya lılık sınıflandırması yapmıştır. Bu sınıflandırmanın içinde olan "Genç ya lılık" oranı, yapılan çalı malarda yüksek orandadır. Tufan'ın çalı masında, ya lı popülasyonunun genç ya lılık döneminde yo unla tı ı ve bu grubun, tüm ya lıların %58'ini oluşturd u tespit edilmiştir.³⁵⁸

³⁵⁸ smail Tufan, (2006), *Ya lılıkta Bakıma Muhtaçlık ve Yeni Bir Bakım Kültürü*, Antalya: Gero Yayın, s.29.

Tablo 54: Ya Grubu

Ya Grubu	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
65-69	349	47,2	47,2
70-74	167	22,6	69,7
75-79	98	13,2	83,0
80-84	83	11,2	94,2
85-89	37	5,0	99,2
90-94	4	0,5	99,7
95+	2	0,3	100,0
Toplam	740	100,0	

Örnekleme grubunu oluşturan yaşlı bireylerin, yaş ortalaması, ikamet yerine göre farklılık göstermekle birlikte, 65-69 yaş grubunda (%47,2) yer almaktadır. İkinci sırada 70-74 yaş grubu (%22,6), üçüncü sırada da 75-79 yaş grubu (%13,2) bulunmaktadır.

2.4. Cinsiyet

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak Türkiye’de kişi nüfus artışı hızının düşmesi ve beklenen yaşam süresinin yükselmesi sonucu nüfus giderek yaşlanmaktadır.

TÜİK verilerine göre Türkiye’de 1990 yılında %17 olan yıllık nüfus artışı hızı 2013 yılında %13,7’ye düşmüştür. Nüfus artışı hızının düşmesi ve beklenen yaşam süresinin uzaması, toplam nüfus içindeki yaşlıların sayısını ve oranını artırmaktadır. Nitekim 65 yaş ve üzeri nüfus 2013 yılında %36,2 olmuştur.³⁵⁹ Beklenen yaşam süresi erkeklerde 72, kadınlarda 77,2 yıla yükselmiştir. Önümüzdeki yıllarda yaşam süresinin daha da uzayacağı öngörülmekte; kadınların yaşam süresinin erkeklere göre daha uzun olacağı tahmin edilmektedir.³⁶⁰ Dolayısıyla gelecekte yaşlılar arasında kadınların oranı %60’a yaklaşım beklenmektedir. 2020’li yıllarda yaşlıların %70’den fazlasını kadınların meydana getireceği düşünülmektedir.³⁶¹

Türkiye’de yaşlı kadınlar erkeklerden sosyal, ekonomik, psikolojik ve tıbbi sorunlar açısından daha dezavantajlı durumdadır.³⁶² Özellikle yaşlı kadınlara yeterli kadar sosyal ve ekonomik olanak sağlanmaması, toplum içindeki diğerlerinin azalmasına,

³⁵⁹ Türkiye İstatistik Kurumu, “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2013”, http://www.tuik.gov.tr/Haber_Bulteni, (29.01.2014).

³⁶⁰ Türkiye İstatistik Kurumu, “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011”, http://www.tuik.gov.tr/Haber_Bulteni, (27.01.2014).

³⁶¹ Jürgen Howe-Tufan, (2007), Gerontoloji, Türkiye’de Bir ihtiyaç mı?, *GeroBilim*, S.1, s. 88.

³⁶² Howe-Tufan, a.g.m., s. 89

çevresinin onları nispeten daha az önemsemesine ve ya lılık döneminin kötü geçmesine zemin hazırlamaktadır, s Toplumun ya lı kesiminin dı nda kalanların da bu durumun farkında oldu u dü ünülmektedir. Örne in ya lılara yönelik sorumluluk ve yükümlülük bilincinin en az oldu u kesimlerden biri olarak dü ünebilen üniversite gençli i üzerine yapılan bir ara tırmada, ö rencilerin ya lı kadınları ya lı erkeklere göre "dezavantajlı bir grup" (%33,6) ve "dü ük sosyal de ere sahip" (%50,7) olarak de erlendirdikleri tespit edilmi tir.³⁶³

Tablo 55: Cinsiyet

Cinsiyet	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Erkek	312	42,2	42,2
Kadın	428	57,8	100,0
Toplam	740	100,0	

Ara tırmada görü ülenlerin cinsiyeti, di er tabloların yorumlanmasının temel iskeletini olu turmaktadır. Çalı mada, görü ülenlerin; %42,2'si "Erkek", %57,8'i "Kadındır".

2.5. Medeni Durum

Ya lılık döneminde medeni durum, aile yapısının belirlenmesinde anahtar rolündedir.³⁶⁴

Tablo 56: Medeni Hal

Medeni Hal	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evli	434	58,6	58,6
Bekâr	19	2,6	61,2
Dul	277	37,4	98,6
Bo anmı	10	1,4	100,0
Toplam	740	100,0	

³⁶³ smail Tufan, (2007), *Birinci Türkiye Ya lılık Raporu* . Antalya: Gero Yayın, ss.101-103.

³⁶⁴ Susan De Vos-Luisa Farah Schwartzman, (2008), Using Union Status or Marital Status to Study the Living Arrangements of Elderly People, *Research on Aging*, S. 30, s. 485.

Tablo 57: Cinsiyete Göre Medeni Hali

			Cinsiyete Göre Medeni Hal				Toplam	Anlamlılık
			Evli	Bekâr	Dul	Bo anmı		
Cinsiyet	Erkek	Sayı	217	8	84	3	312	$X^2=27,45$ $P=,000$
		Satır	69,6%	2,6%	26,9%	1,0%	100,0%	
		Sütun	50,0%	42,1%	30,3%	30,0%	42,2%	
	Kadın	Sayı	217	11	193	7	428	
		Satır	50,7%	2,6%	45,1%	1,6%	100,0%	
		Sütun	50,0%	57,9%	69,7%	70,0%	57,8%	
Toplam	Sayı	434	19	277	10	740		
	Satır	58,6%	2,6%	37,4%	1,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların medeni hallerine bakıldı ında; erkeklerin %69,6'sı evli, %26,9'u dul, kadınların %50,7'si evli ve % 45,1'i dullardan olu maktadır. Kadınlar arasında dul olma oranı yüksektir. Örneklemin ya aralı ına göre medeni hallerine bakıldı ında ise; 65-69 ya aralı ındaki bireyler arasında evli olma yüzdesi yüksektir. Bireylerin ya ı ilerledikçe dul kalma oranı artmaktadır. Nitekim Ki Kare testi sonuçları da de i keninin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

E ler, birbirlerine manevi ve maddi destek, korunma, ho a giden aktivitelere katılma vb. anslar vermektedir. Dul ya lılar ise e inin ölümünden sonra, en önemli maddi ve manevi desteklerini yitirmektedir. Bu nedenle ya lılar, birçok sorunla kar ıla maktadı ve depresyon (yalnız hissetme, üzgün olma, e lenme kapasitesinin azalması vb.) belirtileri gösterebilmektedir.³⁶⁵ Özellikle dul kadınlar, sosyal çevrenin baskısını ve kontrolünü daha fazla hissetmektedir. Bu durum sonucunda kadının sosyal ya amı kısıtlanmaktadır. Kadınların bu durumuna kronik hastalık, ruhsal bozukluk, yoksulluk ve bakıma muhtaçlık eklenince onlar özel bir grubu olu turmaktadır.³⁶⁶

2.6. E itim

Ya lıların e itim düzeyi, onların statülerini belirlemede ve sorunlarını, beklentilerini saptamada önemli unsurlardan biridir. Özellikle ya lıların e itim durumunun dü ük olması birçok sorunu beraberinde getirmektedir.

³⁶⁵ Zhang Baoshan-Li Juan, (2011), Gender and marital status differences in depressive symptoms among elderly adults: The roles of family support and friend support, *Mental Health*, C. 15, S. 7, s. 851.

³⁶⁶ Tufan, 2007, a.g.e., s.107.

Tablo 58: E itim Düzeyi

E itim Düzeyi	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Okuryazar de il	143	19,3	19,3
Diplomasız okuryazar	61	8,2	27,6
İlkokul	275	37,2	64,7
Ortaokul	48	6,5	71,2
Lise	138	18,7	89,9
Yüksekokul, üniversite	75	10,1	100,0
Toplam	740	100,0	

Tablo 59: Cinsiyete Göre E itim Düzeyi

			E itim durumu						Toplam	Anlamlılık
			Okuryazar de il	Diplomasız okuryazar	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksekokul, üniversite		
Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	26	120	23	68	53	312	X ² = 70,803 P= ,000
		Satır	7,1%	8,3%	38,5%	7,4%	21,8%	17,0%	100,0%	
		Sütun	15,4%	42,6%	43,6%	47,9%	49,3%	70,7%	42,2%	
	Kadın	Sayı	121	35	155	25	70	22	428	
		Satır	28,3%	8,2%	36,2%	5,8%	16,4%	5,1%	100,0%	
		Sütun	84,6%	57,4%	56,4%	52,1%	50,7%	29,3%	57,8%	
Toplam	Sayı	143	61	275	48	138	75	740		
	Satır	19,3%	8,2%	37,2%	6,5%	18,6%	10,1%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ara tırmaya katılan ya lıların e itim seviyesine bakıldı nda, büyük ço unlu unun ilkö retim mezunu oldu u görülmektedir. Ya lıların %19,3'ünün okuryazar olmadı ı, %8,2'sinin okuryazar oldu u ve %6,5'inin ortaokul mezunu oldu u görülmektedir. Lise veya dengi okul mezunu ve yüksekokul veya üniversite mezunu olanların yüzdeleri de yükselmektedir (T. 58). Örneklemin e itim düzeyi cinsiyet de i kenine göre de erlendirildi inde, erkekler ilkokul (%38,5), lise (%21,8), yüksekokul/üniversite (%17)) seçeneklerinde yo unluk göstermektedir. Kadınlar ilkokul(%37,2), lise (%18,6) ve okuryazar de il (%19,3) seçene inde yo unla maktadır (T. 59). Ki kare testine göre, cinsiyet de i keninin anlam düzeyi yüksek oldu u görülmektedir.

2.7. Gelir Durumu ve Meslek

2.7.1. Mal Varlı ı ve Gelir Düzeyi

Bireyin toplumda belirli bir konuma sahip olması ve statüsü maddi ko ullarla ve mesle iyle yakından ili kilidir. Bu nedenle bireyin mal varlı ının ve gelir düzeyinin statüsüne etkisini belirlemek amacıyla bazı sorular sorulmu tur.

Tablo 60: Cinsiyete Göre Gayrimenkul Durumu

			Var	Yok	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı			303	X ² =1,61 P=,204
		Satır	46,9%	53,1%	100,0%	
		Sütun	45,1%	40,4%	42,4%	
	Kadın	Sayı	173	238	411	
		Satır	42,1%	57,9%	100,0%	
		Sütun	54,9%	59,6%	57,6%	
Toplam	Sayı	315	399	714		
	Satır	44,1%	55,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 61: Ya Gruplarına Göre Gayrimenkul Durumu

			Var	Yok	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	145	187	332	X ² =3,93 P=,686
		Satır	43,7%	56,3%	100,0%	
		Sütun	46,0%	46,9%	46,5%	
	70-74	Sayı	75	88	163	
		Satır	46,0%	54,0%	100,0%	
		Sütun	23,8%	22,1%	22,8%	
	75-79	Sayı	42	52	94	
		Satır	44,7%	55,3%	100,0%	
		Sütun	13,3%	13,0%	13,2%	
	80-84	Sayı	37	45	82	
		Satır	45,1%	54,9%	100,0%	
		Sütun	11,7%	11,3%	11,5%	
	85-89	Sayı	12	25	37	
		Satır	32,4%	67,6%	100,0%	
		Sütun	3,8%	6,3%	5,2%	
	90-94	Sayı	3	1	4	
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	1,0%	,3%	,6%	
	94+	Sayı	1	1	2	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	,3%	,3%	
Toplam	Sayı	315	399	714		
	Satır	44,1%	55,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 62: kamet Yerine Göre Gayrimenkul Durumu

			Var	Yok	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	242	256	498	X ² =13,38 P=,000
		Satır	48,6%	51,4%	100,0%	
		Sütun	76,8%	64,2%	69,7%	
	Köy	Sayı	73	143	216	
		Satır	33,8%	66,2%	100,0%	
		Sütun	23,2%	35,8%	30,3%	
Toplam	Sayı	315	399	714		
	Satır	44,1%	55,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Örnekleme olu turan ya lı bireylerin %44,1'i, mülkiyeti kendisine ait olan konut dı nda gayrimenkulünün bulundu unu belirtmi tir. Görü ülenlerin %55,9'nun ise sahip oldukları konut dı nda gayrimenkulü bulunmamaktadır.

Konut dı ında gayrimenkule sahip ya lıların oranı di er de i kenlerle kar ıla tırılmı tır. Bu kar ıla tırmada, gayrimenkule sahip olma düzeyi hangi ba ımsız de i kenlerle yükselmekte hangi de i kenlerle dü mektedir, bu durum ortaya koyulmu tur.

İk de i ken olarak ele alınan cinsiyete göre, erkeklerin ve kadınların yakla ık %40'nın oturulan ev dı ında gayrimenkulü bulunmaktadır. kinci de i ken olan ya grubuna göre, 65-69 ya aralı ında bulunan kadınlarda gayrimenkule sahip olma düzeyi %43,7'dir.

Kadınlaraın gayrimenkul sahibi olmalarının nedeni yaptıkları i ya da mesleklerinden elde ettikleri gelirden ziyade, miras yolu ile kendi ailesinden ya da kaybetti i kocasından elde edilmesidir. Ya grubu ilerledikçe bireylerin sahip oldu u gayrimenkul düzeyinde azalma göze çarpmaktadır. Genç ya lılık döneminde sahip olunan gayrimenkuller çocukların kendisine bakması için bir rezerv olarak tutulmakta, ya ilerledikçe sahip olunan varlı ın çocuklara payla tırılması e ilimi kuvvetlenmektedir. Bu da ileri ya larda daha az gayrimenkul sahipli ini açıklamaktadır. İl merkezinde ikamet edenler arasında oturulan gayrimenkule sahip olma oranı %48,6, köyde ikamet edenler arasında ise % 33,8'dir. Ki kare sonucu, ikamet yeri de i keninin anlam düzeyinin yüksek, cinsiyet ve ya grubunun anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 63: Evde Geliri Olan ve Çalı an Ki i Sayısı

Evde Geliri Olan Ki i Sayısı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)	Evde Çalı an Ki i Sayısı
1	287	56,6	56,6	287
2	180	35,5	92,1	360
3	26	5,1	97,2	78
4	8	1,6	98,8	32
5	6	1,2	100,0	30
Toplam	507	100		787

Ya lı bireylerin %31,5'i bu soruya yanıt vermemi tir. Bu konuda geri kalan bireylerin verdi oldu u yanıtları incelendi inde; 507 ki i evde geliri olan ki ilerin bulundu unu ifade etmi tir. Bir ki inin çalı tı ı hane sayısı 287 iken toplam 507 hanede çalı an ki i sayısı 787'dir. Ya lıların bir kısmı bir taraftan emekli maa ını alırken di er

yandan aktif i hayatını sürdürmektedir. Ortalama 2 çocuklu olan görü ülenlerin evlerinde de çalı an sayısının az olması ise beklenen bir sonuçtur.

Tablo 64: Aylık Gelir Düzeyi

Gelir Düzeyi	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
0-500TL	20	2,9	2,9
501-1000 TL	154	22,7	25,6
1001-1500 TL	157	23,1	48,7
1501-2000 TL	86	12,7	61,4
2001-2500 TL	65	9,6	71,0
25001-3000 TL	40	5,9	76,9
3001-3500 TL	24	3,5	80,4
3501-4000TL	16	2,3	82,7
4001-4500 TL	12	1,8	84,5
4501-5000 TL	6	0,9	85,4
5001 ve üstü	17	2,5	8,9
Bilmiyor	82	12,1	100
Toplam	679	100	

Örnekleme grubunun evine giren toplam gelir düzeyini gösteren bu tabloya göre, gelir ilk sırada 1001-1500 TL ve ikinci sırada 501-1000 TL seçene inde yo unluk göstermektedir.

Tablo 65: Aylık Emekli Maa ı

Gelir Düzeyi	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
0-500TL	12	3,1	3,1
501-1000 TL	180	47	50,1
1001-1500 TL	154	40,2	90,3
1501-2000 TL	26	6,8	97,1
2001-2500 TL	4	1,0	98,1
2501-3000 TL	3	0,8	98,9
3001-3500 TL	1	0,3	99,2
4001-4500 TL	2	0,5	99,7
4501-5000 TL	1	0,3	100,0
Toplam	383	100	

Görü ülenlerden bazıları, sadece emekli maa ıyla geçinmektedir. Emekli maa ları 1001-1500 TL’de yo unluk göstermektedir.

Tablo 66: uan Çalı tı ı teki Aylık Gelir Düzeyi

Ücreti	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
0-500TL	40	37,4	37,4
501-1000 TL	25	23,4	60,8
1001-1500 TL	10	9,3	70,1
1501-2000 TL	10	9,3	79,4
2001-2500 TL	6	5,6	85,0
2501-3000 TL	3	2,8	87,8
3001-3500 TL	4	3,7	91,5
3501-4000TL	1	0,9	92,4
4001-5000 TL	8	7,6	100,0
Toplam	107	100	

Tablo 67: Cinsiyete Göre uan Çalı tı ı teki Aylık Gelir Düzeyi

Cinsiyet	Erk	Kadı	uan Çalı tı ı teki Aylık Gelir Düzeyi								Toplam	Anlamlılık	
			0-500TL	501-1000 TL	1001-1500 TL	15001-2000 TL	2001-2500 TL	25001-3000 TL	3001-3500 TL	35001-4000TL			45001-5000 TL
Cinsiyet	Erk	Sayı	16	18	7	7	5	2	4	1	6	66	X ² = 14,596 P= ,068
		Satır	24,2%	27,3%	10,6%	10,6%	7,6%	3,0%	6,1%	1,5%	9,1%	100,0%	
		Sütun	40,0%	72,0%	70,0%	70,0%	83,3%	66,7%	100,0%	100,0%	75,0%	61,7%	
	Kadı	Sayı	24	7	3	3	1	1	0	0	2	41	
		Satır	58,5%	17,1%	7,3%	7,3%	2,4%	2,4%	0,0%	0,0%	4,9%	100,0%	
		Sütun	60,0%	28,0%	30,0%	30,0%	16,7%	33,3%	0,0%	0,0%	25,0%	38,3%	
Toplam	Sayı	40	25	10	10	6	3	4	1	8	107		
	Satır	37,4%	23,4%	9,3%	9,3%	5,6%	2,8%	3,7%	0,9%	7,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Örnek grubunu oluşturan yaşlıların uan çalı tıkları i teki kazancı çe itlilik arz etmekte birlikte, en çok göze çarpan 0-500 TL'dir (%37,4). İkinci sırada bulunan 501-1000 TL (%23,4) en çok dikkati çekenler arasındadır. Statiksel olarak, cinsiyet de i keninin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

Tablo 68: Gelir ve Borç Düzeyi

	Son bir yıl içinde gayrimenkul satı ı yapma		Son bir yıl içinde kredi veya tanıdı ına borç ödeme		Son bir yıl içinde banka ya da tanıdı ından borç alma		Yakın zamanda kredi ya da borç almayı dü ünme		Yakın zamanda gayrimenkul satın almayı dü ünme		Yakın zamanda araba almayı dü ünme	
	Sayı	Yüzde %	Sayı	Yüzde %	Sayı	Yüzde %	Sayı	Yüzde %	Sayı	Yüzde %	Sayı	Yüzde %
Evet	20	2,7	47	6,4	53	7,2	15	2,0	14	1,9	6	,8
Hayır	699	94,5	693	93,6	687	92,8	725	98,0	726	98,1	734	99,2
Toplam	740	100,0	740	100,0	740	100,0	740	100,0	740	100,0	740	100,0

Örneklemin gelir düzeyinin de erlendirildi i bu soruda, benzer yanıtlar verilmi olmasına rağmen, cevapların yo unluk derecesi de i mektedir. “Son bir yıl içinde gayrimenkul satı ı yapma” konusuna yaşlıların %72,7’si evet seçene ini dile getirirken, di er konulara da aynı düzeylerde temas etmi lerdir. “Son bir yıl içinde kredi veya tanıdı ına borç ödeme” konusuna %6,4’ü, “son bir yıl içinde banka ya da tanıdı ından borç alma” konusuna %7,2’si evet yanıtını vermi tir.

Ya lıların gelir düzeyini etkileyen di er konular ise yakın zamanda kredi ya da borç almayı dü ünme (%2), yakın zamanda gayrimenkul satın almayı dü ünme (%1,9) ve yakın zamanda araba almayı dü ünmedir (%0,8).

Ara tırmada ya lıların gelir düzeyinde ve borç alma da ılımlında dikkat çeken nokta, bireylerin borç veya kredi almaktan kaçınmasıdır.

Tablo 69: Cinsiyete Göre Gelir Düzeyi

			Yeterli	Yetersiz	Orta	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	185			312	X ² =14,09 P=,001
		Satır	59,3%			100,0%	
		Sütun	48,8%	35,1%	35,5%	42,2%	
	Kadın	Sayı	194	163	71	428	
		Satır	45,3%	38,1%	16,6%	100,0%	
		Sütun	51,2%	64,9%	64,5%	57,8%	
Toplam	Sayı	379	251	110	740		
	Satır	51,2%	33,9%	14,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 70: Ya Gruplarına Göre Gelir Düzeyi

			Yeterli	Yetersiz	Orta	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	194	95	60	349	X ² =32,69 P=,001
		Satır	55,6%	27,2%	17,2%	100,0%	
		Sütun	51,2%	37,8%	54,5%	47,2%	
	70-74	Sayı	87	56	24	167	
		Satır	52,1%	33,5%	14,4%	100,0%	
		Sütun	23,0%	22,3%	21,8%	22,6%	
	75-79	Sayı	44	45	9	98	
		Satır	44,9%	45,9%	9,2%	100,0%	
		Sütun	11,6%	17,9%	8,2%	13,2%	
	80-84	Sayı	34	42	7	83	
		Satır	41,0%	50,6%	8,4%	100,0%	
		Sütun	9,0%	16,7%	6,4%	11,2%	
	85-89	Sayı	15	12	10	37	
		Satır	40,5%	32,4%	27,0%	100,0%	
		Sütun	4,0%	4,8%	9,1%	5,0%	
	90-94	Sayı	3	1	0	4	
		Satır	75,0%	25,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,8%	,4%	,0%	,5%	
	94+	Sayı	2	0	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,5%	,0%	,0%	,3%	
Toplam	Sayı	379	251	110	740		
	Satır	51,2%	33,9%	14,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 71: kamet Yerine Göre Gelir Düzeyi

		Yeterli	Yetersiz	Orta	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	I	Sayı	279	154	88	521
		Satır	53,6%	29,6%	16,9%	100,0%
		Sütun	73,6%	61,4%	80,0%	70,4%
	Köy	Sayı	100	97	22	219
		Satır	45,7%	44,3%	10,0%	100,0%
		Sütun	26,4%	38,6%	20,0%	29,6%
Toplam	Sayı	379	251	110	740	
	Satır	51,2%	33,9%	14,9%	100,0%	
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

$X^2=16,60$
 $P=,000$

Gelirin düzeyine bakıldığında, bireylerin %51,2'sinin gelirini yeterli bulduğunu görülmektedir. Yaşlılar, gelir düzeylerini mevcut ihtiyaçları açısından değerlendirildikleri ve soruyu bu doğrultuda yanıtladıkları gözlenmiştir. 65-69 yaş aralığında bulunan ve ilde ikamet eden bireyler, gelir düzeyini diğer yaş grubunda bulunanlara göre yeterli bulmaktadır. Çünkü bu bireyler ikamet ettikleri yerdeki imkanlarından faydalanma imkânı bulabilmekte ve ek kazanç sağlayabilmektedir. Ki-kare testi, cinsiyet, yaş grubu ve ikamet yeri değişkenlerinin anlam düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Bireylerin yaşları ilerledikçe gelir düzeylerini yeterli bulmamaya başladıkları görülmektedir. Çünkü yaşın ilerlemesine paralel olarak yaşanan fizyolojik, psikolojik ve sosyal değişimler sonucunda bireylerin çalışma kapasitesinde azalma görülmektedir.

Gelir düzeyi cinsiyet açısından incelendiğinde; kadınlar erkeklere göre gelir düzeylerinin yetersiz veya orta düzeyde olduğunu düünmektedir. Yapılan görüşmelerde, dul olan kadın yaşlıların çoğu, emelinden dolayı emekli maaşından faydalandıklarını belirtmiştir. Ancak kadınların bekâr çocuğu varsa emeklilik geliri sosyal güvenlik kurumu tarafından belirli oranda kesintiye uğratılmaktadır. Ayrıca yaşlılar gelirin belirli bir kısmını çocuklarına yardım etmek amacıyla kullanabilmektedir. Bu ve benzeri sorunlar nedeniyle yaşlıların gelir düzeyi azalmaktadır. Bu durum toplumu yoksul yaşlı sorunuyla karşı karşıya getirmektedir.³⁶⁷

2.7.2. Mesleki Özellikleri

Bireyin maddi ihtiyaçlarını karşılaması ve toplum tarafından kabul görmesi mesleğine bağlıdır. Bu nedenle bireyin toplumdaki statüsü büyük ölçüde yapmış olduğu işle ve meslekle yakından ilgilidir.

³⁶⁷ Tufan, 2006, a.g.e., s. 49.

Tablo 72: Mesleki Özellikler

		Meslek Grubu							Toplam	Anlamlılık	
		Esnaf/ Zanaatkâr	çi	Memur	Tüccar	Çiftçi	Di er	Ev kadını			
Cinsiyet	Erkek	Sayı	71	80	30	27	37	0	0	245	$X^2 = 242,036$ $P = ,000$
		Satır	29,0%	32,7%	12,2%	11,0%	15,1%	0,0%	0,0%	100,0%	
		Sütun	78,0%	63,0%	53,6%	96,4%	41,6%	0,0%	0,0%	41,8%	
	Kadın	Sayı	20	47	26	1	52	33	162	341	
		Satır	5,9%	13,8%	7,6%	0,3%	15,2%	9,7%	47,5%	100,0%	
		Sütun	22,0%	37,0%	46,4%	3,6%	58,4%	100,0%	100,0%	58,2%	
Toplam	Sayı	91	127	56	28	89	33	162	586		
	Satır	15,5%	21,7%	9,6%	4,8%	15,2%	5,6%	27,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Örneklemin meslekleri cinsiyet de i kenine göre de erlendirildi inde, erkekler i çi (%32,7), esnaf/zanaatkâr (%29) ve çiftçi (%15,1) seçeneklerinde yo unla maktadır. Bu meslek gruplarını memur (%12,2) ve tüccar (%11) izlemektedir. Kadınlar, %47,5 gibi yüksek oranda ev kadını lı seçene inde yo unla maktadır. Bunu %13,8 ile i çi grubu izlemektedir. Ki kare testine göre, cinsiyetin anlam düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir. Kadın çalı ma oranı, di er seçeneklerle kar ıla tırıldı nda zirai faaliyetler dı nda çok önemsiz yüzdeleri i gal etti i görülmektedir.

Tablo 73: Cinsiyete Göre u An Çalı ma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	66	246	312	$X^2 = 19,54$ $P = 0,037$
		Satır	21,20%	78,80%	100,00%	
		Sütun	61,70%	38,90%	42,20%	
	Kadın	Sayı	41	387	428	
		Satır	9,60%	90,40%	100,00%	
		Sütun	38,30%	61,10%	57,80%	
Toplam	Sayı	107	633	740		
	Satır	14,50%	85,50%	100,00%		
	Sütun	100,00%	100,00%	100,00%		

Tablo 74: Ya Grubuna Göre u An Çalışma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	83	266	349	X ² =46,71 P=,000
		Satır	23,80%	76,20%	100,00%	
		Sütun	77,60%	42,00%	47,20%	
	70-74	Sayı	10	157	167	
		Satır	6,00%	94,00%	100,00%	
		Sütun	9,30%	24,80%	22,60%	
	75-79	Sayı	6	92	98	
		Satır	6,10%	93,90%	100,00%	
		Sütun	5,60%	14,50%	13,20%	
	80-84	Sayı	5	78	83	
		Satır	6,00%	94,00%	100,00%	
		Sütun	4,70%	12,30%	11,20%	
	85-89	Sayı	3	34	37	
		Satır	8,10%	91,90%	100,00%	
		Sütun	2,80%	5,40%	5,00%	
	90-94	Sayı	0	4	4	
		Satır	0,00%	100,00%	100,00%	
		Sütun	0,00%	0,60%	0,50%	
95+	Sayı	0	2	2		
	Satır	0,00%	100,00%	100,00%		
	Sütun	0,00%	0,30%	0,30%		
Toplam	Sayı	107	633	740		
	Satır	14,50%	85,50%	100,00%		
	Sütun	100,00%	100,00%	100,00%		

Tablo 75: Medeni Haline Göre uan Çalışma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	72	362	434	X ² = 6,73 P=,081
		Satır	16,60%	83,40%	100,00%	
		Sütun	67,30%	57,20%	58,60%	
	Bekâr	Sayı	2	17	19	
		Satır	10,50%	89,50%	100,00%	
		Sütun	1,90%	2,70%	2,60%	
	Dul	Sayı	30	247	277	
		Satır	10,80%	89,20%	100,00%	
		Sütun	28,00%	39,00%	37,40%	
	Bo anını	Sayı	3	7	10	
		Satır	30,00%	70,00%	100,00%	
		Sütun	2,80%	1,10%	1,40%	
Toplam	Sayı	107	633	740		
	Satır	14,50%	85,50%	100,00%		
	Sütun	100,00%	100,00%	100,00%		

Tablo 76: kamet Yerine Göre uan Çalı ma Durumu

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	71	450	521	X ² = ,985 P=,321
		Satır	13,60%	86,40%	100,00%	
		Sütun	66,40%	71,10%	70,40%	
	Köy	Sayı	36	183	219	
		Satır	16,40%	83,60%	100,00%	
		Sütun	33,60%	28,90%	29,60%	
Toplam		Sayı	107	633	740	
		Satır	14,50%	85,50%	100,00%	
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	

TÜ K Hane Halkı gücü (2010) verilerine göre, 65 ya üstü erkeklerin % 19,5'i istihdam edilebilirken, kadınların istihdam oranı % 5,9'da kalmaktadır. Ayrıca tarım dı ı i sızlık oranı 65 ya üstü erkekler için % 7,2 gibi bir orandadır. Bu durumda 65 ya üstündeki ya lıların halen i gücüne katılmak istedikleri, fakat çe itli faktörlerden dolayı istihdam edilemedikleri söylenmelidir.³⁶⁸

Örnekleme olu turan bireylerin u anda çalı ma durumlarını etkin ekilde de erlendirmek için cinsiyet, ya grubu, medeni hal ve ikamet yeri gibi ba ımsız de i kenlerle kar ıla tırmak gerekmektedir. Ya lı erkeklerin uan çalı ma düzeyi kadınlardan yüksektir (%21,2) (T. 73). Ya lıların çalı ma durumu 65-69 ya aralı ında yo unluk göstermektedir (%77,6) (T. 74). Bireyler, ya ilerledikçe ya adıkları fiziksel, psikolojik ve sosyal de i imler sonucunda çalı ma hayatından uzakla maktadır. Ayrıca genç ya lılık döneminde bulunan bireyler çe itli nedenlerin etkisinden dolayı çalı mak istememektedir. Bu durumun sonucunda bazı bireyler ciddi sorunlar ya ayabilmektedir.

Evli olan ya lıların %83,4'ü, dul olanların ise %89,2'si çalı mamaktadır (T. 75). Evli veya dul olan ya lılar kendilerinin ve/veya e lerinin gelirlerinden dolayı çalı mamakta ve mevcut gelir durumu ile hayatlarını sürdürmeye çalı maktadır. Köyde ikamet edenlerin %16,4'ü, ilde ikamet edenlerin %13,6'sı uan çalı maktadır (T.76)Ki kare testi, ya grubu ve cinsiyet de i keninin di er de i kenlere göre anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

³⁶⁸ Türkiye statistik Kurumu, "Hane Halkı gücü Ara tırması, 2010", <http://www.tuik.gov.tr/HaberBülteni>, (01.03.2011).

Tablo 77: uanda Yaptı ı teki Mesleki Özellikler

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Esnaf/zanaatkâr	65	60,7	60,7
çi	14	13,1	73,8
Memur	9	8,4	82,2
Tüccar	5	4,8	87,0
Çiftçi	7	6,5	93,5
Ev kadını	7	6,5	100,0
Toplam	107	100	

107 ya lı bireyin cevapları dikkate alınarak olu turulan tabloya bakılacak olundu unda, en yo un frekans toplayan mesle in, %60,7 ile esnaf ve zanaatkârlık oldu u görülmektedir. kinci sırada bulunan i çili i (%13,1) memurluk (%8,4) izlemektedir. Di er seçeneklere verilen yanıtların frekansları ise dü üktür. Bazı ya lılar masa ba ı i i yaptıkları için i ini memur olarak tanımlamı tır. Ev kadınları eli i ve/veya ev i i yaparak kazanç sa lamaya çalı maktadır.

Tablo 78: Cinsiyete Göre u An Çalı tı ı in Ö rendi i Meslek Olma Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	51	15	66	$X^2=2,40$ $P=,015$
		Satır	77,30%	22,70%	100,00%	
		Sütun	66,20%	50,00%	61,70%	
	Kadın	Sayı	26	15	41	
		Satır	63,40%	36,60%	100,00%	
		Sütun	33,80%	50,00%	38,30%	
Toplam		Sayı	77	30	107	
		Satır	72,00%	28,00%	100,00%	
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	

Tablo 79: Ya Gruplarına Göre uan Çalı tı ı in Ö rendi i Meslek Olma Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	62	21	83	$X^2=5,46$ $P=,243$
		Satır	74,70%	25,30%	100,00%	
		Sütun	80,50%	70,00%	77,60%	
	70-74	Sayı	5	5	10	
		Satır	50,00%	50,00%	100,00%	
		Sütun	6,50%	16,70%	9,30%	
	75-79	Sayı	5	1	6	
		Satır	83,30%	16,70%	100,00%	
		Sütun	6,50%	3,30%	5,60%	
	80-84	Sayı	4	1	5	
		Satır	80,00%	20,00%	100,00%	
		Sütun	5,20%	3,30%	4,70%	
	85-89	Sayı	1	2	3	
		Satır	33,30%	66,70%	100,00%	
		Sütun	1,30%	6,70%	2,80%	
Toplam		Sayı	77	30	107	
		Satır	72,00%	28,00%	100,00%	
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	

Tablo 80: kamet Yerine uan Çalış tı ı in Ö rendi i Meslek Olma Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	I	Sayı	49	22	71	$X^2 = ,909$ $P = ,340$
		Satır	69,00%	31,00%	100,00%	
		Sütun	63,60%	73,30%	66,40%	
	Köy	Sayı	28	8	36	
		Satır	77,80%	22,20%	100,00%	
		Sütun	36,40%	26,70%	33,60%	
Toplam	Sayı	77	30	107		
	Satır	72,00%	28,00%	100,00%		
	Sütun	100,00%	100,00%	100,00%		

Bireyin mesleki kimli i, toplumsal sistem içinde ona belirli bir sosyal statü sa lamakta ve gerekli rolleri vermektedir.³⁶⁹ Bu nedenle, çalış an ya lı bireylerin çalış tı ı i in, ö renmi oldu u meslekle ilgili olup olmadı nı de erlendirildi inde; bireylerin yakla ık %80'ni ö rendi i meslek ile ilgili bir i te çalış maktadır (T. 78, 79). Çünkü bireylerin emek ve zaman verdi i, e itimini aldı ı, kendisini ba arılı hissetti i mesle i sürdürmesi, üretken ve mutlu olmasına yardımcı olmaktadır. kamet yerine göre bakıldı nda; köyde ya ayan ya lılar mevcut i lerini sürdürmektedir. Kentte ya ayan ya lılar ise, farklı i kollarına yönelebilmektedir (T. 80). Ki kare testi, cinsiyet de i keninin anlam düzeyinin yüksek, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

2.7.3. Sosyal Güvenceleri

65 ya ve üzeri bireylerin fonksiyonel yetene i ve sosyal aktivitesi, 20 yıl öncesiyle kar ıla tırıldı nda arttı ı görülmektedir.

Ya lı birey, kendi bilgisini de kullanarak yeni bilgiler ö renebilmekte ve dü ünme sürecindeki eksikliklerini telafi edebilmektedir. Bu nedenle ya lı birey, genç çalış anlara göre çalış ma hayatı içinde probleme daha iyi odaklanabilmektedir. Bu duruma ra men 65 ya ndan önce emekli olma oranı giderek artmaktadır.³⁷⁰ Emekli birey, aktif ya amdan pasif bir ya ama geçmekte ve rol de i ikli i ya amaktadır.³⁷¹ E er ya lı, emekli olmaya hazırlanmamı sa i ini, statüsünü, rolünü ve ekonomik

³⁶⁹ Sancaklı, a.g.m., s. 52.

³⁷⁰ Mikael Rennemark-Tomas Berggren, (2006), Relationships between work-status and leissure life style at the age of 60 years old, *Eur J Ageing* S.3, s.82-83.

³⁷¹ Er, a.g.m., s. 142.

düzyini özlerektedir.³⁷² Bu dönemi iyi ekilde geçiremeyen birey, sosyal ve kültürel çevresinden uzakla makta, yalnızlık hissetmektedir.³⁷³ Ayrıca ekonomik sorunlar (gelir düzeyindeki azalma, sağlık problemleri nedeniyle çalışamama, hayat pahalılığı vb. nedenler) ve yoksulluk sık görülmektedir.³⁷⁴

Tablo 81: Cinsiyete Göre Emekli Olma Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	224	88	312	X ² =86,74 P=,000
		Satır	71,80%	28,20%	100,00%	
		Sütun	58,50%	24,60%	42,20%	
	Kadın	Sayı	159	269	428	
		Satır	37,10%	62,90%	100,00%	
		Sütun	41,50%	75,40%	57,80%	
Toplam		Sayı	383	357	740	
		Satır	51,80%	48,20%	100,00%	
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	

Tablo 82: kamet Yerine Göre Emekli Olma Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	268	253	521	X ² =,071 P=,790
		Satır	51,40%	48,60%	100,00%	
		Sütun	70,00%	70,90%	70,40%	
	Köy	Sayı	115	104	219	
		Satır	52,50%	47,50%	100,00%	
		Sütun	30,00%	29,10%	29,60%	
Toplam		Sayı	383	357	740	
		Satır	51,80%	48,20%	100,00%	
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	

³⁷² Gökhan Kurt vd, (2010), Ya lıların Sorunları ve Ya am Memnuniyeti, *Adli Tıp Dergisi*, C. 24, S. 2, s.35.

³⁷³ Sancaklı, a.g.m., s. 52

³⁷⁴ M.Z. Danı , a.g.m., s. 72.

Tablo 83: E itim Durumuna Göre Emekli Olma Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	34	109	143	$\chi^2=105,2$ $P=,000$
		Satır	23,80%	76,20%	100,00%	
		Sütun	8,90%	30,50%	19,30%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	19	42	61	
		Satır	31,10%	68,90%	100,00%	
		Sütun	5,00%	11,80%	8,20%	
	İlkokul	Sayı	138	137	275	
		Satır	50,20%	49,80%	100,00%	
		Sütun	36,00%	38,40%	37,20%	
	Ortaokul	Sayı	35	13	48	
		Satır	72,90%	27,10%	100,00%	
		Sütun	9,10%	3,60%	6,50%	
	Lise	Sayı	102	36	138	
		Satır	73,90%	26,10%	100,00%	
		Sütun	26,60%	10,10%	18,60%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	55	20	75	
		Satır	73,30%	26,70%	100,00%	
		Sütun	14,40%	5,60%	10,10%	
Toplam			Sayı	383	357	740
			Satır	51,80%	48,20%	100,00%
			Sütun	100,00%	100,00%	100,00%

Emekli olma düzeyi en yüksek olan grup, erkeklerden (%71,8) olu maktadır. Kadınların emekli olma düzeyinin dü ük olmasının nedeni; i gücünde yeteri kadar yer bulamamasıyla ilgilidir. Kadınların bir kısmı emeklilik primlerini kendileri ödeyerek emekli olurken yakla ık %63'ü emekli olamamı tır (T. 81).

E itim düzeyine göre emekli olma düzeyi yüksek olan grup ise ilkokul mezunlarıdır (%36,0). Lise ve dengi okul mezunu olanlar ikinci yo unluktaki grup (%26,6), yüksekokul/üniversite mezunu olanlar ise üçüncü yo unluktaki gruptur (%14,4). İlkokul mezunlarının emeklilik düzeyinin yüksek olmasının bir nedeni, ya lılar arasında ilkokul mezunlarının çok olmasıyla ilgilidir. Ki kare testi sonucunda, cinsiyet ve e itim düzeyi de i kenlerinin anlam düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir (T. 83).

Kentte ve köyde ikamet eden ya lıların emekli olma düzeyi benzer olmasına kar ın, topladı ı frekans düzeylerinde farklılık gözükme ktedir (T. 82). Köyde ya ayanlar arasında emeklilik düzeyinin dü ük olmasının bir nedeni; bireylerin kendi i lerinde çalı ması nedeniyle emeklilik primlerini yatırmamalarıyla ili kilidir.

2.8. Sağlık Durumu

2.8.1. Kronik Sağlık Sorunları

Yaşlılar, sık hastalanmakta, daha fazla akut/kronik hastalık, malignite vb. sorunları yaşayabilmektedir.³⁷⁵ Kronik hastalık; sürekli ve yavaş ilerleyen, tam iyileştirilemeyen, çoğu kez sakatlıklar bırakan, ekonomik, kişisel ve genetik etkenlerin rol oynadığı ve çoğunlukla enfeksiyon olmayan hastalıklardır. Ülkemizde yaşlı bireylerin %70-90'ında en az bir kronik hastalık görülmektedir.³⁷⁶ Erkeklerde akut ve ölümcül hastalıklar sık görülürken kadınlarda kronik hastalıklar daha çok görülmektedir.³⁷⁷ Yaşlılarda görülen hastalıkların başında demans, parkinson, alzheimer, inkontinans, görme bozuklukları, inme bozuklukları, malnütrisyon, osteoporoz, yürüme bozuklukları, düme, bası yaraları, uyku bozuklukları, osteoartroz, tümör hastalıkları, felç/inme gelmektedir.³⁷⁸

Tablo 84: Kronik Hastalık Düzeyi

Kronik Hastalık Varlığı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	515	73,2	73,2
Hayır	158	22,4	95,6
Bilmiyor	31	4,4	100,0
Toplam	704	100,0	

Örneklemitoluşturulan bireylerin, %73,2'sinin en az bir kronik hastalığı bulunmaktadır.

Tablo 85: Kronik Hastalıkları

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Endokrin Sistem Hastalıkları	119	23,6	23,6
Kardiyovasküler Sistem Hastalıkları	122	24,6	48,2
Kas ve iskelet Sistemi Hastalıkları	30	5,9	54,1
Sindirim Sistemi Hastalıkları	26	5,1	59,2
Üriner Sistem Hastalıkları	10	1,9	61,1
Solunum Sistemi Hastalıkları	55	10,9	72,0
Göz ve Kulak Hastalıkları	23	4,4	76,4
Sinir Sistemi Hastalıkları	52	10,2	86,6
Onkoloji Hastalıkları	68	13,4	100
Toplam	505	100	

³⁷⁵ Paul B. Baltes, (2007), Sınırlarımızla Yüzleşmek: Yaşlılıkta Saygınlık, (Çev. Ahmet Şahin), *GeroBilim*, S. 1, s. 102.

³⁷⁶ Aydın Ünsal vd. (2011), Aydın Huzurevinde Kalan Yaşlılarda Kronik Hastalık Sıklığı ve İlaç Kullanımları, *ADU Tıp Fakültesi Dergisi*, C. 12, S.3, s.5.

³⁷⁷ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, a.g.e., s. 18.

³⁷⁸ Smail Tufan. "Yaşlılıkta Bakıma Muhtaçlık Ve Sosyal Bakım Sigortası", http://www.itgevakif.com/pdfs/ya_liluktaortayacakriskler.pdf. (02. 05. 2013). s. 3

505 ya lının verdikleri ilk cevaplar dikkate alınarak olu turulan tabloya bakılacak oldu unda, hastalıkların en yo un frekans toplayanı, %24,6 ile kardiyovasküler sistem hastalıklarıdır. kinci sırada endokrin sistem hastalıkları (%23,6) ve onu onkoloji hastalıkları (%13,4) izlemektedir. Di er seçeneklere verilen yanıtların frekansları dü üktür. Ya lıların aynı anda birden fazla kronik hastalı ı olabilmektedir.

2.8.2. Engellilik Sorunları

Özürlülük, do u tan veya sonradan hastalık ve/veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yetilerini belirli derecede kaybetmi ki ilerin durumudur.³⁷⁹ Engellilik ise, özürlülük ve sakatlık nedeniyle olu an, o birey için normal olan bir i levin yerine getirilememesi ve tamamlanamaması durumudur.³⁸⁰ International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps (ICIDH)'ın sınıflamasına göre, fonksiyon kaybı ve sınırlılık durumu ile hareketlerdeki kısıtlanma durumu engellilik olarak tanımlanmaktadır.³⁸¹ Bu kavramların tanımı toplumlara göre de i iklik göstermektedir.

2010 yılı Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Ara tırması verilerine göre ülkemizde erkeklerin özürlülük oranı % 58,6, kadınların ise %41,4'dür. Ulusal Özürlüler Veri Tabanına kayıtlı özürlülerin %29,2'si zihinsel, %25,6'sı süre en hastalı ı olan, %8,8'i ortopedik, %8,4'ü görme, %5,9'u i itme, %3,9'u ruhsal ve duygusal, %0,2'si dil ve konu ma özürlü oldu u belirtilmektedir. Bunlardan %18'i birden fazla özre sahiptir. Özürlülerin maruz kaldıkları özrün %56,8'i hastalık, %15,9'u genetik veya kalıtsal bozukluk, %9,6'sı kaza ve %3'ü gebelikte/do um sırasında ya anan problemler sonucu olmu tur.³⁸² Türkiye Özürlüler Ara tırması verilerine göre özürlülerin % 15,2'si 65 ve üzeri ya grubundadır.³⁸³ Isparta'da 2002 yılında 3.500 ki i üzerinde yapılan bir ara tırmada, nüfusun %12,7'sinde özürlülük, %5,4'ünde sakatlık ve %2,3'ünde engellilik saptanmı tur. Kadınlarda özür oranı erkeklere göre daha yüksek

³⁷⁹ T.C. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı -Türkiye statistik Kurumu, (2011), *Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Ara tırması 2010*, Ankara: Türkiye statistik Kurumu Matbaası, s. XIII.

³⁸⁰ Ersin Uskun-Mustafa Öztürk, (2005), Isparta linde Özürlülük, Sakatlık ve Engellilik Epidemiyolojisi, *Sa lık ve Toplum Dergisi*, C. 15, S. 1, s.90.

³⁸¹ World Health Organization, (2011), "World Report on Disability", http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf, (01.07.2013), s.5.

³⁸² Türkiye statistik Kurumu. "Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Ara tırması", <http://www.tuik.gov.tr>, (07.04.2011), s. 6370.

³⁸³ T.C. Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı -Türkiye statistik Kurumu, (2011), *Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Ara tırması 2010*, Ankara: Türkiye statistik Kurumu Matbaası, s. 1.

bulunmu tur. Ya ı ilerledikçe engellilik sıklı ının arttı ı ve 65 ya ı üzeri grupta engellilik oranının %45,5 oldu u tespit edilmi tir.³⁸⁴

Engelli ya lılar günlük ya am aktivitelerini yerine getirirken belirli kısıtlılıklar ya amaktadır. Bu nedenle ya lıların toplumsal sorunları ve beklentileri artmaktadır. Bu dönemde ba ta aile fertleri olmak üzere, valilik, belediye, huzurevi, sosyal yardımla ma ve dayanı ma vakfı vb. devlet ve sivil toplum kurulu larının deste ine daha çok ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 86: Engellilik Düzeyi

Engellilik Durumu	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	232	31,4	31,4
Hayır	508	68,6	100,0
Toplam	740	100,0	

Ya lıların herhangi bir engelinin olup olmadı ı konusunda sorulan soruda ve yapılmı olunan gözlemler sonucu olu turulan tabloda, ya lıların %31,4'ünün en az bir engeli bulunmaktadır. Ancak 508 ya lı, engelinin olmadı ını belirtmi tir. Soruya yanıt veren 232 bireyin bir sa lık kurumundan almı oldukları engellilik düzeyini gösteren raporu bulunmaktadır. Di er tabloda sorulan; "hangi sorunlar size engel te kil ediyor?" denildi inde 649 ya lı bu soruya yanıt vermi tir.

Ya lıların cinsiyetine ve ya grubuna göre elde edilen verilerden hareket etmek suretiyle bir sonuç çıkartmak istersenilirse, erkek ve kadınların yakla ık %30'unda, 65-69 ya aralı nda bulunanların %17,8'nin engeli bulunurken, ya ı ilerledikçe evet seçene ine verilen yo unluktaki artı göze çarpmaktadır. Özellikle 80 ya ve üzerinde bulunanların yakla ık yarısında engellilik sorunu bulunmaktadır.

Tablo 87: Sorun Yaratan Engeller

Sorun Yaratan Engeller	1. Sırada		2. Sırada		3. Sırada	
	Sayı	Yüzde %	Sayı	Yüzde %	Sayı	Yüzde %
itme	220	29,7	6	,8	3	,4
Görme	138	18,6	97	13,1	72	9,7
Yürüme	219	29,6	163	22,0	8	1,1
Konu ma	15	2,0	16	2,2	22	3,0
Zihin-hafıza	10	1,4	30	4,1	65	8,8
Ruhsal	47	6,4	73	9,9	-	-
Toplam	649	87,8	385	52,0	170	23,0

³⁸⁴ Uskun-Öztürk, a.g.m., s.99.

Yaşam kalitesini olumsuz etkileyen engellilik durumu hakkında, yaşlıların verdikleri ilk cevaplar dikkate alınarak oluşturulan tablodaki engellerine bakıldığında, bir ve daha fazla engel aynı anda görülebilmektedir. 740 kişiden oluşan örneklem grubunun 649 kişisinde bir tane, 385 kişisinde 2 ve 170 kişisinde 3 tane sorun yaratan engeli bulunmaktadır. Bu sorunlar öncelikle yürüme, işitme güçlüğü ve görme problemidir. Bu sorunlara ek olarak bazı yaşlılarda görülen ikinci sıradaki sorunlar sırasıyla yürüme, görme ve ruhsal, 3. sırada ise görme ve zihin-hafıza problemleri olabilmektedir. Bu durum bunu göstermektedir ki, yaşlılar aynı anda birden fazla engellilik sorunu yaşayabilmektedir.

2.8.3. Bakıma Muhtaçlık Durumu

Toplumların ortalama yaşam süresinin uzaması bakıma muhtaçlık sorununu ortaya çıkarmaktadır. Bakıma muhtaçlık, bireyin hastalık, engellilik, yaşlılık vb. durumlardan dolayı günlük yaşam aktivitelerinde (beslenme, kişisel bakım, boşaltım vb.) sürekli olarak bakımının yardımına ihtiyaç duymasıdır. Farklı bir deyişle bakıma muhtaçlık, bireyin yaşamını sürdürebilmesi için yapması gerekli olan işleri kendi başına yapma yeteneğine ve gücüne sahip olmaması durumudur.³⁸⁵ Yaşlılar, yaşadıkları fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunlardan dolayı sıklıkla bakıma muhtaç hale gelmektedirler. Bu durum yaşlı bireyin statüsünü azaltmakta ve ihmal, istismar gibi ciddi sorunlar yaşamasına neden olmaktadır.

Tablo 88: Cinsiyet Göre Yaşlı Olan Sorunlar

Cinsiyet		Yaşamak	Yapabildiği faaliyetleri yapamamak	Çevreden saygının azalması	Düdümlenmiş davranış bozulması	Kişisel hijyenini yapamaması	Hastalıkların artması	Yürüyememek	Yalnızlık duygusunun artması	Ölümden korkması	Değişiklik yok	Toplam	Anlamlılık
Erkek	Sayı	31	30	13	14	5	130	7	38			309	$\chi^2 = 11,51$ $P = ,242$
	Satır	10,0%	9,7%	4,2%	4,5%	1,6%	42,1%	2,3%	12,3%	11,3%	1,9%	100,0%	
	Sütun	50,8%	46,9%	43,3%	51,9%	29,4%	45,1%	50,0%	33,3%	36,5%	33,3%	42,4%	
Kadın	Sayı	30	34	17	13	12	158	7	76	61	12	420	
	Satır	7,1%	8,1%	4,0%	3,1%	2,9%	37,6%	1,7%	18,1%	14,5%	2,9%	100,0%	
	Sütun	49,2%	53,1%	56,7%	48,1%	70,6%	54,9%	50,0%	66,7%	63,5%	66,7%	57,6%	
Toplam	Sayı	61	64	30	27	17	288	14	114	96	18	729	
	Satır	8,4%	8,8%	4,1%	3,7%	2,3%	39,5%	1,9%	15,6%	13,2%	2,5%	100,0%	
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

³⁸⁵ Engelli ve Yaşlı Hizmetler Genel Müdürlüğü, "Bakıma Muhtaçlık Sorununa Genel Bir Bakış", <http://www.eyh.gov.tr/tr/8248/Bakima-Muhtaclik-Sorununa-Genel-Bir-Bakis>, (05.07.2013).

Tablo 89: Ya Gruplarına Göre Ya a Ba lı Olan Sorunlar

		Ya lanmak	Yapabildi i faaliyetleri yapamamak	Çevreden saygının azalması	Dü nme i levinin bozulması	Ki isel hijyenini yapamaması	Hastalıkların artması	Yürüyememek	Yalnızlık duygusunun artması	Ölümden korkması	De i iklik yok	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	30	33	15	13	10	143	7	48	39	7	345
		Satr	8,7%	9,6%	4,3%	3,8%	2,9%	41,4%	2,0%	13,9%	11,3%	2,0%	100,0%
		Sütun	49,2%	51,6%	50,0%	48,1%	58,8%	49,7%	50,0%	42,1%	40,6%	38,9%	47,3%
	70-74	Sayı	16	19	2	7	4	67	3	26	16	5	165
		Satr	9,7%	11,5%	1,2%	4,2%	2,4%	40,6%	1,8%	15,8%	9,7%	3,0%	100,0%
		Sütun	26,2%	29,7%	6,7%	25,9%	23,5%	23,3%	21,4%	22,8%	16,7%	27,8%	22,6%
	75-79	Sayı	3	6	7	2	1	39	1	15	15	5	94
		Satr	3,2%	6,4%	7,4%	2,1%	1,1%	41,5%	1,1%	16,0%	16,0%	5,3%	100,0%
		Sütun	4,9%	9,4%	23,3%	7,4%	5,9%	13,5%	7,1%	13,2%	15,6%	27,8%	12,9%
	80-84	Sayı	7	2	4	3	2	23	3	19	18	1	82
		Satr	8,5%	2,4%	4,9%	3,7%	2,4%	28,0%	3,7%	23,2%	22,0%	1,2%	100,0%
		Sütun	11,5%	3,1%	13,3%	11,1%	11,8%	8,0%	21,4%	16,7%	18,8%	5,6%	11,2%
	85-89	Sayı	5	4	2	2	0	14	0	6	4	0	37
		Satr	13,5%	10,8%	5,4%	5,4%	,0%	37,8%	,0%	16,2%	10,8%	,0%	100,0%
		Sütun	8,2%	6,3%	6,7%	7,4%	,0%	4,9%	,0%	5,3%	4,2%	,0%	5,1%
	90-94	Sayı	0	0	0	0	0	1	0	0	3	0	4
		Satr	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	25,0%	,0%	,0%	75,0%	,0%	100,0%
		Sütun	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,3%	,0%	,0%	3,1%	,0%	,5%
	94+	Sayı	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
		Satr	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	100,0%
		Sütun	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,3%	,0%	,0%	1,0%	,0%	,3%
	Toplam	Sayı	61	64	30	27	17	288	14	114	96	18	729
		Satr	8,4%	8,8%	4,1%	3,7%	2,3%	39,5%	1,9%	15,6%	13,2%	2,5%	100,0%
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2 = 59,02$
P = ,297

Tablo 90: Ya a Ba lı Olan Sorunlar Hakkında Nitel Görü me

Çevreden saygının azalması	Hastalanınca, engelli olunca herkes bana acıyarak bakmaya ba ladı. Önceden çevreden her konuda benim fikrim sorulurken artık öyle bir ey kalmadı. nsanların bana saygısı çok azaldı. MÜLAKAT 6
De i iklik yok	Çok bir de i iklik yok. Ne bileyim. Ya ilerleyince ya lanıyoruz. Ben ilk ya landı mı hissetti imde otuz ya ndaydım. Hala aynı hissediyorum. Zaman geçiyor. MÜLAKAT 8
Yapabildi i faaliyetleri yapamamak	Felç oldum. Yürüyemiyorum. Çocuklar bana bakmak için sıra yaptılar. Her ay biri beni alıp bakıyor. Çocuklarıma yük oldum MÜLAKAT 13 Kendi i imi yaparken zorlanıyorum artık. Önceden oradan oraya ko tururdum. imdi zil çalsa kapıya gelinceye kadar nefes nefese kalıyorum MÜLAKAT 12 Keñdi i imi yapamaktan ve çocuklara yük olmaktan çok korkuyorum MÜLAKAT 1
Yürüyememek	Çok fazla diz a rım var. Ameliyatta oldum. Ama iyile medi. Eve çıkmak için merdiven var. Yürüyemedi im için bir yere girmek i kence oluyor. MÜLAKAT 4
Ki isel hijyenini yapamamak	Keñdi temizli i mi yapmakta zorlanıyorum. Birde ölmekten çok korkuyorum MÜLAKAT 18
Ya lanmak	Beñde ya landım artık. Hastayım, mutsuzum. MÜLAKAT 4
Yalnızlık duygusunun artması Ölümden korkmak	Ya lanıyorum. Yalnız kalmak istemiyorum. E imin evden bir yere gitmesini hiç istemiyorum. E im bir yere gidince yalnız ölece imden korkuyorum. MÜLAKAT 15 Yalnız ölmekten ve kimsenin beni bulamamasından korkuyorum. MÜLAKAT 9 O kadar çocuk var. Herkes kendi hayatında. Önceden kalabalık olan evde imdi iki ki i kaldık. Çok yalnız hissediyorum kendimi MÜLAKAT 14 Yalnız ölmekten korkuyorum MÜLAKAT 5 Yalnız oldu um için i imi yapamaktan ve yalnız ölmekten korkuyorum MÜLAKAT 17 Yalnız ba ma ölmekten çok korkmaya ba ladım. MÜLAKAT 2
Hastalıkların artması	Hastalıklar ortaya çıktı. Sonrasında birçok ilaç kullanmaya ba ladım. Onlar ba ka hastalıklara yol açtı. Kısaca ya lılık hastalığıdır bana göre. MÜLAKAT 7, 70-74, Erkek, Evli, Merkez, Yüksekokul/üniversite mezunu, Huzurevi, Yeterli, 40 ya mı geçince hemen hastalıklar çıktı. Önce tansiyonum yükseldi sonra bir baktım eker hastasıyım. Ya lılık hastalık i te. MÜLAKAT 10 Ya landıkça hastalıklarım arttı. eker, tansiyon ve a rırlarla u ra rıyorum Sürekli doktor doktor geziyorum ve çok fazla ilaç içiyorum. Ama en kötüsü hastayım ve yalnızım. Yalnız ölmek istemiyorum MÜLAKAT 16

Ya lıların ya amında ortaya çıkan sorunlara bakıldı ında, ya adıkları en büyük sorunun "hastalıkların artması" ile ilgili oldu u açıkça görülmektedir (%39,5). Oranları az olmakla birlikte, yalnızlık duygusunun artması (%15,6), ölümden korkması (%13,2), yapabildi i faaliyetleri yapamaması (%8,8) ve ya lanmak (%8,4) di er dikkat çeken konulardır. Bu soruya yanıt veren erkek ve kadın ya lılar benzer yanıtlar vermi tir. Erkek ve kadınların yakla ık %2'si ise ya amlarında de i iklik olmadı nı söylemi tir (T. 88).

Her ya grubunda bulunan bireyler öncelikli olarak hastalıkların artması seçene inde yo unla maktadır. kinci sırada yalnızlık duygusunun artması, üçüncü sırada ise ölümden korkmak yanıtı a ırlıktadır (T. 89). Ki Kare testi sonuçları da cinsiyet ve ya de i keninin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Ya lılara tercih seçene i sunuldu unda, bu konuların hepsine i aret etme temayülü ortaya çıkmaktadır. Bu konuda yapılmı birçok çalı ma bulunmaktadır. Örne in Ankara'da yapılan bir çalı mada, ya lıların büyük kısmı ya lılık dönemini hastalık, ihtiyarlık, kötü bir ey ve ölüm ekinde de erlendirirken, çok az kısmı (yakla ık %20) "iyi bir ey ve saygı görmek" ekinde algıladıkları tespit edilmi tir.³⁸⁶

Tablo 91: Bakıma Muhtaçlık Düzeyi

Bakıma Muhtaçlık Durumu	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	232	32,6	32,6
Hayır	479	67,4	100
Toplam	711	100,0	

711 ya lının verdi i cevaba göre, hayır yanıtı en yo un frekans toplayan seçenektir (%67,4).

Bakıma muhtaçlık düzeyi, engelli bireyler arasında yaygınlık göstermektedir. Mesela engelli olan 65-69 ya arasındaki ya lıların %75,8'i kendisini bakıma muhtaç olarak nitelendirirken engelli olmayan aynı ya grubundaki bireylerin %3,8'i bakıma muhtaç oldu unu dü ünmektedir. Ya grubu artıkça bu oranlarda da artı ortaya çıkmaktadır. Bakıma muhtaçlık düzeyi kronik hastalı ı olan bireyler arasında yaygınlık göstermektedir.

³⁸⁶ Bilir, a.g.m., s. 12.

İlgili tabloyu vermeye gerek duymadan belirtmek istenilen, kronik hastalığı olan 65-69 yaş arasındaki yaşlıların %24,2'si kendisini bakıma muhtaç olarak nitelendirirken kronik hastalığı olmayan aynı yaş grubundaki bireylerin %3,9'u bakıma muhtaç olduğunu düşünmektedir. Yaş ilerledikçe bu oranlarda da artış ortaya çıkmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre fakirlik, çevre ve hava kirliliği, kötü beslenme gibi faktörlerin etkisi altında olan bireyler engelli ve bakıma muhtaç hale gelmektedir. Özellikle erken yaşlarda kronik hastalığı olan bireylerin yaklaşık %27'si yaşlı ve engelli ve bakıma muhtaç olarak girmektedir.³⁸⁷ Türkiye'de engelli yaşlıların %23'ü kısmen ve %19'u tamamıyla bakımına muhtaçtır.³⁸⁸

Tablo 92: Fiziksel Yeterlilik Düzeyi

Fiziksel Yeterlilik	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kendime yeterli	489	69,7	69,7
Kendime yetersiz	213	30,3	100
Toplam	702	100,0	

Örneklem grubunu teşkil eden bireyler arasından, 702 yaşlının %69,7'si "kendime yeterli", %30,3'ü "kendime yetersiz" yanıtını vermiştir. Fiziksel yeterlilik düzeyini "yetersiz" olarak tanımlayan grup, engelli olanlar ve kronik hastalığı olanlardır. Diğer tablolarda da inildiği gibi, bireylerde görülen engellilikler ve hastalıklara bağlı olarak ortaya çıkan fiziksel harekette kısıtlama, hareketsizlik, aktivite toleransının olmaması, düşme riski vb. durumlar yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Diğer yandan kendini bakıma muhtaç olarak nitelendiren yaşlılar aynı zamanda kendisinin fiziksel yetersizliği olduğunu da düşünmektedir. Tablodaki oranlar yaş gruplarına göre değişmektedir. Bireylerin yaş grubu ilerledikçe kendilerini yetersiz bulma düzeyinde artış görülmektedir.

³⁸⁷ Howe ve Tufan, a.g.m., s. 92.

³⁸⁸ Tufan, 02.05.2013, a.g.m., s. 95.

3. ÖRNEKLEM N A LE ÇEVRES

3.1. E Durumu

Ülkemizde kültürel de er sistemine ba lı olarak aile, kurumsal bir olgu olarak varlı nı sürdürmektedir. Büyüklere kar ı hissedilen saygı, sorumluluk duygusu ve yardımla ma bilinci, kom uluk ili kileri, konukseverlik vb. özellikler aile kurumunun devam etmesinde rol almı ve ku aklar arasında devamlılı nı sa lanmasında önemli bir yere sahip olmu tur.

Küresel boyutta ya anan de i imler, aile yapısını etkilemektedir. Bu de i imlerin en çok hissedildi i alanlardan biri ekonomik yapıdır. Özellikle ailede ya anan ekonomik sorunlar ve kadının ekonomik özgürlü ünün artması, ataerkil aile içindeki kadının rolünü de i ime u ratmı ve bireylerin evlilik birli ine verdi i önemi de de i mi tir.³⁸⁹

Günümüzde evlilik birli inin, e in e itim ve gelir düzeyinin, sosyal güvencesinin bulunmasının statü belirleyici özelli i bulunmaktadır.

Tablo 93: Cinsiyete Göre Evlilik Sayısı

			1	2	3	4	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	231	65			304	$X^2=4,98$ $P=,173$
		Satır	76,0%	21,4%	2,6%	,0%	100,0%	
		Sütun	41,1%	46,4%	53,3%	,0%	42,2%	
	Kadın	Sayı	331	75	7	4	417	
		Satır	79,4%	18,0%	1,7%	1,0%	100,0%	
		Sütun	58,9%	53,6%	46,7%	100,0%	57,8%	
Toplam	Sayı	562	140	15	4	721		
	Satır	77,9%	19,4%	2,1%	,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

³⁸⁹ Abulfez Süleymanov, (2010), Ça da Türk Toplumlarında Evlilik li kileri, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, ss. 198-199.

Tablo 94: Ya Gruplarına Göre Evlilik Sayısı

			1	2	3	4	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	265	64	8	2	339	$\chi^2=7,12$ P=,989
		Satır	78,2%	18,9%	2,4%	,6%	100,0%	
		Sütun	47,2%	45,7%	53,3%	50,0%	47,0%	
	70-74	Sayı	122	35	4	1	162	
		Satır	75,3%	21,6%	2,5%	,6%	100,0%	
		Sütun	21,7%	25,0%	26,7%	25,0%	22,5%	
	75-79	Sayı	79	16	3	0	98	
		Satır	80,6%	16,3%	3,1%	,0%	100,0%	
		Sütun	14,1%	11,4%	20,0%	,0%	13,6%	
	80-84	Sayı	65	16	0	1	82	
		Satır	79,3%	19,5%	,0%	1,2%	100,0%	
		Sütun	11,6%	11,4%	,0%	25,0%	11,4%	
	85-89	Sayı	27	7	0	0	34	
		Satır	79,4%	20,6%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	4,8%	5,0%	,0%	,0%	4,7%	
	90-94	Sayı	3	1	0	0	4	
		Satır	75,0%	25,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,5%	,7%	,0%	,0%	,6%	
95+	Sayı	1	1	0	0	2		
	Satır	50,0%	50,0%	,0%	,0%	100,0%		
	Sütun	,2%	,7%	,0%	,0%	,3%		
Toplam	Sayı	562	140	15	4	721		
	Satır	77,9%	19,4%	2,1%	,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 95: kamet Yerine Göre Evlilik Sayısı

			1	2	3	4	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	393	98	10	3	504	$\chi^2=,125$ P=,989
		Satır	78,0%	19,4%	2,0%	,6%	100,0%	
		Sütun	69,9%	70,0%	66,7%	75,0%	69,9%	
	Köy	Sayı	169	42	5	1	217	
		Satır	77,9%	19,4%	2,3%	,5%	100,0%	
		Sütun	30,1%	30,0%	33,3%	25,0%	30,1%	
Toplam	Sayı	562	140	15	4	721		
	Satır	77,9%	19,4%	2,1%	,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların evlilik sayısı cinsiyetleri açısından incelendi inde; kadınların ve erkeklerin yo unluk gösterdi i seçenekler benzer olup, topladı 1 frekans düzeylerinde farklılıklar bulunmaktadır. Kadın ve erkekler bir evlilik yapma seçene inde yo unluk gösterirken; iki, üç ve dört evlilik yapma seçeneklerini dü ük oranda vurgulamaktadırlar (T. 93). Evlilik yapma sayısı ya de i kenine göre de erlendirildi inde, 65-69 ya

aralı nda bulunanlar arasında birden fazla evlilik yapma düzeyi yüksektir ve ya ilerledikçe bu oranda azalma görülmektedir (T. 94).

İl merkezi ve köyde birden fazla evlilik yapma düzeyi benzerlik göstermektedir. Yaşlıların fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı birden fazla evlilik yaptığı görülmektedir (T. 95). Ki-kare testi, değişkenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

3.1.1. Eğitim Durumu

Tablo 96: Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Okuryazar değil	83	12,3	12,3
Diplomasız okuryazar	50	7,4	19,7
İlkokul	285	42,3	62,0
Ortaokul	65	9,7	71,7
Lise	132	19,6	91,3
Yüksekokul, Üniversite	58	8,7	100
Toplam	673	100	

Yaşlıların eğitim durumuna bakıldığında araştırmaya katılan yaşlıların %37,5'inin eğitimde olmadığı, hayatta olanların ise büyük çoğunluğunun eğitim durumunun düşük olduğu görülmektedir. Dağılımlarına bakıldığında, yaşlıların %12,3'nün okur-yazar olmadığını, %7,4'nün eğitimde diplomasız okur-yazar olduğunu, %42,3'ü eğitimde ilköğretim, %9,7'si ortaokul, %19,6'sı ise lise veya dengi okul mezunu olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan yaşlılar içinde eğitimde yüksekokul veya üniversite mezunu olanların oranı ise %8,7'dir.

3.1.2. Eğitim Gelir Düzeyi

Tablo 97: Eğitim Gelir Düzeyi

Eğitim Gelir Düzeyi	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
0-500TL	7	1,9	1,9
501-1000 TL	194	52,6	54,5
1001-1500 TL	137	37,1	91,6
1501-2000 TL	12	3,2	94,8
2001-2500 TL	8	2,2	97,0
4001-4500 TL	1	0,3	97,3
4501-5000 TL	1	0,3	97,6
Bilmiyorum	9	2,4	100,0
Toplam	369	100,0	

Bazı yaşlıların emeklileri, sadece emekli maaşlarıyla geçinmektedir. Bu durumda emekli maaşları 501-1000 TL’de yoğunluk göstermektedir (%52,6).

Tablo 98: Emekli Ünan Çalıştığı İteki Aylık Gelir Düzeyi

uan Çalıştığı İteki Kazancı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
0-500 TL	15	23,4	23,4
501-1000 TL	15	23,4	46,8
1001-1500 TL	7	10,9	57,7
1501-2000 TL	11	17,2	74,9
2001-2500 TL	5	7,8	82,7
2501-3000 TL	7	10,9	93,6
3001-3500 TL	1	1,6	95,2
35001-4000 TL	1	1,6	96,8
4001-4500 TL	1	1,6	98,4
5001-üstü	1	1,6	100,0
Toplam	64	100	

Yaşlıların emeklilerinin ünan çalıştığı İteki kazancı çeşitlilik arz etmekle birlikte, 0-500 TL (%23,4) ve 501-1000 TL (%23,4) en çok dikkati çekenlerdir.

3.1.3. Emekli Mesleki Özellikleri

Tablo 99: Yaş a Göre Emekli Çalışma Durumu

		Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık	
Yaş grupları	65-69	Sayı	48	99	147	X ² =18,38 P=,005
		Satır	32,7%	67,3%	100,0%	
		Sütun	75,0%	47,4%	53,8%	
	70-74	Sayı	13	57	70	
		Satır	18,6%	81,4%	100,0%	
		Sütun	20,3%	27,3%	25,6%	
	75-79	Sayı	2	23	25	
		Satır	8,0%	92,0%	100,0%	
		Sütun	3,1%	11,0%	9,2%	
	80-84	Sayı	1	17	18	
		Satır	5,6%	94,4%	100,0%	
		Sütun	1,6%	8,1%	6,6%	
	85-89	Sayı	0	11	11	
		Satır	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	5,3%	4,0%	
	90-94	Sayı	0	1	1	
		Satır	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,5%	,4%	
95+	Sayı	0	1	1		
	Satır	,0%	100,0%	100,0%		
	Sütun	,0%	,5%	,4%		
Toplam	Sayı	64	209	273		
	Satır	23,4%	76,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 100: kamet Yerine Göre E in Çalı ma Durumu

		Evet		Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	51	161	212	$X^2=,199$ $P=,656$
		Satır	24,1%	75,9%	100,0%	
		Sütun	79,7%	77,0%	77,7%	
	Köy	Sayı	13	48	61	
		Satır	21,3%	78,7%	100,0%	
		Sütun	20,3%	23,0%	22,3%	
Toplam	Sayı	64	209	273		
	Satır	23,4%	76,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya gruplarına göre bakıldığında; 65-69 yaş aralığında bulunanlar arasında e in çalı ma düzeyi diğer yaş gruplarına göre yüksektir (%32,7). Ya ilerledikçe e in çalı ma düzeyinde azalma görülmektedir (T. 99). Kentte ve köyde ya ayanların yıllık kazandı ı seçenekler aynı olup sadece toplandı ı frekans düzeylerinde farklılıklar görülmektedir. Her iki yerle im yerinde ya ayanlar arasında e in u an çalı ma düzeyi dü üktür (T. 100). Bununla birlikte il merkezinde ya ayan bireylerin çalı abilece i i kolları köylerde ya ayanlara göre çe itlilik göstermektedir. Özellikle esnaf, tüccar gibi mesleklere sahip olanlar i lerini çocuklarına devretseler dahi çalı mayı sürdürmektedir. Görü ülen ya lıların yaklaşık yarısı ö renmi oldu u, ba ka bir deyi le eskiden beri yapmı oldu u bir mesle i sürdürmektedir. Ki Kare testi sonuçları da ya de i keninin anlam düzeyinin yüksek, ikamet yeri de i keninin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 101: E in u Anda Yaptı ı teki Mesleki Özellikleri

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Esnaf/zanaatkâr	19	35,2	35,2
Tüccar	15	27,8	63,0
çi	13	24,1	87,1
Memur	7	12,9	100
Toplam	54	100	

54 yaş lının verdikleri cevaplar dikkate alınarak oluşturulan tabloya bakılacak oldu unda, meslek grubunun en yoğun frekans toplayanı, %35,2 ile esnaf ve zanaatkârlardır. İkinci sırada tüccar (%27,8) ve onu i çi (%24,1) izlemektedir. Diğer seçeneklere verilen yanıtların frekansları dü üktür.

3.1.4. E in Sosyal Güvencesi

Tablo 102: Cinsiyete Göre E in Emekli Olma Durumu

			Evvet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	70	231	301	$X^2=171,54$ $P=,000$
		Satır	23,3%	76,7%	100,0%	
		Sütun	19,0%	67,5%	42,3%	
	Kadın	Sayı	299	111	410	
		Satır	72,9%	27,1%	100,0%	
		Sütun	81,0%	32,5%	57,7%	
Toplam	Sayı	355	316	671		
	Satır	52,9%	47,1%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 103: kamet Yerine Göre E in Emekli Olma Durumu

kamet yeri	l	Sayı	271	230	501	$X^2=3,26$ $P=,071$
		Satır	54,1%	45,9%	100,0%	
Sütun	73,4%	67,3%	70,5%			
Köy	Sayı	98	112	210		
	Satır	46,7%	53,3%	100,0%		
	Sütun	26,6%	32,7%	29,5%		
Toplam	Sayı	355	316	671		
	Satır	52,9%	47,1%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

E in emekli olma durumuyla ilgili soru cinsiyete göre incelendi inde; kadınların verdi i yanıtların daha yüksek çıktı ı görülmektedir (%72,9). Çünkü erkeklerin büyük ço unlu unun emekli olmasına kar ın erkek ya lıların e leri arasında emekli olma düzeyi ya adıkları toplumsal dezavantajlardan dolayı dü üktür (T. 102). kamet yerine göre de erlendirildi inde, ilde ya ayanların %54,1'nin, köyde ya ayanların %46,7'sinin e i emeklidir (T. 103). Ki kare testi, cinsiyet de i keninin anlam düzeyinin yüksek, ikamet yeri de i keninin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

3.2. Çocuk Durumu

3.2.1. Çocuk Sayısı

Tablo 104: Hayatta Olan Çocuk Sayısı

Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Çocu u Yok	42	6,0	6,0
1	28	4,0	10,0
2	152	21,6	31,6
3	220	31,3	62,9
4	152	21,6	84,5
5	55	7,8	92,3
6	28	4,0	96,3
7	9	1,3	97,6
8	13	1,8	99,4
9	3	,4	99,8
10	1	,2	100,0
Toplam	703	100	

Ya lı bireylerin sahip oldu u çocuk sayısı, ortalama 3 ki iden olu maktadır. Erkek ve kadınların frekanslarında farklılık olmasına ra men 3 çocuk seçene inde yo unla tıkları görülmektedir. İgili tabloyu veremeye gerek duymadan soru ya grubu ve ikamet yerine göre de erlendirildi inde, ya grubu ilerledikçe bireylerin, çocuk sayısında artma gözlenmektedir. Köyde ikamet eden bireylerin 6 ve üzeri çocuk sahibi olma düzeyi, il merkezinde ya ayanlara göre yüksektir (%67,9).

Köy ortamında ya ayanlar arasında çocuk sayısının artmanın nedeni, aile planlamasına gereken önemin verilmemesi, köy ortamında çalı acak ucuz i gücü istihdamını sa lamak ve ya landıktan sonra kendisine bakacak alternatiflerin olması arzusuyla ilgilidir.

3.2.2. Çocukların Cinsiyeti

Tablo 105: Hayatta Olan Erkek Çocuk Sayısı

Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1	212	36,9	36,9
2	205	35,7	72,6
3	113	19,7	92,3
4	34	5,9	98,2
5	6	1,1	99,3
6	4	0,7	100,0
Toplam	574	100	

Soruya yanıt veren 574 ya lı bireyin sahip oldu u erkek çocuk sayısı, ortalama 2 ki iden olu maktadır. İgili tabloya vermeye gerek duymadan soru ya grubuna göre de erlendirildi inde, 1, 2 ve 3 erkek çocu a sahip olma düzeyi 65-69 ya aralı nda yo unluk gösterirken, 4 erkek çocu u olanlar 70-74 ya aralı nda, 5 erkek çocu u olanlar 80-84 ya aralı nda yo unluk göstermektedir.

Tablo 106: Hayatta Olan Kız Çocuk Sayısı

Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1	196	37,5	37,5
2	170	32,5	70,0
3	102	19,5	89,5
4	39	7,4	96,9
5	14	2,7	99,6
6	1	0,2	99,8
7	1	0,2	100,0
Toplam	523	100	

Soruyu yanıtlayan 523 ya lı bireyin sahip oldu u kız çocuk sayısı, ortalama 2 ki iden olu maktadır. İgili tabloya vermeye gerek duymadan soru ya grubuna göre

de erlendirildi inde, 1, 2, 3 ve 4 kız çocu una sahip olma düzeyi 65-69 ya grubunda aralı nda, 5 kız çocu u olanlar 70-74 aralı nda, 6 kız çocu u olanlar 80-84 ve 85-90 ya aralı nda yo unluk göstermektedir.

Ya lılar arasında “çocu un olacaksa kız evlat olsun. Öz evlat olur” deyimini yaygındır. Kız çocu unun, ailesine dü kün olması, manevi destek vermesi ve hastalandıkları zaman yardımcı olması ya lı bireyler için önem ta ımaktadır. olacak Bu konuda yapılan bir çalı ma bu görü ü destekler niteliktedir. Bir çalı mada, bakıma muhtaç ya lıların %24’üne kız çocukları tarafından bakım verildi i belirlenmi tir.³⁹⁰ Ba ka bir çalı mada, gençlerin %68,4’ünün ve ya lıların %56’sının, ya lılara çocukları tarafından bakım verilmesi gerekti ini dü ündükleri tespit edilmi tir.³⁹¹ Bu sonuçlara göre ya lılarda fiziksel bakım talebi azalmaktadır. Ya lıların kendilerine yönelik kurumsal hizmetlerin artı na paralel olarak, çocuklardan talep ettikleri "ya lı bakımı" kavramı, daha çok moral ilgi, arayıp sorma gibi duygusal içeri e sahip olaca na yönelik bir e ilimin varlı ından söz edilebilir.

3.2.3. Çocukların Medeni Hali

Tablo 107: Evli Olan Erkek Çocuk Sayısı

Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1	206	38,6	38,6
2	191	35,8	74,4
3	97	18,2	92,6
4	32	6,0	98,6
5	4	0,7	99,3
6	4	0,7	100
Toplam	534	100	

Görü ülen 534 ya lı bireyin evlenmi erkek çocu u bulunmaktadır. Soruyu yanıtlayan 206 bireyin (%38,6) bir erkek çocu u, 191 bireyin (%35,8) ise iki erkek çocu u evlidir.

Tablo 108: Evli Olan Kız Çocuk Sayısı

Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1	186	38,1	38,1
2	162	33,2	71,3
3	96	19,7	91,0
4	31	6,4	97,4
5	12	2,4	99,8
7	1	0,2	100
Toplam	488	100	

³⁹⁰ smail Tufan, “Türkiye’de Alzheimer Hastası Ya lı nınların Bakıcıları”, http://www.itgevakif.com/pdfs/AlzheimerHastalarinBakicilari_itufan_sicher.pdf, (02.05.2013), s. 14.

³⁹¹ Arnold-Cathalifaud, et all, a.g.m., s. 108.

488 ya lının verdikleri cevaplar dikkate alınarak olu turulan tabloya bakılırsa, 186 bireyin (%38,1) bir kız çocu u, 162 bireyin (%33,2) ise iki kız çocu u evlidir.

3.2.4. Çocukların E itim Durumu

Tablo 109: Erkek Çocukların E itim Düzeyi

Erkek Çocuklarının E itim Durumları	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Okuryazar De il	4	0,5	0,5
Diplomasız Okuryazar	2	0,2	0,7
İlkokul Mezunu	171	19,8	20,5
Ortaokul Mezunu	122	14,2	34,7
Lise Mezunu	282	32,7	67,4
Yüksekokul, Üniversite Mezunu	281	32,6	100
Toplam	862	100	

Tablo 110: Kız Çocukların E itim Düzeyi

Erkek Çocuklarının E itim Durumları	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Okuryazar De il	2	0,3	0,3
Diplomasız Okuryazar	5	0,7	1,0
İlkokul Mezunu	193	27,0	28,0
Ortaokul Mezunu	73	10,2	38,2
Lise Mezunu	230	32,1	70,3
Yüksekokul, Üniversite Mezunu	213	29,7	100
Toplam	716	100	

Örnekleme grubunu te kil eden bireyler arasından 574 ya lının 1151 tane erkek çocu u, 523 ya lının 1081 tane kız çocu u bulunmaktadır. Ya lıların çocuklarının e itim durumuna bakıldı nda ise, ya lıların yakla ık yarısının soruya yanıt vermedi i görülmü tür. Soruyu yanıtlayan ya lıların erkek çocuklarının 282'si lise ve 281'i yüksekokul mezunudur. Çocukların ilkököl ve ortaokul mezunu olma düzeyi de yüksektir. Kız çocukların e itim düzeyi erkek çocuklarına göre dü üktür. Erkek çocuklarının e itimine verilen önemin kız çocuklarına göre daha fazla oldu u göze çarpmaktadır. Buradan hareketle söyleyebiliriz ki Isparta l'indeki ya lıların çocuklarının büyük bir kısmının e itim düzeyi yükselmektedir.

3.2.5. Çocukların Meslekleri

Ailenin ekonomik faaliyeti, sosyalle me sürecindeki bireylerin tutum, tavır ve davranı larının belirlenmesinde oldukça etkilidir. Çocu un mesleki özelliklerinin olması ya lıdan maddi yardım almasını azaltmakta veya tamamen ortadan

kaldırmaktadır. Hatta meslek sahibi çocuklar ya lıların ekonomik zorlu una para vererek ya lının sıkıntısından kurtulmasını sa lamaktadır.

Tablo 111: Erkek Çocuklarının Mesleki Özellikleri

	1.çocuk		2. çocuk		3.çocuk		4. çocuk		5.çocuk		6. çocuk	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Esnaf/zanaatkâr	133	21,9	67	17,9	33	19,3	9	17,3	1	7,7	1	25,0
çi	196	32,3	133	35,6	58	33,9	20	38,5	4	30,8	1	25,0
Memur	214	35,3	129	34,5	63	36,8	18	34,6	4	30,8	0	0
Tüccar	8	1,3	6	1,6	2	1,2	0	0	0	0	0	0
Çiftçi	14	2,3	8	2,1	4	2,3	2	3,8	2	15,4	2	50,0
Emekli	21	3,5	16	4,3	9	5,3	2	3,8	1	7,7	0	0
Ö renci	17	2,8	14	3,7	2	1,2	1	1,9	1	7,7	0	0
i Yok	3	0,5	1	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Toplam	606	100,0	374	100,0	171	100,0	52	100,0	13	100,0	4	100,0

Erkek çocuklarının meslekleri memur, i çi ve esnaf/zanaatkâr seçeneklerinde toplanmaktadır.

Tablo 112: Kız Çocuklarının Mesleki Özellikleri

	1.çocuk		2. çocuk		3.çocuk		4. çocuk		5.çocuk		6. çocuk	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Esnaf/zanaatkâr	25	3,4	12	1,6	5	0,7	2	0,3	0	0	0	0
çi	35	4,7	22	3,0	12	1,6	6	0,8	1	0,1	1	0,1
Memur	184	24,9	95	12,8	55	7,4	12	1,6	1	0,1	1	0,1
Çiftçi	2	0,3	2	0,3	1	0,1	1	0,1	0	0	0	0
Emekli	11	1,5	11	1,5	3	0,4	1	0,1	0	0	0	0
Ev kadını	271	36,6	170	23,0	72	9,7	28	3,8	9	1,2	0	0
Ö renci	15	2,0	3	0,4	0	0,0	0	0,0	0	0	0	0
i Yok	4	0,5	7	0,9	0	0,0	0	0,0	2	0,3	0	0
Toplam	547	73,9	322	43,5	148	20,0	50	6,8	13	1,8	2	0,3

Kız çocukları meslekleri açısından incelendi inde, tahmin edildi i gibi ev kadını seçene i daha çok frekans toplamaktadır. Tarım kesiminde ücretsiz aile i çisi konumunda olan kadınlar, ehirde halı dokumacılı ı, hasta bakıcılı ı vb. i leri yapsalar da, yine ev kadını olarak bu kategoride de erlendirilmektedirler. Dolayısıyla görü melerden çıkan sonuç, %36,6 gibi yüksek bir oranda ev kadını ı olmaktadır. Ev kadını ını memurluk mesle i takip etmektedir.

3.3. Aile li kileri

3.3.1. E le li kiler

Evlilik, sevgi, saygı ve payla ım içeren bir kurumdur. E ler arasında sa lıklı ileti im bulunmuyorsa evlilikte sorunlar ortaya çıkmaya ba lamaktadır. Çünkü e ler arasındaki ileti im, bireyin kendisini ve e ini anlayabilme sürecidir. Bu nedenle e ler

arasında sağlıklı iletişim olması için eplerin birbirini anlamaları ve farklılıklarını kabul etmeleri gerekmektedir. Özellikle birbirinin farklılıklarını kabullenemeyen eplerin ilişik ve güç mücadelesi yaşamaktadır.³⁹² Bu nedenle epler arasında yaşanan sorunlar, fikir ayrılıkları veya memnuniyet düzeyi yaşıların statülerini, sorunlarını ve beklentilerini belirlemede önemli yere sahiptir.

3.3.1.1. Memnuniyet Duyulan İlişkiler

Tablo 113: Cinsiyete Göre Eten Memnun Olma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	166	51	217	X ² =,065 P=,799
		Satır	76,5%	23,5%	100,0%	
		Sütun	49,6%	51,0%	49,9%	
	Kadın	Sayı	169	49	218	
		Satır	77,5%	22,5%	100,0%	
		Sütun	50,4%	49,0%	50,1%	
Toplam	Sayı	335	100	435		
	Satır	77,0%	23,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 114: Yaş Grubuna Göre Eten Memnun Olma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Yaş grupları	65-69	Sayı	185	51	236	X ² =9,91 P=,128
		Satır	78,4%	21,6%	100,0%	
		Sütun	55,2%	51,0%	54,3%	
	70-74	Sayı	82	23	105	
		Satır	78,1%	21,9%	100,0%	
		Sütun	24,5%	23,0%	24,1%	
	75-79	Sayı	35	9	44	
		Satır	79,5%	20,5%	100,0%	
		Sütun	10,4%	9,0%	10,1%	
	80-84	Sayı	19	13	32	
		Satır	59,4%	40,6%	100,0%	
		Sütun	5,7%	13,0%	7,4%	
	85-89	Sayı	13	3	16	
		Satır	81,3%	18,8%	100,0%	
		Sütun	3,9%	3,0%	3,7%	
	90-94	Sayı	1	0	1	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	,0%	,2%	
	95+	Sayı	0	1	1	
		Satır	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	1,0%	,2%	
Toplam	Sayı	335	100	435		
	Satır	77,0%	23,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

³⁹² Muhittin Korucu, (2011), *Evliliğimizde Aşk Olsun*, İstanbul: Tima Yayınları, s.1.

Tablo 115: kamet Yerine Göre E ten Memnun Olma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	I	Sayı	258	71	329	$X^2= 1,51$ $P=,219$
		Satır	78,4%	21,6%	100,0%	
		Sütun	77,0%	71,0%	75,6%	
	Köy	Sayı	77	29	106	
		Satır	72,6%	27,4%	100,0%	
		Sütun	23,0%	29,0%	24,4%	
Toplam	Sayı	335	100	435		
	Satır	77,0%	23,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 116: Medeni Haline Göre E ten Memnun Olma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evlü	Sayı	333	100	433	$X^2= ,60$ $P=,741$
		Satır	76,9%	23,1%	100,0%	
		Sütun	99,4%	100,0%	99,5%	
	Bekâr	Sayı	1	0	1	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	,0%	,2%	
	Dul	Sayı	1	0	1	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	,0%	,2%	
	Bo anmı	Sayı	333	100	433	
		Satır	76,9%	23,1%	100,0%	
		Sütun	99,4%	100,0%	99,5%	
Toplam	Sayı	335	100	435		
	Satır	77,0%	23,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 117: E itim Düzeyine Göre E ten Memnun Olma Durumu

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	41	15	56	$X^2= 3,37$ $P=,642$
		Satır	73,2%	26,8%	100,0%	
		Sütun	12,2%	15,0%	12,9%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	16	4	20	
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
		Sütun	4,8%	4,0%	4,6%	
	İlkokul	Sayı	153	37	190	
		Satır	80,5%	19,5%	100,0%	
		Sütun	45,7%	37,0%	43,7%	
	Ortaokul	Sayı	20	5	25	
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
		Sütun	6,0%	5,0%	5,7%	
	Lise	Sayı	65	24	89	
		Satır	73,0%	27,0%	100,0%	
		Sütun	19,4%	24,0%	20,5%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	40	15	55	
		Satır	72,7%	27,3%	100,0%	
		Sütun	11,9%	15,0%	12,6%	
Toplam	Sayı	335	100	435		
	Satır	77,0%	23,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Soruya verilen toplam 435 cevabın en yoğunluk toplayan kısmı, e ten memnun olunmasıdır (%77). Erkek ve kadınların yaklaşık %75'i e lerinden memnundur (T. 113).

E lerinden memnun olma düzeyi 75-79 yaş aralığında yüksektir. Bu soruya e i vefat etmiş veya e inden ayrılmış olan yaşlılar, e leriyle birlikte yaşadıkları zamanı dikkate alınarak yanıt vermişlerdir (T. 114).

İl merkezinde ve köyde yaşayanların yaklaşık %75'i e lerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir (T. 114). Farklı eğitim kurumlarından mezun olan yaşlıların da e lerinden memnun oldukları belirlenmiştir (T. 117). İlgili tabloyu vermeye gerek duymadan soru engel düzeyi, kronik hastalık ve bakıma muhtaçlıkla değerlendirildiğinde, engeli olan, kronik hastalığı olan ve bakıma muhtaç olan yaşlılarda, yüksek oranda e lerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Ki-Kare testi sonuçları da i kenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Bu soruda yaşlıların çoğunluğu e inden ikâyetçi olduğu konular olmasına rağmen evet seçeneğinde yoğunluk göstermektedir. Özetle; yaşlıların e lerinden memnun olma yüzdesi yüksektir. E ler arasında yaşanan kişiler arasında sorunların memnuniyet düzeyini çok etkilemediği görülmektedir.

3.3.1.2. ikâyetçi Olunan kişiler

Tablo 118: Cinsiyete Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular

Cinsiyet	Erkek	Kadın	Toplam	Hasta Olması	Yardımlı Olmaması	Unutulan Olması	Görevin Yapılmaması	Alınan Olması	çine Kapanık Olması	İsrarcı Olması	Sınırlı Olması	Engelli Olması	Savurgan Olması	Çok Konuşması	Değeri Verememesi	Mutsuz-Ümitsiz Olması	Tahammülün Az Olması	ikâyetim Yok	Tıttı	Kendine Bakılmaması	İtme Engelinin Olması	Toplam	Anlamlık
				Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Erkek	Sayı	15	3	6	10	12	4	8	38	5	16	28	6	7	11	60	12	5		253			
	Satır	5,9 %	1,2 %	2,4 %	4,0 %	4,7 %	1,6 %	3,2 %	15,0 %	2,0 %	6,3 %	11,1 %	2,4 %	2,8 %	4,3 %	23,7 %	4,7 %	2,0 %		100,0 %			
	Sütun	53,6 %	33,3 %	54,5 %	50,0 %	50,0 %	50,0 %	47,1 %	36,5 %	38,5 %	66,7 %	71,8 %	46,2 %	63,6 %	31,4 %	54,5 %	42,9 %	38,5 %	77,8 %	49,0 %			
Kadın	Sayı	13	6	5	10	12	4	9	66	8	8	11	7	4	24	50	16	8	2	263			
	Satır	4,9 %	2,3 %	1,9 %	3,8 %	4,6 %	1,5 %	3,4 %	25,1 %	3,0 %	3,0 %	4,2 %	2,7 %	1,5 %	9,1 %	19,0 %	6,1 %	3,0 %	0,8 %	100,0 %			
	Sütun	46,4 %	66,7 %	45,5 %	50,0 %	50,0 %	50,0 %	52,9 %	63,5 %	61,5 %	33,3 %	28,2 %	53,8 %	36,4 %	68,6 %	45,5 %	57,1 %	61,5 %	22,2 %	51,0 %			
Toplam	Sayı	28	9	11	20	24	8	17	104	13	24	39	13	11	35	110	28	13	9	516			
	Satır	5,4 %	1,7 %	2,1 %	3,9 %	4,7 %	1,6 %	3,3 %	20,2 %	2,5 %	4,7 %	7,6 %	2,5 %	2,1 %	6,8 %	21,3 %	5,4 %	2,5 %	1,7 %	100,0 %			
	Sütun	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tablo 119: Ya Grubuna Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular

Ya grupları			Hasta Olması	Yardım Etmemesi	Unutkan Olması	Görevini Yapmaması	Alınan Olması	çine Kapanık Olması	Isıracı Olması	Sinirli Olması	Engelli Olması	Savurgan Olması	Çok Konu ması	De er Vermemesi	Mutsuz-Umutluz Olması	Tahammülün Az Olması	ikâyetim Yok	Titiz	Kendime Bakmaması	itme Engelinin Olması	Toplam	Anlamlılık
65-69	Sayı	10	4	4	7	14	4	9	56	7	13	21	10	7	23	53	1	6	5	270	100,0%	
	Satır	3,7	1,5%	1,5	2,6	5,2	1,5	3,3	20,7	2,6	4,8	7,8	3,7	2,6	8,5	19,6	6	2	1	100,0%		
70-74	Sayı	10	2	1	5	4	2	2	25	2	8	11	2	2	5	28	5	6	2	122	100,0%	
	Satır	8,2	1,6%	,8%	4,1	3,3	1,6	1,6	20,5	1,6	6,6	9,0	1,6	1,6	4,1	23,0	4	4	1	100,0%		
75-79	Sayı	4	0	2	2	4	1	2	13	3	1	4	1	0	3	18	0	1	0	59	100,0%	
	Satır	6,8	,0%	3,4	3,4	6,8	1,7	3,4	22,0	5,1	1,7	6,8	1,7	,0%	5,1	30,5	,1	,1	,1	100,0%		
80-84	Sayı	4	2	4	4	0	1	1	8	0	2	3	0	0	1	8	1	0	2	41	100,0%	
	Satır	9,8	4,9%	9,8	9,8	,0%	2,4	2,4	19,5	,0%	4,9	7,3	,0%	,0%	2,4	19,5	2	,4	2	100,0%		
85-89	Sayı	0	1	0	1	2	0	3	2	1	0	0	0	0	1	2	3	5	0	21	100,0%	
	Satır	,0%	4,8%	,0%	4,8	9,5	,0%	14,3	9,5	4,8	,0%	,0%	,0%	4,8	9,5	14,3	2	,1	,1	100,0%		
90-94	Sayı	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	3	100,0%	
	Satır	,0%	,0%	,0%	33,3	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	33,3	33,3	,0%	,1	,1	100,0%		
Toplam	Sayı	28	9	11	20	24	8	17	104	13	24	39	13	11	35	110	2	1	9	516	100,0%	
	Satır	5,4	1,7%	2,1	3,9	4,7	1,6	3,3	20,2	2,5	4,7	7,6	2,5	2,1	6,8	21,3	5	2	1	100,0%		
		Sınan	100,	100,0%	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,0	100	1	1	1	100,0%

$\chi^2 = 118,89$
 $P = ,009$

Tablo 120: Medeni Haline Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular

Medeni hal		Hasta Olması	Yardım Etmemesi	Unutkan Olması	Görevini Yapmaması	Alınan Olması	çine Kapanık Olması	Isıracı Olması	Sinirli Olması	Engelli Olması	Savurgan Olması	Çok Konu ması	De er Vermemesi	Mutsuz-Umutluz Olması	Tahammülün Az Olması	ikâyetim Yok	Titiz	Kendime Bakmaması	itme Engelinin Olması	Toplam	Anlamlılık	
Evli	Sayı	21	9	9	15	1	4	16	69	10	19	36	10	10	31	100	25	1	9	4	100,0%	
	Satır	5,	2,1%	2,1%	3,6	4,	1,0	3,8	16,4	2,4	4,5%	8,6	2,4	2,4	7,4	23,8	5,9	2,	2,1	1		100,0%
Bekar	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	100,0%	
	Satır	,0	,0%	,0%	,0%	,0	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0	,0%	,0	,0%	1		100,0%
Dul	Sayı	7	0	2	5	7	4	1	34	3	5	3	3	1	4	9	3	1	0	9	100,0%	
	Satır	7,	,0%	2,2%	5,4	7,	4,3	1,1	37,0	3,3	5,4%	3,3	3,3	1,1	4,3	9,8%	3,3	1,	,0%	1		100,0%
Bo anmı	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	100,0%	
	Satır	,0	,0%	,0%	,0%	,0	,0%	,0%	50,0	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	2		100,0%
Toplam	Sayı	28	9	11	20	2	8	17	104	13	24	39	13	11	35	110	28	1	9	5	100,0%	
	Satır	5,4	1,7%	2,1	3,9	4,	1,6	3,3	20,2	2,5	4,7%	7,6	2,5	2,1	6,8	21,3	5,4	2,	1,7	1		100,0%
		Sınan	100,	100,0%	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,0	100	100	1	100	1	100,0%

$\chi^2 = 68,527$
 $P = ,051$

Tablo 121: kamet Yerine Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular

kamet yeri		Hasta Olması	Yardım Etmemesi	Unutkan Olması	Görevini Yapmaması	Alınan Olması	çine Kapanık Olması	Isıracı Olması	Sinirli Olması	Engelli Olması	Savurgan Olması	Çok Konu ması	De er Vermemesi	Mutsuz-Umutluz Olması	Tahammülün Az Olması	ikâyetim Yok	Titiz	Kendime Bakmaması	itme Engelinin Olması	Toplam	Anlamlılık	
koy	Sayı	18	8	7	13	15	3	15	63	11	20	29	10	5	24	84	2	1	8	3	100,0%	
	Satır	4,9	2,2%	1,9	3,6	4,1	,8%	4,1	17,3	3,0	5,5	8,0	2,7	1,4	6,6	23,1	5	3	2,2	1		100,0%
koy	Sayı	64	88,9%	63,6	65,0	62,5	37,5	88,2	60,6	84,6	83,3	74,4	76,9	45,5	68,6	76,4	7	8	88,9	7	100,0%	
	Satır	10	1	4	7	9	5	2	41	2	4	10	3	6	11	26	8	2	1	1		100,0%
Toplam	Sayı	28	9	11	20	24	8	17	104	13	24	39	13	11	35	110	2	1	9	5	100,0%	
	Satır	5,4	1,7%	2,1	3,9	4,7	1,6	3,3	20,2	2,5	4,7	7,6	2,5	2,1	6,8	21,3	5	2	1,7	1		100,0%
		Sınan	100,	100,0%	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,0	100	100	1	100	1	100,0%

$\chi^2 = 26,57$
 $P = ,065$

Tablo 122: E itim Düzeyine Göre E ten ikâyetçi Olunan Konular

		Hasta Olması	Yardım Etmemesi	Unutkan Olması	Görevini Yapmaması	Alınan Olması	çine Kapanık Olması	Israrçı Olması	Sinirli Olması	Engelli Olması	Savurgan Olması	Çok Konu ması	De er Vermemesi	Mutsuz-Umutсуz Olması	Tahammülün Az Olması	ikâyetim Yok	Titiz	Kendine Bakmaması	ime Engelinin Olması	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar	Sayı	7	1	1	6	2	0	2	23	1	1	2	0	1	5	15	1	0	1	69
		Satır	10,1%	1,4%	1,4	8,7	2,9	,0%	2,9%	33,3	1,4%	1,4	2,9	,0%	1,4%	7,2	21,7	1,4%	,0%	1,4	100,0
		Sütun	25,0%	11,1%	9,1	30,0	8,3	,0%	11,8%	22,1	7,7%	4,2	5,1	,0%	9,1%	14,	13,6	3,6%	,0%	11,1	13,4%
	Diplomasız	Sayı	3	1	1	2	0	0	1	6	3	0	3	0	0	1	4	5	1	0	31
		Satır	9,7%	3,2%	3,2	6,5	,0%	,0%	3,2%	19,4	9,7%	,0%	9,7	,0%	,0%	3,2	12,9	16,1%	3,2%	,0%	100,0
		Sütun	10,7%	11,1%	9,1	10,0	,0%	,0%	5,9%	5,8%	23,1	,0%	7,7	,0%	,0%	2,9	3,6	17,9%	7,7%	,0%	6,0%
	İlköğül	Sayı	9	3	6	6	8	4	10	39	4	12	19	5	1	12	53	9	6	3	209
		Satır	4,3%	1,4%	2,9	2,9	3,8	1,9	4,8%	18,7	1,9%	5,7	9,1	2,4	,5%	5,7	25,4	4,3%	2,9%	1,4	100,0
		Sütun	32,1%	33,3%	54,5	30,0	33,3	50,0	58,8%	37,5	30,8	50,	48,7	38,	9,1%	34,	48,2	32,1%	46,2	33,3	40,5%
	Ortaöğül	Sayı	1	0	2	1	3	3	1	6	1	2	2	2	0	2	4	2	2	1	35
		Satır	2,9%	,0%	5,7	2,9	8,6	8,6	2,9%	17,1	2,9%	5,7	5,7	5,7	,0%	5,7	11,4	5,7%	5,7%	2,9	100,0
		Sütun	3,6%	,0%	18,2	5,0	12,5	37,5	5,9%	5,8%	7,7%	8,3	5,1	15,	,0%	5,7	3,6	7,1%	15,4	11,1	6,8%
	Lise	Sayı	7	2	1	3	6	1	1	26	2	4	8	3	5	14	19	6	2	3	113
		Satır	6,2%	1,8%	,9%	2,7	5,3	,9%	,9%	23,0	1,8%	3,5	7,1	2,7	4,4%	12,	16,8	5,3%	1,8%	2,7	100,0
		Sütun	25,0%	22,2%	9,1	15,0	25,0	12,5	5,9%	25,0	15,4	16,	20,5	23,	45,5	40,	17,3	21,4%	15,4	33,3	21,9%
	Yükseköğül	Sayı	1	2	0	2	5	0	2	4	2	5	5	3	4	1	15	5	2	1	59
		Satır	1,7%	3,4%	,0%	3,4	8,5	,0%	3,4%	6,8%	3,4%	8,5	8,5	5,1	6,8%	1,7	25,4	8,5%	3,4%	1,7	100,0
		Sütun	3,6%	22,2%	,0%	10,0	20,8	,0%	11,8%	3,8%	15,4	20,	12,8	23,	36,4	2,9	13,6	17,9%	15,4	11,1	11,4%
Toplam	Sayı	28	9	11	20	24	8	17	104	13	24	39	13	11	35	110	28	13	9	516	
	Satır	5,4%	1,7%	2,1	3,9	4,7	1,6	3,3%	20,2	2,5%	4,7	7,6	2,5	2,1%	6,8	21,3	5,4%	2,5%	1,7	100,0	
	Sütun	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	

X₂ = 118,34
P = 0,10

Tablo 123: E ten ikâyetçi Olunan Konular Hakkında Nitel Görü me

Tahammülün Az Olması	lk e im 15 yıl önce öldü. Sonra yalnız kalmak istemedim. Benden 30 ya küçük ve iki küçük çocu u olan kadınla evlendim. Ama hastalık sonrasında engelli oldum. E im, bana bakmak zorunda. Çünkü sandalyeden, yataktan yalnız ba ima kalkamıyorum. Sürekli hastaneye gitmek zorundayız. Ona çok yük oluyorum. Bana tahammül edemiyor bir türlü. MÜLAKAT 6
Sinirli Olması	Köy yerindeyiz. 6 çocuk ve bir sürü torun var. Hanım çok çalı ıyor ve yoruluyor. O yüzden çok sinirli oluyor. MÜLAKAT 14 E im öldü. Ben çok aksi bir adamdım. Hanıma çok eziyet ettim. imdi yalnız kalınca onun kıymetini bildim ama sel köprüyü götürdü. MÜLAKAT 2
Hasta Olması Engelli Olması	kimizde hastayız. Bana hiç yardım etmez. Bana emir buyurması beni çok üzüyor. MULAKAT 12 E im 10 yıldır kanser hastası. Onun tedavisiyle çok u ra tık. Bir ev parası kadar para harcadık. Yakla ık 5 yıldır a ır engelli. Onunla sürekli ilgileniyorum, çocuk gibi bakıyorum. Ama artık yanından ayrılmamı hiç istemiyor. Kom uya bile gidemiyorum. Ona kızdı ında da ete indeki ta ları bo altıyor. Bana ba ırıp hakaret etmeye ba lıyor. Hastadır, engellidir diye alttan alıyorum ama daha çok üzerime çıkıyor. Ben bunu hak etmek için ne yaptım çok merak ediyorum. MÜLAKAT 4
Kendine Bakmaması	Kendini çocuklarına adadı. Onların pe inde ko maktan kendine bakmıyor. nsan hanımının bakımlı olmasını istiyor. Ya bende insanım. MÜLAKAT 8
Yardım Etmemesi	Hala evliyiz. Ama ayrı ya ıyoruz. Aslında bo anacaktık ama bu ya tan sonra olmaz artık dedik. Bana hiç bir konuda yardım etmezdi. En sonunda ben huzur evine yerle meye karar verdim. MÜLAKAT 7 E im hasta oldu u için bana yardım etmiyor. Ben de hastayım kendi i ini kendin yap diyor. Onun için ikâyetçiyim. MÜLAKAT 15 Çok genç ya ta öldü. Ama o zamanlar çocuklar küçükken bana hiç yardım etmez bir de ona hizmet etmemi beklledi. MÜLAKAT 13 E im öldü Onun kıymetini bilemedim. Yardım etmiyor diye kızır küserdim. Ama yoklu u daha zormu . Dul kalmak çok zor. Yıllarca kendini bilmez erkeklerle mücadele ettim. Gençli imde çok güzel bir kadındım. Benimle evlenmek isteyen, gönül e lendirmek isteyen çok oldu. Çocuklarıma kıyamadım ve bir daha evlenmedim. Allah kimsenin beyini ba ından eksik etmesin. MÜLAKAT 18

Tablo 123: E ten ikâyetçi Olunan Konular Hakkında Nitel Görü me (devamı)

De er Vermemesi	<p>E im öldü. Ama çok bencil birisiydi, bana hiç de er vermezdi. çkisi, kumarı vardı. Defalarca beni aldatıp durdu. Sonra iflas etti. Ben hastalık sahibi oldum. Ke ke bende onun gibi olsaydım. Sadece kendi hayatımı ya asaydım. Bu dünyada herkes kendisi için ya ıyor.</p> <p>MÜLAKAT 1</p> <p>Beyim öldü. Daha yeni evlenmi tik. O zamanlar iki tane bebemi dü ürmü tüm. Nedenini bilmiyordum. Mahallede bir kadın vardı. Hep iki günlü üne de olsa kızını beyime verece ini söyler dururmu . Bu durum beyimin kula ina gitmi . Erkek milleti, hemen gönlü kaymı . Kadını kuma olarak eve getirdi. Ama kadınında sevdi i varmı buna ra men oda zorla adamımla evlendi. Aynı evin içinde kar ı odalarda ya adık. Ben 4 çocuk yaptım o 6çocuk. Evde her gün kavga, gürültü eksik olmazdı. Bana bunları ya attı ı için ne kadar ekme ini yesem de onu asla affetmiyorum. Kadın çok cazgırdı. Benim çocuklarım zorlukla büyürken onun çocuklarının hepsi zengin oldu.</p> <p>MÜLAKAT 11</p>
E i titiz	<p>E im çok iyi, anlayı lıdır. Onu çok severim. Ama a ır ı ekilde titiz olmasından dolayı evde çok rahatsızlık duyuyorum. Oraya oturma, orada durma gibi sürekli beni tenkit ediyor. Bu durum çok canımı sıkıyor.</p> <p>MÜLAKAT 10</p> <p>Hanımın fakir bir aile kızıydı. Görgü kurallarını bilmezdi. Bende çok titiz ve kibar olmaya, ık giyinmeye özen gösteren bir adamdım. Ona bazı kuralları ö retirken çok kötü davrandım, eziyet ettim. Ama en kötüsü onu aldattım. Oda bu durumu ö renince bir daha beni affetmedi.</p> <p>MÜLAKAT 17</p>
ikâyetim yok	<p>E imle ben 16 ya ındayken evlendik. Çok iyi bir adamdı. Ne istersem hemen yapardı. Hep ık giyinmemi ve makyajlı bakımlı olmamı isterdi. Benim tüm kaprislerimi çekerdi. Harika biriydi. Yakla ık 15 yıl önce yemekten zehirlendi ve ölüverdi.</p> <p>MÜLAKAT 3</p> <p>E imle çok iyi anla ırdık. Zaman zaman onu istemeden kırır, pi man olurum. Sonra gider gönlünü alırdım. Ke ke ölmeseydi. Ya asaydı onun her iste ini yerine getirir, iyi niyetli dü ünür ve daha çok severdim. MÜLAKAT 9</p> <p>E im ölmeden önce her evlilikte oldu u gibi aramızda sorunlar olurdu. Ben bahçe i leriyle u ra mayı sevmezdim. Bu yüzden tartı ırdık. E im öldükten sonra çocuklarım bana bakmayınca, onlara a ır geldi im için yalnız ya amaya karar verdim. Yalnız kalınca e imi ne kadar sevdi imi anladım. Ke ke ya asaydı yine bana ba ırsaydı. Yalnız ya amak çok zor. E im olsaydı onun kıymetini çok iyi bilirdim. Çünkü önceden kıymetini bilmezdim. Ona çok yardım ederdim.</p> <p>MÜLAKAT 16</p>
Evlenmedim	<p>Ben gençli imde bir kıza a ıktım. Çok güzel bir kızdı. O zaman benim do ru düzgün i im yoktu. Gece hayatını da çok severdim. Ailesi de onu bana vermek istemedi. Oda bana kaçtı. Sonra ailesi geri gelip onu götürdü. Ba ka bir adamla evlendi. 1 ay sonrada intihar etti ve öldü. Onu çok sevmi tim ve asla evlenmedim.</p> <p>MÜLAKAT 5</p>

Ya lıların e lerinden ikâyetçi oldu u konulara bakıldı ında, e leriyle ya adıkları en büyük sorunun "e inin sinirli olması" oldu u açıkça görülmektedir (%20). Oranları az olmakla birlikte, "çok konu ması" (%7,6), "tahammülünün az olması" (%6,8), "titiz olması" (%5,4) ve "hasta olması" (%5,4) di er dikkat çeken konulardır. statiksel olarak, konular cinsiyetlerine, ya gruplarına ve e itim düzeylerine göre anlam düzeyi yüksek, ikamet ettikleri yerle im yerine ve medeni durumlarına göre anlam düzeyi dü üktür.

Bu soruya erkek ve kadın ya lılar benzer yanıtlar vermi tir. Kadınlar e lerinin sinirli olmasından, tahammülün az olmasından, titiz olmasından, erkekler ise e lerinin savurgan olmasından, çok konu masından, mutsuz/umutsuz olmasından ve i itme engeli olmasından ikâyetçi oldu unu belirtmi lerdir (T. 118). Ya gruplarına göre incelendi inde ya lıların e inden ikâyetçi oldu u farklı konular bulunmaktadır (T. 120). E itim düzeyine göre bakıldı ında ise okuryazar olmayan, diplomasız okuryazar

olan, ilkököl, ortaokul ve lise mezunları en fazla e linin sınırlı olmasından ikâyet ederken yükseköğretim/üniversite mezunları ise ikâyetinin olmadığını söylemektedir (T. 122). İlgili tabloyu vermeye gerek duymadan soru engel düzeyi, kronik hastalık ve bakıma muhtaçlıkla değerlendirildiğinde, engeli olan yaşlılar, kronik hastalığı olanlar ve bakıma muhtaç yaşlıların verdikleri yanıtlar sınırlı olmak seçeneğinde yoğunluk göstermektedir.

Yaşlıların e lerinden ikâyetçi olduğu konular farklılık gösterirken %21'inin ise ikâyetinin olmadığını belirlemiştir. Yaşlıların büyük kısmı e linin sınırlı olmasından ikâyet ederken, bu durum "yaşın ilerledikçe bireylerde psikolojik değişiklikler olduğu" bilgisıyla de örtülmektedir. Gerçekte, yaşlıların ikâyet konularının hepsi birbiri ile etkilemektedir. Yaşlılara tercih seçeneği sunulduğunda, bu konuların hepsine ilgi arttırma temayülü ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, ilk bakışta e ile doğrudan ilişkili görülmeyecek birçok problemin zihnen tanımlanması da göz ardı etmemek gerekir. Bu konuda yapılmış benzer çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin bir çalışmada; sosyal ve ekonomik düzeyi düşük yaşlıların, e leriyle olan ilişkilerinin bozulma nedenleri arasında sevgi ve saygının azalması, konumun yetersizlik olduğu tespit edilmiştir.³⁹³ Farklı bir çalışmada; örneklemi oluşturan yaşlıların e leriyle olan ilişkilerini cinsiyetin, yerleşim yerinin, sosyal ve ekonomik düzeyin, sağlık sorunlarının etkilediği saptanmıştır. Yaşlıların e leriyle yaşadıkları sorunlar arasında maddi sorunlar, çocuklarına ilişkin konular, harcamalar, sigara, alkol gibi alışkanlıklar bulunmaktadır.³⁹⁴

3.3.1.3. Evliliğe Yönelik Bir Değerlendirme

Yaşlılıkta medeni halin, bireyin toplum içindeki statüsü ve rolleri üzerinde etkisi bulunmaktadır. Her ülkede medeni hal henüz evlenmemiş, evli, yasal olarak ayrı veya boşanmış, dul vb. kategorilere ayrılmaktadır. Bazı toplumlarda (örneğin Kenya vb.) ise çok e liliğin yasal bir birlik olarak kabul edilmektedir. Avrupa'daki bazı ülkelerde ise evlilik birliği olmadan birlikte yaşamak, Latin Amerika'da ise anlaşılmaz evlilikler yaygındır.³⁹⁵ Evlilik birliği özel bir statüsü olmasına rağmen yaşlılar arasında evli kalma

³⁹³ Baran Görgün, 2005, *a.g.e.*, s.273.

³⁹⁴ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, *a.g.e.*, ss.165-166.

³⁹⁵ De Vos- Schwartzman., *a.g.m.*, ss. 476-478.

olasılı mın azaldı ı görülmektedir.³⁹⁶ Ya lılar açısından evli olmak, düzenli bir gelirin sa lanması, duygusal doyumun olması ve ho a giden aktivitelere katılma ansı için önemlidir.³⁹⁷ Dul ya lılar, en önemli manevi ve maddi desteklerini kaybetmi tir. Bu yüzden ya lılarda yalnız kalma ve fakirlik büyük problemdir. Bu nedenle depresyon (yalnızlık, üzüntü, e lence kapasitesinin azalması vb.) belirtileri görülebilmektedir.³⁹⁸ Bu konuda yapılan bir çalı mada, evli olan ya lıların, bekâr ve dul olan ya lılara göre ya ama ba lılık düzeylerinin yüksek oldu u tespit edilmi tir.³⁹⁹ Eldeki ara tırmada ise ya lıların %58,6'sının evli, %2,6'sinin bekâr ve %37,4'ünün dul oldu u tespit edilmi tir. Ya lıların e iyle olan ili kilerinden memnuniyet düzeyi oldukça yüksektir. Burada önemli olan e iyle ili kilerindeki süre ve kalitedir. Bireylerin evliliklerinin ilk dönemlerinde sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Özellikle sorunlar anlayı sızlık, sinirlilik, iddet, sadakatsizlik, ekonomik sorunlar vb.dir. Bireyler ya landıkça sorunların niteli inde de de i me ya anmaktadır. Bu sorunlardan bazıları e in hasta olması, yardım etmemesi, görevlerini yapmaması, engelli olması, çok konu ması vb.dir. E ler zaman içinde sorun ya amamak için neler yapması gerekti ini ö renmi tir. Bu konuyla ilgili tabloda, ya lıların e leriyle uyumlu geçinmek için buldukları çözüm yolları bulunmaktadır.

Tablo 124: Cinsiyete Göre E le Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler

Cinsiyet	Erke k	Kadı n	Toplam	Sabırlı olmak	Sakin olmak	yi niyetli davranmak	Yüksek sesle konu mak	Konu ulanı dinlemek	Anlayı lı olmak	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Az konu mak	Bilmiyorum	Bakıcı tutulmalı	Onunla evlenemeliydi m	Ho görüli olmak	Toplam	Anla mhlık
				Sayı	42	45	19	14	20	74	10	38	8	16	4	3	5	298
Satır	14,1	15,1%	6,4%	4,7%	6,7%	24,8	3,4%	12,8%	2,7%	5,4%	1,3%	1,0%	1,7%	100,0				
Sütun	44,2	39,8%	43,2%	58,3%	35,1%	47,4	34,5%	64,4%	38,1%	30,8	23,5%	20,0	38,5%	42,9				
Sayı	53	68	25	10	37	82	19	21	13	36	13	12	8	397				
Satır	13,4	17,1%	6,3%	2,5%	9,3%	20,7	4,8%	5,3%	3,3%	9,1%	3,3%	3,0%	2,0%	100,0				
Sütun	55,8	60,2%	56,8%	41,7%	64,9%	52,6	65,5%	35,6%	61,9%	69,2	76,5%	80,0	61,5%	57,1				
Sayı	95	113	44	24	57	156	29	59	21	52	17	15	13	695				
Satır	13,7	16,3%	6,3%	3,5%	8,2%	22,4	4,2%	8,5%	3,0%	7,5%	2,4%	2,2%	1,9%	100,0				
Sütü	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

³⁹⁶ Özgür Arun-Banu Karademir Arun, (2011), Türkiye'de Ya lı Kadının En Büyük Sorunu: Dulluk. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 10, S.4, ss .1515-1518.

³⁹⁷ Baoshan- Juan., a.g.m., s. 851.

³⁹⁸ De Vos-Schwartzman., a.g.m., s. 485.

³⁹⁹ De Vos- Schwartzman., a.g.m., s. 475.

Tablo 125: Ya Grubuna Göre E le Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Sabırlı olmak	Sakin olmak	yi niyetli davranmak	Yüksek sesle konu mak	Konu ulanı dinlemek	Anlayı lı olmak	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Az konu mak	Bilmiyorum	Bakıcı tutulmalı	Onulla evlenmemeliydim	Ho görülü olmak	Toplam	Anlamlılık	
Ya grupları	65-69	Sayı	59	57	24	8	27	70	10	34	10	17	6	9	4	335	X ² =94,29 P=,040
		Satır	17,6	17,0%	7,2%	2,4%	8,1%	20,9%	3,0%	10,1%	3,0%	5,1%	1,8%	2,7%	1,2%	100,0	
		Sütun	62,1	50,4%	54,5%	33,3%	47,4%	44,9%	34,5%	57,6%	47,6%	32,7%	35,3%	60,0%	30,8%	48,2%	
	70-74	Sayı	20	25	9	9	11	38	8	13	2	10	6	3	3	157	
		Satır	12,7	15,9%	5,7%	5,7%	7,0%	24,2%	5,1%	8,3%	1,3%	6,4%	3,8%	1,9%	1,9%	100,0	
		Sütun	21,1	22,1%	20,5%	37,5%	19,3%	24,4%	27,6%	22,0%	9,5%	19,2%	35,3%	20,0%	23,1%	22,6%	
	75-79	Sayı	8	12	6	3	8	21	7	3	5	13	2	1	3	92	
		Satır	8,7%	13,0%	6,5%	3,3%	8,7%	22,8%	7,6%	3,3%	5,4%	14,1%	2,2%	1,1%	3,3%	100,0	
		Sütun	8,4%	10,6%	13,6%	12,5%	14,0%	13,5%	24,1%	5,1%	23,8%	25,0%	11,8%	6,7%	23,1%	13,2%	
	80-84	Sayı	7	12	2	3	5	20	2	8	1	7	2	1	2	72	
		Satır	9,7%	16,7%	2,8%	4,2%	6,9%	27,8%	2,8%	11,1%	1,4%	9,7%	2,8%	1,4%	2,8%	100,0	
		Sütun	7,4%	10,6%	4,5%	12,5%	8,8%	12,8%	6,9%	13,6%	4,8%	13,5%	11,8%	6,7%	15,4%	10,4%	
	85-89	Sayı	1	5	1	1	6	7	2	0	2	5	1	1	1	33	
		Satır	3,0%	15,2%	3,0%	3,0%	18,2%	21,2%	6,1%	,0%	6,1%	15,2%	3,0%	3,0%	3,0%	100,0	
		Sütun	1,1%	4,4%	2,3%	4,2%	10,5%	4,5%	6,9%	,0%	9,5%	9,6%	5,9%	6,7%	7,7%	4,7%	
90-94	Sayı	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4		
	Satır	,0%	50,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0		
	Sütun	,0%	1,8%	4,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,6%		
Toplam	Sayı	95	113	44	24	57	156	29	59	21	52	17	15	13	695		
	Satır	13,7	16,3%	6,3%	3,5	8,2%	22,4	4,2%	8,5%	3,0%	7,5%	2,4%	2,2%	1,9%	100,0		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 126: kamet Yerine Göre E le Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Sabırlı olmak	Sakin olmak	yi niyetli davranmak	Yüksek sesle konu mak	Konu ulanı dinlemek	Anlayı lı olmak	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Az konu mak	Bilmiyorum	Bakıcı tutulmalı	Onulla evlenmemeliydim	Ho görülü olmak	Toplam	Anlamlılık	
kamet yeri	I	Sayı	61	78	29	20	38	115	25	40	15	39	12	10	9	491	X ² =9,75 P=,638
		Satır	12,4%	15,9%	5,9%	4,1%	7,7%	23,4	5,1%	8,1%	3,1%	7,9%	2,4%	2,0%	1,8%	100,0	
		Sütun	64,2%	69,0%	65,9%	83,3	66,7%	73,7	86,2%	67,8%	71,4%	75,0%	70,6%	66,7%	69,2	70,6%	
	Köy	Sayı	34	35	15	4	19	41	4	19	6	13	5	5	4	204	
		Satır	16,7%	17,2%	7,4%	2,0%	9,3%	20,1	2,0%	9,3%	2,9%	6,4%	2,5%	2,5%	2,0%	100,0	
		Sütun	35,8%	31,0%	34,1%	16,7	33,3%	26,3	13,8%	32,2%	28,6%	25,0%	29,4%	33,3%	30,8	29,4%	
Toplam	Sayı	95	113	44	24	57	156	29	59	21	52	17	15	13	695		
	Satır	13,7	16,3%	6,3%	3,5%	8,2%	22,4	4,2%	8,5%	3,0%	7,5%	2,4%	2,2%	1,9%	100,0		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 127: Medeni Haline Göre E le Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Sabırlı olmak	Sakin olmak	yi niyetli davranmak	Yüksek sesle konu mak	Konu ulanı dinlemek	Anlayı t olmak	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Az konu mak	Bilmiyorum	Bakıcı tutulmalı	Onunla evlenmeliydim	Ho görüli olmak	Toplam	Anlamlılık	
Medeni hal	Evi	Sayı	61	78	29	20	38	115	25	40	15	39	12	10	9	491	X ² = 79,34 P=,000
		Satır	12,4 %	15,9%	5,9%	4,1 %	7,7%	23,4%	5,1 %	8,1%	3,1%	7,9 %	2,4%	2,0%	1,8 %	100,0%	
		Sütun	64,2 %	69,0%	65,9%	83,3 %	66,7%	73,7%	86,2 %	67,8%	71,4%	75,0 %	70,6%	66,7%	69,2 %	70,6%	
	Bekar	Sayı	34	35	15	4	19	41	4	19	6	13	5	5	4	204	
		Satır	16,7 %	17,2%	7,4%	2,0 %	9,3%	20,1%	2,0 %	9,3%	2,9%	6,4 %	2,5%	2,5%	2,0 %	100,0%	
		Sütun	35,8 %	31,0%	34,1%	16,7 %	33,3%	26,3%	13,8 %	32,2%	28,6%	25,0 %	29,4%	33,3%	30,8 %	29,4%	
	Dul	Sayı	61	78	29	20	38	115	25	40	15	39	12	10	9	491	
		Satır	12,4 %	15,9%	5,9%	4,1 %	7,7%	23,4%	5,1 %	8,1%	3,1%	7,9 %	2,4%	2,0%	1,8 %	100,0%	
		Sütun	64,2 %	69,0%	65,9%	83,3 %	66,7%	73,7%	86,2 %	67,8%	71,4%	75,0 %	70,6%	66,7%	69,2 %	70,6%	
	Bo anrı	Sayı	34	35	15	4	19	41	4	19	6	13	5	5	4	204	
		Satır	16,7 %	17,2%	7,4%	2,0 %	9,3%	20,1%	2,0 %	9,3%	2,9%	6,4 %	2,5%	2,5%	2,0 %	100,0%	
		Sütun	35,8 %	31,0%	34,1%	16,7 %	33,3%	26,3%	13,8 %	32,2%	28,6%	25,0 %	29,4%	33,3%	30,8 %	29,4%	
Toplam	Sayı	95	113	44	24	57	156	29	59	21	52	17	15	13	695		
	Satır	13,7 %	16,3%	6,3%	3,5 %	8,2%	22,4%	4,2 %	8,5%	3,0%	7,5 %	2,4%	2,2%	1,9 %	100,0%		
	Sütun	100,0 %	100,0%	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0%	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0%		

Tablo 128: E itim Düzeyine Göre E le Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Sabırlı olmak	Sakin olmak	yi niyetli davranmak	Yüksek sesle konu mak	Konu ulanı dinlemek	Anlayı t olmak	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Az konu mak	Bilmiyorum	Bakıcı tutulmalı	Onunla evlenmeliydim	Ho görüli olmak	Toplam	Anlamlılık	
E itim düzeyi	Okuryazar	Sayı	8	19	7	6	9	33	6	6	9	13	3	4	3	126	X ² = 84,16 P=,022
		Satır	6,3 %	15,1%	5,6%	4,8%	7,1%	26,2 %	4,8%	4,8%	7,1%	10,3 %	2,4%	3,2%	2,4%	100,0 %	
		Sütun	8,4 %	16,8%	15,9%	25,0 %	15,8%	21,2 %	20,7%	10,2%	42,9%	25,0 %	17,6%	26,7%	23,1 %	18,1%	
	Diplomasız	Sayı	7	6	6	3	6	7	1	5	1	7	5	0	2	56	
		Satır	12,5 %	10,7%	10,7%	5,4%	10,7%	12,5 %	1,8%	8,9%	1,8%	12,5 %	8,9%	,0%	3,6%	100,0 %	
		Sütun	7,4 %	5,3%	13,6%	12,5 %	10,5%	4,5%	3,4%	8,5%	4,8%	13,5 %	29,4%	,0%	15,4 %	8,1%	
	İk	Sayı	36	41	16	8	16	59	12	24	7	24	4	7	7	261	
		Satır	13,8 %	15,7%	6,1%	3,1%	6,1%	22,6 %	4,6%	9,2%	2,7%	9,2%	1,5%	2,7%	2,7%	100,0 %	
		Sütun	37,9 %	36,3%	36,4%	33,3 %	28,1%	37,8 %	41,4%	40,7%	33,3%	46,2 %	23,5%	46,7%	53,8 %	37,6%	
	Orta	Sayı	11	7	1	1	4	12	2	0	2	3	1	2	1	47	
		Satır	23,4 %	14,9%	2,1%	2,1%	8,5%	25,5 %	4,3%	,0%	4,3%	6,4%	2,1%	4,3%	2,1%	100,0 %	
		Sütun	11,6 %	6,2%	2,3%	4,2%	7,0%	7,7%	6,9%	,0%	9,5%	5,8%	5,9%	13,3%	7,7%	6,8%	
	Lise	Sayı	23	24	9	4	15	30	3	17	2	3	4	0	0	134	
		Satır	17,2 %	17,9%	6,7%	3,0%	11,2%	22,4 %	2,2%	12,7%	1,5%	2,2%	3,0%	,0%	,0%	100,0 %	
		Sütun	24,2 %	21,2%	20,5%	16,7 %	26,3%	19,2 %	10,3%	28,8%	9,5%	5,8%	23,5%	,0%	,0%	19,3%	
	Yüksekok	Sayı	10	16	5	2	7	15	5	7	0	2	0	2	0	71	
		Satır	14,1 %	22,5%	7,0%	2,8%	9,9%	21,1 %	7,0%	9,9%	,0%	2,8%	,0%	2,8%	,0%	100,0 %	
		Sütun	10,5 %	14,2%	11,4%	8,3%	12,3%	9,6%	17,2%	11,9%	,0%	3,8%	,0%	13,3%	,0%	10,2%	
	Toplam	Sayı	95	113	44	24	57	156	29	59	21	52	17	15	13	695	
		Satır	13,7 %	16,3%	6,3%	3,5%	8,2%	22,4 %	4,2%	8,5%	3,0%	7,5%	2,4%	2,2%	1,9%	100,0 %	
		Sütun	100,0 %	100,0%	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0%	100,0 %	100,0 %	100,0%	100,0%	100,0 %	100,0%	

Tablo 129: E ile Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görüşme

iyi geçinmeye çalışmak	Elimden geldi ince, hiç sesimi çıkarmadan ne isterse yapmaya çalışıyorum. MÜLAHAT 12 Birbirimize saygı ve sevgide kusur etmezdik. O yüzden hep mutluyduk. Keke ya asaydı. MÜLAHAT 3 İimdi ya asaydı ona asla eziyet etmezdim. MÜLAHAT 2 E imin huyunu sevmiyorum. Ama aramızda sorun olmaması için iyi geçinmeye çalışıyorum. MÜLAHAT 10
Bakıcı tutulmalı	Valla sorun olmaması için ben sakinle tirici ilaç içiyorum, ona da içiriyorum. Bana baırınca dinlemiyorum. Ama ona bakacak birini tutabilirsem o zaman rahat edeceğim. Heim kocama hem de i ime yeti emiyorum. MÜLAHAT 4
Sakin olmak	Ona o kadar yük oluyorum ki hiçbir şey diyemiyorum. Ne zaman para isterse veriyorum, onu kızdırmıyorum, ne derse sakince dinliyorum. Ama bu kadar genç kadınla evlenmesem iyi olacaktı . MÜLAHAT 6 Yıllarca e imi idare ettim. Her konuda sakin davrandım. Ama sonra artık yeter dedim. MÜLAHAT 7
Konu ulanı dinlemek	Ona kar ı sakin ve sevecen davranıyorum. O ba ırınca da kar ılık vermeden onu dinliyorum. MÜLAHAT 14 Hanımla sorun ya amamak için öncelikle konu anı dinlemek lazım. Biri konu urken öbürü sessiz kalmalı. Hanım çocukları kendi haline bırakmalı ve kendine zaman ayırmalı. MÜLAHAT 8
Anlayılı olmak	iyi davranmak, anlayılı göstermek gerekir. Çekebilirsen de a k olsun. MÜLAHAT 1 Daıa anlayılı olmak lazım . MÜLAHAT 13 Keıdi i imi kendim yaparak anlayılı olmaya çalışıyorum. MÜLAHAT 15
Sabırlı olmak	Ne yapacağım ki. Kocamın di er hanımıyla aynı evde ya adım. Adam kadının odasına gitse de yanıma gelse de ne duydum, ne gördüm, ne konu tum. İimdi de dertten hastalık sahibi oldum. MÜLAHAT 11
iyi niyetli davranmak	Ona saygı ve sevgi içinde hatalarını tatlılıkla söylemem ve onunda hatalarının olabileceğini fark etmem gerekirdi. Ama ben her zaman hatasız, dört dörtlük birini aradım durdum. MÜLAHAT 17 Ya asaydı onun her iste ini yerine getirir, iyi niyetli dü ünür ve daha çok severdim. MÜLAHAT 9
Ho görülü olmak	E im olsaydı onun kıymetini çok iyi bilirdim. Çünkü önceden kıymetini bilmezdim. Ona çok yardım ederdim. Ho görülü olurdu. MÜLAHAT 16

Ya lıların e leriyle arasında sorun olmaması için yapılması gerektiğini düşündükleri konulara bakıldığında, kadın ya lılar anlayılı olmak, sakin olmak, sabırlı olmak ve konu ulanı dinlemek konularına, erkek ya lılar ise anlayılı olmak, sabırlı olmak ve iyi geçinmeye çalışmak konularına yoğunluk göstermektedir. Erkeklerin %1'i ve kadınların %3'ü "O'nunla evlenmemeliydim" yanıtını vermiştir. Bu cevabı veren ya lıların evliliklerini sorguladıkları açıkça görülmektedir. Kentsel alanda ya ayanlar kırsal alanda ya ayanlara göre, evli olanlar di er medeni durumlara sahip olanlara göre çözüme yönelik yanıtlara yoğunla tılı görülmektedir. Son olarak ya lıların e ile olan

sorun çözümü için önerdikleri konuları e itim durumu açısından kar ıla tırıldı nda, diplomasız okuryazar ve ortaokul mezunu olanların sayıları az oldu u için beyanlarında sapma bulunmaktadır.

Ancak di er e itim kademelerine bakıldı nda, benzer oranlar bulunmaktadır. Tabloda görülebilece i gibi, farklı e itim kademelerinde bulunan ya lıların verdi i yanıt "anlayı lı olmak" üzerinde yo unla maktadır. E iyle sorun olmaması için yapılması gerekenler, ya lının evlili ine ve e ine gösterdi i sevgi, saygı ve ilginin, ki isel özelliklerine de ba lı oldu unu bize göstermektedir. Ki kare testine göre, konunun cinsiyet, ya grubu, medeni ve e itim durumu kar ıla tırılmasında anlam düzeyinin yüksek, ikamet yerine göre anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

3.3.2. Çocukları ile Kurdukları li kiler

Ya lılarda ortaya çıkan fizyolojik, psikolojik, ekonomik ve sosyal de i imler nedeniyle ya lılar çocuklarına yakın yerde ve mülkiyeti kendisine ait olan konutta ya amayı tercih etmektedir. Ancak ya lıların aynı konutta çocuklarıyla birlikte ya aması ve belirli zamanlarda bir araya gelindi inde ya anan ku ak çatı masından ve ekonomik iddetten daha fazla etkilenmektedir.

3.3.2.1. Çocuklarıyla Birlikte kamet Etme Durumu

Tablo 130: Çocuklarıyla Birlikte kamet Etme Düzeyi

Çocuk Sayısı	1	2	3	4	5	6	7	8	Toplam
Aynı Binada Ya ayan Çocuk Sayısı									
Sayı	161	49	10	1	1	-	-	-	222
Yüzde (%)	21,8	6,6	1,4	0,1	0,1	-	-	-	30
Kümülatif Yüzde (%)	72,5	94,6	99,1	99,5	100	-	-	-	
Aynı Sokakta Ya ayan Çocuk Sayısı									
Sayı	156	68	11	4	2	-	-	-	241
Yüzde (%)	21,1	9,2	1,5	0,5	0,3	-	-	-	32,6
Kümülatif Yüzde (%)	64,7	92,9	97,5	99,2	100	-	-	-	
Aynı Mahallede Ya ayan Çocuk Sayısı									
Sayı	122	40	7	1	0	0	-	-	170
Yüzde (%)	16,5	5,4	0,9	0,1	0	0	-	-	23
Kümülatif Yüzde (%)	71,8	95,3	99,4	100	0	0	-	-	
Aynı Kentte Ya ayan Çocuk Sayısı									
Sayı	153	136	61	22	4	5	2	1	384
Yüzde (%)	20,7	18,4	8,2	3	0,5	0,7	0,3	0,1	51,9
Kümülatif Yüzde (%)	39,8	75,3	91,1	96,9	97,9	99,2	99,7	100	

Örneklemin %30'u, yani 222 ya lı birey, çocuklarından en az biriyle aynı binada ya amaktadır. Bu konuda ya lıların vermi oldu u yanıtlar incelendi inde; bir çocu u ile aynı binada ya ayan ya lı oranı, verilen cevaplar içerisinde en yüksek ini

olu turmaktadır. Bir çocu u ile aynı binada ya ayanlar açısından, kadınlar %61,3, erkekler %38,7 oranında frekans toplamı tır. Genellikle ya lıların çocuklarından biriyle aynı binada oturması her iki nesil için kolaylıklar sa lamaktadır. Ya lı birey torununun sorumlulu u vb. i lerle ilgilenirken çocuklar da ebeveynlerinin fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını kar ılamasında yardımcı olmaktadır. Köyde ya ayanlar arasında aynı binada ya ama düzeyi dü üktür.

Çünkü köy yerle imlerinde konut tipi, müstakil konut eklindedir. Bu nedenle ya lılar ve çocuklar birbirlerine mekânsal olarak yakın yerlerde ya amayı tercih etmektedir.

İgili tabloyu vermeye gerek duymadan soru cinsiyet ve ikamet yeri de i keniyile de erlendirildi inde, bir çocu u ile aynı sokakta ya ayanlar açısından, kadınlar %61 ve erkekler %39 oranında frekans toplamı tır. Köyde ve il merkezinde ya ayanlar arasında çocuklarıyla aynı ya da birkaç sokak ötelinde oturma frekansları benzerlik göstermektedir.

170 ya lı birey, çocuklarından en az biriyle aynı mahallede ya amaktadır. Bir çocu u ile aynı mahallede ya ayanlar açısından, kadınlar %56,5 ve erkekler %43,5 oranında frekans toplamı tır. Köyde ve ilde ya ayanlar arasında çocuklarıyla aynı mahallede oturma frekansları benzerlik göstermektedir.

384 ya lı birey çocuklarından en az biriyle aynı kentte, ilçede, köyde ya amaktadır. Bir çocu u ile aynı kentte, ilçede, köyde ya ayanlar açısından, kadınlar ve erkekler aynı frekansı toplamı tır. İl merkezinde ya ayanların yakla ık %70'i çocuklarıyla aynı kentte iken, köyde bu oran azalmaktadır. Bu durumun nedeninin, köyde ikamet eden ya lı bireyin çocuklarının okul, i , evlilik vb. nedenlerden dolayı il merkezinde ikamet etmesi oldu u dü ünülmektedir.

Ya lı yakınlarının, ya lıların fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunlarına yardımcı olmak amacıyla onlarla aynı evde veya yakın ikamet yerlerinde ya amayı dü ündükleri bazı çalı malarda tespit edilmi tir.⁴⁰⁰

⁴⁰⁰ Baran Görgün, 2005, *a.g.e.*, s.273.

3.3.2.2. Yardımla ma li kileri

Tablo 131: Çocuklarından Para Yardımı Alma Düzeyi

Çocuklarından Para Yardımı Alma Düzeyi	Ya Grubu		Çocuklarıyla li kisinden Memnuniyet Düzeyi			Anlamlılık		
			Memnunum	Memnun De ilim	Toplam			
Evet	65-69	Sayı	68	33	101	$X^2 = 8,388$ $P = ,754$		
		Satır	67,3%	32,7%	100,0%			
	70-74	Sayı	41	8	49			
		Satır	83,7%	16,3%	100,0%			
	75-79	Sayı	16	9	25			
		Satır	64,0%	36,0%	100,0%			
	80-84	Sayı	26	10	36			
		Satır	72,2%	27,8%	100,0%			
	85-89	Sayı	8	2	10			
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%			
	90-94	Sayı	1	0	1			
		Satır	100,0%	0,0%	100,0%			
	95+	Sayı	1	0	1			
		Satır	100,0%	0,0%	100,0%			
	Toplam	Sayı	161	62	223			
		Satır	72,2%	27,8%	100,0%			
	Hayır	65-69	Sayı	165	57		222	$X^2 = 16,499$ $P = ,169$
			Satır	74,3%	25,7%		100,0%	
70-74		Sayı	82	27	109			
		Satır	75,2%	24,7%	100,0%			
75-79		Sayı	45	20	65			
		Satır	69,2%	30,8%	100,0%			
80-84		Sayı	33	9	42			
		Satır	78,6%	21,4%	100,0%			
85-89		Sayı	18	7	24			
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%			
90-94		Sayı	0	3	3			
		Satır	0,0%	100%	100,0%			
95+		Sayı	1	0	1			
		Satır	100,0%	0,0%	100,0%			
Toplam		Sayı	344	122	466			
		Satır	73,8%	26,2%	100,0%			

Tablo 132: Çocuklarına Para Yardımı Yapma Düzeyi

Çocuklarına Para Yardımı Yapma Düzeyi	Ya Grubu		Çocuklarıyla li kisinden Memnuniyet Düzeyi			Anlamlılık
			Memnunum	Memnun De ilim	Toplam	
Evet	65-69	Sayı	155	56	212	$X^2 = 4,050$ $P = ,945$
		Satır	73,1%	26,9%	100,0%	
	70-74	Sayı	65	17	82	
		Satır	79,3%	20,6%	100,0%	
	75-79	Sayı	39	12	51	
		Satır	76,5%	23,6%	100,0%	
	80-84	Sayı	32	9	41	
		Satır	78,0%	22,0%	100,0%	
	85-89	Sayı	14	5	19	
		Satır	73,7%	26,3%	100,0%	
	90-94	Sayı	1	0	1	
		Satır	100,0%	0,0%	100,0%	
Toplam	Sayı	306	100	406		
	Satır	75,4%	24,7%	100,0%		
Hayır (p)	65-69	Sayı	80	33	113	$X^2 = 22,219$ $P = ,035$
		Satır	70,8%	29,2%	100,0%	
	70-74	Sayı	57	18	75	
		Satır	76,0%	24,0%	100,0%	
	75-79	Sayı	22	12	39	
		Satır	56,4%	43,6%	100,0%	
	80-84	Sayı	27	9	36	
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
	85-89	Sayı	12	3	15	
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
	90-94	Sayı	0	3	3	
		Satır	0,0%	100%	100,0%	
	95+	Sayı	2	0	2	
		Satır	100,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	200	83	283	
		Satır	70,7%	29,4%	100,0%	

Ya lıların çocuklarıyla dayanı ma ili kisini tasvir etmek için çocuklarından aldıkları para yardımı ve çocuklarına yaptıkları para yardımı de i kenleri iki tablo halinde sunulmu tur. Tablolarda, ilgili sorulara cevap veren 689 ya lının görü leri bulunmaktadır. De i kenler incelendi inde, çocuklarıyla ili kisinden memnun olan ya lıların oldukça önemli bir oranının çocuklarına para yardımı yaptı ı görülmektedir (%75,4). Çocuklarıyla ili kisinden memnun olmayan ya lıların ise, %24,7 gibi cüz'i bir kısmı çocuklarına yardım etmektedir. Öte yandan çocuklarına para yardımı yapmayan ya lıların da çocuklarından memnun olduklarını görmekteyiz (%70,7). Çocuklarına para yardımı yapan ya lıların %80,1'i u anda çalı mamaktadır. İgili tabloyu vermeye gerek duymadan soru gelir düzeyi ve gayrimenkul durumuna göre de erlendirildi inde, gelir düzeyi 501-1000 TL arasında de i en ya lıların çocuklarına para yardımı yapma düzeyi yüksektir (%21,6). Özellikle kendi evine sahip olan ve ev dı nda gayrimenkulü olan ya lıların soruya verdikleri yanıt "evet" seçene inde yo unlama ktadır.

Örnekleme, çocuklarından para yardımı alan ya lıların %72,2'si çocuklarıyla ili kisinden memnun, %26,9'u ise memnun de ildir. Çocuklarından para yardımı almayan ya lıların %73,8'de çocuklarıyla ili kisinden memnundur. uanda çalı mayan ya lıların 197'si çocuklarından para yardımı alırken, 392'si ise herhangi bir para yardımı almamaktadır.

Di er yandan u anda çalı an ya lıların yakla ık %12'si çocuklarından para yardımı almaktadır. Durum eve giren gelir düzeyine göre ele alındı nda ise; gelir düzeyi 1001-1500 TL arasında olanlar çocuklarından maddi destek almaktadır (%23,5). Ki Kare testi sonuçları da çocuklarına para yardımı yapmama de i keninin anlamlı, di er de i kenlerinin de anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Bu tabloda dikkat çekici nokta para yardımı alan ve yapan ya lılar ile para yardımı almayan ve yapmayan ya lıların çocuklarından memnun oldu u görülmektedir. Bazı ya lıların aile içi özelli i olan konularda yorum yapmaktan kaçındı ı ve soruyu tarafsız cevap vermedi i dü ünülmü tür. Di er yandan bazı ya lıların ise çocuklarından gerçekten memnun oldu u gözlenmi tir.

3.3.2.3. Ziyaret li kileri

Aile üyeleriyle olan ili kiler, toplumsal i levleri zayıflamı olan ya lıları hayata ba layan en önemli ba dır. Bu nedenle çocukların ya lı ebeveynlerini ziyaret etmesi ya am memnuniyeti ve sosyal ili kilerin sürdürülmesi açısından önemlidir.

Tablo 133: Cinsiyete Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı ı

			Günde 1-2 kez	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Yılda 1-2 kez	Görü müyor	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	105	75	53	27	5	265	$\chi^2=10,96$ P=,027
		Satır	39,6%	28,3%	20,0%	10,2%	1,9%	100,0%	
		Sütun	37,2%	53,2%	44,5%	40,3%	31,3%	42,4%	
	Kadın	Sayı	177	66	66	40	11	360	
		Satır	49,2%	18,3%	18,3%	11,1%	3,1%	100,0%	
		Sütun	62,8%	46,8%	55,5%	59,7%	68,8%	57,6%	
Toplam	Sayı	282	141	119	67	16	625		
	Satır	45,1%	22,6%	19,0%	10,7%	2,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 134: Ya Grubuna Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı ı

			Günde 1-2 kez	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Yılda 1-2 kez	Görü müyor	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	131	75	60	31	5	302	$\chi^2=30,06$ P=,182
		Satır	43,4%	24,8%	19,9%	10,3%	1,7%	100,0%	
		Sütun	46,5%	53,2%	50,4%	46,3%	31,3%	48,3%	
	70-74	Sayı	58	35	26	16	2	137	
		Satır	42,3%	25,5%	19,0%	11,7%	1,5%	100,0%	
		Sütun	20,6%	24,8%	21,8%	23,9%	12,5%	21,9%	
	75-79	Sayı	30	19	17	11	4	81	
		Satır	37,0%	23,5%	21,0%	13,6%	4,9%	100,0%	
		Sütun	10,6%	13,5%	14,3%	16,4%	25,0%	13,0%	
	80-84	Sayı	42	6	11	5	4	68	
		Satır	61,8%	8,8%	16,2%	7,4%	5,9%	100,0%	
		Sütun	14,9%	4,3%	9,2%	7,5%	25,0%	10,9%	
	85-89	Sayı	20	5	4	4	1	34	
		Satır	58,8%	14,7%	11,8%	11,8%	2,9%	100,0%	
		Sütun	7,1%	3,5%	3,4%	6,0%	6,3%	5,4%	
	90-94	Sayı	0	0	1	0	0	1	
		Satır	,0%	,0%	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,0%	,8%	,0%	,0%	,2%	
	94+	Sayı	1	1	0	0	0	2	
		Satır	50,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,7%	,0%	,0%	,0%	,3%	
Toplam	Sayı	282	141	119	67	16	625		
	Satır	45,1%	22,6%	19,0%	10,7%	2,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 135: E itim Düzeyine Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı ı

		Günd e 1-2	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Yılda 1-2 kez	Görü müyor	Toplam	Anlamlılık	
E itim düzeyi	Okuryazar De il	Sayı	68	16	24	10	4	122	$\chi^2 = 40,80$ P=,004
		Satır	55,7%	13,1%	19,7%	8,2%	3,3%	100,0%	
		Sütun	24,1%	11,3%	20,2%	14,9%	25,0%	19,5%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	22	12	12	5	0	51	
		Satır	43,1%	23,5%	23,5%	9,8%	,0%	100,0%	
		Sütun	7,8%	8,5%	10,1%	7,5%	,0%	8,2%	
	İlkokul	Sayı	118	62	28	26	7	241	
		Satır	49,0%	25,7%	11,6%	10,8%	2,9%	100,0%	
		Sütun	41,8%	44,0%	23,5%	38,8%	43,8%	38,6%	
	Ortaokul	Sayı	22	5	7	5	1	40	
		Satır	55,0%	12,5%	17,5%	12,5%	2,5%	100,0%	
		Sütun	7,8%	3,5%	5,9%	7,5%	6,3%	6,4%	
	Lise	Sayı	35	28	32	13	3	111	
		Satır	31,5%	25,2%	28,8%	11,7%	2,7%	100,0%	
		Sütun	12,4%	19,9%	26,9%	19,4%	18,8%	17,8%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	17	18	16	8	1	60	
		Satır	28,3%	30,0%	26,7%	13,3%	1,7%	100,0%	
		Sütun	6,0%	12,8%	13,4%	11,9%	6,3%	9,6%	
	Toplam	Sayı	282	141	119	67	16	625	
		Satır	45,1%	22,6%	19,0%	10,7%	2,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 136: kamet Yerine Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı ı

		Günde 1-2 kez	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Yılda 1-2 kez	Görü müyor	Toplam	Anlamlılık	
kamet yeri	İ	Sayı	216	99	68	48	12	443	$\chi^2 = 15,52$ P=,004
		Satır	48,8%	22,3%	15,3%	10,8%	2,7%	100,0%	
		Sütun	76,6%	70,2%	57,1%	71,6%	75,0%	70,9%	
	Köy	Sayı	66	42	51	19	4	182	
		Satır	36,3%	23,1%	28,0%	10,4%	2,2%	100,0%	
		Sütun	23,4%	29,8%	42,9%	28,4%	25,0%	29,1%	
Toplam	Sayı	282	141	119	67	16	625		
	Satır	45,1%	22,6%	19,0%	10,7%	2,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 137: Medeni Haline Göre Çocuklarıyla Görü me Sıklı ı

		Günde 1-2 kez	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Yılda 1-2 kez	Görü müyor	Toplam	Anlamlılık	
Medeni hal	Evli	Sayı	183	102	57	35	9	386	$\chi^2 = 42,92$ P=,000
		Satır	47,4%	26,4%	14,8%	9,1%	2,3%	100,0%	
		Sütun	64,9%	72,3%	47,9%	52,2%	56,3%	61,8%	
	Bekâr	Sayı	3	2	2	2	0	9	
		Satır	33,3%	22,2%	22,2%	22,2%	,0%	100,0%	
		Sütun	1,1%	1,4%	1,7%	3,0%	,0%	1,4%	
	Dul	Sayı	95	36	55	30	5	221	
		Satır	43,0%	16,3%	24,9%	13,6%	2,3%	100,0%	
		Sütun	33,7%	25,5%	46,2%	44,8%	31,3%	35,4%	
	Bo anmı	Sayı	1	1	5	0	2	9	
		Satır	11,1%	11,1%	55,6%	,0%	22,2%	100,0%	
		Sütun	,4%	,7%	4,2%	,0%	12,5%	1,4%	
Toplam	Sayı	282	141	119	67	16	625		
	Satır	45,1%	22,6%	19,0%	10,7%	2,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tabloda ya lıların sosyal uyumunda etki eden faktörlerden biri olan çocukları ile görü me sıklı ına bakıldı ında, günde 1-2 kez görü enler (%45,1), haftada 1-2 kez görü enler (%22,6) yo unluk olu turmaktadır. Di er ya lıların ise çocuklarıyla ayda 1-2 kez (%19), yılda 1-2 kez (%10,7) ve hiç görü medikleri (%2,6) görülmektedir. Ki kare testine göre, ya lıların görü me sıklı ının ikamet ettikleri yerle im yerlerine, medeni durumlarına, e itim düzeylerine göre anlam düzeyinin yüksek, ya grubunun anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

Ya lıların çocukları ile görü me sıklı ında dikkat çeken nokta, birden fazla çocu u olan ya lılar, soruyu aynı yerde ikamet eden çocuklarına göre yanıtlamı tır. Tüm çocukları farklı ehirde ikamet ediyorsa o zaman ayda ve yılda birden fazla görü tüklerini ifade etmi lerdir. Ya gruplarına göre, ikamet yerine göre ve medeni durumuna göre görü ülenlerin frekansı günde 1-2 kez seçene inde yo unla maktadır. Bo anmı olan ya lı bireylerin çocu uyla görü me sıklı ı yılda 1-2 kez üzerine yo unluk göstermektedir. Bo anma ebeveyn ve çocuk ileti imini olumsuz ekilde etkileyebilmektedir. Ebeveyn ve çocuk ili kisindeki sorun ileri dönemlerde de devam edebilmektedir. Bu nedenle bo anmı olan bireylerde çocuklarıyla görü me sıklı ının azaldı ı göze çarpmaktadır (T. 133, 134, 135, 136, 137).

Huzurevinde ya ayan ya lılar açısından, çocuklarıyla görü me düzeyi ayda 1-2 kez (%20,5) ve yılda 1-2 kez (%20,5) seçeneklerinde yo unluk göstermektedir. Bu konuda yapılan bir çalı mada, ya grubu ilerleyen bireylerin çocuklarıyla ve torunlarıyla görü me sıklı ının azaldı ı tespit edilmi tir.⁴⁰¹

3.3.2.4. Çocuklarıyla li kilerinde Memnuniyet Düzeyleri

Ya lı bireylerin çocuklarıyla ya adı ı ku ak çatı masına ilave olarak ya lının sorumlulu u da farklı sorunlara neden olmaktadır. Özellikle ya lı bireyin bakım sorumlulu unu üstelenen yeti kin çocuk çalı ıyorsa o zaman sorun büyümetedir. Ya lı birey de çocuklarına maddi ve manevi sıkıntı verdi ini dü ünerek suçluluk hissetmektedir.

Ya lıların sorunlarını ve beklentilerini belirlemede çocuklarıyla ili kileri önemli bir yer tutmaktadır.

⁴⁰¹T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s.22.

Tablo 138: Cinsiyete Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	221	76	297	$X^2=1,08$ P=,297
		Satır	74,4%	25,6%	100,0%	
		Sütun	41,5%	46,1%	42,6%	
	Kadın	Sayı	312	89	401	
		Satır	77,8%	22,2%	100,0%	
		Sütun	58,5%	53,9%	57,4%	
Toplam	Sayı	533	165	698		
	Satır	76,4%	23,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 139: Ya Grubuna Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	248	86	334	$X^2=9,89$ P=,129
		Satır	74,3%	25,7%	100,0%	
		Sütun	46,5%	52,1%	47,9%	
	70-74	Sayı	128	28	156	
		Satır	82,1%	17,9%	100,0%	
		Sütun	24,0%	17,0%	22,3%	
	75-79	Sayı	65	27	92	
		Satır	70,7%	29,3%	100,0%	
		Sütun	12,2%	16,4%	13,2%	
	80-84	Sayı	62	15	77	
		Satır	80,5%	19,5%	100,0%	
		Sütun	11,6%	9,1%	11,0%	
	85-89	Sayı	27	7	34	
		Satır	79,4%	20,6%	100,0%	
		Sütun	5,1%	4,2%	4,9%	
	90-94	Sayı	1	2	3	
		Satır	33,3%	66,7%	100,0%	
		Sütun	,2%	1,2%	,4%	
94+	Sayı	2	0	2		
	Satır	100,0%	,0%	100,0%		
	Sütun	,4%	,0%	,3%		
Toplam	Sayı	533	165	698		
	Satır	76,4%	23,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 140: kamet Yerine Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	380	113	493	$X^2=,480$ P=,489
		Satır	77,1%	22,9%	100,0%	
		Sütun	71,3%	68,5%	70,6%	
	Köy	Sayı	153	52	205	
		Satır	74,6%	25,4%	100,0%	
		Sütun	28,7%	31,5%	29,4%	
Toplam	Sayı	533	165	698		
	Satır	76,4%	23,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 141: Medeni Haline Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık	
Medeni hal	Evli	Sayı	321	101	422	X ² = ,368 P=,947
		Satır	76,1%	23,9%	100,0%	
		Sütun	60,2%	61,2%	60,5%	
	Bekâr	Sayı	8	2	10	
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
		Sütun	1,5%	1,2%	1,4%	
	Dul	Sayı	197	59	256	
		Satır	77,0%	23,0%	100,0%	
		Sütun	37,0%	35,8%	36,7%	
	Bo anmı	Sayı	7	3	10	
		Satır	70,0%	30,0%	100,0%	
		Sütun	1,3%	1,8%	1,4%	
Toplam	Sayı	533	165	698		
	Satır	76,4%	23,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 142: E itim Düzeyine Göre Çocuklarından Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık	
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	101	32	133	X ² = 12,38 P=,030
		Satır	75,9%	24,1%	100,0%	
		Sütun	18,9%	19,4%	19,1%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	46	10	56	
		Satır	82,1%	17,9%	100,0%	
		Sütun	8,6%	6,1%	8,0%	
	İlkokul	Sayı	216	52	268	
		Satır	80,6%	19,4%	100,0%	
		Sütun	40,5%	31,5%	38,4%	
	Ortaokul	Sayı	30	13	43	
		Satır	69,8%	30,2%	100,0%	
		Sütun	5,6%	7,9%	6,2%	
	Lise	Sayı	97	32	129	
		Satır	75,2%	24,8%	100,0%	
		Sütun	18,2%	19,4%	18,5%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	43	26	69	
		Satır	62,3%	37,7%	100,0%	
		Sütun	8,1%	15,8%	9,9%	
Toplam	Sayı	533	165	698		
	Satır	76,4%	23,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların çocuklarından memnuniyet düzeylerini cinsiyet ile kar ıla tırıldı ında, memnuniyet oranlarının yüksek oldu u görülmektedir. Çocuklarıyla ili kilerindeki memnuniyet düzeyini artıraca ını ya da azaltaca ını dü ünülen bir ba ka de i ken de ya lının ya grubudur. Her ya grubunda bulunan ya lıların çocuklarıyla ili kilerinden memnun olma düzeyi yüksektir.

kamet yeri, medeni hal ve e itim düzeyi de i kenlerine göre de çocuklarıyla ili kilerinden memnun olma düzeyinin yüksek oldu u göze çarpmaktadır.

İlgili tabloyu vermeyi gerek duymadan soru çocuklarıyla görüşme sıklığı ve çocukların ilgi düzeyine göre de sınıflandırıldı. İnde, çocuklarının kendisine karşı ilgili olduğu düşünülenler (%66,4), çocuklarıyla günde 1-2 kez görüşenler (%43,7) ve kendisini bağımsız ebeveyn olarak tanımlayanlar (%40,7) çocuklarından memnun olduklarını belirtmektedir (138, 139, 140, 141, 142).

Bağımsız değişkenlerinin ki-kare testine göre anlam düzeyinin düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 143: Cinsiyete Göre Bağımsız Ebeveyn Olduğunu Düşünme Düzeyi

			Bağımsız	Bağımsız	Bazen Bağımsız	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	128	92	68	288	$X^2=,166$ $P=,921$
		Satır	44,4%	31,9%	23,6%	100,0%	
		Sütun	41,8%	43,6%	42,2%	42,5%	
	Kadın	Sayı	178	119	93	390	
		Satır	45,6%	30,5%	23,8%	100,0%	
		Sütun	58,2%	56,4%	57,8%	57,5%	
Toplam	Sayı	306	211	161	678		
	Satır	45,1%	31,1%	23,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 144: Yaş Grubuna Göre Bağımsız Ebeveyn Olduğunu Düşünme Düzeyi

			Bağımsız	Bağımsız	Bazen Bağımsız	Toplam	Anlamlılık
Yaş grupları	65-69	Sayı	152	91	74	317	$X^2= 11,18$ $P=514$
		Satır	47,9%	28,7%	23,3%	100,0%	
		Sütun	49,7%	43,1%	46,0%	46,8%	
	70-74	Sayı	60	54	39	153	
		Satır	39,2%	35,3%	25,5%	100,0%	
		Sütun	19,6%	25,6%	24,2%	22,6%	
	75-79	Sayı	38	29	22	89	
		Satır	42,7%	32,6%	24,7%	100,0%	
		Sütun	12,4%	13,7%	13,7%	13,1%	
	80-84	Sayı	36	29	12	77	
		Satır	46,8%	37,7%	15,6%	100,0%	
		Sütun	11,8%	13,7%	7,5%	11,4%	
	85-89	Sayı	17	7	12	36	
		Satır	47,2%	19,4%	33,3%	100,0%	
		Sütun	5,6%	3,3%	7,5%	5,3%	
	90-94	Sayı	2	1	1	4	
		Satır	50,0%	25,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	,7%	,5%	,6%	,6%	
	94+	Sayı	1	0	1	2	
		Satır	50,0%	,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	,0%	,6%	,3%	
Toplam	Sayı	306	211	161	678		
	Satır	45,1%	31,1%	23,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 145: kamet Yerine Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi

		Ba arılı		Ba arısız	Bazen Ba arılı	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	205	156	115	476	X ² = 3,02 P= ,220
		Satır	43,1%	32,8%	24,2%	100,0%	
		Sütun	67,0%	73,9%	71,4%	70,2%	
	Köy	Sayı	101	55	46	202	
		Satır	50,0%	27,2%	22,8%	100,0%	
		Sütun	33,0%	26,1%	28,6%	29,8%	
Toplam		Sayı	306	211	161	678	
		Satır	45,1%	31,1%	23,7%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 146: Medeni Haline Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi

		Ba arılı		Ba arısız	Bazen Ba arılı	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	179	120	100	399	X ² = 4,76 P= ,575
		Satır	44,9%	30,1%	25,1%	100,0%	
		Sütun	58,5%	56,9%	62,1%	58,8%	
	Bekâr	Sayı	7	8	4	19	
		Satır	36,8%	42,1%	21,1%	100,0%	
		Sütun	2,3%	3,8%	2,5%	2,8%	
	Dul	Sayı	114	80	57	251	
		Satır	45,4%	31,9%	22,7%	100,0%	
		Sütun	37,3%	37,9%	35,4%	37,0%	
	Bo anmı	Sayı	6	3	0	9	
		Satır	66,7%	33,3%	,0%	100,0%	
		Sütun	2,0%	1,4%	,0%	1,3%	
Toplam		Sayı	306	211	161	678	
		Satır	45,1%	31,1%	23,7%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 147: E itim Düzeyine Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi

		Ba arılı		Ba arısız	Bazen Ba arılı	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	71	38	29	138	X ² = 14,89 P= ,136
		Satır	51,4%	27,5%	21,0%	100,0%	
		Sütun	23,2%	18,0%	18,0%	20,4%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	22	17	14	53	
		Satır	41,5%	32,1%	26,4%	100,0%	
		Sütun	7,2%	8,1%	8,7%	7,8%	
	İkokul	Sayı	100	83	72	255	
		Satır	39,2%	32,5%	28,2%	100,0%	
		Sütun	32,7%	39,3%	44,7%	37,6%	
	Ortaokul	Sayı	15	17	11	43	
		Satır	34,9%	39,5%	25,6%	100,0%	
		Sütun	4,9%	8,1%	6,8%	6,3%	

Tablo 147: E itim Düzeyine Göre Ba arılı Ebeveyn Oldu unu Dü ünme Düzeyi (devamı)

Lise	Sayı	58	37	25	120
	Satır	48,3%	30,8%	20,8%	100,0%
	Sütun	19,0%	17,5%	15,5%	17,7%
Yüksekokul üniversite	Sayı	40	19	10	69
	Satır	58,0%	27,5%	14,5%	100,0%
	Sütun	13,1%	9,0%	6,2%	10,2%
Toplam	Sayı	306	211	161	678
	Satır	45,1%	31,1%	23,7%	100,0%
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ya lı bireylerin ba arılı ebeveynlikle ilgili dü ünceleri, cinsiyet, ya grubu, e itim durumu, ikamet yeri ve medeni haliyle kıyaslandı nda çok farklı sonuçlar çıkmamaktadır. Sunulan tabloda, hemen her de i kende ya lının %45,1'i kendini ba arılı, %31,1'i ba arısız ve %23,7'si bazen ba arılı buldu unu ifade etmi tir. Ya lı bireylerin %8,4'ü ise soruya yanıt vermemi tir. Cinsiyet de i kenine göre kadın ve erkek ya lıların verdikleri yanıtlar benzerlik göstermektedir. Ya grubu ilerledikçe, bireyler kendilerini ba arılı ebeveyn hissetmektedir. Medeni hal ve e itim düzeyi de i kenine göre bireylerin yakla ık %40'ı ba arılı bir ebeveyn oldu ünmektedir. Özellikle bu oran yüksekokul/üniversite mezunları arasında yüksektir (%58). Ki Kare testi sonuçları de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 143, 144, 145, 146, 147).

Heterojen bir topluma sahip olan kentte insan ili kileri daha yüzeyseldir. Kent ya amında, rekabet yo undur, bireyselle me yüksektir ve çekirdek aile üyelerinin bile birbirlerine zaman ayıramadıkları bir ya am ekli bulunmaktadır. Bu durum aile ili kilerinin zayıflamasına, aile ba larının kopmasına ve ailenin toplumsal görevlerini yerine getirememesine neden olmaktadır.⁴⁰² Çalı ma bulgusunda da bu duruma paralel olarak kentte ikamet eden ya lıların benzer gerekçelerle kendilerini ba arısız ebeveyn olarak görme düzeyi (%32,8) köyde ya ayanlara göre (%27,2) yüksektir.

Ya lı bireyin statüsünü de erlendirmede yararlı olaca ı dü ünülen bir ba ka veri de, anne, baba ve çocuk ili kisinin özelliklerinin, ya lıların gençlik dönemleriyle imdiki zamanı kar ıla tırmalarına yönelik verdikleri cevaplardır.

⁴⁰² Canatan, a.g.m., s. 66.

Tablo 148: Günümüzün Anne, Baba ve Çocuk İlişisinin Özellikleri

Anne Baba Çocuk İlişisinin Özellikleri	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Eskiden çocuklar anne ve babalarına itaat ederlerdi. Artık itaat etmiyorlar.	119	17,2	17,2
Eskiden çocuklar anne ve babalarına saygı gösterirdi. Artık saygı göstermiyorlar.	146	21,2	38,4
Eskiden çocuklar ile anne ve babalar arasında mesafe vardı, artık yakın ilişkiler var.	74	10,8	49,2
Eskiden anne ve babalar çocuklarını dövdü, artık çocuklar dövülüyor	21	3,1	52,3
Eskiden anne ve babalar çocuklara ilgi göstermezdi, şimdi anne ve babalar çocuklarına ilgi gösteriyorlar.	121	17,5	69,8
Eskiden anne babalar çocuklarını çalıştırırdı, şimdi çocuklar çalışmıyor.	44	6,4	76,2
Eskiden öğretmen-çocuk ilişkisine karşı ilgisizdi şimdi karşı ilgisi var.	12	1,7	77,9
Eskiden dede, nine torununa kızarken anne-baba ses çıkarmazdı şimdi buna izin vermiyorlar	23	3,3	81,2
Eskiyle aynı	15	2,2	83,4
Eskiye göre daha iyi	54	7,8	91,2
Eskiden zaman iyiydi şimdi kötü	61	8,8	100
Toplam	690	100,0	

Tablo 149: Günümüzün Anne, Baba ve Çocuk İlişisinin Özellikleri Hakkında Nitel Görüşler

Eskiden öğretmen-çocuk ilişkisine karşı ilgisizdi şimdi karşı ilgisi var.	Eskiden öğretmen-çocuk ilişkisine karşı ilgisizdi. O öğretmene ettiğin gibi bizim de derdik. şimdi öğretmen çocuğa bir şey dese anne babalar ortadaki ayağa kaldırıyor. MÜLAHAT 6
Eskiden anne ve babalar çocukları dövdü, artık çocuklar dövülüyor	Eskiden anne ve babalar çocukları dövdü. şimdi ise çocuğunun dövmeyen dizini dövüyor. Ben çocuklarıma bir fiske bile vurmadım ama buradayım işte. MÜLAHAT 7
Eskiden çocuklar anne ve babalarına itaat ederlerdi. Artık itaat etmiyorlar.	Eskiden biz anne ve babalarımıza hiçbir şey sormadan itaat ederdik. Ne derlerse yapardık. şimdiki nesil öyle mi? MÜLAHAT 14
Eskiyle aynı	Ne bileyim çok fark yok işte MÜLAHAT 8
Eskiden çocuklar anne ve babalarına saygı gösterirdi. Artık saygı göstermiyorlar.	İndiki anne babalar çok rahat. Çocuklarına bol bol sevgi gösteriyorlar. Saygı beklemiyorlar. Biz büyüklerin yanında utanırdık. MÜLAHAT 15 Babam beni dövmesin diye saygılı davranır, yaramazlık bile yapmazdık. şimdi çocuklar korkunun saygının ne olduğunu bile bilmiyorlar. MÜLAHAT 9 Bizim zamanımızda büyüklere saygı vardı. şimdiki nesilde bu kalmadı. Biz büyüklerle ya adık ve çok mutluyduk. MÜLAHAT 18 Önceden saygı vardı. Büyük büyüklü ünü küçük küçüklü ünü bilirdi. Nerede o günler. şimdi büyükler susar çocuklar dinlenir oldu. MÜLAHAT 2
Eskiden çocuklar ile anne ve babalar arasında mesafe vardı, artık yakın ilişkiler var.	İndiki çocukların anne ve baba ilişkisi daha yakın ve sıcak. Bizim köyde çok işimiz oldu için onlarla yeterli kadar ilgilenemedik, onlara fazla sevgi gösteremedik. şimdiki çocuklar gerçekten çok şanslı. MÜLAHAT 16
Eskiden anne babalar çocukları çalıştırırdı şimdi çocuklar çalışmıyor	Biz çocukken babamız bizi bahçede çalıştırırdı. Elma, kiraz toplardık. Ellerimiz su toplardı. Çalışmazdık bizi dövdülerdi. Ama şimdiki nesil öyle değil. Anne ve babalar çocuklarına kıyıp çalıştırmıyor. O yüzden de çok şanslı bir gençlik ortaya çıkıyor. MÜLAHAT 10
Eskiden dede, nine torununa kızarken anne-baba ses çıkarmazdı şimdi buna izin vermiyorlar	Eskiden dede, nine torununa kızardı. Onlara doğrudan doğruya yanlı olarak dövdü. şimdi anneler buna izin vermiyor. MÜLAHAT 4
Eskiden anne ve babalar çocuklara ilgi göstermezdi, şimdi anne ve babalar çocuklarına ilgi gösteriyorlar.	Benim çocuklarım işin gücün içinde kalabalıkta sevgisiz büyüdüler. şimdiki çocuklar ilgiden yararlanıyor. MÜLAHAT 13 Biz kalabalık ailede sevgi görmeden büyüdük, çocukları da öyle büyüttük. MÜLAHAT 1 Kalabalık aileydik. Ama hiç iyi değil. Evde her şey kapalıydı. Kapanın elinde kalırdı. şimdiki aileler daha güzel. MÜLAHAT 11 Eskiden büyüklerle aynı evde yaşırdık. Onlardan korkumuza çocukları sevezdik bile MÜLAHAT 12
Bilmiyorum	Kendi ailem olmadığım için bilmiyorum. MÜLAHAT 5

Ya lıların dü üncelerinin de erlendirildi i tabloda, verilen yanıtlar ilk sırada “eskiden çocuklar anne ve babalarına saygı gösterirdi. Artık saygı göstermiyorlar” seçene inde yo unla maktadır. Ya lıların bu seçene e yo unluk göstermelerinin nedenlerinden biri toplumumuzun sosyokültürel yapısının ve gelenek, örf ve adetlerin ya a ve ya lıya saygı göstermenin önemli oldu unu vurgulamasıyla ilgilidir. kinci sırada “eskiden anne ve babalar çocuklara ilgi göstermezdi, imdi anne ve babalar çocuklarına ilgi gösteriyorlar” seçene i ve üçüncü sırada “eskiden çocuklar anne ve babalarına itaat ederlerdi. Artık itaat etmiyorlar” seçene inde yo unla maktadır. Oranları az olmakla birlikte “eskiden çocuklar ile anne ve babalar arasında mesafe vardı, artık yakın ili kiler var”, “eskiden zaman iyiydi imdi kötü”, “eskiye göre daha iyi” ve “eskiden anne babalar çocuklarını çalı tırırdı, imdi çocuklar çalı mıyor” dikkati çeken di er seçenekleridir. Gerçekte bu seçeneklerin her biri birbiriyle etkile mekte, kimi ya lı eski zamanın kimisi de yeni zamanın ili kisinden memnun kaldı nı ifade etmektedir. Dolayısıyla, bu konu hakkındaki olumsuz birçok dü üncenin, zihnen ta ındı nı ve ya lı bireylerin hayat deneyimlerinin sonucu oldu u gerçe ini göz ardı etmemelidir.

Tablo 150: Anne Baba Çocuk li kisinin De i me Nedenleri

Anne-Baba-Çocuk li kisinin De i me Nedenleri	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Teknolojinin Geli mesi	208	29,3	29,3
Zamanın De i mesi	142	20,0	49,3
Çocuk Sayısının Az Olması	19	2,7	52,0
Nesil Farkı	118	16,6	68,6
Kitle leti im Araçlarının Kullanımının Artması	19	2,7	71,3
Hayat Ko ullarının De i mesi	34	4,8	76,1
E itim Seviyesinin Yükselmesi	23	3,2	79,3
Aile Yapısının De i mesi,	88	12,4	91,7
Ekonomik Hayat	23	3,2	94,9
Dini Duygunun Azalması	36	5,1	100
Toplam	710	100,0	

Tablo 151: Anne Baba Çocuk lı kisinin De i me Nedenleri Hakkında Nitel Görü me

Teknolojinin geli mesi	Zaman de i ti, teknoloji de i ti. Tabi ki ailelerde de i ti. MÜLAKAT 6 Teknolojinin de i mesi, yeniliklerin ortaya çıkması. Bu sayede aile ili kileri de i ti. MÜLAKAT 7
Zamanın de i mesi	Zaman çok de i ti, insanlar farklı tı, Anne babalara saygı azaldı. MÜLAKAT 8 Zaman de i ti. nstanların akılları artık kötülük yapmak için çalı yıyor. MÜLAKAT 4
Aile yapısının de i mesi	Bilgisayar, televizyon yüzünden aileler çok de i ti. MÜLAKAT 9 Aileler küçüldükçe küçüldü. MÜLAKAT 18
Ekonomik hayat	Artık insanlar iyi para kazanıyor. Rahat ya yıyor. Buda ili kileri de i tiriyor. MÜLAKAT 15
Çocuk sayısının az olması	Artık kadınlar az çocuk do uruyor ve onlarla daha çok ilgileniyor. MÜLAKAT 13 Bence çocuk sayısının az olması. MÜLAKAT 12
Nesil farkı	Eeee devir de i ti. Nesil farkı var artık. MÜLAKAT 10 Anne ve babalar artık e itimli oldu u için nesil çok de i ti. Artık çocuklarıyla çok daha fazla ilgilenen nesil var. MÜLAKAT 16 Nesil çok de i ti. MÜLAKAT 2

Aile ili kisinde ya anan de i imlerde etkili olabilecek hususlardan biri de, ya lı bireylerin bu konu hakkındaki dü ünceleridir. Bu konuda ya lıların %28,1'i teknolojinin geli mesi, %19,2'si zamanın de i mesi ve %15,9'u nesil farkı olarak yanıt vermiştir. Konuyla ilgili fikirlerini ifade eden ya lıları ba ımsız de i kenlere göre dikkate alarak de erlendirildi inde, daha fazla oranda teknolojinin geli mesi dü üncesi hâkimdir. Ancak ya ı gruplarına göre ele alındı ında bu oran ilerleyen ya larda giderek azalmaktadır. Ya lıların, bu soruyu cevaplariken, kendi ailelerindeki de i imi dü ünerek duygusal bir içgüdü ile de hareket etti ini varsayarsak bu oranın daha da yükselece i rahatlıkla görülebilmektedir. Ortalama %30'luk ya lı grup tarafından ifade edilen bu durumun sebepleri, yine kendi ifadeleri ile ortaya koydukları problemleri ile ilgilidir.

3.3.2.5. Çocuklarıyla lı kilerinde Sorunlar ve ikâyetleri

Tablo 152: Cinsiyete Göre Çocuklarından ikâyetçi Oldu u Konular

Cinsiyet		İgizlilik	Kavga etmek	Ba larına buyruk olmaları	Manevi destek olmamaları	Para istemeleri	Saygısız olmaları	Görü memek	siz olması	Borcunun olması	Tembel olması	ikâyeti yok	Dini konular	Bana kâis olmaları	Toplam	Anlamlılık	
																	Sayı
Cinsiyet	Erkek	Sayı	58	15	36	17	40	7	19	7	5	6	74	8	5	297	X ² =18,94 P=,090
		Satır	19,5	5,1%	12,1%	5,7%	13,5	2,4%	6,4%	2,4%	1,7%	2,0%	24,9%	2,7	1,7	100,0	
	Sütun	42,3	46,9%	44,4%	30,4%	64,5	33,3%	39,6	36,8%	41,7%	42,9%	38,9%	47,1	55,6	42,6%		
	Kadın	Sayı	79	17	45	39	22	14	29	12	7	8	116	9	4	401	
Satır		19,7	4,2%	11,2%	9,7%	5,5%	3,5%	7,2%	3,0%	1,7%	2,0%	28,9%	2,2	1,0	100,0		
Toplam	Satır	19,6	4,6%	11,6%	8,0%	8,9%	3,0%	6,9%	2,7%	1,7%	2,0%	27,2%	2,4	1,3	100,0		
	Sütun	100,	100,0	100,0	100,0%	100,	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,	100,	100,0		

Tablo 153: Ya Grubuna Göre Çocuklarından ikâyetçi Oldu u Konular

			İgisizlik	Kavga etmek	Ba larına buyruk olmaları	Manevi destek olmamaları	Para istemeleri	Saygısız olmaları	Görü memek	siz olması	Borcunun olması	Tembel olması	ikâyetim yok	Dini konular	Bana küs olmaları	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	248	62	16	37	27	36	10	17	12	5	6	92	8	6	X ² =68,42 P=,598
		Satır	74,3	18,6%	4,8%	11,1%	8,1%	10,8%	3,0%	5,1%	3,6%	1,5%	1,8%	27,5	2,4	1,8%	
		Sütun	46,5	45,	50,0%	45,7%	48,2	58,1%	47,6	35,4%	63,2%	41,7%	42,9%	48,4	47,1	66,7%	
	70-74	Sayı	128	31	3	21	16	13	5	15	3	2	3	42	1	1	
		Satır	82,1	19,9%	1,9%	13,5%	10,3	8,3%	3,2%	9,6%	1,9%	1,3%	1,9%	26,9	,6%	,6%	
		Sütun	24,0	22,6%	9,4%	25,9%	28,6	21,0%	23,8	31,3%	15,8%	16,7%	21,4%	22,1	5,9	11,1%	
	75-79	Sayı	65	19	5	7	8	7	3	10	1	3	2	20	5	2	
		Satır	70,7	20,7%	5,4%	7,6%	8,7%	7,6%	3,3%	10,9%	1,1%	3,3%	2,2%	21,7	5,4	2,2%	
		Sütun	12,2	13,9%	15,6%	8,6%	14,3	11,3%	14,3	20,8%	5,3%	25,0%	14,3%	10,5	29,4	22,2%	
	80-84	Sayı	62	17	5	11	5	3	2	4	1	1	2	24	2	0	
		Satır	80,5	22,1%	6,5%	14,3%	6,5%	3,9%	2,6%	5,2%	1,3%	1,3%	2,6%	31,2	2,6	,0%	
		Sütun	11,6	12,4%	15,6%	13,6%	8,9%	4,8%	9,5%	8,3%	5,3%	8,3%	14,3%	12,6	11,8	,0%	
	85-89	Sayı	27	7	2	4	0	3	1	2	2	0	1	11	1	0	
		Satır	79,4	20,6%	5,9%	11,8%	,0%	8,8%	2,9%	5,9%	5,9%	,0%	2,9%	32,4	2,9	,0%	
		Sütun	5,1	5,1%	6,3%	4,9%	,0%	4,8%	4,8%	4,2%	10,5%	,0%	7,1%	5,8	5,9	,0%	
	90-94	Sayı	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	
		Satır	33,3	33,3%	,0%	33,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	33,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	
		Sütun	,2%	,7%	,0%	1,2%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	8,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	
	94+	Sayı	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	
		Satır	100,	,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0	,0%	,0%	
		Sütun	,4%	,0%	3,1%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	,0%	,0%	
	Toplam	Sayı	137	32	81	56	62	21	48	19	12	14	190	17	9	698	
		Satır	19,6	4,6%	11,6%	8,0%	8,9%	3,0%	6,9%	2,7%	1,7%	2,0%	27,2%	2,4	1,3	100,0%	
		Sütun	100,	100,0	100,0	100,0%	100,	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,	100,	100,0	

Tablo 154: kamet Yerine Göre Çocuklarından ikâyetçi Oldu u Konular

			İgisizlik	Kavga etmek	Ba larına buyruk olmaları	Manevi destek olmamaları	Para istemeleri	Saygısız olmaları	Görü memek	siz olması	Borcunun olması	Tembel olması	ikâyetim yok	Dini konular	Bana küs olmaları	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	76	21	53	38	42	16	37	17	8	12	151	14	8	493	X ² = 32,96 P=,001
		Satır	15,4%	4,3%	10,8%	7,7%	8,5%	3,2%	7,5%	3,4%	1,6%	2,4%	30,6%	2,8%	1,6%	100,0%	
		Sütun	55,5%	65,6%	65,4%	67,9%	67,7%	76,2%	77,1%	89,5%	66,7%	85,7%	79,5%	82,4%	88,9%	70,6%	
	Küç	Sayı	61	11	28	18	20	5	11	2	4	2	39	3	1	205	
		Satır	29,8%	5,4%	13,7%	8,8%	9,8%	2,4%	5,4%	1,0%	2,0%	1,0%	19,0%	1,5%	,5%	100,0%	
		Sütun	44,5%	34,4%	34,6%	32,1%	32,3%	23,8%	22,9%	10,5%	33,3%	14,3%	20,5%	17,6%	11,1%	29,4%	
Toplam	Sayı	137	32	81	56	62	21	48	19	12	14	190	17	9	698		
	Satır	19,6%	4,6%	11,6%	8,0%	8,9%	3,0%	6,9%	2,7%	1,7%	2,0%	27,2%	2,4%	1,3%	100,0%		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 155: Medeni Haline Göre Çocuklarından ikâyetçi Oldu u Konular

		İgisizlik	Kavgâ etmek	Ba larına buyruk olmaları	Manevi destek olmaları	Para istemeleri	Saygısız olmaları	Görü memek	siz olmaları	Borcunun olması	Tembel olması	ikâyetim yok	Dini konular	Bana küs olmaları	Toplam	Anlamlılık	
Medeni hal	Evli	Sayı	321	67	20	49	30	37	9	23	10	8	10	140	101	422	X ² = 60,351 P=,007
		Satır	76,1	15,9%	4,7%	11,6%	7,1%	8,8%	2,1%	5,5%	2,4%	1,9%	2,4%	33,2	23,9	100,0	
		Sütun	60,2	48,9%	62,5%	60,5%	53,6	59,7%	42,9	47,9%	52,6%	66,7%	71,4%	73,7	61,2	60,5%	
	Bekâr	Sayı	8	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	2	10	
		Satır	80,0	40,0%	,0%	,0%	10,0	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	40,0	20,0	100,0	
		Sütun	1,5	2,9%	,0%	,0%	1,8%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	2,1	1,2	1,4%	
	Dul	Sayı	197	64	12	32	24	23	11	23	9	4	4	45	59	256	
		Satır	77,0	25,0%	4,7%	12,5%	9,4%	9,0%	4,3%	9,0%	3,5%	1,6%	1,6%	17,6	23,0	100,0	
		Sütun	37,0	46,7%	37,5%	39,5%	42,9	37,1%	52,4	47,9%	47,4%	33,3%	28,6%	23,7	35,8	36,7%	
	Bo an m	Sayı	7	2	0	0	1	2	1	2	0	0	0	1	3	10	
		Satır	70,0	20,0%	,0%	,0%	10,0	20,0%	10,0	20,0%	,0%	,0%	,0%	10,0	30,0	100,0	
		Sütun	1,3	1,5%	,0%	,0%	1,8%	3,2%	4,8%	4,2%	,0%	,0%	,0%	,5%	1,8	1,4%	
Toplam	Sayı	137	32	81	56	62	21	48	19	12	14	190	17	9	698		
	Satır	19,6	4,6%	11,6%	8,0%	8,9%	3,0%	6,9%	2,7%	1,7%	2,0%	27,2%	2,4	1,3	100,0		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 156: E itim Düzeyine Göre Çocuklarından ikâyetçi Oldu u Konular

		İgisizlik	Kavgâ etmek	Ba larına buyruk olmaları	Manevi destek olmaları	Para istemeleri	Saygısız olmaları	Görü memek	siz olmaları	Borcunun olması	Tembel olması	ikâyetim yok	Dini konular	Bana küs olmaları	Toplam	Anlamlılık	
E itim düzeyi	5 Okury azlar	Sayı	27	8	18	10	10	5	7	3	2	3	36	2	2	133	X ² = 68,95 P=,201
		Satır	20,3	6,0%	13,5%	7,5%	7,5%	3,8%	5,3%	2,3%	1,5%	2,3%	27,1%	1,5	1,5	100,0	
		Sütun	19,7	25,0%	22,2%	17,9%	16,1	23,8%	14,6	15,8%	16,7%	21,4%	18,9%	11,8	22,2	19,1%	
	Diplom asız	Sayı	14	1	7	5	10	1	3	3	1	0	10	1	0	56	
		Satır	25,0	1,8%	12,5%	8,9%	17,9	1,8%	5,4%	5,4%	1,8%	,0%	17,9%	1,8	,0%	100,0	
		Sütun	10,2	3,1%	8,6%	8,9%	16,1	4,8%	6,3%	15,8%	8,3%	,0%	5,3%	5,9	,0%	8,0%	
	İkocal	Sayı	53	11	24	18	16	8	19	6	3	8	91	9	2	268	
		Satır	19,8	4,1%	9,0%	6,7%	6,0%	3,0%	7,1%	2,2%	1,1%	3,0%	34,0%	3,4	,7%	100,0	
		Sütun	38,7	34,4%	29,6%	32,1%	25,8	38,1%	39,6	31,6%	25,0%	57,1%	47,9%	52,9	22,2	38,4%	
	Ortaok ul	Sayı	9	4	6	4	5	1	2	0	1	1	9	0	1	43	
		Satır	20,9	9,3%	14,0%	9,3%	11,6	2,3%	4,7%	,0%	2,3%	2,3%	20,9%	,0%	2,3	100,0	
		Sütun	6,6	12,5%	7,4%	7,1%	8,1%	4,8%	4,2%	,0%	8,3%	7,1%	4,7%	,0%	11,1	6,2%	
	Lise	Sayı	27	5	22	13	10	1	12	2	3	0	27	4	3	129	
		Satır	20,9	3,9%	17,1%	10,1%	7,8%	,8%	9,3%	1,6%	2,3%	,0%	20,9%	3,1	2,3	100,0	
		Sütun	19,7	15,6%	27,2%	23,2%	16,1	4,8%	25,0	10,5%	25,0%	,0%	14,2%	23,5	33,3	18,5%	
	Yüksek okul	Sayı	7	3	4	6	11	5	5	5	2	2	17	1	1	69	
		Satır	10,1	4,3%	5,8%	8,7%	15,9	7,2%	7,2%	7,2%	2,9%	2,9%	24,6%	1,4	1,4	100,0	
		Sütun	5,1	9,4%	4,9%	10,7%	17,7	23,8%	10,4	26,3%	16,7%	14,3%	8,9%	5,9	11,1	9,9%	
	Toplam	Sayı	137	32	81	56	62	21	48	19	12	14	190	17	9	698	
		Satır	19,6	4,6%	11,6%	8,0%	8,9%	3,0%	6,9%	2,7%	1,7%	2,0%	27,2%	2,4	1,3	100,0	
		Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Tablo 157: Çocuklarından ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me

Tembel olması	<p>O lum evli. Ama tembel. Çalı mayı sevmez. Karısı desen oda öyle. Tüm gün evde oturur ve hep televizyon izler. Maa zamanı gelince de benden para isterler. Verdi imde geri ödemezler. Vermesem de küserler. Pazara gidince hem onlara hem de kendime alı veri yapmak zorunda kalırım. MÜLAKAT 3</p> <p>Kendileri de çok tembel. Hiçbir i te diki tutturamıyorlar. MÜLAKAT 7</p>
Manevi destek olmamaları	<p>Benim bencilli imden dolayı çocuklar benden so udu. MÜLAKAT 2</p> <p>Ke ke kocam ya asaydı. Bu duruma izin vermezdi. Çocuklar babalarından çok çekinirdi. Kızım ve damadım da i lerini batırdılar ve benim evime ta ındılar. Benim adıma i yeri açtılar. Sabah evden çıkarlar ak am gelirler. Evi otel gibi kullanırlar. Alı veri için parada vermezler. Birde damatla aynı evde kalmak çok zor oluyor. Yataklarını bile ben toplarım. MÜLAKAT 3</p> <p>Benimkiler biraz bencil. Sadece bizden yardım bekliyorlar. Bizi ikinci planda görüyorlar. MÜLAKAT 8</p>
Dini konular	<p>Çocuklarım kendilerini hayatın ak ına bıraktılar. Çok çalı ıp para kazanmak için çaba sarf ediyorlar. Ke ke dini vecibelerine dü kün olsalar. MÜLAKAT 15</p> <p>Hayat artları a ır olunca hepsi çok yoruluyor. Bize vakit kalmıyor. MÜLAKAT 12</p>
İlgisizlik	<p>Onların kendi hayatları ve çocukları var. Böyle olunca ilgisizler. MÜLAKAT 13</p> <p>Aile sorunları çocukları çok etkiledi. Hanım hep ben sorun çıkartıyormu um, sorumsuzmu um gibi beni onlara gösterdi. Onlarda geçmi in intikamını alıyorlar. Beni ne ararlar ne sorarlar. Sanki ben yokum onlar için. MÜLAKAT 7</p> <p>Çocuklara zamanında yeterince ilgi ve sevgi gösteremedik. imdi de onlar bizimle pek ilgilenmiyor. MÜLAKAT 14</p> <p>Çünkü onlar da kendi ailelerini rahat ya atmak için çok çalı ıp yoruluyorlar. MÜLAKAT 15</p> <p>Hepsi farklı ehirdede ya ıyor. Ama onlara yeterince terbiye veremedim. Her istediklerini yerine getirdi im için böyle oldular. MÜLAKAT 9</p> <p>Onlardan ikâyetim yok ama onların bana daha dü kün olmalarını ve yalnız bırakmamalarını tercih ederdim. Ama onların geçimleri bozulmaması için bazı eyleri sineye çektim. MÜLAKAT 16</p> <p>Onlara göre ben yokum sanki. Beni görmezler, aramazlar bende onlara karı mam. Ama bu duruma çok üzülüyorum. MÜLAKAT 9</p> <p>Onlarında kendi aileleri ve yuvaları oldu u için sorumlulukları çok fazla. Hayat artlarının zor olması nedeniyle sadece kendilerine yetiyorlar. O yüzden ilgisizler. MÜLAKAT 10</p>
Bana küs olmaları	<p>2 çocuk ba ka ehirdede ya ıyor. 4 tanesiyle aynı yerde ya ıyoruz. Onlar annesini çok severlerdi o yüzden bana kızgınlar. MÜLAKAT 2</p> <p>Ben karımla evlenmek isteyince çocuklarımın hepsi de kar ı çıktı. Evlenemezsin o çok genç dediler. Hanım evlenmek için evi üstüne istedi. Bende verince hepten küstüler. Ama onların yanına ta inamazdım. Birde hanımın çocu u oldu unu ö renince çok kızdılar. Bu ya ta çocuk mu bakacaksın diye. imdi sadece bayramda gelip giderler, arada telefon açarlar o kadar. MÜLAKAT 6</p> <p>Onlara yeterince para yardımı yapamadı m için bana küsüyorlar. Aslında onlarında durumu iyi ama fazla mal göz çıkartmaz. Onlara göre ben yokum sanki. Beni görmezler, aramazlar bende onlara karı mam. Ama bu duruma çok üzülüyorum. MÜLAKAT 9</p>
Kavga etmek	<p>3 tane çocu um var. Kisi evli, biri bo andı bebesiyle benim yanıma geldi. Ev ev üstüne olmuyor. Ben bazen onları çekemiyorum, kızım da çok sinirli benimle sürekli didi iyor. MÜLAKAT 1</p> <p>7 tane çocu um var. Benimle fazla ilgilenmezler, bana ba ırıp dururlar. Niye ba ırıyor sunuz dedi imde de kulakların duymuyor diyorlar. MÜLAKAT 18</p>
Ba larına buyruk olmaları	<p>Çocuklarımdan bazıları ba ina buyruktur. Dediklerimi dinlemezler. Onemli kararlarında bana danı madan kendi kararlarını alırlar. Zamane gençleri i te. Ne yapalım. MÜLAKAT 10</p> <p>Kızım e inden bo andı ve çocu uyla yanıma ta ındı. Ev ev üstüne olmuyor. Bütün i leri bana bırakıp sabah gidiyor ak am geliyor. Ba ina buyruk ya ıyor. Ev i i yapmaktan yoruluyorum. Torunun bakımı da bana kalıyor. Okula götür okuldan al. Di er kızlarda onların çocuklarına bakmıyorum diye bana kızıyor. Artık i yapmaktan ve çocuk bakmaktan yoruludum. Önceden bir oda dolusu çocuk verin bakayım diyordum imdi iki torun bana fazla geliyor. MÜLAKAT 4</p>
siz olması	<p>Ama kendileri de çok tembel. Hiçbir i te diki tutturamıyorlar. sizler. Bana hiç çekmediler. MÜLAKAT 7</p>
Saygısız olmaları	<p>Tek neden karımın onları ımarık yeti tirmesidir. O yüzden çok saygısızlar. MÜLAKAT 8</p>
ikâyetim yok	<p>2 kızım 2 o lum var. Onlar bana yardımcı oluyorlar. Allah onlardan razı oluyor. Yıllarca çekti im çileyi unutturmaya çalı ıyorlar. MÜLAKAT 11</p> <p>5 çocu um var. Hepsinin kendi i i gücü var. Herkes ne yapsın. Hayat artları çok a ır. MÜLAKAT 12</p> <p>3 çocu um var. Onlardan hiç ikâyetim yok. Onları çok zor ko ullarda büyüttüm. O yüzden hiç kıyamam. MÜLAKAT 13</p>

Ya lıların çocuklarından ikâyetçi oldu u konuların nasıl tanımlandı ını gösteren bu tablodan çıkartılacak ortak sonuç, ya lıların %27,2'sinin çocuklarından ikâyetçi olmamasıdır. Bu durum, ya lıların çocukları hakkında kötü konu mak istememesinin sonucu olabilmektedir. Ya lıların ilgisizlik tanımlanmasından sonra en çok yo unluk gösterdikleri “ba larına buyruk olması” seçene i, ya lıların çocukları üzerinde otorite kuramadı ı anlamına da gelmektedir.

Burada ilgili oranları vermeye gerek duymadan belirtmek gerekir ki, cinsiyet, ya grubu, medeni hal ve e itim seviyesi itibarı ile de dikkat çekici farklılıklar ortaya çıkmamaktadır. Ki kare testi medeni durumun ve ikamet edilen yerle im yerlerinin anlam düzeyinin yüksek, di er de i kenlerin ise anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 152, 153, 154, 155, 156).

3.3.2.6. Çocuklarıyla Kurdukları İlişkilerine Yönelik Bir De erlendirme

Bireylerin ya ı ilerledikçe sosyal İlişkileri genellikle aileleriyle sınırlanmaktadır.⁴⁰³ Bu nedenle ya lılar için aile içi İlişkiler büyük önem ta ımaktadır. Ya lıların çocuklarla etkile imi geni akrabalık İlişisini içeren ve sosyal, ekonomik ko ulların etkiledi i kar ılıklı alı veri fonksiyonudur.⁴⁰⁴ Kadınların kendi özellikleri, aile yapısı ve annelik rolü, çocuklarıyla arasındaki etkile imi ekillendirmektedir.⁴⁰⁵ Ya lı kadınların hayatında yeti kin çocuklarıyla İlişkileri önemli yere sahiptir. Anne ve çocuk arasındaki İlişki, kar ılıklı duygusal destek ve pozitif etkile im biçimindedir.⁴⁰⁶ Bu nedenle ya lı kadınların yakla ık %80'ini çocuklarıyla birlikte ya amaktadır ve ayrı ya ayanlar ise yakın İlişki içerisinde bulunmaktadır. Medeni haline göre de ya lıların çocuklarıyla İlişkileri de i iklik göstermektedir.⁴⁰⁷ Dul ya lılar evli ya lılara göre duygusal destek açısından çocuklarına daha fazla ba lıdır.⁴⁰⁸

Ara tırmada ya lıların %76,4'ü çocuklarıyla İlişkilerinden memnundur. Ya lılar çocuklarıyla birlikte veya yakın yerle im yerlerinde ya amayı tercih etmektedir. Ya lılar

⁴⁰³ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 1 Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s.160.

⁴⁰⁴ Zachary Zimmer, at all., (2008), Migrant Interactions with Elderly Parents in Rural Cambodia and Thailand, *Journal of Marriage and Family*, S.70, s. 597.

⁴⁰⁵ Harriette McAdoo and Linda McWright, (1995), The Roles of Grandparents, *Activities, Adaptation & Aging*, C.19, S. 2, s. 35.

⁴⁰⁶ Karen Allen Roberto, et. all, (2008), Older Women, Their Children, and Grandchildren: A Feminist Perspective on Family Relationships, *Journal of Women & Aging*, C. 2-, S. 11, s. 68.

⁴⁰⁷ Örnek Büken, a.g.m., s. 217.

⁴⁰⁸ Baoshan-Juan, a.g.m., s. 846.

çocuklarıyla sık görülmeye çalışsa da bazı durumlarda ilikilerinin niteli i etkilenmektedir. Bunlardan bazıları ilgisizlik, saygısız davranı lar, maddi beklentiler, i sizlik, dini konular vb.dir. Ya lılar çocuklarıyla ya adıkları problemin tanımını yapması ve çözüm yolu üretmesi gerekmektedir. Bu konuyla ilgili tabloda, ya lıların çocuklarıyla uyumlu geçinmek için buldukları çözüm yolları bulunmaktadır.

Tablo 158: Cinsiyete Göre Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

Cinsiyet	Erişkin	Kadın	Sayı	Anlayış Olmak	Sakin Olmak	Dikkatli Davranmak	Niyetli Davranmak	Sevgi Saygı Göstermek	Disiplinli Olmak	Sabırlı Olmak	Para Vermek	Mesafeli Davranmak	Niyetli Davranmak	Hayatlarına Karı mamak	Bilmiyorum	Görü me mıkâmı Sa lamak	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erişkin	Kadın	Sayı	50	16	12	36	33	7	7	28	7	9	58	22	12	297	$\chi^2=18,35$ $P=,105$
			Satır	16,8	5,4%	4,0%	12,1	11,1	2,4%	2,4%	9,4%	2,4%	3,0%	19,5	7,4%	4,0%	100,0	
			Sütü	50,0	45,7	70,6	45,6	50,0	33,3	35,0	47,5	41,2	30,0	36,9	38,6	30,0	42,6%	
	Kadın	Sayı	50	19	5	43	33	14	13	31	10	21	99	35	28	401		
		Satır	12,5	4,7%	1,2%	10,7	8,2%	3,5%	3,2%	7,7%	2,5%	5,2%	24,7	8,7%	7,0%	100,0		
		Sütü	50,0	54,3	29,4	54,4	50,0	66,7	65,0	52,5	58,8	70,0	63,1	61,4	70,0	57,4%		
Toplam	Sayı	100	35	17	79	66	21	20	59	17	30	157	57	40	698			
	Satır	14,3	5 %	2,4%	11,3	9,5%	3,0	2,9%	8,5%	2,4%	4,3%	22,5	8,2%	5,7%	100,01			
	Sütü	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0				

Tablo 159: Ya Grubuna Göre Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

Ya grupları	Erişkin	Kadın	Sayı	Anlayış Olmak	Sakin Olmak	Dikkatli Davranmak	Niyetli Davranmak	Sevgi Saygı Göstermek	Disiplinli Olmak	Sabırlı Olmak	Para Vermek	Mesafeli Davranmak	Niyetli Davranmak	Hayatlarına Karı mamak	Bilmiyorum	Görü me mıkâmı Sa lamak	Toplam	Anlamlılık		
																			Toplam	
Ya grupları	65-69	Kadın	Sayı	47	17	7	37	37	13	9	38	10	8	62	31	18	334	$\chi^2=74,23$ $P=,405$		
			Satır	14,1	5,1%	2,1%	11,1	11,1	3,9%	2,7%	11,4	3,0%	2,4%	18,6	9,3%	5,4%	100,0			
			Sütü	47,0	48,6	41,2	46,8	56,1	61,9	45,0	64,4	58,8	26,7	39,5	54,4	45,0	47,9%			
		Erişkin	Sayı	17	7	7	22	14	3	4	11	1	11	40	8	11	156			
			Satır	10,9	4,5%	4,5%	14,1	9,0%	1,9%	2,6%	7,1%	,6%	7,1%	25,6	5,1%	7,1%	100,0			
			Sütü	17,0	20,0	41,2	27,8	21,2	14,3	20,0	18,6	5,9%	36,7	25,5	14,0	27,5	22,3%			
	70-74	Kadın	Sayı	16	6	2	9	6	3	2	3	3	1	5	26	7	6		92	
			Satır	17,4	6,5%	2,2%	9,8%	6,5%	3,3%	2,2%	3,3%	1,1%	5,4%	28,3	7,6%	6,5%	100,0			
			Sütü	16,0	17,1	11,8	11,4	9,1%	14,3	10,0	5,1%	5,9%	16,7	16,6	12,3	15,0	13,2%			
		Erişkin	Sayı	16	2	1	6	5	2	4	4	3	2	21	7	4	77			
			Satır	20,8	2,6%	1,3%	7,8%	6,5%	2,6%	5,2%	5,2%	3,9%	2,6%	27,3	9,1%	5,2%	100,0			
			Sütü	16,0	5,7%	5,9%	7,6%	7,6%	9,5%	20,0	6,8%	17,6	6,7%	13,4	12,3	10,0	11,0%			
	75-79	Kadın	Sayı	3	2	0	5	3	0	1	3	2	4	7	4	0	34			
			Satır	8,8%	5,9%	,0%	14,7	8,8%	,0%	2,9%	8,8%	5,9%	11,8	20,6	11,8	,0%	100,0			
			Sütü	3,0%	5,7%	,0%	6,3%	4,5%	,0%	5,0%	5,1%	11,8	13,3	4,5%	7,0%	,0%	4,9%			
		Erişkin	Sayı	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1		3	
			Satır	33,3	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	33,3	,0%		33,3	100,0
			Sütü	1,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,6%	,0%	2,5%		,4%	
80-84	Kadın	Sayı	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2			
		Satır	,0%	50,0	,0%	,0%	50,0	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0			
		Sütü	,0%	2,9%	,0%	,0%	1,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,3%				
	Erişkin	Sayı	100	35	17	79	66	21	20	59	17	30	157	57	40	698				
		Satır	14,3	5 %	2,4%	11,3	9,5%	3,0	2,9%	8,5%	2,4%	4,3%	22,5	8,2%	5,7%	100,01				
		Sütü	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0					

Tablo 160: kamet Yerine Göre Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

kamet yeri	Köy	Sayı	Anlayışlı Olmak	Sakin Olmak	Dikkatli Davranmak	yi Niyetli Davranmak	Sevgi Saygı Göstermek	Disiplinli Olmak	Sabırlı Olmak	Para Vermek	Mesafeli Davranmak	yi Geçinmeye Çalı mak	Hayatlarına Karı mamak	Bilmiyorum	Görü me mkanı Sa lamak	Toplam	Anlamhık
			71	27	12	55	53	15	16	38	13	23	99	46	25	493	$\chi^2=14,90$ $P=.247$
kamet yeri	Köy	Satır	14,4	5,5%	2,4%	11,2	10,8	3,0%	3,2%	7,7%	2,6%	4,7%	20,1	9,3%	5,1%	100,0	
		Sütü	71,0	77,1	70,6	69,6	80,3	71,4	80,0	64,4	76,5	76,7	63,1	80,7	62,5	70,6%	
		Sayı	29	8	5	24	13	6	4	21	4	7	58	11	15	205	
	Toplam	Satır	14,1	3,9%	2,4%	11,7	6,3%	2,9%	2,0%	10,2	2,0%	3,4%	28,3	5,4%	7,3%	100,0	
		Sütü	29,0	22,9	29,4	30,4	19,7	28,6	20,0	35,6	23,5	23,3	36,9	19,3	37,5	29,4%	
		Sayı	100	35	17	79	66	21	20	59	17	30	157	57	40	698	
Satır	14,3	5	2,4%	11,3	9,5%	3,0	2,9%	8,5%	2,4%	4,3%	22,5	8,2%	5,7%	100,01			
Sütü	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 161: E itim Düzeyi Göre Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

E itim düzeyi	Okuryazar	Sayı	Anlayışlı Olmak	Sakin Olmak	Dikkatli Davranmak	yi Niyetli Davranmak	Sevgi Saygı Göstermek	Disiplinli Olmak	Sabırlı Olmak	Para Vermek	Mesafeli Davranmak	yi Geçinmeye Çalı mak	Hayatlarına Karı mamak	Bilmiyorum	Görü me mkanı Sa lamak	Toplam	Anlamhık
			19	6	1	9	8	4	3	7	7	14	38	10	7	133	$\chi^2=108,15$ $P=.000$
E itim düzeyi	Okuryazar	Satır	14,3	4,5%	,8%	6,8%	6,0%	3,0%	2,3%	5,3%	5,3%	10,5	28,6	7,5%	5,3%	100,0	
		Sütü	19,0	17,1	5,9%	11,4	12,1	19,0	15,0	11,9	41,2	46,7	24,2	17,5	17,5	19,1%	
		Sayı	4	5	1	5	5	2	2	6	0	3	13	5	5	56	
	Diplo	Satır	7,1%	8,9%	1,8%	8,9%	8,9%	3,6%	3,6%	10,7	,0%	5,4%	23,2	8,9%	8,9%	100,0	
		Sütü	4,0%	14,3	5,9%	6,3%	7,6%	9,5%	10,0	10,2	,0%	10,0	8,3%	8,8%	12,5	8,0%	
		Sayı	43	14	7	41	29	10	10	18	9	7	39	30	11	268	
	İkoku	Satır	16,0	5,2%	2,6%	15,3	10,8	3,7%	3,7%	6,7%	3,4%	2,6%	14,6	11,2	4,1%	100,0	
		Sütü	43,0	40,0	41,2	51,9	43,9	47,6	50,0	30,5	52,9	23,3	24,8	52,6	27,5	38,4%	
		Sayı	3	0	0	7	3	1	0	3	1	4	17	2	2	43	
	Ortao	Satır	7,0%	,0%	,0%	16,3	7,0%	2,3%	,0%	7,0%	2,3%	9,3%	39,5	4,7%	4,7%	100,0	
		Sütü	3,0%	,0%	,0%	8,9%	4,5%	4,8%	,0%	5,1%	5,9%	13,3	10,8	3,5%	5,0%	6,2%	
		Sayı	16	4	5	12	13	2	2	15	0	1	38	9	12	129	
	Lise	Satır	12,4	3,1%	3,9%	9,3%	10,1	1,6%	1,6%	11,6	,0%	,8%	29,5	7,0%	9,3%	100,0	
		Sütü	16,0	11,4	29,4	15,2	19,7	9,5%	10,0	25,4	,0%	3,3%	24,2	15,8	30,0	18,5%	
		Sayı	15	6	3	5	8	2	3	10	0	1	12	1	3	69	
	Yükse	Satır	21,7	8,7%	4,3%	7,2%	11,6	2,9%	4,3%	14,5	,0%	1,4%	17,4	1,4%	4,3%	100,0	
		Sütü	15,0	17,1	17,6	6,3%	12,1	9,5%	15,0	16,9	,0%	3,3%	7,6%	1,8%	7,5%	9,9%	
		Sayı	100	35	17	79	66	21	20	59	17	30	157	57	40	698	
Toplam	Satır	14,3	5	2,4%	11,3	9,5%	3,0	2,9%	8,5%	2,4%	4,3%	22,5	8,2%	5,7%	100,01,		
	Sütü	100,0	100,0	100,0	100,	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 162: Çocuklarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görüşme

Dikkatli Davranmak	Onlara e it davranmak ve çocuklar arasında ayırım yapmamak lazım. Ben bunu yapamadım ama. MÜLAKAT 2
iyi Geçinmeye Çalışmak	Onlar ne isterlerse yapmaya çalışırım. Çünkü onlar benim canlarım. MÜLAKAT 13 Onların dedi ini yapsaydım sorun olmazdı. Ama kaç gün damadın veya gelinin yanında kalınır ki. Kendileri bilirler. MÜLAKAT 6
Görüşme Sıklamaları	Onlar bize gelip gitmese de hanımla ben onlara gidiyoruz. Ancak öyle görüşüyoruz. MÜLAKAT 14
Anlayışlı Olmak	Vallahi ben anlayışlı adamım. Onlara hiç karı mam. isterlerse gelirler istemezlerse gelmezler. MÜLAKAT 8
Hayatlarına Karı Mamak	Onların i ine karı mamak ve sevgi göstermek gerekir. MÜLAKAT 1 Çocuklarımı çok seviyorum. Damatlar ve gelinler onlara eziyet etmesin diye hayatlarına asla karı mam. MÜLAKAT 12 Çocukların hayatına karı mıyorum. Nasıl biliyorlarsa öyle ya asınlar. Sadece biraz yardım bekliyorum. Çok ey mi istiyorum? MÜLAKAT 4 Onlara fazla karı mıyorum. lerine karıınca küsüyorlar. Sonra ben üzülüyorum. MÜLAKAT 15 lerine karı mamam gerek. Zaten buna da izin vermezler. Ben çocuk oldum onlarda ana, baba. MÜLAKAT 18
Sevgi Saygı Göstermek	nsan evlatlarına kıyamadı için onları çok seviyorum. Onlara bir ey olmaması için kendimi paralarım. Dünya bir yana evlatlarım bir yana. MÜLAKAT 16
Para Vermek	Onlara ihtiyaçları oldu u zaman hemen para veririm. Bu bana kızmalarını engeller. Onların yaamlarına karı mamak için çaba gösteririm. MÜLAKAT 10
Sabırlı Olmak	Çocuklarının yaptıklarına sabırla katlanıyorum. MÜLAKAT 4
iyi Niyetli Davranmak	Küçükken ben çocuklarıma baktım, kol kanat gerdim. imdi ben küçük oldum onlar bana bakıyorlar artık. iy niyetli davranmak çok önemli MÜLAKAT 11
Çocu u Yok	Çocu um olmasını çok istedim ama Allah nasip etmedi. imdi çocu unu döven, hakaret eden insanlara o kadar kızıyorum ki. Çocu unuzun kıymetini bilin diye ba ırmak istiyorum. MÜLAKAT 17
Disiplinli Olmak	Tamam benimle ilgilenmesinler ama artık çalışınlar. Disiplinli olsunlar. Onlarında çocukları var. Tembellik nereye kadar gider. MÜLAKAT 7

Konuyla ilgili olarak ortaya konulan görüşler, baımsız deikenlerle karılaştırıldığında, hayatlarına karı mamak ve anlayışlı olmak üzerinde yoğunlaştırmaktadır. Oranları az olmakla birlikte, iyi niyetli davranmak (%11,3), sevgi saygı göstermek (%9,5) ve para vermek (%8,5) diğer dikkat çeken konulardır. statiksel olarak medeni durum ve e itim düzeyinin anlam düzeyi yüksek, diğer deikenlerin anlam düzeyinin düşük olduğu görülmektedir (T. 158, 159, 160, 161, 162).

Araştırma sonuçları bu konuda yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Örneğin bu çalışmaların birinde; örneklem grubunu oluşturan yaşlıların çoğunluğu çocuklarıyla iyi geçindiğini (%75), ama bazı görüş ayrılıklarının (%20) ve çocuklarının

kendilerine karşı ele tiri tutum içinde oldu unu (%30) belirtmi lerdir.⁴⁰⁹ Bu çalı mada ya lı kadınların çocuklarıyla daha yakın ili ki içinde bulundu u belirlenmi tir. Kadınların çocuklarıyla ya adı ı sorunların ba nda arkada seçimi, evlilik hayatı, aile hayatı ve aile ili kileri gelmektedir. Ya lıların erkek çocuklarıyla arasında çıkan anla mazlık konuları ise alkol ve sigara kullanımınıdır.⁴¹⁰

Yurtdı nda yapılan bir çalı mada ise, ya lıların kız çocuklarıyla daha iyi anla tı ı ve sık görü tü ü, erkek çocuklarının ise finansal konularda onlara yardımcı oldu u belirlenmi tir.⁴¹¹

3.3.3. Ya lılara Atfedilen Toplumsal Konum ve Beklentiler

3.3.3.1. Aile Üyelerinin Ya lılara Atfetti i Konumla İlgili Bir De erlendirme

Toplumsal düzeyde ya anan teknolojik, ekonomik ve sosyal de i imden etkilenen kurumlardan biri ailedir. Geleneksel yapısı içinde ya lının konumu ve statüsünün önemi yüksek iken çekirdek aile içinde durum farklılık göstermektedir. Bu nedenle aile üyelerinin ya lıya atfetti i konumu belirlemede, çocuklarının ve torunlarının ya lıya gösterdikleri ilgi ve sözünü dinleme, aile kararlarına katılma, ailenin ya lıyı nasıl gördü ünün belirlenmesi yönelik sorular önemli yere sahiptir.

Tablo 163: Cinsiyete Göre Çocuklarından İgi Görme Düzeyi

			Evet	Hayır	Topla	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı			297	X ² =,059 P=,807
		Satır	65,0%	35,0%	100,0%	
		Sütun	42,9%	41,9%	42,6%	
	Kadın	Sayı	257	144	401	
		Satır	64,1%	35,9%	100,0%	
		Sütun	57,1%	58,1%	57,4%	
Toplam	Sayı	450	248	698		
	Satır	64,5%	35,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

⁴⁰⁹ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s.115.

⁴¹⁰ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s.175.

⁴¹¹ Kalavar-Jamuna, a.g.m., s. 203.

Tablo 164: Ya Gruplarına Göre Çocuklarından İgi Görme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	238	96	334	X ² =19,76 P=,003
		Satır	71,3%	28,7%	100,0%	
		Sütun	52,9%	38,7%	47,9%	
	70-74	Sayı	98	58	156	
		Satır	62,8%	37,2%	100,0%	
		Sütun	21,8%	23,4%	22,3%	
	75-79	Sayı	52	40	92	
		Satır	56,5%	43,5%	100,0%	
		Sütun	11,6%	16,1%	13,2%	
	80-84	Sayı	44	33	77	
		Satır	57,1%	42,9%	100,0%	
		Sütun	9,8%	13,3%	11,0%	
	85-89	Sayı	15	19	34	
		Satır	44,1%	55,9%	100,0%	
		Sütun	3,3%	7,7%	4,9%	
	90-94	Sayı	1	2	3	
		Satır	33,3%	66,7%	100,0%	
		Sütun	,2%	,8%	,4%	
94+	Sayı	2	0	2		
	Satır	100,0%	,0%	100,0%		
	Sütun	,4%	,0%	,3%		
Toplam	Sayı	450	248	698		
	Satır	64,5%	35,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 165: kamet Yerine Göre Çocuklarından İgi Görme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	334	159	493	X ² = 7,87 P=,005
		Satır	67,7%	32,3%	100,0%	
		Sütun	74,2%	64,1%	70,6%	
	Köy	Sayı	116	89	205	
		Satır	56,6%	43,4%	100,0%	
		Sütun	25,8%	35,9%	29,4%	
Toplam	Sayı	450	248	698		
	Satır	64,5%	35,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 166: Medeni Haline Göre Çocuklarından İgi Görme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	306	116	422	X ² = 35,66 P=,000
		Satır	72,5%	27,5%	100,0%	
		Sütun	68,0%	46,8%	60,5%	
	Bekâr	Sayı	8	2	10	
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
		Sütun	1,8%	,8%	1,4%	
	Dul	Sayı	133	123	256	
		Satır	52,0%	48,0%	100,0%	
		Sütun	29,6%	49,6%	36,7%	
	Bo an mı	Sayı	3	7	10	
		Satır	30,0%	70,0%	100,0%	
		Sütun	,7%	2,8%	1,4%	
Toplam	Sayı	450	248	698		
	Satır	64,5%	35,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 167: E itim Düzeyine Göre Çocuklarından İlgili Görme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	73	60	133	$X^2 = 28,27$ $P = ,000$
		Satır	54,9%	45,1%	100,0%	
		Sütun	16,2%	24,2%	19,1%	
	Diplo masız okuryazar	Sayı	36	20	56	
		Satır	64,3%	35,7%	100,0%	
		Sütun	8,0%	8,1%	8,0%	
	İlkoku l	Sayı	201	67	268	
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	44,7%	27,0%	38,4%	
	Ortao kul	Sayı	22	21	43	
		Satır	51,2%	48,8%	100,0%	
		Sütun	4,9%	8,5%	6,2%	
	Lise	Sayı	70	59	129	
		Satır	54,3%	45,7%	100,0%	
		Sütun	15,6%	23,8%	18,5%	
	Yükse kokul/ Ünive rsite	Sayı	48	21	69	
		Satır	69,6%	30,4%	100,0%	
		Sütun	10,7%	8,5%	9,9%	
Toplam	Sayı	450	248	698		
	Satır	64,5%	35,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların sosyal ili kilerini ve otoritesini tanımlamak için kullanılan de i ken, çocukların ebeveynlerine gösterdi i ilgi düzeyine yönelik elde edilen sonuçlardır. Ya lıların %64,5'i çocuklarının kendilerine ilgi gösterdi ini dü ünmektedir.

Cinsiyet de i kenine göre de erlendirildi inde, kadınlar ve erkekler, “evet” yanıtına yo unluk göstermektedir (T. 163). Ya aralı na göre bakıldı nda, ya ilerledikçe ya lılar “hayır” seçene ini i aret etmi tir. Özellikle 85 ve üst ya grubunda, çocukların ilgisini yeterli bulmama oranı yüksektir (T. 164). kamet yerine göre ilde ya ayan ya lıların % 67,7'si ve köyde ya ayanların %56,6'sı çocuklarından ilgi gördü ünü dü ünmektedir (T. 165). Medeni haline göre bo anma sonrası aile ili kisini devam ettiremeyen ya lılar çocuklarının ilgisini yeterli bulmamaktadır(T. 166). Ki kare testi sonuçları cinsiyete göre anlam düzeyinin dü ük, ya grubu, medeni durum, ikamet ettikleri yerle im yeri ve e itim düzeyine göre anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

Tablo 168: Meslek Gruplarına ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İlgili Görme Düzeyi

Meslek grubu			Çocuklarından ilgi görme düzeyi			Anlamlılık	
			Evete	Hayır	Toplam		
Esnaf/ zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	41	23	X ² = ,238 P= ,626	
			Satır	64,1%	35,9%		100,0%
			Sütun	78,8%	74,2%		77,1%
		Kadın	Sayı	11	8		19
			Satır	57,9%	42,1%		100,0%
			Sütun	21,2%	25,8%		22,9%
	Toplam		Sayı	52	31		83
			Satır	62,7%	37,3%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
İşçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	47	32	X ² = 2,245 P= ,134	
			Satır	59,5%	40,5%		100,0%
			Sütun	69,1%	56,1%		63,2%
		Kadın	Sayı	21	25		46
			Satır	45,7%	54,3%		100,0%
			Sütun	30,9%	43,9%		36,8%
	Toplam		Sayı	68	57		125
			Satır	54,4%	45,6%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	20	8	X ² = ,002 P= ,962	
			Satır	71,4%	28,6%		100,0%
			Sütun	54,1%	53,3%		53,8%
		Kadın	Sayı	17	7		24
			Satır	70,8%	29,2%		100,0%
			Sütun	45,9%	46,7%		46,2%
	Toplam		Sayı	37	15		52
			Satır	71,2%	28,8%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	21	6		
			Satır	77,8%	22,2%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
	Toplam		Sayı	21	6		27
			Satır	77,8%	22,2%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	26	7	X ² = ,736 P= ,391	
			Satır	78,8%	21,2%		100,0%
			Sütun	44,1%	33,3%		41,3%
		Kadın	Sayı	33	14		47
			Satır	70,2%	29,8%		100,0%
			Sütun	55,9%	66,7%		58,8%
	Toplam		Sayı	59	21		80
			Satır	73,8%	26,3%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
Diğer	Cinsiyet	Kadın	Sayı	14	15		
			Satır	48,3%	51,7%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
	Toplam		Sayı	14	15		29
			Satır	48,3%	51,7%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	1	X ² = ,588 P= ,443	
			Satır	50,0%	50,0%		100,0%
			Sütun	0,9%	2,4%		1,3%
		Kadın	Sayı	114	40		154
			Satır	74,0%	26,0%		100,0%
			Sütun	99,1%	97,6%		98,7%
	Toplam		Sayı	115	41		156
			Satır	73,7%	26,3%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%

Çocukların ilgi düzeyi, ya lıların sosyal ili kilerini etkileyen özelliklerden biridir. Çünkü çocuklarıyla etkile imi iyi olan, çocuklarından ilgi ve destek gören ya lılar ya amından mutlu olmaktadır. Meslek grubunu cinsiyet de i keniyile birlikte soru kar ıla tırıldı nda her meslek grubuna mensup ya lıların yakla ık %70’i “evet” yanıtında yo unluk göstermektedir. Ki Kare testi sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 169: Emeklilik Durumu ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İlg i Görme Düzeyi

Emeklilik durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	133	79	212	$X^2 = 1,073$ $P = ,300$
			Satır	62,7%	37,3%	100,0%	
			Sütun	60,7%	55,2%	58,6%	
		Kadın	Sayı	86	64	150	
			Satır	57,3%	42,7%	100,0%	
			Sütun	39,3%	44,8%	41,4%	
	Toplam		Sayı	219	143	362	
			Satır	60,5%	39,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	60	25	85	$X^2 = ,179$ $P = ,672$
			Satır	70,6%	29,4%	100,0%	
			Sütun	26,0%	23,8%	25,3%	
		Kadın	Sayı	171	80	251	
			Satır	68,1%	31,9%	100,0%	
			Sütun	74,0%	76,2%	74,7%	
	Toplam		Sayı	231	105	336	
			Satır	68,8%	31,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 170: uan Çalış ma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İlg i Görme Düzeyi

u an durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	44	22	66	$X^2 = 4,266$ $P = ,039$
			Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
			Sütun	71,0%	51,2%	62,9%	
		Kadın	Sayı	18	21	39	
			Satır	46,2%	53,8%	100,0%	
			Sütun	29,0%	48,8%	37,1%	
	Toplam		Sayı	62	43	105	
			Satır	59,0%	41,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	149	82	231	$X^2 = ,144$ $P = ,704$
			Satır	64,5%	35,5%	100,0%	
			Sütun	38,4%	40,0%	39,0%	
		Kadın	Sayı	239	123	362	
			Satır	66,0%	34,0%	100,0%	
			Sütun	61,6%	60,0%	61,0%	
	Toplam		Sayı	388	205	593	
			Satır	65,4%	34,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 171: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İgi Görme Düzeyi

Sosyal tabaka durumu			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık	
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	23	11	34	$X^2 = 2,912$ P=,088
			Satır	67,6%	32,4%	100,0%	
			Sütun	60,5%	39,3%	51,5%	
		Kadın	Sayı	15	17	32	
			Satır	46,9%	53,1%	100,0%	
			Sütun	39,5%	60,7%	48,5%	
	Toplam		Sayı	38	28	66	
			Satır	57,6%	42,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	36	24	60	$X^2 = ,474$ P=,491
			Satır	60,0%	40,0%	100,0%	
			Sütun	44,4%	38,7%	42,0%	
		Kadın	Sayı	45	38	83	
			Satır	54,2%	45,8%	100,0%	
			Sütun	55,6%	61,3%	58,0%	
	Toplam		Sayı	81	62	143	
			Satır	56,6%	43,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	91	53	144	$X^2 = ,415$ P=,519
			Satır	63,2%	36,8%	100,0%	
			Sütun	39,2%	42,7%	40,4%	
		Kadın	Sayı	141	71	212	
			Satır	66,5%	33,5%	100,0%	
			Sütun	60,8%	57,3%	59,6%	
	Toplam		Sayı	232	124	356	
			Satır	65,2%	34,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	37	12	49	$X^2 = ,160$ P=,689
			Satır	75,5%	24,5%	100,0%	
			Sütun	45,7%	41,4%	44,5%	
		Kadın	Sayı	44	17	61	
			Satır	72,1%	27,9%	100,0%	
			Sütun	54,3%	58,6%	55,5%	
	Toplam		Sayı	81	29	110	
			Satır	73,6%	26,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Soruyu emeklilik durumu, u an çalı ma durumu ve mensup oldu u sosyal tabaka ba lamında de erlendirildi inde, ya lı kadın ve erkeklerin yakla ık %60'ı çocuklarının kendisiyle ilgilendi ini dü ünmektedir. Ki Kare testi sonuçları da u an çalı ma durumu de i keninin anlamlı, di er de i kenlerinin de anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 172: kamet Ko ulları ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İgi Görme Düzeyi

kamet Ko ulları				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Kendi evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	168	77	245	$X^2=,086$ $P=,769$
			Satır	68,6%	31,4%	100,0%	
			Sütun	44,1%	42,8%	43,7%	
		Kadın	Sayı	213	103	316	
			Satır	67,4%	32,6%	100,0%	
			Sütun	55,9%	57,2%	56,3%	
	Toplam		Sayı	381	180	561	
			Satır	67,9%	32,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Kiracı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	9	23	$X^2=,351$ $P=,554$
			Satır	60,9%	39,1%	100,0%	
			Sütun	36,8%	30,0%	33,8%	
		Kadın	Sayı	24	21	45	
			Satır	53,3%	46,7%	100,0%	
			Sütun	63,2%	70,0%	66,2%	
	Toplam		Sayı	38	30	68	
			Satır	55,9%	44,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Çocu unun evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	1	$X^2= 1,905$ $P=,168$
			Satır	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	33,3%	12,5%	
		Kadın	Sayı	5	2	7	
			Satır	71,4%	28,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	66,7%	87,5%	
	Toplam		Sayı	5	3	8	
			Satır	62,5%	37,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 173: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İgi Görme Düzeyi

Gayrimenkul durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	100	36	136	$X^2=,075$ $P=,785$
			Satır	73,5%	26,5%	100,0%	
			Sütun	45,7%	43,9%	45,2%	
		Kadın	Sayı	119	46	165	
			Satır	72,1%	27,9%	100,0%	
			Sütun	54,3%	56,1%	54,8%	
	Toplam		Sayı	219	82	301	
			Satır	72,8%	27,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	86	68	154	$X^2=,075$ $P=,784$
			Satır	55,8%	44,2%	100,0%	
			Sütun	40,6%	42,0%	41,2%	
		Kadın	Sayı	126	94	220	
			Satır	57,3%	42,7%	100,0%	
			Sütun	59,4%	58,0%	58,8%	
	Toplam		Sayı	212	162	374	
			Satır	56,7%	43,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Çocukların ilgi düzeyini tanımlamak için kullanılan di er de i kenler, ikamet ko ulları ve gayrimenkul düzeyidir. Kendi evinde ikamet eden ya lı bireyler, kirada ve çocu unun yanında ikamet eden ya lılara göre çocuklarının kendilerine ilgi gösterdi ini dü ünmektedir (%67,9) (T. 172). Gayrimenkule sahip olan ya lılar da çocu unun ilgisini yeterli bulmaktadır (%72,8) (T. 173). Ki Kare testi sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 174: Çocuklarından Memnun Olma Durumu ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından lgi Görme Düzeyi

Çocuklarından memnun olma durumu				Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	148	73	221	$X^2=,052$ $P=,820$
			Satır	67,0%	33,0%	100,0%	
			Sütun	41,8%	40,8%	41,5%	
		Kadın	Sayı	206	106	312	
			Satır	66,0%	34,0%	100,0%	
			Sütun	58,2%	59,2%	58,5%	
	Toplam	Sayı	354	179	533		
		Satır	66,4%	33,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	45	31	76	$X^2=,061$ $P=,804$
			Satır	59,2%	40,8%	100,0%	
			Sütun	46,9%	44,9%	46,1%	
		Kadın	Sayı	51	38	89	
			Satır	57,3%	42,7%	100,0%	
			Sütun	53,1%	55,1%	53,9%	
	Toplam	Sayı	96	69	165		
		Satır	58,2%	41,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 175: Çocuklarıyla ili kisinin sürme Durumu ve Cinsiyetine Göre lgi Görme Düzeyi

Çocuklarıyla ili kisinin sürme durumu				Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Hepsiyle devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	162	89	251	$X^2=,016$ $P=,900$
			Satır	64,5%	35,5%	100,0%	
			Sütun	41,5%	41,0%	41,4%	
		Kadın	Sayı	228	128	356	
			Satır	64,0%	36,0%	100,0%	
			Sütun	58,5%	59,0%	58,6%	
	Toplam	Sayı	390	217	607		
		Satır	64,3%	35,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Bazılarıyla devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	6	13	$X^2=,002$ $P=,968$
			Satır	53,8%	46,2%	100,0%	
			Sütun	36,8%	37,5%	37,1%	
		Kadın	Sayı	12	10	22	
			Satır	54,5%	45,5%	100,0%	
			Sütun	63,2%	62,5%	62,9%	
	Toplam	Sayı	19	16	35		
		Satır	54,3%	45,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 176: Birlikte Ya ad ı 1 Çocuk Sayısı ve Cinsiyetine Göre Çocuklarından İlg i Görme Düzeyi

Birlikte ya ad ı 1 çocuk sayısı				Ev et	Hay ır	Toplam	Anlamlılık
1	Cinsiyet	Erkek	Sayı	43	32	75	$X^2=,008$ $P=,930$
			Satır	57,3%	42,7%	100,0%	
			Sütun	42,6%	43,2%	42,9%	
		Kadın	Sayı	58	42	100	
			Satır	58,0%	42,0%	100,0%	
			Sütun	57,4%	56,8%	57,1%	
	Toplam		Sayı	101	74	175	
			Satır	57,7%	42,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
2	Cinsiyet	Erkek	Sayı	20	4	24	$X^2= 1,956$ $P=,162$
			Satır	83,3%	16,7%	100,0%	
			Sütun	60,6%	36,4%	54,5%	
		Kadın	Sayı	13	7	20	
			Satır	65,0%	35,0%	100,0%	
			Sütun	39,4%	63,6%	45,5%	
	Toplam		Sayı	33	11	44	
			Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
3	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	1	7	$X^2= 1,148$ $P=,284$
			Satır	85,7%	14,3%	100,0%	
			Sütun	85,7%	50,0%	77,8%	
		Kadın	Sayı	1	1	2	
			Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
			Sütun	14,3%	50,0%	22,2%	
	Toplam		Sayı	7	2	9	
			Satır	77,8%	22,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
4	Cinsiyet	Erkek	Sayı	10	3	13	$X^2=,642$ $P=,423$
			Satır	76,9%	23,1%	100,0%	
			Sütun	90,9%	75,0%	86,7%	
		Kadın	Sayı	1	1	2	
			Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
			Sütun	9,1%	25,0%	13,3%	
	Toplam		Sayı	11	4	15	
			Satır	73,3%	26,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
5	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	0	3	$X^2= 1,200$ $P=,273$
			Satır	100,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	60,0%	0,0%	50,0%	
		Kadın	Sayı	2	1	3	
			Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
			Sütun	40,0%	100,0%	50,0%	
	Toplam		Sayı	5	1	6	
			Satır	83,3%	16,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
6	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	1	
			Satır	0%	100,0%	100,0%	
			Sütun	0%	100,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	0	0	1	
			Satır	0%	0%	100,0%	
			Sütun	0%	0%	100,0%	

Çocuklarıyla ili kisinden memnun olan kadın ve erkeklerin yakla ık %65'i çocuklarından ilgi gördü ünü dü ünmektedir. Çocuklarıyla ili kisinden memnun olmayan ya l ıların “ev et” seçene ine gösterdi i yo unluk %58,2'dir (T. 174). Bazı ya l ılar çocuklarının hepsiyle ili kilerini devam ettirmekte, ya l ıların bazıları ise çocuklarının farklı mekânlarda ikamet etme, ileti im sorunu gibi nedenlerden dolayı bir

kısmıyla görülmektedir (T. 175). Bu durum çocuklarından bekledikleri ilgi düzeyini etkilemektedir. Çocuklarının hepsiyle görüşen yaşlıların “evet” seçeneğine verdiği oran yaklaşık %65, çocuklarından bazılarıyla görüşen yaşlıların “evet” seçeneğine verdiği oran %54,3’dür. Evde bulunan çocuk sayısı arttıkça kadın ve erkek yaşlıların çocuklarından ilgi gördüklerini düşünme düzeyleri artmaktadır (T. 176). Ki Kare testi sonuçları, deyimlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Yaşlıların çocuklarından ikâyetçi oldukları konular arasında ilgisizlik cevabı verenlerin düzeyi %19’dur (T.152-156). Ancak çocukların ilgisiz olduğunu düşünen yaşlıların düzeyi ise yaklaşık %36’dır. Özetle, bu oranlar yaşlıların çocuklarıyla yaşadıkları sorunları ifade etmekte zorlanmadığını göstermektedir.

Tablo 177: Cinsiyete Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İlgisiz Olma Nedenleri

Cinsiyet		Savı	Farklı ehirde ya amaları	Hayat artlarının zor olması	Zamanında Çocu uma yeterli sevgi saygı göstermemi olman	Benim kişisel özelliklerim	Bilmiyorum	E imin Olmaması	E imden ayrı olman	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Savı	20	49	6	25	2			104	$X^2=6,00$ $P=.423$
		Satır	19,2%	47,1%	5,8%	24,0%	1,9%	1,0%	1,0%	100,0%	
		Sütun	42,6%	40,8%	40,0%	47,2%	18,2%	100,0%	100,0%	41,9%	
	Kadın	Savı	27	71	9	28	9	0	0	144	
		Satır	18,8%	49,3%	6,3%	19,4%	6,3%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	57,4%	59,2%	60,0%	52,8%	81,8%	,0%	,0%	58,1%	
Toplam	Savı	47	120	15	53	11	1	1	248		
	Satır	19,0%	48,4%	6,0%	21,4%	4,4%	,4%	,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 178: Ya Grubuna Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İlgisiz Olma Nedenleri

Ya grupları		Savı	Farklı ehirde ya amaları	Hayat artlarının zor olması	Zamanında Çocu uma yeterli sevgi saygı göstermemi olman	Benim kişisel özelliklerim	Bilmiyorum	E imin Olmaması	E imden ayrı olman	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Savı	15	47	8	21	3	1	1	96	$X^2=26,98$ $P=.624$
		Satır	15,6%	49,0%	8,3%	21,9%	3,1%	1,0%	1,0%	100,0%	
		Sütun	31,9%	39,2%	53,3%	39,6%	27,3%	100,0%	100,0%	38,7%	
	70-74	Savı	17	26	2	12	1	0	0	58	
		Satır	29,3%	44,8%	3,4%	20,7%	1,7%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	36,2%	21,7%	13,3%	22,6%	9,1%	,0%	,0%	23,4%	
	75-79	Savı	7	25	2	5	1	0	0	40	
		Satır	17,5%	62,5%	5,0%	12,5%	2,5%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	14,9%	20,8%	13,3%	9,4%	9,1%	,0%	,0%	16,1%	
	80-84	Savı	7	14	1	8	3	0	0	33	
		Satır	21,2%	42,4%	3,0%	24,2%	9,1%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	14,9%	11,7%	6,7%	15,1%	27,3%	,0%	,0%	13,3%	
	85-89	Savı	1	7	2	6	3	0	0	19	
		Satır	5,3%	36,8%	10,5%	31,6%	15,8%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	2,1%	5,8%	13,3%	11,3%	27,3%	,0%	,0%	7,7%	
	90-94	Savı	0	1	0	1	0	0	0	2	
		Satır	,0%	50,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,8%	,0%	1,9%	,0%	,0%	,0%	,8%	
Toplam	Savı	47	120	15	53	11	1	1	248		
	Satır	19,0%	48,4%	6,0%	21,4%	4,4%	,4%	,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 179: Medeni Hale Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İgisiz Olma Nedenleri

			Farklı ehirdede ya amaları	Hayat artlarının zor olması	Zamanında çocuğuma yeterli sevgi göstermemi olmam	Benim ki isel özelliklerim	Bilmiyorum	E'im in Olmaması	E' inden ayrı olmam	Toplam	Anlamlılık	
Medeni hal	Evli	Sayı	21	55	8	25	7	0	0	116	X ² =43,35 P=.001	
		Satır	18,1%	47,4%	6,9%	21,6%	6,0%	,0%	,0%	100,0%		
		Sütun	44,7%	45,8%	53,3%	47,2%	63,6%	,0%	,0%	46,8%		
	Bekâr	Sayı	0	2	0	0	0	0	0	2		
		Satır	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%		
		Sütun	,0%	1,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,8%		
	Dul	Sayı	23	60	7	28	4	1	0	123		
		Satır	18,7%	48,8%	5,7%	22,8%	3,3%	,8%	,0%	100,0%		
		Sütun	48,9%	50,0%	46,7%	52,8%	36,4%	100,0%	,0%	49,6%		
	Bo anmı	Sayı	3	3	0	0	0	0	0	1		7
		Satır	42,9%	42,9%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	14,3%		100,0%
		Sütun	6,4%	2,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	2,8%		
Toplam	Sayı	47	120	15	53	11	1	1	248			
	Satır	19,0%	48,4%	6,0%	21,4%	4,4%	,4%	,4%	100,0%			
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			

Tablo 180: kamet Yerine Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İgisiz Olma Nedenleri

			Farklı ehirdede ya amaları	Hayat artlarının zor olması	Zamanında çocuğuma yeterli sevgi göstermemi olmam	Benim ki isel özelliklerim	Bilmiyorum	E'im in Olmaması	E' inden ayrı olmam	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	32	73	10	31	11	1	1	159	X ² =8,93 P=.178
		Satır	20,1%	45,9%	6,3%	19,5%	6,9%	,6%	,6%	100,0%	
		Sütun	68,1%	60,8%	66,7%	58,5%	100,0%	100,0%	100,0%	64,1%	
	Köy	Sayı	15	47	5	22	0	0	0	89	
		Satır	16,9%	52,8%	5,6%	24,7%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	31,9%	39,2%	33,3%	41,5%	,0%	,0%	,0%	35,9%	
Toplam	Sayı	47	120	15	53	11	1	1	248		
	Satır	19,0%	48,4%	6,0%	21,4%	4,4%	,4%	,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 181: E itim Düzeyine Göre Çocukların Ebeveynlerine Karşı İgisiz Olma Nedenleri

			Farklı ehirdede ya amaları	Hayat artlarının zor olması	Zamanında çocuğuma yeterli sevgi göstermemi olmam	Benim ki isel özelliklerim	Bilmiyorum	E'im in Olmaması	E' inden ayrı olmam	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	10	28	2	14	6	0	0	60	X ² =28,75 P=.531
		Satır	16,7%	46,7%	3,3%	23,3%	10,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	21,3%	23,3%	13,3%	26,4%	54,5%	,0%	,0%	24,2%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	2	13	1	4	0	0	0	20	
		Satır	10,0%	65,0%	5,0%	20,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	4,3%	10,8%	6,7%	7,5%	,0%	,0%	,0%	8,1%	
	İlkokul	Sayı	15	35	5	10	2	0	0	67	
		Satır	22,4%	52,2%	7,5%	14,9%	3,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	31,9%	29,2%	33,3%	18,9%	18,2%	,0%	,0%	27,0%	
	Ortaokul	Sayı	4	9	1	5	1	1	0	21	
		Satır	19,0%	42,9%	4,8%	23,8%	4,8%	4,8%	,0%	100,0%	
		Sütun	8,5%	7,5%	6,7%	9,4%	9,1%	100,0%	,0%	8,5%	
	Lise	Sayı	13	26	4	13	2	0	1	59	
		Satır	22,0%	44,1%	6,8%	22,0%	3,4%	,0%	1,7%	100,0%	
		Sütun	27,7%	21,7%	26,7%	24,5%	18,2%	,0%	100,0%	23,8%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	3	9	2	7	0	0	0	21	
		Satır	14,3%	42,9%	9,5%	33,3%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	6,4%	7,5%	13,3%	13,2%	,0%	,0%	,0%	8,5%	
Toplam	Sayı	47	120	15	53	11	1	1	248		
	Satır	19,0%	48,4%	6,0%	21,4%	4,4%	,4%	,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Örnekleme grubu, çocuklarının ilgisiz olma nedenlerini sırasıyla “hayat artlarının zor olması” (%48,4), “ya lının ki isel özellikleri” (%21,4), “farklı ehirde ya amaları” (%19) olarak görmektedir. Di er seçeneklerden olan çocu una “yeterli sevgi saygı göstermemi olması” (%6,6), “bilmedi i” (%4,4), “e inin olmaması” (%0,4), “e inden ayrı olması” (%0,4) seçenekleriyle birle tirildi inde, ya lıların otoritesini ve statüsünün önemini de erlendirme ölçütlerinden biri olarak çocukların ebeveyne ilgi düzeyini ele alabiliriz. Çocuklarının ilgisiz olma konusundaki dü üncelerini cinsiyet, ya grubu, medeni hal, ikamet yeri ve e itim düzeyi açısından incelendi inde ya lıların dü üncelerinin benzerlik gösterdi ini ve hayat artlarının zor olması seçene inde yo unluk gösterdi i ifade edilebilir. Bu soruya yanıt veren bireyler, çocuklarının ilgisiz olma nedenini çocuklarının ki isel özelliklerinden ziyade kendi özelliklerine ba lı olduklarını ifade etmektedir. Ya lılar çocukları hakkında olumsuz konu maktan kaçınmaktadır. Ki kare sonucuna göre, medeni durum dı ndaki ba ımsız de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir (T. 177-181).

Tablo 182: Cinsiyete Göre Torunlarından İgi Görme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	214	86	300	X ² =2,04 P=,153
		Satır	71,3%	28,7%	100,0%	
		Sütun	44,9%	39,1%	43,0%	
	Kadın	Sayı	263	134	397	
		Satır	66,2%	33,8%	100,0%	
		Sütun	55,1%	60,9%	57,0%	
Toplam	Sayı	477	220	697		
	Satır	68,4%	31,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 183: Ya Gruplarına Göre Torunlarından İgi Görme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	248	83	331	X ² =20,63 P=,002
		Satır	74,9%	25,1%	100,0%	
		Sütun	52,0%	37,7%	47,5%	
	70-74	Sayı	101	54	155	
		Satır	65,2%	34,8%	100,0%	
		Sütun	21,2%	24,5%	22,2%	
	75-79	Sayı	60	33	93	
		Satır	64,5%	35,5%	100,0%	
		Sütun	12,6%	15,0%	13,3%	
	80-84	Sayı	45	33	78	
		Satır	57,7%	42,3%	100,0%	
		Sütun	9,4%	15,0%	11,2%	
	85-89	Sayı	21	14	35	
		Satır	60,0%	40,0%	100,0%	
		Sütun	4,4%	6,4%	5,0%	
	90-94	Sayı	0	3	3	
		Satır	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	1,4%	,4%	
	94+	Sayı	2	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,0%	,3%	
Toplam	Sayı	477	220	697		
	Satır	68,4%	31,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 184: kamet Yerine Göre Torunlarından İlg Görme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	363	130	493	$X^2 = 21,04$ $P = ,000$
		Satır	73,6%	26,4%	100,0%	
		Sütun	76,1%	59,1%	70,7%	
	Köy	Sayı	114	90	204	
		Satır	55,9%	44,1%	100,0%	
		Sütun	23,9%	40,9%	29,3%	
Toplam	Sayı	477	220	697		
	Satır	68,4%	31,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 185: E itim Düzeyine Göre Torunlarından İlg Görme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	72	59	131	$X^2 = 25,71$ $P = ,000$
		Satır	55,0%	45,0%	100,0%	
		Sütun	15,1%	26,8%	18,8%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	42	14	56	
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	8,8%	6,4%	8,0%	
	İlkokul	Sayı	207	61	268	
		Satır	77,2%	22,8%	100,0%	
		Sütun	43,4%	27,7%	38,5%	
	Ortaokul	Sayı	28	15	43	
		Satır	65,1%	34,9%	100,0%	
		Sütun	5,9%	6,8%	6,2%	
	Lise	Sayı	79	51	130	
		Satır	60,8%	39,2%	100,0%	
		Sütun	16,6%	23,2%	18,7%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	49	20	69	
		Satır	71,0%	29,0%	100,0%	
		Sütun	10,3%	9,1%	9,9%	
Toplam	Sayı	477	220	697		
	Satır	68,4%	31,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların sosyal ili kilerini ve otoritesini tanımlamak için kullanılan bir ba ka de i ken, torunların ya lı bireylere gösterdi i ilginin düzeyine yönelik elde edilen sonuçlardır. Ya lıların %68,4'ü torunlarının kendilerine ilgi gösterdi ini dü ünmektedir.

Cinsiyet de i kenine göre de erlendirildi inde; kadınlar erkeklere göre torunlarının ilgisini daha az bulmaktadırlar (T. 182).

Ya grubuna göre bakıldı nda, ya grubu ilerledikçe ya lılar hayır yanıtında yo unluk göstermektedir. Özellikle 80 ve üst ya aralı nda bulunanlar çocuklarıyla ilgili dü üncelerinde oldu u gibi torunlarının ilgisini yetersiz bulmaktadır (T. 183). İde ikamet edenlerin %73,6'sı, köyde ikamet edenlerin %55,9'u torunlarından ilgi gördü ünü dü ünmektedir (T. 184). E itim düzeyine göre de erlendirildi inde farklı e itim düzeyine mensup ya lıların büyük kısmı torunlarından ilgi gördü ünü dü ünmektedir (T. 185). Ki kare sonucu, de i kenlerin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

Tablo 186: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyetine Göre Torunlarından İgi Görme Düzeyi

Meslek Grubu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Esnaf/ Zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	46	19	65	$X^2 = 12,181$ $P = ,000$
			Satır	70,8%	29,2%	100,0%	
			Sütun	90,2%	57,6%	77,4%	
		Kadın	Sayı	5	14	19	
			Satır	26,3%	73,7%	100,0%	
			Sütun	9,8%	42,4%	22,6%	
	Toplam	Sayı	51	33	84		
		Satır	60,7%	39,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	53	26	79	$X^2 = 1,396$ $P = ,237$
			Satır	67,1%	32,9%	100,0%	
			Sütun	67,1%	56,5%	63,2%	
		Kadın	Sayı	26	20	46	
			Satır	56,5%	43,5%	100,0%	
			Sütun	32,9%	43,5%	36,8%	
	Toplam	Sayı	79	46	125		
		Satır	63,2%	36,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	6	28	$X^2 = 2,485$ $P = ,115$
			Satır	78,6%	21,4%	100,0%	
			Sütun	61,1%	37,5%	53,8%	
		Kadın	Sayı	14	10	24	
			Satır	58,3%	41,7%	100,0%	
			Sütun	38,9%	62,5%	46,2%	
	Toplam	Sayı	36	16	52		
		Satır	69,2%	30,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	8	27	
			Satır	70,4%	29,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	19	8	27		
		Satır	70,4%	29,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	6	34	$X^2 = 1,705$ $P = ,192$
			Satır	82,4%	17,6%	100,0%	
			Sütun	46,7%	30,0%	42,5%	
		Kadın	Sayı	32	14	46	
			Satır	69,6%	30,4%	100,0%	
			Sütun	53,3%	70,0%	57,5%	
	Toplam	Sayı	60	20	80		
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	18	9	27	
			Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	18	9	27		
		Satır	66,7%	33,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	0	$X^2 = ,735$ $P = ,391$
			Satır	0,0%	0,0%	0,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	0,0%	
		Kadın	Sayı	111	41	152	
			Satır	73,0%	27,0%	100,0%	
			Sütun	98,2%	100,0%	98,7%	
	Toplam	Sayı	113	41	154		
		Satır	73,4%	26,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Soru meslek grubu ve cinsiyet de i keniyile de erlendirildi inde, her meslek grubuna mensup ya lılar, torunun kendileriyle ilgilediklerini dü ünmektedir. Ev kadını olan ya lı kadınların “evet” seçene ine gösterdi i yo unluk, di er mesleki özelliklere sahip kadınlara göre oranı yüksektir (%73). Erkek ve kadınların soruya verdi i yanıtlar farklılık göstermektedir. Ki kare sonucu, esnaf/zanaatkâr meslek grubunun anlam düzeyinin yüksek, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 187: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine göre Torunlarından İgi Görme Düzeyi

Emeklilik durumu				Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	144	70	214	$X^2 = 1,905$ $P = ,167$
			Satır	67,3%	32,7%	100,0%	
			Sütun	61,3%	53,8%	58,6%	
		Kadın	Sayı	91	60	151	
			Satır	60,3%	39,7%	100,0%	
			Sütun	38,7%	46,2%	41,4%	
	Toplam	Sayı	235	130	365		
		Satır	64,4%	35,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	70	16	86	$X^2 = 4,248$ $P = ,039$
			Satır	81,4%	18,6%	100,0%	
			Sütun	28,9%	17,8%	25,9%	
		Kadın	Sayı	172	74	246	
			Satır	69,9%	30,1%	100,0%	
			Sütun	71,1%	82,2%	74,1%	
	Toplam	Sayı	242	90	332		
		Satır	72,9%	27,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 188: u Anda Çalışma Durumuna ve Cinsiyete Göre Torunlarından İgi Görme Düzeyi

uan çalış ma durumu				Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	46	20	66	$X^2 = 9,083$ $P = ,003$
			Satır	69,7%	30,3%	100,0%	
			Sütun	75,4%	46,5%	63,5%	
		Kadın	Sayı	15	23	38	
			Satır	39,5%	60,5%	100,0%	
			Sütun	24,6%	53,5%	36,5%	
	Toplam	Sayı	61	43	104		
		Satır	58,7%	41,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	168	66	234	$X^2 = ,498$ $P = ,480$
			Satır	71,8%	28,2%	100,0%	
			Sütun	40,4%	37,3%	39,5%	
		Kadın	Sayı	248	111	359	
			Satır	69,1%	30,9%	100,0%	
			Sütun	59,6%	62,7%	60,5%	
	Toplam	Sayı	416	177	593		
		Satır	70,2%	29,8%	100,0%		

Tablo 189: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Torunlarından İlgili Görme Düzeyi

Sosyal tabaka durumu				Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	13	35	$X^2 = ,085$ $P = ,770$
			Satır	62,9%	37,1%	100,0%	
			Sütun	53,7%	50,0%	52,2%	
		Kadın	Sayı	19	13	32	
			Satır	59,4%	40,6%	100,0%	
			Sütun	46,3%	50,0%	47,8%	
	Toplam	Sayı	41	26	67		
		Satır	61,2%	38,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	43	17	60	$X^2 = 6,409$ $P = ,011$
			Satır	71,7%	28,3%	100,0%	
			Sütun	50,6%	29,3%	42,0%	
		Kadın	Sayı	42	41	83	
			Satır	50,6%	49,4%	100,0%	
			Sütun	49,4%	70,7%	58,0%	
	Toplam	Sayı	85	58	143		
		Satır	59,4%	40,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	100	45	145	$X^2 = ,020$ $P = ,888$
			Satır	69,0%	31,0%	100,0%	
			Sütun	40,5%	41,3%	40,7%	
		Kadın	Sayı	147	64	211	
			Satır	69,7%	30,3%	100,0%	
			Sütun	59,5%	58,7%	59,3%	
	Toplam	Sayı	247	109	356		
		Satır	69,4%	30,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
İç	Cinsiyet	Erkek	Sayı	41	9	50	$X^2 = ,229$ $P = ,632$
			Satır	82,0%	18,0%	100,0%	
			Sütun	46,6%	40,9%	45,5%	
		Kadın	Sayı	47	13	60	
			Satır	78,3%	21,7%	100,0%	
			Sütun	53,4%	59,1%	54,5%	
	Toplam	Sayı	88	22	110		
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların torunlarıyla ili kisini tasvir etmek için emekli olma, uan çalı ma durumu ve mensup oldu u sosyal tabaka de i kenleri tablo halinde sunulmu tur. De i kenler incelendi inde, emekli olmayan ya lıların torunlarından ilgi gördü ünü dü ünme düzeyi emekli olan ya lılara göre yüksektir (%72,9) (T. 187). uan çalı mayan ya lılar arasında torunlarından ilgi gördü ünü dü ünme düzeyi yüksektir (T. 188).

Ya lıların mensup oldu u sosyal tabaka durumuna göre soru kıyaslandı nda, kendini i çi tabakasında gören ya lılar torunlarından ilgi gördü ünü ifade etmi tir (%80). Di er tabakalara mensup oldu unu belirten ya lıların, soruya verdi i yanıt cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Kendisini orta tabaka ve ortanın üstü tabakaya mensup oldu unu ifade eden kadınların soruya verdi i yanıt erkeklere göre dü üktür (T. 189). Ki Kare testi sonuçları da emekli olmama, u an çalı ma ve orta tabaka de i keninin anlamlı, di er de i kenlerinin de anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 190: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Torunlarından İlg Görme Düzeyi

Çocuklarından Memnun Olma Durumu			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık	
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	165	56	221	$X^2 = 1,364$ $P = ,243$
			Satır	74,7%	25,3%	100,0%	
			Sütun	43,4%	37,8%	41,9%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	215	92	307	
			Satır	70,0%	30,0%	100,0%	
			Sütun	56,6%	62,2%	58,1%	
	Toplam	Sayı	380	148	528		
		Satır	72,0%	28,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	48	28	76	$X^2 = 1,975$ $P = ,160$
			Satır	63,2%	36,8%	100,0%	
			Sütun	51,1%	40,0%	46,3%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	46	42	88	
			Satır	52,3%	47,7%	100,0%	
			Sütun	48,9%	60,0%	53,7%	
	Toplam	Sayı	94	70	164		
		Satır	57,3%	42,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların çocuklarıyla ili kisi, torunlarıyla da olan ili kisini de etkilemektedir. Bazen ya lılar çocuklarıyla ili kilerinde sorun ya adı ı zaman torunlarıyla görü mek istememekte veya yeti kin çocuklar kendi çocuklarının büyük ebeveynleriyle görü mesini engellemektedir. Çocuklarıyla ili kisinden memnun olmayanların yakla ık %45'i torunlarının kendisiyle ilgilenmedi ini dü ünmemektedir. Çocuklarıyla ili kisinden memnun olmayan kadınların "Evet" seçene ine verdi i yanıt erkeklerin verdi i yanıtı göre dü ük oldu u görülmektedir (%52,3). Ki Kare testi sonuçları da de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Ya lıların torunlarından ikâyetçi oldu u konular arasında ilgisizlik cevabı verenlerin düzeyi %14,5'dir (T. 289-291). Ancak torunların ilgisiz oldu unu dü ünen ya lıların düzeyi ise yakla ık %31,6'dır. Özetle bu oranlar, ya lıların, torunlarıyla ya adıkları sorunları ifade etmekten ho lanmadı ını göstermektedir.

Tablo 191: Cinsiyete Göre Torunlarının İgisiz Olma Nedenleri

		Farklı ehirdede ya amalar	Ailelerinin çocuklar üzerine olumsuz etkisi	Parasal güçlerinin olmaması	Hayat artının zorlu u	Okulların dan vakit kalmaması	Hediye alamaması	Toplam	Anlamlılık	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	18	12	14	12	29	1	86	$X^2 = 3,30$ $P = ,653$
		Satır	20,9%	14,0%	16,3%	14,0%	33,7%	1,2%	100,0%	
		Sütun	33,3%	38,7%	53,8%	41,4%	37,7%	33,3%	39,1%	
	Kadın	Sayı	36	19	12	17	48	2	134	
		Satır	26,9%	14,2%	9,0%	12,7%	35,8%	1,5%	100,0%	
		Sütun	66,7%	61,3%	46,2%	58,6%	62,3%	66,7%	60,9%	
Toplam	Sayı	54	31	26	29	77	3	220		
	Satır	24,5%	14,1%	11,8%	13,2%	35,0%	1,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 192: Ya Grubuna Göre Torunlarının İgisiz Olma Nedenleri

			Farklı ehirde ya amaları	Ailelerinin çocuklar üzerine olumsuz etkisi	Parasal güçlerinin olmaması	Hayat artının zorlu u	Okullarından vakit kalmaması	Hediye alamaması	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	24	14	14	15	14	2	83	X ² =44,39 P=,010
		Satır	28,9%	16,9%	16,9%	18,1%	16,9%	2,4%	100,0%	
		Sütun	44,4%	45,2%	53,8%	51,7%	18,2%	66,7%	37,7%	
	70-74	Sayı	10	5	9	8	22	0	54	
		Satır	18,5%	9,3%	16,7%	14,8%	40,7%	,0%	100,0%	
		Sütun	18,5%	16,1%	34,6%	27,6%	28,6%	,0%	24,5%	
	75-79	Sayı	9	5	0	3	16	0	33	
		Satır	27,3%	15,2%	,0%	9,1%	48,5%	,0%	100,0%	
		Sütun	16,7%	16,1%	,0%	10,3%	20,8%	,0%	15,0%	
	80-84	Sayı	8	3	0	1	20	1	33	
		Satır	24,2%	9,1%	,0%	3,0%	60,6%	3,0%	100,0%	
		Sütun	14,8%	9,7%	,0%	3,4%	26,0%	33,3%	15,0%	
	85-89	Sayı	2	4	3	2	3	0	14	
		Satır	14,3%	28,6%	21,4%	14,3%	21,4%	,0%	100,0%	
		Sütun	3,7%	12,9%	11,5%	6,9%	3,9%	,0%	6,4%	
	90-94	Sayı	1	0	0	0	2	0	3	
		Satır	33,3%	,0%	,0%	,0%	66,7%	,0%	100,0%	
		Sütun	1,9%	,0%	,0%	,0%	2,6%	,0%	1,4%	
Toplam	Sayı	54	31	26	29	77	3	220		
	Satır	24,5%	14,1%	11,8%	13,2%	35,0%	1,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 193: kamet Yerine Göre Torunlarının İgisiz Olma Nedenleri

			Farklı ehirde ya amaları	Ailelerinin çocuklar üzerine olumsuz etkisi	Parasal güçlerinin olmaması	Hayat artının zorlu u	Okullarından vakit kalmaması	Hediye alamaması	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	I	Sayı	30	23	18	11	46	2	130	X ² = 19,68 P=,184
		Satır	23,1%	17,7%	13,8%	8,5%	35,4%	1,5%	100,0%	
		Sütun	55,6%	74,2%	69,2%	37,9%	59,7%	66,7%	59,1%	
	Köy	Sayı	24	8	8	18	31	1	90	
		Satır	26,7%	8,9%	8,9%	20,0%	34,4%	1,1%	100,0%	
		Sütun	44,4%	25,8%	30,8%	62,1%	40,3%	33,3%	40,9%	
Toplam	Sayı	54	31	26	29	77	3	220		
	Satır	24,5%	14,1%	11,8%	13,2%	35,0%	1,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 194: E itim Düzeyine Göre Torunlarının İlgisiz Olma Düzeyleri

		Farklı ehirdede ya amaları	Ailelerinin çocukları üzerine olumsuz etkisi	Parasal güçlerinin olmaması	Hayat artının zorluğu	Okullarından vakit kalmaması	Hediye alamaması	Toplam	Anlamlılık	
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	9	7	6	7	29	1	59	X ² = 27,03 P=,354
		Satır	15,3%	11,9%	10,2%	11,9%	49,2%	1,7%	100,0%	
		Sütü	16,7%	22,6%	23,1%	24,1%	37,7%	33,3	26,8%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	3	0	1	4	6	0	14	
		Satır	21,4%	,0%	7,1%	28,6%	42,9%	,0%	100,0%	
		Sütü	5,6%	,0%	3,8%	13,8%	7,8%	,0%	6,4%	
	İlkokul	Sayı	17	10	8	8	17	1	61	
		Satır	27,9%	16,4%	13,1%	13,1%	27,9%	1,6%	100,0%	
		Sütü	31,5%	32,3%	30,8%	27,6%	22,1%	33,3	27,7%	
	Orta okul	Sayı	5	4	4	0	2	0	15	
		Satır	33,3%	26,7%	26,7%	,0%	13,3%	,0%	100,0%	
		Sütü	9,3%	12,9%	15,4%	,0%	2,6%	,0%	6,8%	
	Lise	Sayı	14	7	6	6	18	0	51	
		Satır	27,5%	13,7%	11,8%	11,8%	35,3%	,0%	100,0%	
		Sütü	25,9%	22,6%	23,1%	20,7%	23,4%	,0%	23,2%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	6	3	1	4	5	1	20	
		Satır	30,0%	15,0%	5,0%	20,0%	25,0%	5,0%	100,0%	
		Sütü	11,1%	9,7%	3,8%	13,8%	6,5%	33,3	9,1%	
Toplam	Sayı	54	31	26	29	77	3	220		
	Satır	24,5%	14,1%	11,8%	13,2%	35,0%	1,4%	100,0%		
	Sütü	100,0	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%		

Torunlarının ilgisiz olma nedenleri sırasıyla “okullarından vakit kalmaması” (%35), “farklı ehirdede ya amaları” (%24,5), “ebeveynlerin ya lıyı görmesine izin vermemesi” (%14,5) olarak görülmektedir. Diğer seçenekleri “parasal güçlerinin olmaması”, “hayat artlarının zorluğu”, “ya lının hediye alamaması” seçenekleriyle birleştirildiğinde, bunların otoritesini ve statüsünün etkinliğini de erlendirme ölçütlerinden biri olarak ele alınabilir. Torunlarının ilgisiz olma konusundaki düzeylerini cinsiyet, yaş grubu, ikamet yeri ve eğitim düzeyi açısından incelendiğinde, yaşlıların düzeylerinin benzer olduklarını ve “okullarından vakit kalmaması” seçeneğinde yoğunluk göstermektedir. Ki Kare testi sonuçları da yaş grubu de ikenin anlamlı, diğer de ikenlerinin de anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir (T. 192, 193, 194).

Tablo 195: Cinsiyete Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	50	230	280	$X^2=,088$ $P=,766$
		Satır	17,9%	82,1%	100,0%	
		Sütun	41,7%	43,2%	42,9%	
	Kadın	Sayı	70	303	373	
		Satır	18,8%	81,2%	100,0%	
		Sütun	58,3%	56,8%	57,1%	
Toplam		Sayı	120	533	653	
		Satır	18,4%	81,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 196: Ya Gruplarına Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	41	269	310	$X^2=15,33$ $P=,012$
		Satır	13,2%	86,8%	100,0%	
		Sütun	34,2%	50,5%	47,5%	
	70-74	Sayı	35	108	143	
		Satır	24,5%	75,5%	100,0%	
		Sütun	29,2%	20,3%	21,9%	
	75-79	Sayı	16	70	86	
		Satır	18,6%	81,4%	100,0%	
		Sütun	13,3%	13,1%	13,2%	
	80-84	Sayı	15	62	77	
		Satır	19,5%	80,5%	100,0%	
		Sütun	12,5%	11,6%	11,8%	
	85-89	Sayı	11	21	32	
		Satır	34,4%	65,6%	100,0%	
		Sütun	9,2%	3,9%	4,9%	
	90-94	Sayı	1	2	3	
		Satır	33,3%	66,7%	100,0%	
		Sütun	,8%	,4%	,5%	
94+	Sayı	1	1	2		
	Satır	50,0%	50,0%	100,0%		
	Sütun	,8%	,2%	,3%		
Toplam		Sayı	120	533	653	
		Satır	18,4%	81,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 197: kamet Yerine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	I	Sayı	79	379	458	$X^2= 1,30$ $P=,254$
		Satır	17,2%	82,8%	100,0%	
		Sütun	65,8%	71,1%	70,1%	
	Köy	Sayı	41	154	195	
		Satır	21,0%	79,0%	100,0%	
		Sütun	34,2%	28,9%	29,9%	
Toplam		Sayı	120	533	653	
		Satır	18,4%	81,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 198: Medeni Haline Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	49	350	399	X ² = 26,54 P=,000
		Satır	12,3%	87,7%	100,0%	
		Sütun	40,8%	65,7%	61,1%	
	Bekâr	Sayı	1	6	7	
		Satır	14,3%	85,7%	100,0%	
		Sütun	,8%	1,1%	1,1%	
	Dul	Sayı	68	170	238	
		Satır	28,6%	71,4%	100,0%	
		Sütun	56,7%	31,9%	36,4%	
	Bo anmı	Sayı	2	7	9	
		Satır	22,2%	77,8%	100,0%	
		Sütun	1,7%	1,3%	1,4%	
Toplam	Sayı	120	533	653		
	Satır	18,4%	81,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 199: E itim Durumuna Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	34	87	121	X ² = 17,25 P=,004
		Satır	28,1%	71,9%	100,0%	
		Sütun	28,3%	16,3%	18,5%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	12	41	53	
		Satır	22,6%	77,4%	100,0%	
		Sütun	10,0%	7,7%	8,1%	
	İlkokul	Sayı	35	219	254	
		Satır	13,8%	86,2%	100,0%	
		Sütun	29,2%	41,1%	38,9%	
	Ortaokul	Sayı	12	28	40	
		Satır	30,0%	70,0%	100,0%	
		Sütun	10,0%	5,3%	6,1%	
	Lise	Sayı	18	102	120	
		Satır	15,0%	85,0%	100,0%	
		Sütun	15,0%	19,1%	18,4%	
	Yüksekokul/Universite	Sayı	9	56	65	
		Satır	13,8%	86,2%	100,0%	
		Sütun	100,0%	,0%	100,0%	
Toplam	Sayı	120	533	653		
	Satır	18,4%	81,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların kararlara katılımının bir ölçüsü, sözünün aile üyelerince dikkate alınıp alınmadı ıdır. Ya lıların fizyolojik, psikolojik ve sosyal i levlerindeki azalma ile birlikte sözlerinin dikkate alınmaması e ilimi artabilmektedir. Bu durum, ya lıların, aile üyeleriyle olan ili kilerinde, en azından kararlara katılım açısından bir zayıflamanın ortaya çıktı ı anlamına gelmektedir. Bu nedenle çocukların, ya lıların sözlerini dinleyip dinlemedi i durumu ara tırılmı tır. “Çocuklarınız sözünüzü dinler mi?” sorusuna, örnekleme giren ya lılardan %81,6’sı hayır, %18,4’ü evet ekinde cevap verdi lerdir. Ki Kare testi sonuçları, ya grubunun, medeni ve e itim durumunun anlamlı, di er de i kenlerinin de anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 195-199).

Tablo 200: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

Meslek grubu				Hayır	Evete	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Esnaf/ zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	52	8	5	64	$X^2 = 1,354$ $P = ,716$
			Satır	81,3%	12,5%	6,3%	100,0%	
			Sütun	75,4%	80,0%	100,0%	77,1%	
		Kadın	Sayı	17	2	0	19	
			Satır	89,5%	10,5%	0,0%	100,0%	
			Sütun	24,6%	20,0%	0,0%	22,9%	
	Toplam	Sayı	69	10	3	83		
		Satır	83,1%	12,0%	4,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	57	13	9	79	$X^2 = 2,663$ $P = ,447$
			Satır	72,2%	16,5%	11,4%	100,0%	
			Sütun	64,0%	54,2%	66,7%	63,2%	
		Kadın	Sayı	32	11	3	46	
			Satır	69,6%	23,9%	6,5%	100,0%	
			Sütun	36,0%	45,8%	33,3%	36,8%	
	Toplam	Sayı	89	24	12	125		
		Satır	71,2%	19,2%	9,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	21	6	1	28	$X^2 = 1,803$ $P = ,614$
			Satır	75,0%	21,4%	3,6%	100,0%	
			Sütun	52,5%	66,7%	50,0%	53,8%	
		Kadın	Sayı	19	3	2	24	
			Satır	79,2%	12,5%	8,4%	100,0%	
			Sütun	47,5%	33,3%	100,0%	46,2%	
	Toplam	Sayı	40	9	3	52		
		Satır	76,9%	17,3%	5,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	4	1	27	
			Satır	81,5%	14,8%	3,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	22	4	1	27		
		Satır	81,5%	14,8%	3,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	6	0	33	$X^2 = ,834$ $P = ,659$
			Satır	81,8%	18,2%	0,0%	100,0%	
			Sütun	40,9%	46,2%	0,0%	41,3%	
		Kadın	Sayı	39	7	1	47	
			Satır	83,0%	14,9%	2,1%	100,0%	
			Sütun	59,1%	53,8%	100,0%	58,8%	
	Toplam	Sayı	66	13	1	80		
		Satır	82,5%	16,3%	1,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	19	7	3	29	
			Satır	65,5%	24,1%	10,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	19	7	3	29		
		Satır	65,5%	24,1%	10,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	0	0	$X^2 = 1,688$ $P = ,640$
			Satır	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
		Kadın	Sayı	116	25	13	154	
			Satır	75,3%	16,2%	8,4%	100,0%	
			Sütun	99,1%	96,2%	100,0%	98,7%	
	Toplam	Sayı	117	26	13	156		
		Satır	75,0%	16,7%	8,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Çocukların söz dinleme düzeyi mesleki özellik ve cinsiyet ili kisi ile de erlendirildi inde, her meslek grubuna mensup olan ya lı kadın ve erkekler çocuklarının sözünü dinlemediklerini belirtmi tir. Ki Kare testi sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 201: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

Emeklilik Durumu			Hayır	Evete	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	160	39	13	212	$X^2=,392$ $P=,942$
			Satır	75,5%	18,4%	6,1%	100,0%	
			Sütun	59,0%	58,2%	58,3%	58,6%	
	Kadın	Sayı	111	28	11	150		
		Satır	74,0%	18,7%	7,3%	100,0%		
		Sütun	41,0%	41,8%	41,7%	41,4%		
	Toplam	Sayı	271	67	24	362		
		Satır	74,9%	18,5%	6,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	70	11	4	85	$X^2=,2,241$ $P=,524$
			Satır	82,4%	12,9%	4,7%	100,0%	
			Sütun	26,7%	20,8%	23,5%	25,3%	
	Kadın	Sayı	192	42	17	251		
		Satır	76,5%	16,7%	6,8%	100,0%		
		Sütun	73,3%	79,2%	76,5%	74,7%		
	Toplam	Sayı	262	53	21	336		
		Satır	78,0%	15,8%	6,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 202: u An Çalışma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

uan Çalışma Durumu			Hayır	Evete	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	52	9	5	66	$X^2=,2,806$ $P=,423$
			Satır	78,8%	13,6%	7,6%	100,0%	
			Sütun	62,7%	56,3%	100,0%	62,9%	
	Kadın	Sayı	31	7	1	39		
		Satır	79,5%	17,9%	2,6%	100,0%		
		Sütun	37,3%	43,8%	50,0%	37,1%		
	Toplam	Sayı	83	16	6	105		
		Satır	79,0%	15,2%	5,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	178	41	12	231	$X^2=,1,401$ $P=,705$
			Satır	77,1%	17,7%	5,2%	100,0%	
			Sütun	39,6%	39,4%	28,0%	39,0%	
	Kadın	Sayı	272	63	27	362		
		Satır	75,1%	17,4%	7,5%	100,0%		
		Sütun	60,4%	60,6%	72,0%	61,0%		
	Toplam	Sayı	450	104	39	593		
		Satır	75,9%	17,5%	6,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 203: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

Sosyal Tabaka Durumu				Hayır	Evet	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	26	6	2	34	$X^2=,340$ $P=,952$
			Satır	76,5%	17,6%	5,8%	100,0%	
			Sütun	50,0%	60,0%	50,0%	51,5%	
		Kadın	Sayı	26	4	2	32	
			Satır	81,3%	12,5%	6,2%	100,0%	
			Sütun	50,0%	40,0%	50,0%	48,5%	
	Toplam		Sayı	52	10	4	66	
			Satır	78,8%	15,2%	6,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	51	5	4	60	$X^2=,2,844$ $P=,416$
			Satır	85,0%	8,3%	6,7%	100,0%	
			Sütun	44,3%	25,0%	50,0%	42,0%	
		Kadın	Sayı	64	15	4	83	
			Satır	77,1%	18,1%	4,8%	100,0%	
			Sütun	55,7%	75,0%	50,0%	58,0%	
	Toplam		Sayı	115	20	8	143	
			Satır	80,4%	14,0%	5,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	114	26	3	144	$X^2=,3,470$ $P=,325$
			Satır	79,2%	18,1%	2,8%	100,0%	
			Sütun	41,8%	39,4%	11,1%	40,4%	
		Kadın	Sayı	159	40	13	212	
			Satır	75,0%	18,9%	6,1%	100,0%	
			Sütun	58,2%	60,6%	88,9%	59,6%	
	Toplam		Sayı	273	66	17	356	
			Satır	76,7%	18,5%	4,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	33	10	6	49	$X^2=,703$ $P=,873$
			Satır	67,3%	20,4%	12,2%	100,0%	
			Sütun	44,6%	47,6%	45,5%	44,5%	
		Kadın	Sayı	41	11	9	61	
			Satır	67,2%	18,0%	14,8%	100,0%	
			Sütun	55,4%	52,4%	54,5%	55,5%	
	Toplam		Sayı	74	21	15	110	
			Satır	67,3%	19,1%	13,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Çocukların söz dinleme düzeyini cinsiyet de i keniyile birlikte emeklilik durumu, uan çalı ma durumu ve mensup oldukları sosyal tabakayla kar ıla tırıldı nda, kadın ve erkek ya lıların yanıtı içinde, en yo un frekans toplayanı “hayır” yanıtıdır. Ki Kare testi sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 201, 202, 203).

Tablo 204: kamet Ko ullarına ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

kamet ko ulları				Hayır	Evet	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Kendi evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	197	33	15	245	$X^2=,407$ $P=,939$
			Satır	80,4%	13,5%	6,1%	100,0%	
			Sütun	44,3%	41,3%	40,0%	43,7%	
		Kadın	Sayı	248	47	21	316	
			Satır	78,5%	14,9%	6,6%	100,0%	
			Sütun	55,7%	58,8%	60,0%	56,3%	
	Toplam		Sayı	445	80	36	561	
			Satır	79,3%	14,3%	6,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Kıracı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	15	6	2	23	$X^2=,949$ $P=,814$
			Satır	65,2%	26,1%	8,6%	100,0%	
			Sütun	30,6%	40,0%	50,0%	33,8%	
		Kadın	Sayı	34	9	2	45	
			Satır	75,6%	20,0%	4,4%	100,0%	
			Sütun	69,4%	60,0%	50,0%	66,2%	
	Toplam		Sayı	49	15	4	68	
			Satır	72,1%	22,1%	5,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Çocu unun evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	0	1	$X^2=,3429$ $P=,180$
			Satır	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	50,0%	0,0%	12,5%	
		Kadın	Sayı	5	1	1	7	
			Satır	71,4%	14,3%	14,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	50,0%	100,0%	87,5%	
	Toplam		Sayı	5	2	1	8	
			Satır	62,5%	25,0%	12,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 205: Gayrimenkul Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

Gayrimenkul durumu				Hayır	Evet	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	101	23	12	136	$X^2=,3864$ $P=,277$
			Satır	74,3%	16,9%	8,8%	100,0%	
			Sütun	42,6%	52,3%	53,8%	45,2%	
		Kadın	Sayı	136	21	8	165	
			Satır	82,4%	12,7%	4,8%	100,0%	
			Sütun	57,4%	47,7%	46,2%	54,8%	
	Toplam		Sayı	237	44	20	301	
			Satır	78,7%	14,6%	6,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	122	27	5	154	$X^2=,4266$ $P=,234$
			Satır	79,2%	17,5%	3,2%	100,0%	
			Sütun	43,4%	38,0%	26,7%	41,2%	
		Kadın	Sayı	159	44	17	220	
			Satır	72,3%	20,0%	7,7%	100,0%	
			Sütun	56,6%	62,0%	73,3%	58,8%	
	Toplam		Sayı	281	71	22	374	
			Satır	75,1%	19,0%	5,9%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Konu ikamet ko ulları ve gayrimenkule sahip olma açısından de erlendirildi inde, erkek ve kadınların dü ünceleri benzer olmasına kar ın, topladı ı frekans düzeylerinde farklılık gözükmemektedir. Ki Kare testine göre, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu görülmektedir (T. 204, 205).

Tablo 206: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

Çocuklarından Memnun Olma Durumu				Hayır	Evete	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	173	35	13	221	X ² = ,919 P = ,821
			Satır	78,3%	15,8%	5,9%	100,0%	
			Sütun	42,2%	40,2%	37,5%	41,5%	
		Kadın	Sayı	237	52	23	312	
			Satır	76,0%	16,7%	7,4%	100,0%	
			Sütun	57,8%	59,8%	62,5%	58,5%	
	Toplam		Sayı	410	87	36	533	
			Satır	76,9%	16,3%	6,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	57	15	4	76	X ² = ,4811 P = ,186
			Satır	75,0%	19,7%	5,2%	100,0%	
			Sütun	46,3%	45,5%	40,0%	46,1%	
		Kadın	Sayı	66	18	5	89	
			Satır	74,2%	20,2%	5,6%	100,0%	
			Sütun	53,7%	54,5%	60,0%	53,9%	
	Toplam		Sayı	123	33	9	165	
			Satır	74,5%	20,0%	5,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 207: Çocuklarıyla İlişisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

Çocuklarıyla İlişisini Sürdürme Durumu				Hayır	Evete	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Hepsiyle devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	199	36	16	251	X ² = ,587 P = ,899
			Satır	79,3%	14,3%	6,4%	100,0%	
			Sütun	41,5%	39,1%	47,8%	41,4%	
		Kadın	Sayı	281	56	19	356	
			Satır	78,9%	15,7%	5,4%	100,0%	
			Sütun	58,5%	60,9%	52,2%	58,6%	
	Toplam		Sayı	480	92	35	607	
			Satır	79,1%	15,2%	5,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Bazılarıyla devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	8	5	0	13	X ² = ,2196 P = ,334
			Satır	61,5%	38,5%	0,0%	100,0%	
			Sütun	44,4%	35,7%	0,0%	37,1%	
		Kadın	Sayı	10	9	3	22	
			Satır	45,5%	40,9%	13,6%	100,0%	
			Sütun	55,6%	64,3%	100,0%	62,9%	
	Toplam		Sayı	18	14	3	35	
			Satır	51,4%	40,0%	8,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Yarılların “çocuklarının söz dinleme düzeyini” çocuklarından memnuniyet düzeyini ve ilişisini sürdürme durumuyla karşılaştırıldı. İndirgenmiş, çocukların söz dinlemediğini düşünen oranlarının yükselme eğilimi içinde olduğu görülmektedir. Ki-Kare testi sonuçları, değişkenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir (T. 206, 207).

Tablo 208: Birlikte Ya ad ı 1 Çocuk Sayısına ve Cinsiyetine Göre Çocukların Söz Dinleme Düzeyi

Birlikte ya ad ı 1 çocuk sayısı			Birlikte ya ad ı 1 çocuk sayısı çocukların söz dinleme düzeyi				Toplam	Anlamlılık
			Hayır	Evde	Bilmiyor			
1	Cinsiyet	Erkek	Sayı	60	12	3	75	$X^2 = ,613$ $P = ,894$
			Satır	80,0%	16,0%	4,0%	100,0%	
			Sütun	43,8%	41,4%	40,0%	42,9%	
		Kadın	Sayı	77	17	6	100	
			Satır	77,0%	17,0%	6,0%	100,0%	
			Sütun	56,2%	58,6%	60,0%	57,1%	
	Toplam		Sayı	137	29	9	175	
			Satır	78,3%	16,6%	5,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
2	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	2	3	24	$X^2 = ,2972$ $P = ,396$
			Satır	79,2%	8,3%	12,5%	100,0%	
			Sütun	52,8%	40,0%	100,0%	54,5%	
		Kadın	Sayı	17	3	0	20	
			Satır	85,0%	15,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	47,2%	60,0%	0,0%	45,5%	
	Toplam		Sayı	36	5	3	44	
			Satır	81,8%	11,4%	6,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
3	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	1	0	7	$X^2 = ,321$ $P = ,571$
			Satır	85,7%	14,3%	0,0%	100,0%	
			Sütun	75,0%	100,0%	0,0%	77,8%	
		Kadın	Sayı	2	0	0	2	
			Satır	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	25,0%	0,0%	0,0%	22,2%	
	Toplam		Sayı	8	1	0	9	
			Satır	88,9%	11,1%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
4	Cinsiyet	Erkek	Sayı	12	0	1	13	$X^2 = ,165$ $P = ,685$
			Satır	92,3%	0,0%	7,7%	100,0%	
			Sütun	85,7%	0,0%	100,0%	86,7%	
		Kadın	Sayı	2	0	0	2	
			Satır	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	14,3%	0,0%	0,0%	13,3%	
	Toplam		Sayı	14	0	0	15	
			Satır	93,3%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
5	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	0	0	3	
			Satır	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	
		Kadın	Sayı	3	0	0	3	
			Satır	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%	
	Toplam		Sayı	6	0	0	6	
			Satır	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
6	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0,0%	0	0	1	
			Satır	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0	0,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	1	0	0	1	
			Satır	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	

Ya lı bireylerin konuyla ilgili dü ünceleri, evde bulunan çocuk sayısı ile kıyaslandı nda çok farklı sonuçlar çıkmamaktadır. Evde bulunan çocuk sayısı arttıkça sözünün dinlenmedi ini dü ünme oranı yükselmektedir. Ki Kare testi sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 209: Cinsiyete Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	241	59	300	$X^2=,596$ $P=,440$
		Satır	80,3%	19,7%	100,0%	
		Sütun	42,4%	46,1%	43,0%	
	Kadın	Sayı	328	69	397	
		Satır	82,6%	17,4%	100,0%	
		Sütun	57,6%	53,9%	57,0%	
Toplam	Sayı	569	128	697		
	Satır	81,6%	18,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 210: Ya Gruplarına Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	282	49	331	$X^2=12,91$ $P=,044$
		Satır	85,2%	14,8%	100,0%	
		Sütun	49,6%	38,3%	47,5%	
	70-74	Sayı	119	36	155	
		Satır	76,8%	23,2%	100,0%	
		Sütun	20,9%	28,1%	22,2%	
	75-79	Sayı	77	16	93	
		Satır	82,8%	17,2%	100,0%	
		Sütun	13,5%	12,5%	13,3%	
	80-84	Sayı	63	15	78	
		Satır	80,8%	19,2%	100,0%	
		Sütun	11,1%	11,7%	11,2%	
	85-89	Sayı	25	10	35	
		Satır	71,4%	28,6%	100,0%	
		Sütun	4,4%	7,8%	5,0%	
	90-94	Sayı	1	2	3	
		Satır	33,3%	66,7%	100,0%	
		Sütun	,2%	1,6%	,4%	
	94+	Sayı	2	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,0%	,3%	
Toplam	Sayı	569	128	697		
	Satır	81,6%	18,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 211: kamet Yerine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	417	76	493	$X^2= 9,76$ $P=,002$
		Satır	84,6%	15,4%	100,0%	
		Sütun	73,3%	59,4%	70,7%	
	Köy	Sayı	152	52	204	
		Satır	74,5%	25,5%	100,0%	
		Sütun	26,7%	40,6%	29,3%	
Toplam	Sayı	569	128	697		
	Satır	81,6%	18,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 212: E itim Düzeyine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	97	34	131	$X^2= 14,49$ $P=,013$
		Satır	74,0%	26,0%	100,0%	
		Sütun	17,0%	26,6%	18,8%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	43	13	56	
		Satır	76,8%	23,2%	100,0%	
		Sütun	7,6%	10,2%	8,0%	
	İkokul	Sayı	233	35	268	
		Satır	86,9%	13,1%	100,0%	
		Sütun	40,9%	27,3%	38,5%	
	Ortaokul	Sayı	31	12	43	
		Satır	72,1%	27,9%	100,0%	
		Sütun	5,4%	9,4%	6,2%	
	Lise	Sayı	110	20	130	
		Satır	84,6%	15,4%	100,0%	
		Sütun	19,3%	15,6%	18,7%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	55	14	69	
		Satır	79,7%	20,3%	100,0%	
		Sütun	9,7%	10,9%	9,9%	
Toplam	Sayı	569	128	697		
	Satır	81,6%	18,4%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Torunların ya lı bireylerin sözünü dinlemesi, kadınlar ve erkeklerde yüksek orandadır. Erkeklerde %80,3 oranında, kadınlarda ise %82,6'dır (T. 209).

Aslında, ya lının toplum içindeki otoritesi de erlendirildi inde bu oran yüksek olarak kabul edilebilir. Ya lıların ya lı, ikamet yeri ve e itim düzeyi açısından de erlendirildi inde, torunların ya lı bireylerin sözünü dinleme düzeyinde artı görülmektedir (T. 210, 211, 212). Ki kare testi sonucuna göre, cinsiyetin anlam

düzeşinin dü ük, di er ba ımsız de i kenlerin anlam düzeşinin yüksek oldu u görölmektedir.

Tablo 213: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeşini

Meslek grubu			Meslek grubuna göre torunların söz dinleme düzeşini			Anlamlılık	
			Evlet	Hayır	Toplam		
Esnaf/ Zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	53	12	$X^2 = ,562$ $P = ,454$	
			Satır	81,5%	18,5%		100,0%
			Sütun	79,1%	70,6%		77,4%
		Kadın	Sayı	14	5		19
			Satır	73,7%	26,3%		100,0%
			Sütun	20,9%	29,4%		22,6%
	Toplam		Sayı	67	17		84
			Satır	79,8%	20,2%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	63	16	$X^2 = ,230$ $P = ,632$	
			Satır	79,7%	20,3%		100,0%
			Sütun	64,3%	59,3%		63,2%
		Kadın	Sayı	35	11		46
			Satır	76,1%	23,9%		100,0%
			Sütun	35,7%	40,7%		36,8%
	Toplam		Sayı	98	27		125
			Satır	78,4%	21,6%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	6	$X^2 = 1,702$ $P = ,192$	
			Satır	78,6%	21,4%		100,0%
			Sütun	50,0%	75,0%		53,8%
		Kadın	Sayı	22	2		24
			Satır	91,7%	8,3%		100,0%
			Sütun	50,0%	25,0%		46,2%
	Toplam		Sayı	44	8		52
			Satır	84,6%	15,4%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	21	6		
			Satır	77,8%	22,2%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
	Toplam		Sayı	21	6		27
			Satır	77,8%	22,2%		100,0%
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	31	3	$X^2 = ,731$ $P = ,393$	
			Satır	91,2%	8,8%		100,0%
			Sütun	44,3%	30,0%		42,5%
		Kadın	Sayı	39	7		46
			Satır	84,8%	15,2%		100,0%
			Sütun	55,7%	70,0%		57,5%
	Toplam		Sayı	70	10		80
			Satır	87,5%	12,5%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	21	6		
			Satır	77,8%	22,2%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%
	Toplam		Sayı	21	6		27
			Satır	77,8%	22,2%		100,0%
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	$X^2 = 9,976$ $P = ,002$	
			Satır	,0%	,0%		,0%
			Sütun	,0%	,0%		,0%
		Kadın	Sayı	128	24		152
			Satır	84,2%	15,8%		100,0%
			Sütun	100,0%	92,3%		98,7%
	Toplam		Sayı	128	26		154
			Satır	83,1%	16,9%		100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%		100,0%

Ya lıların mesleki statüsüne göre konu ele alındı ında, her meslek grubuna mensup ya lı kadınların ve erkeklerin verdi i “evet” yanıtı en yo un frekans toplayan seçenektir. Ki Kare testi sonuçları, ev kadını de i keninin anlamlı, di er de i kenlerinin de anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 214: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi

Emeklilik durumu				Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	170	44	214	$X^2 = ,026$ $P = ,871$
			Satır	79,4%	20,6%	100,0%	
			Sütun	58,4%	59,5%	58,6%	
		Kadın	Sayı	121	30	151	
			Satır	80,1%	19,9%	100,0%	
			Sütun	41,6%	40,5%	41,4%	
	Toplam		Sayı	291	74	365	
			Satır	79,7%	20,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	71	15	86	$X^2 = ,118$ $P = ,731$
			Satır	82,6%	17,4%	100,0%	
			Sütun	25,5%	27,8%	25,9%	
		Kadın	Sayı	207	39	246	
			Satır	84,1%	15,9%	100,0%	
			Sütun	74,5%	72,2%	74,1%	
	Toplam		Sayı	278	54	332	
			Satır	83,7%	16,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 215: u anda çalış ma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi

u anda çalış ma durumu				Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	52	14	66	$X^2 = ,117$ $P = ,733$
			Satır	78,8%	21,2%	100,0%	
			Sütun	62,7%	66,7%	63,5%	
		Kadın	Sayı	31	7	38	
			Satır	81,6%	18,4%	100,0%	
			Sütun	37,3%	33,3%	36,5%	
	Toplam		Sayı	83	21	104	
			Satır	79,8%	20,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	189	45	234	$X^2 = ,368$ $P = ,544$
			Satır	80,8%	19,2%	100,0%	
			Sütun	38,9%	42,1%	39,5%	
		Kadın	Sayı	297	62	359	
			Satır	82,7%	17,3%	100,0%	
			Sütun	61,1%	57,9%	60,5%	
	Toplam		Sayı	486	107	593	
			Satır	82,0%	18,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 216: Çocukları ile ili kisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Torunların Söz Dinleme Düzeyi

Çocukları ile ili kisini sürdürme durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Hepsiyle devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	204	48	252	$X^2 = 2,762$ $P=,097$
			Satır	81,0%	19,0%	100,0%	
			Sütun	40,4%	49,5%	41,9%	
		Kadın	Sayı	301	49	350	
			Satır	86,0%	14,0%	100,0%	
			Sütun	59,6%	50,5%	58,1%	
	Toplam		Sayı	505	97	602	
			Satır	83,9%	16,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Bazılarıyla devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	9	4	13	$X^2 = 2,624$ $P=,105$
			Satır	69,2%	30,8%	100,0%	
			Sütun	50,0%	23,5%	37,1%	
		Kadın	Sayı	9	13	22	
			Satır	40,9%	59,1%	100,0%	
			Sütun	50,0%	76,5%	62,9%	
	Toplam		Sayı	18	17	35	
			Satır	51,4%	48,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Ya lılar, emeklilik durumu ve uan çalı ma göre verilen yanıtlar incelendi inde kadın ve erkeklerin yakla ık %75'i torunlarının sözünü dinledi ini dü ünmektedir. Torunların, ya lıların sözünü dinleme durumu, çocuklarıyla ili kisini sürdürme durumu etkilemektedir. Çocuklarının hepsiyle ili kisini sürdüren ya lı bireyler, torunlarının sözünü dinledi ini dü ünmektedir (yakla ık %80). Ki Kare testi sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 213-216).

Torunların söz dinleme düzeyinin çocuklarına oranla yüksek olmasının nedenleri arasında ya lıların torunlarıyla ili kisinin daha samimi olmasıyla ilgili olabilir. Çünkü ya lılar torunlarının davranı larına müsamahalı davranabilmekte ve torunlarına kar ı daha az alınganlık göstermektedirler.

Tablo 217: Cinsiyete Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi

			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	37	41	220	298	$X^2 = ,413$ $P=,127$
		Satır	12,4%	13,8%	73,8%	100,0%	
		Sütun	46,8%	50,6%	40,0%	42,0%	
	Kadın	Sayı	42	40	330	412	
		Satır	10,2%	9,7%	80,1%	100,0%	
		Sütun	53,2%	49,4%	60,0%	58,0%	
Toplam		Sayı	79	81	550	710	
		Satır	11,1%	11,4%	77,5%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 218: Ya Grubuna Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi

			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	23	29	291	343	X ² = 33,32 P=,001
		Satır	6,7%	8,5%	84,8%	100,0%	
		Sütun	29,1%	35,8%	52,9%	48,3%	
	70-74	Sayı	19	20	116	155	
		Satır	12,3%	12,9%	74,8%	100,0%	
		Sütun	24,1%	24,7%	21,1%	21,8%	
	75-79	Sayı	13	12	70	95	
		Satır	13,7%	12,6%	73,7%	100,0%	
		Sütun	16,5%	14,8%	12,7%	13,4%	
	80-84	Sayı	17	13	48	78	
		Satır	21,8%	16,7%	61,5%	100,0%	
		Sütun	21,5%	16,0%	8,7%	11,0%	
	85-89	Sayı	5	7	21	33	
		Satır	15,2%	21,2%	63,6%	100,0%	
		Sütun	6,3%	8,6%	3,8%	4,6%	
	90-94	Sayı	1	0	3	4	
		Satır	25,0%	,0%	75,0%	100,0%	
		Sütun	1,3%	,0%	,5%	,6%	
94+	Sayı	1	0	1	2		
	Satır	50,0%	,0%	50,0%	100,0%		
	Sütun	1,3%	,0%	,2%	,3%		
Toplam	Sayı	79	81	550	710		
	Satır	11,1%	11,4%	77,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 219: Medeni Duruma Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi

			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	32	47	344	423	X ² = 17,49 P= ,008
		Satır	7,6%	11,1%	81,3%	100,0%	
		Sütun	40,5%	58,0%	62,5%	59,6%	
	Bekâr	Sayı	2	1	11	14	
		Satır	14,3%	7,1%	78,6%	100,0%	
		Sütun	2,5%	1,2%	2,0%	2,0%	
	Dul	Sayı	45	32	186	263	
		Satır	17,1%	12,2%	70,7%	100,0%	
		Sütun	57,0%	39,5%	33,8%	37,0%	
	Bo anmı	Sayı	0	1	9	10	
		Satır	,0%	10,0%	90,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	1,2%	1,6%	1,4%	
Toplam	Sayı	79	81	550	710		
	Satır	11,1%	11,4%	77,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 220: kamet Yerine Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi

			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	51	54	397	502	X ² = 2,65 P= ,265
		Satır	10,2%	10,8%	79,1%	100,0%	
		Sütun	64,6%	66,7%	72,2%	70,7%	
	Köy	Sayı	28	27	153	208	
		Satır	13,5%	13,0%	73,6%	100,0%	
		Sütun	35,4%	33,3%	27,8%	29,3%	
Toplam	Sayı	79	81	550	710		
	Satır	11,1%	11,4%	77,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların otorite ve statüsünün önemini de erlendirme ölçütlerinden biri de ailenin ya lıya bakı açısıdır. Ya lı bireylerin “aileniz sizi nasıl görüyor” sorusuna verdikleri yanıtları tasvir etmek için kullanılan de i kenlerin tümü birle tirilerek tablo haline getirilmiştir. Tabloda soruya yanıt veren 710 ya lı bireyin görü leri bulunmaktadır. Bütün de i kenlere olumlu yanıt veren 550, olumsuz cevap veren ise 160 ki idir.

Cinsiyet de i kenine göre soru kıyaslandı nda, “beni önemsiyorlar” seçene ine kadınların %80,i, erkeklerin %73,8'i yo unluk göstermektedir (T. 217). Ya grubuna göre de erlendirildi inde ise 65-69 ya aralı nda bulunanlar “beni önemsiyorlar” seçene ine i aret ederken ya ın ilerlemesiyle “yük olarak” ve “para kayna ı” seçeneklerindeki yo unluk artmaktadır (T. 218). Medeni duruma göre, evli ya lılar arasında “beni önemsiyorlar” yanıtı en yo un frekans toplayan seçenektir. Di er medeni statülerde “yük olarak” ve “para kayna ı” seçenekleri frekans toplamaktadır (T. 219). İde ve köyde ikamet eden ya lılar arasında “beni önemsiyorlar” yanıtı yo unluk göstermektedir (T. 220). Ki kare testi sonuçları, ya grubun ve medeni durumun anlamlı, di er de i kenlerinin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 221: E itim Durumuna Göre Ailenin Ya lıya De erlendirme Düzeyi

		Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	32	18	86	136
		Satır	23,5%	13,2%	63,2%	100,0%
		Sütun	40,5%	22,2%	15,6%	19,2%
	Diplomasız okuryazar	Sayı	11	9	37	57
		Satır	19,3%	15,8%	64,9%	100,0%
		Sütun	13,9%	11,1%	6,7%	8,0%
	İlkokul	Sayı	23	31	213	267
		Satır	8,6%	11,6%	79,8%	100,0%
		Sütun	29,1%	38,3%	38,7%	37,6%
	Ortaokul	Sayı	5	5	34	44
		Satır	11,4%	11,4%	77,3%	100,0%
		Sütun	6,3%	6,2%	6,2%	6,2%
	Lise	Sayı	4	12	118	134
		Satır	3,0%	9,0%	88,1%	100,0%
		Sütun	5,1%	14,8%	21,5%	18,9%
	Yüksekokul üniversite	Sayı	4	6	62	72
		Satır	5,6%	8,3%	86,1%	100,0%
		Sütun	5,1%	7,4%	11,3%	10,1%
Toplam	Sayı	79	81	550	710	
	Satır	11,1%	11,4%	77,5%	100,0%	
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

$X^2= 43,96$
P= ,000

Tablo 222: Gelir Durumuna Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi

			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Toplam	Anlamlılık
Gelir durumu	Yeterli	Sayı	34	40	291	365	$X^2 = 6,02$ $P = ,197$
		Satır	9,3%	11,0%	79,7%	100,0%	
		Sütun	43,0%	49,4%	52,9%	51,4%	
	Yetersiz	Sayı	31	33	173	237	
		Satır	13,1%	13,9%	73,0%	100,0%	
		Sütun	39,2%	40,7%	31,5%	33,4%	
	dare eder	Sayı	14	8	86	108	
		Satır	13,0%	7,4%	79,6%	100,0%	
		Sütun	17,7%	9,9%	15,6%	15,2%	
Toplam	Sayı	79	81	550	710		
	Satır	11,1%	11,4%	77,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 223: Gayrimenkule Durumuna Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi

			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Toplam	Anlamlılık
Gayrimenkul durumu	Var	Sayı	25	50	231	306	$X^2 = 13,69$ $P = ,001$
		Satır	8,2%	16,3%	75,5%	100,0%	
		Sütun	33,3%	61,7%	43,6%	44,6%	
	Yok	Sayı	50	31	299	380	
		Satır	13,2%	8,2%	78,7%	100,0%	
		Sütun	66,7%	38,3%	56,4%	55,4%	
Toplam	Sayı	79	81	550	710		
	Satır	11,1%	11,4%	77,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 224: kamet Ko ullarına Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi

			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Toplam	Anlamlılık
kamet ko ulu	Kendi evi	Sayı	47	61	456	564	$X^2 = 2,59$ $P = ,629$
		Satır	8,3%	10,8%	80,9%	100,0%	
		Sütun	90,4%	92,4%	87,2%	88,0%	
	Kiracı	Sayı	4	5	60	69	
		Satır	5,8%	7,2%	87,0%	100,0%	
		Sütun	7,7%	7,6%	11,5%	10,8%	
	Çocu unun evi	Sayı	1	0	7	8	
		Satır	12,5%	,0%	87,5%	100,0%	
		Sütun	1,9%	,0%	1,3%	1,2%	
Toplam	Sayı	79	81	550	710		
	Satır	11,1%	11,4%	77,5%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Soru e itim düzeyine göre kıyaslandı nda, her e itim düzeyinde “beni önemsiyorlar” seçene i daha çok frekans toplamaktadır. Ancak e itim düzeyinin dü ük olan ve okuyazar olmayan ya lı bireyler arasında “yük olarak” ve “para kayna ı” seçeneklerindeki yo unluk artmaktadır (T. 221). Ya lıların, “Yük olarak” ve “para kayna ı” seçeneklerini i aret etmelerinin nedenleri arasında, okuma ve yazma gerektiren i lerde çocuklarına, akrabalarına, kom ullarına ve arkada larına ba ımlı olmaktadır. Bu durumda ya lı birey kendisini yakınları üzerinde yük olarak hissetmeye ba lamaktadır.

Gelir düzeyleri ve ikamet ko ulları farklı olan ya lıların “beni önemsiyor” seçene ini tercih etme frekansları benzerlik göstermektedir (T. 222, 224). Gayrimenkulü bulunan ya lılar ise öncelikle beni önemsiyor” seçene ini, ikinci sırada “para kayna ı” seçene ini i aret etmi tir (T. 223). Ki kare sonucuna göre e itim ve gayrimenkul durumunun anlam düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir.

Ya lı bireylerle yapılan görü mede dikkat çeken nokta, ya lı bireylerin aile içi ko ulları ifade etmekten kaçınmasıdır.

Tablo 225: u An Çalı ma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi

u an çalı ma durumu				Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	8	55	0	66	$X^2 = 2,686$ P=,261
			Satır	4,5%	12,1%	83,3%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	72,7%	59,1%	0,0%	61,7%	
		Kadın	Sayı	0	3	38	0	41	
			Satır	0,0%	7,3%	92,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	27,3%	40,9%	0,0%	38,3%	
	Toplam		Sayı	3	11	93	0	107	
			Satır	2,8%	10,3%	86,9%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	34	33	165	14	246	$X^2 = 5,355$ P=,148
			Satır	13,8%	13,4%	67,1%	5,7%	100,0%	
			Sütun	44,7%	47,1%	36,1%	46,7%	38,9%	
		Kadın	Sayı	42	37	292	16	387	
			Satır	10,9%	9,6%	75,5%	4,1%	100,0%	
			Sütun	55,3%	52,9%	63,9%	53,3%	61,1%	
	Toplam		Sayı	76	70	457	30	633	
			Satır	12,0%	11,1%	72,2%	4,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 226: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi

Emeklilik durumu				Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	24	21	166	13	224	$X^2 = 2,969$ P=,396
			Satır	10,7%	9,4%	74,1%	5,8%	100,0%	
			Sütun	61,5%	61,8%	56,7%	76,5%	58,5%	
		Kadın	Sayı	15	13	127	4	159	
			Satır	9,4%	8,2%	79,9%	2,5%	100,0%	
			Sütun	38,5%	38,2%	43,3%	23,5%	41,5%	
	Toplam		Sayı	39	34	293	17	383	
			Satır	10,2%	8,9%	76,5%	4,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	13	20	54	1	88	$X^2 = 13,282$ P=,004
			Satır	14,8%	22,7%	61,4%	1,1%	100,0%	
			Sütun	32,5%	42,6%	21,0%	7,7%	24,6%	
		Kadın	Sayı	27	27	203	12	269	
			Satır	10,0%	10,0%	75,5%	4,5%	100,0%	
			Sütun	67,5%	57,4%	79,0%	92,3%	75,4%	
	Toplam		Sayı	40	47	257	13	357	
			Satır	11,2%	13,2%	72,0%	3,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Örneklem grubu uan çalı ma durumu açısından incelendi inde, u anda çalı an ya lıların “beni önemsiyorlar” seçene ine yo unluk göstermektedir (%86,9). u anda çalı mayan ya lıların “beni önemsiyorlar” seçene inin frekansında azalma göze çarpmaktadır (%72,2) (T. 225).

Di er ba ımsız de i ken emeklilik düzeyidir. Emekli olan ya lılar arasında “beni önemsiyorlar” seçene i frekans toplarken, emekli olmayan ya lılar arasında “para kayna ı” seçene inin frekansında artma, “beni önemsiyorlar” seçene inin frekansında azalma görülmektedir (T. 226). Nitekim ki kare testi sonuçları da emekli olmama de i keninin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 227: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi

Sosyal tabaka Düzeyi			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık	
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	10	25	0	36	$X^2 = 3,558$ P= ,169
			Satır	2,80%	27,80%	69,40%	0,00%	100,00%	
			Sütun	50,00%	83,30%	43,90%	0,00%	50,00%	
		Kadın	Sayı	1	2	32	1	36	
			Satır	2,80%	5,60%	88,90%	2,80%	100,00%	
			Sütun	50,00%	16,70%	56,10%	100,00%	50,00%	
	Toplam	Sayı	2	12	57	1	72		
		Satır	2,80%	16,70%	79,20%	1,40%	100,00%		
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%		
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	11	46	3	63	$X^2 = 3,963$ P=,265
			Satır	4,80%	17,50%	73,00%	4,80%	100,00%	
			Sütun	30,00%	45,80%	41,10%	75,00%	42,00%	
		Kadın	Sayı	7	13	66	1	87	
			Satır	8,00%	14,90%	75,90%	1,10%	100,00%	
			Sütun	70,00%	54,20%	58,90%	25,00%	58,00%	
	Toplam	Sayı	10	24	112	4	150		
		Satır	6,70%	16,00%	74,70%	2,70%	100,00%		
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%		
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	18	15	112	7	152	$X^2 = 1,620$ P=,655
			Satır	11,80%	9,90%	73,70%	4,60%	100,00%	
			Sütun	47,40%	46,90%	38,50%	36,80%	40,00%	
		Kadın	Sayı	20	17	179	12	228	
			Satır	8,80%	7,50%	78,50%	5,30%	100,00%	
			Sütun	52,60%	53,10%	61,50%	63,20%	60,00%	
	Toplam	Sayı	38	32	291	19	380		
		Satır	10,00%	8,40%	76,60%	5,00%	100,00%		
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%		
ç i	Cinsiyet	Erkek	Sayı	13	5	32	1	51	$X^2 = 1,515$ P=,679
			Satır	25,50%	9,80%	62,70%	2,00%	100,00%	
			Sütun	48,10%	38,50%	44,40%	50,00%	44,70%	
		Kadın	Sayı	14	8	40	1	63	
			Satır	22,20%	12,70%	63,50%	1,60%	100,00%	
			Sütun	51,90%	61,50%	55,60%	50,00%	55,30%	
	Toplam	Sayı	27	13	72	2	114		
		Satır	23,70%	11,40%	63,20%	1,80%	100,00%		
		Sütun	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%		

Tablo 228: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi

Meslek grubu			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık
Esnaf/zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	9	51	2	$X^2 = 3,323$ $P = ,344$
			Satır	8,8%	13,2%	75,0%	2,9%	
			Toplam	100,0%	90,0%	73,9%	66,7%	
	Kadın	Sayı	0	1	18	1		
		Satır	0,0%	5,0%	90,0%	5,0%		
		Toplam	0,0%	10,0%	26,1%	33,3%		
	Toplam	Sayı	6	10	69	3		
		Satır	6,8%	11,4%	78,4%	3,4%		
		Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	12	9	55	5	$X^2 = 4,019$ $P = ,259$
			Satır	14,8%	11,1%	67,9%	6,2%	
			Toplam	60,0%	75,0%	60,4%	100,0%	
	Kadın	Sayı	8	3	36	0		
		Satır	17,0%	6,4%	76,6%	0,0%		
		Toplam	40,0%	25,0%	39,6%	0,0%		
	Toplam	Sayı	20	12	91	5		
		Satır	15,6%	9,4%	71,1%	3,9%		
		Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	4	7	19	0	$X^2 = 4,816$ $P = ,186$
			Satır	13,3%	23,3%	63,3%	0,0%	
			Toplam	100,0%	53,8%	50,0%	0,0%	
	Kadın	Sayı	0	6	19	1		
		Satır	0,0%	23,1%	73,1%	3,8%		
		Toplam	0,0%	46,2%	50,0%	100,0%		
	Toplam	Sayı	4	13	38	1		
		Satır	7,1%	23,2%	67,9%	1,8%		
		Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	5	21	0	$X^2 = ,283$ $P = ,868$
			Satır	3,7%	18,5%	77,8%	0,0%	
			Toplam	100,0%	100,0%	95,5%	0,0%	
	Kadın	Sayı	0	0	1	0		
		Satır	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%		
		Toplam	0,0%	0,0%	4,5%	0,0%		
	Toplam	Sayı	1	5	22	0		
		Satır	3,6%	17,9%	78,6%	0,0%		
		Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%		
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	4	28	2	$X^2 = ,943$ $P = ,815$
			Satır	8,1%	10,8%	75,7%	5,4%	
			Toplam	30,0%	40,0%	44,4%	33,3%	
	Kadın	Sayı	7	6	35	4		
		Satır	13,5%	11,5%	67,3%	7,7%		
		Toplam	70,0%	60,0%	55,6%	66,7%		
	Toplam	Sayı	10	10	63	6		
		Satır	11,2%	11,2%	70,8%	6,7%		
		Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	5	1	25	2	
			Satır	15,2%	3,0%	75,8%	6,1%	
			Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	5	1	25	2		
		Satır	15,2%	3,0%	75,8%	6,1%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	0	0	$X^2 = 12,454$ $P = ,006$
			Satır	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
			Toplam	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Kadın	Sayı	14	15	128	5		
		Satır	8,6%	9,3%	79,0%	3,1%		
		Toplam	100,0%	100,0%	99,2%	83,3%		
	Toplam	Sayı	14	15	129	6		
		Satır	8,5%	9,1%	78,7%	3,7%		
		Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların mensubu oldu u sosyal tabakaya göre elde edilen verilerden hareket etmek suretiyle bir sonuç çıkartmak istersek, her sosyal tabakaya mensup erkek ve kadınların yo unluk gösterdi i seçenekler aynı olup, sadece topladı ı frekans düzeylerinde farklılıklar bulunmaktadır. Kadın ve erkekler “beni önemsiyor” seçene ine

yüksek oranda yo unluk gösterirken; “para kayna ı” seçene i dü ük oranda vurgulamaktadırlar (T. 227). Mesleki özelliklere göre soru de erlendirildi inde, her meslek grubuna mensup ya lılar “beni önemsiyor” seçene ine i aret ederken yo unlu u az da olsa di er seçeneklerde vurgulanmaktadır (T. 228). Ki kare testi sonucuna göre, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

Tablo 229: E inden Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi

E inden memnun olma durumu			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık	
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	24	121	7	$X^2 = 4,780$ P=,189	
			Satır	8,4%	14,5%	72,9%	4,2%		100,0%
			Sütun	56,0%	60,0%	46,5%	70,0%		49,6%
		Kadın	Sayı	11	16	139	3		169
			Satır	6,5%	9,5%	82,2%	1,8%		100,0%
			Sütun	44,0%	40,0%	53,5%	30,0%		50,4%
	Toplam	Sayı	25	40	260	10	335		
		Satır	7,5%	11,9%	77,6%	3,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	4	3	43	1	$X^2 = 1,258$ P=,739	
			Satır	7,8%	5,9%	84,3%	2,0%		100,0%
			Sütun	57,1%	42,9%	50,6%	100,0%		51,0%
		Kadın	Sayı	3	4	42	0		49
			Satır	6,1%	8,2%	85,7%	0,0%		100,0%
			Sütun	42,9%	57,1%	49,4%	0,0%		49,0%
	Toplam	Sayı	7	7	85	1	100		
		Satır	7,0%	7,0%	85,0%	1,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
E im yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	14	56	6		
			Satır	20,0%	14,7%	58,9%	6,3%		100,0%
			Sütun	40,4%	41,2%	27,3%	31,6%		31,1%
		Kadın	Sayı	28	20	149	13		210
			Satır	13,3%	9,5%	71,0%	6,2%		100,0%
			Sütun	59,6%	58,8%	72,7%	68,4%		68,9%
	Toplam	Sayı	Sayı	34	205	19	305		
		Satır	Satır	11,1%	67,2%	6,2%	100,0%		
		Sütun	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 230: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi

Çocuklarından memnun olma durumu			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Bilmiyor	Toplam	Anlamlılık	
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	30	160	9	$X^2 = 8,458$ P=,037	
			Satır	10,0%	13,6%	72,4%	4,1%		100,0%
			Sütun	39,3%	55,6%	39,1%	64,3%		41,5%
		Kadın	Sayı	34	24	249	5		312
			Satır	10,9%	7,7%	79,8%	1,6%		100,0%
			Sütun	60,7%	44,4%	60,9%	35,7%		58,5%
	Toplam	Sayı	56	54	409	14	533		
		Satır	10,5%	10,1%	76,7%	2,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	7	54	1	$X^2 = 6,288$ P=,098	
			Satır	18,4%	9,2%	71,1%	1,3%		100,0%
			Sütun	66,7%	33,3%	44,3%	100,0%		46,1%
		Kadın	Sayı	7	14	68	0		89
			Satır	7,9%	15,7%	76,4%	0,0%		100,0%
			Sütun	33,3%	66,7%	55,7%	0,0%		53,9%
	Toplam	Sayı	21	21	122	1	165		
		Satır	12,7%	12,7%	73,9%	0,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Soru e i ve çocuklarından memnun olma durumuyla kar ıla tırıldı nda, e i olmayan erkeklerin %20'si “yük olmak”, %14,7'si para kayna ı yanıtını vermiştir. E inden memnun olan ve olmayan ya lılar ise “beni önemsiyor” seçene inde yo unluk göstermektedir. Benzer durum ya lıların çocuklarından memnun olma durumunda da görülmektedir (T. 229, 230).

Ki kare testi sonucuna göre, çocuklarından memnun olmanın anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

Tablo 231: Çocuk Sayısına ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi

Çocuk sayısı	Cinsiyet		Çocuk sayısına göre ailenin ya lıy de erlendirme düzeyi				Toplam	Anlamlılık		
			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Bilmiyor				
Çocu um yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	3	7	3	14	$X^2=,750$ P=,386	
			Satır	7,1%	21,4%	50,0%	21,4%	100,0%		
			Sütun	50,0%	60,0%	33,3%	21,4%	33,3%		
		Kadın	Sayı	1	2	14	11	28		
			Satır	3,6%	7,1%	50,0%	39,3%	100,0%		
			Sütun	50,0%	40,0%	66,7%	78,6%	66,7%		
	Toplam	Sayı	2	5	21	14	42			
		Satır	4,8%	11,9%	50,0%	33,3%	100,0%			
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
1	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	1	8	0	10		$X^2= 5,867$ P=,118
			Satır	10,0%	10,0%	80,0%	0,0%	100,0%		
			Sütun	100,0%	50,0%	32,0%	0,0%	35,7%		
		Kadın	Sayı	0	1	17	0	18		
			Satır	0,0%	5,6%	94,4%	0,0%	100,0%		
			Sütun	0,0%	50,0%	68,0%	0,0%	64,3%		
	Toplam	Sayı	1	2	25	0	28			
		Satır	3,6%	7,1%	89,3%	0,0%	100,0%			
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%			
2	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	4	51	3	65	$X^2= 1,863$ P=,394	
			Satır	10,8%	6,2%	78,5%	4,6%	100,0%		
			Sütun	58,3%	33,3%	40,8%	100,0%	42,8%		
		Kadın	Sayı	5	8	74	0	87		
			Satır	5,7%	9,2%	85,1%	0,0%	100,0%		
			Sütun	41,7%	66,7%	59,2%	0,0%	57,2%		
	Toplam	Sayı	12	12	125	3	152			
		Satır	7,9%	7,9%	82,2%	2,0%	100,0%			
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
3	Cinsiyet	Erkek	Sayı	13	12	70	5	100		$X^2= 1,863$ P=,394
			Satır	13,0%	12,0%	70,0%	5,0%	100,0%		
			Sütun	59,1%	52,2%	41,9%	62,5%	45,5%		
		Kadın	Sayı	9	11	97	3	120		
			Satır	7,5%	9,2%	80,8%	2,5%	100,0%		
			Sütun	40,9%	47,8%	58,1%	37,5%	54,5%		
	Toplam	Sayı	22	23	167	8	220			
		Satır	10,0%	10,5%	75,9%	3,6%	100,0%			
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
4	Cinsiyet	Erkek	Sayı	9	7	38	1	55	$X^2= 1,863$ P=,394	
			Satır	16,4%	12,7%	69,1%	1,8%	100,0%		
			Sütun	47,4%	50,0%	32,8%	33,3%	36,2%		
		Kadın	Sayı	10	7	78	2	97		
			Satır	10,3%	7,2%	80,4%	2,1%	100,0%		
			Sütun	52,6%	50,0%	67,2%	66,7%	63,8%		
	Toplam	Sayı	19	14	116	3	152			
		Satır	12,5	9,2%	76,3%	2,0%	100,0%			
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			

Tablo 231: Çocuk Sayısına ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi (devamı)

Çocuk sayısı			Çocuk sayısına göre ailenin ya lıy de erlendirme düzeyi				Toplam	Anlamlılık
			Yük olarak	Para kayna ı	Beni önemsiyor	Bilmiyor		
5	Cinsiyet	Erkek	Sayı	2	1	17	0	20
			Satır	10,0%	5,0%	85,0%	0,0%	100,0%
			Sütun	16,7%	14,3%	47,2%	0,0%	36,4%
		Kadın	Sayı	10	6	19	0	35
			Satır	28,6%	17,1%	54,3%	0,0%	100,0%
			Sütun	83,3%	85,7%	52,8%	0,0%	63,6%
	Toplam	Sayı	12	7	36	0	55	
		Satır	21,8%	12,7%	65,5%	0,0%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
6	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	0	10	0	11
			Satır	9,1%	0,0%	90,9%	0,0%	100,0%
			Sütun	25,0%	0,0%	41,7%	0,0%	39,3%
		Kadın	Sayı	3	0	14	0	17
			Satır	17,6%	0,0%	82,4%	0,0%	100,0%
			Sütun	75,0%	0,0%	58,3%	0,0%	60,7%
	Toplam	Sayı	4	0	24	0	28	
		Satır	14,3%	0,0%	85,7%	0,0%	100,0%	
		Sütun	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
7	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	4	0	4
			Satır	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	44,4%
		Kadın	Sayı	1	0	4	0	5
			Satır	20,0%	0,0%	80,0%	0,0%	100,0%
			Sütun	100,0%	0,0%	50,0%	0,0%	55,6%
	Toplam	Sayı	1	0	8	0	9	
		Satır	11,1%	0,0%	88,9%	0,0%	100,0%	
		Sütun	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
8	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	1	2	1	5
			Satır	20,0%	20,0%	40,0%	20,0%	100,0%
			Sütun	100,0%	20,0%	33,3%	100,0%	38,5%
		Kadın	Sayı	0	4	4	0	8
			Satır	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
			Sütun	0,0%	80,0%	66,7%	0,0%	61,5%
	Toplam	Sayı	1	5	6	1	13	
		Satır	7,7%	38,5%	46,2%	7,7%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
9	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	3	0	3
			Satır	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	0	0	3	0	3	
		Satır	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
		Sütun	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
10	Cinsiyet	Kadın	Sayı	0	0	1	0	1
			Satır	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
			Sütun	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
	Toplam	Sayı	0	0	1	0	1	
		Satır	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
		Sütun	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	

Ya lıların çocuk sayısına bakıldı ında, ya lıların çocuk sayısı arttıkça “beni önemsiyor” seçene inde ki yo unlukları azalmaktadır. Yeti kinlik döneminde az çocu u olan bireyler çocuklarıyla nitelikli zaman geçirmekte ve ilgilenme fırsatı bulmaktadır. Ancak çocuk sayısı arttıkça her çocukla geçirilen zaman azalmakta ve

yeterince ilgi gösterilememektedir. Bireyler ya lanınca da durum tersine dönmektedir. Ki kare testi sonucu, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 232: Hane Nüfusuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıyı De erlendirme Düzeyi

Hane nüfusu	Cinsiyet		Hane nüfusuna göre ilenin ya lıyı de erlendirme düzeyi				Anlamlılık		
			Yük olarak	Para kayna 1	Beni önemiyor	Bilmiyor		Toplam	
Huzurevinde kalıyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	5	16	4	28	$X^2 = 2,741$ P=,433
			Satır	10,7%	17,9%	57,1%	14,3%	100,0%	
			Sütun	27,3%	62,5%	36,4%	33,3%	37,3%	
		Kadın	Sayı	8	3	28	8	47	
			Satır	17,0%	6,4%	59,6%	17,0%	100,0%	
			Sütun	72,7%	37,5%	63,6%	66,7%	62,7%	
	Toplam	Sayı	11	8	44	12	75		
		Satır	14,7%	10,7%	58,7%	16,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
1	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	7	26	2	41	$X^2 = 3,239$ P=,356
			Satır	14,6%	17,1%	63,4%	4,9%	100,0%	
			Sütun	33,3%	41,2%	22,6%	28,6%	26,1%	
		Kadın	Sayı	12	10	89	5	116	
			Satır	10,3%	8,6%	76,7%	4,3%	100,0%	
			Sütun	66,7%	58,8%	77,4%	71,4%	73,9%	
	Toplam	Sayı	18	17	115	7	157		
		Satır	11,5%	10,8%	73,2%	4,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
2	Cinsiyet	Erkek	Sayı	15	15	112	7	149	$X^2 = 6,793$ P=,079
			Satır	10,1%	10,1%	75,2%	4,7%	100,0%	
			Sütun	60,0%	46,9%	46,1%	87,5%	48,4%	
		Kadın	Sayı	10	17	131	1	159	
			Satır	6,3%	10,7%	82,4%	0,6%	100,0%	
			Sütun	40,0%	53,1%	53,9%	12,5%	51,6%	
	Toplam	Sayı	25	32	243	8	308		
		Satır	8,1%	10,4%	78,9%	2,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
3	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	3	30	0	36	$X^2 = 1,867$ P=,601
			Satır	8,3%	8,3%	83,3%	0,0%	100,0%	
			Sütun	27,3%	37,5%	44,1%	0,0%	40,9%	
		Kadın	Sayı	8	5	38	1	52	
			Satır	15,4%	9,6%	73,1%	1,9%	100,0%	
			Sütun	72,7%	62,5%	55,9%	100,0%	59,1%	
	Toplam	Sayı	11	8	68	1	88		
		Satır	12,5%	9,1%	77,3%	1,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
4	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	5	20	1	29	$X^2 = 2,012$ P=,570
			Satır	10,3%	17,2%	69,0%	3,4%	100,0%	
			Sütun	50,0%	83,3%	66,7%	100,0%	67,4%	
		Kadın	Sayı	3	1	10	0	14	
			Satır	21,4%	7,1%	71,4%	0,0%	100,0%	
			Sütun	50,0%	16,7%	33,3%	0,0%	32,6%	
	Toplam	Sayı	6	6	30	1	43		
		Satır	14,0%	14,0%	69,8%	2,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
5	Cinsiyet	Erkek	Sayı	2	2	7	0	11	$X^2 = 5,743$ P=,057
			Satır	18,2%	18,2%	63,6%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	66,7%	26,9%	0,0%	35,5%	
		Kadın	Sayı	0	1	19	0	20	
			Satır	0,0%	5,0%	95,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	33,3%	73,1%	0,0%	64,5%	
	Toplam	Sayı	2	3	26	0	31		
		Satır	6,5%	9,7%	83,9%	0,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%		

Tablo 232: Hane Nüfusuna ve Cinsiyetine Göre Ailenin Ya lıy De erlendirme Düzeyi (devamı)

Hane nüfusu			Hane nüfusuna göre ilenin ya lıy de erlendirme düzeyi				Toplam	Anlamlılık	
			Yük olarak	Para kayna 1	Beni önemsiyor	Bilmiyor			
6	Cinsiyet	Erkek	Sayı	4	3	5	0	12	$X^2 = 4,625$ $P = ,201$
			Satır	33,3%	25,0%	41,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	75,0%	55,6%	0,0%	66,7%	
		Kadın	Sayı	0	1	4	1	6	
			Satır	0,0%	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%	
			Sütun	0,0%	25,0%	44,4%	100,0%	33,3%	
	Toplam	Sayı	4	4	9	1	18		
		Satır	22,2%	22,2%	50,0%	5,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
7	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	2	0	2	$X^2 = ,321$ $P = ,571$
			Satır	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	22,2%	
		Kadın	Sayı	0	1	6	0	7	
			Satır	0,0%	14,3%	85,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	100,0%	75,0%	0,0%	77,8%	
	Toplam	Sayı	0	1	8	0	9		
		Satır	0,0%	11,1%	88,9%	0,0%	100,0%		
		Sütun	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%		
8	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	2	0	3	$X^2 = 1,556$ $P = ,212$
			Satır	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	100,0%	33,3%	0,0%	42,9%	
		Kadın	Sayı	0	0	4	0	4	
			Satır	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%	57,1%	
	Toplam	Sayı	0	1	6	0	7		
		Satır	0,0%	14,3%	85,7%	0,0%	100,0%		
		Sütun	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%		
9	Cinsiyet	Kadın	Sayı	1	1	1	0	3	
			Satır	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	1	1	1	0	3		
		Satır	33,3%	33,3%	33,3%	0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	0%	100,0%		
10	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	0	0	0	1	
			Satır	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	1	0	0	0	1		
		Satır	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		

Ya lının verdikleri cevaplar dikkate alınarak olu turulan tabloya bakılacak oldu unda, en yo un frekans toplayanı, “beni önemsiyor” seçene idir. Ya lıların birlikte ya adı ı ki i sayısı artttıkça “yük olarak” seçene inin frekansı artı göstermektedir. Ki kare testi sonucu, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir. Ya lıların gücü elinde bulundurması, otoritesine saygı duyulması anlamına gelmektedir.⁴¹² Bu nedenle ya lıların, sözünün aile üyelerince dikkate alınıp alınmadı mın bir ölçütü ise aile kararlarına katılım düzeyidir. Ya lıların fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik i levlerinin azalması kararlara katılmama e ilimini artırmaktadır. Bu durum, ya lıların, aile üyeleriyle olan ili kilerinde, en azından

⁴¹² Örnek Büken, a.g.m., s. 211.

kararlara katılım açısından bir zayıflamanın ortaya çıktı ı anlamına gelmektedir. Bu nedenle, ya lıların aile kararlarına katılım düzeyleri ara tırılmı tır.

Tablo 2323: Cinsiyete Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	215	81	296	$X^2=,072$ $P=,788$
		Satır	72,6%	27,4%	100,0%	
		Sütun	42,7%	41,5%	42,3%	
	Kadın	Sayı	289	114	403	
		Satır	71,7%	28,3%	100,0%	
		Sütun	57,3%	58,5%	57,7%	
Toplam	Sayı	504	195	699		
	Satır	72,1%	27,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 234: Medeni Haline Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	322	96	418	$X^2= 12,70$ $P=,005$
		Satır	77,0%	23,0%	100,0%	
		Sütun	63,9%	49,2%	59,8%	
	Bekâr	Sayı	10	5	15	
		Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
		Sütun	2,0%	2,6%	2,1%	
	Dul	Sayı	166	90	256	
		Satır	64,8%	35,2%	100,0%	
		Sütun	32,9%	46,2%	36,6%	
	Bo anmı	Sayı	6	4	10	
		Satır	60,0%	40,0%	100,0%	
		Sütun	1,2%	2,1%	1,4%	
Toplam	Sayı	504	195	699		
	Satır	72,1%	27,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 2335: Ya Grubuna Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	273	61	334	$X^2= 36,94$ $P=,000$
		Satır	81,7%	18,3%	100,0%	
		Sütun	54,2%	31,3%	47,8%	
	70-74	Sayı	102	53	155	
		Satır	65,8%	34,2%	100,0%	
		Sütun	20,2%	27,2%	22,2%	
	75-79	Sayı	64	29	93	
		Satır	68,8%	31,2%	100,0%	
		Sütun	12,7%	14,9%	13,3%	
	80-84	Sayı	42	34	76	
		Satır	55,3%	44,7%	100,0%	
		Sütun	8,3%	17,4%	10,9%	
	85-89	Sayı	19	16	35	
		Satır	54,3%	45,7%	100,0%	
		Sütun	3,8%	8,2%	5,0%	
	90-94	Sayı	2	2	4	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	1,0%	,6%	
	94+	Sayı	2	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,0%	,3%	
Toplam	Sayı	504	195	699		
	Satır	72,1%	27,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 236: kamet Yerine Göre Ailelerin Karar Alırken Damı ma Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	365	132	497	$X^2 = 1,53$ P= ,216
		Satır	73,4%	26,6%	100,0%	
		Sütun	72,4%	67,7%	71,1%	
	Köy	Sayı	139	63	202	
		Satır	68,8%	31,2%	100,0%	
		Sütun	27,6%	32,3%	28,9%	
Toplam	Sayı	504	195	699		
	Satır	72,1%	27,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 237: E itim Durumuna Göre Ailelerin Karar Alırken Damı ma Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	66	62	128	$X^2 = 38,55$ P= ,000
		Satır	51,6%	48,4%	100,0%	
		Sütun	13,1%	31,8%	18,3%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	41	15	56	
		Satır	73,2%	26,8%	100,0%	
		Sütun	8,1%	7,7%	8,0%	
	İlkokul	Sayı	194	70	264	
		Satır	73,5%	26,5%	100,0%	
		Sütun	38,5%	35,9%	37,8%	
	Ortaokul	Sayı	33	12	45	
		Satır	73,3%	26,7%	100,0%	
		Sütun	6,5%	6,2%	6,4%	
	Lise	Sayı	109	25	134	
		Satır	81,3%	18,7%	100,0%	
		Sütun	21,6%	12,8%	19,2%	
	Yüksekokul üniversite	Sayı	61	11	72	
		Satır	84,7%	15,3%	100,0%	
		Sütun	12,1%	5,6%	10,3%	
Toplam	Sayı	504	195	699		
	Satır	72,1%	27,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 238: Gelir Durumuna Göre Ailelerin Karar Alırken Damı ma Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Gelir Düzeyi	Yeterli	Sayı	277	80	357	$X^2 = 20,14$ P= ,000
		Satır	77,6%	22,4%	100,0%	
		Sütun	55,0%	41,0%	51,1%	
	Yetersiz	Sayı	145	91	236	
		Satır	61,4%	38,6%	100,0%	
		Sütun	28,8%	46,7%	33,8%	
	dare eder	Sayı	82	24	106	
		Satır	77,4%	22,6%	100,0%	
		Sütun	16,3%	12,3%	15,2%	
Toplam	Sayı	504	195	699		
	Satır	72,1%	27,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 239: kamet Ko ullarına Göre Ailelerin Karar Alırken Damı ma Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet ko ulları	Kendi evi	Sayı	418	138	556	X ² = 4,35 P= ,113
		Satır	75,2%	24,8%	100,0%	
		Sütun	87,8%	87,9%	87,8%	
	Kiracı	Sayı	55	15	70	
		Satır	78,6%	21,4%	100,0%	
		Sütun	11,6%	9,6%	11,1%	
	Çocu unun evi	Sayı	3	4	7	
		Satır	42,9%	57,1%	100,0%	
		Sütun	,6%	2,5%	1,1%	
Toplam	Sayı	504	195	699		
	Satır	72,1%	27,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 240: Gayrimenkul Durumuna Göre Ailelerin Karar Alırken Damı ma Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Gayrimenkul Düzeyi	Var	Sayı	220	78	298	X ² = ,408 P= ,523
		Satır	73,8%	26,2%	100,0%	
		Sütun	44,9%	42,2%	44,1%	
	Yok	Sayı	270	107	377	
		Satır	71,6%	28,4%	100,0%	
		Sütun	55,1%	57,8%	55,9%	
	Toplam	Sayı	504	195	699	
		Satır	72,1%	27,9%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Örnekleme grubu cinsiyet da ılımları açısından incelendi inde, erkeklerin ve kadınların yaklaşık %72'si ailesinin aldığı kararlarda söz sahibi oldu unu belirtmi tir (T. 235). Di er ba ımsız de i kenler açısından da, ya lı bireylerin aile kararlarında söz sahibi oldu u görülmektedir. Ailenin kararlarında söz sahibi olma düzeyi 65-69 ya grubunda yo unluk gösterirken ya ilerledikçe bu oranda dü meler göze çarpmaktadır (T. 237).

İde ve köyde ya ayanlar arasında, ailenin kararlarında söz sahibi olma düzeyi birbirine oldukça yakındır (T. 238).

Özellikle evli ya lılar aile kararlarında söz sahibi oldu unu ifade ederlerken (%77) bekâr, dul ve bo anmı olan ya lılarda bu oranda azalmalar görülmektedir. Evli olan ya lılar e deste iyle kendilerini daha otoriter ve sözü geçen olarak hissetmektedir (T. 236). E itim seviyesi yükseldikçe ya lı bireyler kendilerini ailenin kararlarında söz sahibi olarak hissetmektedir (T. 239). Gelir durumu yeterli olan, mülkiyeti kendisine ait konutu olan ya lılarda kendilerini aile kararlarında söz sahibi olarak görürken, ev haricinde gayrimenkulü olan ve olmayanlar arasındaki oran benzerlik göstermektedir (T. 240, 241, 242). Ki kare testi sonuçları ya grubu, medeni durumu, e itim düzeyi, eve giren gelirin yeterlili inin anlamlı, di er ba ımsız de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 241: u an Çalı ma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi

u an çalı ma durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	55	11	66	$X^2 = 1,637$ $P = ,441$
			Satır	83,3%	16,7%	100,0%	
			Sütun	62,5%	61,1%	61,7%	
		Kadın	Sayı	33	8	41	
			Satır	80,5%	19,5%	100,0%	
			Sütun	37,5%	38,9%	38,3%	
	Toplam	Sayı	88	19	107		
		Satır	82,2%	17,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	160	86	246	$X^2 = ,085$ $P = ,958$
			Satır	65,0%	35,0%	100,0%	
			Sütun	38,5%	39,5%	38,9%	
		Kadın	Sayı	256	111	367	
			Satır	66,1%	33,8%	100,0%	
			Sütun	61,5%	60,5%	61,1%	
	Toplam	Sayı	416	217	633		
		Satır	65,7%	34,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 242: Emeklilik Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi

Emeklilik durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	155	69	224	$X^2 = 4,617$ $P = ,099$
			Satır	69,2%	30,8%	100,0%	
			Sütun	59,2%	52,9%	58,5%	
		Kadın	Sayı	107	52	159	
			Satır	67,3%	32,7%	100,0%	
			Sütun	40,8%	47,1%	41,5%	
	Toplam	Sayı	262	121	383		
		Satır	68,4%	31,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	60	28	88	$X^2 = 5,752$ $P = ,056$
			Satır	68,2%	31,8%	100,0%	
			Sütun	24,8%	29,0%	24,6%	
		Kadın	Sayı	182	87	269	
			Satır	67,7%	32,3%	100,0%	
			Sütun	75,2%	71,0%	75,4%	
	Toplam	Sayı	242	115	357		
		Satır	67,8%	32,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ailelerin karar alırken ya lıya danı ma düzeyini tasvir etmek için uan çalı ma durumu ve emekli olma de i kenleri tablo halinde sunulmu tur. uan çalı an kadın ve erkekler arasında ailelerin karar alırken ya lıya danı ma oranı %82,2'dir. u an çalı mayan ya lılar arasındaki oranda azalma dikkat çekmektedir (%65,7) (T. 243). De i kenler incelendi inde, emekli olan ve olmayan ya lılar arasında evet seçene ine verilen yanıt %68,7'dir (T. 244). Ki kare testi sonuçları, ba ımsız de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 243: Mesleki Özelliklerine ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danışma Düzeyi

Meslek grubu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Esnaf/zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	50	18	68	$X^2=,475$, $P=,789$
			Satır	73,5%	26,5%	100,0%	
			Sütun	75,8%	83,3%	77,3%	
		Kadın	Sayı	16	4	20	
			Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
			Sütun	24,2%	16,7%	22,7%	
	Toplam	Sayı	66	22	88		
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	56	25	81	$X^2= 5,004$ $P=,082$
			Satır	69,1%	30,9%	100,0%	
			Sütun	65,9%	52,6%	63,3%	
		Kadın	Sayı	29	18	47	
			Satır	61,7%	38,3%	100,0%	
			Sütun	34,1%	47,4%	36,7%	
	Toplam	Sayı	85	43	128		
		Satır	66,4%	33,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	17	13	30	$X^2= 1,064$ $P=,587$
			Satır	56,7%	43,3%	100,0%	
			Sütun	48,6%	63,2%	53,6%	
		Kadın	Sayı	18	8	26	
			Satır	69,2%	30,7%	100,0%	
			Sütun	51,4%	36,8%	46,4%	
	Toplam	Sayı	35	21	56		
		Satır	62,5%	37,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	18	9	27	$X^2= 2,189$ $P=,335$
			Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	88,9%	96,4%	
		Kadın	Sayı	0	1	1	
			Satır	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	11,1%	3,6%	
	Toplam	Sayı	18	10	28		
		Satır	64,3%	35,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	30	7	37	$X^2= 5,605$ $P=,061$
			Satır	81,1%	18,9%	100,0%	
			Sütun	48,4%	31,8%	41,6%	
		Kadın	Sayı	32	20	52	
			Satır	61,5%	38,4%	100,0%	
			Sütun	51,6%	68,2%	58,4%	
	Toplam	Sayı	62	27	89		
		Satır	69,7%	30,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Diğer	Cinsiyet	Kadın	Sayı	25	8	33	
			Satır	75,8%	34,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	25	8	33		
		Satır	75,8%	24,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	0	$X^2= 5,791$ $P=,055$
			Satır	0,0%	0,0%	0,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	0,0%	
		Kadın	Sayı	106	58	164	
			Satır	65,4%	34,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	97,7%	98,8%	
	Toplam	Sayı	106	58	164		
		Satır	64,6%	35,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 244: Sosyal Tabaka Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi

Sosyal tabaka durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	9	36	X ² = 1,619, P=,445
			Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
			Sütun	50,9%	40,0%	50,0%	
	Kadın	Sayı	26	10	36		
		Satır	72,2%	27,8%	100,0%		
		Sütun	49,1%	60,0%	50,0%		
	Toplam	Sayı	53	19	72		
		Satır	73,6%	26,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	50	13	63	X ² = 3,615 P=,164
			Satır	79,4%	20,6%	100,0%	
			Sütun	43,9%	28,6%	42,0%	
	Kadın	Sayı	64	23	87		
		Satır	73,6%	26,4%	100,0%		
		Sütun	56,1%	71,4%	58,0%		
	Toplam	Sayı	114	36	150		
		Satır	76,0%	24,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	105	47	152	X ² =,994 P= ,608
			Satır	69,1%	30,9%	100,0%	
			Sütun	40,2%	41,7%	40,0%	
	Kadın	Sayı	156	72	228		
		Satır	68,4%	32,0%	100,0%		
		Sütun	59,8%	58,3%	60,0%		
	Toplam	Sayı	261	119	380		
		Satır	68,7%	31,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
İ ç i	Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	23	51	X ² = 3,361 P=,186
			Satır	54,9%	45,1%	100,0%	
			Sütun	46,7%	46,0%	44,7%	
	Kadın	Sayı	32	31	63		
		Satır	50,8%	49,2%	100,0%		
		Sütun	53,3%	54,0%	55,3%		
	Toplam	Sayı	60	54	114		
		Satır	52,6%	47,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Soru meslek grupları açısından incelendi inde, esnaf/zanaatkâr ve çiftçi olan yaş lılar “evet” seçene inde daha çok frekans toplamaktadır. Diğer meslek gruplarında oranda azalmalar görülmektedir (T. 245). Örnekleme, üst tabaka ve orta tabakanın üstünde bulunan yaş lıların verdi i yanıt evet seçene inde yoğunluk göstermektedir. Orta tabaka ve i ç i sınıfına mensup yaş lılar arasında ailelerin karar alırken yaş lıya danı ma düzeyinde azalma görülmektedir (T. 246). Ki kare testi sonuçları ba ımsız de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 245: E inden Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi

E inden memnun olma durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	121	45	166	$X^2=,105$ $P=,949$
			Satır	72,9%	27,1%	100,0%	
			Sütun	49,2%	50,0%	49,6%	
		Kadın	Sayı	125	44	169	
			Satır	74,0%	26,0%	100,0%	
			Sütun	50,8%	50,0%	50,4%	
	Toplam	Sayı	246	89	335		
		Satır	73,4%	26,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	42	9	51	$X^2= 2,325$ $P=,313$
			Satır	82,4%	17,6%	100,0%	
			Sütun	54,5%	40,9%	51,0%	
		Kadın	Sayı	35	14	49	
			Satır	71,4%	28,5%	100,0%	
			Sütun	45,5%	59,1%	49,0%	
	Toplam	Sayı	77	23	100		
		Satır	77,0%	23,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
E im yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	52	43	95	$X^2= 1,319$ $P=,517$
			Satır	54,7%	45,2%	100,0%	
			Sütun	28,7%	35,4%	31,1%	
		Kadın	Sayı	129	81	210	
			Satır	61,4%	38,6%	100,0%	
			Sütun	71,3%	64,6%	68,9%	
	Toplam	Sayı	181	124	305		
		Satır	59,3%	40,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 246: Çocuklarından Memnun Olma Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danı ma Düzeyi

Çocuklarından memnun olma durumu				Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	160	61	221	$X^2=,671$ $P=,715$
			Satır	72,4%	27,6%	100,0%	
			Sütun	42,3%	38,7%	41,5%	
		Kadın	Sayı	218	94	312	
			Satır	69,9%	30,1%	100,0%	
			Sütun	57,7%	61,3%	58,5%	
	Toplam	Sayı	378	155	533		
		Satır	70,9%	29,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	49	27	76	$X^2=,667$ $P=,717$
			Satır	64,5%	35,6%	100,0%	
			Sütun	44,1%	48,9%	46,1%	
		Kadın	Sayı	62	27	89	
			Satır	69,7%	30,4%	100,0%	
			Sütun	55,9%	51,1%	53,9%	
	Toplam	Sayı	111	54	165		
		Satır	67,3%	32,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 247: Çocuklarıyla İlişisini Sürdürme Durumuna ve Cinsiyetine Göre Ailelerin Karar Alırken Danışma Düzeyi

Çocuklarıyla İlişisini Sürdürme Durumu				Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Hepsiyle devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	186	66	252	X ² =,996 P=,608
			Satır	73,8%	36,2%	100,0%	
			Sütun	42,2%	38,3%	41,4%	
	Kadın	Sayı	255	102	357		
		Satır	71,4%	28,6%	100,0%		
		Sütun	57,8%	61,7%	58,6%		
	Toplam		Sayı	441	168	609	
		Satır	72,4%	27,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Bazılarıyla devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	7	13	X ² =,230 P=,631
			Satır	46,2%	53,8%	100,0%	
			Sütun	33,3%	41,2%	37,1%	
	Kadın	Sayı	12	10	22		
		Satır	54,5%	45,5%	100,0%		
		Sütun	66,7%	58,8%	62,9%		
	Toplam		Sayı	18	17	35	
		Satır	51,4%	48,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Yaşlıların aile kararlarına katılma düzeyi, ailesiyle olan ilişisiyle karşılaştırıldığında, evet ve çocuklarından memnun olan yaşlılar arasında kararlara katılım oranının yüksek olduğu görülmektedir. Ancak evet ve çocuklarıyla ilişisinden memnun olmayanların aile kararlara katılım oranının düşük olduğu görülmektedir (T. 247, 248). Çocuklarıyla ilişisini sürdürme düzeyine göre değerlendirildiğinde, çocuklarından bazılarıyla görüşen yaşlılar arasında oranda düşük dikkati çekmektedir (%51,4) (T. 249). Ki-kare testi sonuçları bağımsız değişkenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Araştırma sürecinde yaşlıların, bu soruya tereddütlü yanıt verdikleri gözlenmiştir. Bu konuda yapılan bir çalışmada, araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir. Çalışmada; yaşlıların tüm aile üyelerinin katıldığı kararlarda (evlilik, tatil vb.) karar verme sürecine katılma oranı sosyal ve ekonomik düzeyin azalmasına paralel olarak düşük tespit edilmiştir.⁴¹³

Tablo 248: Cinsiyete Göre Kararlarda Kendisine Danışılmamasına Üzülme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	35	46	81	X ² =,483 P=,487
		Satır	43,2%	56,8%	100,0%	
		Sütun	38,9%	43,8%	41,5%	
	Kadın	Sayı	55	59	114	
		Satır	48,2%	51,8%	100,0%	
		Sütun	61,1%	56,2%	58,5%	
Toplam		Sayı	90	105	195	
		Satır	46,2%	53,8%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

⁴¹³ Baran Görgün (2005), *a.g.e.*, s.278.

Tablo 249: kamet Yerine Göre Kararlarda Kendisine Danılmamasına Üzülme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	I	Sayı	60	72	132	X ² = ,080 P= ,777
		Satır	45,5%	54,5%	100,0%	
		Sütun	66,7%	68,6%	67,7%	
	Köy	Sayı	30	33	63	
		Satır	47,6%	52,4%	100,0%	
		Sütun	33,3%	31,4%	32,3%	
Toplam		Sayı	90	105	195	
		Satır	46,2%	53,8%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 250: Ya Grubuna Göre Kararlarda Kendisine Danılmamasına Üzülme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	29	32	61	X ² = 6,01 P=,305
		Satır	47,5%	52,5%	100,0%	
		Sütun	32,2%	30,5%	31,3%	
	70-74	Sayı	23	30	53	
		Satır	43,4%	56,6%	100,0%	
		Sütun	25,6%	28,6%	27,2%	
	75-79	Sayı	11	18	29	
		Satır	37,9%	62,1%	100,0%	
		Sütun	12,2%	17,1%	14,9%	
	80-84	Sayı	16	18	34	
		Satır	47,1%	52,9%	100,0%	
		Sütun	17,8%	17,1%	17,4%	
	85-89	Sayı	11	5	16	
		Satır	68,8%	31,3%	100,0%	
		Sütun	12,2%	4,8%	8,2%	
	90-94	Sayı	0	2	2	
		Satır	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	1,9%	1,0%	
Toplam		Sayı	90	105	195	
		Satır	46,2%	53,8%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 251: Medeni Haline Göre Kararlarda Kendisine Danılmamasına Üzülme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	47	49	96	X ² = 3,88 P= ,274
		Satır	49,0%	51,0%	100,0%	
		Sütun	52,2%	46,7%	49,2%	
	Bekâr	Sayı	4	1	5	
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
		Sütun	4,4%	1,0%	2,6%	
	Dul	Sayı	38	52	90	
		Satır	42,2%	57,8%	100,0%	
		Sütun	42,2%	49,5%	46,2%	
	Bo anmı	Sayı	1	3	4	
		Satır	25,0%	75,0%	100,0%	
		Sütun	1,1%	2,9%	2,1%	
Toplam		Sayı	90	105	195	
		Satır	46,2%	53,8%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 252: E itim Durumuna Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	29	33	62	X ² = 5,52 P= ,355
		Satır	46,8%	53,2%	100,0%	
		Sütun	32,2%	31,4%	31,8%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	8	7	15	
		Satır	53,3%	46,7%	100,0%	
		Sütun	8,9%	6,7%	7,7%	
	İlkokul	Sayı	36	34	70	
		Satır	51,4%	48,6%	100,0%	
		Sütun	40,0%	32,4%	35,9%	
	Ortaokul	Sayı	4	8	12	
		Satır	33,3%	66,7%	100,0%	
		Sütun	4,4%	7,6%	6,2%	
	Lise	Sayı	7	18	25	
		Satır	28,0%	72,0%	100,0%	
		Sütun	7,8%	17,1%	12,8%	
Yüksekokul üniversite	Sayı	6	5	11		
	Satır	54,5%	45,5%	100,0%		
	Sütun	6,7%	4,8%	5,6%		
Toplam			Sayı	90	105	195
			Satır	46,2%	53,8%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 253: Gelir Durumuna Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Gelir Durumu	Yeterli	Sayı	32	48	80	X ² = 2,23 P= ,327
		Satır	40,0%	60,0%	100,0%	
		Sütun	35,6%	45,7%	41,0%	
	Yetersiz	Sayı	45	46	91	
		Satır	49,5%	50,5%	100,0%	
		Sütun	50,0%	43,8%	46,7%	
	dare eder	Sayı	13	11	24	
		Satır	54,2%	45,8%	100,0%	
		Sütun	14,4%	10,5%	12,3%	
Toplam			Sayı	90	105	195
			Satır	46,2%	53,8%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 254: Gayrimenkul Durumuna Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık		
Gayrimenkul Durumu	Var	Sayı	33	45	78	X ² = ,719 P= ,397		
		Satır	42,3%	57,7%	100,0%			
		Sütun	38,8%	45,0%	42,2%			
	Yok	Sayı	52	55	107			
		Satır	48,6%	51,4%	100,0%			
		Sütun	61,2%	55,0%	57,8%			
	Toplam			Sayı	90		105	195
				Satır	46,2%		53,8%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 255: kamet Ko ullarına Göre Kararlarda Kendisine Danı ılmamasına Üzülme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet Ko ulla	Kendi evi	Sayı	72	66	138	X ² = 1,85 P= ,396
		Satır	52,2%	47,8%	100,0%	
		Sütun	91,1%	84,6%	87,9%	
	Kiracı	Sayı	6	9	15	
		Satır	40,0%	60,0%	100,0%	
		Sütun	7,6%	11,5%	9,6%	
	Çocu unun evi	Sayı	1	3	4	
		Satır	25,0%	75,0%	100,0%	
		Sütun	1,3%	3,8%	2,5%	
Toplam			Sayı	90	105	195
			Satır	46,2%	53,8%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%

Ya lıların, ailenin aldı ı kararlarda kendisine danı ılmamasına üzülme durumunu cinsiyet de i keniyile kar ıla tırıldı nda, genel olarak erkek ve kadınların verdi i yanıt benzerlik göstermektedir. Her e itim düzeyine mensup ya lı bireylerin verdi i “Evet” yanıtı özellikle yüksekokul/üniversite mezunu olan ya lı bireylerde daha yo un temsil edildi i görülmektedir. Sırasıyla üzülme düzeyi 85-90 ya grubunda %68,8, köyde ikamet edenler arasında %47,6, gelir düzeyi idare eder diye tanımlayanlarda %54,2 oldu u görülmektedir. Kı kare testi sonuçları ba ımsız de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 250-257)

3.3.3.2. Kendi Konumlarıyla İlgili Beklentilerine Yönelik Bir De erlendirme

Toplumsal tabaka kavramı, sosyal e itsizlikleri belirtmektedir. Sosyal e itsizlik olgusu biyolojik özelliklerden ziyade sosyal nedenlerin yer aldı ı yorumlamaları göstermektedir. Ya lılık biyolojik bir olgudur ve bireyin sosyal tabakasını belirlememektedir.

Birey, kendisini ve di er bireylerin toplumdaki yerlerini tanımlamada yukarı ve a a ı kavramlarını kullanmaktadır. Böylece di er bireylere bakarak kendi konumunu ortaya koymaya çalı maktadır.⁴¹⁴ Bireylerin dünya görü leri hakkında fikir verebilecek veri, kendilerini sosyal tabakala ma piramidinin neresinde gördüklerinden çıkartılabilir.⁴¹⁵

⁴¹⁴ smail Tufan, “Ya lılık ve Sosyal Tabaka”, <http://antalyaekspress.com.tr/yazdir2.asp?id=83&makaleid=5039>, 26.06.2013, Prag.2-3.

⁴¹⁵ Metin Özkul, (2002), *Çalı ma Sosyolojisi: Çalı ma li kileri ve gücünün Sosyolojisi (Isparta Uygulaması)*, stanbul: Türk Dünyası Ara tırmaları Vakfı, s.225.

Tablo 234: Cinsiyete Göre Sosyal Tabaka Düzeyi

		Üst tabaka	Orta tabakanın üstü	Orta tabaka	Alt tabaka	Toplam	Anlamlılık	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	35	65	159	44	303	X ² =1,20 P=,752
		Satır	11,6%	21,5%	52,5%	14,5%	100,0%	
		Sütun	47,3%	42,5%	41,8%	39,3%	42,1%	
	Kadın	Sayı	39	88	221	68	416	
		Satır	9,4%	21,2%	53,1%	16,3%	100,0%	
		Sütun	52,7%	57,5%	58,2%	60,7%	57,9%	
Toplam	Sayı	74	153	380	112	719		
	Satır	10,3%	21,3%	52,9%	15,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 2357: Ya Gruplarına Göre Sosyal Tabaka Düzeyi

		Üst tabaka	Orta tabakanın üstü	Orta tabaka	Alt tabaka	Toplam	Anlamlılık	
Ya grupları	65-69	Sayı	31	79	177	50	337	X ² = 29,16 P=,046
		Satır	9,2%	23,4%	52,5%	14,8%	100,0%	
		Sütun	41,9%	51,6%	46,6%	44,6%	46,9%	
	70-74	Sayı	15	32	90	25	162	
		Satır	9,3%	19,8%	55,6%	15,4%	100,0%	
		Sütun	20,3%	20,9%	23,7%	22,3%	22,5%	
	75-79	Sayı	11	16	56	15	98	
		Satır	11,2%	16,3%	57,1%	15,3%	100,0%	
		Sütun	14,9%	10,5%	14,7%	13,4%	13,6%	
	80-84	Sayı	6	23	38	14	81	
		Satır	7,4%	28,4%	46,9%	17,3%	100,0%	
		Sütun	8,1%	15,0%	10,0%	12,5%	11,3%	
	85-89	Sayı	9	2	16	8	35	
		Satır	25,7%	5,7%	45,7%	22,9%	100,0%	
		Sütun	12,2%	1,3%	4,2%	7,1%	4,9%	
	90-94	Sayı	2	0	2	0	4	
		Satır	50,0%	,0%	50,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	2,7%	,0%	,5%	,0%	,6%	
	94+	Sayı	0	1	1	0	2	
		Satır	,0%	50,0%	50,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,7%	,3%	,0%	,3%	
	Toplam	Sayı	74	153	380	112	719	
		Satır	10,3%	21,3%	52,9%	15,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 258: kamet Yerine Göre Sosyal Tabaka Düzeyi

		Üst tabaka	Orta tabakanın üstü	Orta tabaka	Alt tabaka	Toplam	Anlamlılık	
kamet yeri	1	Sayı	63	121	256	70	510	X ² = 18,37 P=,000
		Satır	12,4%	23,7%	50,2%	13,7%	100,0%	
		Sütun	85,1%	79,1%	67,4%	62,5%	70,9%	
	Köy	Sayı	11	32	124	42	209	
		Satır	5,3%	15,3%	59,3%	20,1%	100,0%	
		Sütun	14,9%	20,9%	32,6%	37,5%	29,1%	
Toplam	Sayı	74	153	380	112	719		
	Satır	10,3%	21,3%	52,9%	15,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Toplumsal tabaka/seviye düzeyinin sunulduğu tabloda görülebileceği gibi, üst tabaka, orta tabakanın üstü, orta tabaka ve içi olarak görme düzeyleri karıştırdığında, yaşlıların kendini orta tabakada yer aldığını düşünme oranı yüksektir (%52,9). Yaşlıların, kendi beyanlarına göre bir sosyal tabakalaştırma piramidi

çizmek gerekirse, bu piramidin geli mi ülkelerdeki gibi, ortası i kin bir topaç görünümünde olaca ı açıktır. Kentte ikamet edenler, kırsalda ikamet edenlere göre kendilerini üst tabakada görmektedir. Çünkü bireyler kent ortamında çe itli sosyal, kültürel ve e itim olanaklarına sahip olmaktadır. Bu durum bireylerin ya am kalitesini ve kendilerine verdikleri de eri artırmaktadır. Ki kare testi ya grubu ve ikamet yerinin anlamlı oldu unu göstermektedir (T. 258-260).

Tablo 259: Mesleki Özelliklerine Göre Sosyal Tabaka Düzeyi

Mesleki Grubu	Esnaf/zanaatkar	Mesleki özelliklere göre sosyal tabaka düzeyi				Toplam	Anlamlılık	
		Üst tabaka	Orta tabakanın üstü	Orta tabaka	çi			
	Sayı	11	27	46	4	88	X ² = 40,731 P= ,018	
		Satır	12,5%	30,7%	52,3%	4,5%		100,0%
		Sütun	19,0%	23,3%	14,6%	4,1%		15,0%
	çi	Sayı	13	21	74	20		128
		Satır	10,2%	16,4%	57,8%	15,6%		100,0%
		Sütun	22,4%	18,1%	23,6%	20,4%		21,8%
	Memur	Sayı	4	9	36	7		56
		Satır	7,1%	16,1%	64,3%	12,5%		100,0%
		Sütun	6,9%	7,8%	11,5%	7,1%		9,6%
	Tüccar	Sayı	4	6	14	4		28
		Satır	14,3%	21,4%	50,0%	14,3%		100,0%
		Sütun	6,9%	5,2%	4,5%	4,1%		4,8%
	Çiftçi	Sayı	8	13	40	28		89
		Satır	9,0%	14,6%	44,9%	31,5%		100,0%
		Sütun	13,8%	11,2%	12,7%	28,6%		15,2%
	Di er	Sayı	3	12	10	8		33
		Satır	9,1%	36,4%	30,3%	24,2%		100,0%
		Sütun	5,2%	10,3%	3,2%	8,2%		5,6%
Ev kadını	Sayı	15	28	94	27	164		
	Satır	9,1%	17,1%	57,3%	16,5%	100,0%		
	Sütun	25,9%	24,1%	29,9%	27,6%	28,0%		
Toplam	Sayı	58	116	314	98	586		
	Satır	9,9%	19,8%	53,6%	16,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 260: E itim Durumuna Göre Sosyal Tabaka Düzeyi

E itim Durumu	Okuryazar de il	Üst tabaka	Orta tabakanın üstü	Orta tabaka	çi	Toplam	Anlamlılık
Okuryazar de il	Satır	7,0%	16,8%	54,5%	21,7%	100,0%	X ² = 86,680 P= ,000
	Sütun	13,5%	15,7%	19,5%	27,7%	19,3%	
	Sayı	3	6	36	16	61	
Diplomasız okuryazar	Satır	4,9%	9,8%	59,0%	26,2%	100,0%	
	Sütun	4,1%	3,9%	9,0%	14,3%	8,2%	
	Sayı	22	48	156	49	275	
İlkokul	Satır	8,0%	17,5%	56,7%	17,8%	100,0%	
	Sütun	29,7%	31,4%	38,9%	43,8%	37,2%	
	Sayı	2	10	27	9	48	
Ortaokul	Satır	4,2%	20,8%	56,3%	18,8%	100,0%	
	Sütun	2,7%	6,5%	6,7%	8,0%	6,5%	
	Sayı	12	39	81	6	138	
Lise	Satır	8,7%	28,3%	58,7%	4,3%	100,0%	
	Sütun	16,2%	25,5%	20,2%	5,4%	18,6%	
	Sayı	25	26	23	1	75	
Yüksekokul, üniversite	Satır	33,3%	34,7%	30,7%	1,3%	100,0%	
	Sütun	33,8%	17,0%	5,7%	0,9%	10,1%	
	Sayı	74	153	401	112	740	
Toplam	Satır	10,0%	20,7%	54,2%	15,1%	100,0%	
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 261: Emekli Maa na Göre Sosyal Tabaka Düzeyi

			Üst tabaka	Orta tabakanın üstü	Orta tabaka	Çi	Toplam	Anlamlılık
Emekli Maa 1	0-500TL	Sayı	0	1	4	7	12	X ² = 47,346 P= ,039
		Satır	0,0%	8,3%	33,3%	58,3%	100,0%	
		Sütun	0,0%	1,1%	1,9%	17,1%	3,1%	
	501-1000 TL	Sayı	18	29	105	28	180	
		Satır	10,0%	16,1%	58,3%	15,6%	100,0%	
		Sütun	40,0%	33,0%	50,2%	68,3%	47,0%	
	1001-1500 TL	Sayı	18	46	85	5	154	
		Satır	11,7%	29,9%	55,2%	3,2%	100,0%	
		Sütun	40,0%	52,3%	40,7%	12,2%	40,2%	
	1501-2000 TL	Sayı	5	9	11	1	26	
		Satır	19,2%	34,6%	42,3%	3,8%	100,0%	
		Sütun	11,1%	10,2%	5,3%	2,4%	6,8%	
	2001-2500 TL	Sayı	1	0	3	0	4	
		Satır	25,0%	0,0%	75,0%	0,0%	100,0%	
		Sütun	2,2%	0,0%	1,4%	0,0%	1,0%	
	2501-3000 TL	Sayı	1	1	1	0	3	
		Satır	33,3%	33,3%	33,3%	0,0%	100,0%	
		Sütun	2,2%	1,1%	0,5%	0,0%	0,8%	
3001-3500 TL	Sayı	1	0	0	0	1		
	Satır	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
	Sütun	2,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%		
4001-4500 TL	Sayı	1	1	0	0	2		
	Satır	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
	Sütun	2,2%	1,1%	0,0%	0,0%	0,5%		
4501-5000 TL	Sayı	0	1	0	0	1		
	Satır	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
	Sütun	0,0%	1,1%	0,0%	0,0%	0,3%		
Toplam		Sayı	45	88	209	41	383	
		Satır	11,7%	23,0%	54,6%	10,7%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Meslek grubuna göre soru kıyaslandı nda, her meslek grubunda bulunan ya lıların yakla ık yarısı “orta tabaka” seçene ini i aret etmi tir. Di er seçeneklerin topladı ı frekans de eri dü üktür (T. 261). Ki kare testine sonucuna göre, meslek grubunun anlam düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir.

Gelirleri ve e itim düzeyleri açısından kıyaslandı nda, ya lıların büyük ço unlu u (%52,9) kendilerinden daha kötü durumda insanların oldu unu belirterek, orta tabakada yer aldıklarını ifade etmi lerdir. E itim seviyesi yüksek olan ya lıların kendini “üst tabaka” ve “ortanın üstü tabakada” görme frekansında yükselme görülmektedir (T. 262, 263). Ki kare testi sonucu, ba ımsız de i kenlerin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

Tablo 262: Cinsiyete Göre Toplum Üyelerinin Ya lının Sosyal Tabakasını Do ru De erlendirme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı			297	$X^2=1,89$ $P=,175$
		Satır	86,2%	13,8%	100,0%	
		Sütun	41,6%	49,4%	42,5%	
	Kadın	Sayı	360	42	402	
		Satır	89,6%	10,4%	100,0%	
		Sütun	58,4%	50,6%	57,5%	
Toplam	Sayı	616	83	699		
	Satır	88,1%	11,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 263: Ya Grubuna Göre Toplum Üyelerinin Ya lının Sosyal Tabakasını Do ru De erlendirme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	304	24	328	$X^2=23,23$ $P=,001$
		Satır	92,7%	7,3%	100,0%	
		Sütun	49,4%	28,9%	46,9%	
	70-74	Sayı	135	20	155	
		Satır	87,1%	12,9%	100,0%	
		Sütun	21,9%	24,1%	22,2%	
	75-79	Sayı	81	14	95	
		Satır	85,3%	14,7%	100,0%	
		Sütun	13,1%	16,9%	13,6%	
	80-84	Sayı	63	19	82	
		Satır	76,8%	23,2%	100,0%	
		Sütun	10,2%	22,9%	11,7%	
	85-89	Sayı	29	4	33	
		Satır	87,9%	12,1%	100,0%	
		Sütun	4,7%	4,8%	4,7%	
	90-94	Sayı	2	2	4	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	2,4%	,6%	
	94+	Sayı	2	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	,0%	,3%	
Toplam	Sayı	616	83	699		
	Satır	88,1%	11,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 264: kamet Yerine Göre Toplum Üyelerinin Ya lının Sosyal Tabakasını Do ru De erlendirme Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
, kamet yeri	İ	Sayı	446	51	497	$X^2= 4,27$ $P=,039$
		Satır	89,7%	10,3%	100,0%	
		Sütun	72,4%	61,4%	71,1%	
	Köy	Sayı	170	32	202	
		Satır	84,2%	15,8%	100,0%	
		Sütun	27,6%	38,6%	28,9%	
Toplam	Sayı	616	83	699		
	Satır	88,1%	11,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların bu konu hakkındaki dü ünceleri cinsiyet, ya grubu ve ikamet yerine göre incelendi inde, yüksek oranda toplum üyelerinin kendilerinin mensubu oldu u sosyal tabakayı do ru de erlendirdi ini ifade etmektedirler ki, bu %88,1'lik yo unluk göstermektedir. Ki kare testi sonucu, ya grubu ve ikamet yerinin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir (T. 264-266).

Her birey kendine benzer özelliklerde ve standartta bulunan bireylerle sosyal ortamda bir arada bulunmaktadır. Bu nedenle ya lı bireyler, toplum üyelerinin kendilerinin sosyal tabakasını do ru de erlendirdi ini dü ünmektedir.

3.4. Di er Toplumsal İlişkileri

3.4.1. Akrabalarıyla İlişkileri

Geleneksel aile yapısının çözümlü çekerdek aileye dönü mesiyle ya lılar geleneksel statülerini ve rollerini kaybetmeye ba lamı lardır. Ya amını ailelerinden ayrı sürdürmeye ba layan ya lılar çocukları dı ndaki akrabalarından, kom ularından ve arkadaş larından destek bulmaya çalı maktadır. Ya lılar, bu ki ilerle kurdukları sosyal ili kiler sayesinde ya ama olumlu bakmaktadır.

Ancak ya lılıkla birlikte sosyal ili kilerde gerileme göze çarpmaktadır. Ve ya lıların yeni ili kiler kurması zorla maya ba lamaktadır. Çünkü ya lıların ya adıkları fizyolojik, psikolojik ve sosyal sorunlar nedeniyle bir taraftan çevreye ilgileri azalırken di er taraftan yeni ili kiler kurmada sorun ya amaya ba lamaktadırlar.

3.4.1.1. Karde leriyle İlişkileri

Tablo 265: Cinsiyete Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	204	96	300	$X^2=3,64$ $P=.058$
		Satır	68,0%	32,0%	100,0%	
		Sütun	41,0%	49,0%	43,3%	
	Kadın	Sayı	293	100	393	
		Satır	74,6%	25,4%	100,0%	
		Sütun	59,0%	51,0%	56,7%	
Toplam	Sayı	497	196	693		
	Satır	71,7%	28,3%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 266: Ya Grubuna Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	238	89	327	$X^2=1,39$ $P=,966$
		Satır	72,8%	27,2%	100,0%	
		Sütun	47,9%	45,4%	47,2%	
	70-74	Sayı	113	43	156	
		Satır	72,4%	27,6%	100,0%	
		Sütun	22,7%	21,9%	22,5%	
	75-79	Sayı	64	28	92	
		Satır	69,6%	30,4%	100,0%	
		Sütun	12,9%	14,3%	13,3%	
	80-84	Sayı	55	22	77	
		Satır	71,4%	28,6%	100,0%	
		Sütun	11,1%	11,2%	11,1%	
	85-89	Sayı	24	12	36	
		Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
		Sütun	4,8%	6,1%	5,2%	
	90-94	Sayı	2	1	3	
		Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
		Sütun	,4%	,5%	,4%	
94+	Sayı	1	1	2		
	Satır	50,0%	50,0%	100,0%		
	Sütun	,2%	,5%	,3%		
Toplam	Sayı	497	196	693		
	Satır	71,7%	28,3%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 267: kamet Yeriine Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	340	145	485	$X^2=2,07$ $P=,150$
		Satır	70,1%	29,9%	100,0%	
		Sütun	68,4%	74,0%	70,0%	
	Köy	Sayı	157	51	208	
		Satır	75,5%	24,5%	100,0%	
		Sütun	31,6%	26,0%	30,0%	
Toplam	Sayı	497	196	693		
	Satır	71,7%	28,3%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 268: Medeni Haline Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık	
Medeni hal	Evli	Sayı	293	110	403	$\chi^2 = 2,58$ $P = ,459$
		Satır	72,7%	27,3%	100,0%	
		Sütun	59,0%	56,1%	58,2%	
	Bekar	Sayı	13	5	18	
		Satır	72,2%	27,8%	100,0%	
		Sütun	2,6%	2,6%	2,6%	
	Dul	Sayı	186	76	262	
		Satır	71,0%	29,0%	100,0%	
		Sütun	37,4%	38,8%	37,8%	
	Bo anmı	Sayı	5	5	10	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	1,5%	1,0%	1,4%	
Toplam	Sayı	497	196	693		
	Satır	71,7%	28,3%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 269: E itim Düzeyine Göre Karde lerinden Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık	
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	90	44	134	$\chi^2 = 3,60$ $P = ,058$
		Satır	67,2%	32,8%	100,0%	
		Sütun	18,1%	22,4%	19,3%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	39	19	58	
		Satır	67,2%	32,8%	100,0%	
		Sütun	7,8%	9,7%	8,4%	
	İlkokul	Sayı	188	69	257	
		Satır	73,2%	26,8%	100,0%	
		Sütun	37,8%	35,2%	37,1%	
	Ortaokul	Sayı	33	12	45	
		Satır	73,3%	26,7%	100,0%	
		Sütun	6,6%	6,1%	6,5%	
	Lise	Sayı	94	34	128	
		Satır	73,4%	26,6%	100,0%	
		Sütun	18,9%	17,3%	18,5%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	53	18	71	
		Satır	74,6%	25,4%	100,0%	
		Sütun	10,7%	9,2%	10,2%	
	Toplam	Sayı	497	196	693	
		Satır	71,7%	28,3%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Ya lıların karde lerinden memnun olma durumları ba ımsız de i kenlerle birlikte incelendi inde, memnuniyet düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir (%71,7) (T. 267-271). Ki kare testi sonucu, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 270: Cinsiyete Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular

Cinsiyet		Sayı	Miras	Eskiye dayalı küslük	Gereksiz konu ma	Görü ememek	Görü farkllı 1	Kendisini övmesi	Kıskaçlık	Para mevzuları	Beni küçük görmesi	ikâyetim yok	A ır ı samimiler	Hasta olmaları	Toplam	Anlamlilik
			payla mı													
Cinsiyet	Erkek	Sayı	67	28	8	49	23	17	11	11	15	70	0	1	300	X ² =43,17 P=,000
		Satr	22,3%	9,3%	2,7%	16,3%	7,7%	5,7%	3,7%	3,7%	5,0%	23,3%	,0%	,3%	100,0%	
		Sütun	63,8%	45,9%	20,0%	36,3%	42,6%	65,4%	50,0%	64,7%	35,7%	37,6%	,0%	25,0%	43,3%	
	Kadın	Sayı	38	33	32	86	31	9	11	6	27	116	1	3	393	
		Satr	9,7%	8,4%	8,1%	21,9%	7,9%	2,3%	2,8%	1,5%	6,9%	29,5%	,3%	,8%	100,0%	
		Sütun	36,2%	54,1%	80,0%	63,7%	57,4%	34,6%	50,0%	35,3%	64,3%	62,4%	100,0%	75,0%	56,7%	
Toplam	Sayı	105	61	40	135	54	26	22	17	42	186	1	4	693		
	Satr	15,2%	8,8%	5,8%	19,5%	7,8%	3,8%	3,2%	2,5%	6,1%	26,8%	,1%	,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 271: Ya Grubuna Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular

Ya grupları		Sayı	Miras	Eskiye dayalı küslük	Gereksiz konu ma	Görü ememek	Görü farkllı 1	Kendisini övmesi	Kıskaçlık	Para mevzuları	Beni küçük görmesi	ikâyetim yok	A ır ı samimiler	Hasta olmaları	Toplam	Anlamlilik
			payla mı													
Ya grupları	65-69	Sayı	50	28	17	61	27	13	13	6	25	86	1	0	327	X ² =69,96 P=,346
		Satr	15,3%	8,6%	5,2%	18,7%	8,3%	4,0%	4,0%	1,8%	7,6%	26,3%	,3%	,0%	100,0%	
		Sütun	47,6%	45,9%	42,5%	45,2%	50,0%	50,0%	59,1%	35,2%	59,5%	46,2%	100,0%	,0%	47,2%	
	70-74	Sayı	26	9	11	36	9	5	4	5	8	43	0	0	156	
		Satr	16,7%	5,8%	7,1%	23,1%	5,8%	3,2%	2,6%	3,2%	5,1%	27,6%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	24,8%	14,8%	27,5%	26,7%	16,7%	19,2%	18,2%	29,4%	19,0%	23,1%	,0%	,0%	22,5%	
	75-79	Sayı	15	10	6	13	7	6	4	1	3	26	0	1	92	
		Satr	16,3%	10,0%	6,5%	14,1%	7,6%	6,5%	4,3%	1,1%	3,3%	28,3%	,0%	1,1%	100,0%	
		Sütun	14,3%	16,4%	15,0%	9,6%	13,0%	23,1%	18,2%	5,9%	7,1%	14,0%	,0%	25,0%	13,3%	
	80-84	Sayı	11	6	3	16	8	1	1	3	4	21	0	3	77	
		Satr	14,3%	7,8%	3,9%	20,8%	10,4%	1,3%	1,3%	3,9%	5,2%	27,3%	,0%	3,9%	100,0%	
		Sütun	10,5%	9,8%	7,5%	11,9%	14,8%	3,8%	4,5%	17,6%	9,5%	11,3%	,0%	75,0%	11,1%	
	85-89	Sayı	2	8	2	8	3	1	0	1	2	9	0	0	36	
		Satr	5,6%	22,2%	5,6%	22,2%	8,3%	2,8%	,0%	2,8%	5,6%	25,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	1,9%	13,1%	5,0%	5,9%	5,6%	3,8%	,0%	5,9%	4,8%	4,8%	,0%	,0%	5,2%	
	90-94	Sayı	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	3	
		Satr	,0%	,0%	33,3%	33,3%	,0%	,0%	,0%	33,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,0%	2,5%	,7%	,0%	,0%	,0%	5,9%	,0%	,0%	,0%	,0%	,4%	
	94+	Sayı	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	
		Satr	50,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	1,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	,0%	,0%	,3%	
	Toplam	Sayı	105	61	40	135	54	26	22	17	42	186	1	4	693	
		Satr	15,2%	8,8%	5,8%	19,5%	7,8%	3,8%	3,2%	2,5%	6,1%	26,8%	,1%	,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 272: kamet Yerine Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular

			Miras payla rını	Eskiye dayalı küsllük	Gereksiz konu ma	Görü ememe k	Görü farkllı ı	Kendisini övmesi	Kıskançlık	Para mevzuları	Beni küçük görmesi	ikâyetim yok	A rrı samimiler	Hasta olmaları	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	80	40	28	92	40	17	15	8	21	141	1	2	485	X ² = 19,86 P=,047
		Satır	16,5%	8,2%	5,8%	19,0%	8,2%	3,5%	3,1%	1,6%	4,3%	29,1%	,2%	,4%	100,0%	
		Sütun	76,2%	65,6%	70,0%	68,1%	74,1%	65,4%	68,2%	47,1%	50,0%	75,8%	100,0%	50,0%	70,0%	
	Köy	Sayı	25	21	12	43	14	9	7	9	21	45	0	2	208	
		Satır	12,0%	10,1%	5,8%	20,7%	6,7%	4,3%	3,4%	4,3%	10,1%	21,6%	,0%	1,0%	100,0%	
		Sütun	23,8%	34,4%	30,0%	31,9%	25,9%	34,6%	31,8%	52,9%	50,0%	24,2%	,0%	50,0%	30,0%	
Toplam	Sayı	105	61	40	135	54	26	22	17	42	186	1	4	693		
	Satır	15,2%	8,8%	5,8%	19,5%	7,8%	3,8%	3,2%	2,5%	6,1%	26,8%	,1%	,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 273: Medeni Duruma Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular

			Miras payla rını	Eskiye dayalı küsllük	Gereksiz konu ma	Görü ememe k	Görü farkllı ı	Kendisini övmesi	Kıskançlık	Para mevzuları	Beni küçük görmesi	ikâyetim yok	A rrı samimiler	Hasta olmaları	Toplam	Anlamlılık
Medeni durum	Evlü	Sayı	67	30	20	81	28	15	12	12	19	118	1	0	403	X ² = 35,245 P=,362
		Satır	16,6%	7,4	5,0%	20,1%	6,9%	3,7%	3,0%	3,0	4,7%	29,3%	,2%	,0%	100,0	
		Sütun	63,8%	49,	50,0%	60,0%	51,9%	57,7%	54,5%	70,	45,2%	63,4%	100,0	,0%	58,2%	
	Bekâr	Sayı	3	1	0	5	0	1	1	0	0	7	0	0	18	
		Satır	16,7%	5,6	,0%	27,8%	,0%	5,6%	5,6%	,0%	,0%	38,9%	,0%	,0%	100,0	
		Sütun	2,9%	1,6	,0%	3,7%	,0%	3,8%	4,5%	,0%	,0%	3,8%	,0%	,0%	2,6%	
	Dâi	Sayı	33	28	20	47	26	10	9	5	21	59	0	4	262	
		Satır	12,6%	10,	7,6%	17,9%	9,9%	3,8%	3,4%	1,9	8,0%	22,5%	,0%	1,5%	100,0	
		Sütun	31,4%	45,	50,0%	34,8%	48,1%	38,5%	40,9%	29,	50,0%	31,7%	,0%	100,0	37,8%	
	Bo nım	Sayı	2	2	0	2	0	0	0	0	2	2	0	0	10	
		Satır	20,0%	20,	,0%	20,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	20,0%	20,0%	,0%	,0%	100,0	
		Sütun	1,9%	3,3	,0%	1,5%	,0%	,0%	,0%	,0%	4,8%	1,1%	,0%	,0%	1,4%	
Toplam	Sayı	105	61	40	135	54	26	22	17	42	186	1	4	693		
	Satır	15,2%	8,8	5,8%	19,5%	7,8%	3,8%	3,2%	2,5	6,1%	26,8%	,1%	,6%	100,0		
	Sütun	100,0	100	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 274: E itim Durumuna Göre Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular

			Miras payla rını	Eskiye dayalı küsllük	Gereksiz konu ma	Görü ememe k	Görü farkllı ı	Kendisini övmesi	Kıskançlık	Para mevzuları	Beni küçük görmesi	ikâyetim yok	A rrı samimiler	Hasta olmaları	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okur yazır	Sayı	19	14	14	26	6	1	2	2	4	44	0	2	134	X ² = 104,69 P=,000
		Satır	14,2%	10,	10,4%	19,4%	4,5%	,7%	1,5%	1,5	3,0%	32,8%	,0%	1,5%	100,0	
		Sütun	18,1%	23,	35,0%	19,3%	11,1%	3,8%	9,1%	11,	9,5%	23,7%	,0%	50,0%	19,3%	
	Diplom almaz	Sayı	9	4	5	7	4	4	3	1	1	18	0	2	58	
		Satır	15,5%	6,9	8,6%	12,1%	6,9%	6,9%	5,2%	1,7	1,7%	31,0%	,0%	3,4%	100,0	
		Sütun	8,6%	6,6	12,5%	5,2%	7,4%	15,4%	13,6%	5,9	2,4%	9,7%	,0%	50,0%	8,4%	
	İlkokul	Sayı	42	30	9	47	15	12	5	5	18	73	1	0	257	
		Satır	16,3%	11,	3,5%	18,3%	5,8%	4,7%	1,9%	1,9	7,0%	28,4%	,4%	,0%	100,0	
		Sütun	40,0%	49,	22,5%	34,8%	27,8%	46,2%	22,7%	29,	42,9%	39,2%	100,0	,0%	37,1%	
	Ortaokul	Sayı	7	3	2	12	5	1	1	0	3	11	0	0	45	
		Satır	15,6%	6,7	4,4%	26,7%	11,1%	2,2%	2,2%	,0%	6,7%	24,4%	,0%	,0%	100,0	
		Sütun	6,7%	4,9	5,0%	8,9%	9,3%	3,8%	4,5%	,0%	7,1%	5,9%	,0%	,0%	6,5%	
	Lise	Sayı	16	5	6	34	16	4	5	1	13	28	0	0	128	
		Satır	12,5%	3,9	4,7%	26,6%	12,5%	3,1%	3,9%	,8%	10,2%	21,9%	,0%	,0%	100,0	
		Sütun	15,2%	8,2	15,0%	25,2%	29,6%	15,4%	22,7%	5,9	31,0%	15,1%	,0%	,0%	18,5%	
	Yüksek okul	Sayı	12	5	4	9	8	4	6	8	3	12	0	0	71	
		Satır	16,9%	7,0	5,6%	12,7%	11,3%	5,6%	8,5%	11,	4,2%	16,9%	,0%	,0%	100,0	
		Sütun	11,4%	8,2	10,0%	6,7%	14,8%	15,4%	27,3%	47,	7,1%	6,5%	,0%	,0%	10,2%	
Toplam	Sayı	105	61	40	135	54	26	22	17	42	186	1	4	693		
	Satır	15,2%	8,8	5,8%	19,5%	7,8%	3,8%	3,2%	2,5	6,1%	26,8%	,1%	,6%	100,0		
	Sütun	100,0	100	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 275: Karde lerinden ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me

Para mevzuları	Karde lerimle aramıza para mevzuları girdi. Benden para istediler. Bende verdim. Sonra benim paraya ihtiyacım oldu unda bana geri ödemediler. O zaman çok zor durumda kaldım. Bu durum aramızda sorun haline geldi ve so ukluk oldu. MÜLAKAT 5
Hasta olmaları	Bir tane karde im var. Ya ça benden çok küçük. Ama çok hasta. Onun ilgiye ve bakıma ihtiyacı var. MÜLAKAT 7
Görü farklılı ı	Ben köyde ya ıyorum, cahilim. Karde lerim okudular. O yüzden bazen sorunlar oluyor. Ama ölünce hepimiz aynı yere gidece iz. Okumu okumamı fark etmeyecek. MÜLAKAT 14
Eskiye dayalı küslük	Zor zamanlarımda karde lerim yanımda olmadı. Bir lokma ekme e ihtiyacım oldu unda yardım edelim demediler. Bana küstüler. Hayatla erkek gibi tek ba ıma mücadele ettim. imdi görü üyoruz ama artık onların ilgisine sevgisine ihtiyacım kalmadı ki. Hayat su gibi geçip gitti urada sayılı ömrüm kaldı. Artık olsalar da olur olmasa da. MÜLAKAT 18
Miras payla ımı	Miras payla ımında herkes istedi ini aldı ama yine de kimse mutlu olamadı. Arada kırgınlıklar kaldı. nsano lu hırslı. Mirasta herkes e it hak alaydı sorun olmazdı. Özellikle erkek karde im ata yadığarı evi borcum var, beni öldürecekler diye zorla sattırdı. Her birimizin karısı kocası çok kızdı. Sonra bir ö rendik adamın o kadarda borcu yokmu . imdi çok kırgınım ona. MÜLAKAT 12 Karde lerle özlü üveyli iz. Miras payla ımından dolayı çok üzüntüler çektik. Yine de adil ekilde payla amadık. Ke ke malları adil payla saydık. Dünya malı dünyada kalır. MÜLAKAT 2 Satılacak bir arsa vardı erkek karde im sorun çıkardı. Miras yılan hikâyesine döndü. E er satı a izin verseydi u anda kaloriferli evde sıcacık oturuyor olacaktım. MÜLAKAT 3 Babalardan kalan mallardan karde lerim istedi ini aldı. Ben evin büyü ü oldu um için hakkımı almaktan geri durdum. Aslında herkes mirastan e it hak alsa sorun olmazdı. nsano lu doyumuz. MÜLAKAT 8 Başam zamanında malını mülkünü karde ime verdi. O yüzden ona çok kızgıyım. MÜLAKAT 15
Görü ememek	9 karde iz. Ço u öldü kalanlarında bazısı hasta. Görü emiyoruz. MÜLAKAT 1 Kız karde im depremde kocasıyla birlikte öldü. Erkek karde im kanserden öldü. Di er kız karde im ba ka ehirdede ya ıyor. Onunla birbirimize çok ba landık, sürekli telefonda görü üyoruz. Aynı ehirdede ya asak ikimizde yalnız kalmaz ve çok mutlu olurduk. MÜLAKAT 4 Karde lerim köyde. Ben hastayım ve engelliyim. Onların yanına gidemiyorum. Onlarda öyle. Görü emiyoruz i te. MÜLAKAT 6 Birbirimizden çok uzaktayız. Birbirimize fazla zaman ayıramıyoruz. MÜLAKAT 9 6 karde tik. Üçü öldü gitti. Bu dünyada 3 ki i kaldık. Bizde hastayız ve bakıma ihtiyacımız var. Evden çıkamayınca görü emiyoruz. MÜLAKAT 11 Herkes farklı ehirdede ya ıyor. Herkesin çoluk çocu u var. O yüzden görü emiyoruz. MÜLAKAT 17
Kıskançlık	Karde lerim farklı ehirdeler. Bu yüzden tatillerde zor görü üyoruz. Onların maddi durumları benden daha dü ük ve çocukları okumadılar. Bu yüzden beni çok kıskanırlar. Onlara maddi yardım yapsam da sorunu a amadık. MÜLAKAT 10
ikâyetim Yok	Miras payla ılmasında büyük olarak adil davranılmasını istedim. Benim istedi im olmadı ama dünya malı dünyada kalır diye önemsemedim. MÜLAKAT 16 8 karde iz. Aramızda ciddi bir sorun olmadı. Çok iyi anla ırdık. imdi 3 ki i kaldık. MÜLAKAT 13

Cinsiyet da ılımlarına göre ya lıların karde lerinden ikâyetçi oldu u konulara bakıldı ında, erkekler miras payla ımı seçene inde, kadınlar karde leriyle görü ememek seçene inde yo unluk göstermektedir. Erkeklerin miras payla ımındaki haksızlıktan dolayı üzüntü duyması, evin ekonomisini yönetme konusundaki hassasiyetinden de ileri gelmektedir (T. 272-277).

Karde ler evlilik veya farklı bir nedenle, ba ka ehirde veya uzak mahallelerde ya ayabilmektedir. Bireyler sa lıklı olduklarında karde leriyle mesafeyi dikkate almadan görü ebilmektedir. Ya lılar ya ları ilerledikçe karde leriyle, toplu ta ıma araçlarını kullanmada zorluk ya ama, evden çıkamama, hasta ve bakıma muhtaç olma gibi nedenlerle görü ememektedir.

Bu konuda yapılan ba ka bir çalı mada da benzer e ilimler tespit edilmi , ya ilerledikçe karde lerle görü me düzeyinin azaldı ı, sosyoekonomik düzey yükseldikçe ve kırsal alanda karde lerle görü me sıklı ının arttı ı tespit edilmi tir⁴¹⁶.

E itim durumlarını dikkate alarak yapılan kar ıla tırmada ise, miras payla ımı ve görü ememek seçeneklerinde yo unluk görülmektedir. Oranları az olmakla birlikte, eskiye dayalı küslük, gereksiz konu ma, görü farklılı ı, kendisini övmesi, kıskançlık, para mevzuları, ya lıyı küçük görmesi, a ırı samimi olmaları ve hasta olmaları karde ili kilerinde etkili olan di er nedenlerdir. Ki kare testi sonucu, cinsiyet, ikamet yeri ve e itim durumunun anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

Tablo 276: Cinsiyete Göre Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Mirasın adil payla ımı	Görü me imkânlarının yaratılması	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Miras hakkından vazgeçmek	Dikkatli davranmak	yi niyetli davranmak	Sevgi ve saygı göstermek	Bilmiyorum	Bayram ve di ünlere görü mek	Ho görülü davranmak	Toplam	Anlamlılık	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	45	59	37	60	12	8	19	21	35	3	1	300	X ² =18,55 P=,046
		Satır	15,0%	19,7%	12,3%	20,0%	4,0%	2,7%	6,3%	7,0%	11,7%	1,0%	,3%	100,0%	
		Sütun	58,4%	42,4%	44,6%	45,5%	52,2%	32,0%	33,3%	38,2%	36,8%	100,0%	25,0%	43,3%	
	Kadın	Sayı	32	80	46	72	11	17	38	34	60	0	3	393	
		Satır	8,1%	20,4%	11,7%	18,3%	2,8%	4,3%	9,7%	8,7%	15,3%	,0%	,8%	100,0%	
		Sütun	41,6%	57,6%	55,4%	54,5%	47,8%	68,0%	66,7%	61,8%	63,2%	,0%	75,0%	56,7%	
Toplam	Sayı	16	23	17	27	3	5	11	5	26	0	1	134		
	Satır	11,9%	17,2%	12,7%	20,1%	2,2%	3,7%	8,2%	3,7%	19,4%	,0%	,7%	100,0%		
	Sütun	20,8%	16,5%	20,5%	20,5%	13,0%	20,0%	19,3%	9,1%	27,4%	,0%	25,0%	19,3%		

⁴¹⁶ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s. 168.

Tablo 277: Ya Gruplarına Göre Karde lerıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Mirasın adil payla rını	Görü me inkânlarının yaratılması	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Miras hakkından vazgeçmek	Dikkatli davranmak	yi niyetli davranmak	Sevgi ve saygı göstermek	Bilmiyorum	Bayram ve dü ünlerde görü mek	Ho görü lü davranmak	Toplam	Anlamlılık	
Ya grupları	65-69	Sayı	41	69	40	58	12	8	23	28	44	2	2	327	$\chi^2 = 53,22$ $P = ,720$
		Satır	12,5%	21,1%	12,2%	17,7%	3,7%	2,4%	7,0%	8,6%	13,5%	,6%	,6%	100,0%	
		Sütun	53,2%	49,6%	48,2%	43,9%	52,2%	32,0%	40,4%	50,9%	46,3%	66,7%	50,0%	47,2%	
	70-74	Sayı	16	33	13	27	6	7	18	18	18	0	0	156	
		Satır	10,3%	21,2%	8,3%	17,3%	3,8%	4,5%	11,5%	11,5%	11,5%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	20,8%	23,7%	15,7%	20,5%	26,1%	28,0%	31,6%	32,7%	18,9%	,0%	,0%	22,5%	
	75-79	Sayı	8	13	13	21	2	3	10	4	15	1	2	92	
		Satır	8,7%	14,1%	14,1%	22,8%	2,2%	3,3%	10,9%	4,3%	16,3%	1,1%	2,2%	100,0%	
		Sütun	10,4%	9,4%	15,7%	15,9%	8,7%	12,0%	17,5%	7,3%	15,8%	33,3%	50,0%	13,3%	
	80-84	Sayı	9	17	6	19	2	4	3	4	13	0	0	77	
		Satır	11,7%	22,1%	7,8%	24,7%	2,6%	5,2%	3,9%	5,2%	16,9%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	11,7%	12,2%	7,2%	14,4%	8,7%	16,0%	5,3%	7,3%	13,7%	,0%	,0%	11,1%	
	85-89	Sayı	2	7	10	5	1	3	3	1	4	0	0	36	
		Satır	5,6%	19,4%	27,8%	13,9%	2,8%	8,3%	8,3%	2,8%	11,1%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	2,6%	5,0%	12,0%	3,8%	4,3%	12,0%	5,3%	1,8%	4,2%	,0%	,0%	5,2%	
	90-94	Sayı	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	0	3	
		Satır	,0%	,0%	33,3%	33,3%	,0%	,0%	,0%	,0%	33,3%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,0%	1,2%	,8%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,1%	,0%	,0%	,4%	
94+	Sayı	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2		
	Satır	50,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%		
	Sütun	1,3%	,0%	,0%	,8%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,3%		
Toplam	Sayı	16	23	17	27	3	5	11	5	26	0	1	134		
	Satır	11,9%	17,2%	12,7%	20,1%	2,2%	3,7%	8,2%	3,7%	19,4%	,0%	,7%	100,0%		
	Sütun	20,8%	16,5%	20,5%	20,5%	13,0%	20,0%	19,3%	9,1%	27,4%	,0%	25,0%	19,3%		

Tablo 278: E itim Düzeyine Göre Karde lerıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Mirasın adil payla rını	Görü me inkânlarının yaratılması	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Miras hakkından vazgeçmek	Dikkatli davranmak	yi niyetli davranmak	Sevgi ve saygı göstermek	Bilmiyorum	Bayram ve dü ünlerde görü mek	Ho görü lü davranmak	Toplam	Anlamlılık	
E itim düzeyi	Okur yazar de il	Sayı	16	23	17	27	3	5	11	5	26	0	1	134	$\chi^2 = 74,50$ $P = ,014$
		Satır	11,9%	17,2%	12,7%	20,1%	2,2%	3,7%	8,2%	3,7%	19,4%	,0%	,7%	100,0%	
		Sütun	20,8%	16,5%	20,5%	20,5%	13,0%	20,0%	19,3%	9,1%	27,4%	,0%	25,0%	19,3%	
	Diplomasız okur yazar	Sayı	3	8	11	11	3	1	8	6	6	1	0	58	
		Satır	5,2%	13,8%	19,0%	19,0%	5,2%	1,7%	13,8%	10,3%	10,3%	1,7%	,0%	100,0%	
		Sütun	3,9%	5,8%	13,3%	8,3%	13,0%	4,0%	14,0%	10,9%	6,3%	33,3%	,0%	8,4%	
	İlkokul	Sayı	31	39	30	45	9	16	17	27	40	0	3	257	
		Satır	12,1%	15,2%	11,7%	17,5%	3,5%	6,2%	6,6%	10,5%	15,6%	,0%	1,2%	100,0%	
		Sütun	40,3%	28,1%	36,1%	34,1%	39,1%	64,0%	29,8%	49,1%	42,1%	,0%	75,0%	37,1%	
	Ortaokul	Sayı	5	14	5	10	0	1	2	5	2	1	0	45	
		Satır	11,1%	31,1%	11,1%	22,2%	,0%	2,2%	4,4%	11,1%	4,4%	2,2%	,0%	100,0%	
		Sütun	6,5%	10,1%	6,0%	7,6%	,0%	4,0%	3,5%	9,1%	2,1%	33,3%	,0%	6,5%	
	Lise	Sayı	13	44	12	23	5	1	10	7	13	0	0	128	
		Satır	10,2%	34,4%	9,4%	18,0%	3,9%	,8%	7,8%	5,5%	10,2%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	16,9%	31,7%	14,5%	17,4%	21,7%	4,0%	17,5%	12,7%	13,7%	,0%	,0%	18,5%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	9	11	8	16	3	1	9	5	8	1	0	71	
		Satır	12,7%	15,5%	11,3%	22,5%	4,2%	1,4%	12,7%	7,0%	11,3%	1,4%	,0%	100,0%	
		Sütun	11,7%	7,9%	9,6%	12,1%	13,0%	4,0%	15,8%	9,1%	8,4%	33,3%	,0%	10,2%	
Toplam	Sayı	16	23	17	27	3	5	11	5	26	0	1	134		
	Satır	11,9%	17,2%	12,7%	20,1%	2,2%	3,7%	8,2%	3,7%	19,4%	,0%	,7%	100,0%		
	Sütun	20,8%	16,5%	20,5%	20,5%	13,0%	20,0%	19,3%	9,1%	27,4%	,0%	25,0%	19,3%		

Tablo 279: Medeni Haline Göre Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Mirasın adil payla rını	Görü me imkânlarının yaratılması	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Miras hakkından vazgeçmek	Dikkatli davranmak	yi niyedli davranmak	Sevgi ve saygı göstermek	Bilmiyorum	Bayram ve dü ünlerde görü mek	Ho görülü davranmak	Toplam	Anlamlılık	
Medeni hal	Evlü	Sayı	52	80	44	70	14	16	31	41	51	3	1	403	$\chi^2 = 28,51$ P=,543
		Satır	12,9%	19,9%	10,9%	17,4%	3,5%	4,0%	7,7%	10,2%	12,7%	,7%	,2%	100,0%	
		Sütun	67,5%	57,6%	53,0%	53,0%	60,9%	64,0%	54,4%	74,5%	53,7%	100,0%	25,0%	58,2%	
	Bekâr	Sayı	2	3	1	3	2	0	2	2	3	0	0	18	
		Satır	11,1%	16,7%	5,6%	16,7%	11,1%	,0%	11,1%	11,1%	16,7%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	2,6%	2,2%	1,2%	2,3%	8,7%	,0%	3,5%	3,6%	3,2%	,0%	,0%	2,6%	
	Dul	Sayı	22	53	37	56	6	9	24	12	40	0	3	262	
		Satır	8,4%	20,2%	14,1%	21,4%	2,3%	3,4%	9,2%	4,6%	15,3%	,0%	1,1%	100,0%	
		Sütun	28,6%	38,1%	44,6%	42,4%	26,1%	36,0%	42,1%	21,8%	42,1%	,0%	75,0%	37,8%	
	Bo anmı	Sayı	1	3	1	3	1	0	0	0	1	0	0	10	
		Satır	10,0%	30,0%	10,0%	30,0%	10,0%	,0%	,0%	,0%	10,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	1,3%	2,2%	1,2%	2,3%	4,3%	,0%	,0%	,0%	1,1%	,0%	,0%	1,4%	
Toplam	Sayı	16	23	17	27	3	5	11	5	26	0	1	134		
	Satır	11,9%	17,2%	12,7%	20,1%	2,2%	3,7%	8,2%	3,7%	19,4%	,0%	,7%	100,0%		
	Sütun	20,8%	16,5%	20,5%	20,5%	13,0%	20,0%	19,3%	9,1%	27,4%	,0%	25,0%	19,3%		

Tablo 280: kamet Yerine Göre Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Mirasın adil payla rını	Görü me imkânlarının yaratılması	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Miras hakkından vazgeçmek	Dikkatli davranmak	yi niyedli davranmak	Sevgi ve saygı göstermek	Bilmiyorum	Bayram ve dü ünlerde görü mek	Ho görülü davranmak	Toplam	Anlamlılık	
kamet yeri	1	Sayı	57	91	51	95	18	17	43	39	69	2	3	485	$\chi^2 = 7,08$ P=,717
		Satır	11,8%	18,8%	10,5%	19,6%	3,7%	3,5%	8,9%	8,0%	14,2%	,4%	,6%	100,0%	
		Sütun	74,0%	65,5%	61,4%	72,0%	78,3%	68,0%	75,4%	70,9%	72,6%	66,7%	75,0%	70,0%	
	Köy	Sayı	20	48	32	37	5	8	14	16	26	1	1	208	
		Satır	9,6%	23,1%	15,4%	17,8%	2,4%	3,8%	6,7%	7,7%	12,5%	,5%	,5%	100,0%	
		Sütun	26,0%	34,5%	38,6%	28,0%	21,7%	32,0%	24,6%	29,1%	27,4%	33,3%	25,0%	30,0%	
Toplam	Sayı	16	23	17	27	3	5	11	5	26	0	1	134		
	Satır	11,9%	17,2%	12,7%	20,1%	2,2%	3,7%	8,2%	3,7%	19,4%	,0%	,7%	100,0%		
	Sütun	20,8%	16,5%	20,5%	20,5%	13,0%	20,0%	19,3%	9,1%	27,4%	,0%	25,0%	19,3%		

Tablo 281: Karde leriyle Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me

Ho görülü davranmak	Ho görülü olmak, kötü dü ünmemek lazım. Hayat o zaman daha güzel. MÜLAKAT 13
Görü me imkânlarının yaratılması	Arada onları buraya davet ediyorum, arada ben onlara gidiyorum. Bol bol görü mek için imkân yaratmaya çalı ıyoruz. MÜLAKAT 4 yi olsak da görü sek. Eski günlerdeki gibi dertle sek, a lasak, gülsek. Ama giden zaman geri gelmiyor ki. MÜLAKAT 11 Onları seyrekte olsa arayıp sormak lazım. MÜLAKAT 1 E er onlarla daha sık görü sek daha çok yardımcı olurum ve aramız düzelir. MÜLAKAT 10 Daha sık görü mek ve birbirimize kar ı anlayı lı olmak gerekir. MÜLAKAT 17
yi geçinmeye çalı mak	Onlarla hep iyi geçinmeye çalı tım. Zor zamanlarında hep birbirimizin yanındaydık. MÜLAKAT 6 Zaten çok hasta onu arar sorarım. yi geçinmeye çalı rım. Bu hayatta ba ka kimim var ki. MÜLAKAT 7
Mesafeli davranmak	Onlarla arama mesafe koydum. Sadece bayramda seyranda görü ürüm. MÜLAKAT 5 Onları seviyorum ama aramızda mesafe oluyor. Buda iyi çünkü sorun olmuyor böylece. MÜLAKAT 14 Onlara çok ihtiyacım oldu unda ba rımı e dim, yardım dilendim. Kimisi karım kimisi kocam istemiyor diye bana sırt döndüler. Bende araya mesafe koydum. Bir do umda bir ölümdede görü üyoruz. Oda yetiyor da artıyor. MÜLAKAT 18
Miras hakkından vazgeçmek	Miras pe inde u ra maktan vaz geçtim. Olaca ı yok. Bu konuda karde im çok sert ve bencil. Sadece kendini dü ünüyor. MÜLAKAT 3 Miras hakkından vazgeçmek gerek. MÜLAKAT 15
Sevgi ve saygı göstermek	Herkesin kendi i i gücü, hayat gayesi var. O yüzden sadece sevgi saygı göstermek lazım. MÜLAKAT 9

Ya lıların, hemen her problem için ortaya koydu u çözüm yolları tabloda belirtilmi tir. Problemi belirten ya lı bireylerin, ön gördükleri çözüm yolları kar ıla tırıldı nda, %20,1 oranıyla iyi geçinmeye çalı mak oldu u, %19'unun sevgi ve saygı göstermek, %17,2'sinin görü me imkânlarının yaratılması seçenekleri öne çıkmaktadır (T. 278-283). Ki kare testi sonuçları, cinsiyet ve e itim durumunun anlam düzeyi yüksek oldu unu göstermektedir. Buradan çıkarılacak sonuç bir hayli açık görünmektedir. Ya lılar sosyal ili kilerindeki sorunları iyi geçinmeye çalı arak çözmeye çalı maktadır. Karde leriyle sorun olmaması için yapılması gerekenler çe itli oranlarda olmakla birlikte, bütün çözüm yollarına i aret edilmektedir.

3.4.1.2. Torunlarıyla li kiler

Büyük ebeveynler, aile de erlerinin, inançlarının, kültürel normlarının geçi ini sa lamakta, aile kültürünü sürdürmekte ve ailenin geçmi i ile günümüz arasında köprü görevinde bulunmaktadır. Ayrıca, zaman içinde de i ime u rayan de erleri ve aile birli inin kültürel normlarını yeniden olu turmakta ve sürdürmeye çalı maktadır.⁴¹⁷

Büyük ebeveynler, ailede olu an kriz (bo anma, sosyal gerilimler, maddi sorunlar vb.) anında çocuklarına, torunlarına duygusal ve finansal destek sa lamakta, aile baskısını azaltmaya ve sosyal gerilimleri çözmeye yardım etmektedir.⁴¹⁸ Özellikle kadının i ya amına giri i ve bo anma oranlarının artması sonucunda büyük ebeveynler bakıcı gibi vekil aile rolünü üstlenmektedir. Bu durumda torun ve büyük ebeveyn ili kisi sa lamla maktadır.⁴¹⁹ Büyük ebeveynler, torunları için sırda tır, arkada tır ve tavsiye verendir.⁴²⁰ Çe itli çalı malar, torun ile büyük ebeveyn ili kisinde, büyük ebeveynlerin torunlarına kar ı üstlendikleri rolleri u ekilde tespit etmi tir:

- Ailenin temel kemi i, büyük ebeveynlerdir.
- Torunların ya amında, büyük ebeveynlerinin ki isel deneyim ve bilgi aktarımı rolü bulunmaktadır.
- Büyük ebeveynler, torunlara temel yetenekler ö retmektedir.
- Büyük ebeveynler, torunlarına yeti kinlik dönemi için rol modeldir.
- Çocuk ve aile arasındaki sosyal gerilimi azaltırlar.
- Torunlarına nasıl genç hissedilece ini ö reten ki ilerdir.

⁴¹⁷ McAdoo- McWright., a.g.m, s. 28.

⁴¹⁸ McAdoo- McWright., a.g.m., s. 29.

⁴¹⁹ McAdoo- McWright., a.g.m., s. 31.

⁴²⁰ McAdoo- McWright., a.g.m., s. 28.

- Torunlar için güvenilir ve duygusal bir güçtürler.⁴²¹

Geleneksel geni ailede çocuk ve ebeveyn ili kisi otorite eklindedir. Oysa torun- dede- nine ili kisi daha dengeleyici ve çıkabilecek gerginli in iddetini azaltacak ekilde geli mektedir.⁴²² Ya lıların fiziksel ve mental sa lı ı, torunun ya ı ve ki ili i, ya lının çocuklarla ileti mi, co rafi mesafe, aile durumu gibi de i kenler büyük ebeveyn ve torun ili kisini etkilemektedir. Örne in torunların ya ı büyüdükçe torunlarla büyük ebeveynler arasındaki etkile im ve yakınlık azalmaktadır.⁴²³

Tablo 282: Cinsiyete Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	199	99	298	$X^2=4,69$ $P=,030$
		Satır	66,8%	33,2%	100,0%	
		Sütun	40,3%	49,3%	42,9%	
	Kadın	Sayı	295	102	397	
		Satır	74,3%	25,7%	100,0%	
		Sütun	59,7%	50,7%	57,1%	
Toplam	Sayı	494	201	695		
	Satır	71,1%	28,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 283: Ya Grubuna Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık	
Ya grupları	65-69	Sayı	230	101	331	$X^2=2,73$ $P=,842$
		Satır	69,5%	30,5%	100,0%	
		Sütun	46,6%	50,2%	47,6%	
	70-74	Sayı	109	46	155	
		Satır	70,3%	29,7%	100,0%	
		Sütun	22,1%	22,9%	22,3%	
	75-79	Sayı	67	25	92	
		Satır	72,8%	27,2%	100,0%	
		Sütun	13,6%	12,4%	13,2%	
	80-84	Sayı	57	21	78	
		Satır	73,1%	26,9%	100,0%	
		Sütun	11,5%	10,4%	11,2%	
	85-89	Sayı	27	7	34	
		Satır	79,4%	20,6%	100,0%	
		Sütun	5,5%	3,5%	4,9%	
	90-94	Sayı	2	1	3	
		Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
		Sütun	,4%	,5%	,4%	
	94+	Sayı	2	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,0%	,3%	
Toplam	Sayı	494	201	695		
	Satır	71,1%	28,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

⁴²¹ McAdoo- McWright., a.g.m., s. 32.

⁴²² Canatan, a.g.m., s. 69.

⁴²³ Roberto, et. all, a.g.m., s. 79.

Tablo 284: Medeni Haline Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	290	131	421	$X^2=2,75$ $P=,432$
		Satır	68,9%	31,1%	100,0%	
		Sütun	58,7%	65,2%	60,6%	
	Bekâr	Sayı	8	2	10	
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
		Sütun	1,6%	1,0%	1,4%	
	Dul	Sayı	189	65	254	
		Satır	74,4%	25,6%	100,0%	
		Sütun	38,3%	32,3%	36,5%	
	Bo anmı	Sayı	7	3	10	
		Satır	70,0%	30,0%	100,0%	
		Sütun	1,4%	1,5%	1,4%	
Toplam	Sayı	494	201	695		
	Satır	71,1%	28,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 285: E itim Düzeyine Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	106	26	132	$X^2=8,83$ $P=,116$
		Satır	80,3%	19,7%	100,0%	
		Sütun	21,5%	12,9%	19,0%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	43	13	56	
		Satır	76,8%	23,2%	100,0%	
		Sütun	8,7%	6,5%	8,1%	
	İlkokul	Sayı	181	86	267	
		Satır	67,8%	32,2%	100,0%	
		Sütun	36,6%	42,8%	38,4%	
	Ortaokul	Sayı	29	14	43	
		Satır	67,4%	32,6%	100,0%	
		Sütun	5,9%	7,0%	6,2%	
	Lise	Sayı	89	39	128	
		Satır	69,5%	30,5%	100,0%	
		Sütun	18,0%	19,4%	18,4%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	46	23	69	
		Satır	66,7%	33,3%	100,0%	
		Sütun	9,3%	11,4%	9,9%	
Toplam	Sayı	494	201	695		
	Satır	71,1%	28,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 286: kamet Yerine Göre Torunlarından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	343	148	491	$X^2=1,21$ $P=,270$
		Satır	69,9%	30,1%	100,0%	
		Sütun	69,4%	73,6%	70,6%	
	Köy	Sayı	151	53	204	
		Satır	74,0%	26,0%	100,0%	
		Sütun	30,6%	26,4%	29,4%	
Toplam	Sayı	494	201	695		
	Satır	71,1%	28,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ku aklararası dayanı mada ya lı birey için torun sevgisi önemlidir. Ya lı birey, yeti kin çocuklarıyla kuramadı ı ili kiyi torunlarıyla kurabilmektedir. Bu durum ara tırmanın bulgularında da görülmektedir.

Ya lıların torunlarından memnuniyet düzeylerini cinsiyet ile kar ıla tırıldı nda, hem kadın ve hem de erkek ya lıların torunlarından memnuniyet oranlarının yükselme

e ilimi içinde oldu u görülmektedir (T. 284). Torunlarıyla ili kilerindeki memnuniyet düzeyini artıraca ı ya da azaltaca ı dü ünülen bir ba ka de i ken de ya lının ya grubudur. Her ya grubunda bulunan ya lıların ili kilerinden memnun olma düzeyi yüksektir (T. 285). kamet yeri, medeni hal ve e itim düzeyi de i kenlerine göre de torunlarıyla ili kilerinden memnun olma düzeyinin yüksek oldu u göze çarpmaktadır (T. 286, 287, 288). Ki kare testine sonucuna göre, cinsiyet de i kenin anlamlı ve di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

Tablo 287: Cinsiyete Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular

			Para istemeleri	Yaramazlık yapmaları	Görü memek	İgisiz davranmaları	Uzak yerde ya amaları	Saygısız davranmaları	ikâyetim yok	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	10	55	12	35	20	8	158	298	X ² =7,91 P=,244
		Satır	3,4%	18,5%	4,0%	11,7%	6,7%	2,7%	53,0%	100,0%	
		Sütun	31,3%	48,2%	54,5%	34,7%	39,2%	50,0%	44,0%	42,9%	
	Kadın	Sayı	22	59	10	66	31	8	201	397	
		Satır	5,5%	14,9%	2,5%	16,6%	7,8%	2,0%	50,6%	100,0%	
		Sütun	68,8%	51,8%	45,5%	65,3%	60,8%	50,0%	56,0%	57,1%	
Toplam	Sayı	32	114	22	101	51	16	359	695		
	Satır	4,6%	16,4%	3,2%	14,5%	7,3%	2,3%	51,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0%		

Tablo 288: Ya Grubuna Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular

			Para istemeleri	Yaramazlık yapmaları	Görü memek	İgisiz davranmaları	Uzak yerde ya amaları	Saygısız davranmaları	ikâyetim yok	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	10	70	5	41	22	5	178	331	X ² =67,30 P=,001
		Satır	3,0%	21,1%	1,5%	12,4%	6,6%	1,5%	53,8%	100,0%	
		Sütun	31,3%	61,4%	22,7%	40,6%	43,1%	31,3%	49,6%	47,6%	
	70-74	Sayı	9	27	7	23	11	2	76	155	
		Satır	5,8%	17,4%	4,5%	14,8%	7,1%	1,3%	49,0%	100,0%	
		Sütun	28,1%	23,7%	31,8%	22,8%	21,6%	12,5%	21,2%	22,3%	
	75-79	Sayı	3	8	3	17	10	4	47	92	
		Satır	3,3%	8,7%	3,3%	18,5%	10,9%	4,3%	51,1%	100,0%	
		Sütun	9,4%	7,0%	13,6%	16,8%	19,6%	25,0%	13,1%	13,2%	
	80-84	Sayı	8	6	4	16	5	2	37	78	
		Satır	10,3%	7,7%	5,1%	20,5%	6,4%	2,6%	47,4%	100,0%	
		Sütun	25,0%	5,3%	18,2%	15,8%	9,8%	12,5%	10,3%	11,2%	
	85-89	Sayı	2	2	3	4	2	2	19	34	
		Satır	5,9%	5,9%	8,8%	11,8%	5,9%	5,9%	55,9%	100,0%	
		Sütun	6,3%	1,8%	13,6%	4,0%	3,9%	12,5%	5,3%	4,9%	
	90-94	Sayı	0	1	0	0	1	0	1	3	
		Satır	,0%	33,3%	,0%	,0%	33,3%	,0%	33,3%	100,0%	
		Sütun	,0%	,9%	,0%	,0%	2,0%	,0%	,3%	,4%	
	94+	Sayı	0	0	0	0	0	1	1	2	
		Satır	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	6,3%	,3%	,3%	
	Toplam	Sayı	32	114	22	101	51	16	359	695	
		Satır	4,6%	16,4%	3,2%	14,5%	7,3%	2,3%	51,7%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0%	

Tablo 289: kamet Yerine Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular

			Para istemeleri	Yaramazlık yapımları	Görü memek	İgisiz davranmaları	Uzak yerde ya amaları	Saygısız davranmaları	ikâyetim yok	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	17	91	11	55	34	10	273	491	$X^2=32,60$ $P=,000$
		Satır	3,5%	18,5%	2,2%	11,2%	6,9%	2,0%	55,6%	100,0%	
		Sütun	53,1%	79,8%	50,0%	54,5%	66,7%	62,5%	76,0%	70,6%	
	Köy	Sayı	15	23	11	46	17	6	86	204	
		Satır	7,4%	11,3%	5,4%	22,5%	8,3%	2,9%	42,2%	100,0%	
		Sütun	46,9%	20,2%	50,0%	45,5%	33,3%	37,5%	24,0%	29,4%	
Toplam	Sayı	32	114	22	101	51	16	359	695		
	Satır	4,6%	16,4%	3,2%	14,5%	7,3%	2,3%	51,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0%		

Tablo 290: E itim Düzeyine Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular

			Para istemeleri	Yaramazlık yapımları	Görü memek	İgisiz davranmaları	Uzak yerde ya amaları	Saygısız davranmaları	ikâyetim yok	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	7	6	7	27	10	8	67	132	$X^2=72,64$ $P=,000$
		Satır	5,3%	4,5%	5,3%	20,5%	7,6%	6,1%	50,8%	100,0%	
		Sütun	21,9%	5,3%	31,8%	26,7%	19,6%	50,0%	18,7%	19,0%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	5	11	0	8	4	2	26	56	
		Satır	8,9%	19,6%	,0%	14,3%	7,1%	3,6%	46,4%	100,0%	
		Sütun	15,6%	9,6%	,0%	7,9%	7,8%	12,5%	7,2%	8,1%	
	İlkokul	Sayı	11	51	12	19	16	3	155	267	
		Satır	4,1%	19,1%	4,5%	7,1%	6,0%	1,1%	58,1%	100,0%	
		Sütun	34,4%	44,7%	54,5%	18,8%	31,4%	18,8%	43,2%	38,4%	
	Ortaokul	Sayı	2	9	0	9	3	0	20	43	
		Satır	4,7%	20,9%	,0%	20,9%	7,0%	,0%	46,5%	100,0%	
		Sütun	6,3%	7,9%	,0%	8,9%	5,9%	,0%	5,6%	6,2%	
	Lise	Sayı	7	20	1	30	13	3	54	128	
		Satır	5,5%	15,6%	,8%	23,4%	10,2%	2,3%	42,2%	100,0%	
		Sütun	21,9%	17,5%	4,5%	29,7%	25,5%	18,8%	15,0%	18,4%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	0	17	2	8	5	0	37	69	
		Satır	,0%	24,6%	2,9%	11,6%	7,2%	,0%	53,6%	100,0%	
		Sütun	,0%	14,9%	9,1%	7,9%	9,8%	,0%	10,3%	9,9%	
Toplam	Sayı	32	114	22	101	51	16	359	695		
	Satır	4,6%	16,4%	3,2%	14,5%	7,3%	2,3%	51,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0%		

Tablo 291: Medeni Haline Göre Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular

			Para istemeleri	Yaramazlık yapımları	Görü memek	İgisiz davranmaları	Uzak yerde ya amaları	Saygısız davranmaları	ikâyetim yok	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	14	77	7	41	26	10	246	421	$X^2=56,99$ $P=,000$
		Satır	3,3%	18,3%	1,7%	9,7%	6,2%	2,4%	58,4%	100,0%	
		Sütun	43,8%	67,5%	31,8%	40,6%	51,0%	62,5%	68,5%	60,6%	
	Bekâr	Sayı	0	0	0	1	0	1	8	10	
		Satır	,0%	,0%	,0%	10,0%	,0%	10,0%	80,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,0%	,0%	1,0%	,0%	6,3%	2,2%	1,4%	
	Dul	Sayı	18	36	14	56	25	5	100	254	
		Satır	7,1%	14,2%	5,5%	22,0%	9,8%	2,0%	39,4%	100,0%	
		Sütun	56,3%	31,6%	63,6%	55,4%	49,0%	31,3%	27,9%	36,5%	
	Bo anmı	Sayı	0	1	1	3	0	0	5	10	
		Satır	,0%	10,0%	10,0%	30,0%	,0%	,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,9%	4,5%	3,0%	,0%	,0%	1,4%	1,4%	
Toplam	Sayı	32	114	22	101	51	16	359	695		
	Satır	4,6%	16,4%	3,2%	14,5%	7,3%	2,3%	51,7%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0%		

Tablo 292: Torunlarından ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me

Yaramazlık yapmaları	<p>3 torunum var. Ya ları 4-10 arasında. Bir araya gelince çok yaramazlık ve gürültü yapıyorlar. Bu ya ta artık ba ım gürültüyü kaldırmıyor. MÜLAKAT 4</p> <p>Torunlar geldi inde çok yaramazlık ve gürültü yapıyorlar. Ya lı ve hasta oldu um için gürültüyü kafam kaldırmıyor. MÜLAKAT 10</p>
İgisiz davranmaları	<p>Kimisinin okulu, dersi var. Kimisi evli, çoluk çocu u var. Bana zaman kalmıyor. O yüzden ilgisizler. MÜLAKAT 15</p> <p>Torunlarda anne ve babalarının etkisi altında sanırım. Onlarda pek gelip gitmezler. Beşde bu duruma alı tım. MÜLAKAT 6</p> <p>Onlarında kendi i leri yo un. Çoluk çocukları var. Fırsat buldukça arıyorlar. MÜLAKAT 2</p>
Görü memek	<p>Hayat artları zor. Herkes kendi hayatını ya ıyor. Bize zaman kalmıyor i te. MÜLAKAT 14</p> <p>Zaten hayat artlarından görü emiyoruz. MÜLAKAT 7</p> <p>Keşdi hayatlarının yo unlu unda onların akıllarına gelmem. MÜLAKAT 6</p> <p>Onları çok seviyorum. Ama okulu olan, i i gücü olan, küçük olanlar var. Herkes kendi hayatında bana da zaman kalmıyor. MÜLAKAT 14</p> <p>Torunlarının bazılarının dersleri çok yo un. Dershane ve okul arasında ko arken bana vakit kalmıyor. MÜLAKAT 10</p>
Uzak yerde ya amaları	<p>Sevdi in bir torunum var. O beni arar sorar. Ama ba ka ehirdede ya ıyor. O yüzden istedi i zaman gelip gidemez. Di erleri ise adam de iller. Canım torunumla telefonda görü meye çalı ırım. Onun arayaca ı günlerde huzurevinden hiçbir yere ayrılmam. MÜLAKAT 9</p> <p>Biri uzakta ya ıyor, di eri de zor meslekte okuyor. MÜLAKAT 1</p>
Para istemeleri	<p>ki torunum okudu ve evlendi. kisinin de çok iyi i leri var. Di er torunlar bir baltaya sap olamadılar. Evlendiler Do ru dürüst i leri yok. Onlara da ben bakıyorum. Birini kira ödemesin diye bodrum katına aldım. Hanımıyla orada ya ıyorlar. Benden hep para deste i istiyorlar. MÜLAKAT 3</p>
Saygısız davranmaları	<p>Onlarda anne babaları gibi. Onlarda beni sevmezler. Anne babaları çocukların benle ilgilenmesini istemiyorlar. Sürekli saygısız davranıyorlar. MÜLAKAT 9</p>
ikâyetim Yok	<p>Onlarla sorunum yok. Ararlar sorarlar. MÜLAKAT 1</p> <p>Onlardan ikâyetim yok. Kimi okula gidiyor kimi çalı ıyor. Onların i i benden zor. MÜLAKAT 12</p> <p>Onları çok seviyorum. Torun sevgisi çocuk sevgisine benzemiyor. Ben çocuklarımı kavga ortamında büyüttüm. Kavga gürültüden çocuklarımı do ru düzgün sevedim. İmşdi onlara yapamadıklarımı torunlarıma yapmaya çalı ıyorum. MÜLAKAT 11</p> <p>ikâyetim yok. Onları çok seviyorum. Onlar canımın canları. İgisiz de iller. Onlar beşsiz ben de onlarsız yapamam. Bir dedi im asla iki olmaz. MÜLAKAT 13</p> <p>Onları çok seviyorum. Üzmemek için elimden geleni yaparım. MÜLAKAT 8</p> <p>Onlarda kendi aileleri için çalı ıyor. E leri çocukları var. Sa lık olsun, Allah acılarını göstermesin. MÜLAKAT 15</p> <p>Ke ke torunum olsaydı onları omzumda ta ırdım. Torunu olanlara gıpta ile bakıyorum. Ama rabbim bana bunu uygun görmü . MÜLAKAT 17</p>

Ya lıların torunlarından ikâyetçi oldu u konuların nasıl tanımlandı ını gösteren bu tablodan çıkartılacak ortak sonuç, ya lıların %51,7'sinin torunlarından ikâyetçi olmamasıdır. Bu durum, ya lıların torunları hakkında kötü konu mak istememesinin sonucu olabilir.

Ya lıların verdi i yanıtlar içerisinde yo unluk gösterdi i seçenekler torunlarının yaramazlık yapmaları ve ilgisiz davranmalarıdır. Burada ilgili oranları vermeye gerek duymadan belirtmek gerekir ki, cinsiyet, ya grubu, medeni hal ve e itim seviyesi itibarı ile de dikkat çekici farklılıklar ortaya çıkmamaktadır. Ki kare testine sonuçları, cinsiyet de i kenin anlam düzeyinin dü ük ve di er de i kenlerin anlamlı oldu unu göstermektedir (T. 289-294).

Ya lı birey, torununun ya ının küçük olmasından dolayı torun bakımını yapabilmektedir. Ya lı birey için torununun yaramaz olması çocuk bakımını zorla tırmakta ve onu yormaktadır. Ayrıca yeti kin torunlar, kendi sosyal ve ekonomik hayatlarındaki yo unluk nedeniyle ya lı bireylerle yeteri kadar ilgilenememektedir. Oranları az olmakla birlikte, para isteme, görü ememe, uzak yerde ya ama ve saygısız davranma di er dikkat çeken konulardır.

Yapılan bir çalı mada; bir veya birden fazla toruna bakan bazı ya lı kadınlar; torunlarına bakarken aralarında özel bir ba geli ti i ve kendilerini torununun hem annesi hem de büyük annesi olarak gördü ünü ifade etmektedir. Bazıları ise torunlarını biyolojik çocuklarına göre daha yakın buldu unu belirtmi tir.⁴²⁴

Di er bir çalı mada; torunun bakımıyla ve e itimiyle u ra an, bu nedenle torunıyla sıkça vakit geçiren ya lı sayısı yüksek bulunmu tur. Örneklem grubunu te kil eden ya lıların torunıyla birlikte sıkça vakit geçirmelerinden dolayı torunlarını çocuklardan daha fazla sevdi i ve onları can yolda ı olarak gördü ü saptanmı tir.⁴²⁵

⁴²⁴ Roberto, et. all, a.g.m., ss. 78-80.

⁴²⁵ Baran Görgün (2005), a.g.e., s.277.

Tablo 293: Cinsiyete Göre Torunlarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

			Para vermek	Dikkatli davranmak	yi niyetli davranmak	Sevgi saygı göstermek	Hediye vermek	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalışmak	Sık görüşmeye çalışmak	Bilmiyorum	yi e itim	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	31	16	26	80	43	20	22	22	29	9	298	$X^2=11,05$ $P=,272$
		Satır	10,4%	5,4%	8,7%	26,8%	14,4%	6,7%	7,4%	7,4%	9,7%	3,0%	100,0%	
		Sütun	50,0%	50,0%	44,8%	47,1%	39,4%	36,4%	42,3%	30,6%	41,4%	60,0%	42,9%	
	Kadın	Sayı	31	16	32	90	66	35	30	50	41	6	397	
		Satır	7,8%	4,0%	8,1%	22,7%	16,6%	8,8%	7,6%	12,6%	10,3%	1,5%	100,0%	
		Sütun	50,0%	50,0%	55,2%	52,9%	60,6%	63,6%	57,7%	69,4%	58,6%	40,0%	57,1%	
Toplam	Sayı	62	32	58	170	109	55	52	72	70	15	695		
	Satır	8,9%	4,6%	8,3%	24,5%	15,7%	7,9%	7,5%	10,4%	10,1%	2,2%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 294: E itim Düzeyine Göre Torunlarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

			Para vermek	Dikkatli davranmak	yi niyetli davranmak	Sevgi saygı göstermek	Hediye vermek	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalışmak	Sık görüşmeye çalışmak	Bilmiyorum	yi e itim	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	11	9	14	28	22	13	8	16	9	2	132	$X^2=53,20$ $P=,188$
		Satır	8,3%	6,8%	10,6%	21,2%	16,7%	9,8%	6,1%	12,1%	6,8%	1,5%	100,0%	
		Sütü	17,7%	28,1%	24,1%	16,5%	20,2%	23,6%	15,4%	22,2%	12,9%	13,3%	19,0%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	10	1	6	11	3	2	6	8	7	2	56	
		Satır	17,9%	1,8%	10,7%	19,6%	5,4%	3,6%	10,7%	14,3%	12,5%	3,6%	100,0%	
		Sütü	16,1%	3,1%	10,3%	6,5%	2,8%	3,6%	11,5%	11,1%	10,0%	13,3%	8,1%	
	İlkokul	Sayı	20	10	20	63	47	21	15	24	40	7	267	
		Satır	7,5%	3,7%	7,5%	23,6%	17,6%	7,9%	5,6%	9,0%	15,0%	2,6%	100,0%	
		Sütü	32,3%	31,3%	34,5%	37,1%	43,1%	38,2%	28,8%	33,3%	57,1%	46,7%	38,4%	
	Orta okul	Sayı	3	3	3	14	7	5	4	2	2	0	43	
		Satır	7,0%	7,0%	7,0%	32,6%	16,3%	11,6%	9,3%	4,7%	4,7%	,0%	100,0%	
		Sütü	4,8%	9,4%	5,2%	8,2%	6,4%	9,1%	7,7%	2,8%	2,9%	,0%	6,2%	
	Lise	Sayı	11	6	9	35	20	11	14	16	6	0	128	
		Satır	8,6%	4,7%	7,0%	27,3%	15,6%	8,6%	10,9%	12,5%	4,7%	,0%	100,0%	
		Sütü	17,7%	18,8%	15,5%	20,6%	18,3%	20,0%	26,9%	22,2%	8,6%	,0%	18,4%	
	Yüksekoku l Üniversite	Sayı	7	3	6	19	10	3	5	6	6	4	69	
		Satır	10,1%	4,3%	8,7%	27,5%	14,5%	4,3%	7,2%	8,7%	8,7%	5,8%	100,0%	
		Sütü	11,3%	9,4%	10,3%	11,2%	9,2%	5,5%	9,6%	8,3%	8,6%	26,7%	9,9%	
	Toplam	Sayı	62	32	58	170	109	55	52	72	70	15	695	
		Satır	8,9%	4,6%	8,3%	24,5%	15,7%	7,9%	7,5%	10,4%	10,1%	2,2%	100,0%	
		Sütü	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 295: Medeni Haline Göre Torunlarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Para vermek	Dikkatli davranmak	yi niyetli davranmak	Sevgi saygı göstermek	Hediye vermek	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Sık görü meye çalı mak	Bilmiyorum	yi e itim	Toplam	Anlamlılık	
Medeni hal	Evli	Sayı	36	18	36	108	70	27	38	35	43	10	421	$X^2=31,87$ $P=,237$
		Satr	8,6%	4,3%	8,6%	25,7%	16,6%	6,4%	9,0%	8,3%	10,2%	2,4%	100,0%	
		Sütun	58,1%	56,3%	62,1%	63,5%	64,2%	49,1%	73,1%	48,6%	61,4%	66,7%	60,6%	
	Bekâr	Sayı	0	1	1	1	0	1	3	2	1	0	10	
		Satr	,0%	10,0%	10,0%	10,0%	,0%	10,0%	30,0%	20,0%	10,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	3,1%	1,7%	,6%	,0%	1,8%	5,8%	2,8%	1,4%	,0%	1,4%	
	Dul	Sayı	25	13	20	60	36	26	10	35	24	5	254	
		Satr	9,8%	5,1%	7,9%	23,6%	14,2%	10,2%	3,9%	13,8%	9,4%	2,0%	100,0%	
		Sütun	40,3%	40,6%	34,5%	35,3%	33,0%	47,3%	19,2%	48,6%	34,3%	33,3%	36,5%	
	Bo anmı	Sayı	1	0	1	1	3	1	1	0	2	0	10	
		Satr	10,0%	,0%	10,0%	10,0%	30,0%	10,0%	10,0%	,0%	20,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	1,6%	,0%	1,7%	,6%	2,8%	1,8%	1,9%	,0%	2,9%	,0%	1,4%	
Toplam	Sayı	62	32	58	170	109	55	52	72	70	15	695		
	Satr	8,9%	4,6%	8,3%	24,5%	15,7%	7,9%	7,5%	10,4%	10,1%	2,2%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 296: kamet Yerine Göre Torunlarıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Para vermek	Dikkatli davranmak	yi niyetli davranmak	Sevgi saygı göstermek	Hediye vermek	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Sık görü meye çalı mak	Bilmiyorum	yi e itim	Toplam	Anlamlılık	
kamet yeri	1	Sayı	40	28	36	126	75	41	34	46	52	13	491	$X^2=13,71$ $P=,133$
		Satr	8,1%	5,7%	7,3%	25,7%	15,3%	8,4%	6,9%	9,4%	10,6%	2,6%	100,0%	
		Sütun	64,5%	87,5%	62,1%	74,1%	68,8%	74,5%	65,4%	63,9%	74,3%	86,7%	70,6%	
	Köy	Sayı	22	4	22	44	34	14	18	26	18	2	204	
		Satr	10,8%	2,0%	10,8%	21,6%	16,7%	6,9%	8,8%	12,7%	8,8%	1,0%	100,0%	
		Sütun	35,5%	12,5%	37,9%	25,9%	31,2%	25,5%	34,6%	36,1%	25,7%	13,3%	29,4%	
Toplam	Sayı	62	32	58	170	109	55	52	72	70	15	695		
	Satr	8,9%	4,6%	8,3%	24,5%	15,7%	7,9%	7,5%	10,4%	10,1%	2,2%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 297: Torunlarla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görüşme

iyi niyetli davranmak	<p>Onlara daha özverili davranmak gerekir. MÜLAKAT 2</p> <p>Onları anlıyorum, iyi niyetli düşünüyorum Onlara baba dan bahçeden ürünler gönderiyorum. MÜLAKAT 14</p>
Mesafeli davranmak	<p>Anneleri bana mesafeli durunca onlarda bana mesafeli duruyor. Ama suç bende. Yanlış anlaşılan diye hep insanlarla aramaya mesafe koymayı öğrendim. Bir baktım çocuklarla da torunlarda da arada anlaşamayacak mesafe olmuş. MÜLAKAT 18</p>
Para/hediye vermek	<p>İmdiye kadar ne isterlerse hep yapmaya çalıştım. Özellikle annelerinin yapamadıkları börekleri yaptım. Hiç dayanamazlar yemeklerime. Ama artık çok yaşlı olunca yemek yapamıyorum. MÜLAKAT 13</p> <p>Onlara hediyeler alıyorum, ufakta olsa para veriyorum. Hele küçük kuzular çok mutlu oluyor. MÜLAKAT 11</p> <p>Toruna para verirsem benden iyisi yok. Babamla farklı yaşlıysam da beni arabayla bir yerden bir yere götürmez. O yüzden her aybada parayı onlara veriyorum. Onlar huzurlu, ben huzurlu. Geçinip gidiyoruz. MÜLAKAT 3</p> <p>Kızlar arasında emetlik olsun diye bir toruna bir eme alınca hepsine alıyorum. Onlara sevgimi veriyorum. MÜLAKAT 4</p> <p>Bayramda seyranda geldiklerinde gönülce kararınca ufak hediyeler vermeye çalışarak aramızı düzeltmeye çalışırım. MÜLAKAT 6</p> <p>Onlara yardım ediyorum tarladan bahçeden kalan mahsullerden, emekli paramdan veriyorum. MÜLAKAT 15</p> <p>Onlarla iyi geçinmek için onlara hediyeler alırım. MÜLAKAT 16</p> <p>Torunum yok. Ama olsaydı emetler onlara para vermek, hediyeler almak gerekirdi. MÜLAKAT 17</p>
Sevgi saygı göstermek	<p>Onları severim, sayarım. Ne yapayım ben sevgi dolu biriyim. MÜLAKAT 8</p> <p>Onları seviyorum. Keşke hepsine yardım etsem, ben açıkta kalsam da olur. Canları sağ olsun. MÜLAKAT 9</p> <p>Ama en önemlisi severim ve onlara çocukta olsalar derin bir saygı duyarım. Çünkü benim soyumu sürdürüyorlar. MÜLAKAT 16</p> <p>Niye beni aramadın diye kaptırıp yapmadan onların hayatlarına saygı duymak lazım MÜLAKAT 1</p>
iyi geçinmeye çalışmak	<p>Torunlar ne kadar gürlü ve yaramazlık yaparsa yapsın gelin ve damatları küstürmemek için sesimi çıkarmam ve iyi geçinmeye çalışırım. MÜLAKAT 10</p>
Sık görüşmeye çalışmak	<p>Canım torunumla telefonda görüşmeye çalışırım. Arayacağım günlerde huzurevinden hiçbir yere ayrılmam. MÜLAKAT 7</p>

Yaşlıların torunlarıyla arasında sorun olmaması için yapılması gerektiğini düşündükleri konulara bakıldığında, kadın ve erkek yaşlılar, iyi niyetli davranmak ve sevgi saygı göstermek konularına yoğunluk göstermektedir. Cinsiyet, yaş grubu, ikamet yeri, medeni hal ve emetim düzeyi de önemli, sevgi saygı göstermenin yüksek oranda temsil edildiğini göstermektedir. Oranları az olmakla birlikte, dikkatli davranmak iyi niyetli davranmak, hediye vermek, mesafeli davranmak, sık görüşmeye çalışmak ve iyi bir emetim alma diğerkatkı çeken konulardır (T. 295-299). Kişiler testi sonuçları, yaş grubunun anlamlı ve diğerkatkı çeken konuların anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 298: Cinsiyete Göre Torunlarıyla Görü me Sıklı ı

			Günde 1-2 kez	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Yılda 1-2 kez	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	91	69	55	45	260	$X^2=6,48$ $P=,090$
		Satır	35,0%	26,5%	21,2%	17,3%	100,0%	
		Sütun	38,7%	51,9%	41,4%	40,2%	42,4%	
	Kadın	Sayı	144	64	78	67	353	
		Satır	40,8%	18,1%	22,1%	19,0%	100,0%	
		Sütun	61,3%	48,1%	58,6%	59,8%	57,6%	
Toplam	Sayı	235	133	133	112	613		
	Satır	38,3%	21,7%	21,7%	18,3%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 299: Ya Gruplarına Göre Torunlarıyla Görü me Sıklı ı

			Günde 1-2 kez	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Yılda 1-2 kez	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	105	70	55	46	276	$X^2=36,10$ $P=,007$
		Satır	38,0%	25,4%	19,9%	16,7%	100,0%	
		Sütun	44,7%	52,6%	41,4%	41,1%	45,0%	
	70-74	Sayı	48	32	36	29	145	
		Satır	33,1%	22,1%	24,8%	20,0%	100,0%	
		Sütun	20,4%	24,1%	27,1%	25,9%	23,7%	
	75-79	Sayı	28	14	23	20	85	
		Satır	32,9%	16,5%	27,1%	23,5%	100,0%	
		Sütun	11,9%	10,5%	17,3%	17,9%	13,9%	
	80-84	Sayı	42	10	13	9	74	
		Satır	56,8%	13,5%	17,6%	12,2%	100,0%	
		Sütun	17,9%	7,5%	9,8%	8,0%	12,1%	
	85-89	Sayı	12	5	6	6	29	
		Satır	41,4%	17,2%	20,7%	20,7%	100,0%	
		Sütun	5,1%	3,8%	4,5%	5,4%	4,7%	
	90-94	Sayı	0	0	0	2	2	
		Satır	,0%	,0%	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,0%	,0%	1,8%	,3%	
	94+	Sayı	0	2	0	0	2	
		Satır	,0%	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	1,5%	,0%	,0%	,3%	
	Toplam	Sayı	235	133	133	112	613	
		Satır	38,3%	21,7%	21,7%	18,3%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 300: kamet Yerine Göre Torunlarıyla Görü me Sıklı ı

			Günde 1-2 kez	Haftada 1-2 kez	Ayda 1-2 kez	Yılda 1-2 kez	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	169	97	77	78	421	$X^2=21,62$ $P=,010$
		Satır	40,1%	23,0%	18,3%	18,5%	100,0%	
		Sütun	71,9%	72,9%	57,9%	69,6%	68,7%	
	Köy	Sayı	66	36	56	34	192	
		Satır	34,4%	18,8%	29,2%	17,7%	100,0%	
		Sütun	28,1%	27,1%	42,1%	30,4%	31,3%	
Toplam	Sayı	235	133	133	112	613		
	Satır	38,3%	21,7%	21,7%	18,3%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıları hayata ba layan en önemli ba lardan biri, aile üyeleriyle arasındaki ba dır. Tabloda ya lıların sosyal uyumunda etki eden faktörlerden biri olan torunları ile görü me sıklı ına bakıldı nda, günde 1-2 kez görü enler (%38,3), haftada 1-2 kez

görü enler (%21,7) ve ayda 1-2 kez görü enler (%21,7) yo unluk olu turmaktadır. Di er ya lıların ise torunlarıyla yılda 1-2 kez görü tükleri (%18,3) görülmektedir. Ki kare testi sonuçları, ya gruplarının, ikamet yerinin, medeni durumunun ve e itim düzeyinin anlam düzeyi yüksek oldu unu göstermektedir (T. 300-302).

Ara tırmada, ya lıların torunları ile görü me sıklı ı da ılımlında dikkat çekmek istenilen nokta, birden fazla torunu olan ya lılar, soruyu aynı yerde ikamet eden torunlarına göre yanıtlamı tır. Tüm torunları farklı ehirde ikamet ediyorsa o zaman ayda ve yılda birden fazla görü tüklerini söylemi lerdir.

Birbirine yakın co rafik mekânda ya ayan ya lılar ve torunlar arasındaki ili ki sık olmayabilmektedir. Ya lı bireyin, torunu yakın co rafi mekânda ya amasına ra men onları arada bir veya nadiren görebilmektedir. Bazıları ise torunları uzak co rafik mekânda ya amasına ra men aralarında yakın ili ki bulunmakta ve sık görü mektedir⁴²⁶. Bu konuda yapılan bir çalı mada, örneklem grubunu te kil eden ya lıların %80'inin torunlarını en az haftada bir gördü ünü ve yakla ık %75'inin telefon aracılı ıyla haberle ti i tespit edilmi tir.⁴²⁷

3.4.1.3. Di er Akrabalarla İlişkiler

Tablo 301: Cinsiyete Göre Di er Akrabalarından Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	133	79	212	X ² =2,03 P=,154
		Satır	62,7%	37,3%	100,0%	
		Sütun	44,9%	38,5%	42,3%	
	Kadın	Sayı	163	126	289	
		Satır	56,4%	43,6%	100,0%	
		Sütun	55,1%	61,5%	57,7%	
Toplam	Sayı	296	205	501		
	Satır	59,1%	40,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

⁴²⁶ Roberto, et. all, a.g.m., s. 80.

⁴²⁷ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s. 188.

Tablo 302: Ya Grubuna Göre Di er Akrabalarından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	136	101	237	X ² =,955 P=,966
		Satır	57,4%	42,6%	100,0%	
		Sütun	45,9%	49,3%	47,3%	
	70-74	Sayı	67	42	109	
		Satır	61,5%	38,5%	100,0%	
		Sütun	22,6%	20,5%	21,8%	
	75-79	Sayı	44	27	71	
		Satır	62,0%	38,0%	100,0%	
		Sütun	14,9%	13,2%	14,2%	
	80-84	Sayı	35	24	59	
		Satır	59,3%	40,7%	100,0%	
		Sütun	11,8%	11,7%	11,8%	
	85-89	Sayı	12	9	21	
		Satır	57,1%	42,9%	100,0%	
		Sütun	4,1%	4,4%	4,2%	
	90-94	Sayı	2	2	4	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,7%	1,0%	,8%	
Toplam	Sayı	296	205	501		
	Satır	59,1%	40,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 303: kamet Yerine Göre Di er Akrabalarından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	219	137	356	X ² =3,01 P=,082
		Satır	61,5%	38,5%	100,0%	
		Sütun	74,0%	66,8%	71,1%	
	Köy	Sayı	77	68	145	
		Satır	53,1%	46,9%	100,0%	
		Sütun	26,0%	33,2%	28,9%	
Toplam	Sayı	296	205	501		
	Satır	59,1%	40,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

nsanlar ya landıkça akraba sayıları da artmaktadır. Aileye eklenen gelin ve damatlar, torunlar, ya lının gence göre daha geni bir akraba çevresine sahip olmasına neden olmaktadır.⁴²⁸ Ancak bireyin ya lılık döneminde, sosyal ya amdan çekilmesi akrabalarıyla ili kisinin niteli ini etkilemeye ba lamaktadır. Bu nedenle ya lıların, akrabalarıyla olan ili kilerinden memnuniyet dereceleri ara tırılmıştır. Memnuniyet derecesinin yüksekli i, beklentilerinin yeterince kar ılındı ı anlamına gelmektedir. Ya lıların akrabalarından memnun olma durumu cinsiyet de i keniyile kar ıla tırıldı ında, memnuniyet oranlarının yüksek oldu u görülmektedir (%59,1). Ya lı erkeklerin akrabalarından memnun olma durumu kadınlara göre yüksektir(T. 303). Bir ba ka deyi le, ya lı erkekler akrabalarıyla daha sık ve etkin ekilde ileti ime geçmektedir. Bu durum sosyal ili kilerinin geli mesi açısından önemlidir. Soru ya grubuyla kıyaslandı ında, bireylerin ya ılı ilerledikçe akrabalarıyla ili kilerinden

⁴²⁸ Canatan, a.g.m., s. 69.

memnun olmama ve onlardan rahatsızlık duyma sonucu ortaya çıkabilir (T. 304). Burada ilgili oranları vermeye gerek duymadan belirtmek gerekir ki, ikamet yeri, medeni hal ve eğitim seviyesi itibarı ile yaşlıların akrabalarıyla ilişkilerinden memnun olma düzeyi yüksektir (T. 305). Ki-kare testi sonucu, de ikenlerin anlam düzeyi düşük oldu unu göstermektedir.

Tablo 304: Cinsiyete Göre Di er Akrabalarında ikâyetçi Oldu u Konular

			Miras payla mı	Eskiye Dayalı küslük	Gereksiz konu ması	Görü memek	Görü farklı lı	Kendisini övmesi	Kıskançlık	Para mevzuları	Beni küçük görmesi	Sorun yok	Toplam	Anlamlilik
Cinsiyet	Erkek	Sayı	55	23	9	56	14	8	13	7	14	113	312	$X^2=11,74$ $P=,228$
		Satır	17,6%	7,4%	2,9%	17,9%	4,5%	2,6%	4,2%	2,2%	4,5%	36,2%	100,0	
		Sütun	47,8%	36,5%	26,5%	41,8%	36,8%	32,0%	65,0%	41,2%	45,2%	43,0%	42,2%	
	Kadın	Sayı	60	40	25	78	24	17	7	10	17	150	428	
		Satır	14,0%	9,3%	5,8%	18,2%	5,6%	4,0%	1,6%	2,3%	4,0%	35,0%	100,0	
		Sütun	52,2%	63,5%	73,5%	58,2%	63,2%	68,0%	35,0%	58,8%	54,8%	57,0%	57,8%	
Toplam	Sayı	115	63	34	134	38	25	20	17	31	263	740		
	Satır	15,5%	8,5%	4,6%	18,1%	5,1%	3,4%	2,7%	2,3%	4,2%	35,5%	100,0		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 305: Ya r Gruplarına Göre Di er Akrabalarında ikâyetçi Oldu u Konular

			Miras payla mı	Eskiye Dayalı küslük	Gereksiz konu ması	Görü memek	Görü farklı lı	Kendisini övmesi	Kıskançlık	Para mevzuları	Beni küçük görmesi	Sorun yok	Toplam	Anlamlilik
Ya r grupları	65-69	Sayı	51	29	19	63	18	11	9	7	13	129	349	$X^2=54,78$ $P=,445$
		Satır	14,6%	8,3%	5,4%	18,1%	5,2%	3,2%	2,6%	2,0%	3,7%	37,0%	100,0	
		Sütun	44,3%	46,0%	55,9%	47,0%	47,4%	44,0%	45,0%	41,2%	41,9%	49,0%	47,2%	
	70-74	Sayı	27	12	9	25	10	8	4	3	6	63	167	
		Satır	16,2%	7,2%	5,4%	15,0%	6,0%	4,8%	2,4%	1,8%	3,6%	37,7%	100,0	
		Sütun	23,5%	19,0%	26,5%	18,7%	26,3%	32,0%	20,0%	17,6%	19,4%	24,0%	22,6%	
	75-79	Sayı	17	9	4	19	4	2	1	3	7	32	98	
		Satır	17,3%	9,2%	4,1%	19,4%	4,1%	2,0%	1,0%	3,1%	7,1%	32,7%	100,0	
		Sütun	14,8%	14,3%	11,8%	14,2%	10,5%	8,0%	5,0%	17,6%	22,6%	12,2%	13,2%	
	80-84	Sayı	16	5	2	17	4	3	4	3	3	26	83	
		Satır	19,3%	6,0%	2,4%	20,5%	4,8%	3,6%	4,8%	3,6%	3,6%	31,3%	100,0	
		Sütun	13,9%	7,9%	5,9%	12,7%	10,5%	12,0%	20,0%	17,6%	9,7%	9,9%	11,2%	
	85-89	Sayı	3	6	0	9	2	1	2	0	2	12	37	
		Satır	8,1%	16,2%	,0%	24,3%	5,4%	2,7%	5,4%	,0%	5,4%	32,4%	100,0	
		Sütun	2,6%	9,5%	,0%	6,7%	5,3%	4,0%	10,0%	,0%	6,5%	4,6%	5,0%	
	90-94	Sayı	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	4	
		Satır	25,0%	50,0%	,0%	25,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0	
		Sütun	,9%	3,2%	,0%	,7%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,5%	
	94+	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	
		Satır	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	50,0%	100,0	
		Sütun	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	5,9%	,0%	,4%	,3%	
	Toplam	Sayı	115	63	34	134	38	25	20	17	31	263	740	
		Satır	15,5%	8,5%	4,6%	18,1%	5,1%	3,4%	2,7%	2,3%	4,2%	35,5%	100,0	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 306: kamet Yerine Göre Di er Akrabalarında ikâyetçi Oldu u Konular

		Miras payla ımı	Eskiye Dayalı küslük	Gereksiz konu ması	Görü memek	Görü farklılı ı	Kendisini övmesi	Kıskançlık	Para mevzuları	Beni küçük görmesi	Sorun yok	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	76	36	25	94	32	18	15	13	23	189	521
		Satır	14,6%	6,9%	4,8%	18,0%	6,1%	3,5%	2,9%	2,5%	4,4%	36,3%	100,0
		Sütun	66,1%	57,1%	73,5%	70,1%	84,2%	72,0%	75,0%	76,5%	74,2%	71,9%	70,4%
	Köy	Sayı	39	27	9	40	6	7	5	4	8	74	219
		Satır	17,8%	12,3%	4,1%	18,3%	2,7%	3,2%	2,3%	1,8%	3,7%	33,8%	100,0
		Sütun	33,9%	42,9%	26,5%	29,9%	15,8%	28,0%	25,0%	23,5%	25,8%	28,1%	29,6%
Toplam	Sayı	115	63	34	134	38	25	20	17	31	263	740	
	Satır	15,5%	8,5%	4,6%	18,1%	5,1%	3,4%	2,7%	2,3%	4,2%	35,5%	100,0	
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

$\chi^2=11,00$
P, 276

Tablo 307: Di er Akrabalarından ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me

Kıskançlık	<p>Akraba günüm var. Ayda iki kere bir araya gelir sohbet ederiz. kramlar hazırlarız. Ben kızları okuttum ve onlara güzel bir gelecek hazırladım. Bazı akrabalar bunları yapamadılar. O yüzden beni kıskanırlar ve sürekli laf çarparlar. Meyve veren a aç ta lanırımı . MÜLAKAT 4</p> <p>Onlarda aynı di erleri gibi. Analar çocukların tahtını yapar bahtını yapamazım . Bende hayatım boyunca hep kıskançlıkla u ra tım. Yok, güzelim, gençim. Dünyada erkek kalmasa dönüp kadınların kocalarına yan gözle bile bakmazdım. MÜLAKAT 18</p>
Gereksiz konu maları	<p>Akrabaların ço unlu uyla aynı mahallerde ya ıyorum. Arada birbirimizde toplanır sohbet ederiz. Bazıları bunadılar mı ne gereksiz yere konu up duruyorlar. O yüzden pek görüşü meyi sevmiyorum. Ama yalnızlıktan yine onlarla görüşü üyorum. MÜLAKAT 3</p> <p>Bazı akrabalarım benim hakkımda ve karde lerim hakkında çok gereksiz yere konu tular. Bu yüzden çok zor durumda kalmı tık. MÜLAKAT 5</p>
Beni küçük görmesi	<p>Beni küçük görmeleri, bo bo konu maları. Oyle eylerden ho lanmam çünkü. MÜLAKAT 1</p> <p>Benimle fazla ilgilenmemeleri beni küçük görmeleri canımı sıkıyor. MÜLAKAT 2</p> <p>Akrabalarım, ya ça küçük bir kadınla evlenmem, çocukları bana küs olmaları, artık kendi evimin olmaması yüzünden beni çok 'a a ıladılar hep küçük gördüler. MÜLAKAT 6</p> <p>Bazı akrabalarım yanı biriyle evlendi imi dü ündüler. Bu yüzden benimle ve annemle alay ettiler. Ama önemli de il herkes evinde mutlu olsun. MÜLAKAT 11</p>
Kendisini övmesi	<p>Kendilerini çok övseler de önemli de il. Aynı mahalledeyiz. yi geçiniyoruz. MÜLAKAT 13</p> <p>Bazı akrabalarım kendilerini çok överler. Yok, çok paraları varmı , lüks içinde ya armı , çoluk çocuk iyi geçinirlermi . MÜLAKAT 7</p>
Eskiye dayalı küslük	<p>Gençken akrabamın kızına a ıktım. Vermediler bizde aile olarak onlara küstük. Hala da küsüz. MÜLAKAT 15</p>
Görü memek	<p>Ya landık. Birbirimize uza ız. Farklı ehirlerde, mahallelerde ya ıyoruz. O yüzden görüşü emiyoruz. Gençlerin bizi daha çok arayıp sormaları, ziyarete gelmeleri gerekiyor. MÜLAKAT 9</p>
Sorun Yok	<p>Herkesin, ki ilikleri ve alı kanlıkları çok farklıdır. O yüzden herkesi oldu u gibi kabullenmek gerekiyor. MÜLAKAT 12</p> <p>Birbirimiz seyeriz, çok iyi anla ırız. Her eyi birlikte yaparız. yi kötü her eyi payla ırız. MÜLAKAT 14</p> <p>Aramız hep iyi oldu. Sadece birçok akrabam ba ka ehirlerde ya ıyor. MÜLAKAT 8</p> <p>Akrabalarım beni arayıp sorarlar. Hasta olsam bir tas çorba getirirler. Yalnız bırakmazlar. O yüzden hiç ikâyet edemem onlardan. Sorunum yok ki bir ey yapayım. MÜLAKAT 16</p>
Görü farklılı ı	<p>Yalnız ve aksi oldu um için beni dı ladılar. Ne yapayım elimde de il bende böyle bir adamım. MÜLAKAT 17</p>
Miras payla ımı	<p>Akraba sayısının çok olması nedeniyle dedelerden kalma topra ın payla ılmasında hiçbir ey yapılamıyor. MÜLAKAT 10</p>

Ya lı bireylerin akrabalarından ikâyetçi oldu u konuları nasıl tanımladı nı gösteren bu tablodan çıkartılacak ortak sonuç, görü ememek üzerine yo unla maktadır.

Bu tanımlama, hemen hemen benzer ya aralı nda olan akrabaların fizyolojik, psikolojik ve sosyal yönden ya adı ı sorunlar yüzünden birbiriyle görü ememesinden kaynaklandı ı öngörülmektedir. Ya lı bireylerin görü ememek tanımlamasından sonra en çok yo unluk gösterdikleri di er seçenek, mirasın payla ımı sırasında ya adıkları sorunlardır. Burada ilgili oranları vermeye gerek duymadan belirtmek gerekir ki, cinsiyet, ya grupları, ikamet yeri, medeni hal ve e itim düzeyi ile de dikkat çekici farklılıklar ortaya çıkmamaktadır. Ya lı bireylerin %35,5'ise akrabalarından ikâyetçi oldu u herhangi bir konunun olmadı nı ifade etmi tir (T. 306-309).

Örneklem grubunun, di er akrabalarından ikâyetçi olma durumlarının ki kare testi sonuçları da de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 308: Cinsiyete Göre Di er Akrabalarla Sorun Olmaması çin Yapılması Gerekenler

		Mirasın Adil payla ımı	Görü me imkânlarının yaratılması	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalı mak	Miras hakkından vazgeçme	Dikkatli davranmak	yi niyetli olmak	Sevgi saygı göstermek	Bilmiyorum	Ho görülü olmak	Toplam	Anlamlılık	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	44	82	41	10	11	36	18	26	3	312	$X^2=11,63$ $P=.235$	
		Satır	14,1%	26,3%	13,1%	13,1%	3,2%	3,5%	11,5%	5,8%	8,3%	1,0%		100,0%
		Sütun	50,0%	41,6%	43,2%	36,3%	32,3%	39,3%	54,5%	42,9%	38,8%	23,1%		42,2%
	Kadın	Sayı	44	115	54	72	21	17	30	24	41	10		428
		Satır	10,3%	26,9%	12,6%	16,8%	4,9%	4,0%	7,0%	5,6%	9,6%	2,3%		100,0%
		Sütun	50,0%	58,4%	56,8%	63,7%	67,7%	60,7%	45,5%	57,1%	61,2%	76,9%		57,8%
Toplam	Sayı	88	197	95	113	31	28	66	42	67	13	740		
	Satır	11,9%	26,6%	12,8%	15,3%	4,2%	3,8%	8,9%	5,7%	9,1%	1,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 309: Ya Gruplarına Göre Di er Akrabalarla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Mirasın Adil paylaşımı	Görü me imkânlarının yaratılması	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalışmak	Miras hakkından vazgeçme	Dikkatli davranmak	yi niyetli olmak	Sevgi saygı göstermek	Bilmiyorum	Ho görülü olmak	Toplam	Anlamlılık	
Ya grupları	65-69	Sayı	39	98	53	51	16	14	27	16	31	4	349	$\chi^2=52,38$ $P=,357$
		Satr	11,2%	28,1%	15,2%	14,6%	4,6%	4,0%	7,7%	4,6%	8,9%	1,1%	100,0%	
		Sütun	44,3%	49,7%	55,8%	45,1%	51,6%	50,0%	40,9%	38,1%	46,3%	30,8%	47,2%	
	70-74	Sayı	21	38	20	29	3	4	16	14	17	5	167	
		Satr	12,6%	22,8%	12,0%	17,4%	1,8%	2,4%	9,6%	8,4%	10,2%	3,0%	100,0%	
		Sütun	23,9%	19,3%	21,1%	25,7%	9,7%	14,3%	24,2%	33,3%	25,4%	38,5%	22,6%	
	75-79	Sayı	13	31	10	9	5	4	10	4	10	2	98	
		Satr	13,3%	31,6%	10,2%	9,2%	5,1%	4,1%	10,2%	4,1%	10,2%	2,0%	100,0%	
		Sütun	14,8%	15,7%	10,5%	8,0%	16,1%	14,3%	15,2%	9,5%	14,9%	15,4%	13,2%	
	80-84	Sayı	12	18	7	18	5	2	8	5	6	2	83	
		Satr	14,5%	21,7%	8,4%	21,7%	6,0%	2,4%	9,6%	6,0%	7,2%	2,4%	100,0%	
		Sütun	13,6%	9,1%	7,4%	15,9%	16,1%	7,1%	12,1%	11,9%	9,0%	15,4%	11,2%	
	85-89	Sayı	3	11	4	4	1	4	5	2	3	0	37	
		Satr	8,1%	29,7%	10,8%	10,8%	2,7%	10,8%	13,5%	5,4%	8,1%	,0%	100,0%	
		Sütun	3,4%	5,6%	4,2%	3,5%	3,2%	14,3%	7,6%	4,8%	4,5%	,0%	5,0%	
90-94	Sayı	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	4		
	Satr	,0%	25,0%	25,0%	,0%	25,0%	,0%	,0%	25,0%	,0%	,0%	100,0%		
	Sütun	,0%	,5%	1,1%	,0%	3,2%	,0%	,0%	2,4%	,0%	,0%	,5%		
Toplam	Sayı	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2		
	Satr	,0%	,0%	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%		
	Sütun	,0%	,0%	,0%	1,8%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,3%		
Toplam	Sayı	88	197	95	113	31	28	66	42	67	13	740		
	Satr	11,9%	26,6%	12,8%	15,3%	4,2%	3,8%	8,9%	5,7%	9,1%	1,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 310: kamet Yerine Göre Di er Akrabalarla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Mirasın Adil paylaşımı	Görü me imkânlarının yaratılması	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalışmak	Miras hakkından vazgeçme	Dikkatli davranmak	yi niyetli olmak	Sevgi saygı göstermek	Bilmiyorum	Ho görülü olmak	Toplam	Anlamlılık	
kamet yeri	I	Sayı	59	139	65	79	14	23	47	30	57	8	521	$\chi^2=19,45$ $P=,022$
		Satr	11,3%	26,7%	12,5%	15,2%	2,7%	4,4%	9,0%	5,8%	10,9%	1,5%	100,0%	
		Sütun	67,0%	70,6%	68,4%	69,9%	45,2%	82,1%	71,2%	71,4%	85,1%	61,5%	70,4%	
	Köy	Sayı	29	58	30	34	17	5	19	12	10	5	219	
		Satr	13,2%	26,5%	13,7%	15,5%	7,8%	2,3%	8,7%	5,5%	4,6%	2,3%	100,0%	
		Sütun	33,0%	29,4%	31,6%	30,1%	54,8%	17,9%	28,8%	28,6%	14,9%	38,5%	29,6%	
Toplam	Sayı	88	197	95	113	31	28	66	42	67	13	740		
	Satr	11,9%	26,6%	12,8%	15,3%	4,2%	3,8%	8,9%	5,7%	9,1%	1,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 311: Di er Akrabalarla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me

Sevgi saygı göstermek	Saygı ve sevgi çerçevesinden görü mek gerek. MULAKAT 1
Ho görülü olmak	Kimse hakkında kötü dü ünmemek ve ho görülü olmak gerekir. MULAKAT 13 Onlara ho görülü davranır, söyledikleri sözleri asla ciddiye asla almam. MÜLAKAT 4 Onlara yine de ho görülü davrandım. Bazılarıyla arada çar ıda kar ıla ır konu uruz. MÜLAKAT 5
Unutmak	Aslında eskiyi unutmak lazım ama o kadar sene geçti. Hala unutamadık. MÜLAKAT 15
Sık görü mek	Her eyi bir yana bırakıp sık görü mek gerek. Hayatta birlikte olmaktan daha güzel bir ey yok. MÜLAKAT 2 Bayramlarda seyranlarda görü meye çalı ıyoruz. Ke ke hep bir arada olsak. MÜLAKAT 8
iyi geçinmeye çalı mak	iyi geçinmeye çalı mak ve kimsenin i ine karı mamak gerekir. MULAKAT 12 Her söyleneni dinleyip iyi geçinmeye çalı ıyorum. Sonuçta iyi veya kötü günde birbirimize ihtiyacımız oluyor. MÜLAKAT 3 Onlarla oldu unca iyi geçinmeye çalı ıyorum. MÜLAKAT 6 Her eyi bir yana bırakmak ve iyi geçinmek lazım. Ama bazı eylere çok geç kaldım. MÜLAKAT 17
Mesafeli davranmak	Bilmiyorum ki. Oyleler i te Benden uzakta Allaha yakın olsunlar. MULAKAT 7 Her arsa toplantısında kavga ve gürültü çıkıyor. Bu yüzden onlara mesafeli davranıyorum. Ama bu i i mahkemede çözece im. MÜLAKAT 10 Araya hep mesafe koymakla koca ömrüm geçti. MÜLAKAT 18 Onların hiçbir eyine karı mam. Ölümlü dünya herkes ne isterse onu yapsın. MÜLAKAT 11

Ya lıların di er akrabalarıyla arasında sorun olmaması için yapılması gereken konulara bakıldı nda, kadın ve erkek ya lılar, görü me imkânlarının yaratılması, mirasın adil payla ımı ve iyi geçinmeye çalı mak konularına yo unluk göstermektedir.

Ya lı bireyler zamanlarının belirli bir kısmını özellikle benzer ya aralı ndaki akrabalarıyla geçirmekte ve onlarla arkada olmaktadır. Bu nedenle ya lı bireyler, akrabalarıyla ya adıkları sorunlarını sık görü erek çözmeye çalı tıkları görülmektedir. Oranı az olmakla birlikte di er konular mesafeli davranmak, miras hakkından vazgeçmek, dikkatli davranmak, iyi niyetli olmak, sevgi saygı göstermek ve ho görülü olmaktır (T. 310-313).

Ya lıların soruya verdikleri yanıtların ki kare testi sonucuna göre, cinsiyet, ya grubu, medeni ve e itim durumunun anlam düzeyi dü ük, ikamet yerinin ise anlamlı oldu u görülmektedir.

3.4.2. Kom ularıyla ve Arkada larıyla li kileri

Sosyalizasyon süreci içinde her birey rolleri ve statüleri aracılığıyla çeşitli sosyal ilişkiler geliştirmektedir. Yaşlıların toplumsal bütünle mesinde komuluk ve arkadaşlık ilişkileri, önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu nedenle yaşlı bireyin komu ve arkadaşlarıyla görüşme sıklığı sosyal ilişkilerinin sürdürülebilmesinde önemli bir olgudur.⁴²⁹ Arkadaş ve komu, yaşlı bireyin en önemli sosyal destek kaynağıdır. Buna rağmen yaşlılar aile üyeleriyle sık görüşürken, arkadaşlarıyla ve komularıyla görüşme sıklığı azalmaktadır.⁴³⁰ Bu konuda yapılan bir araştırmada; yaşlı bireylerin komularıyla olan ilişkilerinde zayıflama yaşanırken aile üyeleriyle ilişkilerinde artma tespit edilmiştir.⁴³¹ Bireylerin yaşın ilerlemesiyle fiziksel, sosyal sorunlar yaşaması ve statülerinin önemindeki azalmalar sonucunda arkadaşlarıyla ilişkilerinde sorunlar yaşanmakta ve görüşme düzeyi azalmaktadır. Nitekim yaşlıların aile üyeleriyle birlikte yaptıkları etkinlik kapsamında akraba ziyareti yapma (%89,2) bulunurken, ikinci sırada komu ziyareti (%2,6) ve frekansı çok az olmakla birlikte arkadaş, aile dostu ziyareti (%0,8) görülmektedir. (T. 400). Yaşlı bireyler arkadaşlarını komular ve akrabalar arasında seçmeye çalışmaktadır.

Tablo 312: Cinsiyete Göre Komularından Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun değilim	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	182	130	312
		Satır	58,3%	41,7%	100,0%
		Sütun	40,3%	45,1%	42,2%
	Kadın	Sayı	270	158	428
		Satır	63,1%	36,9%	100,0%
		Sütun	59,7%	54,9%	57,8%
Toplam		Sayı	452	288	740
		Satır	61,1%	38,9%	100,0%
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%

⁴²⁹ Ayla Ünsal, A- Demir Gökçe, (2010), The Prevalence of Chronic Disease and Drug Use in The Elderly in Central Kırşehir, Türk Geriatri Dergisi, C. 13, S. 4, s. 323.

⁴³⁰ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, a.g.e., s. 160.

⁴³¹ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, a.g.e., s. 20.

Tablo 313: Ya Gruplarına Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	215	134	349	$\chi^2=4,21$ $P=,647$
		Satır	61,6%	38,4%	100,0%	
		Sütun	47,6%	46,5%	47,2%	
	70-74	Sayı	110	57	167	
		Satır	65,9%	34,1%	100,0%	
		Sütun	24,3%	19,8%	22,6%	
	75-79	Sayı	56	42	98	
		Satır	57,1%	42,9%	100,0%	
		Sütun	12,4%	14,6%	13,2%	
	80-84	Sayı	49	34	83	
		Satır	59,0%	41,0%	100,0%	
		Sütun	10,8%	11,8%	11,2%	
	85-89	Sayı	19	18	37	
		Satır	51,4%	48,6%	100,0%	
		Sütun	4,2%	6,3%	5,0%	
	90-94	Sayı	2	2	4	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,7%	,5%	
94+	Sayı	1	1	2		
	Satır	50,0%	50,0%	100,0%		
	Sütun	,2%	,3%	,3%		
Toplam	Sayı	452	288	740		
	Satır	61,1%	38,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 314: kamet Yerine Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	324	197	521	$\chi^2=,908$ $P=,341$
		Satır	62,2%	37,8%	100,0%	
		Sütun	71,7%	68,4%	70,4%	
	Köy	Sayı	128	91	219	
		Satır	58,4%	41,6%	100,0%	
		Sütun	28,3%	31,6%	29,6%	
Toplam	Sayı	452	288	740		
	Satır	61,1%	38,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 315: Medeni Haline Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	273	161	434	$\chi^2=2,95$ $P=,399$
		Satır	62,9%	37,1%	100,0%	
		Sütun	60,4%	55,9%	58,6%	
	Bekâr	Sayı	13	6	19	
		Satır	68,4%	31,6%	100,0%	
		Sütun	2,9%	2,1%	2,6%	
	Dul	Sayı	159	118	277	
		Satır	57,4%	42,6%	100,0%	
		Sütun	35,2%	41,0%	37,4%	
	Bo anmı	Sayı	7	3	10	
		Satır	70,0%	30,0%	100,0%	
		Sütun	1,5%	1,0%	1,4%	
Toplam	Sayı	452	288	740		
	Satır	61,1%	38,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 316: E itim Düzeyine Göre Kom ularından Memnun Olma Durumu

		Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	85	58	143
		Satır	59,4%	40,6%	100,0%
		Sütun	18,8%	20,1%	19,3%
	Diplomasız okuryazar	Sayı	39	22	61
		Satır	63,9%	36,1%	100,0%
		Sütun	8,6%	7,6%	8,2%
	İlkokul	Sayı	165	110	275
		Satır	60,0%	40,0%	100,0%
		Sütun	36,5%	38,2%	37,2%
	Ortaokul	Sayı	24	24	48
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%
		Sütun	5,3%	8,3%	6,5%
	Lise	Sayı	89	49	138
		Satır	64,5%	35,5%	100,0%
		Sütun	19,7%	17,0%	18,6%
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	50	25	75
		Satır	66,7%	33,3%	100,0%
		Sütun	11,1%	8,7%	10,1%
Toplam	Sayı	452	288	740	
	Satır	61,1%	38,9%	100,0%	
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

$X^2=4,64$
 $P=,461$

Bireyler, toplumun di er üyeleriyle birlikte payla ma ve çalı ma ili kilerini geli tirmektedir. Ya lılık döneminde, bireyin sosyal ya amdan çekilmesi kom ularıyla ili kilerini etkilemektedir. Bu nedenle ya lıların, kom ularıyla olan ili kilerinden memnun olma durumu ara tırılmı tır. Ya lıların kom ularından memnun olma düzeyinin yüksek olması, beklentilerin yeterince kar ılandı ı anlamına gelmektedir.

Ya lıların kom ularıyla olan ili kisinden memnuniyet düzeylerini cinsiyet ile kar ıla tırıldı ında, ya lıların ili kilerinden memnuniyet oranlarının yükselme e ilimi içinde oldu u görülmektedir (T. 314). Bu durumun kadınlarca daha sık dile getirilen bir durum oldu u görülmektedir. Bir ba ka deyi le, kadınlar kom ularıyla daha sık ileti me geçmektedir. Bu durum sosyal ili kilerin geli mesi açısından önemli bir durumdur. Soru ya grubuyla kıyaslandı ında, bireylerin ya ı ilerledikçe kom ularıyla ili kilerinden memnun olmadı ı sonucu çıkartılabilir (T. 315). Burada ilgili oranları vermeye gerek duymadan belirtmek gerekir ki, ikamet yeri, medeni hal ve e itim seviyesi itibarı ile ya lıların kom ularıyla ili kilerinden memnun olma düzeyi yüksektir (T. 316-318). Ki kare testi sonucu, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 317: Cinsiyete Göre Aile Üyeleri Dı nda Destek Olacak Ki inin Varlı ı

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	212	85	297	$X^2=2,60$ $P=,106$
		Satır	71,4%	28,6%	100,0%	
		Sütun	41,8%	48,9%	43,6%	
	Kadın	Sayı	295	89	384	
		Satır	76,8%	23,2%	100,0%	
		Sütun	58,2%	51,1%	56,4%	
Toplam	Sayı	507	174	681		
	Satır	74,4%	25,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 318: Ya Gruplarına Göre Aile Üyeleri Dı nda Destek Olacak Ki inin Varlı ı

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	247	71	318	$X^2=6,05$ $P=,418$
		Satır	77,7%	22,3%	100,0%	
		Sütun	48,7%	40,8%	46,7%	
	70-74	Sayı	107	46	153	
		Satır	69,9%	30,1%	100,0%	
		Sütun	21,1%	26,4%	22,5%	
	75-79	Sayı	68	23	91	
		Satır	74,7%	25,3%	100,0%	
		Sütun	13,4%	13,2%	13,4%	
	80-84	Sayı	60	20	80	
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	11,8%	11,5%	11,7%	
	85-89	Sayı	21	12	33	
		Satır	63,6%	36,4%	100,0%	
		Sütun	4,1%	6,9%	4,8%	
	90-94	Sayı	3	1	4	
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	,6%	,6%	,6%	
	94+	Sayı	1	1	2	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,2%	,6%	,3%	
Toplam	Sayı	507	174	681		
	Satır	74,4%	25,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 319: Medeni Haline Göre Aile Üyeleri Dı nda Destek Olacak Ki inin Varlı ı

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	269	127	396	$X^2=22,87$ $P=,000$
		Satır	67,9%	32,1%	100,0%	
		Sütun	53,1%	73,0%	58,1%	
	Bekâr	Sayı	13	4	17	
		Satır	76,5%	23,5%	100,0%	
		Sütun	2,6%	2,3%	2,5%	
	Dul	Sayı	216	43	259	
		Satır	83,4%	16,6%	100,0%	
		Sütun	42,6%	24,7%	38,0%	
	Bo anmı	Sayı	9	0	9	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	1,8%	,0%	1,3%	
Toplam	Sayı	507	174	681		
	Satır	74,4%	25,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 320: Kom ularından Memnun Olma Durumuna Göre Aile Üyeleri Dı ında Destek Olacak Ki inin Varlı ı

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Kom ularından memnun olma durumu	Memnunum	Sayı	311	106	417	$\chi^2=,010$ $P=,922$
		Satır	74,6%	25,4%	100,0%	
		Sütun	61,3%	60,9%	61,2%	
	Memnun de ilim	Sayı	196	68	264	
		Satır	74,2%	25,8%	100,0%	
		Sütun	38,7%	39,1%	38,8%	
Toplam		Sayı	507	174	681	
		Satır	74,4%	25,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Ya lıların sosyal ili kisinin belirlenmesinde etkili oldu u dü ünülen konu, yakın oldukları ki ilerden aldıkları maddi ve manevi destek düzeyidir. Ya lıların cinsiyet da ılımına göre konu ele alındı ında, kadınların (%76,8) ve erkeklerin (%71,4) destek alabildiklerini görülmektedir (T. 319). Ya gruplarına göre de erlendirildi inde, her ya aralı ında bulunan ya lılar aile üyesi dı ında kendisine destek olacak ki inin bulundu unu ifade etmi tir (T. 320).

Medeni hallerine göre de erlendirildi inde, sırasıyla evliler (%67,9) bekârlar (%76,5), dullar (%83,4) ve bo anmı olanlar (%100) kom ularından veya kurumda ya ayanlar arkada larının destek görebileceklerini ifade etmi tir (T. 320). Aynı durum, kom ularından memnun olan ve olmayanların düzeyine göre de erlendirildi inde, oranların benzer oldu u görülmektedir (T. 322). Bireyler kom usuyla ili kilerden ikâyet etse bile yine de güzel ve sa lıklı arkada lıklar kurabildi i görülmektedir. Ki kare testi sonucuna göre medeni durumun anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

Bu konuda yapılan benzer bir çalı mada, ya lıların %57'si hastalık, ev i leri, yemek yapma, alı veri yapma vb. durumları yapamadıkları zaman çevrelerindeki ki ilerden yardım aldıklarını belirtmi tir. Ya lılar ailelerinden yüksek düzeyde yardım alırken kom ulardan ve kurumlardan yardım alma oranının dü ük oldu u saptanmı tir.⁴³²

⁴³² T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s. 168.

Tablo 321: Cinsiyete Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular

			Dedikodu yapmaları	Kavgacı olmaları	Kötü niyetli olmaları	Saygısız davranmaları	Gürültü yapmaları	Anlayı sız olmaları	İgisiz olmaları	ikâyetçi de ilim	A ır ı Samimiler	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	34	31	17	19	36	22	16	135	2	312	$X^2=4,89$ $P=,769$
		Satır	10,9%	9,9%	5,4%	6,1%	11,5%	7,1%	5,1%	43,3%	,6%	100,0	
		Sütun	39,1%	48,4%	41,5%	52,8%	39,6%	40,0%	48,5%	40,9%	66,7%	42,2%	
	Kadın	Sayı	53	33	24	17	55	33	17	195	1	428	
		Satır	12,4%	7,7%	5,6%	4,0%	12,9%	7,7%	4,0%	45,6%	,2%	100,0	
		Sütun	60,9%	51,6%	58,5%	47,2%	60,4%	60,0%	51,5%	59,1%	33,3%	57,8%	
Toplam	Sayı	87	64	41	36	91	55	33	330	3	740		
	Satır	11,8%	8,6%	5,5%	4,9%	12,3%	7,4%	4,5%	44,6%	,4%	100,0		
	Sütun	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	

Tablo 322: Ya Gruplarına Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular

			Dedikodu yapmaları	Kavgacı olmaları	Kötü niyetli olmaları	Saygısız davranmaları	Gürültü yapmaları	Anlayı sız olmaları	İgisiz olmaları	ikâyetçi de ilim	A ır ı Samimiler	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	215	49	31	22	12	34	27	20	134	349	$X^2=56,82$ $P=,179$
		Satır	61,6%	14,0%	8,9%	6,3%	3,4%	9,7%	7,7%	5,7%	38,4%	100,0	
		Sütun	47,6%	56,3%	48,4%	53,7%	33,3%	37,4%	49,1%	60,6%	46,5%	47,2%	
	70-74	Sayı	110	21	12	7	13	24	12	4	57	167	
		Satır	65,9%	12,6%	7,2%	4,2%	7,8%	14,4%	7,2%	2,4%	34,1%	100,0	
		Sütun	24,3%	24,1%	18,8%	17,1%	36,1%	26,4%	21,8%	12,1%	19,8%	22,6%	
	75-79	Sayı	56	9	14	2	6	11	9	2	42	98	
		Satır	57,1%	9,2%	14,3%	2,0%	6,1%	11,2%	9,2%	2,0%	42,9%	100,0	
		Sütun	12,4%	10,3%	21,9%	4,9%	16,7%	12,1%	16,4%	6,1%	14,6%	13,2%	
	80-84	Sayı	49	4	4	6	5	14	6	5	34	83	
		Satır	59,0%	4,8%	4,8%	7,2%	6,0%	16,9%	7,2%	6,0%	41,0%	100,0	
		Sütun	10,8%	4,6%	6,3%	14,6%	13,9%	15,4%	10,9%	15,2%	11,8%	11,2%	
	85-89	Sayı	19	3	3	3	0	8	0	1	18	37	
		Satır	51,4%	8,1%	8,1%	8,1%	,0%	21,6%	,0%	2,7%	48,6%	100,0	
		Sütun	4,2%	3,4%	4,7%	7,3%	,0%	8,8%	,0%	3,0%	6,3%	5,0%	
	90-94	Sayı	2	1	0	0	0	0	1	1	2	4	
		Satır	50,0%	25,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	25,0%	25,0%	50,0%	100,0	
		Sütun	,4%	1,1%	,0%	,0%	,0%	,0%	1,8%	3,0%	,7%	,5%	
	94+	Sayı	1	0	0	1	0	0	0	0	1	2	
		Satır	50,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0%	100,0	
		Sütun	,2%	,0%	,0%	2,4%	,0%	,0%	,0%	,0%	,3%	,3%	
Toplam	Sayı	87	64	41	36	91	55	33	330	3	740		
	Satır	11,8%	8,6%	5,5%	4,9%	12,3%	7,4%	4,5%	44,6%	,4%	100,0		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 323: kamet Yerine Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular

			Dedikodu yapmaları	Kavgacı olmaları	Kötü niyetli olmaları	Saygısız davranmaları	Gürültü yapmaları	Anlayı sız olmaları	Igisiz olmaları	ikâyetçi de ilim	A ırı Samimiler	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	58	30	25	25	65	42	23	251	2	521	$X^2=25,43$ $P=,001$
		Satr	11,1%	5,8%	4,8%	4,8%	12,5%	8,1%	4,4%	48,2%	,4%	100,0	
		Sütun	66,7%	46,9%	61,0%	69,4%	71,4%	76,4%	69,7%	76,1%	66,7%	70,4%	
	Köy	Sayı	29	34	16	11	26	13	10	79	1	219	
		Satr	13,2%	15,5%	7,3%	5,0%	11,9%	5,9%	4,6%	36,1%	,5%	100,0	
		Sütun	33,3%	53,1%	39,0%	30,6%	28,6%	23,6%	30,3%	23,9%	33,3%	29,6%	
Toplam	Sayı	87	64	41	36	91	55	33	330	3	740		
	Satr	11,8%	8,6%	5,5%	4,9%	12,3%	7,4%	4,5%	44,6%	,4%	100,0		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 324: Medeni Haline Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular

			Dedikodu yapmaları	Kavgacı olmaları	Kötü niyetli olmaları	Saygısız davranmaları	Gürültü yapmaları	Anlayı sız olmaları	Igisiz olmaları	ikâyetçi de ilim	A ırı Samimiler	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evlü	Sayı	273	46	30	21	18	55	29	18	161	434	$X^2=28,25$ $P=,249$
		Satr	62,9%	10,6%	6,9%	4,8%	4,1%	12,7%	6,7%	4,1%	37,1%	100,0	
		Sütun	60,4%	52,9%	46,9%	51,2%	50,0%	60,4%	52,7%	54,5%	55,9%	58,6%	
	Bekâr	Sayı	13	4	1	1	0	2	0	1	6	19	
		Satr	68,4%	21,1%	5,3%	5,3%	,0%	10,5%	,0%	5,3%	31,6%	100,0	
		Sütun	2,9%	4,6%	1,6%	2,4%	,0%	2,2%	,0%	3,0%	2,1%	2,6%	
	Dul	Sayı	159	35	30	19	18	33	26	14	118	277	
		Satr	57,4%	12,6%	10,8%	6,9%	6,5%	11,9%	9,4%	5,1%	42,6%	100,0	
		Sütun	35,2%	40,2%	46,9%	46,3%	50,0%	36,3%	47,3%	42,4%	41,0%	37,4%	
	Bo anmı	Sayı	7	2	3	0	0	1	0	0	3	10	
		Satr	70,0%	20,0%	30,0%	,0%	,0%	10,0%	,0%	,0%	30,0%	100,0	
		Sütun	1,5%	2,3%	4,7%	,0%	,0%	1,1%	,0%	,0%	1,0%	1,4%	
Toplam	Sayı	87	64	41	36	91	55	33	330	3	740		
	Satr	11,8%	8,6%	5,5%	4,9%	12,3%	7,4%	4,5%	44,6%	,4%	100,0		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 325: E itim Düzeyine Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular

		Dedikodu yapmaları	Kavgacı olmaları	Kötü niyetli olmaları	Saygısız davranmaları	Gürültü yapmaları	Anlayı sız olmaları	İgisiz olmaları	İkâyetçi de ilim	A ır ı Samimiler	Toplam	Anlamlılık	
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	85	16	12	9	9	15	7	5	58	143	X ² = 35,55 P=,670
		Satır	59,4	11,2	8,4%	6,3%	6,3%	10,5	4,9%	3,5%	40,6	100,0	
		Sütun	18,8	18,4	18,8	22,0	25,0	16,5	12,7	15,2	20,1	19,3	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	39	8	7	5	3	4	5	3	22	61	
		Satır	63,9	13,1	11,5	8,2%	4,9%	6,6%	8,2%	4,9%	36,1	100,0	
		Sütun	8,6%	9,2%	10,9	12,2	8,3%	4,4%	9,1%	9,1%	7,6%	8,2%	
	İlkokul	Sayı	165	38	20	16	14	31	22	10	110	275	
		Satır	60,0	13,8	7,3%	5,8%	5,1%	11,3	8,0%	3,6%	40,0	100,0	
		Sütun	36,5	43,7	31,3	39,0	38,9	34,1	40,0	30,3	38,2	37,2	
	Orta okul	Sayı	24	4	3	2	1	9	4	4	24	48	
		Satır	50,0	8,3%	6,3%	4,2%	2,1%	18,8	8,3%	8,3%	50,0	100,0	
		Sütun	5,3%	4,6%	4,7%	4,9%	2,8%	9,9%	7,3%	12,1	8,3%	6,5%	
	Lise	Sayı	89	17	17	9	6	16	10	8	49	138	
		Satır	64,5	12,3	12,3	6,5%	4,3%	11,6	7,2%	5,8%	35,5	100,0	
		Sütun	19,7	19,5	26,6	22,0	16,7	17,6	18,2	24,2	17,0	18,6	
Yüksekokul Üniversite	Sayı	50	4	5	0	3	16	7	3	25	75		
	Satır	66,7	5,3%	6,7%	,0%	4,0%	21,3	9,3%	4,0%	33,3	100,0		
	Sütun	11,1	4,6%	7,8%	,0%	8,3%	17,6	12,7	9,1%	8,7%	10,1		
Toplam	Sayı	87	64	41	36	91	55	33	330	3	740		
	Satır	11,8	8,6%	5,5%	4,9%	12,3	7,4%	4,5%	44,6	,4%	100,0		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 326: kamet Ko ullarına Göre Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular

		Dedikodu yapmaları	Kavgacı olmaları	Kötü niyetli olmaları	Saygısız davranmaları	Gürültü yapmaları	Anlayı sız olmaları	İgisiz olmaları	İkâyetçi de ilim	A ır ı Samimiler	Toplam	Anlamlılık	
kamet ko ulları	Kendi evi	Sayı	62	47	33	30	72	43	27	267	3	584	X ² = 14,34 P=,111
		Satır	10,6%	8,0%	5,7%	5,1%	12,3%	7,4%	4,6%	45,7%	,5%	100,0	
		Sütun	81,6%	85,5%	86,8%	93,8%	88,9%	91,5%	90,0%	88,1%	100,0	87,8%	
	Kıracı	Sayı	14	8	5	1	7	4	2	31	0	72	
		Satır	19,4%	11,1%	6,9%	1,4%	9,7%	5,6%	2,8%	43,1%	,0%	100,0	
		Sütun	18,4%	14,5%	13,2%	3,1%	8,6%	8,5%	6,7%	10,2%	,0%	10,8%	
	Çocu unu n evi	Sayı	0	0	0	1	2	0	1	5	0	9	
		Satır	,0%	,0%	,0%	11,1%	22,2%	,0%	11,1%	55,6%	,0%	100,0	
		Sütun	,0%	,0%	,0%	3,1%	2,5%	,0%	3,3%	1,7%	,0%	1,4%	
Toplam	Sayı	87	64	41	36	91	55	33	330	3	740		
	Satır	11,8%	8,6%	5,5%	4,9%	12,3%	7,4%	4,5%	44,6%	,4%	100,0		
	Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		

Tablo 327: Kom ularından ikâyetçi Oldu u Konular Hakkında Nitel Görü me

İlgisiz olmaları	Kapı kom um ya itim bir kadın. O torun bakıyor, ben de kocama ve toruna bakıyorum. Sadece kapı önünde biraz laflıyoruz. Onun torun durmuyor beni e im ça ırıyor. te görü ebildi imiz kaçar. Zaman yoklu undan birbirimize ilgi bile gösteremiyoruz. MÜLAKAT 4
Gürültü yapmaları	Onların çok gürültücü olmaları ve zamansız kapıya gelmelerine kızıyorum. MÜLAKAT 2 Huzurevinde kalıyorum. Aynı odada 3 ki i kalıyoruz. Geceleri ya horluyorlar ya uykuda konu uyurlar. Zaten geceleri uyuyamıyorum. Onların sayesinde gündüz uyuyup gece dü ünüyorum. MÜLAKAT 5 Çok gürültü yapıyorlar. Çoluk çocuk camın önünde oyun oynayıp beni uyandırıyorlar. Anneleri babaları da çocuklarına sahip çıkmıyor. MÜLAKAT 6 Çocu u olmayan ki i bencil olur derler ya ben öyle biriyim. Gürültüye sese tahammülüm yok MÜLAKAT 17
Anlayı sız olmaları	Çok anlayı sızlar. Ben yalnız oldu um için beni arayıp sormazlar. Beni dı lıyorlar. Bende onlarla arama mesafe koyuyorum. Onların tavırlarına anlayı la kar ılıyorum. Onların arasına karı mam. Camiye gider gelirim. MÜLAKAT 9
Kavgacı olmaları	Olur olmaz eylere kızıp kavga çıkarırlar. Bahçeye tavuk girdi diye bile kavga ederler. Cahil olmaktan ortaya çıkıyor bunlar. MÜLAKAT 14
Dedikodu yapmaları	Kadınlar kapı önünde dedikodu yapıyorlar, erkekler de kahvelerde aynı onlar gibi dedikodu yapıyorlar. MÜLAKAT 15 Kom ular gereksiz yere konu up dedikodumuzu yapıyorlar. Bize kim geldi, kim gitti. Çocuklar geldi mi sıkıldım valla dedikodu yapmalarından. MÜLAKAT 10
Saygısız davranmaları	Kom ularım iyiler ama görü meyi sevmiyorum. Çok saygısızlar. Kendi kendime yetiyorum. O yüzden mesafe koyuyorum. MÜLAKAT 3
Kötü niyetli olmaları	Onlarda aramda pek sorun olmadı. Ama gençli imde dul kalınca ço u kıskançlık yaptı benimle arkada lıklarımı kesti. Kocalarını kıskandılar. Ne yapayım ben onların kocalarını. Ben çocuklarımla zaten hayatla çok zor ba ediyordum. MÜLAKAT 18
ikâyetçi de ilim	Yalnızlı ımı onlarla payla ıyorum. MÜLAKAT 1 Biz burada hep akrabayız, karde iz. O yüzden çok anslıyım. MÜLAKAT 13 Kom ularımla her günü beraber geçiririz. Hiç sorunumuz yok. MÜLAKAT 8 Yalnız oldu um için kom ularla gece görü mesi yapmıyorum. Bayramda seyranda da misafirim olmuyor. Ama kahvede ve camide arkada larım ellerinden geldi ince beni yalnız bırakmazlar. MÜLAKAT 16 Kom ularım aynı zamanda akrabalarım. Her zaman birlikteyiz. Birbirimize yardım ederiz. MÜLAKAT 12 Yıllarca kom ularım kumamla kavgalarımızı duydular, yeri geldi bizi ayırmaya geldiler. Benimle hep ilgilendiler. Onlarla yıllarca çok iyi anla tık. MÜLAKAT 11

Ya lıların kom ularından ikâyetçi oldu u konulara bakıldı nda, ya adıkları en büyük sorunun gürültü yapmaları oldu u açıkça görülmektedir (%12,3). Oranları az olmakla birlikte, dedikodu yapmaları (%11,8), kavgacı olmaları (%8,6), anlayı sız olmaları (%7,4), kötü niyetli olmaları (%5,5), saygısız davranmaları (%4,9), ilgisiz olmaları (%4,5) di er dikkat çeken ikâyet konularıdır.

Farklı ya grubundaki, çe itli e itim düzeyinde ve farklı konularda ya ayan erkek ve kadın ya lıların soruya verdi i yanıtlar “gürültü yapmaları” ve “dedikodu yapmaları” üzerine yo unla maktadır. Ya lıların %44,6’sı ise kom ularından herhangi bir ikâyetinin olmadı nı belirtmi tir. Ki kare testi sonucu, ikamet ettikleri yerle im yerlerinin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 323-329).

Bu konuda yapılan bir çalı mada; ya lıların kom uları, yakın mesafedeki arkada ları ve akrabalarıyla ili kilerinin iyi oldu u belirlenmi tir. Bu durumun ya lının ev hanımı statüsünde olması ve yakın ili kiler içinde olmasından kaynaklandı ı tespit edilmi tir.⁴³³

⁴³³ Baran Görgün (2005), *a.g.e.*, s.275.

Huzurevinde yaayan yaşlılar üzerinde yapılan bir çalışmada ise, yaşlı bireylerin yaklaşık % 53'ünün huzurevi sakinleri ile iletişiminin iyi olduğu ve dolayısıyla ikâyetlerinin olmadığı tespit edilmiştir.⁴³⁴

Tablo 328: Cinsiyete Göre Komuyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

			Dikkatli davranmak	Yi niyetli davranmak	Sevgi saygı göstermek	Müdahalede bulunmak	Mesafeli davranmak	Yi geçinmeye çalışmak	Görmezden gelmek	Bilmiyorum	Anlayılı olmak	Ho görülü davranmak	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	10	48	15	23	68	65	11	11	56	5	312	$\chi^2=5,30$ P=,807
		Satır	3,2%	15,4	4,8%	7,4%	21,8%	20,8	3,5%	3,5%	17,9	1,6%	100,0	
		Sütun	31,3	46,2	33,3	43,4	40,2%	45,1	39,3	40,7	45,2	35,7	42,2%	
	Kadın	Sayı	22	56	30	30	101	79	17	16	68	9	428	
		Satır	5,1%	13,1	7,0%	7,0%	23,6%	18,5	4,0%	3,7%	15,9	2,1%	100,0	
		Sütun	68,8	53,8	66,7	56,6	59,8%	54,9	60,7	59,3	54,8	64,3	57,8%	
Toplam	Sayı	32	104	45	53	169	144	28	27	124	14	740		
	Satır	4,3%	14,1	6,1%	7,2%	22,8,	19,5	3,8%	3,6%	16,8	1,9%	100,0		
	Sütun	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%		

Tablo 329: Medeni Haline Göre Komuyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

			Dikkatli davranmak	Yi niyetli davranmak	Sevgi saygı göstermek	Müdahalede bulunmak	Mesafeli davranmak	Yi geçinmeye çalışmak	Görmezden gelmek	Bilmiyorum	Anlayılı olmak	Ho görülü davranmak	Toplam	Anlamlılık	
Ya grupları	65-69	Sayı	13	54	16	31	94	66	10	11	49	5	349	$\chi^2=89,12$ P=,002	
		Satır	3,7%	15,5	4,6%	8,9%	26,9%	18,9	2,9%	3,2%	14,0	1,4%	100,0		
		Sütun	40,6	51,9	35,6	58,5	55,6%	45,8	35,7	40,7	39,5	35,7	47,2%		
	70-74	Sayı	4	25	13	11	33	24	8	7	38	4	167		
		Satır	2,4%	15,0	7,8%	6,6%	19,8%	14,4	4,8%	4,2%	22,8	2,4%	100,0		
		Sütun	12,5	24,0	28,9	20,8	19,5%	16,7	28,6	25,9	30,6	28,6	22,6%		
	75-79	Sayı	5	11	8	3	14	28	4	4	4	21	0		98
		Satır	5,1%	11,2	8,2%	3,1%	14,3%	28,6	4,1%	4,1%	21,4	,0%	100,0		
		Sütun	15,6	10,6	17,8	5,7%	8,3%	19,4	14,3	14,8	16,9	,0%	13,2%		
	80-84	Sayı	6	8	8	4	19	17	4	2	11	4	83		
		Satır	7,2%	9,6%	9,6%	4,8%	22,9%	20,5	4,8%	2,4%	13,3	4,8%	100,0		
		Sütun	18,8	7,7%	17,8	7,5%	11,2%	11,8	14,3	7,4%	8,9%	28,6	11,2%		
	85-89	Sayı	3	6	0	4	8	8	1	3	4	0	37		
		Satır	8,1%	16,2	,0%	10,8	21,6%	21,6	2,7%	8,1%	10,8	,0%	100,0		
		Sütun	9,4%	5,8%	,0%	7,5%	4,7%	5,6%	3,6%	11,1	3,2%	,0%	5,0%		
	90-94	Sayı	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	4		
		Satır	25,0	,0%	,0%	,0%	25,0%	,0%	25,0	,0%	25,0	,0%	100,0		
		Sütun	3,1%	,0%	,0%	,0%	,6%	,0%	3,6%	,0%	,8%	,0%	,5%		
	94+	Sayı	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2		
		Satır	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0	,0%	,0%	,0%	50,0	100,0		
		Sütun	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,7%	,0%	,0%	,0%	7,1%	,3%		
	Toplam	Sayı	32	104	45	53	169	144	28	27	124	14	740		
		Satır	4,3%	14,1	6,1%	7,2%	22,8,	19,5	3,8%	3,6%	16,8	1,9%	100,0		
		Sütun	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%		

⁴³⁴ Baybu a vd., a.g.m., s. 105.

Tablo 330: kamet Yerine Göre Kom ularıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler

		Dikkatli davranmak	yi niyetli davranmak	Sevgi saygı göstermek	Müdahalede n kaçınmak	Mesafeli davranmak	yi geçinmeye çalışmak	Görmezden gelmek	Bilmiyorum	Anlayı lı olmak	Ho görülü davranmak	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	1	Sayı	27	70	32	33	121	93	14	20	102	9	521
		Satır	5,2%	13,4	6,1%	6,3%	23,2%	17,9	2,7%	3,8%	19,6	1,7%	100,0
		Sütun	84,4	67,3	71,1	62,3	71,6%	64,6	50,0	74,1	82,3	64,3	70,4%
	Köy	Sayı	5	34	13	20	48	51	14	7	22	5	219
		Satır	2,3%	15,5	5,9%	9,1%	21,9%	23,3	6,4%	3,2%	10,0	2,3%	100,0
		Sütun	15,6	32,7	28,9	37,7	28,4%	35,4	50,0	25,9	17,7	35,7	29,6%
Toplam	Sayı	32	104	45	53	169	144	28	27	124	14	740	
	Satır	4,3%	14,1	6,1%	7,2%	22,8,	19,5	3,8%	3,6%	16,8	1,9%	100,0	
	Sütun	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

$X^2 = 22,01$
P = 0,009

Tablo 331: Kom ularıyla Sorun Olmaması için Yapılması Gerekenler Hakkında Nitel Görü me

Anlayı lı olmak	Anlayı lı olmak gerekir. Bazı eyleri görmeyeceksin, duymayacaksın. MÜLAKAT 1
Müdahaleden kaçınmak	Her eye iyi yönden bakmak ve anlayı lı olmak lazım. MÜLAKAT 12
Ho görülü davranmak	Onlarda gürültüyü bilerek isteyerek yapmıyorlar. Q yüzden bende onlara müdahale etmiyorum. Onları oldukları gibi kabul ediyorum. MÜLAKAT 5 nsanları oldu u gibi kabullenmek lazım. MÜLAKAT 2
Sevgi-saygı göstermek	Birbirimize ho görülü davranıyoruz. Onun torun durmuyor gürültü yapıyor. Benim e im tekerlekli sandalyede gürültü yapıyor. Bir birimize bir ey demeden ya ayıp gidiyoruz. MÜLAKAT 4 Bir ey yapmıyorum. Sorun olmaması için onlara seviyle saygıyla yaklaşıyorum. Onlar olmasa hayat çok sıkıcı olurdu. MÜLAKAT 6 Görmeyeceksin, duymayacaksın. Ölümlü dünya imdi geldik gidiyoruz. Ömür geçiyor insanlardan sevgiyi saygıyı asla esirgemeyeceksin. MÜLAKAT 11
Görmezden gelmek	En iyisi kendi kabu uma çekilip onları görmezden geliyorum. O zaman onlara katlanmak daha kolay oluyor. MÜLAKAT 7 yi niyetli dü ünüp dedikodulara önem vermiyorum. Böylece sorun olmuyor. MÜLAKAT 15
yi niyetli davranmak	Her eye iyi bakmak, iyi niyetli dü ünmek ve kötü anlam çıkarmamak lazım. MÜLAKAT 8
Dikkatli davranmak	Kom ularıyla iyi geçinmek için tartı maların üzerinde durmamak, ba ve bahçe konusunda da onlara yardımcı olmaya ve dikkatli olmaya çalış ırım. MÜLAKAT 16
Mesafeli davranmak	Kom ularım iyiler ama görü meyi pek sevmiyorum. Kendi kendime yetiyorum. O yüzden mesafe koyuyorum. MÜLAKAT 3 Kom ularla iyi kötü günlerde beraberiz. Araya mesafe koymak en iyisi. MÜLAKAT 14 Mesafeli davranıyoruz hanımla. Hanımda onlarla sık sık görü mez. MÜLAKAT 10 Yalnız oldu um için kom ularla gece görü mesi yapmıyorum. MÜLAKAT 16 Aramıza hep mesafe koydum. Halen daha öyledir. Ak amları kimseye asla oturmaya gitmem evde kocaları vardır huzursuz olurlar diye. O yüzden onlardan çok so udum imdi de affedemiyorum. MÜLAKAT 18 Onlarla sık görü müyorum. MÜLAKAT 17

Ya lıların kom ularıyla arasında sorun olmaması için yapılması gerekti ini dü ündükleri konulara bakıldı nda, kadın ve erkek ya lılar benzer cevaplar vermi lerdir. Kom uyla sorun olmaması için, kadınlar mesafeli davranmak, iyi

geçinmeye çalı mak, anlayı lı olmak konularına, benzer ekilde erkek ya lılar da mesafeli davranmak, iyi geçinmeye çalı mak, anlayı lı olmak, iyi niyetli davranmak konularına yo unluk göstermektedir. Cinsiyet, ya grubu, ikamet yeri, medeni durum ve e itim düzeyi de i kenı, kom uyla sorun olmaması için mesafeli davranmanın yüksek oranda temsil edildi ini göstermektedir (T. 330-332)

Son olarak ya lıların kom ularıyla sorun olmaması için önerdikleri konular ilgili tabloyu vermeye gerek duymadan ikamet ko ullarıyla kar ıla tırılmı tır. Kiracı ve çocu unun evinde ya ayanların, sayıları az oldu u için beyanlarında sapma bulunmaktadır. Ancak mülkiyeti kendilerine ait olan konutta ya ayanlara bakıldı ında, benzer oranlar bulunmaktadır. Ki kare testi sonucu, ya grubu ve ikamet yerinin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir -.

Ya lı bireyler zamanlarının büyük bir kısmını kom uları ile geçirmektedirler. Örne in ya lılarla yapılan mülakatta erkek ya lıların büyük bir kısmının camide, parkta ve kahvehanede, kadın ya lıların ise yakın kapı kom uları ile zaman geçirdikleri gözlemlenmi tir. Bu nedenle ya lı bireylerin, kom ularıyla ya adıkları sorunlarını iyi niyet ili kileri ile çözmeye çalı tıkları görülmektedir.

4. ÖRNEKLEM N YA AM TARZI

4.1. Bo Zaman Etkinlikleri

Aktif ya lanma, fiziksel, ruhsal ve sosyal mutluluk için gerekli fırsatları kullanarak ya am beklentisini, kalitesini ve üretkenli ini artırmaktır. Bu nedenle ya lı nüfusun sa lıklı ve ekonomik olarak aktif kalmalarını sa lamaya yönelik çalı malar önemlidir. ⁴³⁵ Ya lılık sürecinde bireylerin ya adı ı sa lık, sosyal ve ekonomik alandaki de iimler sonucunda bo zaman etkinlikleri genellikle ev odaklı olmaktadır. Bu etkinliklerden bazıları TV izlemek, arkada ziyareti yapmak, okumalar yapmaktır. Ya lılık döneminde etkinliklere ve hobilere zaman ayırmak, ya lıların ya amlarının dinamik olmasını sa lamakta ve onları stresten uzak tutmaktadır.

⁴³⁵ Arzu ener, (2009) “Ya lılık, Ya am Doyumu ve Bo Zaman Faaliyetleri”, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/yasamdoyumu.pdf>, (13.07.2014), s. 3.

Tablo 332: Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı			310	$X^2= 1,49$ $P=,221$
		Satır	60,6%	39,4%	100,0%	
		Sütun	40,9%	45,5%	42,6%	
	Kadın	Sayı	272	146	418	
		Satır	65,1%	34,9%	100,0%	
		Sütun	59,1%	54,5%	57,4%	
Toplam	Sayı	460	268	728		
	Satır	63,2%	36,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 333: Ya Gruplarına Göre Hobi Edinme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	235	110	345	$X^2= 13,19$ $P=,040$
		Satır	68,1%	31,9%	100,0%	
		Sütun	51,1%	41,0%	47,4%	
	70-74	Sayı	99	62	161	
		Satır	61,5%	38,5%	100,0%	
		Sütun	21,5%	23,1%	22,1%	
	75-79	Sayı	58	38	96	
		Satır	60,4%	39,6%	100,0%	
		Sütun	12,6%	14,2%	13,2%	
	80-84	Sayı	49	34	83	
		Satır	59,0%	41,0%	100,0%	
		Sütun	10,7%	12,7%	11,4%	
	85-89	Sayı	17	20	37	
		Satır	45,9%	54,1%	100,0%	
		Sütun	3,7%	7,5%	5,1%	
	90-94	Sayı	2	2	4	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,7%	,5%	
94+	Sayı	0	2	2		
	Satır	,0%	100,0%	100,0%		
	Sütun	,0%	,7%	,3%		
Toplam	Sayı	460	268	728		
	Satır	63,2%	36,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 334: kamet Yerine Göre Hobi Edinme Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	I	Sayı	314	200	514	$X^2=3,30$ $P=,069$
		Satır	61,1%	38,9%	100,0%	
		Sütun	68,3%	74,6%	70,6%	
	Köy	Sayı	146	68	214	
		Satır	68,2%	31,8%	100,0%	
		Sütun	31,7%	25,4%	29,4%	
Toplam	Sayı	460	268	728		
	Satır	63,2%	36,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lı bireylerin hobileri incelendi inde, %63,2'si hobisi oldu unu ifade etmektedir. Bunu takiben birbirine çok yakın oranlarda kadınların (%65,1) ve erkeklerin (%60,6), ile aynı oranlarda farklı ya grupları arasında bulunan ya lıların hobisi bulunmaktadır (T.334-338). Ki kare testi sonuçları, e itim düzeyinin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 335: E itim Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

E itim durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Okuryazar de il	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	8	$X^2 = 2,649$ $P = ,266$
			Satır	63,6%	36,4%	
			Sütun	20,3%	11,1%	
		Kadın	Sayı	55	66	
			Satır	45,5%	54,5%	
			Sütun	79,7%	88,9%	
	Toplam	Sayı	69	74		
		Satır	48,3%	51,7%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Diplomasız okuryazar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	16	10	$X^2 = 1,201$ $P = ,549$
			Satır	61,5%	38,5%	
			Sütun	47,1%	38,5%	
		Kadın	Sayı	18	17	
			Satır	51,4%	48,6%	
			Sütun	52,9%	61,5%	
	Toplam	Sayı	34	27		
		Satır	55,7%	44,2%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
İlkokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	56	64	$X^2 = 12,885$ $P = ,002$
			Satır	46,7%	53,4%	
			Sütun	35,0%	56,9%	
		Kadın	Sayı	104	51	
			Satır	67,1%	32,9%	
			Sütun	65,0%	43,1%	
	Toplam	Sayı	160	115		
		Satır	58,2%	41,8%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Ortaokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	4	$X^2 = ,017$ $P = ,897$
			Satır	82,6%	17,4%	
			Sütun	47,5%	50,0%	
		Kadın	Sayı	21	4	
			Satır	84,0%	16,0%	
			Sütun	52,5%	50,0%	
	Toplam	Sayı	40	8		
		Satır	83,3%	16,7%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Lise	Cinsiyet	Erkek	Sayı	45	23	$X^2 = 8,735$ $P = ,013$
			Satır	66,2%	33,8%	
			Sütun	43,7%	69,7%	
		Kadın	Sayı	58	12	
			Satır	82,9%	17,1%	
			Sütun	56,3%	30,3%	
	Toplam	Sayı	103	35		
		Satır	74,6%	25,4%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Yüksekokul, üniversite	Cinsiyet	Erkek	Sayı	38	15	$X^2 = 2,593$ $P = ,274$
			Satır	71,7%	28,3%	
			Sütun	70,4%	75,0%	
		Kadın	Sayı	16	6	
			Satır	72,7%	27,3%	
			Sütun	29,6%	25,0%	
	Toplam	Sayı	54	21		
		Satır	72,0%	28,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tablo 336: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

Meslek grubu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Esnaf/zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	46	22	$X^2 = 3,934$ P=,140
			Satır	67,6%	32,4%	
			Sütun	71,9%	91,3%	
		Kadın	Sayı	18	2	
			Satır	90,0%	10,0%	
			Sütun	28,1%	8,7%	
	Toplam		Sayı	64	24	
			Satır	72,7%	27,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	46	25	$X^2 = 1,475$ P=,478
			Satır	56,8%	43,2%	
			Sütun	59,7%	68,0%	
		Kadın	Sayı	31	16	
			Satır	66,0%	34,0%	
			Sütun	40,3%	32,0%	
	Toplam		Sayı	77	51	
			Satır	60,2%	39,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	17	13	$X^2 = ,444$ P=,505
			Satır	56,7%	43,3%	
			Sütun	50,0%	59,1%	
		Kadın	Sayı	17	9	
			Satır	65,4%	34,6%	
			Sütun	50,0%	40,9%	
	Toplam		Sayı	34	22	
			Satır	60,7%	39,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	17	10	$X^2 = ,576$ P=,448
			Satır	63,0%	37,0%	
			Sütun	94,4%	100,0%	
		Kadın	Sayı	1	0	
			Satır	100,0%	0,0%	
			Sütun	5,6%	0,0%	
	Toplam		Sayı	18	10	
			Satır	64,3%	35,7%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	17	20	$X^2 = 7,141$ P=,028
			Satır	45,9%	54,1%	
			Sütun	31,5%	58,8%	
		Kadın	Sayı	37	25	
			Satır	71,2%	28,8%	
			Sütun	68,5%	41,2%	
	Toplam		Sayı	54	35	
			Satır	60,7%	39,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	23	10	
			Satır	69,7%	30,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	23	10	
			Satır	69,7%	30,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	$X^2 = ,139$ P=,933
			Satır	0,0%	0,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	
		Kadın	Sayı	87	75	
			Satır	53,7%	46,3%	
			Sütun	98,9%	98,5%	
	Toplam		Sayı	88	76	
			Satır	53,7%	46,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Ya lılık döneminin fizyolojik, psikolojik ve sosyal yönden sa lıklı ekilde geçirmek için sürdürülebilir bir hobi geli tirmek önemli bir yer tutmaktadır. Hobi edinmede, yeni bir eyler ö renme, bu esnada zihinsel çalı ma ve sosyal ili kileri sürdürmenin, bireyler üzerinde olumlu etkisi bulunmaktadır. Ancak hobi edinme alı kanlı ı ya am biçimi olarak zamanla geli tirilmektedir. Bireylerin hobi edinmesi, kendisini tanımasına, ifade etmesine ve olumlu duygular hissetmesini sa lamaktadır.

Ya lıların hobi edinme düzeylerini e itim düzeyi ve mesleki özellikleri ile kar ıla tırıldı nda, e itim düzeyi yükseldikçe hobi edinme düzeyinin yükselme e ilimi içinde oldu u görülmektedir. Okuryazar olmayan ve diplomasız okuryazar olan kadınların hobi edinme düzeyi aynı e itim kademesindeki erkeklere göre dü ük frekans gösterirken, e itim seviyesi yükseldikçe kadınların “evet” yanıtına yo unluk gösterdikleri görülmektedir (T. 337). Ki kare testi sonucu, ilkokul ve lise mezunu de i keninin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

Meslek grubu de i keniyile soru kıyaslandı nda, kadınların aynı mesleki özelliklere sahip olan erkeklere göre hobi edinme düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir (T. 339). Ki kare testi sonucu, çiftçilik mesle inin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

Tablo 337: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

Emeklilik durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	146	78	$X^2 = 1,539$ $P = ,463$
			Satır	65,2%	34,8%	
			Sütun	57,0%	63,1%	
		Kadın	Sayı	110	49	
			Satır	69,2%	30,8%	
			Sütun	43,0%	36,9%	
	Toplam	Sayı	256	127		
		Satır	66,8%	33,2%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	42	46	$X^2 = 6,320$ $P = ,042$
			Satır	47,7%	52,2%	
			Sütun	20,6%	30,8%	
		Kadın	Sayı	162	107	
			Satır	60,2%	39,7%	
			Sütun	79,4%	69,2%	
	Toplam	Sayı	204	153		
		Satır	57,1%	42,9%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tablo 338: uan Çalışma Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

uan Çalışma durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	47	19	$X^2 = 4,350$ $P = ,114$
			Satır	71,2%	28,8%	
			Sütun	58,8%	69,2%	
		Kadın	Sayı	33	8	
			Satır	80,5%	19,5%	
			Sütun	41,3%	30,8%	
	Toplam	Sayı	80	27		
		Satır	74,8%	25,2%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	141	105	$X^2 = 5,211$ $P = ,074$
			Satır	57,3%	42,7%	
			Sütun	37,1%	43,0%	
		Kadın	Sayı	239	148	
			Satır	61,8%	38,2%	
			Sütun	62,9%	57,0%	
	Toplam	Sayı	380	253		
		Satır	60,0%	40,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Ya lı bireylerin hobi edinme düzeyleri, emeklilik durumu göre kıyaslandı nda, emekli olan ya lı kadın ve erkeklerin emekli olmayan ya lılara göre en yo un frekans toplayanı “evet” seçene idir (T. 339). u an çalış an ve çalış mayan ya lıların topladı ı frekans düzeylerinde farklılık gözükmemektedir. uan çalış an ya lılar arasında “evet” seçene ine verilen yo unluk yüksektir (T. 340). Ki kare testi sonuçları, emekli olmama de i kenin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 339: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

Gelirin düzeyi				Evet	Hayır	Anlamlılık
Yeterli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	113	72	$X^2 = 6,658$ $P = ,036$
			Satır	61,1%	38,9%	
			Sütun	46,7%	55,0%	
		Kadın	Sayı	129	67	
			Satır	66,5%	33,5%	
			Sütun	53,3%	45,0%	
	Toplam	Sayı	242	137		
		Satır	63,9%	36,1%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Yetersiz	Cinsiyet	Erkek	Sayı	50	38	$X^2 = ,330$ $P = ,848$
			Satır	56,8%	43,1%	
			Sütun	34,2%	36,6%	
		Kadın	Sayı	96	67	
			Satır	58,9%	41,1%	
			Sütun	65,8%	63,4%	
	Toplam	Sayı	146	105		
		Satır	58,2%	41,8%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
dare eder	Cinsiyet	Erkek	Sayı	25	14	$X^2 = ,049$ $P = ,825$
			Satır	64,1%	35,9%	
			Sütun	34,7%	36,8%	
		Kadın	Sayı	47	24	
			Satır	66,2%	33,8%	
			Sütun	65,3%	63,2%	
	Toplam	Sayı	72	38		
		Satır	65,5%	34,5%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tablo 340: kamet Ko ulları ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

kamet ko ulları				Evete	Hayır	Anlamlılık
Kendi evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	150	101	$X^2 = 3,703$ $P = ,157$
			Satır	59,8%	40,2%	
			Sütun	41,4%	46,7%	
		Kadın	Sayı	212	121	
			Satır	63,7%	36,3%	
			Sütun	58,6%	53,3%	
	Toplam		Sayı	362	222	
			Satır	62,0%	38,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Kıracı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	17	8	$X^2 = ,149$ $P = ,700$
			Satır	68,0%	32,0%	
			Sütun	33,3%	38,1%	
		Kadın	Sayı	34	13	
			Satır	72,3%	27,7%	
			Sütun	66,7%	61,9%	
	Toplam		Sayı	51	21	
			Satır	70,8%	29,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Çocu unun evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	0	$X^2 = ,900$ $P = ,638$
			Satır	100,0%	0,0%	
			Sütun	20,0%	0,0%	
		Kadın	Sayı	4	4	
			Satır	50,0%	50,0%	
			Sütun	80,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	5	4	
			Satır	55,6%	44,4%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 341: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

Gayrimenkul durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	79	43	$X^2 = 3,093$ $P = ,213$
			Satır	55,6%	44,4%	
			Sütun	43,2%	49,2%	
		Kadın	Sayı	104	69	
			Satır	60,1%	39,9%	
			Sütun	56,8%	50,8%	
	Toplam		Sayı	183	132	
			Satır	58,1%	41,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	103	58	$X^2 = 1,131$ $P = ,568$
			Satır	64,0%	36,0%	
			Sütun	39,0%	43,5%	
		Kadın	Sayı	161	77	
			Satır	67,6%	32,4%	
			Sütun	61,0%	56,5%	
	Toplam		Sayı	264	135	
			Satır	66,2%	33,8%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 342: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

Sosyal tabaka durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	23	13	$X^2 = 1,022$ $P = ,600$
			Satır	63,9%	36,1%	
			Sütun	51,1%	50,0%	
		Kadın	Sayı	22	14	
			Satır	61,1%	38,9%	
			Sütun	48,9%	50,0%	
	Toplam	Sayı	45	27		
		Satır	62,5%	37,5%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	37	26	$X^2 = 1,244$ $P = ,537$
			Satır	58,7%	41,3%	
			Sütun	38,9%	48,1%	
		Kadın	Sayı	58	29	
			Satır	66,7%	33,3%	
			Sütun	61,1%	51,9%	
	Toplam	Sayı	95	55		
		Satır	63,3%	36,7%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	100	42	$X^2 = 1,406$ $P = ,495$
			Satır	65,8%	34,2%	
			Sütun	40,7%	39,8%	
		Kadın	Sayı	146	82	
			Satır	64,0%	36,0%	
			Sütun	59,3%	60,2%	
	Toplam	Sayı	246	134		
		Satır	64,7%	35,3%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	20	31	$X^2 = 6,018$ $P = ,049$
			Satır	39,2%	60,8%	
			Sütun	35,7%	55,4%	
		Kadın	Sayı	36	27	
			Satır	57,1%	42,9%	
			Sütun	64,3%	44,6%	
	Toplam	Sayı	56	58		
		Satır	49,1%	50,9%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Ya lıların hobi edinme düzeyini gösteren bu tablodan çıkartılacak ortak sonuç, ya lıların yaklaşık %60'nın hobisinin bulunmasıdır. Gelir düzeyini yetersiz bulan ya lılar arasında hobi edinme düzeyi dü üktür (%58,2) (T. 341-343). Çünkü bireyler bazı hobileri için para harcamak zorunda kalmaktadır. Bu durum ya lının ekonomik düzeyine ayrı bir yük olu turmaktadır. Ya lının mensubu oldu u sosyal tabaka düzeyiyle soru kıyaslandı nda, i ç i sınıfına mensup ya lılar arasında “evet” seçene inin frekansı dü üktür (T. 344). Ki kare testi sonuçları “i ç i sınıfı” ve “gelir düzeyinin yeterli” de i keninin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 343: Kronik Hastalık Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

Kronik hastalık durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	132	83	$X^2=,741$ P=,691
			Satır	61,4%	38,6%	
			Sütun	41,1%	43,3%	
		Kadın	Sayı	189	111	
			Satır	63,0%	37,0%	
			Sütun	58,9%	56,7%	
	Toplam		Sayı	321	194	
			Satır	62,3%	37,7%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	43	34	$X^2=,830$ P=,362
			Satır	55,8%	44,2%	
			Sütun	45,7%	53,1%	
		Kadın	Sayı	51	30	
			Satır	63,0%	37,0%	
			Sütun	54,3%	46,9%	
	Toplam		Sayı	94	64	
			Satır	59,5%	40,5%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 344: Bakıma Muhtaçlık Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

Bakıma muhtaçlık durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	59	50	$X^2 = 2,832$ P=,243
			Satır	54,1%	45,9%	
			Sütun	48,8%	46,3%	
		Kadın	Sayı	62	61	
			Satır	50,4%	49,6%	
			Sütun	51,2%	53,7%	
	Toplam		Sayı	121	111	
			Satır	52,2%	47,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	122	74	$X^2 = 2,580$ P=,275
			Satır	62,2%	37,7%	
			Sütun	38,4%	45,9%	
		Kadın	Sayı	196	87	
			Satır	69,3%	30,7%	
			Sütun	61,6%	54,1%	
	Toplam		Sayı	318	161	
			Satır	66,4%	33,6%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 345: Engellilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hobi Edinme Düzeyi

Engellilik durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	67	42	$X^2 = 3,441$ P=,179
			Satır	61,5%	38,5%	
			Sütun	50,0%	44,2%	
		Kadın	Sayı	67	56	
			Satır	54,5%	45,5%	
			Sütun	50,0%	55,8%	
	Toplam		Sayı	134	98	
			Satır	57,8%	42,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	121	82	$X^2 = 5,125$ P= ,077
			Satır	59,6%	40,4%	
			Sütun	37,1%	46,2%	
		Kadın	Sayı	205	100	
			Satır	67,2%	32,8%	
			Sütun	62,9%	53,8%	
	Toplam		Sayı	326	182	
			Satır	64,2%	35,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Kronik hastalık, engellilik ve/veya bakıma muhtaçlık durumunun bireylerin ya am kalitesi üzerine olumsuz etkisi bulunmaktadır. Bu durumda olan bazı yaşlılar zamanının büyük kısmını evinde veya kurumda geçirmekte ve sosyal ilişkileri zamanla zayıflamaktadır. Bu nedenle yaşlıların, bu zamanlarını etkin ve üretken şekilde geçirmek, sorunlarında kurtulmak için ki ilik yapılarına uygun hobi edinmelerinin ya am kalitesi üzerine olumlu etkisi olacaktır.

Kronik hastalık de i kenine göre de erlendirildi inde; kronik hasta olan ve hasta olmayan kadınlar ile erkekler, evet yanıtına yo unluk göstermektedir (T. 345). Bakıma muhtaçlık durumuna göre bakıldı ında, bakıma muhtaç kadın ve erkeklerin hobi edinme düzeyi dü üktür (%52,2) (T. 346). Engellilik durumuna göre soru kıyaslandı ında, engeli olan yaşlıların engeli olmayan yaşlılara göre hobi edinme düzeyi dü üktür (T. 347). Ki kare testi sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 346: Ya lıların Hobileri

Hobiler	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Örgü örmek	98	21,3	21,3
Tamirat i leri yapmak	7	1,5	22,8
Balkondan insanları izlemek	18	3,9	26,7
Kuran okumak	76	16,5	43,2
Kitap okumak	30	6,5	49,7
Bahçe i leri yapmak	74	16,2	65,9
Televizyon izlemek	23	5,0	70,9
Gezmek	37	8,0	78,9
Kahveye gitmek	58	12,6	91,5
arkı söylemek	6	1,3	92,8
Ba kalarına yardım etmek	6	1,3	94,1
Yüzme	2	0,4	94,5
Balık tutmak	6	1,3	95,8
Alkol almak	1	0,3	96,1
Torun sevmek	18	3,9	100,0
Toplam	460	100	

Hobisi oldu unu ifade eden 460 yaş lının verdi i cevap içinde, en çok frekans toplayan hobi örgü örmektir. Kuran okumak %16,5, bahçe i leri yapmak %16,2, kahveye gitmek %12,6 oranındadır. Ya lılar, hobileriyle ilgili di er seçeneklere de yaygın olarak da ılım göstermektedir. Ancak yaş lilerledikçe ortaya çıkan fizyolojik de i iklikler sonucu (örne in gözlerin iyi görmemesi, yürümede zorlanma gibi) yaş lılar hobilerinden vazgeçmelerine neden olmaktadır. Ayrıca hobi edinme düzeyi il

merkezinde köye göre daha yüksektir. Çünkü il merkezinde hobi edinme amacıyla yapılan çok sayıda etkinlik bulunmaktadır.

Ya lıların hobileri hakkında yapılan bir çalı mada; bo vakitlerini genellikle televizyon izleyerek ve arkada ziyaretiyle geçirdikleri belirlenmi tir. Huzurevlerinde yapılan bir çalı mada ise, ya lı bireylerin % 63,8'inin kurumda yapılan sosyal faaliyetlere katıldı ı, % 17'sinin bo zamanlarında televizyon izledi i ve radyo dinledi i, % 55,2'sinin gün içinde istirahat etti i, %53,2'si egzersiz yaptı ı ve % 42,6'sının alı veri yaptı ı saptanmı tir.⁴³⁶

4.2. Dernek, Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Durumları

Vakıf ve dernekler, belirli ve ortak bir amacı gerçekte tirmek üzere olu turulan, kanunlarla yasaklanmamı olan tüzel ki ili e sahip topluluklardır. Ülkemizde faaliyet gösteren birçok dernek ve vakıf bulunmaktadır. Bireylerin bu tarz yerlere üye olma nedenleri arasında kendisini ifade etme iste i bulunmaktadır.

Tablo 347: Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	70	238	308	X ² = 16,58 P=,000
		Satır	22,7%	77,3%	100,0%	
		Sütun	59,3%	39,1%	42,4%	
	Kadın	Sayı	48	371	419	
		Satır	11,5%	88,5%	100,0%	
		Sütun	40,7%	60,9%	57,6%	
Toplam		Sayı	118	609	727	
		Satır	16,2%	83,8%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

⁴³⁶ Baybu a vd., a.g.m., s.105.

Tablo 348: Ya Gruplarına Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	65	278	343	X ² = 4,58 P=,598
		Satır	19,0%	81,0%	100,0%	
		Sütun	55,1%	45,6%	47,2%	
	70-74	Sayı	22	141	163	
		Satır	13,5%	86,5%	100,0%	
		Sütun	18,6%	23,2%	22,4%	
	75-79	Sayı	13	83	96	
		Satır	13,5%	86,5%	100,0%	
		Sütun	11,0%	13,6%	13,2%	
	80-84	Sayı	12	70	82	
		Satır	14,6%	85,4%	100,0%	
		Sütun	10,2%	11,5%	11,3%	
	85-89	Sayı	6	31	37	
		Satır	16,2%	83,8%	100,0%	
		Sütun	5,1%	5,1%	5,1%	
	90-94	Sayı	0	4	4	
		Satır	,0%	100,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,7%	,6%	
94+	Sayı	0	2	2		
	Satır	,0%	100,0%	100,0%		
	Sütun	,0%	,3%	,3%		
Toplam	Sayı	118	609	727		
	Satır	16,2%	83,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 349: E itim Düzeyine Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anlamlılık
E itim düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	9	133	142	X ² = 28,31 P= ,000
		Satır	6,3%	93,7%	100,0%	
		Sütun	7,6%	21,8%	19,5%	
	Diplomasız Okuryazar	Sayı	8	52	60	
		Satır	13,3%	86,7%	100,0%	
		Sütun	6,8%	8,5%	8,3%	
	İlkokul	Sayı	39	232	271	
		Satır	14,4%	85,6%	100,0%	
		Sütun	33,1%	38,1%	37,3%	
	Ortaokul	Sayı	7	41	48	
		Satır	14,6%	85,4%	100,0%	
		Sütun	5,9%	6,7%	6,6%	
	Lise	Sayı	37	96	133	
		Satır	27,8%	72,2%	100,0%	
		Sütun	31,4%	15,8%	18,3%	
	Yüksekokul Üniversite	Sayı	18	55	73	
		Satır	24,7%	75,3%	100,0%	
		Sütun	15,3%	9,0%	10,0%	
Toplam	Sayı	118	609	727		
	Satır	16,2%	83,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 236: kamet Yerine Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	81	431	512	X ² =,215 P= ,643
		Satır	15,8%	84,2%	100,0%	
		Sütun	68,6%	70,8%	70,4%	
	Köy	Sayı	37	178	215	
		Satır	17,2%	82,8%	100,0%	
		Sütun	31,4%	29,2%	29,6%	
Toplam	Sayı	118	609	727		
	Satır	16,2%	83,8%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

118 ya lı bireyin dernek, vakıf vb. kurulu lara üyeli inin olmasında cinsiyet, etkili bir faktördür. Ancak bu etki, ya dönemi içinde bulunan sosyal konum, bilgi ya da tecrübe birikimiyle ili kilidir. Erken ya lılık dönemi olan 65-69 ya arasında dernek, vakıf vb. üyeli inin frekansı di er ya gruplarına göre yüksektir. E itim durumlarına göre ele alındı nda ise, lise mezunlarının (%27,8) bu tarz yerlere üyelik düzeyinde yo unluk gözlenmektedir (T. 349-352). Ki kare testine göre, cinsiyet ve e itim düzeyi de i kenin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

Tablo 237: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

Meslek grubuna			Meslek grubuna göre dernek vakıf vb. kurulu lara üyelik düzeyi		Anlamlılık	
			Evet	Hayır		
Esnaf/zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	23	45	X ² = 6,904 P= ,009
			Satır	33,8%	66,2%	
			Sütun	88,5%	72,1%	
		Kadın	Sayı	3	17	
			Satır	15,0%	85,0%	
			Sütun	11,5%	27,9%	
	Toplam	Sayı	26	62		
		Satır	29,5%	70,4%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	62	X ² = ,139 P= ,709
			Satır	23,5%	76,5%	
			Sütun	86,4%	58,5%	
		Kadın	Sayı	3	44	
			Satır	6,4%	93,6%	
			Sütun	13,6%	41,5%	
	Toplam	Sayı	22	106		
		Satır	17,2%	82,8%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	23	X ² = ,139 P= ,709
			Satır	23,3%	76,7%	
			Sütun	58,3%	52,3%	
		Kadın	Sayı	5	21	
			Satır	19,2%	80,8%	
			Sütun	41,7%	47,7%	
	Toplam	Sayı	12	44		
		Satır	21,4%	78,6%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tablo 351: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurullara Üyelik Düzeyi (devamı)

Meslek grubuna		Meslek grubuna göre dernek vakıf vb. kurullara üyelik düzeyi			Anlamlılık	
			Evvet	Hayır		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	20	$X^2 = ,346$ P= ,557
			Satır	25,9%	74,1%	
			Sütun	100,0%	95,2%	
		Kadın	Sayı	0	1	
			Satır	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	4,8%	
	Toplam	Sayı	7	21		
		Satır	25,0%	75,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	2	35	$X^2 = ,529$ P= ,467
			Satır	5,4%	94,6%	
			Sütun	28,6%	42,7%	
		Kadın	Sayı	5	47	
			Satır	9,6%	90,4%	
			Sütun	71,4%	57,3%	
	Toplam	Sayı	7	82		
		Satır	7,9%	92,1%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Diğer	Cinsiyet	Kadın	Sayı	3	30	
			Satır	9,1%	90,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	3	30		
		Satır	9,1%	90,9%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	$X^2 = ,754$ P= ,686
			Satır	0,0%	0,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	
		Kadın	Sayı	20	142	
			Satır	12,3%	87,7%	
			Sütun	100,0%	98,5%	
	Toplam	Sayı	20	144		
		Satır	12,2%	87,8%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Yaılı bireylerin “dernek, vakıf gibi kurullara üyesi misiniz var mıdır?” sorusuna verdikleri yanıtları tasvir etmek için kullanılan meslek grubu de i keninde, erkeklerle aynı meslek grubuna mensup kadınların dernek, vakıf gibi kurullara üye olma düzeyi düşüktür. Çiftçilik mesleğine mensup olanlar diğer meslek grubunda olanlara oranla daha az bu tarz kurullara üyesi i bulunmaktadır. Ki kare testi sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 352: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

Emeklilik durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	56	168	$X^2 = 12,400$ P= ,002
			Satır	25,0%	75,0%	
			Sütun	76,7%	54,3%	
		Kadın	Sayı	17	142	
			Satır	10,7%	89,3%	
			Sütun	23,3%	45,7%	
	Toplam		Sayı	73	310	
			Satır	19,1%	80,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	74	$X^2 = 2,696$ P= ,260
			Satır	15,9%	84,1%	
			Sütun	31,1%	24,1%	
		Kadın	Sayı	31	238	
			Satır	11,5%	88,5%	
			Sütun	68,9%	75,9%	
	Toplam		Sayı	45	312	
			Satır	12,6%	87,4%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 353: uan Çalışma Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

uan çalış ma durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	25	41	$X^2 = 5,222$ P= ,022
			Satır	37,9%	62,1%	
			Sütun	78,1%	54,7%	
		Kadın	Sayı	7	34	
			Satır	17,1%	82,9%	
			Sütun	21,9%	45,3%	
	Toplam		Sayı	32	75	
			Satır	29,9%	70,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	45	201	$X^2 = 7,792$ P= ,020
			Satır	18,3%	81,7%	
			Sütun	52,3%	36,9%	
		Kadın	Sayı	41	346	
			Satır	10,6%	89,4%	
			Sütun	47,7%	63,1%	
	Toplam		Sayı	86	547	
			Satır	13,6%	86,4%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Örnekleme grubunun soruya verdi i yanıt emekli olma durumuna göre incelendi inde, emekli olan erkekler arasında dernek, vakıf vb. üyelikleri emekli olmayan ya lılara göre yüksektir (%25). Benzer sosyal konumda bulunan kadınlar ise dernek, vakıf vb. yerlere üye olmayı tercih etmemektedir (T.355). Ki kare testi sonucu, emekli olma de i keninin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

u an çalı an erkeklerin vakıf, dernek vb. üyeli inin frekansı çalı mayan erkeklere göre yüksektir (%37,9) (T. 356). u an çalı ma durumunun anlam düzeyinin yüksek oldu unu ki kare testi sonucu göstermektedir.

Tablo 354: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

Gelir durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Yeterli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	43	142	$X^2 = 10,786$ P= ,005
			Satır	23,2%	76,8%	
			Sütun	66,2%	45,8%	
		Kadın	Sayı	22	172	
			Satır	11,3%	88,7%	
			Sütun	33,8%	54,2%	
	Toplam	Sayı	65	314		
		Satır	17,2%	82,8%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Yetersiz	Cinsiyet	Erkek	Sayı	21	67	$X^2 = 3,346$ P= ,188
			Satır	23,9%	76,1%	
			Sütun	46,7%	32,7%	
		Kadın	Sayı	24	139	
			Satır	14,7%	85,3%	
			Sütun	53,3%	67,3%	
	Toplam	Sayı	45	206		
		Satır	17,9%	82,1%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
dare eder	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	33	$X^2 = 7,915$ P= ,019
			Satır	15,4%	84,7%	
			Sütun	75,0%	31,7%	
		Kadın	Sayı	2	69	
			Satır	2,8%	97,2%	
			Sütun	25,0%	68,3%	
	Toplam	Sayı	8	102		
		Satır	7,3%	92,7%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tablo 355: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

Gayrimenkul durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	42	100	$X^2 = 3,093$ P= ,213
			Satır	29,6%	70,4%	
			Sütun	61,8%	40,2%	
		Kadın	Sayı	26	147	
			Satır	15,0%	84,9%	
			Sütun	38,2%	59,8%	
	Toplam	Sayı	68	247		
		Satır	21,6%	78,4%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	134	$X^2 = 1,131$ P= ,568
			Satır	16,8%	83,2%	
			Sütun	55,1%	38,6%	
		Kadın	Sayı	22	216	
			Satır	9,2%	90,8%	
			Sütun	44,9%	61,4%	
	Toplam	Sayı	49	350		
		Satır	12,3%	87,8%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tablo 356: kamet Ko ulla rına ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

kamet ko ulla rı				Evet	Hayır	Anlamlılık
Kendi evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	61	190	$X^2 = 15,991$ $P = ,000$
			Satır	24,3%	75,7%	
			Sütun	61,0%	39,2%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	39	294	
			Satır	11,7%	88,3%	
			Sütun	39,0%	60,8%	
	Toplam		Sayı	100	484	
			Satır	17,1%	82,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Kiracı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	22	$X^2 = ,560$ $P = ,756$
			Satır	12,0%	88,0%	
			Sütun	37,5%	34,9%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	5	42	
			Satır	10,6%	89,3%	
			Sütun	62,5%	65,1%	
	Toplam		Sayı	8	64	
			Satır	11,1%	88,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Çocu unun evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	$X^2 = ,563$ $P = ,755$
			Satır	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	16,7%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	1	7	
			Satır	12,5%	87,5%	
			Sütun	100,0%	83,3%	
	Toplam		Sayı	1	8	
			Satır	11,1%	88,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Dernek, vakıf vb. yerlere üye olma durumunda kurulu lar bazı durumlarda üyelik aidatı talep etmektedir. Bu nedenle gelir durumu iyi olan, gayrimenkulü olan ve kendi evinde oturan ya lı erkekler arasında bu tarz kurulu lara üye olma oranı daha yüksektir. Ki kare testi sonucu, gelirin yeterli ve idare eder de i keniyile ikamet ko ulla rından kendi evi de i keni anlamlı di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 357-359).

Tablo 357: Sosyal Tabaka ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

Sosyal tabaka durumu			Sosyal tabaka durumuna göre dernek vakıf vb. kurulu lara üyelik düzeyi		Anlamlılık	
			Evet	Hayır		
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	13	23	$X^2 = 1,188$ P= ,552
			Satır	36,1%	63,9%	
			Sütun	54,2%	48,9%	
		Kadın	Sayı	11	25	
			Satır	30,6%	69,4%	
			Sütun	45,8%	51,1%	
	Toplam		Sayı	24	48	
			Satır	33,3%	66,7%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	44	$X^2 = 7,083$ P= ,029
			Satır	30,2%	69,9%	
			Sütun	61,3%	36,2%	
		Kadın	Sayı	12	75	
			Satır	13,8%	86,2%	
			Sütun	38,7%	63,8%	
	Toplam		Sayı	31	119	
			Satır	20,7%	79,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	125	$X^2 = 9,972$ P= ,007
			Satır	17,8%	82,2%	
			Sütun	61,4%	37,5%	
		Kadın	Sayı	17	211	
			Satır	7,5%	92,5%	
			Sütun	38,6%	62,5%	
	Toplam		Sayı	44	336	
			Satır	11,6%	88,4%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
çİ	Cinsiyet	Erkek	Sayı	11	40	$X^2 = 3,028$ P= ,220
			Satır	21,6%	78,4%	
			Sütun	61,1%	42,1%	
		Kadın	Sayı	7	56	
			Satır	11,1%	88,9%	
			Sütun	38,9%	57,9%	
	Toplam		Sayı	18	96	
			Satır	15,8%	84,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Ya lıların, dernek, vakıf vb. kurulu lara üye olma durumu, mensubu oldu u sosyal tabaka de i keniyile kar ıla tırıldı nda, “Evet” yanıtı özellikle üst tabaka ve orta tabakanın üstüne mensup olan ya lı bireylerde daha yo un temsil edildi i görülmektedir. Ki kare testi sonuçları da orta tabaka ve orta tabakanın üstü de i kenlerinin anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

Tablo 358: Kronik Hastalık Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

Kronik hastalık durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	52	162	$X^2 = 17,826$ P= ,000
			Satır	24,2%	75,8%	
			Sütun	62,7%	37,8%	
		Kadın	Sayı	31	269	
			Satır	10,3%	89,6%	
			Sütun	37,3%	62,2%	
	Toplam		Sayı	83	432	
			Satır	16,1%	83,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	18	59	$X^2 = 3,676$ P= ,159
			Satır	23,4%	74,6%	
			Sütun	58,1%	45,6%	
		Kadın	Sayı	13	68	
			Satır	16,0%	84,0%	
			Sütun	41,9%	54,4%	
	Toplam		Sayı	31	127	
			Satır	19,6%	80,4%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 359: Engellilik Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Durumu

Engellilik durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	25	84	$X^2 = 8,169$ P= ,017
			Satır	22,9%	77,0%	
			Sütun	67,6%	42,7%	
		Kadın	Sayı	12	111	
			Satır	9,8%	90,2%	
			Sütun	32,4%	57,3%	
	Toplam		Sayı	37	195	
			Satır	15,9%	84,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	45	158	$X^2 = 11,002$ P= ,004
			Satır	22,2%	77,8%	
			Sütun	55,6%	37,4%	
		Kadın	Sayı	36	269	
			Satır	11,8%	88,2%	
			Sütun	44,4%	62,6%	
	Toplam		Sayı	81	427	
			Satır	15,9%	84,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 360: Bakıma Muhtaçlık Durumu ve Cinsiyete Göre Dernek Vakıf vb. Kurulu lara Üyelik Düzeyi

Bakıma muhtaçlık durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	87	$X^2 = 8,338$ P= ,015
			Satır	20,2%	79,8%	
			Sütun	71,0%	43,1%	
		Kadın	Sayı	9	114	
			Satır	7,3%	92,7%	
			Sütun	29,0%	56,9%	
	Toplam		Sayı	31	201	
			Satır	13,4%	86,6%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	48	148	$X^2 = 11,354$ P= ,003
			Satır	24,5%	75,5%	
			Sütun	57,1%	37,3%	
		Kadın	Sayı	36	247	
			Satır	12,7%	87,3%	
			Sütun	42,9%	62,7%	
	Toplam		Sayı	84	395	
			Satır	17,5%	82,4%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Kronik hastalık, engellilik ve bakıma muhtaçlık düzeyiyle kıyaslandı ında, bu Kronik hasta olan erkeklerin %24,2'sinin, kadınların %10,3'nün, engelli olan erkeklerin %22,9'nun, kadınların %9,8'nin ve bakıma muhtaç olan erkeklerin %20,2'sinin, kadınların %7,3'nün dernek, vakıf vb. kurulu lara üyesi i bulunmaktadır (T. 361-363). Ki kare testi sonuçlarında, kronik hasta olma, engelli olma ve olmama, bakıma muhtaç olma ve bakıma muhtaç olmama de i kenlerin anlam düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir. Bu konuda yapılan bir çalı mada, 55 ya üstü ki ilerinin %99,5'i herhangi bir sendikaya, %99,3'ü herhangi bir mahalle derne ine, %99,3'ü çevreyle ilgili herhangi bir derne e, %98,3'ü herhangi bir vakfa, %99,1'i herhangi bir spor kulübüne, %99,8'i herhangi bir mesleki derne e/odaya, %95,2'si herhangi bir siyasi partiye ve %97,1'i bunların dı ında herhangi bir derne e/vakfa/kurulu a üye olmadı ı tespit edilmi tir.⁴³⁷

4.3. Toplumsal Yükümlülükler ve Ya am Memnuniyeti

4.3.1. Ya lıların Kendileri için Öngördükleri Toplumsal Yükümlülükler

Tablo 361: Cinsiyete Göre Ya lımın Görevleri

Cinsiyet	Erişim	Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamiratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
		Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Erkek	Toplam	258	54	312	201	111	312	283	29	312	272	40	312	260	52	312	170	142	312	180	132	312	142	170	312
	Problemler	34,9	7,3	42,2	27,2	16,8	42,2	38,2	3,9	42,2	36,8	5,4	42,2	35,1	7,0	42,2	23,0	19,2	42,2	24,3	17,8	42,2	19,2	22,9	42,2
Kadın	Toplam	298	130	428	299	129	428	379	49	428	354	74	428	339	89	428	175	253	428	254	174	428	288	140	428
	Problemler	40,3	17,6	57,8	40,4	17,4	57,8	51,2	6,6	57,8	47,8	10,0	57,8	45,8	12,0	57,8	23,6	34,2	57,8	34,3	23,5	57,8	38,9	18,9	57,8
Toplam	Toplam	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740
	Problemler	75,1	24,9	100	67,6	32,4	100	89,5	10,5	100	84,6	15,3	100	80,9	19,1	100	46,6	53,4	100	58,6	41,4	100	58,1	41,9	100

Tablo 362: Ya lı Grubuna Göre Ya lımın Görevleri

Ya	Erişim	Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamiratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
		Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m	Evlet	Hayı r	Topla m
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
65-69	Toplam	280	69	349	270	79	349	327	22	349	316	33	349	295	54	349	190	159	349	234	115	349	228	121	349
	Problemler	37,8	9,4	47,2	36,5	10,7	47,2	44,2	3,0	47,2	42,7	4,5	47,2	39,9	7,3	47,2	25,7	21,5	47,2	31,6	15,5	47,2	30,8	16,3	47,2
70-74	Toplam	119	48	167	100	67	167	148	19	167	132	35	167	134	33	167	74	93	167	95	72	167	93	74	167
	Problemler	16,1	6,4	22,6	13,5	9,0	22,6	20,0	2,5	22,6	17,8	4,7	22,6	18,1	4,5	22,6	10,0	12,6	22,6	12,8	9,7	22,6	12,6	10,0	22,6
75-79	Toplam	76	22	98	58	40	98	82	16	98	81	17	98	83	15	98	43	55	98	58	40	98	60	38	98
	Problemler	10,3	3,0	13,2	7,8	5,4	13,2	11,1	2,2	13,2	10,9	2,3	13,2	11,2	2,0	13,2	5,8	7,4	13,2	7,8	5,4	13,2	8,1	5,1	13,2
80-84	Toplam	58	25	83	53	30	83	71	12	83	66	17	83	59	24	83	23	60	83	33	50	83	32	51	83
	Problemler	7,8	3,4	11,2	7,2	4,1	11,2	9,6	1,6	11,2	8,9	2,3	11,2	8,0	3,2	11,2	3,1	8,1	11,2	4,5	6,7	11,2	4,3	6,9	11,2
85-89	Toplam	20	17	37	17	20	37	30	7	37	27	10	37	23	14	37	13	24	37	10	27	37	14	23	37
	Problemler	2,7	2,3	5,0	2,3	2,7	5,0	4,1	0,9	5,0	3,6	1,4	5,0	3,1	1,9	5,0	1,8	3,2	5,0	1,4	3,6	5,0	1,9	3,1	5,0
90-94	Toplam	3	1	4	1	3	4	3	1	4	3	1	4	3	1	4	3	4	4	3	4	3	4	2	4
	Problemler	0,4	0,1	0,5	0,1	0,4	0,5	0,4	0,1	0,5	0,4	0,1	0,5	0,4	0,1	0,5	0,1	0,4	0,5	0,4	0,1	0,5	0,3	0,3	0,5
95+	Toplam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Problemler	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,3	0,0	0,1	0,3	0,1	0,1	0,3
Toplam	Toplam	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740
	Problemler	75,1	24,9	100	67,6	32,5	100	89,5	10,5	100	84,6	15,4	100	80,9	19,1	100	46,6	53,4	100	58,6	41,4	100	58,1	41,9	100

⁴³⁷ Özgür Arun, (2008), Ya lı Bireyin Türkiye Serüveni: Kaliteli Ya lanma mkanı Üzerine Senaryolar, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 7, S. 2, s. 324.

Tablo 363: Medeni Haline Göre Ya lının Görevleri

			Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamaratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
			Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Medeni hal	Evlü	Sayı	333	101	434	299	135	434	406	28	434	394	40	434	367	67	434	225	209	434	261	173	434	254	180	434
		Toplam	45,0	13,7	58,6	40,4	18,2	58,6	54,9	3,8	58,6	53,2	5,4	58,6	49,6	9,0	58,6	30,4	28,2	58,6	35,3	23,4	58,6	34,3	24,3	58,6
		%	12	7	19	10	9	19	12	7	19	12	7	19	11	8	19	7	12	19	9	10	19	8	11	19
		Toplam	1,6	0,9	2,6%	1,4	1,2	2,6%	1,6	0,8	2,6%	1,6	0,9	2,6%	1,5	1,0	2,6%	0,9	1,6	2,6%	1,2	1,4	2,6%	1,1	1,5	2,6%
Medeni hal	Bekar	Sayı	202	75	277	184	93	277	234	1	277	211	66	277	212	65	277	108	169	277	155	122	277	160	117	277
		Toplam	27,3	10,2	37,4	24,9	12,6	37,4	31,6	5,8	37,4	28,5	8,9	37,4	28,6	8,8	37,4	14,6	22,8	37,4	20,9	16,5	37,4	21,6	15,8	37,4
		%	9	1	10	7	3	10	10	0	10	9	1	10	9	1	10	5	5	10	9	1	10	8	2	10
		Toplam	1,2	0,1	1,4%	0,9	0,4	1,4%	1,4	0,0	1,4%	1,2	0,1	1,4%	1,2	0,1	1,4%	0,7	0,7	1,4%	1,2	0,1	1,4%	1,1	0,3	1,4%
Medeni hal	Dul	Sayı	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740
		Toplam	75,1	24,9	100,0%	67,6	32,4	100,0%	89,5	10,5	100,0%	84,6	15,4	100,0%	80,9	19,1	100,0%	46,6	53,4	100,0%	58,6	41,4	100,0%	58,1	41,9	100,0%
		%	12	7	19	10	9	19	12	7	19	12	7	19	11	8	19	7	12	19	9	10	19	8	11	19
		Toplam	1,6	0,9	2,6%	1,4	1,2	2,6%	1,6	0,8	2,6%	1,6	0,9	2,6%	1,5	1,0	2,6%	0,9	1,6	2,6%	1,2	1,4	2,6%	1,1	1,5	2,6%
Medeni hal	Bo anım	Sayı	12	7	19	10	9	19	12	7	19	12	7	19	11	8	19	7	12	19	9	10	19	8	11	19
		Toplam	1,6	0,9	2,6%	1,4	1,2	2,6%	1,6	0,8	2,6%	1,6	0,9	2,6%	1,5	1,0	2,6%	0,9	1,6	2,6%	1,2	1,4	2,6%	1,1	1,5	2,6%
		%	9	1	10	7	3	10	10	0	10	9	1	10	9	1	10	5	5	10	9	1	10	8	2	10
		Toplam	1,2	0,1	1,4%	0,9	0,4	1,4%	1,4	0,0	1,4%	1,2	0,1	1,4%	1,2	0,1	1,4%	0,7	0,7	1,4%	1,2	0,1	1,4%	1,1	0,3	1,4%
Medeni hal	Toplam	Sayı	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740
		Toplam	75,1	24,9	100,0%	67,6	32,4	100,0%	89,5	10,5	100,0%	84,6	15,4	100,0%	80,9	19,1	100,0%	46,6	53,4	100,0%	58,6	41,4	100,0%	58,1	41,9	100,0%
		%	12	7	19	10	9	19	12	7	19	12	7	19	11	8	19	7	12	19	9	10	19	8	11	19
		Toplam	1,6	0,9	2,6%	1,4	1,2	2,6%	1,6	0,8	2,6%	1,6	0,9	2,6%	1,5	1,0	2,6%	0,9	1,6	2,6%	1,2	1,4	2,6%	1,1	1,5	2,6%

Ya lılar “Ya lının görevleri nelerdir?” sorusuna benzer yanıt vermi olmalarına ra men, bu yanıtların yo unluk derecesi de i mektedir. Soru cinsiyet de i keniyile kıyaslandı nda erkek ve kadınların topladı ı frekans düzeylerinde benzerlik vardır. Ancak kadınlar özellikle ev içinde yapılması gereken i lerde (torun bakma, ev i i gibi) erkeklerden yakla ık %10’luk artı la “evet” seçene inde yo unluk göstermektedir. Ya grubu ve medeni durum de i keniyile soru kıyaslandı nda, seçeneklerin topladı ı frekans düzeyi farklılık göstermekle birlikte, her ya grubundaki ve farklı medeni statüsünde bulunan bireyler, “Aile içi uyum ve huzuru sa lamak”, “Aile içi otorite ve disiplini sa lamak”, “Aile güvenli ini sa lamak”, “Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak” gibi otorite ve statü içeren görevleri yo unlukla i aret etmi tir (T. 364-366).

Tablo 364: kamet Yerine Göre Ya lının Görevleri

			Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamaratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
			Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
kamet yeri	Kadı	Sayı	397	124	521	354	167	521	472	49	521	448	73	521	431	90	521	263	258	521	311	210	521	311	210	521
		Toplam	53,6	16,7	70,4	47,8	22,6	70,4	63,8	6,6	70,4	60,5	9,9	70,4	58,2	11,1	70,4	35,5	34,9	70,4	42,0	28,4	70,4	42,0	28,4	70,4
		%	159	60	219	146	73	219	190	29	219	178	41	219	168	51	219	82	137	219	123	96	219	119	100	219
		Toplam	21,5	8,1	29,6	19,7	9,9	29,6	25,7	3,9	29,6	24,1	5,5	29,6	22,7	6,9	29,6	11,1	18,6	29,6	16,6	13,0	29,6	16,1	13,5	29,6
Medeni hal	Toplam	Sayı	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740
		Toplam	75,1	24,9	100,0%	67,6	32,4	100,0%	89,5	10,5	100,0%	84,6	15,4	100,0%	80,9	19,1	100,0%	46,6	53,4	100,0%	58,6	41,4	100,0%	58,1	41,9	100,0%
		%	12	7	19	10	9	19	12	7	19	12	7	19	11	8	19	7	12	19	9	10	19	8	11	19
		Toplam	1,6	0,9	2,6%	1,4	1,2	2,6%	1,6	0,8	2,6%	1,6	0,9	2,6%	1,5	1,0	2,6%	0,9	1,6	2,6%	1,2	1,4	2,6%	1,1	1,5	2,6%

Tablo 238: E itim Durumuna Göre Ya lının Görevleri

			Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamaratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
			Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam	Evet	Hayır	Toplam
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
E itim durumu	Okuryazar de il	Sayı	78	65	143	84	59	143	116	27	143	106	37	143	102	41	143	46	97	143	60	83	143	73	70	143
		Toplam	10,5	8,8	19,3	11,4	8,0	19,3	15,3	3,7	19,3	14,4	5,0	19,3	13,3	5,5	19,3	6,2	13,3	19,3	8,1	11,3	19,3	9,9	9,4	19,3
	Diplomasız okuryazar	Sayı	40	21	61	32	29	61	52	9	61	51	10	61	44	17	61	19	42	61	25	36	61	25	36	61
		Toplam	5,4	2,9	8,2	4,3	3,9	8,2	7,0	1,2	8,2	6,9	1,4	8,2	5,9	2,3	8,2	2,6	5,7	8,2	3,4	4,9	8,2	3,4	4,9	8,2
	İkukul	Sayı	218	57	275	190	75	275	251	24	275	236	39	275	226	49	275	131	144	275	162	113	275	167	108	275
		Toplam	29,7	7,7	37,2	25,7	11,3	37,2	33,3	3,2	37,2	31,3	5,2	37,2	30,6	6,6	37,2	17,7	19,4	37,2	21,1	15,3	37,2	22,1	14,7	37,2
	Ortaokul	Sayı	38	10	48	35	13	48	42	6	48	42	6	48	40	8	48	22	26	48	30	18	48	30	18	48
		Toplam	5,1	1,4	6,5	4,7	1,8	6,5	5,7	0,8	6,5	5,7	0,8	6,5	5,4	1,1	6,5	3,0	3,5	6,5	4,1	2,5	6,5	4,1	2,4	6,5
	Lise	Sayı	118	20	138	103	35	138	131	7	138	124	14	138	119	19	138	70	68	138	97	41	138	83	55	138
		Toplam	15,2	2,7	18,6	13,3	4,7	18,6	17,1	1,0	18,6	16,1	1,9	18,6	16,2	2,6	18,6	9,5	9,1	18,6	13,3	5,5	18,6	11,7	7,4	18,6
	Yüksek okul, üniversite	Sayı	64	11	75	56	19	75	70	5	75	67	8	75	68	7	75	57	18	75	60	15	75	52	23	75
		Toplam	8,6	1,5	10,1	7,6	2,5	10,1	9,5	0,7	10,1	9,1	1,0	10,1	9,2	0,9	10,1	7,7	2,5	10,1	8,1	2,1	10,1	7,0	3,1	10,1
Toplam	Sayı	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740	
	Toplam	75,1	24,9	100,0%	67,6	32,4	100,0%	89,5	10,5	100,0%	84,6	15,4	100,0%	80,9	19,1	100,0%	46,6	53,4	100,0%	58,6	41,4	100,0%	58,1	41,9	100,0%	

Ya lı bireylerin ya lının görevleri hakkındaki soruya verdi i yanıtı etkileyen faktörlerden biri ikamet yeridir. Yerle im bölgelerine göre de erlendirildi inde, Isparta ilinin köyünde ya ayanların her soruya verdi i “evet” yanıtı yakla ık %20 oranındadır. l merkezinde ya ayanların “evet” yanıtı yakla ık %60 oranında bulunmaktadır. l merkezinde ya ayan ya lı kadın ve erkekler, aile içinde yapılması gereken her görevden kendisini sorumlu tutmaktadır. E itim durumuna göre kıyaslandı nda ise, her soruya öncelikle ilkokul mezunları (yakla ık %30), ikinci sırada lise mezunları (yakla ık %15) evet yanıtında yo unluk göstermektedir (T. 367, 368).

Tablo 239: Mesleki Özelliklere Göre Ya lının Görevleri

Meslek grubu	Esnaf/zanaatkar	Sayı	Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamaratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
			Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Meslek grubu	Esnaf/zanaatkar	Sayı	81	7	88	70	18	88	83	5	88	79	9	88	73	15	88	48	40	88	62	26	88	46	42	88
		Topl am	13,8%	1,2%	15,0%	11,9%	3,1%	15,0%	14,2%	0,9%	15,0%	13,5%	1,5%	15,0%	12,5%	2,5%	15,0%	8,2%	6,9%	15,0%	10,6%	4,5%	15,0%	7,8%	7,2%	15,0%
	İ ç i	Sayı	97	31	128	79	49	128	116	12	128	106	22	128	102	26	128	58	70	128	67	61	128	64	64	128
		Topl am	16,6%	5,2%	21,8%	13,5%	8,4%	21,8%	19,8%	2,0%	21,8%	18,1%	3,7%	21,8%	17,4%	4,4%	21,8%	9,9%	12,0%	21,8%	11,4%	10,4%	21,8%	11,4%	10,9%	21,8%
	Memur	Sayı	36	20	56	30	26	56	46	10	56	44	12	56	40	16	56	23	33	56	30	26	56	37	19	56
		Topl am	6,1%	3,4%	9,6%	5,1%	4,4%	9,6%	7,8%	1,7%	9,6%	7,5%	2,0%	9,6%	6,8%	2,7%	9,6%	3,9%	5,6%	9,6%	5,1%	4,4%	9,6%	6,3%	3,2%	9,6%
	Tüccar	Sayı	24	4	28	17	11	28	27	1	28	28	0	28	25	3	28	17	11	28	17	11	28	14	14	28
		Topl am	4,1%	0,7%	4,8%	2,9%	1,9%	4,8%	4,6%	0,2%	4,8%	4,8%	0,0%	4,8%	4,3%	0,5%	4,8%	2,9%	1,7%	4,8%	2,9%	1,9%	4,8%	2,4%	2,4%	4,8%
	Çiftçi	Sayı	67	22	89	58	31	89	81	8	89	79	10	89	72	17	89	44	45	89	54	35	89	49	40	89
		Topl am	11,4%	3,7%	15,2%	9,9%	5,3%	15,2%	13,8%	1,4%	15,2%	13,5%	1,7%	15,2%	12,3%	2,9%	15,2%	7,5%	7,5%	15,2%	9,2%	5,9%	15,2%	8,4%	6,8%	15,2%
	Di er	Sayı	21	12	33	23	10	33	30	3	33	27	6	33	26	7	33	12	21	33	22	11	33	21	12	33
		Topl am	3,6%	2,0%	5,6%	3,9%	1,7%	5,6%	5,1%	0,5%	5,6%	4,6%	1,0%	5,6%	4,4%	1,2%	5,6%	2,0%	3,6%	5,6%	3,8%	1,9%	5,6%	3,6%	2,0%	5,6%
Ev kadını	Sayı	108	56	164	113	51	164	144	20	164	136	28	164	132	32	164	67	97	164	88	76	164	100	64	164	
	Topl am	18,4%	9,5%	28,0%	19,3%	8,7%	28,0%	24,6%	3,4%	28,0%	23,2%	4,7%	28,0%	22,5%	5,5%	28,0%	11,4%	16,6%	28,0%	15,0%	13,0%	28,0%	17,1%	10,9%	28,0%	
Toplam	Sayı	434	152	586	390	196	586	527	59	586	499	87	586	470	116	586	269	317	586	340	246	586	331	255	586	
	Topl am	74,1%	25,9%	100,0%	66,6%	33,4%	100,0%	89,9%	10,1%	100,0%	85,2%	14,9%	100,0%	80,2%	19,8%	100,0%	45,9%	54,1%	100,0%	58,0%	42,0%	100,0%	56,5%	43,6%	100,0%	

Tablo 367: u An Çalı ma Durumuna Göre Ya lının Görevleri

u anda çalı ma durumu	Evet	Sayı	Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamaratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
			Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
u anda çalı ma durumu	Evet	Sayı	97	10	107	84	23	107	102	5	107	100	7	107	94	13	107	63	44	107	82	35	107	66	41	107
		Topl am	13,1%	1,4%	14,5%	11,4%	3,1%	14,5%	13,8%	0,7%	14,5%	13,5%	0,9%	14,5%	12,7%	1,8%	14,5%	8,5%	5,9%	14,5%	11,1%	3,4%	14,5%	8,9%	5,6%	14,5%
u anda çalı ma durumu	Hayı r	Sayı	459	174	633	416	217	633	560	73	633	526	107	633	505	128	633	282	351	633	352	281	633	364	269	633
		Topl am	62,9%	23,5%	86,5%	56,2%	29,3%	85,5%	75,7%	9,9%	85,5%	71,1%	14,5%	85,5%	68,2%	17,3%	85,5%	38,1%	47,4%	85,5%	47,6%	38,0%	85,5%	49,2%	36,4%	85,5%
Toplam	Evet	Sayı	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740
		Topl am	75,1%	24,9%	100,0%	67,6%	32,4%	100,0%	89,5%	10,5%	100,0%	84,6%	15,4%	100,0%	80,9%	19,1%	100,0%	46,6%	53,4%	100,0%	58,6%	41,4%	100,0%	58,1%	41,9%	100,0%

Tablo 368: Emeklilik Durumuna Göre Ya lının Görevleri

Emeklilik durumu	Evet	Sayı	Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamaratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
			Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m	Ev	Hayı r	Topla m
			%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Emeklilik durumu	Evet	Sayı	309	74	383	254	129	383	348	35	383	327	56	383	321	62	383	186	197	383	242	141	383	218	165	383
		Topl am	41,0%	10,0%	51,8%	34,3%	17,4%	51,8%	47,0%	4,8%	51,8%	44,2%	7,6%	51,8%	43,4%	8,4%	51,8%	25,1%	26,6%	51,8%	32,7%	19,1%	51,8%	29,5%	22,3%	51,8%
Emeklilik durumu	Hayı r	Sayı	247	110	357	246	111	357	314	43	357	299	58	357	278	79	357	159	198	357	192	165	357	212	145	357
		Topl am	33,3%	14,9%	48,2%	33,2%	15,0%	48,2%	42,4%	5,8%	48,2%	40,4%	7,8%	48,2%	37,6%	10,6%	48,2%	21,5%	26,7%	48,2%	25,9%	22,3%	48,2%	28,6%	19,6%	48,2%
Toplam	Evet	Sayı	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740
		Topl am	75,1%	24,9%	100,0%	67,6%	32,5%	100,0%	89,5%	10,5%	100,0%	84,6%	15,4%	100,0%	80,9%	19,1%	100,0%	46,6%	53,4%	100,0%	58,6%	41,4%	100,0%	58,1%	41,9%	100,0%

Meslek grubuna göre ya lının görevleri konusunda her seçene i yüksek düzeyde i aret eden grup ev hanımıdır. kinci yo unluktaki grup i çilerdir (T. 369). uan çalı ma durumu de i kenine göre de erlendirildi inde, ya lılar çalı ma hayatından dolayı evde

yapması gereken i lere yeteri kadar zaman ayıramadıkları için ya lının görevleri konusunda verdikleri yanıtların frekansları dü üktür. u an çalı mayan ya lılarda ise durum farklıdır. Bu grupta bulunan ya lılar arasında “aile içi uyum ve huzuru sa lamak” ve “aile içi otorite ve disiplini sa lamak” seçenekleri en yo un frekans toplayanıdır (T. 370). Emeklilik durumuna göre kıyaslandı nda, yo unlukları farklı olmak üzere hemen her seçene e i aret etmektedir (T. 371).

Tablo 369: Gelirin Durumuna Göre Ya lının Görevleri

			Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamiratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
			Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam
			Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%	
Gelirin yeterlilik düzeyi	Yet erli	Sayı	299	80	379	259	120	379	336	43	379	318	61	379	308	71	379	177	202	379	227	152	379	223	156	379
		Topl am	40,	10,	51,2	35,	16,	51,2	45,	5,8	51,2	43,	8,2	51,2	41,	9,6	51,2	23,	27,	51,2	30,	20,	51,2	30,	21,	51,2
		%	4%	8%	%	0%	2%	%	4%	%	%	0%	%	%	6%	%	%	9%	3%	%	7%	6%	%	1%	1%	%
Yet ersiz	Sayı	173	78	251	164	87	251	224	27	251	207	44	251	195	56	251	101	150	251	134	117	251	136	115	251	
	Topl am	23,	10,	33,9	22,	11,	33,9	30,	3,6	33,9	28,	5,9	33,9	26,	7,6	33,9	13,	20,	33,9	18,	15,	33,9	18,	15,	33,9	
	%	4%	5%	%	2%	8%	%	3%	%	%	0%	%	%	4%	%	%	6%	2%	%	1%	8%	%	4%	6%	%	
Idare eder	Sayı	84	26	110	77	33	110	102	8	110	101	9	110	96	14	110	67	43	110	73	37	110	71	39	110	
	Topl am	11,	3,5	14,9	10,	4,5	14,9	13,	1,1	14,9	13,	1,2	14,9	13,	1,9	14,9	9,1	5,8	14,9	9,9	5,0	14,9	9,6	5,2	14,9	
	%	4%	%	4%	%	4%	%	8%	%	6%	%	6%	%	0%	%	13,	1,9	14,9	9,1	5,8	14,9	9,9	5,0	14,9		
Toplam	Sayı	556	184	740	500	240	740	662	78	740	626	114	740	599	141	740	345	395	740	434	306	740	430	310	740	
	Topl am	75,	24,	100,	67,	32,	100,	89,	10,	100,	84,	15,	100,	80,	19,	100,	46,	53,	100,	58,	41,	100,	58,	41,	100,	
	%	1%	9%	0%	6%	5%	0%	5%	5%	0%	6%	4%	0%	9%	1%	0%	6%	4%	0%	6%	4%	0%	1%	9%	0%	

Tablo 370: Sosyal Tabakaya Göre Ya lının Görevleri

			Evin geçimini sa lamak ve katkı yapmak			Torunlara bakmak onları e itmek			Aile içi uyum ve huzuru sa lamak			Aile içi otorite ve disiplini sa lamak			Aile güvenli ini sa lamak			Ev içi tamiratları yapmak			Alı veri yapmak			Evin i lerini yapmak		
			Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam	Ev	Hayır	Toplam
			Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%		Sayı	%	
Mensup oldu u sosyal tabaka	Üst tabaka	Sayı	57	15	72	50	22	72	64	8	72	59	13	72	58	14	72	32	40	72	48	24	72	40	32	72
		Topl am	7,7	2,0	9,7	6,8	2,9	9,7	8,6	1,0	9,7	8,0	1,7	9,7	7,8	1,9	9,7	4,3	5,4	9,7	6,5	3,2	9,7	5,4	4,3	9,7
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Orta tabaka	Sayı	124	26	150	110	40	150	133	17	150	125	25	150	126	24	150	80	70	150	98	52	150	98	52	150	
	Topl am	16,	3,5	20,3	14,	5,4	20,3	18,	2,3	20,3	16,	3,4	20,3	17,	3,2	20,3	10,	9,5	20,3	13,	7,0	20,3	13,	7,1	20,3	
	%	8%	%	14,	9%	0%	18,	0%	16,	9%	17,	0%	10,	8%	10,	8%	9,5	20,3	13,	2%	7,0	20,3	13,	2%	7,1	
Mensup oldu u sosyal tabaka	Orta tabaka	Sayı	297	83	380	257	123	380	341	39	380	319	61	380	313	67	380	176	204	380	233	147	380	237	143	380
		Topl am	40,	11,	51,4	34,	16,	51,4	46,	5,3	51,4	43,	8,2	51,4	42,	9,1	51,4	23,	27,	51,4	31,	19,	51,4	32,	19,	51,4
		%	1%	2%	%	7%	%	1%	7%	1%	1%	8%	1%	8%	1%	8%	23,	27,	51,4	31,	8%	19,	51,4	32,	19,	51,4
Mensup oldu u sosyal tabaka	İç tabaka	Sayı	70	44	114	68	46	114	101	13	114	101	13	114	86	28	114	49	65	114	48	66	114	47	67	114
		Topl am	9,5	5,9	15,4	9,2	6,2	15,4	13,	1,8	15,4	13,	1,7	15,4	11,	3,8	15,4	6,6	8,7	15,4	6,5	8,9	15,4	6,4	9,0	15,4
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	6,6	8,7	15,4	6,5	8,9	15,4	6,4	9,0	15,4
Mensup oldu u sosyal tabaka	Bilmiyor	Sayı	8	16	24	15	9	24	23	1	24	22	2	24	16	8	24	8	16	24	7	17	24	8	16	24
		Topl am	1,1	2,2	3,2	2,0	1,2	3,2	3,1	0,1	3,2	3,0	0,3	3,2	2,2	1,1	3,2	1,1	2,2	3,2	0,9	2,3	3,2	1,1	2,2	3,2
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	1,1	2,2	3,2	0,9	2,3	3,2	1,1	2,2	3,2
Toplam	Sayı	75	24	100	67	32	100	89	10	100	84	15	100	80	19	100	46	53	100	58	41	100	58	41	100	
	Topl am	1%	9%	0%	6%	4%	0%	5%	5%	0%	6%	4%	0%	9%	1%	0%	6%	4%	0%	6%	4%	0%	1%	9%	0%	
	%	1%	9%	0%	6%	4%	0%	5%	5%	0%	6%	4%	0%	9%	1%	0%	6%	4%	0%	6%	4%	0%	1%	9%	0%	

Ya lıların görevleri hakkındaki dü ünceleri gelirin yeterlilik düzeyine ve mensup oldu u sosyal tabaka durumuna göre farklılık göstermektedir. Gelir düzeyi yeterli olan ya lılar hemen her seçene e verdikleri yanıtların frekansları yüksektir. Ancak gelirini “yetersiz” ve idare eder” diye tanımlayan ya lılar arasında frekans de erinde azalmalar görülmektedir (T. 372). Ya lıların mensup oldu u sosyal tabaka de i kenine göre soru de erlendirildi inde, en yüksek frekans orta tabakaya mensup oldu unu dü ünen ya lılar arasında görülmektedir (T. 373).

Ya lılar ya adıkları fizyolojik, psikolojik ve sosyal problemlerinden dolayı daha önce yapabildikleri bu tarz görevleri yerine getirememeye ba lamaktadır. Bu durum ya lı bireylerin aile ve toplum içinde otoritesini ve statüsel önemini azaltmaktadır.

Ailesiyle birlikte ya ayan ya lı bireylere ve onlara bakım veren aile üyelerine yönelik yapılan bir çalı mada; aile içi ve dı ı i lerde hiçbir faydası olmadı ı için bu i lerin çocukları tarafından yerine getirildi i ve ya lının yaptı ı i lerin çocukları tarafından önemsenmedi i tespit edilmi tir.⁴³⁸

Tablo 371: Cinsiyete Göre Aile ç i Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	264	48	312	X ² =494 P=,482
		Satır	84,6%	15,4%	100,0%	
		Sütun	41,6%	45,3%	42,2%	
	Kadın	Sayı	370	58	428	
		Satır	86,4%	13,6%	100,0%	
		Sütun	58,4%	54,7%	57,8%	
Toplam	Sayı	634	106	740		
	Satır	85,7%	14,3%	100%		
	Sütun	100%	100%	100%		

Tablo 372: Medeni Haline Göre Aile ç i Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Medeni hal	Evli	Sayı	395	39	434	X ² = 29,01 P=,000
		Satır	91,0%	9,0%	100,0%	
		Sütun	62,3%	36,8%	58,6%	
	Bekâr	Sayı	18	1	19	
		Satır	94,7%	5,3%	100,0%	
		Sütun	2,8%	,9%	2,6%	
	Dul	Sayı	213	64	277	
		Satır	76,9%	23,1%	100,0%	
		Sütun	33,6%	60,4%	37,4%	
	Bo anmı	Sayı	8	2	10	
		Satır	80,0%	20,0%	100,0%	
		Sütun	1,3%	1,9%	1,4%	
Toplam	Sayı	634	106	740		
	Satır	85,7%	14,3%	100%		
	Sütun	100%	100%	100%		

⁴³⁸ Baran Görgün (2005), *a.g.e.*, s.276.

Tablo 373: Ya Gruplarına Göre Aile İçi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	325	24	349	X ² =45,39 P=,000
		Satır	93,1%	6,9%	100,0%	
		Sütun	51,3%	22,6%	47,2%	
	70-74	Sayı	141	26	167	
		Satır	84,4%	15,6%	100,0%	
		Sütun	22,2%	24,5%	22,6%	
	75-79	Sayı	76	22	98	
		Satır	77,6%	22,4%	100,0%	
		Sütun	12,0%	20,8%	13,2%	
	80-84	Sayı	57	26	83	
		Satır	68,7%	31,3%	100,0%	
		Sütun	9,0%	24,5%	11,2%	
	85-89	Sayı	31	6	37	
		Satır	83,8%	16,2%	100,0%	
		Sütun	4,9%	5,7%	5,0%	
	90-94	Sayı	2	2	4	
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	1,9%	,5%	
	94+	Sayı	2	0	2	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,3%	,0%	,3%	
Toplam	Sayı	634	106	740		
	Satır	85,7%	14,3%	100%		
	Sütun	100%	100%	100%		

Tablo 374: Kamet Yerine Göre Aile İçi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	465	56	521	X ² = 18,34 P=,000
		Satır	89,3%	10,7%	100,0%	
		Sütun	73,3%	52,8%	70,4%	
	Köy	Sayı	169	50	219	
		Satır	77,2%	22,8%	100,0%	
		Sütun	26,7%	47,2%	29,6%	
Toplam	Sayı	634	106	740		
	Satır	85,7%	14,3%	100%		
	Sütun	100%	100%	100%		

Tablo 375: E İtım Düzeyine Göre Aile İçi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun de ilim	Toplam	Anlamlılık
E İtım düzeyi	Okuryazar de il	Sayı	111	32	143	X ² = 22,74 P=,000
		Satır	77,6%	22,4%	100,0%	
		Sütun	17,5%	30,2%	19,3%	
	Diplomasız okuryazar	Sayı	47	14	61	
		Satır	77,0%	23,0%	100,0%	
		Sütun	7,4%	13,2%	8,2%	
	İlkokul	Sayı	243	32	275	
		Satır	88,4%	11,6%	100,0%	
		Sütun	38,3%	30,2%	37,2%	
	Ortaokul	Sayı	37	11	48	
		Satır	77,1%	22,9%	100,0%	
		Sütun	5,8%	10,4%	6,5%	
	Lise	Sayı	127	11	138	
		Satır	92,0%	8,0%	100,0%	
		Sütun	20%	10,4%	18,6%	
	Yüksekokul/Üniversite	Sayı	69	6	75	
		Satır	92%	8%	100%	
		Sütun	0,9%	5,7%	0,9%	
Toplam	Sayı	634	106	740		
	Satır	85,7%	14,3%	100%		
	Sütun	100%	100%	100%		

Ya lıların statüsünü tanımlamak için kullanılan bir ba ka de i ken de, ya lıların aile içi görevleri yapmaktan duydukları memnuniyet düzeyidir. Ya lılara cinsiyet, ya , ikamet yeri, medeni hal ve e itim düzeyine göre verilen yanıtlar incelendi inde %85,7'sinin memnun oldu u, %14,3'nün ise memnun olmadı ı görülmektedir. Ki kare testine göre, cinsiyet de i keninin anlam düzeyi dü ük ve di er de i kenlerin anlam düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir (T. 374-378).

Tablo 376: Mesleki Özelliklere Göre Aile İçi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun De ilim	Toplam	Anlamlılık
.Meslek grubu	Esnaf/zanaatkâr	Sayı	81	7	88	$X^2 = ,309$
		Toplam	13,8%	1,2%	15,0%	$P= ,579$
	İçi	Sayı	107	21	128	$X^2 = ,407$
		Toplam	18,3%	3,6%	21,8%	$P= ,523$
	Memur	Sayı	47	9	56	$X^2 = ,739$
		Toplam	8,0%	1,5%	9,6%	$P= ,390$
	Tüccar	Sayı	26	2	28	$X^2 = ,080$
		Toplam	4,4%	0,3%	4,8%	$P= ,778$
	Çiftçi	Sayı	72	17	89	$X^2 = 2,574$
		Toplam	12,3%	2,9%	15,2%	$P= ,109$
	Di er	Sayı	29	4	33	
		Toplam	4,9%	0,7%	5,6%	
	Ev kadını	Sayı	140	24	164	$X^2 = 2,027$
		Toplam	23,9%	4,1%	28,0%	$P= ,155$
Toplam		Sayı	502	84	586	
		Toplam	85,7%	14,3%	100,0%	

Tablo 377: u An Çalışma Durumuna Göre Aile İçi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun De ilim	Toplam	Anlamlılık
u an çalışma durumu	Evet	Sayı	100	7	107	$X^2 = ,065$
		Toplam	13,5%	0,9%	14,5%	$P= ,798$
	Hayır	Sayı	534	99	633	$X^2 = 1,539$
		Toplam	72,2%	13,4%	85,5%	$P= ,215$
Toplam		Sayı	634	106	740	

Tablo 378: Emekli Olma Durumuna Göre Aile İçi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun De ilim	Toplam	Anlamlılık
Emeklilik durumu	Evet	Sayı	320	63	383	$X^2 = ,363$
		Toplam	43,2%	8,5%	51,8%	$P= ,547$
	Hayır	Sayı	314	43	357	$X^2 = ,364$
		Toplam	42,4%	5,8%	48,2%	$P= ,546$
Toplam		Sayı	634	106	740	
		Toplam	85,7%	14,3%	100,0%	

Tablo 379: Gelir Durumuna Göre Aile İçi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun De ilim	Toplam	Anlamlılık
Gelir Durumu	Yeterli	Sayı	327	52	379	$X^2 = ,233$
		Toplam	44,2%	7,0%	51,2%	$P = ,629$
	Yetersiz	Sayı	202	49	251	$X^2 = ,369$
		Toplam	27,3%	6,6%	33,9%	$P = ,543$
	dare eder	Sayı	105	5	110	$X^2 = ,047$
		Toplam	14,2%	0,7%	14,9%	$P = ,828$
Toplam		Sayı	634	106	740	
		Toplam	85,7%	14,3%	100,0%	

Tablo 240: Sosyal Tabaka Durumuna Göre Aile İçi Görevleri Yapmaktan Memnun Olma Düzeyi

			Memnunum	Memnun De ilim	Toplam	Anlamlılık	
Sosyal tabaka durumu	Üst tabaka	Sayı	62	10	72	$X^2 = 1,858$	
		Toplam	8,4%	1,4%	9,7%	$P = ,173$	
	Orta tabakanın üstü	Sayı	140	10	150	$X^2 = ,281$	
		Toplam	18,9%	1,4%	20,3%	$P = ,596$	
	Orta tabaka	Sayı	314	66	380	$X^2 = ,516$	
		Toplam	42,4%	8,9%	51,4%	$P = ,472$	
	İç	Sayı	98	16	114	$X^2 = 1,369$	
		Toplam	13,2%	2,2%	15,4%	$P = ,242$	
	Bilmiyor	Sayı	20	4	24	$X^2 = ,137$	
		Toplam	2,7%	0,5%	3,2%	$P = ,711$	
	Toplam		Sayı	634	106	740	
			Toplam	85,7%	14,3%	100,0%	

Ya lıların, aile içi görevleri yapmaktan duyulan memnuniyet düzeyini di er de i kenler açısından kıyaslandı nda, topladıkları frekans de erleri farklı olmasına ra men “memnunum” seçene ine verilen yanıt yüksektir (T. 379-383).

Ya lı bireyler, aile içinde torun bakmak, alı veri yapmak, ev i i yapmak vb. i lerde katkısı oldu u zaman kendilerini mutlu ve ba ımsız hissetmektedir. Bu nedenle ya lıların soruya ili kin verdikleri cevaplarda memnuniyet düzeylerinin yüksek oldu u gözlenmi tir.

4.3.2. Ailenin Atfetti i Toplumsal Yükümlülükler

Ya lıların aile içindeki statü ve rolünü de erlendirmede önemli bir fonksiyonu oldu u dü ünülen “ailelerin ya lılardan yapmasını istedi i i ler nelerdir?” sorusu, aynı zamanda hayat standartlarını, ya am tarzlarını, sınıf, kültür ve hatta zihni tutumları ile ilgili bilgiler de vermektedir.

Tablo 381: Cinsiyete Göre Ailelerin Ya hılarından Yapmasını stedi i ler

			Fiziksel ihtiyaçlarını kendim karşılamamı istiyorlar	Ev i lerine yardımcı olmaması istiyorlar	Aile bütçesine katkı yapmamı istiyorlar	Onların sosyal hayatına müdahale etmemi istemiyorlar	Di er	Toplam	Anlamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	93	90	51	50	4	288	$X^2=4,08$ $P=,395$
		Satır	32,3%	31,3%	17,7%	17,4%	1,4%	100,0%	
		Sütun	41,7%	41,5%	50,5%	37,9%	36,4%	42,1%	
	Kadın	Sayı	130	127	50	82	7	396	
		Satır	32,8%	32,1%	12,6%	20,7%	1,8%	100,0%	
		Sütun	58,3%	58,5%	49,5%	62,1%	63,6%	57,9%	
Toplam	Sayı	223	217	101	132	11	684		
	Satır	32,6%	31,7%	14,8%	19,3%	1,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 241: Ya Gruplarına Göre Ailelerin Ya hılarından Yapmasını stedi i ler

			Fiziksel ihtiyaçlarını kendim karşılamamı istiyorlar	Ev i lerine yardımcı olmaması istiyorlar	Aile bütçesine katkı yapmamı istiyorlar	Onların sosyal hayatına müdahale etmemi istemiyorlar	Di er	Toplam	Anlamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	81	113	46	66	9	315	$X^2=42,24$ $P=,012$
		Satır	25,7%	35,9%	14,6%	21,0%	2,9%	100,0%	
		Sütun	36,3%	52,1%	45,5%	50,0%	81,8%	46,1%	
	70-74	Sayı	60	49	17	33	0	159	
		Satır	37,7%	30,8%	10,7%	20,8%	,0%	100,0%	
		Sütun	26,9%	22,6%	16,8%	25,0%	,0%	23,2%	
	75-79	Sayı	36	23	17	16	0	92	
		Satır	39,1%	25,0%	18,5%	17,4%	,0%	100,0%	
		Sütun	16,1%	10,6%	16,8%	12,1%	,0%	13,5%	
	80-84	Sayı	28	23	14	14	0	79	
		Satır	35,4%	29,1%	17,7%	17,7%	,0%	100,0%	
		Sütun	12,6%	10,6%	13,9%	10,6%	,0%	11,5%	
	85-89	Sayı	17	5	7	3	2	34	
		Satır	50,0%	14,7%	20,6%	8,8%	5,9%	100,0%	
		Sütun	7,6%	2,3%	6,9%	2,3%	18,2%	5,0%	
	90-94	Sayı	1	2	0	0	0	3	
		Satır	33,3%	66,7%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,4%	,9%	,0%	,0%	,0%	,4%	
	94+	Sayı	0	2	0	0	0	2	
		Satır	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,9%	,0%	,0%	,0%	,3%	
	Toplam	Sayı	223	217	101	132	11	684	
		Satır	32,6%	31,7%	14,8%	19,3%	1,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 242: kamet Yerine Göre Ailelerin Ya lı lardan Yapmasını stedi i ler

			Fiziksel ihtiyaçlarını kendim kar ılamamı istiyorlar	Ev i lerine yardımcı olmaması istiyorlar	Aile bütçesine katkı yapmamı istiyorlar	Onların sosyal hayatına müdahale etmemi istemiyorlar	Di er	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	147	153	70	100	9	479	$X^2=4,65$ $P=,327$
		Satır	30,7%	31,9%	14,6%	20,9%	1,9%	100,0%	
		Sütun	65,9%	70,5%	69,3%	75,8%	81,8%	70,0%	
	Köy	Sayı	76	64	31	32	2	205	
		Satır	37,1%	31,2%	15,1%	15,6%	1,0%	100,0%	
		Sütun	34,1%	29,5%	30,7%	24,2%	18,2%	30,0%	
Toplam	Sayı	223	217	101	132	11	684		
	Satır	32,6%	31,7%	14,8%	19,3%	1,6%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların cinsiyetlerine göre, en çok hangi konuda zorlandıklarını tespit edilmeye çalışıldı ında; erkek ve kadınlar birinci sırada “fiziksel ihtiyaçlarının kendilerinin kar ılamasını” istemeleri, ikinci sırada “ev i lerine yardımcı olmaları” seçene inde yo unluk göstermektedir (T. 384). Ya lıların verdi i yanıtlar ya gruplarını göz önünde bulundurularak kar ıla tırıldı ında, 65-69 ya aralı ında bulunanlar “ev i lerine yardımcı olmaları” cevabında, ileri ya gruplarında bulunanlar “fiziksel ihtiyaçlarının kendilerinin kar ılamasını istemeleri” cevabında yo unluk göstermektedir (T. 385).

Bu durumun nedeni, ileri ya gruplarında bireylerin kronik hastalık ve engellilik düzeyinin artması, bakıma muhtaçlık nedeniyle ailelerin ya lının fiziksel bakımıyla u ra maktan zorlanmasıdır. Ya lı birey çocukları ile birlikte aynı konutta ikamet ediyorsa, temizlik yapma, alı veri yapma, torun bakma vb. görevleri yerine getirmesi beklenmektedir. İde ikamet edenler köyde ikamet edenlere göre %5’lik daha fazla oranla “çocuklar, sosyal hayatlarına müdahale etmemi istemiyorlar” yanıtını vermişlerdir (T. 386). Ya lı birey ile birlikte ya ayan aile üyeleri, sosyal ve ekonomik ya amını ona göre düzenlemek zorunda kalmaktadır. Bu durum ya lı birey ve di er aile üyeleri arasında sosyal sorunlara neden olmaktadır.

Soru tablo vermeye gerek duyulmadan e itim düzeyine ve medeni haline göre de erlendirildi inde, oranı az olmakla birlikte ya lıların aile bütçesine katkı yapmasını isteme düzeyi birbirine oldukça yakındır. De i kenlerden ya grubunun ki kare testine göre anlam düzeyi yüksektir.

Tablo 384: Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anamlılık
Cinsiyet	Erkek	Sayı	249	57	306	X ² = 2,93 P=,087
		Satır	81,4%	18,6%	100,0%	
		Sütun	41,0%	49,6%	42,3%	
	Kadın	Sayı	359	58	417	
		Satır	86,1%	13,9%	100,0%	
		Sütun	59,0%	50,4%	57,7%	
Toplam	Sayı	608	115	723		
	Satır	84,1%	15,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 243: Ya Gruplarına Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anamlılık
Ya grupları	65-69	Sayı	303	40	343	X ² = 13,31 P=,038
		Satır	88,3%	11,7%	100,0%	
		Sütun	49,8%	34,8%	47,4%	
	70-74	Sayı	135	27	162	
		Satır	83,3%	16,7%	100,0%	
		Sütun	22,2%	23,5%	22,4%	
	75-79	Sayı	74	20	94	
		Satır	78,7%	21,3%	100,0%	
		Sütun	12,2%	17,4%	13,0%	
	80-84	Sayı	63	19	82	
		Satır	76,8%	23,2%	100,0%	
		Sütun	10,4%	16,5%	11,3%	
	85-89	Sayı	27	9	36	
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	4,4%	7,8%	5,0%	
	90-94	Sayı	4	0	4	
		Satır	100,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,7%	,0%	,6%	
94+	Sayı	2	0	2		
	Satır	100,0%	,0%	100,0%		
	Sütun	,3%	,0%	,3%		
Toplam	Sayı	608	115	723		
	Satır	84,1%	15,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 2446: E İtim Düzeyine Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

			Evete	Hayır	Toplam	Anamlılık
E İtim Düzeyi	Diplomasız okuryazar	Sayı	42	14	56	X ² = 30,158 P= ,001
		Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
		Sütun	6,9%	12,2%	7,7%	
	İlkokul	Sayı	232	40	272	
		Satır	85,3%	14,7%	100,0%	
		Sütun	38,2%	34,8%	37,6%	
	Ortaokul	Sayı	43	4	47	
		Satır	91,5%	8,5%	100,0%	
		Sütun	7,1%	3,5%	6,5%	
	Lise	Sayı	122	13	135	
		Satır	90,4%	9,6%	100,0%	
		Sütun	20,1%	11,3%	18,7%	
	Yüksekokul üniversite	Sayı	64	9	73	
		Satır	87,7%	12,3%	100,0%	
		Sütun	10,5%	7,8%	10,1%	
Toplam	Sayı	608	115	723		
	Satır	84,1%	15,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 387: kamet Yerine Göre Aile Fertleri le Yapılan Etkinlik Düzeyi

			Evet	Hayır	Toplam	Anlamlılık
kamet yeri	İ	Sayı	427	78	505	$X^2= ,265$ $P= ,606$
		Satır	84,6%	15,4%	100,0%	
		Sütun	70,2%	67,8%	69,8%	
	Köy	Sayı	181	37	218	
		Satır	83,0%	17,0%	100,0%	
		Sütun	29,8%	32,2%	30,2%	
Toplam	Sayı	608	115	723		
	Satır	84,1%	15,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lının aile içindeki statüsünü de erlendirmede di er bir ölçü de aile üyeleriyle birlikte yaptıkları etkinliklerdir. Konu cinsiyet açısından de erlendirildi inde, erkek ve kadınların yakla ık %80'ini ailesiyle beraber etkinliklere katılmaktadır (T. 387).

Aile fertleriyle yapılan etkinlik düzeyini kar ıla tırmak amacıyla dikkate alınan di er bir de i ken de, ya grubudur. Bununla ilgili soruya yanıt veren ya lıların, ya ı ilerledikçe aile fertleriyle katıldıkları etkinlik düzeyi azalmaktadır (T. 388). Ya lının ikamet etti i yerin, aile fertleriyle katıldı ı etkinlik düzeyini etkileyece i dü ülmektedir. Bu dü ünçe do rultusunda ya lının köyde ve kentte ikamet etmesiyle ilgili imkânlarının olup olmadı ı ve dolayısıyla, ikamet yerinden kaynaklanan problemin mevcudiyetinin saptanması amaçlanmı tır. Örneklemden elde edilen verilere göre, köyde ve kentte ya ayan ya lıların yakla ık %80'inin aile fertleriyle birlikte katıldıkları etkinliklerinin bulundu u belirlenmi tir (T. 390). De i kenlerden ya grubunun ki kare testi sonucuna göre anlam düzeyi yüksektir. Aile üyeleriyle birlikte yapılan etkinlikleri etkileyebilecek bir ba ka faktörün de, e itim düzeyiyle ilgili oldu u dü ünülmektedir. Ya lıların e itim düzeyi yükseldikçe, aileleriyle ortak etkinlikler yapma oranında artı görülmektedir (T. 389). Ki kare testi sonucu, e itim durumunun anlam düzeyinin yüksek oldu unu göstermektedir.

Tablo 388: Medeni Hal ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

Medeni hal			Evret	Hayır	Anlamlılık	
Evli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	174	43	$X^2=2,143$ P=,342
			Satır	80,2%	19,8%	
			Sütun	48,5%	58,2%	
		Kadın	Sayı	185	32	
			Satır	85,3%	14,7%	
			Sütun	51,5%	41,8%	
	Toplam	Sayı	359	75		
		Satır	82,7%	17,3%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Dul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	70	14	$X^2=,875$ P=,646
			Satır	83,3%	16,7%	
			Sütun	30,7%	31,0%	
		Kadın	Sayı	158	35	
			Satır	81,9%	18,1%	
			Sütun	69,3%	69,0%	
	Toplam	Sayı	228	49		
		Satır	82,3%	17,7%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Bo anmı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	2	1	$X^2=2,593$ P=,107
			Satır	66,7%	33,3%	
			Sütun	22,2%	100,0%	
		Kadın	Sayı	7	0	
			Satır	100,0%	0,0%	
			Sütun	77,8%	0,0%	
	Toplam	Sayı	9	1		
		Satır	90,0%	10,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tabloda ya lıların aile fertleriyle birlikte yaptıkları etkilere etki eden faktörlerden biri olan medeni hale bakıldı ında, evli (%80,2), dul (%83,3) ve bo anmı (%100) olan kadın ve erkeklerin çocukların en az birliyle birlikte etkilere katıldı ı ve bu durumdan keyif aldı ı belirlenmi tir.

Tablo 389: Mesleki Özellikler ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

Meslek grubu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Esnaf/ zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	61	7	$X^2=,318$ $P=,853$
			Satır	89,7%	10,3%	
			Sütun	77,2%	75,0%	
		Kadın	Sayı	18	2	
			Satır	90,0%	10,0%	
			Sütun	22,8%	25,0%	
	Toplam		Sayı	79	9	
			Satır	89,8%	10,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	61	20	$X^2=1,717$ $P=,424$
			Satır	75,3%	24,7%	
			Sütun	60,4%	73,9%	
		Kadın	Sayı	40	7	
			Satır	85,1%	14,9%	
			Sütun	39,6%	26,1%	
	Toplam		Sayı	101	27	
			Satır	78,9%	21,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	8	$X^2=1,838$ $P=,399$
			Satır	73,3%	26,7%	
			Sütun	51,2%	54,5%	
		Kadın	Sayı	21	5	
			Satır	80,8%	19,2%	
			Sütun	48,8%	45,5%	
	Toplam		Sayı	43	13	
			Satır	76,8%	23,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	8	$X^2=,415$ $P=,520$
			Satır	70,4%	29,6%	
			Sütun	95,0%	100,0%	
		Kadın	Sayı	1	0	
			Satır	100,0%	0,0%	
			Sütun	5,0%	0,0%	
	Toplam		Sayı	20	8	
			Satır	71,4%	28,6%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	29	8	$X^2=,077$ $P=,782$
			Satır	78,4%	21,6%	
			Sütun	40,8%	44,4%	
		Kadın	Sayı	42	10	
			Satır	80,8%	19,2%	
			Sütun	59,2%	55,6%	
	Toplam		Sayı	71	18	
			Satır	79,8%	20,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	30	3	
			Satır	90,9%	9,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	30	3	
			Satır	90,9%	9,1%	
		Sütun	100,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	$X^2=,453$ $P=,797$
			Satır	0,0%	0,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	
		Kadın	Sayı	132	30	
			Satır	81,5%	18,5%	
			Sütun	98,5%	100,0%	
	Toplam		Sayı	134	30	
			Satır	81,7%	18,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Ya lıların aile fertleriyle yaptıkları etkinlik düzeylerini meslek grubu ile karşılaştırıldığında, her meslek grubuna mensup ya lı kadın ve erkeklerin verdiği yanıt “evet” seçeneğinde yoğunluk göstermektedir. Ki kare testi sonuçları, de i kenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 390: u An Çalışma Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

u anda çalışma durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	57	9	$X^2=2,257$ P=,324
			Satır	86,4%	13,6%	
			Sütun	59,4%	80,0%	
		Kadın	Sayı	39	2	
			Satır	95,1%	4,9%	
			Sütun	40,6%	20,0%	
	Toplam		Sayı	96	11	
			Satır	89,7%	10,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	192	54	$X^2=3,482$ P=,175
			Satır	78,0%	21,9%	
			Sütun	37,5%	46,7%	
		Kadın	Sayı	320	67	
			Satır	82,7%	17,3%	
			Sütun	62,5%	53,3%	
	Toplam		Sayı	512	121	
			Satır	80,9%	19,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 245: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler

Emeklilik durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	187	37	$X^2=2,616$ P=,270
			Satır	83,5%	16,5%	
			Sütun	56,8%	68,8%	
		Kadın	Sayı	142	17	
			Satır	89,3%	10,7%	
			Sütun	43,2%	31,3%	
	Toplam		Sayı	329	54	
			Satır	85,9%	14,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	62	26	$X^2=5,635$ P=,060
			Satır	70,5%	29,6%	
			Sütun	22,2%	35,8%	
		Kadın	Sayı	217	52	
			Satır	80,7%	19,3%	
			Sütun	77,8%	64,2%	
	Toplam		Sayı	279	78	
			Satır	78,2%	21,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Ya lı bireylerin aile fertleriyle yaptıkları etkinlik düzeyi, uan çalışma ve emekli olma de i kenisiyle kıyaslandığında çok farklı sonuçlar ortaya çıkmamaktadır. Sunulan tabloda, hemen her de i kende ya lıların yaklaşık %75’i evet yanıtını vermiştir. De i kenlerin anlam düzeyinin ki kare testi sonucuna göre düşük düzeyde olduğunu görülmektedir (T, 393, 394).

Tablo 246: Gelir ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

Gayrimenkul durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	109	33	$X^2=6,880$ P=,032
			Satır	76,8%	23,2%	
			Sütun	41,9%	62,0%	
		Kadın	Sayı	151	22	
			Satır	87,3%	12,7%	
			Sütun	58,1%	38,0%	
	Toplam	Sayı	260	55		
		Satır	82,5%	17,5%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	132	29	$X^2=,250$ P=,882
			Satır	82,0%	28,0%	
			Sütun	40,2%	41,9%	
		Kadın	Sayı	196	42	
			Satır	82,4%	17,6%	
			Sütun	59,8%	58,1%	
	Toplam	Sayı	328	71		
		Satır	82,2%	17,8%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tablo 247: kamet Ko ulları ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler

kamet ko ulları				Evete	Hayır	Anlamlılık
Kendi evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	202	49	$X^2=2,271$ P=,321
			Satır	80,5%	19,5%	
			Sütun	41,8%	50,0%	
		Kadın	Sayı	281	52	
			Satır	84,4%	15,6%	
			Sütun	58,2%	50,0%	
	Toplam	Sayı	483	101		
		Satır	82,7%	17,3%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Kıracı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	20	5	$X^2=2,421$ P=,298
			Satır	80,0%	20,0%	
			Sütun	32,3%	55,6%	
		Kadın	Sayı	42	5	
			Satır	89,4%	12,7%	
			Sütun	67,7%	44,4%	
	Toplam	Sayı	62	10		
		Satır	86,1%	13,9%		
		Sütun	100,0%	100,0%		
Çocu unun evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	0	$X^2=,900$ P=,638
			Satır	100,0%	0,0%	
			Sütun	20,0%	0,0%	
		Kadın	Sayı	4	4	
			Satır	50,0%	50,0%	
			Sütun	80,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	5	4		
		Satır	55,6%	44,4%		
		Sütun	100,0%	100,0%		

Tablo 248: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler

Gelir durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Yeterli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	161	24	$X^2=4,056$ P=,132
			Satır	87,0%	13,0%	
			Sütun	47,8%	62,9%	
		Kadın	Sayı	176	18	
			Satır	90,7%	9,3%	
			Sütun	52,2%	37,1%	
	Toplam		Sayı	337	42	
			Satır	88,9%	11,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Yetersiz	Cinsiyet	Erkek	Sayı	57	31	$X^2=3,221$ P=,200
			Satır	64,8%	31,2%	
			Sütun	31,7%	43,5%	
		Kadın	Sayı	123	40	
			Satır	75,5%	24,6%	
			Sütun	68,3%	56,5%	
	Toplam		Sayı	180	71	
			Satır	71,7%	28,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
dare eder	Cinsiyet	Erkek	Sayı	31	8	$X^2=1,262$ P=,532
			Satır	79,5%	20,5%	
			Sütun	34,1%	44,4%	
		Kadın	Sayı	60	11	
			Satır	84,5%	15,5%	
			Sütun	65,9%	55,6%	
	Toplam		Sayı	91	19	
			Satır	82,7%	17,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 395: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Birlikte Yapılan Etkinlikler

Sosyal tabaka durumu				Evete	Hayır	Anlamlılık
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	32	4	$X^2=1,934$ P=,164
			Satır	88,9%	11,1%	
			Sütun	47,8%	80,0%	
		Kadın	Sayı	35	1	
			Satır	97,2%	2,8%	
			Sütun	52,2%	20,0%	
	Toplam		Sayı	67	5	
			Satır	93,1%	6,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	59	4	$X^2=,023$ P=,878
			Satır	93,7%	6,3%	
			Sütun	41,8%	44,4%	
		Kadın	Sayı	82	5	
			Satır	94,3%	5,7%	
			Sütun	58,2%	55,6%	
	Toplam		Sayı	141	9	
			Satır	94,0%	6,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	123	29	$X^2=1,536$ P=,464
			Satır	80,9%	19,1%	
			Sütun	38,8%	48,0%	
		Kadın	Sayı	194	34	
			Satır	85,1%	14,9%	
			Sütun	61,2%	52,0%	
	Toplam		Sayı	317	63	
			Satır	83,4%	16,6%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
ç	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	24	$X^2=1,314$ P=,518
			Satır	52,9%	47,1%	
			Sütun	42,2%	50,0%	
		Kadın	Sayı	37	26	
			Satır	58,7%	41,3%	
			Sütun	57,8%	50,0%	
	Toplam		Sayı	64	50	
			Satır	56,1%	43,9%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Gayrimenkul düzeyi, ikamet ko ulları ve mensup oldu u sosyal tabaka düzeylerine göre soru ayrı ayrı kar ıla tırıldı nda da evet seçene ine verilen frekans yo unluklarında benzerlik görülmektedir. Sadece gelir düzeyi yetersiz olan erkeklerin % 64,8'i ile i çi sınıfına mensup olan erkeklerin %52,9'u ve kadınların %58,7'i evet yanıtını vermi tir (T. 395-398). De i kenlerin anlam düzeyinin ki kare testi sonucuna göre dü ük düzeyde oldu u görülmektedir.

Tablo 249: E inden Memnun Olma Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

E inden Memnun Olma Durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	127	39	$X^2=4,189$ P=,123
			Satır	76,5%	23,5%	
			Sütun	46,9%	60,3%	
		Kadın	Sayı	144	25	
			Satır	85,2%	14,8%	
			Sütun	53,1%	39,7%	
	Toplam		Sayı	271	64	
			Satır	80,9%	19,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	47	4	$X^2=2,353$ P=,308
			Satır	92,2%	7,8%	
			Sütun	52,8%	44,4%	
		Kadın	Sayı	42	7	
			Satır	85,7%	14,3%	
			Sütun	47,2%	55,6%	
	Toplam		Sayı	89	11	
			Satır	89,0%	11,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
E im yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	75	20	$X^2=1,332$ P=,514
			Satır	78,9%	21,0%	
			Sütun	30,2%	37,5%	
		Kadın	Sayı	173	37	
			Satır	82,4%	17,6%	
			Sütun	69,8%	62,5%	
	Toplam		Sayı	248	57	
			Satır	81,3%	18,7%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 397: Çocuklarından Memnun Olma Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler

Çocuklarından Memnun Olma Durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	174	47	$X^2=4,248$ P=,120
			Satır	78,7%	21,3%	
			Sütun	39,5%	51,2%	
		Kadın	Sayı	267	45	
			Satır	85,6%	14,4%	
			Sütun	60,5%	48,8%	
	Toplam		Sayı	441	92	
			Satır	82,7%	17,3%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	63	13	$X^2=1,871$ P=,392
			Satır	82,9%	17,1%	
			Sütun	46,0%	50,0%	
		Kadın	Sayı	74	15	
			Satır	83,1%	16,8%	
			Sütun	54,0%	50,0%	
	Toplam		Sayı	137	28	
			Satır	83,0%	17,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Tablo 398: Çocukları ile ili kisini Sürdürme Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler

Çocukları ile ili kisini sürdürme durumu				Evet	Hayır	Anlamlılık
Hepsiyle devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	212	40	$X^2=,704$ $P=,703$
			Satır	84,1%	15,9%	
			Sütun	40,7%	45,5%	
		Kadın	Sayı	309	48	
			Satır	86,6%	13,4%	
			Sütun	59,3%	54,5%	
	Toplam		Sayı	521	88	
			Satır	85,6%	14,4%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Bazılarıyla devam ediyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	7	$X^2=2,472$ $P=,116$
			Satır	46,2%	53,8%	
			Sütun	27,3%	53,8%	
		Kadın	Sayı	16	6	
			Satır	72,7%	27,3%	
			Sütun	72,7%	46,2%	
	Toplam		Sayı	22	13	
			Satır	62,9%	37,1%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Ya lıların, aile üyeleriyle ile ili kilerinden memnun olması veya olmaması soruya verilen yanıtı de i tirmemekle birlikte az da olsa frekans yo unluklarında farklılıklar görülmektedir. Çocuklarıyla ili kisini sürdürme düzeyine göre de erlendirildi inde, bazı çocuklarıyla görü en ya lılar arasında evet yanıtının yüzdesi dü üktür (%46,2) (T. 399-401). De i kenlerin anlam düzeyinin ki kare testi sonucuna göre dü ük düzeyde oldu u görülmektedir.

Tablo 399: Ailenin Ya lıy De erlendirme Durumu ve Cinsiyete Göre Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlik Düzeyi

Ailenin ya lıy de erlendirme durumu			Ailenin ya lıy de erlendirme düzeyi ne aile fertleri ile yapılan etkinlikler		Anlamlılık	
			Evet	Hayır		
Yük olarak	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	10	$X^2=4,354$ $P=,037$
			Satır	73,0%	27,0%	
			Sütun	56,3%	32,3%	
		Kadın	Sayı	21	21	
			Satır	50,0%	50,0%	
			Sütun	43,8%	67,7%	
	Toplam		Sayı	48	31	
			Satır	60,8%	39,2%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Para kayna ı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	30	11	$X^2=4,531$ $P=,104$
			Satır	73,2%	26,8%	
			Sütun	51,7%	57,9%	
		Kadın	Sayı	28	8	
			Satır	70,0%	20,0%	
			Sütun	48,3%	42,1%	
	Toplam		Sayı	58	19	
			Satır	71,6%	23,5%	
			Sütun	100,0%	100,0%	
Beni önemsiyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	182	33	$X^2=8,750$ $P=,013$
			Satır	82,7%	15,0%	
			Sütun	37,8%	57,9%	
		Kadın	Sayı	300	24	
			Satır	90,9%	7,3%	
			Sütun	62,2%	42,1%	
	Toplam		Sayı	482	57	
			Satır	87,6%	10,4%	
			Sütun	100,0%	100,0%	

Soru, ailenin ya lıyı de erlendirme de i keniyile ele alındı nda, “beni yük olarak görüyorlar” diye yanıtlayan kadınların %50’si, erkeklerin %73’ü, “para kayna ı” olarak yanıt verenlerin %71,6’sı ve “beni önemsiyorlar” diyen ya lıların %87,6’sı evet seçene ine i aret etmi tir. Ya lılar aile tarafından benimsendi ini ve de er verildi ini dü ündükleri zaman aile üyeleriyle etkinliklere katılmak istemektedir. De i kenlerden “para kayna ı”nın anlam düzeyinin ki kare testi sonucuna göre dü ük düzeyde oldu u görülmektedir

Tablo 250: Aile Fertleri ile Yapılan Etkinlikler

Etkinlikler	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Akraba ziyareti	542	89,2	89,2
Kom u ziyareti	16	2,6	91,8
Alı veri e gitmek	24	3,9	95,7
Pikni e gitmek	17	2,8	98,5
Arkada , aile dostu ziyareti	5	,8	99,3
Sinemaya gitmek	2	,3	99,6
Dı arı yeme e gitmek	1	,2	99,8
Di er	1	,2	100
Toplam	608	100	

Aile fertleri ile birlikte yapılan etkinliklerle ilgili olarak, 608 ya lının verdikleri ilk cevaplar dikkate alınarak olu turulan tabloya bakılacak oldu unda, en yo un frekans toplayanı, %73,2 ile akraba ziyareti yapma olmu tur. Di er seçeneklere verilen yanıtların frekansları oldukça dü üktür.

Tablo 251: Aile Fertlerinin Ya lıyı Götürmedi i Yerler

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Arkada ları	81	13,3	13,3
Dı arıda yeme e gitmek	87	14,3	27,6
Piknik vb. Yerler	59	9,7	37,3
Tatil	32	5,3	42,6
Tiyatro-sinema	75	12,4	55,0
E lence yerleri	105	17,3	72,3
Hiç bir yere götürmezler	54	8,9	81,2
Her yere götürürler	103	17,0	98,2
Cemaat toplantıları	11	1,8	100
Toplam	607	100,0	

Ya lı bireyin statüsünü de erlendirmede yararlı olaca ı dü ünülen bir ba ka veri de, ya lıların ailelerinin kendilerini götürmedi i yerlere yönelik verdikleri cevaplardır. Kadın ve erkek ya lıların dü üncelerinin de erlendirildi i tabloda, erkeklerin “e lence yerleri” (%23) yanıtı ve kadınların “arkada ları” (%14,2) yanıtı yüksek orandadır.

Oranları az olmakla birlikte “dı arıda yeme e gitmek” (%14,3), “tiyatro-sinema” (12,4), “piknik vb. yerler” (%9,7) dikkati çeken di er cevaplardır. Ya lıların bazıları, ailelerinin onları her yere götürdü ünü (%17) ve bazılarının da hiçbir yere götürmedi ini (%8,9) belirtmi tir.

Tablo 252: Cinsiyete Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri

Cinsiyet	Ya lı olman	Yürüyememen	Ekonomik nedenler	Benden utanmaları	Hasta olman	Benden çekimimleri	Ben gitmek istememen	Bilmiyorun	Onların göri ine uymaman	Ya lılar her yere gitmez	Çocuklarıyla vakit geçirmek istiyorlar	Toplam	Anlamlılık
Kadın	Sayı	81	9	12	10	2	13	78	4	1	2	3	215
	Satır	37,7%	4,2%	5,6%	4,7%	9%	6,0%	36,3%	1,9%	5%	9%	1,4%	100,0%
	Sütun	49,7%	39,1%	40,0%	34,5%	33,3%	39,4%	39,8%	40,0%	50,0%	28,6%	75,0%	42,7%
Erkek	Sayı	82	14	18	19	4	20	118	6	1	5	1	288
	Satır	28,5%	4,9%	6,3%	6,6%	1,4%	6,9%	41,0%	2,1%	3%	1,7%	3%	100,0%
	Sütun	50,3%	60,9%	60,0%	65,5%	66,7%	60,6%	60,2%	60,0%	50,0%	71,4%	25,0%	57,3%
Toplam	Sayı	163	23	30	29	6	33	196	10	2	7	4	503
	Satır	32,4%	4,6%	6,0%	5,8%	1,2%	6,6%	39,0%	2,0%	4%	1,4%	8%	100,0%
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2=7,65$
P=,665

Tablo 403: Ya lı Grubuna Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri

Ya lı grupları	Ya lı olman	Yürüyememen	Ekonomik nedenler	Benden utanmaları	Hasta olman	Benden çekimimleri	Ben gitmek istememen	Bilmiyorun	Onların göri ine uymaman	Ya lılar her yere gitmez	Çocuklarıyla vakit geçirmek istiyorlar	Toplam	Anlamlılık
6-17	Sayı	60	7	22	17	2	17	98	4	1	2	4	234
	Satır	25,6%	3,0%	9,4%	7,3%	9%	7,3%	41,9%	1,7%	9%	1,7%	100,0%	
	Sütun	36,8%	30,4%	73,3%	58,6%	33,3%	51,5%	50,0%	40,0%	50,0%	28,6%	100,0%	46,5%
18-29	Sayı	33	8	4	6	2	9	41	1	1	0	0	106
	Satır	31,1%	7,5%	3,8%	5,7%	1,9%	8,5%	38,7%	9%	9%	0%	0%	100,0%
	Sütun	20,2%	34,8%	13,3%	20,7%	33,3%	27,3%	20,9%	10,0%	50,0%	14,3%	0%	21,1%
30-39	Sayı	25	1	2	3	1	3	29	4	0	1	0	69
	Satır	36,2%	1,4%	2,9%	4,3%	1,4%	4,3%	42,0%	5,8%	0%	1,4%	0%	100,0%
	Sütun	15,3%	4,3%	6,7%	10,3%	16,7%	9,1%	14,8%	40,0%	0%	14,3%	0%	13,7%
40-49	Sayı	33	4	1	2	0	2	18	1	0	2	0	63
	Satır	52,4%	6,3%	1,6%	3,2%	0%	3,2%	28,6%	1,6%	0%	3,2%	0%	100,0%
	Sütun	20,2%	17,4%	3,3%	6,9%	0%	6,1%	9,2%	10,0%	0%	28,6%	0%	12,5%
50-59	Sayı	10	3	1	1	1	2	8	0	0	1	0	27
	Satır	37,0%	11,1%	3,7%	3,7%	3,7%	7,4%	29,6%	0%	0%	3,7%	0%	100,0%
	Sütun	6,1%	13,0%	3,3%	3,4%	16,7%	6,1%	4,1%	0%	0%	14,3%	0%	5,4%
60-69	Sayı	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	3
	Satır	33,3%	0%	0%	0%	0%	0%	66,7%	0%	0%	0%	0%	100,0%
	Sütun	6%	0%	0%	0%	0%	0%	1,0%	0%	0%	0%	0%	6%
70-79	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Satır	100,0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100,0%
	Sütun	6%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	2%
Toplam	Sayı	163	23	30	29	6	33	196	10	2	7	4	503
	Satır	32,4%	4,6%	6,0%	5,8%	1,2%	6,6%	39,0%	2,0%	4%	1,4%	8%	100,0%
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2=57,55$
P=,566

Tablo 404: Medeni Haline Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri

Medeni Hal	Ya lı olman	Yürüyememen	Ekonomik nedenler	Benden utanmaları	Hasta olman	Benden çekimimleri	Ben gitmek istememen	Bilmiyorun	Onların göri ine uymaman	Ya lılar her yere gitmez	Çocuklarıyla vakit geçirmek istiyorlar	Toplam	Anlamlılık
Evlü	Sayı	92	12	20	10	4	16	107	7	1	5	3	277
	Satır	33,2%	4,3%	7,2%	3,6%	1,4%	5,8%	38,6%	2,5%	4%	1,8%	1,1%	100,0%
	Sütun	56,4%	52,2%	66,7%	34,5%	66,7%	48,5%	54,6%	70,0%	50,0%	71,4%	75,0%	55,1%
Bekar	Sayı	2	0	0	1	0	2	2	0	0	0	0	7
	Satır	28,6%	0%	0%	14,3%	0%	28,6%	28,6%	0%	0%	0%	0%	100,0%
	Sütun	1,2%	0%	0%	3,4%	0%	6,1%	1,0%	0%	0%	0%	0%	1,4%
Dış	Sayı	69	10	10	17	2	15	80	3	1	2	1	210
	Satır	32,9%	4,8%	4,8%	8,1%	1,0%	7,1%	38,1%	1,4%	5%	1,0%	5%	100,0%
	Sütun	42,3%	43,5%	33,3%	58,6%	33,3%	45,5%	40,8%	30,0%	50,0%	28,6%	25,0%	41,7%
Evlü	Sayı	0	1	0	1	0	0	7	0	0	0	0	9
	Satır	0%	11,1%	0%	11,1%	0%	0%	77,8%	0%	0%	0%	0%	100,0%
	Sütun	0%	4,3%	0%	3,4%	0%	0%	3,6%	0%	0%	0%	0%	1,8%
Toplam	Sayı	163	23	30	29	6	33	196	10	2	7	4	503
	Satır	32,4%	4,6%	6,0%	5,8%	1,2%	6,6%	39,0%	2,0%	4%	1,4%	8%	100,0%
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2=24,95$
P=,727

Tablo 405: E itim Durumuna Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri

E itim durumu		Ya lı olmam	Yürütmemem	Ekonomik nedenler	Benden utanmaları	Hasta olmam	Benden çekimlerini	Ben gitmek istememem	Bilmiyorum	Onların görüşüne uymamam	Ya lılar her yere gitmez	Çocuklarıyla vakit geçirmek istiyorlar	Toplam	Anlamlilik	
E itim düzeyi	Okur yazar değil	Sayı	42	6	3	9	3	8	30	2	1	2	0	106	X ² =45,84 P= ,641
		Satır	39,6%	5,7%	2,8%	8,5%	2,8%	7,5%	28,3%	1,9%	9%	1,9%	,0%	100,0%	
	Diplomasız okur yazar	Sayı	17	3	4	3	0	4	12	2	0	0	0	45	
		Satır	37,8%	6,7%	8,9%	6,7%	,0%	8,9%	26,7%	4,4%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
	İlkokul	Sayı	56	7	14	5	2	10	73	1	0	2	4	174	
		Satır	32,2%	4,0%	8,0%	2,9%	1,1%	5,7%	42,0%	,6%	,0%	1,1%	2,3%	100,0%	
	Ortaokul	Sayı	34	3	4	3	0	3	30	3	0	1	1	34	
		Satır	26,5%	2,9%	2,9%	8,8%	,0%	5,9%	47,1%	2,9%	,0%	2,9%	,0%	100,0%	
	Lise	Sayı	9	1	1	3	0	2	16	1	0	1	0	39	
		Satır	5,5%	4,3%	3,3%	10,3%	,0%	6,1%	8,2%	10,0%	,0%	14,3%	,0%	6,8%	
	Yükseköğretim	Sayı	28	3	6	6	0	8	49	3	1	1	0	105	
		Satır	26,7%	2,9%	5,7%	5,7%	,0%	7,6%	46,7%	2,9%	1,0%	1,0%	,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	163	23	30	29	6	33	196	10	2	7	4	503	
		Satır	32,4%	4,6%	6,0%	5,8%	1,2%	6,6%	39,0%	2,0%	,4%	1,4%	,8%	100,0%	

Tablo 253: kamet Yerine Göre Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri

kamet yeri		Ya lı olmam	Yürütmemem	Ekonomik nedenler	Benden utanmaları	Hasta olmam	Benden çekimlerini	Ben gitmek istememem	Bilmiyorum	Onların görüşüne uymamam	Ya lılar her yere gitmez	Çocuklarıyla vakit geçirmek istiyorlar	Toplam	Anlamlilik	
kamet yeri	İ	Sayı	105	16	24	16	5	22	128	8	1	6	3	334	X ² = 7,76 P = ,682
		Satır	31,4%	4,8%	7,2%	4,8%	1,5%	6,6%	38,3%	2,4%	,3%	1,8%	9%	100,0%	
	Köy	Sayı	58	7	6	13	1	11	68	2	1	1	1	169	
		Satır	34,3%	4,1%	3,6%	7,7%	,6%	6,5%	40,2%	1,2%	,6%	,6%	,6%	100,0%	
Toplam	Sayı	163	23	30	29	6	33	196	10	2	7	4	503		
	Satır	32,4%	4,6%	6,0%	5,8%	1,2%	6,6%	39,0%	2,0%	,4%	1,4%	,8%	100,0%		

Tablo 407: Ailelerin Ya lıları Götürmeme Nedenleri Hakkında Nitel Görü me

Ya lı Olmam	Ya lıların gidece i yer var gitmeyece i yer var. Oyle her yere gidilmez. Onlarda çocuk çöcu uyla vakit geçirmek isterler. MÜLAKAT 3
Ya lılar Her Yere Gitmez	Çocuklarını ya lı oldu um için beni bir yere götürmezler. Sanki kendileri hiç ya lanmayacak. MÜLAKAT 18 Ya lı olanı kim ne yapsın. Beni bir yere götüreceğim ailem mi var sanki. MÜLAKAT 17
Benden çekimlerini	Ben gitmek istemem. Gidersen ya lı oldu um için bana saygılarından yanımda sigara falan içemezler. Rahat edemezler. Bende onlar rahat etsin diye gitmem. MÜLAKAT 14
Bilmiyorum	Beni bir yerlere gezdirmeye götüreceğim ailem olmadı ki. Çöcu um, imdi, torum olsaydı burada mı ya ardım. Kendi sıcak evimde onlarla ya asaydım her ey güzel olacaktı. MÜLAKAT 5
Benden utanmaları	Onları, ya lı oldu um için utandırıyorum. MÜLAKAT 2 Benden ve hanımdan utanıyorlar. Ben hasta ve engelli bir adamım. Karım bana göre çok genç. O yüzden utanıyorlar. MÜLAKAT 6 Beni aramıyorlar ki ben nasıl gideyim. Benden utanıyorlar. Allah kimseyi yalnız bırakmasın çok zor. MÜLAKAT 9
Ekonomik Nedenler	Bir yerlere giderken çocuk çocuk zaten çok kalabalık. Birde beni götürseler para mı yeter. MÜLAKAT 15
Çocuklarıyla Vakit Geçirmek istiyorlar	Benim gitmem gereken yerlere çocuklar veya torunlar götürülüyor. Gidilmeyecek yerlere ben zaten gitmem lazım. MÜLAKAT 13 Onlar aileleriyle ve çocuklarıyla daha iyi e lensinler ve mutlu olsunlar diye onlarla bir yere gitmek istemiyorum. MÜLAKAT 16
Hasta Olmam	Hasta oldu um için çocuklarla bir yere gitmek istemiyorum. MÜLAKAT 12
Ben Gitmek istemem	Kızlar beni nereye istersen götürüler. Evde olan kızımın arabası var. Ak amları akrabalara beni bırakır ve sonra oradan alır. Hafta sonları iki kızla çar ıya alı veri e gideriz. Bazen ben onlarla gitmek istemiyorum. Ba ım gürtüldüyü kaldırmıyor çünkü. MÜLAKAT 4 Beni her yere götürüler, gezdirirler. Onlar bana hiç kıyamaz Ama ben gitmek istemem. Gençli imde gezmemi im imdi gezsem ne olacak sanki. MÜLAKAT 11 Bana ba lı canım isterse giderim istemesem gitmem. MÜLAKAT 1 Çocuklarımla özel yerlere gitmek istemem. Ne i im var her yerde onlarla. Sıkılırım ben. O yüzden gitmek istemem. MÜLAKAT 10

Ya lılara sorulan “Aileniz bu yerlere sizi neden götürmüyor” sorusuna verilen yanıt öncelikli olarak “ben gitmek istemiyorum” seçene inde toplanırken ikinci derecede “ya lı olman” seçene ine i aret etmektedir. Kadın ve erkek ya lılar tablo 121’de de inildi i gibi “ya lı olmak”, “ekonomik nedenler” ve “gençlerin ya lılarından çekinmeleri” ni neden olarak gösterirken ya gruplarına göre de “benden utanmaları” ve “yürüyememem” seçene ine i aret etmi lerdir.

Ya lıların medeni durumlarına göre soru kıyaslandı nda, “ben gitmek istemem” diyenler en fazla evlilerde, ikinci olarak dullarda yo unluk göstermektedir.

“Ya lı olmak” seçene i köyde ve kentte ya ayanların i aret ettikleri bir neden olarak ortaya çıkmaktadır. “Yürüyememek”, “hasta olmak”, “ekonomik nedenler”, “çocukların ya lıdan utanmaları”, “çocukların ya lıdan çekinmeleri”, “ya lı ile çocuklarının hayat görüşlerinin farklı” olması, “ya lanlar her yere gitmez görüşü”, “gençlerin kendi çocuklarıyla vakit geçirmek istemesi” ve “bilmiyorum” seçenekleri de, az frekans toplayan seçeneklerdir (T. 405-410). De i kenlerin ki kare testine göre anlam düzeyinin dü ük oldu u görülmektedir.

4.3.3. Ya lıların Buldukları Toplumsal Ortamdan Beklentileri

Bireylerin toplum içindeki statüsü ve bunlara uygun rolleri toplumsal hayata ne oranda katılacağını ve nasıl temsil edilece ini belirlemektedir. Dolayısıyla ya lıların toplumsal hayata katılım biçimi, beklentilerine ve onlara atfedilen yükümlülüklerle ilgili tutum ve davranışlara göre de i mektedir.

4.3.3.1. Aile Çevresinden Beklentileri

Ya lıların aile çevresinden beklentileri, toplumsal çevre ve kültürel özelliklere, statü ve rollerine göre farklılık göstermektedir. Bu do rultuda, ya lıların aile çevresinden beklentileri farklı konular içerisinde dile getirilmiştir. Bu konular özetle u ekildedir: Ya lılar, sosyal ve toplumsal uyumları içerisinde e ile ilişkileri önemli bir yer tutmaktadır. Ya lıların beklentilerinden biri, e ile sorun ya amamak ve ya anan sorunlara yönelik çözüm üretmektir. Ya lılar e lerinden az konusmasını, tahammül gücünü artırmasını, e ine yardım etmesini, görevlerini yapmasını, de er vermesini, sosyal olmasını, kendisine bakmasını, sinirli, titiz, ısrarcı, engelli ve hasta olmamasını beklemektedir (T. 118-122).

Ya lıların çocuklarından beklentisi farklılık göstermektedir. Ya lılar fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunlarına yardımcı olması için çocuklarından en az biriyle yakın yerle im yerinde ikamet etmek istemektedir (T.130).

Ya lılar çocuklarıyla sosyal ili kilerini sürdürebilmek amacıyla onlarla sık görü meyi beklemektedir. Çocukları farklı ehirde ikamet ediyorsa sık telefon görü mesi yapmak, tatillerde bir araya gelerek nitelikli zaman geçirmek istemektedir (T.133-137). Ya lı bireylerin çocuklarından di er beklentileri arasında, ilgi ve saygı görmek, sözünün dinlenmesi, kararlarda danı ılması, sık görü mek, manevi destek almak ve sorun ya amamak bulunmaktadır. Ayrıca çocuklarının i inin olması, çalı kan olması, borcunun olmaması da di er beklentilerindedir (T.152-157).

4.3.3.2. Gençlerden Beklentileri

Toplumsal, teknolojik geli meler ve de i meler sonucu nüfus artı hızının dü mesi ve beklenen ya am süresinin yükselmesi sonucunda ya lanan nüfus ile gençler arasında anla mazlıklar ve sorunlar ya anmaktadır. Her ku ak kendi kültürel ve toplumsal de er sistemine uygun tutum geli tirmektedir. Bu durum ya lılar ve gençler arasında beklenti farkına neden olmaktadır.

Ya lıların gençlerden beklentileri arasında çalı kan, yardımsever ve iyi niyetli olmak, e itim düzeyini yükseltmek, saygılı, ilgili ve itaatkâr olmak, ımarık olmamak, açgözlü ve doyumsuz olmamak, uyutucu ve uyu turucu madde kullanmamak bulunmaktadır. Ya lılar gençlerden beklentilerini ifade ederken onların olumlu ve olumsuz gördükleri davranı lara vurgu yapmı tır.

Tablo 408: Gençlerin Olumlu Davranı ları

Gençlerin Olumlu Davranı ları	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Çalı kan olmaları	60	8,9	8,9
Ya lılara sevgi ve saygı göstermeleri	382	56,7	65,6
Ya lılara yardım etmeleri	70	10,4	76,0
E itim düzeylerinin yükselmesi	52	7,7	83,7
yi niyetli olmaları	21	3,1	86,8
Olumlu yönleri yok	87	12,9	99,7
Otobüste yer vermeleri	2	,3	100
Toplam	674	100,0	

Gençlerin ya lı bireylere gösterdi i olumlu davranı ların neler oldu u konusunda, verilen 674 cevabın en çok yo unluk toplayan ilk üçü, %56,7 ile ya lılara sevgi ve saygı göstermeleri ve %10,4 ile ya lılara yardım etmeleri ve %8,9 ile çalı kan olmasıdır. Di erlerinin yo unlu u, bunlara göre de i mekle birlikte önemli düzeyde ya lı bireyin dü üncelerini etkileyen faktörlerdendir. Ya lı bireylerin %12,9'u ise gençlerin herhangi bir olumlu davranı ı oldu unu dü ünmemektedir.

Tablo 409: Gençlerin Olumsuz Davranı ları

Gençlerin Olumsuz Davranı ları	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
ımarık olmaları	76	10,7	10,7
İgisiz olmaları	43	6,0	16,7
Açgözlü olmaları	66	9,3	26,0
Ozel günleri unutmak	7	1,0	27,0
Saygısız olmaları	211	29,7	56,7
taatsiz olmaları	38	5,3	62,0
Ya lıları hor görmeleri	73	10,3	72,3
Tembel olmaları	17	2,4	74,7
Doyumsuz olmaları	61	8,6	83,3
Yer vermemeleri	74	10,4	93,7
Uyu turucu kullanmaları	3	,4	94,1
Olumsuz yönleri yok	40	5,6	99,7
Ku ak çatı ması	2	,3	100
Toplam	711	100	

Tablo 410: Gençlerin Olumlu ve Olumsuz Özellikleri Hakkında Nitel Görü me

E itim düzeylerinin yükselmesi	İmdi ki gençlik, çok hırslı. Hepsi okumaya çalı yor. E itim düzeylerinin yükseltmek ve iyi bir i kurmak için çok çabalyorlar. O yüzden gençleri takdir ediyorum. Benim babam bana bu fırsatı asla vermedi. O lan okur, kızlar okumaz diye bana halı i lettirdi. Ke ke benimde okuma ansım olsaydı. MÜLAKAT 4 İmdiki gençler bilinçli, e itimli, aydın ki iler. MÜLAKAT 17
Otobüste yer vermemeleri	Toplu ta ima araçlarında yardımcı oluyorlar, yer veriyorlar. Bazıları da pazar çantamı ta irken bana yardım ediyor. MÜLAKAT 12 Yardımcı olmalarını, otobüste yer vermemelerini seviyorum. Akıllı çocuklar. MÜLAKAT 13 Huzurevinden çar ıya otobüsle giderken bazı gençler hemen kalkıp yer veriyor, çok mutlu oluyorum. MÜLAKAT 5
Ya lılara yardım etmeleri	Ya lılara yardım etmeleri beni mutlu ediyor. MÜLAKAT 1 Hastaneye gidince gençler bana ve hanıma yardım ediyor. Beni tekerlekli sandalyeden taksiye oradan sandalyeye bindiriyorlar. MÜLAKAT 6
yi niyetli olmaları	Bazı gençler çok iyi niyetli. Herkese inanıyorlar. O yüzden sigara, uyu turucu, kumar gibi kötü alı kanlıklara ba lıyorlar. Çok üzülüyorum onlar için. MÜLAKAT 7
Çalı kan olmaları	İmdi ki nesil çok çalı kan. Herkes iyi bir i i olsun diye harıl harıl ders çalı yor. Okul bitiyor hala okumaya devam ediyor. Biz kısa yoldan para kazanmaya çalı ırdık oysa. MÜLAKAT 8
Ya lılara sevgi ve saygı göstermeleri	Beş gençlere iyi davranırım hal hatır sorarım. Onlarda beni sever sayarlar. MÜLAKAT 14 Ya lılar gençlere iyi davrandı ı için e itimi yüksek gençler ya lılara sevgi ve saygı gösterip yardıma ko uyorlar. MÜLAKAT 10
Açgözlü olmaları	Açgözlü ve hırslı yeti yiyorlar. Yarı atı gibi etrafi görmeden sadece kendi çıkarları için ya yıyorlar. MÜLAKAT 1 Bazı gençler çok hırslı. Ne yapacakları belli olmuyor. O yüzden kötülükler etrafta kol geziyor. MÜLAKAT 12 Bazı gençler çok açgözlü. Her eyin kendilerinde olmasını ve her eye sahip olmak istiyorlar. MÜLAKAT 6 yi terbiye alamamı çok genç var. Bu yüzden açgözlü ve ımarık yeti yiyor. MÜLAKAT 11 Bazıları aile terbiyesini yeterince almadı ı için çok açgözlü olabiliyor. MÜLAKAT 17

Tablo 410: Gençlerin Olumlu ve Olumsuz Özellikleri Hakkında Nitel Görüşme (devamı)

Uyu turucu kullanıyorlar	Tembeller, bu da yetmezmi gibi herkesin a zında sigara var. Uyu turucu kullanıyorlar. leride evlenip onlarda çocuk yeti tirecek ama zor. MÜLAKAT 3
Doyumusuz olmaları	Gençler çok doyumusuz. Yedikleri önünde yemedikleri arkada. Küçüklüklerinden itibaren her eyin iyisini en fazlasını istiyorlar ve sahip oluyorlar. Burada suç ailelerde aslında, ama anlatamıyorsun ki. MÜLAKAT 4
Tembel olmaları	Bu devirde hala okumak istemeyen çok cahil gençler var. Haberlere bile bakmıyorlar. imdi bile ben televizyondan gün boyunca haber izliyorum. MÜLAKAT 2
Ya lıları hor görmeleri	Ya lıları hor görüyorlar, bazıları da huzur evinde ya ıyoruz diye bize acıyorlar. Buraya bizi ziyarete geliyorlar ama sadece hor gördüklerini bana hissettiriyorlar. Zorla konu maya ve dertlerimi anlamaya çalı ıyorlar. Ama içten de iller ki. MÜLAKAT 5 Bazı gençler çok bencil. Bir de ya lılara ölüme mahkûm gibi bakıyorlar. MÜLAKAT 18
İgisiz olmaları	Aile terbiyesi olmayan gençler çevreye de ya lıya kar ıda çok ilgisiz. Yardım etmeyi yük olarak görüyorlar. MÜLAKAT 15
Olumlu yönleri yok	İmdiki gençlerde olumlu hiçbir ey yok. MÜLAKAT 3 İmdiki gençler çok hırslı, kendilerini dü ünüyor. Bence olumlu özellikleri yok. MÜLAKAT 9
İmarık olmaları	Bazı gençler çok sabırsız ve imarık. MÜLAKAT 13 Anne babaları her istediklerini yapınca gençler ağgözlü, imarık ve doyumusuz oluyorlar. MÜLAKAT 9 İmdiki nesil bizim zamanımızdaki gibi çalı madıkları için ve baba parası yedikleri için çok imarıklar. Büyük küçük nedir bilmezler. Sevgisiz ve saygısızlar. MÜLAKAT 16 Ama yine de imarıklar. Anne ve babalar her istediklerini hemen veriyor ve imarık bir nesil yeti yor i te. MÜLAKAT 10

Gençlerin olumsuz davranı larının hemen hepsi, ya lıların ortak problemi olmasına ra men, yo unluk dereceleri de i mektedir. Saygısız olmaları kadın ve erkek ya lıların ortak sorunu olarak görölmektedir. Ya grupları de i keninde, gençlerden rahatsız olanların %29,7'si bu seçene i dile getirirken, di er de i kenlerde de aynı düzeylerde yakla ık (%30) bu probleme temas etmi lerdir. Gençlerin imarık olmaları ise, ya lıların daha az rahatsız oldu u bir seçenektir. Gençlerin toplu ta ıma araçlarında yer vermemeleri %10,4 düzeyinde problem olarak kabul edilirken, bir kısmı, gençlerin ya lıları hor görmesinden (%10,3) de rahatsız olduklarını ifade etmi tir. Ya lı bireylerin %5,6'sı ise gençlerin herhangi bir olumsuz davranı ı oldu unu dü ünmemektedir.

4.3.3.3. Kamusal Beklentileri

Genel olarak devlet iktidarın kayna ı ve siyasal bütünle meyi sa layan bir simgedir.⁴³⁹ Bireyin her alandaki ya am standardını yükseltmek ve geli tirmek amacıyla devlet tarafından maddi ve manevi önlemler alınmaktadır. Ya lıların devlet kurumları üzerinde a ır bir yük haline geldi i politik söylemler aracılı ıyla görülebilmektedir. Örne in politik söylemlerde ya lılık yoksulluk ve ba ımlılıkla e anlamda kullanılmakta, iyi ve kötü kavramlarıyla ili kilendirilmekte, aile ve toplum tarafından bakılması gereken bireyler olarak ele alınmaktadır.⁴⁴⁰

⁴³⁹ Zafer Durdu. Modern Devletin Dönü ümünde Bir Ara Dönem: Sosyal Refah Devletleri. *Mu la Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 22, s. 37.

⁴⁴⁰ Susan Pickard, (2009), Governing Old Age: The 'Case Managed' Older Person, *Sociology*, S. 43, s. 81.

Tablo 411: Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Cinsiyet		Maaşların artırılması	Maaş kesintileri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sizlik sorununun önlenmesi	Bölüçlülük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sağlık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İçişleri ve yardım sağlanması	Eğitimde fırsat eşitliği	Beklentim yok	Daha iyi yaşam şartları	Toplam	Anlamlılık	
Cinsiyet	Erkek	Sayı	91	4	17	26	19	51	19	21	34	4	20	1	307	X ² =37,64 P=,000
		Satır	29,6%	1,3%	5,5%	8,5%	6,2%	16,6%	6,2%	6,8%	11,1%	1,3%	6,5%	,3%	100,0%	
		Sütun	36,8%	36,4%	36,2%	51,0%	67,9%	53,1%	33,9%	61,8%	36,2%	28,6%	54,1%	6,3%	42,0%	
Kadın	Sayı	156	7	30	25	9	45	37	13	60	10	17	15	424		
	Satır	36,8%	1,7%	7,1%	5,9%	2,1%	10,6%	8,7%	3,1%	14,2%	2,4%	4,0%	3,5%	100,0%		
	Sütun	63,2%	63,6%	63,8%	49,0%	32,1%	46,9%	66,1%	38,2%	63,8%	71,4%	45,9%	93,8%	58,0%		
Toplam	Sayı	247	11	47	51	28	96	56	34	94	14	37	16	731		
	Satır	33,8%	1,5%	6,4%	7,0%	3,8%	13,1%	7,7%	4,7%	12,9%	1,9%	5,1%	2,2%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 412: Ya Grubuna Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Ya grubu		Maaşların artırılması	Maaş kesintileri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sizlik sorununun önlenmesi	Bölüçlülük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sağlık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İçişleri ve yardım sağlanması	Eğitimde fırsat eşitliği	Beklentim yok	Daha iyi yaşam şartları	Toplam	Anlamlılık	
Ya grupları	65-69	Sayı	131	7	26	28	15	43	23	15	26	9	12	6	341	X ² =84,52 P=,062
		Satır	38,4%	2,1%	7,6%	8,2%	4,4%	12,6%	6,7%	4,4%	7,6%	2,6%	3,5%	1,8%	100,0%	
		Sütun	53,0%	63,6%	55,3%	54,9%	53,6%	44,8%	41,1%	44,1%	27,7%	64,3%	32,4%	37,5%	46,6%	
	70-74	Sayı	50	1	9	8	6	24	13	9	27	3	10	6	166	
		Satır	30,1%	,6%	5,4%	4,8%	3,6%	14,5%	7,8%	5,4%	16,3%	1,8%	6,0%	3,6%	100,0%	
		Sütun	20,2%	9,1%	19,1%	15,7%	21,4%	25,0%	23,2%	26,5%	28,7%	21,4%	27,0%	37,5%	22,7%	
	75-79	Sayı	33	1	4	3	2	15	5	4	22	1	5	3	98	
		Satır	33,7%	1,0%	4,1%	3,1%	2,0%	15,3%	5,1%	4,1%	22,4%	1,0%	5,1%	3,1%	100,0%	
		Sütun	13,4%	9,1%	8,5%	5,9%	7,1%	15,6%	8,9%	11,8%	23,4%	7,1%	13,5%	18,8%	13,4%	
	80-84	Sayı	23	1	3	9	3	8	11	3	14	0	7	1	83	
		Satır	27,7%	1,2%	3,6%	10,8%	3,6%	9,6%	13,3%	3,6%	16,9%	,0%	8,4%	1,2%	100,0%	
		Sütun	9,3%	9,1%	6,4%	17,6%	10,7%	8,3%	19,6%	8,8%	14,9%	,0%	18,9%	6,3%	11,4%	
	85-89	Sayı	10	1	4	2	2	5	4	3	3	0	3	0	37	
		Satır	27,0%	2,7%	10,8%	5,4%	5,4%	13,5%	10,8%	8,1%	8,1%	,0%	8,1%	,0%	100,0%	
		Sütun	4,0%	9,1%	8,5%	3,9%	7,1%	5,2%	7,1%	8,8%	3,2%	,0%	8,1%	,0%	5,1%	
	90-94	Sayı	0	0	0	1	0	0	0	0	2	1	0	0	4	
		Satır	,0%	,0%	,0%	25,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	50,0%	25,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,0%	,0%	2,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	2,1%	7,1%	,0%	,0%	,5%	
	94+	Sayı	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	
		Satır	,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	50,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
		Sütun	,0%	,0%	2,1%	,0%	,0%	1,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,3%	
	Toplam	Sayı	247	11	47	51	28	96	56	34	94	14	37	16	731	
		Satır	33,8%	1,5%	6,4%	7,0%	3,8%	13,1%	7,7%	4,7%	12,9%	1,9%	5,1%	2,2%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 254: kamet Yerine Göre Devletten Beklenti Düzeyi

kamet yeri		Maa ların artırılması	Maa kesintileri hakkında açıklama yapılması	Rakıcı hizmetlerinin verilmesi	sizlik sorununun önlenmesi	Bilgisizlik faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sa lık yardımının yapılması	Demokratik ortam sa lanması	İç ve yardım sa lanması	E itimde fırsat e itil i	Beklentim yok	Daha iyi ya am artları	Toplam	Anlamlılık	
kamet yeri	İ	Sayı	190	8	35	38	14	74	40	17	51	13	21	12	513	$\chi^2=38,75$ $P=,000$
		Satr	37,0%	1,6%	6,8%	7,4%	2,7%	14,4%	7,8%	3,3%	9,9%	2,5%	4,1%	2,3%	100,0%	
		Sütun	76,9%	72,7%	74,5%	74,5%	50,0%	77,1%	71,4%	50,0%	54,3%	92,9%	56,8%	75,0%	70,2%	
	Köy	Sayı	57	3	12	13	14	22	16	17	43	1	16	4	218	
		Satr	26,1%	1,4%	5,5%	6,0%	6,4%	10,1%	7,3%	7,8%	19,7%	,5%	7,3%	1,8%	100,0%	
		Sütun	23,1%	27,3%	25,5%	25,5%	50,0%	22,9%	28,6%	50,0%	45,7%	7,1%	43,2%	25,0%	29,8%	
T o p l a m	Sayı	247	11	47	51	28	96	56	34	94	14	37	16	731		
	Satr	33,8%	1,5%	6,4%	7,0%	3,8%	13,1%	7,7%	4,7%	12,9%	1,9%	5,1%	2,2%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya grupları, ikamet yeri de i kenleriyle devletten beklentiler ayrı ayrı kar ıla tırıldı nda da beklenti seçeneklerindeki önem sıralaması aynı kalmakta, az da olsa frekans yo unluklarında farklılıklar görülmektedir. Hemen her ya grubu, kentte ya da kırdan ikamet ettiklerine bakılmaksızın yakla ık %30'luk bir oranla maa artı rı beklentisini öne çıkarttı mı tır. Bu beklenti genel geçim giderlerinin, ikamet yeri artına ba lı olmaksızın, birçok ki i için geçerli oldu unu göstermektedir. Ki kare test sonuçları da, cinsiyet, ikamet yeri de i keninin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 415-417).

Bu konuda yapılan bir çalı ma ara tırma sonucuyla paralellik göstermektedir. Çalı ma örnekleme grubunu te kil eden ya lıların devletten beklentileri bedelsiz sa lık hizmeti (%66), evde bakıcı sa lanması (%61), erzak yardımı (%58), giyecek yardımı (%57), yakacak yardımı (%57), yemek yardımı (%54) ve para yardımını (%51)⁴⁴¹.

⁴⁴¹ T.C Aileler ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü, a.g.e., s. 163.

Tablo 255: Medeni Hal ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Medeni Hâl			Maaşların artırılması	Maaş kesintileri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sizlik sorununun önlenmesi	Bölümlük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sağlık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İği ve yardım sağlanması	Eğitimde fırsat eşitliği	Beklentim yok	Daha iyi ya da aynı artları	Toplam	
Evli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	73	1	10	22	11	32	13	16	19	1	14	5	217
			Satır	33,6%	0,5%	4,6%	10,1%	5,1%	14,7%	6,0%	7,4%	8,8%	0,5%	6,5%	2,3%	100,0%
		Sütun	48,0%	20,0%	38,5%	68,8%	68,8%	52,5%	48,1%	72,7%	41,3%	12,5%	63,6%	10,0%	50,0%	50,0%
	Kadın	Sayı	79	4	16	10	5	29	14	6	27	7	8	12	217	
		Satır	36,4%	1,8%	7,4%	4,6%	2,3%	13,4%	6,5%	2,8%	12,4%	3,2%	3,7%	5,5%	100,0%	
		Sütun	52,0%	80,0%	61,5%	31,3%	31,3%	47,5%	51,9%	27,3%	58,7%	87,5%	36,4%	90,0%	50,0%	
Toplam	Sayı	152	5	26	32	16	61	27	22	46	8	22	17	434		
	Satır	35,0%	1,2%	6,0%	7,4%	3,7%	14,1%	6,2%	5,1%	10,6%	1,8%	5,1%	3,9%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Bekar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	0	0	0	0	1	0	2	0	0	2	0	8
			Satır	37,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	12,5%	0,0%	25,0%	0,0%	0,0%	25,0%	0,0%	100,0%
		Sütun	60,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%	42,1%	
	Kadın	Sayı	2	0	2	1	0	0	2	0	3	0	1	0	11	
		Satır	18,2%	0,0%	18,2%	9,1%	0,0%	0,0%	18,2%	0,0%	27,3%	0,0%	9,1%	0,0%	100,0%	
		Sütun	40,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	33,3%	0,0%	57,9%	
Toplam	Sayı	5	0	0	1	0	0	2	2	3	0	0	0	0		
	Satır	26,3%	0,0%	0,0%	5,3%	0,0%	0,0%	10,5%	10,5%	15,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		
	Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		
Dul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	15	3	7	3	7	18	6	3	15	3	4	0	84
			Satır	17,9%	3,6%	8,3%	3,6%	8,3%	21,4%	7,1%	3,6%	17,9%	3,6%	4,8%	0,0%	100,0%
		Sütun	17,4%	40,0%	36,8%	18,8%	63,6%	52,9%	22,2%	33,3%	34,1%	50,0%	33,3%	0,0%	30,3%	
	Kadın	Sayı	71	9	12	13	4	16	21	6	29	4	8	0	193	
		Satır	36,8%	4,7%	6,2%	6,7%	2,1%	8,3%	10,9%	3,1%	15,0%	2,1%	4,1%	0,0%	100,0%	
		Sütun	82,6%	60,0%	63,2%	81,3%	36,4%	47,1%	77,8%	66,7%	65,9%	50,0%	66,7%	0,0%	69,7%	
Toplam	Sayı	86	12	19	16	11	34	27	9	44	7	12	0	0		
	Satır	31,0%	4,4%	6,9%	5,8%	4,0%	12,3%	9,7%	3,2%	15,9%	2,5%	4,3%	0,0%	0,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%		
Boşanmış	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	3
			Satır	0,0%	33,3%	0,0%	33,3%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		Sütun	0,0%	100,0%	0,0%	50,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	30,0%	
	Kadın	Sayı	4	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	7	
		Satır	57,1%	0,0%	0,0%	14,3%	0,0%	0,0%	0,0%	14,3%	14,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
		Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	70,0%	
Toplam	Sayı	4	1	0	2	1	0	0	1	1	0	0	0	10		
	Satır	40,0%	10,0%	0,0%	20,0%	10,0%	0,0%	0,0%	10,0%	10,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		

Evli X2=28,972 P=0,004
 Bekar X2=11,342 P=0,124
 Dul X2=27,683 P=0,006
 Boşanmış X2=7,619 P=0,1785

Yaşlıların medeni durumlarını ve cinsiyetlerini dikkate alarak devletten beklentileri mukayese edildiğinde, ortak görüş “maaşların artırılması”dır. Ki-kare test sonuçları da, evli ve dul de ikenin anlamlı, di er de ikenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Yaşlıların devletten beklentileri konusunda, yaşlılık gösterdikleri seçenekler aynı olup sadece topladığı frekans düzeylerinde farklılık bulunmaktadır.

Tablo 256: E itim Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

E itim durumu			Maa ların artırılması	Maa kesimleri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	şzlık sorununun önlenmesi	Bölçülük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sa bk yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İği ve yardım sağlanması	E itimde fırsat eşitli i	Beklentim yok	Daha iyi ya am artıları	Toplam	anlamlılık		
Okuryazar de il	Cinsiyet	Erk	Sayı	8	0	4	1	1	1	0	2	5	0	0	0	22	P ₁ =075 X ₂ =18,279	
			Satr	36,4%	0,0%	18,2%	4,5%	4,5%	4,5%	0,0%	9,1%	22,7%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
			Sütun	17,8%	0,0%	30,8%	11,1%	33,3%	8,3%	0,0%	66,7%	25,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
		Kad	Sayı	37	0	9	8	4	11	21	1	15	2	7	6	121		
			Satr	30,6%	0,0%	7,4%	6,6%	3,4%	9,1%	17,4%	0,8%	12,4%	1,7%	5,8%	5,0%	100,0%		
			Sütun	82,2%	0,0%	69,2%	88,9%	66,7%	91,7%	100,0%	33,3%	75,0%	100,0%	100,0%	100,0%	84,6%		
	Top lam	Sayı	45	0	0	9	5	12	21	3	20	2	7	6	143			
		Satr	31,5%	0,0%	0,0%	6,3%	3,5%	8,4%	14,7%	2,1%	14,0%	1,4%	4,9%	4,2%	100,0%			
		Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
		Cinsiyet	Erk	Sayı	7	0	1	1	2	6	0	1	4	0	4	0		26
				Satr	26,9%	0,0%	3,8%	3,8%	7,7%	23,1%	0,0%	3,8%	15,4%	0,0%	15,4%	0,0%		100,0%
				Sütun	36,8%	0,0%	25,0%	100,0%	66,7%	85,7%	0,0%	50,0%	25,0%	0,0%	80,0%	0,0%		42,6%
Kad	Sayı	12	1	3	0	1	1	2	1	12	0	1	1	35				
	Satr	34,3%	2,9%	8,6%	0,0%	2,9%	2,9%	5,7%	2,9%	34,3%	0,0%	2,9%	2,9%	100,0%				
	Sütun	63,2%	100,0%	75,0%	0,0%	33,3%	14,3%	100,0%	50,0%	75,0%	0,0%	20,0%	100,0%	57,4%				
Top lam	Sayı	19	1	4	1	3	7	2	2	16	0	5	1	61				
	Satr	31,1%	1,6%	6,6%	1,6%	4,9%	11,5%	3,3%	3,3%	26,2%	0,0%	8,2%	1,6%	100,0%				
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%				
	Cinsiyet	Erk	Sayı	38	1	3	10	6	20	12	8	12	1	9	0	120		
			Satr	31,7%	0,8%	2,5%	8,3%	5,0%	16,7%	10,0%	6,7%	10,0%	0,8%	7,5%	0,0%	100,0%		
			Sütun	33,6%	20,0%	21,4%	62,5%	50,0%	48,8%	66,7%	72,7%	42,9%	25,0%	69,2%	0,0%	43,6%		
Kad	Sayı	75	4	11	6	2	21	6	3	16	3	4	4	155				
	Satr	48,4%	2,6%	7,1%	3,9%	1,2%	13,5%	3,9%	1,9%	10,3%	1,9%	2,6%	2,6%	100,0%				
	Sütun	66,4%	80,0%	78,6%	37,5%	50,0%	51,2%	33,3%	27,3%	57,1%	75,0%	30,8%	100,0%	56,4%				
Top lam	Sayı	113	5	14	16	8	41	18	11	28	4	13	4	275				
	Satr	41,1%	1,8%	5,1%	5,8%	2,9%	14,9%	6,5%	4,0%	10,2%	1,5%	4,7%	1,5%	100,0%				
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				
	Cinsiyet	Erk	Sayı	6	1	1	2	0	2	1	4	5	0	1	0	23		
			Satr	26,1%	4,3%	4,3%	8,7%	0,0%	8,7%	4,3%	17,4%	21,7%	0,0%	4,3%	0,0%	100,0%		
			Sütun	42,9%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	50,0%	33,3%	66,7%	50,0%	0,0%	100,0%	0,0%	47,9%		
Kad	Sayı	8	0	0	0	1	2	2	2	5	3	0	2	25				
	Satr	32,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,0%	8,0%	8,0%	8,0%	20,0%	12,0%	0,0%	8,0%	100,0%				
	Sütun	57,1%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	50,0%	66,7%	33,3%	50,0%	100,0%	0,0%	100,0%	52,1%				
Top lam	Sayı	14	1	1	2	1	4	3	6	10	3	1	2	48				
	Satr	29,2%	2,1%	2,1%	4,2%	2,1%	8,3%	6,3%	12,5%	20,8%	6,3%	2,1%	4,2%	100,0%				
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				
	Cinsiyet	Erk	Sayı	17	2	3	6	11	9	4	5	6	2	2	1	68		
			Satr	25,0%	2,9%	4,4%	8,8%	16,2%	13,2%	5,9%	7,4%	8,8%	2,9%	2,9%	1,5%	100,0%		
			Sütun	47,2%	66,7%	37,5%	50,0%	78,6%	60,0%	44,4%	45,5%	35,3%	66,7%	28,6%	33,3%	49,3%		
Kad	Sayı	19	1	5	6	3	6	5	6	11	1	5	2	70				
	Satr	27,1%	1,4%	7,1%	8,6%	4,3%	8,6%	7,1%	8,6%	15,7%	1,4%	7,1%	2,9%	100,0%				
	Sütun	52,8%	33,3%	62,5%	50,0%	21,4%	40,0%	55,6%	54,5%	64,7%	33,3%	71,4%	66,7%	50,7%				
Top lam	Sayı	36	3	8	12	14	15	9	11	17	3	7	3	138				
	Satr	26,1%	2,2%	5,8%	8,7%	10,1%	10,9%	6,5%	8,0%	12,3%	2,2%	5,1%	2,2%	100,0%				
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				
	Cinsiyet	Erk	Sayı	15	0	5	6	4	13	2	1	2	1	4	0	53		
			Satr	28,3%	0,0%	9,4%	11,3%	7,5%	24,5%	3,8%	1,9%	3,8%	1,9%	7,5%	0,0%	100,0%		
			Sütun	75,0%	0,0%	71,4%	54,5%	80,0%	76,5%	66,7%	100,0%	66,7%	50,0%	100,0%	0,0%	70,7%		
Kad	Sayı	5	1	2	5	1	4	1	0	1	1	0	1	22				
	Satr	22,7%	4,5%	9,1%	22,7%	4,5%	18,2%	4,5%	0,0%	4,5%	4,5%	0,0%	4,5%	100,0%				
	Sütun	25,0%	100,0%	28,6%	45,5%	20,0%	23,5%	33,3%	0,0%	33,3%	50,0%	0,0%	100,0%	29,3%				
Top lam	Sayı	20	1	7	11	5	17	3	1	3	2	4	1	75				
	Satr	26,7%	1,3%	9,3%	14,7%	6,7%	22,7%	4,0%	1,3%	4,0%	2,7%	5,3%	1,3%	100,0%				
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%				

E itim durumlarını dikkate alarak cinsiyet açısından devletten beklenti düzeyi incelendi inde, sırasıyla "devletten maa larının artırılmasını", "genel ülke düzeninin sağlanması" ve "kendilerine gerekli ilgi ve yardımın gösterilmesi" seçeneklerini vurgulamaktadırlar. Ki kare test sonuçları da, ilkököl mezunu de i keninin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir. Kadınlar erkeklere göre maa lının artırılması seçene inde daha fazla yo unluk göstermektedir. Bunun nedeni dul kadınların ya am kalitesini artırmak, ba kasına ekonomik anlamda

ba mlılık duymamak ve rahat mutlu bir ya am sürmek istemesiyle ilgili oldu u dü ünülmektedir.

Tablo 416: Mesleki Özelliklere ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

MESLEK GRUBU	Cinsiyet	Erkek	Sayı	Maa ların arttırılması	Maa kesintileri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sözük sorununun önlenmesi	Bölümlük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sa ık yardımının yapılması	Demokratik ortam sa lanması	İgi ve yardım sa lanması	E timde fırsat e tili i	Beklentim yok	Daha iyi ya am artları	Toplam
Esnaf/zanaatkar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	17	1	6	6	8	8	4	4	7	2	5	0	68
			Satır	25.0%	1.5%	8.8%	8.8%	11.8%	11.8%	5.9%	5.9%	10.3%	2.9%	7.4%	0.0%	100.0%
			Sütun	65.4%	50.0%	100.0%	66.7%	88.9%	88.9%	80.0%	100.0%	70.0%	100.0%	100.0%	0.0%	77.3%
	Kadın	Sayı	9	1	0	3	1	1	1	1	1	3	0	0	1	20
		Satır	45.0%	5.0%	0.0%	15.0%	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	0.0%	15.0%	0.0%	0.0%	5.0%	100.0%
		Sütun	34.6%	50.0%	0.0%	33.3%	11.1%	11.1%	20.0%	0.0%	30.0%	0.0%	0.0%	100.0%	22.7%	
Toplam	Sayı	26	2	6	9	9	9	9	5	5	10	2	5	1	88	
	Satır	29.5%	2.3%	6.8%	10.2%	10.2%	10.2%	10.2%	5.7%	4.5%	11.4%	2.3%	5.7%	1.1%	100.0%	
	Sütun	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	2	2	7	4	15	5	7	9	0	3	0	81
			Satır	33.3%	2.5%	2.5%	8.6%	4.9%	18.5%	6.2%	8.6%	11.1%	0.0%	3.7%	0.0%	100.0%
			Sütun	60.0%	50.0%	33.3%	77.8%	100.0%	71.4%	50.0%	100.0%	56.3%	0.0%	60.0%	0.0%	63.3%
	Kadın	Sayı	18	2	4	2	0	6	5	0	0	1	2	0	4	47
		Satır	38.3%	4.3%	8.5%	4.3%	0.0%	12.8%	10.6%	0.0%	14.9%	2.1%	4.3%	0.0%	100.0%	
		Sütun	40.0%	50.0%	66.7%	22.2%	0.0%	28.6%	50.0%	0.0%	43.8%	100.0%	40.0%	0.0%	36.7%	
Toplam	Sayı	45	4	6	9	4	4	21	10	7	16	1	5	0	0	
	Satır	35.2%	3.1%	4.7%	7.0%	3.1%	16.4%	7.8%	5.5%	12.5%	0.8%	3.9%	0.0%	0.0%	0.0%	
	Sütun	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	0.0%	
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	0	1	4	0	5	1	3	5	0	4	0	30
			Satır	23.3%	0.0%	3.3%	13.3%	0.0%	16.7%	3.3%	10.0%	16.7%	0.0%	13.3%	0.0%	100.0%
			Sütun	43.8%	0.0%	50.0%	66.7%	0.0%	62.5%	25.0%	60.0%	71.4%	0.0%	100.0%	0.0%	53.6%
	Kadın	Sayı	9	2	1	2	1	3	3	2	2	1	0	0	26	
		Satır	34.6%	7.7%	3.8%	7.7%	3.8%	11.5%	11.5%	7.7%	7.7%	3.8%	0.0%	0.0%	100.0%	
		Sütun	56.3%	100.0%	50.0%	33.3%	100.0%	37.5%	75.0%	40.0%	28.6%	100.0%	0.0%	0.0%	46.4%	
Toplam	Sayı	16	2	2	6	1	8	4	5	7	1	4	0	0		
	Satır	28.6%	3.6%	3.6%	10.7%	1.8%	14.3%	7.1%	8.9%	12.5%	1.8%	7.1%	0.0%	0.0%		
	Sütun	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	0.0%		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	10	0	3	5	0	1	3	0	3	0	1	1	27
			Satır	37.0%	0.0%	11.1%	18.5%	0.0%	3.7%	11.1%	0.0%	11.1%	0.0%	3.7%	3.7%	100.0%
			Sütun	100.0%	0.0%	100.0%	100.0%	0.0%	100.0%	100.0%	0.0%	100.0%	0.0%	50.0%	100.0%	96.4%
	Kadın	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
		Satır	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
		Sütun	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	50.0%	0.0%	3.6%
Toplam	Sayı	10	0	3	5	0	0	3	0	0	0	0	0	1	28	
	Satır	35.7%	0.0%	10.7%	17.9%	0.0%	0.0%	10.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	3.6%	100.0%	
	Sütun	100.0%	0.0%	100.0%	100.0%	0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%	
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	9	0	2	2	3	10	2	1	0	5	3	0	37
			Satır	24.3%	0.0%	5.4%	5.4%	8.1%	27.0%	5.4%	2.7%	0.0%	13.5%	8.1%	0.0%	100.0%
			Sütun	33.3%	0.0%	40.0%	50.0%	75.0%	38.8%	40.0%	20.0%	0.0%	100.0%	60.0%	0.0%	41.6%
	Kadın	Sayı	18	0	3	2	1	7	3	4	9	0	2	3	52	
		Satır	34.6%	0.0%	5.8%	3.8%	1.9%	13.5%	5.8%	7.7%	17.3%	0.0%	3.8%	5.7%	100.0%	
		Sütun	66.7%	0.0%	60.0%	50.0%	25.0%	41.2%	60.0%	80.0%	100.0%	0.0%	40.0%	100.0%	58.4%	
Toplam	Sayı	27	0	5	4	4	4	17	5	5	9	1	5	7	89	
	Satır	30.3%	0.0%	5.6%	4.5%	4.5%	19.1%	5.6%	5.6%	10.1%	1.1%	5.6%	7.8%	100.0%		
	Sütun	100.0%	0.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
			Satır	0.0%	50.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	50.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
			Sütun	0.0%	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	3.7%	0.0%	0.0%	0.0%	1.2%
	Kadın	Sayı	57	0	14	6	3	13	16	2	26	7	6	12	162	
		Satır	35.2%	0.0%	8.6%	3.7%	1.9%	8.0%	9.9%	1.2%	16.0%	4.3%	3.7%	7.4%	100.0%	
		Sütun	100.0%	0.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	96.3%	100.0%	100.0%	100.0%	98.8%	
Toplam	Sayı	57	1	14	6	3	13	16	2	27	7	6	12	164		
	Satır	34.8%	0.6%	8.5%	3.7%	1.8%	7.9%	9.8%	1.2%	16.5%	4.3%	3.7%	7.3%	100.0%		
	Sütun	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%		

Esnaf/zanaatkar X2=13,621 P=0,255
 Çi X2=13,471 P=0,199
 Memur X2=11,676 P=0,307
 Tüccar X2=13,481 P=0,061
 Çiftçi X2=18,733 P=0,066
 Ev kadını X2=84,062 P=0,000

Mesleki özellikleri cinsiyet de i keniyile incelendi inde, her meslek grubunda çalı mı olan ya lılar öncelikle maa larının artmasını istemektedir. Di er seçeneklere verilen yanıtların frekansları dü ük düzeydedir. Ki kare test sonuçları da, ev kadını de i keninin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 417: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Emeklilik Durumu			Maaşların artırılması	Maaş kesintileri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	Sizlik sorununun önlenmesi	Bölümlük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sağlık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İğne ve yardım sağlanması	Eğitimde fırsat eşitliği	Beklentim yok	Daha iyi yaşam şartları	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	E	Sayı	65	3	14	20	15	41	12	12	28	1	11	2	224	X ² =18,315 P=,106
		Satır	29,0	1,3%	6,3%	8,9%	6,7%	18,3%	5,4%	5,4%	12,5%	0,4%	4,9%	0,8%	100,0		
		Sütun	54,6	75,0%	51,9%	69,0%	78,9%	65,1%	50,0%	70,6%	53,8%	12,5%	64,7%	33,3%	58,5%		
	K	Sayı	54	1	13	9	4	22	12	5	24	7	6	2	159		
	Satır	34,0	0,6%	8,2%	5,7%	2,5%	13,8%	7,5%	3,1%	15,1%	4,4%	3,8%	1,3%	100,0			
	Sütun	45,4	25,0%	48,1%	31,0%	21,1%	34,9%	50,0%	29,4%	46,2%	87,5%	35,3%	66,7%	41,5%			
Toplam		Sayı	119	4	27	29	19	63	24	17	52	8	17	4	383		
		Satır	31,1	1,0%	7,0%	7,6%	5,0%	16,4%	6,3%	4,4%	13,6%	2,1%	4,4%	1,1%	100,0		
		Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0		
Hayır	Cinsiyet	E	Sayı	26	5	3	6	4	10	7	9	6	3	9	0	88	X ² =28,695 P=,004
		Satır	29,5	5,6%	3,4%	6,8%	4,5%	11,4%	8,0%	10,2%	6,8%	3,4%	10,2%	0,0%	100,0		
		Sütun	20,3	14,3%	15,0%	27,3%	44,4%	30,3%	21,9%	52,9%	14,3%	50,0%	45,0%	0,0%	24,6%		
	K	Sayı	102	6	17	16	5	23	25	8	36	7	11	13	269		
	Satır	37,9	2,2%	6,3%	5,9%	1,9%	8,6%	9,3%	3,0%	13,4%	2,6%	4,1%	4,8%	100,0			
	Sütun	79,7	85,7%	85,0%	72,7%	55,6%	69,7%	78,1%	47,1%	85,7%	50,0%	55,0%	100,0	75,4%			
Toplam		Sayı	128	11	20	22	9	33	32	17	42	10	20	13	357		
		Satır	35,9	3,1%	5,6%	6,2%	2,5%	9,2%	9,0%	4,8%	11,8%	2,8%	5,6%	3,6%	100,0		
		Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0		

Tablo 418: Çalı ma Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Çalı ma Durumu			Maaşların artırılması	Maaş kesintileri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	Sizlik sorununun önlenmesi	Bölümlük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sağlık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İğne ve yardım sağlanması	Eğitimde fırsat eşitliği	Beklentim yok	Daha iyi yaşam şartları	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	E	Sayı	21	0	5	9	9	7	4	3	5	0	4	0	66	X ² = 9,088 P=,614
		Satır	31,3	0,0%	7,6%	13,6%	13,6%	10,6%	6,1%	4,5%	7,6%	0,0%	6,0%	0,0%	100,0		
		Sütun	60,6	0,0%	50,0%	64,3%	90,0%	63,6%	57,1%	50,0%	55,6%	0,0%	66,7%	0,0%	61,7%		
	K	Sayı	13	0	5	5	0	5	3	3	4	0	3	0	41		
	Satır	31,7	0,0%	12,9%	12,2%	0,0%	12,2%	7,3%	7,3%	9,8%	0,0%	7,3%	0,0%	100,0			
	Sütun	39,4	0,0%	50,0%	35,7%	0,0%	36,4%	42,9%	50,0%	44,4%	0,0%	33,3%	0,0%	38,3%			
Toplam		Sayı	33	0	10	14	9	11	7	6	9	0	0	0	0		
		Satır	30,8	0,0%	20,5%	13,1%	13,6%	22,8%	6,5%	5,6%	8,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		
		Sütun	100,0	0,0%	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%		
Hayır	Cinsiyet	E	Sayı	71	3	13	17	10	44	15	18	29	2	18	6	246	X ² =34,511 P=,001
		Satır	28,9	1,2%	5,3%	6,9%	4,1%	17,9%	6,1%	7,3%	11,8%	0,8%	7,3%	2,4%	100,0		
		Sütun	33,2	33,3%	33,3%	45,9%	55,6%	51,8%	30,6%	64,3%	34,1%	16,7%	52,9%	7,1%	38,9%		
	K	Sayı	143	6	26	20	8	41	34	10	56	10	16	17	387		
	Satır	37,0	1,6%	6,7%	5,2%	2,1%	10,6%	8,8%	2,6%	14,5%	2,6%	4,1%	4,4%	100,0			
	Sütun	66,8	66,7%	66,7%	54,1%	44,4%	48,2%	69,4%	35,7%	65,9%	83,3%	47,1%	92,9%	61,1%			
Toplam		Sayı	214	9	39	37	18	85	49	28	85	12	34	23	633		
		Satır	33,8	1,4%	6,2%	5,8%	2,8%	13,4%	7,7%	4,4%	13,4%	1,9%	5,4%	6,8%	100,0		
		Sütun	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0%	100,0	100,0		

Emeklilik, çalı ma hayatından süresiz uzaklaşma anlamındadır. Bireyler emekli oldu u zaman, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından sosyal hakları güvence altına alınmaktadır. Ancak bireyler emekli oldu unda, sadece çalı ma hayatından uzaklaşmazlar. Aynı zamanda gelir düzeyinde de azalma yaşarlar. Bu nedenle soru emeklilik durumuyla karılaştırıldığında, yaşlıların yaklaşık %30'u maaşlarının artırılmasını istemektedir. Özellikle kadınlar açısından dezavantajı olan bir durum ise, ekin vefatında emekli maaşından belli kesinti yapılması, evde bekâr çocuk varsa maaşın

belirli bir oranının çocu a verilmesi ve dolayısıyla maa ın miktarının azalmasıdır. Bazen ya lılar, emekli oldukları zaman tekrar tam zamanlı veya yarı zamanlı olarak çalı ma hayatına dönmektedir. Ya lıların tekrar çalı masının amaçlarından biri üretim sürecine yeniden katılmak ve gelir düzeyini yükseltmektir. Bu soruya u an çalı an kadın ve erkeklerin yaklaşık %30'u maa ın artırılması yanıtını vermiştir. Diğer seçeneklere verilen yanıtların frekans düzeyi dü üktür (T. 421, 422). Ki kare test sonuçları da, emekli olmama ve uan çalı mama de i kenlerinin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 419: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Gelirin durumu			Maa ların artırılması	Maa kesintileri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sizlik sorununun önlenmesi	Bölüclük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sa lık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İğ ve yardım sağlanması	E itimde fırsat e fli i	Beklentin yok	Daha iyi ya am arları	Toplam	
Yeterli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	41	5	13	18	15	41	11	12	13	4	12	0	185
			Satır	22,2%	2,7%	7,0%	9,7%	8,1%	22,2%	5,9%	6,5%	7,0%	2,2%	6,5%	0,0%	100,0%
			Sütun	38,0%	60,0%	52,0%	56,3%	71,4%	63,1%	42,3%	66,7%	31,0%	50,0%	57,1%	0,0%	48,8%
		Kadın	Sayı	67	2	12	14	6	24	15	6	29	4	9	6	194
			Satır	34,5%	1,0%	6,2%	7,2%	3,1%	12,4%	7,7%	3,1%	14,9%	2,1%	4,6%	3,1%	100,0%
			Sütun	62,0%	40,0%	48,0%	43,8%	28,6%	36,9%	57,7%	33,3%	69,0%	50,0%	42,9%	100,0%	51,2%
	Toplam	Sayı	108	7	25	32	21	65	26	18	42	8	21	6	379	
		Satır	28,5%	1,8%	6,6%	8,4%	5,5%	17,2%	6,9%	4,7%	11,1%	2,1%	5,5%	1,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	Yetersiz	Cinsiyet	Erkek	Sayı	31	1	1	8	3	5	6	7	18	0	4	4
Satır				35,2%	1,1%	1,1%	9,1%	3,4%	5,7%	6,8%	8,0%	20,5%	0,0%	4,5%	4,5%	100,0%
Sütun				35,6%	16,7%	10,0%	47,1%	50,0%	25,0%	25,0%	50,0%	43,9%	0,0%	44,4%	12,5%	35,1%
Kadın			Sayı	56	5	9	9	3	15	18	7	23	4	5	9	163
			Satır	34,4%	3,1%	5,5%	5,5%	1,8%	9,2%	11,0%	4,3%	14,1%	2,5%	3,1%	6,5%	100,0%
			Sütun	64,4%	83,3%	90,0%	52,9%	50,0%	75,0%	75,0%	50,0%	56,1%	100,0%	55,6%	87,5%	64,9%
Toplam		Sayı	87	6	10	17	6	20	24	14	41	4	9	13	251	
		Satır	34,7%	2,4%	4,0%	6,8%	2,4%	8,0%	9,6%	5,6%	16,3%	1,6%	3,6%	5,2%	100,0%	
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
dare Eder		Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	0	3	0	1	5	2	2	3	0	4	0
	Satır			48,7%	0,0%	7,7%	0,0%	2,6%	12,8%	5,1%	5,1%	7,7%	0,0%	10,3%	0,0%	100,0%
	Sütun			36,5%	0,0%	25,0%	0,0%	100,0%	45,5%	33,3%	100,0%	27,3%	0,0%	57,1%	0,0%	35,5%
	Kadın		Sayı	33	0	9	2	0	6	4	0	8	2	3	4	71
			Satır	46,5%	0,0%	12,7%	2,8%	0,0%	8,5%	5,6%	0,0%	11,3%	2,8%	4,2%	5,6%	100,0%
			Sütun	63,5%	0,0%	75,0%	100,0%	0,0%	54,5%	66,7%	0,0%	72,7%	100,0%	42,9%	100,0%	64,5%
	Toplam	Sayı	52	0	0	2	1	11	6	2	11	2	7	4	110	
		Satır	47,3%	0,0%	0,0%	1,8%	0,9%	10,0%	5,5%	1,8%	10,0%	1,8%	6,4%	5,6%	100,0%	
		Sütun	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	Yeterli X2=32,246 P=0,001 Yetersiz X2=15,724 P=0,204 dare Eder X2=12,709 P=0,312															

Tablo 420: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Gayrimenkul durumu			Maaşların artırılması	Maaş kesintileri hakkında açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	Sizlik sorununun önlenmesi	Bölücülük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sağlık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İş ve yardım sağlanması	Eğitimde fırsat eşitliği	Beklentim yok	Daha iyi yaşam şartları	Toplam		
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	32	0	10	16	3	30	9	11	13	2	12	4	142	
			Satır	22,5%	0,0%	7,0%	11,3%	2,2%	21,1%	6,3%	7,7%	9,2%	1,4%	8,5%	2,8%	100,0%	
		Kadın	Sayı	65	0	15	12	3	22	14	6	18	4	7	7	173	
			Satır	37,6%	0,0%	8,7%	6,9%	1,7%	12,7%	8,1%	3,5%	10,4%	2,3%	4,0%	4,0%	100,0%	
		Toplam	Sayı	95	0	0	28	6	52	23	17	31	6	19	11	315	
			Satır	30,2%	0,0%	0,0%	8,9%	1,9%	16,5%	7,3%	5,4%	9,8%	1,9%	6,0%	3,5%	100,0%	
	Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	55	3	6	9	16	21	9	10	21	0	8	0	161
				Satır	34,2%	1,9%	3,7%	5,6%	9,9%	13,0%	5,6%	6,2%	13,0%	0,0%	5,0%	0,0%	100,0%
			Kadın	Sayı	85	6	14	13	6	21	20	7	42	6	10	12	238
				Satır	35,7%	2,5%	5,9%	5,5%	2,5%	8,8%	8,4%	2,9%	17,6%	2,9%	4,2%	4,8%	100,0%
Toplam			Sayı	140	9	20	22	22	42	29	17	63	6	18	6	399	
			Satır	35,1%	2,3%	5,0%	5,5%	5,5%	10,5%	7,3%	4,3%	15,8%	1,5%	4,5%	1,5%	100,0%	
Toplam		Sayı	140	9	20	22	22	42	29	17	63	6	18	6	399		
		Satır	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Var X²=24,296 P=0,02
Yok X²=22,261 P=0,03

Gelir ve gayrimenkul durumu dikkate alınarak devletten beklenti düzeyi incelendi inde, gelir durumunu yeterli, yetersiz ve idare eder diye yanıtlayan ile gayrimenkulü bulunanlar, maaşların artırılması seçeneğini tercih etmişlerdir. Yaşlıların gelir durumunu yeterli olduğunu düşünse bile, maaşın artırılması önemli bir konu olma özelliğini korumaktadır (T. 423, 424). Ki-kare test sonuçları da, gelirin yeterli olması ve gayrimenkulü olma değişkenlerinin anlamlı, diğer değişkenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 421: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Sosyal Tabaka Durumu				Sosyal tabaka durumuna göre devletten beklenti düzeyi												Toplam	anlamlılık
				Maaşların artırılması	Maaşlarında artışta açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sizlik sorununun önlenmesi	Bölümlük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sağlık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İğ ve yardım sağlanması	E-ticaret fırsatı	Beklentilerin yok	Daha iyi yaşam şartları		
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	0	3	6	0	9	2	3	2	0	4	0	36	P=-,220 X ² =10,682
			Satr	19,4%	0,0%	8,3%	16,7%	0,0%	25,0%	5,6%	8,3%	5,6%	0,0%	11,1%	0,0%	100,0%	
			Sütun	41,2%	0,0%	50,0%	42,9%	0,0%	75,0%	33,3%	50,0%	40,0%	0,0%	100,0%	0,0%	50,0%	
	Toplam	Kadın	Sayı	10	0	3	8	2	3	4	3	3	0	0	0	36	
			Satr	27,8%	0,0%	8,3%	22,2%	5,6%	8,3%	11,1%	8,3%	8,3%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	58,8%	0,0%	50,0%	57,1%	100,0%	25,0%	66,7%	50,0%	60,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	
Orta tabakam üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	17	0	6	14	2	12	6	6	5	0	0	0	0	P=-,126 X ² =16,429
			Satr	23,6%	0,0%	8,3%	19,4%	2,8%	16,7%	8,3%	8,3%	6,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
			Sütun	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Toplam	Kadın	Sayı	13	2	2	10	3	9	6	4	4	2	8	0	63		
		Satr	20,6%	3,2%	3,2%	15,9%	4,8%	14,3%	9,5%	6,3%	6,3%	3,2%	12,7%	0,0%	100,0%		
		Sütun	31,0%	40,0%	16,7%	62,5%	60,0%	39,1%	40,0%	80,0%	50,0%	40,0%	66,7%	0,0%	42,0%		
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	29	3	10	6	2	14	9	1	4	3	4	2	87	P=-,030 X ² =22,724
			Satr	33,3%	3,4%	11,5%	6,9%	2,3%	16,1%	10,3%	1,1%	4,6%	3,4%	4,6%	2,3%	100,0%	
			Sütun	69,0%	60,0%	83,3%	37,5%	40,0%	60,9%	60,0%	20,0%	50,0%	60,0%	33,3%	100,0%	58,0%	
Toplam	Kadın	Sayı	42	5	12	16	5	23	15	5	8	5	12	2	150		
		Satr	28,0%	3,3%	8,0%	10,7%	3,3%	15,3%	10,0%	3,3%	5,3%	3,3%	8,0%	1,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	54	1	8	5	14	26	6	7	21	2	4	4	152	P=-,043 X ² =20,171
			Satr	35,5%	0,7%	5,3%	3,3%	9,2%	17,1%	3,9%	4,6%	13,8%	1,3%	2,6%	2,7%	100,0%	
			Sütun	35,3%	33,3%	44,4%	35,7%	73,7%	56,5%	33,3%	53,8%	36,2%	22,2%	26,7%	12,5%	40,0%	
Toplam	Kadın	Sayı	99	5	10	9	5	20	12	6	37	7	11	7	228		
		Satr	43,4%	1,2%	4,4%	3,9%	2,2%	8,8%	5,3%	2,6%	16,2%	3,1%	4,8%	3,1%	100,0%		
		Sütun	64,7%	66,7%	55,6%	64,3%	26,3%	43,5%	66,7%	46,2%	63,8%	77,8%	73,3%	87,5%	60,0%		
Toplam	Erkek	Sayı	153	6	18	14	19	46	18	13	58	9	15	10	380		
		Satr	40,3%	1,6%	4,7%	3,7%	5,0%	12,1%	4,7%	3,4%	15,3%	2,4%	3,9%	2,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	3	4	4	2	6	4	6	5	0	3	0	51	P=-,043 X ² =20,171
			Satr	27,5%	5,9%	7,8%	7,8%	3,9%	11,8%	7,8%	11,8%	9,8%	0,0%	5,9%	0,0%	100,0%	
			Sütun	46,7%	33,3%	40,0%	66,7%	100,0%	46,2%	26,7%	100,0%	25,0%	0,0%	75,0%	0,0%	44,7%	
Toplam	Kadın	Sayı	16	2	6	2	0	7	11	0	15	0	2	2	63		
		Satr	25,4%	3,2%	9,5%	3,2%	0,0%	11,1%	17,5%	0,0%	23,8%	0,0%	3,2%	3,2%	100,0%		
		Sütun	53,3%	66,7%	60,0%	33,3%	0,0%	53,8%	73,3%	0,0%	75,0%	0,0%	25,0%	100,0%	55,3%		
Toplam	Erkek	Sayı	30	5	10	6	2	13	15	6	20	0	0	2	114		
		Satr	26,3%	4,4%	8,8%	5,3%	1,8%	11,4%	13,2%	5,3%	17,5%	0,0%	0,0%	1,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%			

Yaşlıların toplumda sahip olduklarını sosyal tabaka durumuna göre soruya verdikleri yanıt maaşlarının artırılması yönündedir. Diğer seçeneklere verilen yanıtların frekans değerleri düşüktür. Ki-kare test sonuçları da, orta tabaka ve i-çi de i-keninin anlamlı, diğer de i-kenlerin anlam düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 422: Kronik Hastalık Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Kronik hastalık durumu				Maaşların artırılması	Maaşlarında artışta açıklama yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sizlik sorununun önlenmesi	Bölümlük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Sağlık yardımının yapılması	Demokratik ortamın sağlanması	İğ ve yardım sağlanması	E-ticaret fırsatı	Beklentilerin yok	Daha iyi yaşam şartları	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	57	4	15	18	15	30	14	18	28	3	11	2	215	P=-,011 X ² =25,912
			Satr	26,5%	1,9%	7,0%	8,4%	7,0%	14,0%	6,5%	8,4%	13,0%	1,4%	5,1%	1%	100,0%	
			Sütun	34,1%	36,4%	45,5%	58,1%	68,2%	49,2%	33,3%	58,1%	37,8%	50,0%	47,8%	9,1%	41,7%	
	Toplam	Kadın	Sayı	110	7	18	13	7	31	28	13	46	3	12	12	300	
			Satr	36,7%	2,3%	6,0%	4,3%	2,3%	10,3%	9,3%	4,3%	15,3%	1,0%	4,0%	4%	100,0%	
			Sütun	65,9%	63,6%	54,5%	41,9%	31,8%	50,8%	66,7%	41,9%	62,2%	50,0%	52,2%	90,9%	58,3%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	167	11	33	31	22	61	42	31	74	6	23	14	515	P=-,023 X ² =20,794
			Satr	32,4%	2,1%	6,4%	6,0%	4,3%	11,8%	8,2%	6,0%	14,4%	1,2%	4,5%	2,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Toplam	Kadın	Sayı	29	0	2	6	4	20	3	1	3	1	6	2	77		
		Satr	37,7%	0,0%	2,6%	7,8%	5,2%	26,0%	3,9%	1,3%	3,9%	1,3%	7,8%	2,6%	100,0%		
		Sütun	49,2%	0,0%	16,7%	40,0%	66,7%	74,1%	27,3%	100,0%	30,0%	20,0%	66,7%	66,7%	48,7%		
Toplam	Erkek	Sayı	30	0	10	9	2	7	8	0	7	4	3	1	81		
		Satr	37,0%	0,0%	12,3%	11,1%	2,5%	8,6%	9,9%	0,0%	8,6%	4,9%	3,7%	1,2%	100,0%		
		Sütun	50,8%	0,0%	83,3%	60,0%	33,3%	25,9%	72,7%	0,0%	70,0%	80,0%	33,3%	33,3%	51,3%		
Toplam	Kadın	Sayı	59	0	12	15	6	27	11	1	10	5	9	3	158		
		Satr	37,3%	0,0%	7,6%	9,5%	3,8%	17,1%	7,0%	0,6%	6,3%	3,2%	5,7%	1,9%	100,0%		
		Sütun	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			

Tablo 423: Engellilik Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Engellilik durumu			Maaşların artırılması	Maaş kesimleri bakımında açılımların yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sağlık sorunlarının önlenmesi	Bölümlük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Su ile yardımın sağlanması	Demokratik ortamın sağlanması	İhtiyaç ve yardım sağlanması	E-İhtiyaç fırsatı	Beklentinin yokluğu	Diğer ihtiyaçların artması	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	32	0	8	10	9	15	3	10	19	0	3	0	109	
			Satır	29,4%	0,0%	7,3%	9,2%	8,3%	13,8%	2,8%	9,2%	17,4%	0,0%	2,8%	0,0%	100,0%	
		Sütun	41,0%	0,0%	50,0%	76,9%	69,2%	53,6%	18,8%	71,4%	52,8%	0,0%	30,0%	0,0%	47,0%		
	Kadın	Sayı	46	2	8	3	4	13	13	4	17	2	7	4	123		
		Satır	37,4%	1,6%	6,5%	2,4%	3,3%	10,6%	10,6%	3,3%	13,8%	1,6%	5,7%	3,3%	100,0%		
		Sütun	59,0%	100,0%	50,0%	23,1%	30,8%	46,4%	81,3%	28,6%	47,2%	100,0%	70,0%	100,0%	53,0%		
Toplam	Sayı	78	2	16	13	13	28	16	14	36	2	10	4	232			
	Satır	33,6%	0,9%	6,9%	5,6%	5,6%	12,1%	6,9%	6,0%	15,5%	0,9%	4,3%	1,7%	100,0%			
Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	59	4	9	16	10	36	16	11	15	4	17	6	203	
			Satır	29,1%	2,0%	4,4%	7,9%	4,9%	17,7%	7,9%	5,4%	7,4%	2,0%	8,4%	3,0%	100,0%	
			Sütun	34,9%	44,4%	29,0%	42,1%	66,7%	52,9%	40,0%	55,0%	25,9%	33,3%	63,0%	8,3%	40,0%	
		Kadın	Sayı	110	5	22	22	5	32	24	9	43	8	10	15	305	
			Satır	36,1%	1,6%	7,2%	7,2%	1,6%	10,5%	7,9%	3,0%	14,1%	2,6%	3,3%	4,9%	100,0%	
			Sütun	65,1%	55,6%	71,0%	57,9%	33,3%	47,1%	60,0%	45,0%	74,1%	66,7%	37,0%	91,7%	60,0%	
	Toplam	Sayı	169	9	31	38	15	68	40	20	58	12	27	21	508		
		Satır	33,3%	1,8%	6,1%	7,5%	3,0%	13,4%	7,9%	3,9%	11,4%	2,4%	5,3%	4,1%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
	Evet: X ² = 26,131 P=,006 Hayır: X ² = 31,502 P=,002																

Tablo 424: Bakıma Muhtaçlık Durumu ve Cinsiyete Göre Devletten Beklenti Düzeyi

Bakıma muhtaçlık durumu			Maaşların artırılması	Maaş kesimleri bakımında açılımların yapılması	Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	sağlık sorunlarının önlenmesi	Bölümlük faaliyetlerinin engellenmesi	Huzur ve düzen	Su ile yardımın sağlanması	Demokratik ortamın sağlanması	İhtiyaç ve yardım sağlanması	E-İhtiyaç fırsatı	Beklentinin yokluğu	Diğer ihtiyaçların artması	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	0	8	11	8	16	3	10	17	2	6	1	109	
			Satır	24,8%	0,0%	7,3%	10,1%	7,3%	14,7%	2,8%	9,2%	15,6%	1,8%	5,5%	0,9%	100,0%	
		Sütun	39,7%	0,0%	44,4%	68,8%	72,7%	55,2%	18,8%	71,4%	45,9%	50,0%	50,0%	100,0%	47,0%		
	Kadın	Sayı	41	2	10	5	3	13	13	4	20	2	6	4	123		
		Satır	33,3%	1,6%	8,1%	4,1%	2,4%	10,6%	10,6%	3,3%	16,3%	1,6%	4,9%	3,3%	100,0%		
		Sütun	60,3%	100,0%	55,6%	31,3%	27,3%	44,8%	81,3%	28,6%	54,1%	50,0%	50,0%	100,0%	53,0%		
Toplam	Sayı	68	2	18	16	11	29	16	14	37	4	12	5	232			
	Satır	29,3%	0,9%	7,8%	6,9%	4,7%	12,5%	6,9%	6,0%	15,9%	1,7%	5,2%	2,1%	100,0%			
Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%			
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	63	4	9	15	11	35	15	10	15	2	12	5	196	
			Satır	32,1%	2,0%	4,6%	7,7%	5,6%	17,9%	7,7%	5,1%	7,7%	1,0%	6,1%	2,5%	100,0%	
			Sütun	36,6%	44,4%	32,1%	45,5%	64,7%	55,6%	38,5%	52,6%	28,3%	22,2%	54,5%	12,5%	40,9%	
		Kadın	Sayı	109	5	19	18	6	28	24	9	38	7	10	10	283	
			Satır	38,5%	1,8%	6,7%	6,4%	2,1%	9,9%	8,5%	3,2%	13,4%	2,5%	3,5%	3,6%	100,0%	
			Sütun	63,4%	55,6%	67,9%	54,5%	35,3%	44,4%	61,5%	47,4%	71,7%	77,8%	45,5%	87,5%	59,1%	
	Toplam	Sayı	172	9	28	33	17	63	39	19	53	9	22	15	479		
		Satır	35,9%	1,9%	5,8%	6,9%	3,5%	13,2%	8,1%	4,0%	11,1%	1,9%	4,6%	3,2%	100,0%		
	Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
	X ² = 23,182 P=,026																

Yaşlıların devletten beklentilerini etkileyen durumlardan en önemlileri arasında kronik hastalık, engellilik ve bakıma muhtaçlık durumu gelmektedir. Bu sorunların varlığı nedeniyle yaşlıların ailelerine, yakın çevresine ve devlete bağımlılıkları artmaktadır. Özellikle tanı ve tedavi süreci, engellilere yönelik protez, tekerlekli sandalyeye vb. ihtiyaç duyması, öz bakım ve sosyal ihtiyaçlarına yönelik olarak bakıcı desteğinin alınması kadın ve erkek yaşlıların devletten istekleri arasındadır. Ancak yanıtlarda en çok frekansı toplayan maaşın artırılmasıdır. Yaşlıların özellikle tanı, tedavi ve bakım parası ödendiğinde geçimini gerçekleştirmek için yeterli geliri kalmamaktadır (T. 436-428). Ki-kare test sonuçları da, deyimlerin anlam düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 425: Devletten Beklenti Düzeyi Hakkında Nitel Görü me

sizlik sorununun önlenmesi	Gençler o kadar çalışmasına rağmen sizler. Sonrasında mutsuz oluyorlar. Hırsızlık olayları artıyor. Devletin acilen işsizlik sorununu çözmesi gerekiyor. MULAKAT 8
Maaşların artırılması	Keşke maaşlar daha da artsa rahat etsek. MULAKAT 15 Maaşlar artsın ve engelliye daha çok yardım edilsin. MULAKAT 1 Devlet maaşları artırsa çok güzel olacak. MULAKAT 13
Bölücülük faaliyetlerinin engellenmesi	Artık devlet bölünüyor. Önceden sağcı ve solcu birbirini kırdı. İmdi Türk ve Kürt birbiriyle savaşıyor. Devletin bölücülük faaliyetlerini mutlaka engellenmesi gerekiyor. MULAKAT 10
Maaş hakkında kesintileri açıklama yapılması	Emekli maaşımı eksik alıyorum. Ama neden eksik alıyorum. Bu bana açıklansın istiyorum. MULAKAT 9
Daha iyi yaşam artları	Huzurevinde daha iyi yaşam artı istiyorum. MULAKAT 5 Herkes için daha iyi yaşam koşulları sağlansın istiyorum. MULAKAT 3
Bakıcı hizmetlerinin verilmesi	Hanım benim üzerimden bakım parası almak istedi. Ama maaştan dolayı para bağlanamadı. Keşke devlet engelli olan her yaşa bakıcı verse hanımımın işi kolaylaşırdı. MULAKAT 6 Kocam adına bakım aylığı almak için başvurdu. Ama ailemize giren aylık gelir 500 TL'den yüksek olduğu için para bağlanamadı. Bu hayat koşullarında benim için yardımcı tutacak durumumuz yok. Bence devlet artları yeniden gözden geçirmeli. MULAKAT 4 Devlet yaşlılara ücretsiz bakıcı versin. MULAKAT 17 Haftaya yaşlı evlerde bakıcılarla yaşasın. O zaman çocuklara yük olmayız. MULAKAT 11
Huzur ve düzen	Terör önlesin ve civan gibi gençler ölmesin. MULAKAT 2 Maaşlar artsın, terör bitsin, yavrular ölmesin. MULAKAT 18
Sağlık yardımının yapılması	Her hastaneye gidince azda olsa ilaç ve doktor parası kesilmesin. MULAKAT 12
Demokratik ortam sağlanması	Hükümet tüm insanlar için yapması demokratik ortam sağlamalıdır. MULAKAT 7
İgi ve yardım sağlanması	Tüm yaşlılara devlet el uzatmalı. Yardım etmeli. MULAKAT 14
Beklentim Yok	Allaha şükür gelirim iyi, rahatım yerinde. Devlet daha ne yapsın. MULAKAT 16

4.3.4. Yaşlıların Yaşam Memnuniyeti

Ülkemizde yaşlıların, yaşlılık dönemini çok mutlu ve huzurlu geçirdikleri söylenememektedir. Yaşlılar, birçok sorunla baş başa kalmaktadırlar. Çalışma boyunca da de inildiği ve ara tırma bulgularında da görüldüğü gibi yaşlılık dönemi çok problemlidir. Tüm bu olumsuzluklara rağmen ülkemizdeki yaşlıların kanaatkâr olduğu düşünülmektedir. Gelecekte yaşlıların yaşam memnuniyetleri azalacaktır. Çünkü sosyal, ekonomik, psikolojik ve tıbbi birçok veri yaşlıların yaşamdan memnun olmadıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 426: Hayattan Memnun Olma Düzeyi

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Memnunum	291	41,9	41,9
Memnun değilim	341	49,1	91,0
Orta	63	9,0	100
Toplam	695	100,0	

Ara tırmada ya lıların yakla ık yarısı (%49,1) ya amlarından memnun olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 427: Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Medeni hal			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Evli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	77	106	34	217	$X^2 = 2,149$ P= ,542
			Satır	35,5%	48,8%	15,6%	100,0%	
			Sütun	46,1%	52,0%	51,2%	50,0%	
		Kadın	Sayı	90	98	29	217	
			Satır	41,5%	45,2%	13,4%	100,0%	
			Sütun	53,9%	48,0%	48,8%	50,0%	
	Toplam	Sayı	167	204	63	434		
		Satır	38,5%	47,0%	14,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Bekâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	1	0	8	$X^2 = 1,565$ P= ,457
			Satır	87,5%	12,5%	0,0%	100,0%	
			Sütun	50,0%	25,0%	0,0%	42,1%	
		Kadın	Sayı	7	3	1	11	
			Satır	63,6%	27,3%	9,1%	100,0%	
			Sütun	50,0%	75,0%	100,0%	57,9%	
	Toplam	Sayı	14	4	1	19		
		Satır	73,7%	21,1%	5,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Dul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	31	45	8	84	$X^2 = 6,980$ P= ,073
			Satır	36,9%	53,6%	9,5%	100,0%	
			Sütun	29,2%	35,2%	31,6%	30,3%	
		Kadın	Sayı	75	83	35	193	
			Satır	38,9%	43,0%	18,1%	100,0%	
			Sütun	70,8%	64,8%	68,4%	69,7%	
	Toplam	Sayı	106	128	43	277		
		Satır	38,3%	46,2%	15,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Bo anmı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	1	1	3	$X^2 = 2,619$ P= ,270
			Satır	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%	
			Sütun	25,0%	20,0%	100,0%	30,0%	
		Kadın	Sayı	3	4	0	7	
			Satır	42,9%	57,1%	0,0%	100,0%	
			Sütun	75,0%	80,0%	0,0%	70,0%	
	Toplam	Sayı	4	5	1	10		
		Satır	40,0%	50,0%	10,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Genel olarak hayattan mutlu olma düzeyi medeni durum ve cinsiyet de i kenine göre farklıla maktadır. De i kenlerin anlam düzeyinin ki kare testi sonucuna göre dü ük düzeyde oldu u görülmektedir. Dul erkeklerin ya amından memnuniyet duymama oranı yüksektir. Erkekler dul kaldı ı zaman günlük ya am aktiviteleri ve enstrümantal ya am aktiviteleri olumsuz etkilenmektedir. Uzun yıllar e in sosyal deste i ile ya arken yalnız ya amaya ba ladıkları zaman yemek hazırlamak, temizlik yapmak, alı veri yapmak gibi etkinlikleri gerçekle tirmek ya amlarını zorla tırmaktadır. Bo anmı kadınlar ise, toplumun önyargılarına hedef olmakta ve toplumsal baskı, ekonomik güçlük gibi zorluklarla mücadele etmektedir. Bu ve benzeri gerekçelerle ya lı bireyler ya amlarında mutsuzluk hissetmektedir.

Tablo 428: Mesleki Özellikler ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Meslek grubu			Memnun	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Esnaf/zanaatkar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	29	11	68	$X^2 = 5,139$ $P = ,162$
			Satır	41,2%	42,6%	16,2%	100,0%	
			Sütun	84,8%	69,0%	100,0%	77,3%	
	Kadın	Sayı	5	13	2	20		
		Satır	25,0%	65,0%	10,0%	100,0%		
		Sütun	15,2%	31,0%	33,3%	22,7%		
	Toplam	Sayı	33	42	13	88		
		Satır	37,5%	47,7%	14,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	33	40	8	81	$X^2 = 9,665$ $P = ,022$
			Satır	40,7%	49,4%	9,8%	100,0%	
			Sütun	71,7%	60,6%	77,8%	63,3%	
	Kadın	Sayı	13	26	8	47		
		Satır	27,7%	55,3%	17,1%	100,0%		
		Sütun	28,3%	39,4%	22,2%	36,7%		
	Toplam	Sayı	46	66	16	128		
		Satır	35,9%	51,6%	12,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	10	14	6	30	$X^2 = 2,106$ $P = ,551$
			Satır	33,3%	46,7%	20,0%	100,0%	
			Sütun	52,6%	63,6%	38,5%	53,6%	
	Kadın	Sayı	9	8	9	26		
		Satır	34,6%	30,8%	31,6%	100,0%		
		Sütun	47,4%	36,4%	61,5%	46,4%		
	Toplam	Sayı	19	22	15	56		
		Satır	33,9%	39,3%	26,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	11	13	3	27	$X^2 = 1,383$ $P = ,501$
			Satır	40,7%	48,1%	11,1%	100,0%	
			Sütun	91,7%	100,0%	100,0%	96,4%	
	Kadın	Sayı	1	0	0	1		
		Satır	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%		
		Sütun	8,3%	0,0%	0,0%	3,6%		
	Toplam	Sayı	12	13	3	28		
		Satır	42,9%	46,4%	10,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	8	22	7	37	$X^2 = 8,235$ $P = ,041$
			Satır	21,6%	59,5%	18,1%	100,0%	
			Sütun	23,5%	55,0%	40,0%	41,6%	
	Kadın	Sayı	26	18	8	52		
		Satır	50,0%	34,6%	15,3%	100,0%		
		Sütun	76,5%	45,0%	60,0%	58,4%		
	Toplam	Sayı	34	40	15	89		
		Satır	38,2%	44,9%	16,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	11	20	2	33	
			Satır	33,3%	60,6%	6,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	11	20	2	33		
		Satır	33,3%	60,6%	6,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Ev kadını	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	0	0	0	$X^2 = ,355$ $P = ,949$
			Satır	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
			Sütun	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
	Kadın	Sayı	74	66	24	164		
		Satır	45,1%	40,1%	14,8%	100,0%		
		Sütun	98,6%	98,5%	100,0%	98,8%		
	Toplam	Sayı	74	66	24	164		
		Satır	45,1%	40,2%	14,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 429: E itim Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

E itim durumu			Memnun	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Okuryazar de il	Cinsiyet	Erkek	Sayı	8	11	5	22	$X^2 = 1,924$ $P = ,588$
			Satır	36,4%	50,0%	13,6%	100,0%	
			Sütun	11,9%	20,8%	11,9%	15,4%	
		Kadın	Sayı	59	42	32	121	
			Satır	48,8%	34,7%	16,5%	100,0%	
			Sütun	88,1%	79,2%	88,9%	84,6%	
	Toplam	Sayı	67	53	23	143		
		Satır	46,9%	37,1%	16,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Diplomasız okuryazar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	9	11	6	26	$X^2 = 2,836$ $P = ,418$
			Satır	34,6%	42,3%	23,1%	100,0%	
			Sütun	39,1%	42,3%	40,0%	42,6%	
		Kadın	Sayı	14	15	6	35	
			Satır	40,0%	42,9%	17,1%	100,0%	
			Sütun	60,9%	57,7%	60,0%	57,4%	
	Toplam	Sayı	23	26	12	61		
		Satır	37,7%	42,6%	19,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
İlkokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	43	64	13	120	$X^2 = 2,694$ $P = ,441$
			Satır	35,8%	53,3%	10,8%	100,0%	
			Sütun	43,9%	46,4%	36,7%	43,6%	
		Kadın	Sayı	55	74	26	155	
			Satır	35,5%	47,7%	16,8%	100,0%	
			Sütun	56,1%	53,6%	63,3%	56,4%	
	Toplam	Sayı	98	138	39	275		
		Satır	35,6%	50,2%	14,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Ortaokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	10	9	4	23	$X^2 = 4,477$ $P = ,214$
			Satır	43,5%	39,1%	17,4%	100,0%	
			Sütun	52,6%	37,5%	100,0%	47,9%	
		Kadın	Sayı	9	15	1	25	
			Satır	36,0%	60,0%	4,0%	100,0%	
			Sütun	47,4%	62,5%	50,0%	52,1%	
	Toplam	Sayı	19	24	5	48		
		Satır	39,6%	50,0%	10,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Lise	Cinsiyet	Erkek	Sayı	24	36	8	68	$X^2 = 7,164$ $P = ,067$
			Satır	35,3%	52,9%	11,8%	100,0%	
			Sütun	49,0%	50,0%	85,7%	49,3%	
		Kadın	Sayı	25	36	9	70	
			Satır	35,7%	51,4%	12,9%	100,0%	
			Sütun	51,0%	50,0%	14,3%	50,7%	
	Toplam	Sayı	49	72	17	138		
		Satır	35,5%	52,2%	12,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Yüksekokul, üniversite	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	22	9	53	$X^2 = 1,983$ $P = ,576$
			Satır	41,5%	41,5%	17,0%	100,0%	
			Sütun	62,9%	78,6%	75,0%	70,7%	
		Kadın	Sayı	13	6	3	22	
			Satır	59,1%	27,3%	13,6%	100,0%	
			Sütun	37,1%	21,4%	25,0%	29,3%	
	Toplam	Sayı	35	28	12	75		
		Satır	46,7%	37,3%	16,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ya lıların hayatlarından mutlu olması ya am kalitesini belirleyen özelliklerden biridir. Çünkü ya amından mutlu olan bireyler, daha aktif, üretken ve sosyal ili kilerinde ba arılı olmaktadır.

Bireylerin mutlu bir hayat geçirme düzeyini mesleki, eğitim ve gelir durumu, sosyal ilişkileri etkilemektedir. Meslek ve eğitim düzeyini cinsiyet de ikeniyle birlikte karşılaştırıldığında yaşlıların yaklaşık yarısının memnuniyet düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Meslek gruplarının topladığı frekans değerleri farklı olmamakla birlikte çiftçilikle geçimini sağlayan erkekler ile esnaf/zanaatkar yaşlıların hayattan memnuniyet düzeyi yüksektir (T. 432). Eğitim düzeyine göre değerlendirildiğinde yaşlı kadınların ve erkeklerin yaklaşık yarısı hayatlarından memnun değildir (T. 433).

Günümüzde, yaşlı çalışanların yaklaşık yarısı tam zamanlı çalışmadan tamamen ayrılarak emekli olmaktadır. Emeklilik dönemi, bireyin bağımsız nüfus grubundan bağımlı nüfus grubuna geçtiği dönem olarak ele alınmaktadır⁴⁴². Ancak yaşlıların yaklaşık yarısının iş gücüne yeniden girmesiyle üretkenlikleri devam etmektedir. Günümüzde, emeklilik rolü, bireysel anlamda işsiz olarak değerlendirildiği için önemli ve değerli kabul edilmemektedir. Bireyler emeklilik haklarını kazanmasıyla, kendileri ve aileler için yeterli ve güvenilir kazanç sağlamıdır.

Bu sayede, yaşlıların iş bulma ve işi sürdürebilme konusunda gençlerle mücadelenin önüne geçilmiştir. Yine de yaşlıların çalışmaya hayatından uzaklaşmalarına rağmen bazen ekonomik yetersizlik, boş zamanı etkin değerlendirememesi gibi sebeplerden dolayı yeniden çalışmaya hayatına dönmektedir. Yaşlıların çalışmak için zaman ve enerji harcamalarına rağmen ücretleri düşük olabilmekte ve çalışmaya hayatındaki eski statülerini koruyamamaktadır. Bu durum yaşlıların hayattan mutlu olma düzeylerini etkileyebilmektedir.

⁴⁴² Görpeliolu, a.g.e., s. 22.

Tablo 430: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Emeklilik durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	81	119	24	224	$X^2 = 5,435$ $P = ,143$
			Satır	36,2%	53,1%	10,7%	100,0%	
			Sütun	55,9%	60,1%	76,2%	58,5%	
	Kadın	Sayı	64	79	16	159		
		Satır	40,3%	49,7%	10,0%	100,0%		
		Sütun	44,1%	39,9%	23,8%	41,5%		
	Toplam	Sayı	145	198	40	383		
		Satır	37,9%	51,7%	10,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	35	34	19	88	$X^2 = ,515$ $P = ,916$
			Satır	39,8%	38,6%	21,6%	100,0%	
			Sütun	24,0%	23,8%	28,6%	24,6%	
	Kadın	Sayı	111	109	49	269		
		Satır	41,3%	40,5%	18,3%	100,0%		
		Sütun	76,0%	76,2%	71,4%	75,4%		
	Toplam	Sayı	146	143	68	357		
		Satır	40,9%	40,1%	19,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 257: uan Çalışma Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

uan çalış ma durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	24	34	8	66	$X^2 = 3,776$ $P = ,287$
			Satır	36,4%	51,5%	12,1%	100,0%	
			Sütun	55,8%	63,0%	100,0%	61,7%	
	Kadın	Sayı	19	20	2	41		
		Satır	46,3%	48,8%	4,9%	100,0%		
		Sütun	44,2%	37,0%	40,0%	38,3%		
	Toplam	Sayı	43	54	10	107		
		Satır	40,2%	50,5%	9,3%			
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	92	119	35	246	$X^2 = 2,480$ $P = ,479$
			Satır	37,4%	48,4%	37,4%	100,0%	
			Sütun	37,1%	41,5%	39,7%	38,9%	
	Kadın	Sayı	156	168	63	387		
		Satır	40,3%	43,4%	40,3%	100,0%		
		Sütun	62,9%	58,5%	60,3%	61,1%		
	Toplam	Sayı	248	287	98	633		
		Satır	39,2%	45,3%	39,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Emekli olan ve olmayan kadın ve erkek ya lıların topladı 1 frekans düzeylerinde farklılık gözükmemektedir (T. 434). u an çalış an kadın ve erkek ya lıların, çalış mayan ya lılara göre memnuniyetsizlik düzeyi yüksektir (%50,5)(T. 435). Ki kare testi sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 432: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

			Gelir durumu	Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Yeterli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	68	100	17	185	$X^2 = 3,541$ P= ,315
			Satır	36,8%	54,1%	9,2%	100,0%	
			Sütun	45,3%	52,4%	55,6%	48,8%	
		Kadın	Sayı	82	91	21	194	
			Satır	42,3%	46,9%	10,8%	100,0%	
			Sütun	54,7%	47,6%	44,4%	51,2%	
	Toplam	Sayı	150	191	38	379		
		Satır	39,6%	50,4%	10,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Yetersiz	Cinsiyet	Erkek	Sayı	34	35	19	88	$X^2 = 3,308$ P= ,347
			Satır	38,6%	39,8%	21,6%	100,0%	
			Sütun	33,0%	35,4%	48,3%	35,1%	
		Kadın	Sayı	69	64	30	163	
			Satır	42,3%	39,3%	18,4%	100,0%	
			Sütun	67,0%	64,6%	51,7%	64,9%	
	Toplam	Sayı	103	99	49	251		
		Satır	41,0%	39,4%	19,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
dare eder	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	18	7	39	$X^2 = 2,113$ P= ,549
			Satır	35,9%	46,2%	18,0%	100,0%	
			Sütun	36,8%	35,3%	25,0%	35,5%	
		Kadın	Sayı	24	33	14	71	
			Satır	33,8%	46,5%	19,7%	100,0%	
			Sütun	63,2%	64,7%	75,0%	64,5%	
	Toplam	Sayı	38	51	21	110		
		Satır	34,5%	46,4%	19,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 433: kamet Ko ulları ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

			kamet ko ulları	Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Kendi evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	91	122	38	251	$X^2 = 2,200$ P= ,532
			Satır	36,3%	48,6%	15,2%	100,0%	
			Sütun	40,1%	45,7%	45,5%	43,0%	
		Kadın	Sayı	136	145	52	333	
			Satır	40,8%	43,5%	15,6%	100,0%	
			Sütun	59,9%	54,3%	54,5%	57,0%	
	Toplam	Sayı	227	267	90	584		
		Satır	38,9%	45,7%	15,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Kıracı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	9	13	3	25	$X^2 = ,736$ P= ,865
			Satır	36,0%	52,0%	12,0%	100,0%	
			Sütun	32,1%	39,4%	33,3%	34,7%	
		Kadın	Sayı	19	20	8	47	
			Satır	40,4%	42,6%	17,0%	100,0%	
			Sütun	67,9%	60,6%	66,7%	65,3%	
	Toplam	Sayı	28	33	11	72		
		Satır	38,9%	45,8%	15,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Çocu unun evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	0	1	$X^2 = 2,250$ P= ,325
			Satır	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	33,3%	0,0%	11,1%	
		Kadın	Sayı	4	2	2	8	
			Satır	50,0%	25,0%	25,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	66,7%	100,0%	88,9%	
	Toplam	Sayı	4	3	2	9		
		Satır	44,4%	33,3%	22,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 258: Sosyal Tabaka Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Sosyal tabaka durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	12	2	36	$X^2 = ,373$ $P = ,830$
			Satır	61,1%	33,3%	5,6%	100,0%	
			Sütun	50,0%	48,0%	66,7%	50,0%	
		Kadın	Sayı	22	13	1	36	
			Satır	61,1%	36,1%	2,8%	100,0%	
			Sütun	50,0%	52,0%	33,3%	50,0%	
	Toplam	Sayı	44	25	3	72		
		Satır	61,1%	34,7%	4,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	21	35	7	63	$X^2 = 3,515$ $P = ,319$
			Satır	33,3%	55,6%	11,1%	100,0%	
			Sütun	34,4%	49,3%	50,0%	42,0%	
		Kadın	Sayı	40	36	11	87	
			Satır	46,0%	41,4%	12,6%	100,0%	
			Sütun	65,6%	50,7%	50,0%	58,0%	
	Toplam	Sayı	61	71	28	150		
		Satır	40,7%	47,3%	12,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	41	89	22	152	$X^2 = 5,319$ $P = ,150$
			Satır	27,0%	58,6%	14,4%	100,0%	
			Sütun	34,2%	44,1%	44,7%	40,0%	
		Kadın	Sayı	79	113	36	228	
			Satır	34,6%	49,6%	15,8%	100,0%	
			Sütun	65,8%	55,9%	55,3%	60,0%	
	Toplam	Sayı	120	202	58	380		
		Satır	31,6%	53,2%	15,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	13	11	51	$X^2 = ,327$ $P = ,955$
			Satır	52,9%	25,5%	21,6%	100,0%	
			Sütun	46,6%	44,8%	38,9%	44,7%	
		Kadın	Sayı	31	16	16	63	
			Satır	49,2%	25,4%	25,4%	100,0%	
			Sütun	53,4%	55,2%	61,1%	55,3%	
	Toplam	Sayı	58	29	27	114		
		Satır	50,9%	25,4%	23,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 259: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Gayrimenkul durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	60	64	18	142	$X^2 = 2,151$ $P = ,542$
			Satır	42,3%	45,1%	12,7%	100,0%	
			Sütun	42,3%	48,9%	48,1%	45,1%	
		Kadın	Sayı	82	67	24	173	
			Satır	47,4%	38,7%	13,9%	100,0%	
			Sütun	57,7%	51,1%	51,9%	54,9%	
	Toplam	Sayı	142	131	42	315		
		Satır	45,1%	41,6%	13,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	53	83	25	161	$X^2 = 2,112$ $P = ,549$
			Satır	32,9%	51,6%	15,5%	100,0%	
			Sütun	37,1%	43,5%	42,9%	40,4%	
		Kadın	Sayı	90	108	40	238	
			Satır	37,8%	45,4%	16,8%	100,0%	
			Sütun	62,9%	56,5%	57,1%	59,6%	
	Toplam	Sayı	143	191	65	399		
		Satır	35,8%	47,9%	16,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Bireylerin ikamet ko ulları, gelir düzeyi, gayrimenkule sahip olma ve toplum içinde kendini tanımladı ı sosyal tabaka açısından hayattan memnun olma düzeyi incelendi inde; gelir düzeyinin yeterli oldu unu dü ünlenlerin, mülkiyeti kendilerine ait olan konutlarda ikamet edenlerin ve gayrimenkule sahip olan ya lıların, ya amlarından memnun olaca mını dü ünmemize ra men, kadın ve erkek ya lıların yakla ık yarısında memnuniyetsizlik düzeyi yüksektir. Üst tabakada ve i çi tabakasında oldu unu ifade eden kadın ve erkekler di erlerine göre yakla ık %10'luk bir farklı mutlu hissettikleri tespit edilmi tir. Ki kare testi sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 436-439).

Tablo 436: Kronik Hastalık Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Kronik hastalık durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	74	108	33	215	$X^2 = 3,065$ $P = ,382$
			Satır	34,4%	50,2%	15,3%	100,0%	
			Sütun	37,0%	44,8%	45,5%	41,7%	
	Kadın	Sayı	126	133	41	300		
		Satır	42,0%	44,3%	12,7%	100,0%		
		Sütun	63,0%	55,2%	54,5%	58,3%		
	Toplam	Sayı	200	241	74	515		
		Satır	38,8%	46,8%	14,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	32	38	7	77	$X^2 = 3,811$ $P = ,283$
			Satır	41,6%	49,4%	9,1%	100,0%	
			Sütun	52,5%	48,7%	55,6%	48,7%	
	Kadın	Sayı	29	40	12	81		
		Satır	35,8%	49,4%	15,8%	100,0%		
		Sütun	47,5%	51,3%	44,4%	51,3%		
	Toplam	Sayı	61	78	19	158		
		Satır	38,6%	49,4%	12,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 437: Bakıma Muhtaçlık Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Bakıma muhtaçlık durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	37	52	20	109	$X^2 = 6,216$ $P = ,102$
			Satır	33,9%	47,7%	18,3%	100,0%	
			Sütun	38,9%	52,0%	63,6%	47,0%	
	Kadın	Sayı	58	48	17	123		
		Satır	47,2%	39,0%	13,8%	100,0%		
		Sütun	61,1%	48,0%	36,4%	53,0%		
	Toplam	Sayı	95	100	37	232		
		Satır	40,9%	43,1%	16,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	75	98	23	196	$X^2 = 1,841$ $P = ,606$
			Satır	38,3%	50,0%	11,7%	100,0%	
			Sütun	40,3%	42,8%	41,2%	40,9%	
	Kadın	Sayı	111	131	41	283		
		Satır	39,2%	46,3%	14,5%	100,0%		
		Sütun	59,7%	57,2%	58,8%	59,1%		
	Toplam	Sayı	186	229	64	479		
		Satır	38,8%	47,8%	13,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 438: Engellilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Engellilik durumu			Sayı	Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	42	48	19	109	$X^2 = 1,520$ $P = ,678$
			Satır	38,5%	44,0%	17,4%	100,0%	
			Sütun	45,2%	46,6%	59,1%	47,0%	
		Kadın	Sayı	51	55	17	123	
			Satır	41,5%	44,7%	13,8%	100,0%	
			Sütun	54,8%	53,4%	40,9%	53,0%	
	Toplam	Sayı	93	103	36	232		
		Satır	40,1%	44,4%	15,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	74	105	24	203	$X^2 = 4,004$ $P = ,261$
			Satır	36,5%	51,7%	11,8%	100,0%	
			Sütun	37,4%	44,1%	36,6%	40,0%	
		Kadın	Sayı	124	133	48	305	
			Satır	40,7%	43,6%	15,4%	100,0%	
			Sütun	62,6%	55,9%	63,4%	60,0%	
	Toplam	Sayı	198	238	72	508		
		Satır	39,0%	46,9%	14,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Örneklelimizi olu turan bireylerin, %69,6'sının en az bir kronik hastalı ı bulunmaktadır. Hastalıkların en yo un frekans toplayanı, %24,6 ile kardiyovasküler sistem hastalıklarıdır. kinci sırada endokrin sistem hastalıkları (%23,6) ve onu onkoloji hastalıkları (%13,4) izlemektedir. Di er seçeneklere verilen yanıtların frekansları dü üktür. Ya lıların aynı anda birden fazla kronik hastalı ı olabilmektedir.

Ya lıların %31,4'ünün en az bir engeli bulunmaktadır. Bir ve daha fazla engel aynı anda görülebilmektedir. 702 ya lının %66,1'i kendime yeterli, %28,8'i kendime yetersiz yanıtını vermi tir.

711 ya lının verdi i cevaba göre, kendini bakıma muhtaç olarak niteleyenlerin verdi i hayır yanıtı yo un frekans toplayan seçenektir (%35,3). Bu veriler ı ı nda ya lıların hayatlarından memnun olma düzeyi de erlendirildi inde, kronik hasta, engelli ve bakıma muhtaç ya lı kadın ve erkeklerin yakla ık yarısı hayatından memnun de ildir. Ya lıların yakla ık %15'si ise ne “memnun” ne de “memnun de il” ekinde yanıt vermi tir (T. 440-442).

Tablo 439: Ba arılı Hayat Geçirme ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Ba arılı hayat geçirme durumu			Sayı	Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Ba arılı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	33	101	3	143	$X^2 = 2,791$ P= ,425
			Satır	23,1%	70,6%	2,1%	100,0%	
			Sütun	42,3%	43,5%	21,4%	42,1%	
		Kadın	Sayı	45	131	11	197	
			Satır	22,8%	66,5%	5,6%	100,0%	
			Sütun	57,7%	56,5%	78,6%	57,9%	
	Toplam	Sayı	78	232	14	340		
		Satır	22,9%	68,2%	4,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Ba arısız	Cinsiyet	Erkek	Sayı	56	44	16	125	$X^2 = 10,709$ P= ,013
			Satır	44,8%	35,2%	12,8%	100,0%	
			Sütun	39,2%	45,4%	72,7%	43,0%	
		Kadın	Sayı	87	53	6	166	
			Satır	52,4%	31,9%	3,6%	100,0%	
			Sütun	60,8%	54,6%	27,3%	57,0%	
	Toplam	Sayı	143	97	22	291		
		Satır	49,1%	33,3%	7,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 260: Ba arılı Ebeveyn Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Ba arılı ebeveyn olma durumu			Sayı	Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Ba arılı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	43	69	16	128	$X^2 = 1,524$ P= ,677
			Satır	33,6%	53,9%	12,5%	100,0%	
			Sütun	39,1%	45,1%	41,7%	41,8%	
		Kadın	Sayı	67	84	27	178	
			Satır	37,6%	47,2%	15,1%	100,0%	
			Sütun	60,9%	54,9%	58,3%	58,2%	
	Toplam	Sayı	110	153	43	306		
		Satır	35,9%	50,0%	14,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Ba arısız	Cinsiyet	Erkek	Sayı	39	44	9	92	$X^2 = 1,206$ P= ,751
			Satır	42,4%	47,8%	9,7%	100,0%	
			Sütun	43,8%	45,8%	38,5%	43,6%	
		Kadın	Sayı	50	52	17	119	
			Satır	42,0%	43,7%	16,0%	100,0%	
			Sütun	56,2%	54,2%	61,5%	56,4%	
	Toplam	Sayı	89	96	26	211		
		Satır	42,2%	45,5%	12,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Bazen Ba arılı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	31	9	68	$X^2 = 1,656$ P= ,647
			Satır	41,2%	45,6%	13,2%	100,0%	
			Sütun	39,4%	47,0%	39,1%	42,2%	
		Kadın	Sayı	43	35	15	93	
			Satır	46,2%	37,6%	16,2%	100,0%	
			Sütun	60,6%	53,0%	60,9%	57,8%	
	Toplam	Sayı	71	66	24	161		
		Satır	44,1%	41,0%	14,9%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Ba arılı hayat geçirdi ini dü ünen kadınların %66,5'i ve erkeklerin %70,6'sı hayatlarından memnun olmadı nı ifade ederken, kendini ba arısız olarak dü ünen erkekler (%35,8) ve kadınlar (%31,9) hayatlarından memnun oldu unu belirtmi tir. Ba arılı ve ba arısız ebeveyn olarak kendini niteleyen kadın ve erkek ya lıların yakla ık yarısı genel olarak hayatlarından memnun de ildir. Ki kare testini sonuçları da ba arısız hayat geçirmenin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 443, 444).

Tablo 261: E inden Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

E inden memnun olma durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	58		166	$X^2 = 1,932$ $P = ,587$	
			Satır	34,9%	53,0%	12,0%		100,0%
			Sütun	45,7%	53,3%	45,5%		49,6%
		Kadın	Sayı	69	77	23		169
			Satır	40,8%	45,6%	13,7%		100,0%
			Sütun	54,3%	46,7%	54,5%		50,4%
	Toplam	Sayı	127	165	43	335		
		Satır	37,9%	49,3%	12,9%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	18	14	51	$X^2 = 3,612$ $P = ,307$
			Satır	37,3%	35,3%	27,5%	100,0%	
			Sütun	46,3%	46,2%	70,0%	51,0%	
		Kadın	Sayı	22	21	6	49	
			Satır	44,9%	42,9%	12,2%	100,0%	
			Sütun	53,7%	53,8%	30,0%	49,0%	
	Toplam	Sayı	41	39	20	100		
		Satır	41,0%	39,0%	20,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
E im yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	39	47	9	95	$X^2 = 4,942$ $P = ,176$
			Satır	41,1%	49,5%	9,5%	100,0%	
			Sütun	31,7%	34,3%	30,0%	31,1%	
		Kadın	Sayı	84	90	36	210	
			Satır	40,0%	42,9%	17,1%	100,0%	
			Sütun	68,3%	65,7%	70,0%	68,9%	
	Toplam	Sayı	123	137	45	305		
		Satır	40,3%	44,9%	14,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 262: Karde lerinden Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Karde inden memnun olma durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	69	101	34	204	$X^2 = 1,551$ P= ,671
			Satır	33,8%	49,5%	16,7%	100,0%	
			Sütun	38,1%	42,3%	47,6%	41,0%	
		Kadın	Sayı	112	138	43	293	
			Satır	38,2%	47,1%	14,7%	100,0%	
			Sütun	61,9%	57,7%	52,4%	59,0%	
	Toplam		Sayı	181	239	77	497	
			Satır	36,4%	48,1%	15,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	44	45	7	96	$X^2 = 5,656$ P= ,130
			Satır	45,8%	46,9%	7,3%	100,0%	
			Sütun	48,9%	54,2%	40,0%	49,0%	
		Kadın	Sayı	46	38	16	100	
			Satır	46,0%	38,0%	16,0%	100,0%	
			Sütun	51,1%	45,8%	60,0%	51,0%	
	Toplam		Sayı	90	83	23	196	
			Satır	45,9%	42,3%	11,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Karde im yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	7	2	12	$X^2 = 3,323$ P= ,344
			Satır	25,0%	58,3%	16,7%	100,0%	
			Sütun	15,0%	36,8%	33,3%	25,5%	
		Kadın	Sayı	17	12	6	35	
			Satır	48,6%	34,3%	17,1%	100,0%	
			Sütun	85,0%	63,2%	66,7%	74,5%	
	Toplam		Sayı	20	19	8	47	
			Satır	42,6%	40,4%	17,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 263: Di er Akrabalarından Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Di er akrabalarından memnun olma durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	53	63	17	133	$X^2 = 3,934$ P= ,269
			Satır	39,8%	47,4%	12,8%	100,0%	
			Sütun	51,0%	43,8%	31,0%	44,9%	
		Kadın	Sayı	51	81	31	163	
			Satır	31,3%	49,7%	19,0%	100,0%	
			Sütun	49,0%	56,3%	69,0%	55,1%	
	Toplam		Sayı	104	144	48	296	
			Satır	35,1%	48,6%	16,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	39	13	79	$X^2 = 6,342$ P= ,096
			Satır	34,2%	49,4%	16,5%	100,0%	
			Sütun	30,7%	43,8%	63,6%	38,5%	
		Kadın	Sayı	61	50	15	126	
			Satır	48,4%	39,7%	11,9%	100,0%	
			Sütun	69,3%	56,2%	36,4%	61,5%	
	Toplam		Sayı	88	89	28	205	
			Satır	42,9%	43,4%	12,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 264: Torunlarından Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Torunlarından memnun olma durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	75	99	25	199
			Satır	37,7%	49,7%	12,5%	100,0%
			Sütun	41,7%	41,4%	38,1%	40,3%
	Kadın	Sayı	105	140	50	295	
		Satır	35,6%	47,5%	17,9%	100,0%	
		Sütun	58,3%	58,6%	61,9%	59,7%	
	Toplam		Sayı	180	239	75	494
			Satır	36,4%	48,4%	15,2%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2 = 2,678$ $P = ,444$							
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	36	45	18	99
			Satır	36,4%	45,5%	18,2%	100,0%
			Sütun	40,9%	55,6%	57,1%	49,3%
	Kadın	Sayı	52	36	14	102	
		Satır	51,0%	35,3%	13,7%	100,0%	
		Sütun	59,1%	44,4%	42,9%	50,7%	
	Toplam		Sayı	88	81	32	201
			Satır	43,8%	40,3%	15,9%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2 = 4,385$ $P = ,223$							
Torunum yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	5	9	0	14
			Satır	35,7%	64,3%	0,0%	100,0%
			Sütun	21,7%	42,9%	0,0%	31,1%
	Kadın	Sayı	18	12	1	31	
		Satır	58,1%	38,7%	3,2%	100,0%	
		Sütun	78,3%	57,1%	100,0%	68,9%	
	Toplam		Sayı	23	21	1	45
			Satır	51,1%	46,7%	2,2%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2 = 2,746$ $P = ,253$							

Tablo 265: Çocuklarından Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Çocuklarından memnun olma durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	88	103	30	221
			Satır	39,8%	46,6%	13,6%	100,0%
			Sütun	41,9%	42,6%	44,2%	41,5%
	Kadın	Sayı	122	139	51	312	
		Satır	39,1%	44,6%	9,3%	100,0%	
		Sütun	58,1%	57,4%	55,8%	58,5%	
	Toplam		Sayı	210	242	81	533
			Satır	39,4%	45,4%	15,2%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2 = 3,888$ $P = ,274$							
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	22	41	13	76
			Satır	28,9%	53,9%	17,1%	100,0%
			Sütun	37,9%	50,6%	45,5%	46,1%
	Kadın	Sayı	36	40	13	89	
		Satır	40,4%	44,9%	14,6%	100,0%	
		Sütun	62,1%	49,4%	54,5%	53,9%	
	Toplam		Sayı	58	81	26	165
			Satır	35,2%	49,1%	15,6%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2 = 2,541$ $P = ,468$							
Çocu um yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	9	0	15
			Satır	40,0%	60,0%	0,0%	100,0%
			Sütun	26,1%	50,0%	0,0%	35,7%
	Kadın	Sayı	17	9	1	27	
		Satır	63,0%	33,3%	3,7%	100,0%	
		Sütun	73,9%	50,0%	100,0%	64,3%	
	Toplam		Sayı	23	18	1	42
			Satır	54,8%	42,9%	2,4%	100,0%
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
$X^2 = 3,084$ $P = ,214$							

Tablo 446: Kom ularından Memnun Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Kom ularından memnun olma durumu			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	72	93	17	182	$X^2 = 4,794$ $P = ,188$
			Satr	39,6%	51,1%	9,3%	100,0%	
			Sütun	41,4%	42,3%	35,1%	40,3%	
		Kadın	Sayı	102	127	41	270	
			Satr	37,8%	47,0%	15,2%	100,0%	
			Sütun	58,6%	57,7%	64,9%	59,7%	
	Toplam		Sayı	174	220	58	452	
			Satr	38,5%	48,7%	12,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	44	60	26	130	$X^2 = 5,306$ $P = ,151$
			Satr	33,8%	46,2%	20,0%	100,0%	
			Sütun	37,6%	49,6%	57,7%	45,1%	
		Kadın	Sayı	73	61	24	158	
			Satr	46,2%	38,6%	15,2%	100,0%	
			Sütun	62,4%	50,4%	42,3%	54,9%	
	Toplam		Sayı	117	121	50	288	
			Satr	40,6%	42,0%	17,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 447: Çocuklarıyla Görü me Sıkl ı ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Çocuklarıyla görü me sıkl ı			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Günde 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	39	55	11	105	$X^2 = 6,357$ $P = ,095$
			Satr	37,1%	52,4%	10,5%	100,0%	
			Sütun	35,1%	43,3%	31,0%	37,2%	
		Kadın	Sayı	72	72	33	177	
			Satr	40,7%	40,7%	18,6%	100,0%	
			Sütun	64,9%	56,7%	69,0%	62,8%	
	Toplam		Sayı	111	127	44	282	
			Satr	39,4%	45,0%	15,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Haftada 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	29	19	75	$X^2 = 2,414$ $P = ,491$
			Satr	36,0%	38,7%	25,3%	100,0%	
			Sütun	50,0%	50,0%	68,4%	53,2%	
		Kadın	Sayı	27	29	10	66	
			Satr	40,9%	43,9%	15,2%	100,0%	
			Sütun	50,0%	50,0%	31,6%	46,8%	
	Toplam		Sayı	54	58	29	141	
			Satr	38,3%	41,1%	20,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Ayda 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	23	24	6	53	$X^2 = ,632$ $P = ,889$
			Satr	43,4%	45,3%	11,3%	100,0%	
			Sütun	47,9%	42,9%	50,0%	44,5%	
		Kadın	Sayı	25	32	9	66	
			Satr	37,9%	48,5%	13,6%	100,0%	
			Sütun	52,1%	57,1%	50,0%	55,5%	
	Toplam		Sayı	48	56	15	119	
			Satr	40,3%	47,1%	11,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Yılda 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	9	16	2	27	$X^2 = ,745$ $P = ,863$
			Satr	33,3%	59,3%	7,4%	100,0%	
			Sütun	34,6%	44,4%	50,0%	40,3%	
		Kadın	Sayı	17	20	3	40	
			Satr	42,5%	50,0%	7,5%	100,0%	
			Sütun	65,4%	55,6%	50,0%	59,7%	
	Toplam		Sayı	26	36	5	67	
			Satr	38,8%	53,7%	7,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hiç görü müyorlar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	1	1	5	$X^2 = 5,029$ $P = ,170$
			Satr	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%	
			Sütun	50,0%	14,3%	0,0%	31,3%	
		Kadın	Sayı	3	6	2	11	
			Satr	27,3%	54,5%	18,2%	100,0%	
			Sütun	50,0%	85,7%	100,0%	68,8%	
	Toplam		Sayı	6	7	3	16	
			Satr	37,5%	43,8%	17,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 448: Torunlarıyla Görü me Sıklı ı ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Torunlarıyla görü me sıklı ı			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Günde 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	38	44	9	91	$X^2 = 2,649$ P= ,449
			Satır	41,8%	48,4%	9,9%	100,0%	
			Sütun	37,3%	43,6%	29,2%	38,7%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	64	57	23	144	
			Satır	44,4%	39,6%	16,0%	100,0%	
			Sütun	62,7%	56,4%	70,8%	61,3%	
	Toplam		Sayı	102	101	32	235	
			Satır	43,4%	43,0%	13,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Haftada 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	24	31	14	69	$X^2 = 1,869$ P= ,600
			Satır	34,8%	44,9%	20,2%	100,0%	
			Sütun	55,8%	46,3%	60,0%	51,9%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	19	36	9	64	
			Satır	29,7%	56,3%	14,1%	100,0%	
			Sütun	44,2%	53,7%	40,0%	48,1%	
	Toplam		Sayı	43	67	23	133	
			Satır	32,3%	50,4%	17,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Ayda 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	21	23	11	55	$X^2 = 2,579$ P= ,461
			Satır	38,2%	41,8%	20,0%	100,0%	
			Sütun	39,6%	38,3%	63,6%	41,4%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	32	37	9	78	
			Satır	41,0%	47,4%	11,5%	100,0%	
			Sütun	60,4%	61,7%	36,4%	58,6%	
	Toplam		Sayı	53	60	20	133	
			Satır	39,8%	45,1%	15,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Yılda 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	12	29	4	45	$X^2 = 3,223$ P= ,358
			Satır	26,7%	64,4%	8,9%	100,0%	
			Sütun	33,3%	47,5%	25,0%	40,2%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	24	32	11	67	
			Satır	35,8%	47,8%	16,4%	100,0%	
			Sütun	66,7%	52,5%	75,0%	59,8%	
	Toplam		Sayı	36	61	15	112	
			Satır	32,1%	54,5%	13,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hiç görü müyoruz	Cinsiyet	Erkek	Sayı	8	7	1	16	$X^2 = 11,319$ P= ,010
			Satır	50,0%	43,8%	6,3%	100,0%	
			Sütun	88,9%	100,0%	50,0%	80,0%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	1	0	3	4	
			Satır	25,0%	0,0%	75,0%	100,0%	
			Sütun	11,1%	0,0%	50,0%	20,0%	
	Toplam		Sayı	9	7	4	20	
			Satır	45,0%	35,0%	20,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ya lıların ya amdan memnun olma düzeyini etkileyen en önemlileri unsurlardan biri sosyal ili kilerindeki memnuniyet düzeyidir. Bu nedenle e iyle, karde leriyle, di er akrabalarıyla ve kom ularıyla ili kilerinden memnuniyet düzeyini cinsiyet de i keniyile de erlendirildi inde, sosyal ili kilerinden memnun olan ve olmayan kadın ve erkek ya lıların yakla ık yarısı hayatlarından memnun de ildir. Çocuklarıyla ve torunlarıyla görü me sıklı ına göre de erlendirildi inde ise, yılda 1-2 kez görü enlerin hayatlarından memnun olmama seçene ine verilen yanıt di er yanıtlara göre daha yüksektir. Ya lılar için çocuklarıyla ve torunlarıyla nitelikli zaman geçirmek önemlidir.

Ancak ya lılar ba ka yerle im yerlerinde ikamet eden çocuklarıyla ve torunlarıyla sadece tatil dönemlerinde görü mektedir. Bu süre zarfında ya lı bireyler çocuk ve torunlarını özlemekte ve daha çok zaman geçirmek istemektedir. Ki kare test sonuçları da, torunlarıyla hiç görü meme de i keninin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 445-452).

Ya lıların yakla ık %40'ı ya am ko ullarının uygun olmamasına ve birçok sorun ya amasına ra men hayatından memnun olduklarını ifade etmi lerdir. Ya lıların, olumsuz ko ullarda bile kendilerini iyi ve mutlu hissetti ini ifade etmesi kaderci bir yakla ım içinde bulunmalarından ileri gelmektedir.

Tablo 449: Hobi Edinme ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Hobi düzeyi			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	70	96	22	188	$X^2 = 1,210$ $P = ,751$
			Satır	37,2%	51,1%	11,7%	100,0%	
			Sütun	38,9%	43,4%	37,0%	40,9%	
		Kadın	Sayı	110	125	37	272	
			Satır	40,4%	46,0%	13,7%	100,0%	
			Sütun	61,1%	56,6%	63,0%	59,1%	
	Toplam		Sayı	180	221	59	460	
			Satır	39,1%	48,0%	12,9%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	46	56	20	122	$X^2 = 3,570$ $P = ,312$
			Satır	37,7%	45,9%	16,4%	100,0%	
			Sütun	44,2%	47,1%	53,1%	45,5%	
		Kadın	Sayı	58	63	25	146	
			Satır	39,7%	43,2%	17,1%	100,0%	
			Sütun	55,8%	52,9%	46,9%	54,5%	
	Toplam		Sayı	104	119	45	268	
			Satır	38,8%	44,4%	16,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 266: Dernek, Vakıf vb. Kurulu lara Üye Olma ve Cinsiyete Göre Hayattan Memnun Olma Düzeyi

Dernek, vakıf vb. kurulu lara üye olma			Memnunum	Memnun de ilim	Orta	Toplam	Anlamlılık	
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	31	29	10	70	$X^2 = 4,845$ $P = ,183$
			Satır	44,3%	41,4%	14,3%	100,0%	
			Sütun	67,4%	58,0%	58,3%	59,3%	
		Kadın	Sayı	15	21	12	48	
			Satır	31,3%	43,8%	25,0%	100,0%	
			Sütun	32,6%	42,0%	41,7%	40,7%	
	Toplam		Sayı	46	50	32	118	
			Satır	39,0%	42,4%	18,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	84	122	32	238	$X^2 = 3,202$ $P = ,362$
			Satır	35,3%	51,3%	13,4%	100,0%	
			Sütun	35,3%	42,2%	42,6%	39,1%	
		Kadın	Sayı	154	167	50	371	
			Satır	41,5%	45,0%	13,5%	100,0%	
			Sütun	64,7%	57,8%	57,4%	60,9%	
	Toplam		Sayı	238	289	82	609	
			Satır	39,1%	47,5%	13,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Ya lı bireylerinin bo zamanlarını etkin geçirme düzeyinin hayatlarından memnuniyet durumunu etkileyece i dü ünülmü tür. Ancak hobisi olan ve olmayan, dernek vakıf vb. yerlere üye olan ve olmayan ya lıların yakla ık yarısı hayatlarından memnun de ildir (T. 453, 454). Ki kare test sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Ya lıların hayatlarından memnun olmama oranının yüksekli i ya lılık dönemini mutlu, huzurlu ve doyumlu geçirmediklerini ortaya koymaktadır. Ancak ya lıların memnuniyet düzeyinin dü üklü ünün nedeni sadece toplumsal ko ullarla ilgili de ildir. Ya lıların algıladı ı psikolojik, sosyal ve kültürel de erlerle de ilgisi bulunmaktadır. Bu nedenle ya lıların topluma rahat uyum sa layaca ı, ya lılık döneminin mutlu ve huzurlu geçirilebilecek bir dönem olması için çok boyutlu olarak hareket edilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde ya lıların memnuniyet düzeylerini tespit etmeye yönelik ara tırmalardan elde edilen bulgulara göre, ya lıların genel olarak hayatlarından memnun oldukları saptanmı tır.

Sivas ilinde yapılan bir ara tırmada; ya lıların %2,8'i "çok mutlu", %56,3'ü "mutlu", %35,2'si "mutsuz", %1,4'ü "çok mutsuz" ve %4,2'si ise "herhangi bir fikrinin olmadı ı tespit edilmi tir. Aynı çalı mada ya lıların %46,2'sinin yalnızlıktan, %23,1'nin ya lılı ın kendisinden, %7,7'sinin ekonomik yetersizliklerden, %11,5'nin sa lık problemlerinden, %11,5'nin ise evlatlarının yeterince ilgilenmemesinden dolayı mutsuz oldukları saptanmı tır.⁴⁴³ Son ara tırmalarda mutluluk düzeyinin, hem do u hem de batı toplumlarında sosyal ve ekonomik statüye, sa lık durumuna ve sosyal deste e ba lı oldu u belirlenmi tir. Bazı çalı malar ise ya am memnuniyeti kriteri olarak ekonomik durumu, yalnızlı ı, sa lık ko ullarını kullanmaktadır. Örne in Çin'in kırsalında ya ayan ya lılar arasındaki mutsuzlu un en önemli nedeni finansal yetersizliktir. Bazı çalı malarda ise ki iler arası ili kiler ve algılanan sosyal destek (toplumda kabul edildi ini ve toplum üyelerinin ona verdi i de eri hissetmesi) mutluluk düzeyinin tespitinde kullanılmaktadır. Sosyal destek düzeyiyle ilgili Asya toplumu üzerinde yapılan bir çalı mada; ya lıların psikolojik iyi halinin 5 duruma ba lı olarak de i ti i belirlenmi tir. Bu durumlar;

⁴⁴³ Kurt vd, a.g.m., s. 38.

- a. Kom uları ve akrabalarıyla ili kileri,
- b. Toplumun, kom uların, akrabaların ve çocuklarının yardımı,
- c. Di erleri tarafından kabul edilme ve barı ı dü üncesinin olması,
- d. Umudunun olması,
- e. Arkada larıyla yaptıkları aktivitelerdir.⁴⁴⁴

Yapılan bir çalı mada, bazı Asya ülkelerinde ki ya lı bireylerin genellikle çocuklarıyla ya adı ı tespit edilmi tir. Çalı ma sonuçlarına göre, çocuklar ya lı lara maddi ve manevi destek sa lamaktadır. Ya lının çocuklarının yüzünü her gün görmesi mutlu hissetmesinin nedenleri arasında bulunmaktadır. Buna kar ın mutsuz hissetmesinin nedeni ise farklı yerde ya ayan çocuklarıyla görü ememesidir. Ancak çocuklarının ya lıyı arada bir ziyaret etmesi onu mutlu etmeye yetmektedir. Aynı alı mada ya lı tarafından algılanan sosyal destek durumu mutluluk düzeyini belirleyen di er bir noktadır. Ayrıca ya lının fiziksel aktivitede bulunması, e inin olması, sa lık durumunun iyi olması, özgür olması, topra ının olması, bilgiye sahip olması, çocuk deste i, aile sorunlarının olmaması, i inin olması ve formel e itiminin olması di er mutluluk kaynaklarıdır.⁴⁴⁵

4.3.5. Ya lıların Kendilerine Yönelik Dü ünceleri

Ba arı duygusu, bilindi i gibi literatürde birçok bilim adamı tarafından önemsenen bir kavramdır. Özellikle, McElland, Dubin gibi sosyal bilimciler, ba arı duygusunun insan ve toplum için önemine i aret etmi lerdir.⁴⁴⁶ çalı mada, ya lıların kendileriyle ilgili görü lerinden en önemlisi olarak ba arı durumlarıyla ilgili görü leri dikkate alınmı ve di er sorularda oldu u gibi, e itli nitelikleriyle kar ıla tırılmaya çalı ılmı tir.

Örnekleme dâhil olan ya lı sayısı, bilindi i üzere 740 ki idir. Bu ya lıların yakla ık yarısının (%45,9) kendisini ba arısız bulması ciddi bir sosyal sorundur. Özellikle erkekler kadınlara göre daha yüksek düzeyde ba arısız bir hayat sürdürdü ünü dü ünmektedir.

⁴⁴⁴ Rossarin Soottipong Gray, et all.(2008), Inner Happiness among Thai Elderly, *J Cross Cult Gerontol*, S. 23, s. 213.

⁴⁴⁵ Gray, et all., a.g.m., s.215.

⁴⁴⁶ Özkul, (2002), *a.g.e.*, s. 227.

Bireylerin ya 1 ilerledikçe kendilerini ba arısız bulma düzeyi artmaktadır. Bazı ya lı bireyler verimli bir ya am geçirse bile ya lılık dönemi sorunları ya ıyorsa bu soruyu sorunlarına dayanarak yanıtladıkları gözlenmiştir. Dul, boşanmış ve bekâr ya lılar arasında ya amlarını ba arısız hissetme düzeyi evlilere göre daha yüksektir. Bunun nedeninin evlili i sürdürmemiş bireylerin kendini ba arısız olarak hissetmesi olarak düşünülmektedir.

Tablo 267: Mesleki Özellikler ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

Meslek grubu			Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık	
Esnaf/ zanaatkâr	Cinsiyet	Erkek	Sayı	30	38	68	$X^2=2,344$ P=,25
			Satır	44,1%	55,9%	100,0%	
			Sütun	69,8%	84,2%	77,3%	
		Kadın	Sayı	13	7	20	
			Satır	65,0%	35,0%	100,0%	
			Sütun	30,2%	15,8%	22,7%	
	Toplam		Sayı	43	45	88	
			Satır	48,9%	51,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	41	40	81	$X^2=1,052$ P=,305
			Satır	50,6%	49,4%	100,0%	
			Sütun	64,1%	54,3%	63,3%	
		Kadın	Sayı	23	24	47	
			Satır	48,9%	51,1%	100,0%	
			Sütun	35,9%	45,7%	36,7%	
	Toplam		Sayı	64	64	128	
			Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Memur	Cinsiyet	Erkek	Sayı	12	18	30	$X^2=3,375$ P=,066
			Satır	40,0%	60,0%	100,0%	
			Sütun	44,4%	72,2%	53,6%	
		Kadın	Sayı	15	11	26	
			Satır	57,7%	42,3%	100,0%	
			Sütun	55,6%	27,8%	46,4%	
	Toplam		Sayı	27	29	56	
			Satır	48,2%	51,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Tüccar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	10	17	27	$X^2=4,891$ P=,027
			Satır	37,0%	63,0%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	96,4%	
		Kadın	Sayı	0	1	1	
			Satır	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	25,0%	3,6%	
	Toplam		Sayı	10	18	28	
			Satır	35,7%	64,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Çiftçi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	21	16	37	$X^2=0,001$ P=,974
			Satır	56,8%	43,2%	100,0%	
			Sütun	55,3%	29,4%	41,6%	
		Kadın	Sayı	17	35	52	
			Satır	32,7%	67,3%	100,0%	
			Sütun	44,7%	70,6%	58,4%	
	Toplam		Sayı	38	51	89	
			Satır	42,7%	57,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Di er	Cinsiyet	Kadın	Sayı	15	18	33	
			Satır	45,5%	54,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam		Sayı	15	18	33	
			Satır	45,5%	54,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	64	98	162	
			Satır	39,5%	60,5%	100,0%	
			Sütun	98,5%	98,5%	98,8%	
	Toplam		Sayı	65	99	162	
			Satır	39,6%	60,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 268: E itim Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

E itim durumu			Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık	
Okuryazar de il	Cinsiyet	Erkek	Sayı	13	9	22	$X^2=2,826$ P=,093
			Satır	59,1%	40,9%	100,0%	
			Sütun	22,8%	11,6%	15,4%	
		Kadın	Sayı	44	76	121	
			Satır	36,4%	63,6%	100,0%	
			Sütun	77,2%	88,4%	84,6%	
	Toplam	Sayı	57	86	143		
		Satır	39,9%	60,1%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Diplomasız okuryazar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	11	15	26	$X^2=,368$ P=,544
			Satır	42,3%	57,7%	100,0%	
			Sütun	37,9%	47,1%	42,6%	
		Kadın	Sayı	18	17	35	
			Satır	51,4%	48,6%	100,0%	
			Sütun	62,1%	52,9%	57,4%	
	Toplam	Sayı	29	32	61		
		Satır	47,5%	52,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
İlkokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	57	63	120	$X^2=,360$ P=,548
			Satır	47,5%	52,5%	100,0%	
			Sütun	42,2%	46,2%	43,6%	
		Kadın	Sayı	78	77	155	
			Satır	50,3%	49,7%	100,0%	
			Sütun	57,8%	53,8%	56,4%	
	Toplam	Sayı	135	140	275		
		Satır	49,1%	50,9%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Ortaokul	Cinsiyet	Erkek	Sayı	7	16	23	$X^2=268$ P=,605
			Satır	30,4%	69,5%	100,0%	
			Sütun	36,8%	45,0%	47,9%	
		Kadın	Sayı	12	1352	25	
			Satır	48,0%	44,0%	100,0%	
			Sütun	63,2%	55,0%	52,1%	
	Toplam	Sayı	19	29	48		
		Satır	39,6%	60,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Lise	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	58	68	$X^2=,989$ P=,320
			Satır	39,7%	70,6%	100,0%	
			Sütun	45,0%	54,0%	49,3%	
		Kadın	Sayı	33	45	70	
			Satır	47,1%	64,3%	100,0%	
			Sütun	55,0%	46,0%	50,7%	
	Toplam	Sayı	60	78	138		
		Satır	43,5%	56,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Yüksekokul, üniversite	Cinsiyet	Erkek	Sayı	28	25	53	$X^2=,756$ P=,385
			Satır	52,8%	47,2%	100,0%	
			Sütun	70,0%	79,3%	70,7%	
		Kadın	Sayı	12	10	22	
			Satır	54,5%	45,5%	100,0%	
			Sütun	30,0%	20,7%	29,3%	
	Toplam	Sayı	40	35	75		
		Satır	53,3%	46,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Meslek grubunun genel olarak kendini ba arılı hissetme düzeyine etkisini de erlendirildi inde, meslek üyesi olan kadınlar aynı meslek grubundaki erkeklere göre kendilerini ba arılı bulmaktadır. Çünkü kadınlar cinsiyetten dolayı ayrımcılık, mobing, çocuk bakımı vb. birçok sorunla yüz yüze gelmektedir. Bu tarz sorunlarla mücadele

eden kadınlar çalı ma hayatında kendini ba arılı bulmaktadır. Ancak çiftçi olan kadınların kendini ba arılı hissetme düzeyi dü üktür. Çiftçilik mesle inde, toprakta ekim, bakım, dikim ve yeti tirme yolları ile bitki, hayvan ya da hayvan ürünleri istihsalinde bulunmak ya da bu ürünleri i lemek, de erlendirmek ve beden gücüyle çalı mak zorunda kaldıkları için zorlandıkları dü ünülmektedir. Benzer ekilde, ev kadını olanlar ya lılar ise, ekonomik anlamda e i veya bir ba kasına ba ımlı oldukları için kendilerini ba arılı bulmamaktadır (%60,5) (T. 455). E itim düzeyine göre de erlendirildi inde ise, her e itim kademesinin topladı ı frekanslar farklılık göstermekle birlikte yüksekokul/üniversite mezunu olan ya lı bireylerin kendini ba arılı hissetme düzeyi yüksektir (T. 456). Ki kare test sonuçları da, çiftçi de i keninin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 269: Hane Nüfusu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

Hane Nüfusu				Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık
Huzurevinde kalıyor	Cinsiyet	Erkek	Sayı	12	16	28	$X^2 = ,195$ P= ,659
			Satır	42,9%	57,1%	100,0%	
			Sütun	38,7%	44,1%	37,3%	
		Kadın	Sayı	19	28	47	
			Satır	40,4%	59,5%	100,0%	
			Sütun	61,3%	55,9%	62,7%	
	Toplam	Sayı	31	44	75		
		Satır	41,3%	58,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
1	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	27	41	$X^2 = ,304$ P= ,582
			Satır	34,1%	65,9%	100,0%	
			Sütun	22,6%	26,7%	26,1%	
		Kadın	Sayı	48	68	116	
			Satır	41,4%	58,6%	100,0%	
			Sütun	77,4%	73,3%	73,9%	
	Toplam	Sayı	62	95	157		
		Satır	39,5%	60,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
2	Cinsiyet	Erkek	Sayı	67	82	149	$X^2 = ,306$ P= ,580
			Satır	45,0%	55,0%	100,0%	
			Sütun	46,2%	49,6%	48,4%	
		Kadın	Sayı	78	81	159	
			Satır	49,1%	50,9%	100,0%	
			Sütun	53,8%	50,4%	51,6%	
	Toplam	Sayı	145	163	308		
		Satır	47,1%	52,9%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
3	Cinsiyet	Erkek	Sayı	16	20	36	$X^2 = ,512$ P= ,474
			Satır	44,4%	55,5%	100,0%	
			Sütun	39,0%	48,0%	40,9%	
		Kadın	Sayı	25	27	52	
			Satır	48,1%	51,9%	100,0%	
			Sütun	61,0%	52,0%	59,1%	
	Toplam	Sayı	41	47	88		
		Satır	46,6%	53,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 453: Hane Nüfusu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi (devamı)

Hane Nüfusu			Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık	
4	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	10	29	$X^2 = 1,332$ P= ,248
			Satır	65,5%	34,4%	100,0%	
			Sütun	76,0%	55,6%	67,4%	
		Kadın	Sayı	6	8	14	
			Satır	42,9%	57,1%	100,0%	
			Sütun	24,0%	44,4%	32,6%	
	Toplam	Sayı	25	18	43		
		Satır	58,1%	41,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
5	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	5	11	$X^2 = ,144$ P= ,705
			Satır	54,5%	45,5%	100,0%	
			Sütun	37,5%	30,8%	35,5%	
		Kadın	Sayı	10	10	20	
			Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
			Sütun	62,5%	69,2%	64,5%	
	Toplam	Sayı	16	15	31		
		Satır	51,6%	48,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
6	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	6	12	$X^2 = ,042$ P= ,838
			Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
			Sütun	66,7%	71,4%	66,7%	
		Kadın	Sayı	3	3	6	
			Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
			Sütun	33,3%	28,6%	33,3%	
	Toplam	Sayı	9	9	18		
		Satır	50,0%	50,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
7	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	2	2	$X^2 = 3,733$ P= ,053
			Satır	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	66,7%	22,2%	
		Kadın	Sayı	4	3	7	
			Satır	57,1%	42,9%	100,0%	
			Sütun	100,0%	33,3%	77,8%	
	Toplam	Sayı	4	5	9		
		Satır	44,4%	55,6%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
8	Cinsiyet	Erkek	Sayı	3	0	3	$X^2 = ,875$ P= ,350
			Satır	100,0%	0,0%	100,0%	
			Sütun	50,0%	0,0%	42,9%	
		Kadın	Sayı	3	1	4	
			Satır	75,0%	25,0%	100,0%	
			Sütun	50,0%	100,0%	57,1%	
	Toplam	Sayı	6	1	7		
		Satır	85,7%	14,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
9	Cinsiyet	Kadın	Sayı	1	2	3	
			Satır	33,3%	66,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	1	2	3		
		Satır	33,3%	66,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
10	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	1	
			Satır	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	100,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	0	1	1		
		Satır	0,0%	100,0%	100,0%		
		Sütun	0,0%	100,0%	100,0%		

Ya lı bireylerin, evde bulunan ki i sayısına göre ba arılı hayat geçirme düzeyi de erlendirildi inde huzurevinde ya ayan ve evde tek ba ına ya ayan ya lı kadın ve erkekler arasında kendini ba arısız hissetme düzeyi yüksektir. Evde ki i sayısı arttıkça,

ya lılar genel olarak kendini ba arılı bulmaktadır. Ki kare test sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 454: Gelir Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

Gelirin durumu			Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık	
Yeterli	Cinsiyet	Erkek	Sayı	96	89	185	$X^2 = ,065$ P= ,798
			Satır	51,9%	48,1%	100,0%	
			Sütun	51,1%	49,7%	48,8%	
		Kadın	Sayı	92	102	194	
			Satır	47,4%	52,6%	100,0%	
			Sütun	48,9%	50,3%	51,2%	
	Toplam	Sayı	188	161	379		
		Satır	49,6%	50,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Yetersiz	Cinsiyet	Erkek	Sayı	32	56	88	$X = ,472$ P= ,492
			Satır	36,4%	63,6%	100,0%	
			Sütun	30,2%	34,7%	35,1%	
		Kadın	Sayı	74	89	163	
			Satır	45,4%	54,6%	100,0%	
			Sütun	69,8%	65,3%	64,9%	
	Toplam	Sayı	106	145	251		
		Satır	42,2%	57,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
dare eder	Cinsiyet	Erkek	Sayı	15	24	39	$X^2 = ,290$ P= ,590
			Satır	38,5%	61,5%	100,0%	
			Sütun	32,6%	38,1%	35,5%	
		Kadın	Sayı	31	40	71	
			Satır	43,7%	56,3%	100,0%	
			Sütun	67,4%	61,9%	64,5%	
	Toplam	Sayı	46	64	110		
		Satır	41,8%	58,2%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 455: kamet Ko ulları ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

kamet ko ulları			Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık	
Kendi evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	117	134	251	$X^2 = ,050$ P= ,822
			Satır	46,6%	53,4%	100,0%	
			Sütun	43,3%	44,3%	43,0%	
		Kadın	Sayı	153	180	333	
			Satır	45,9%	54,1%	100,0%	
			Sütun	56,7%	55,7%	57,0%	
	Toplam	Sayı	270	314	584		
		Satır	46,2%	37,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Kıracı	Cinsiyet	Erkek	Sayı	12	13	25	$X^2 = ,008$ P= ,927
			Satır	48,0%	52,0%	100,0%	
			Sütun	35,3%	36,4%	34,7%	
		Kadın	Sayı	22	25	47	
			Satır	46,8%	53,2%	100,0%	
			Sütun	64,7%	63,6%	65,3%	
	Toplam	Sayı	34	38	72		
		Satır	47,2%	52,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Çocu unun evi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	0	1	1	$X^2 = 1,200$ P= ,273
			Satır	0,0%	100,0%	100,0%	
			Sütun	0,0%	33,3%	11,1%	
		Kadın	Sayı	3	5	8	
			Satır	37,5%	62,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	66,7%	88,9%	
	Toplam	Sayı	3	6	9		
		Satır	33,3%	66,7%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 456: Gayrimenkul Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

Gayrimenkul durumu				Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık
Var	Cinsiyet	Erkek	Sayı	65	77	142	$X^2 = ,004$ P= ,948
			Satır	45,8%	54,2%	100,0%	
			Sütun	46,4%	46,0%	45,1%	
		Kadın	Sayı	75	98	173	
			Satır	43,4%	56,6%	100,0%	
			Sütun	53,6%	54,0%	54,9%	
	Toplam		Sayı	140	175	315	
			Satır	44,4%	55,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	73	88	161	$X^2 = ,072$ P= ,789
			Satır	45,3%	54,7%	100,0%	
			Sütun	39,5%	40,9%	40,4%	
		Kadın	Sayı	112	126	238	
			Satır	47,1%	52,9%	100,0%	
			Sütun	60,5%	59,1%	59,6%	
	Toplam		Sayı	185	214	399	
			Satır	46,4%	53,6%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Hayatını ba arılı geçirme durumu ele alındı ında, gelir düzeyini yetersiz ve idare eder ekleyle gören kadın ve erkekler ba arısız seçene inde yo unluk göstermektedir (T. 459). Kirada ve ço unun evinde ya ayan ya lılar arasında kendini ba arısız hissetme düzeyinde yükseklik görölmektedir (T. 460). Gayrimenkul durumuna göre ele alındı ında da, gayrimenkule sahip olan ve olmayan ya lıların yakla ık yarısı kendisini ba arısız bulmaktadır (T. 461). Bireyler için ekonomik yeterlilik (gelirinin yeterli olması, ev sahibi olma, ev haricinde gayrimenkulünün olması vb.) önemli bir ba arı kayna ıdır. Ki kare test sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Tablo 457: Emeklilik Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

Emeklilik durumu				Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	97	96	193	$X^2 = ,708$ P= ,400
			Satır	50,3%	49,7%	100,0%	
			Sütun	56,7%	58,9%	57,8%	
		Kadın	Sayı	74	67	141	
			Satır	52,5%	47,5%	100,0%	
			Sütun	43,3%	41,1%	42,2%	
	Toplam		Sayı	171	163	334	
			Satır	51,2%	48,8%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	46	29	75	$X^2 = ,025$ P= ,874
			Satır	61,3%	38,7%	100,0%	
			Sütun	27,2%	22,7%	25,3%	
		Kadın	Sayı	123	99	222	
			Satır	55,4%	44,6%	100,0%	
			Sütun	72,8%	77,3%	74,7%	
	Toplam		Sayı	169	128	297	
			Satır	56,9%	43,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 458: u An Çalı ma Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

uan çalı ma durumu				Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık
Evet	Cinsiyet	Erkek	Sayı	29	37	66	$X^2 = ,161$ P= ,688
			Satır	43,9%	56,1%	100,0%	
			Sütun	56,9%	65,2%	61,7%	
		Kadın	Sayı	22	19	41	
			Satır	53,7%	46,3%	100,0%	
			Sütun	43,1%	34,8%	38,3%	
	Toplam		Sayı	51	56	107	
			Satır	47,7%	52,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Hayır	Cinsiyet	Erkek	Sayı	114	132	246	$X^2 = ,025$ P= ,874
			Satır	46,3%	53,7%	100,0%	
			Sütun	39,4%	38,8%	38,9%	
		Kadın	Sayı	175	212	387	
			Satır	45,2%	54,8%	100,0%	
			Sütun	60,6%	61,2%	61,1%	
	Toplam		Sayı	289	344	633	
			Satır	45,7%	54,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Tablo 459: Sosyal Tabaka ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

Sosyal tabaka durumu				Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık
Üst tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	18	18	36	$X^2 = ,382$ P= ,536
			Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
			Sütun	54,5%	46,9%	50,0%	
		Kadın	Sayı	15	21	36	
			Satır	41,7%	58,3%	100,0%	
			Sütun	45,5%	53,1%	50,0%	
	Toplam		Sayı	33	39	72	
			Satır	45,8%	54,2%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Orta tabakanın üstü	Cinsiyet	Erkek	Sayı	30	33	63	$X^2 = ,040$ P= ,842
			Satır	47,6%	52,4%	100,0%	
			Sütun	42,9%	41,2%	42,0%	
		Kadın	Sayı	40	47	87	
			Satır	46,0%	54,0%	100,0%	
			Sütun	57,1%	58,8%	58,0%	
	Toplam		Sayı	70	80	150	
			Satır	46,7%	53,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Orta tabaka	Cinsiyet	Erkek	Sayı	71	81	152	$X^2 = ,594$ P= ,441
			Satır	46,7%	53,3%	100,0%	
			Sütun	39,0%	43,3%	40,0%	
		Kadın	Sayı	111	117	228	
			Satır	48,7%	51,3%	100,0%	
			Sütun	61,0%	56,7%	60,0%	
	Toplam		Sayı	182	198	380	
			Satır	47,9%	52,1%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Çi	Cinsiyet	Erkek	Sayı	19	32	51	$X^2 = ,005$ P= ,946
			Satır	37,3%	62,7%	100,0%	
			Sütun	44,2%	43,5%	44,7%	
		Kadın	Sayı	24	39	63	
			Satır	38,1%	61,9%	100,0%	
			Sütun	55,8%	56,5%	55,3%	
	Toplam		Sayı	43	71	114	
			Satır	37,7%	62,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Emekli olan ve olmayan, u an çalı an ve çalı mayan kadın ve erkeklerin yakla ık yarısı kendisini ba arılı bulmaktadır. Kendisini i ç i sınıf olarak niteleyen ya lıların hayatlarını ba arısız olarak niteleme düzeyi %62,5'dir. Di er sosyal tabakalarda oldu unu ifade eden ya lıların yakla ık yarısı ba arılı hayat geçirdi ini

dü ünmektedir. Ki kare test sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 462-464).

Tablo 460: E inden Memnun Olma Durumu ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

E inden Memnun Olma Durumu				Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	83	83	166	$X^2 = ,305$ P= ,581
			Satır	50,0%	50,0%	100,0%	
			Sütun	50,6%	54,0%	49,6%	
		Kadın	Sayı	81	88	169	
			Satır	47,9%	52,1%	100,0%	
			Sütun	49,4%	46,0%	50,4%	
	Toplam	Sayı	164	171	335		
		Satır	49,0%	51,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	18	33	51	$X^2 = 1,985$ P= ,159
			Satır	35,3%	64,7%	100,0%	
			Sütun	41,9%	57,1%	51,0%	
		Kadın	Sayı	25	24	49	
			Satır	51,0%	49,0%	100,0%	
			Sütun	58,1%	42,9%	49,0%	
	Toplam	Sayı	43	57	100		
		Satır	43,0%	57,0%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
E im yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	42	53	95	$X^2 = ,149$ P= ,699
			Satır	44,2%	55,8%	100,0%	
			Sütun	31,6%	29,4%	31,1%	
		Kadın	Sayı	91	119	210	
			Satır	43,3%	56,7%	100,0%	
			Sütun	68,4%	70,6%	68,9%	
	Toplam	Sayı	133	172	305		
		Satır	43,6%	56,4%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 461: Çocuklarından Memnun Olma ve Cinsiyete Durumuna Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

Çocuklarından Memnun Olma Durumu				Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık
Memnunum	Cinsiyet	Erkek	Sayı	103	118	221	$X^2 = ,001$ P= ,978
			Satır	46,6%	53,4%	100,0%	
			Sütun	41,9%	42,0%	41,5%	
		Kadın	Sayı	143	169	312	
			Satır	45,8%	54,2%	100,0%	
			Sütun	58,1%	58,0%	58,5%	
	Toplam	Sayı	246	287	533		
		Satır	46,2%	53,8%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Memnun de ilim	Cinsiyet	Erkek	Sayı	34	42	76	$X^2 = ,049$ P= ,825
			Satır	44,7%	55,3%	100,0%	
			Sütun	44,2%	45,9%	46,1%	
		Kadın	Sayı	43	46	89	
			Satır	48,3%	51,7%	100,0%	
			Sütun	55,8%	54,1%	53,9%	
	Toplam	Sayı	77	88	165		
		Satır	46,7%	53,3%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		
Çocu um yok	Cinsiyet	Erkek	Sayı	6	9	15	$X^2 = ,125$ P= ,724
			Satır	40,0%	60,0%	100,0%	
			Sütun	35,3%	41,2%	35,7%	
		Kadın	Sayı	11	16	27	
			Satır	40,7%	59,3%	100,0%	
			Sütun	64,7%	58,8%	64,3%	
	Toplam	Sayı	17	25	42		
		Satır	40,5%	59,5%	100,0%		
		Sütun	100,0%	100,0%	100,0%		

Tablo 362: Çocuklarıyla Görü me Sıklı ı ve Cinsiyete Göre Hayatını Ba arılı Geçirme Düzeyi

Çocuklarıyla görü me sıklı ı			Ba arılı	Ba arısız	Toplam	Anlamlılık	
Günde 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	52	53	105	$X^2 = ,144$ $P = ,705$
			Satır	49,5%	50,5%	100,0%	
			Sütun	40,3%	37,9%	37,2%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	77	100	177	
			Satır	43,5%	56,5%	100,0%	
			Sütun	59,7%	62,1%	62,8%	
	Toplam		Sayı	129	153	282	
			Satır	45,7%	54,3%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Haftada 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	27	65	75	$X^2 = ,420$ $P = ,517$
			Satır	36,0%	86,7%	100,0%	
			Sütun	46,6%	52,5%	53,2%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	31	42	66	
			Satır	47,0%	63,6%	100,0%	
			Sütun	53,4%	47,5%	46,8%	
	Toplam		Sayı	58	107	141	
			Satır	41,1%	75,9%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Ayda 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	29	24	53	$X^2 = ,147$ $P = ,701$
			Satır	54,7%	45,3%	100,0%	
			Sütun	44,6%	40,9%	44,5%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	36	30	66	
			Satır	54,5%	45,5%	100,0%	
			Sütun	55,4%	59,1%	55,5%	
	Toplam		Sayı	65	54	119	
			Satır	54,6%	45,4%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Yılda 1-2 kez	Cinsiyet	Erkek	Sayı	14	13	27	$X^2 = ,007$ $P = ,934$
			Satır	51,9%	48,1%	100,0%	
			Sütun	42,4%	41,4%	40,3%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	19	21	40	
			Satır	47,5%	52,5%	100,0%	
			Sütun	57,6%	58,6%	59,7%	
	Toplam		Sayı	33	34	67	
			Satır	49,3%	50,7%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	
Hiç görü müyorlar	Cinsiyet	Erkek	Sayı	1	4	5	$X^2 = 1,250$ $P = ,264$
			Satır	20,0%	80,0%	100,0%	
			Sütun	16,7%	44,4%	31,3%	
	Cinsiyet	Kadın	Sayı	5	6	11	
			Satır	45,5%	54,5%	100,0%	
			Sütun	83,3%	55,6%	68,8%	
	Toplam		Sayı	6	10	16	
			Satır	37,5%	62,5%	100,0%	
			Sütun	100,0%	100,0%	100,0%	

Ya lıların kendilerini ba arılı bulma düzeyi sosyal ili kilerine göre de i iklik göstermektedir. Özellikle e ve çocuklarıyla ili kileri önemli bir yer tutmaktadır. Soru e ten ve çocuktan memnun olma düzeyiyle, çocuklarıyla görü me sıklı ına göre de erlendirildi inde, e iyle ili kisinden memnun olmayan erkekler %64,7 oranında kendini ba arısız bulurken, e i olmayan erkek ve kadınların yakla ık %55'i kendisini ba arısız olarak nitelendirmektedir. Çocu uyla ili kisinden memnun olan ve olmayan ya lıların yakla ık yarısı kendisini ba arısız bulurken çocu u olmayan kadın ve erkekler arasında hayatını ba arısız olarak tanımlama düzeyi yüksektir. Ya lıların çocuklarıyla

görü me sıklı ı azaldıkça kendini ba arısız görmektedir. Ki kare test sonuçları da, de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir (T. 465-467).

Tablo 463: Ba arının Nedenleri

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Çalı kan olmak	138	40,6	40,6
Allah'ın lütfu	30	8,8	49,4
Do ru kararlar vermek	37	10,9	60,3
Sa lıklı olmak	13	3,8	64,1
Çevremin yardımcı olması	16	4,7	68,8
Cinsiyetim	6	1,8	70,6
Sabır göstermek	55	16,2	86,8
ansım	5	1,5	88,3
Güçlü olmak	16	4,7	93,0
E im	24	7,0	100
Toplam	340	100	

Ya lıların verilerinden hareket etmek suretiyle bir sonuç çıkartmak istersek, ya lıların yarısı kendini ba arısız görmektedir (%54,1). Bu nedenle soruya yanıt vermemi tir. Di er yandan ya lıların ba arısının en önemli nedenleri çalı kan olmak (%40,6), sabır göstermek (%16,2) ve do ru kararlar vermektir (%10,9).

Oranları az olmakla birlikte “Allah’ın lütfu”, “sa lıklı olması”, “çevresinin yardımcı olması”, “cinsiyeti”, “sabır göstermesi”, “ ansı”, “güçlü olması” yo unluk alan di er seçeneklerdir. Cinsiyet de i kenine göre de erlendirildi inde, kadınlar “çalı kan olmak”, “sabır göstermek” ve “do ru karar vermek” seçeneklerine erkekler “çalı kan olmak”, “Allah’ın lütfu” ve “çevremin yardımcı olması” seçeneklerine yo unluk göstermektedir. Her ya grubunda bulunan, il merkezi ve köyde ikamet eden ya lılar, “çalı kan olmak” yanıtı üzerine yo unla mı tır.

Tablo 464: Ba arısızlık Nedenleri

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Kendi yetersizliklerim	59	20,3	20,3
anssızlı ım	111	38,1	58,4
Yanlı kararlar vermem	45	15,5	73,9
Çevremin yardımcı olmaması	17	5,8	79,7
yi niyetli olmam	40	13,7	93,4
Açgözlü davranmam	14	4,8	98,2
Çok çocuk yapmak	5	1,8	100,0
Toplam	291	100	

Tablo 465: Ba arı ve Ba arısızlık Nedenleri Hakkında Nitel Görü me

ansım	Ben çok yanlış kararlar verdim. Yanlış insanlara güvendim. Çok anssızdım. MULAKAT 6 En büyük anssızlı m, e imle evlenmek. Hiçbir zaman arkamda beni destekleyen bir kadın olmadı. Bu yüzden çok anssız bir adamım. MULAKAT 7 Ben anssızım. Neye el attıysam hep kuruttum. MULAKAT 14
Sa lıklı Olmak	Kendi imkânlarımla sa lıklı dü ündüm, çok çalış tım. E im hep arkamdaydı. MULAKAT 9
E im	E imle evlenmek en büyük ba arımdı. Sonrada çok çalış tım. MULAKAT 3 E imin çok çalış kan olmasına ve bana yardımcı olmasına ba arımı borçluyum. Bu konuda hakkını hiç yiyemem. Ke ke ölmeseydi. MULAKAT 16
Sabır göstermek	Ba arısız de ildim. Hep sabır içinde çalış tım durdum. MULAKAT 18 Sabretmek. Bak şabretmesem imdi çocuklarımla nasıl gurur duyardım. Benim ba arım çocuklarımdır. MULAKAT 11
yi niyetli olmak	Her zaman iyi niyeti oldum. Herkesi kendim gibi sandım. O yüzden de ticarete çok paralar kaybettim. Kendimi toplamam yıllarımı aldı. MULAKAT 8 çimde kötü niyet hiç yoktur. Herkesi hep kendim gibi sandım. Bana yapılan haksızlı ı göremedim. MULAKAT 15 Ben çok saf bir kadınımdır. Herkesin sözüne hemen inanırım. O yüzden çok kazık yedim. MULAKAT 12
Kendi yetersizliklerim	Kendi yetersizliklerim ve güçsüzlü üm yüzünden huzurevindeyim. MULAKAT 5 Özellikle i hayatında ba arısız oldum. Hanım ticarete yetene in yok der ama onu dinlemedim. Ticarete girdim Yıllarca borç ödedim. Bu benim kendi yetersizli imin sonucu. MULAKAT 10
Açgözlü davranmam	Çok bencil ve hırslı bir adamdım. Bazen ba arılı oldum bazen de dibe vurdu. MULAKAT 2
Yanlış kararlar vermem	E imin verdi i yanlış karar sonucu emekli olamadım. MULAKAT 1
ansızlı m	Ben çok anssız biriyim. anslı olsaydım çocu um olurdu, kadınımdır erken ölmezdi ve bende mutlu olurdu. MULAKAT 17

Hemen hemen bütün ara tırmalar göstermi tir ki, insanlar benli ine duydukları saygıyı, bilinçsizce de olsa kaybetmemek için, yetersiz oldukları konularda, sebepleri çevrede ve tesadüflerde aramakta, yeterlilik gösterdikleri konuları ise kendi niteliklerine ba lamaktadır. Bu yüzden de ki, psikoloji biliminde “savunma mekanizmaları” olarak bilinen rasyonelle tirme, yansıtma, özde le tirme gibi birtakım davranı tanımlamaları, bu dü üncenin do rulu unu ortaya koymaktadır.⁴⁴⁷

Tablonun toplu bir de erlendirmesini yapacak olmakla birlikte, incelemeye çalış ılan di er de i kenler de göz önüne alındı ında, örneklem grubunu te kil eden ya lıların ba arısızlıkları için gösterdikleri sebep, büyük oranda “ anssızlık”, ikinci olarak “yetersizlikleri” ve üçüncü olarak “yanlış karar verme” seçeneklerinde yo unluk göstermektedir.

⁴⁴⁷ Özkul, (2002), *a.g.e.*, s. 227.

Cinsiyet de i ken i ile ele alındı ında erkekler " anssızlık", "kendi yetersizlikleri", "yanlı kararlar vermeleri"; kadınlar ise " anssızlık", "kendi yetersizlikleri" ve "iyi niyetli olmak" seçeneklerinde sıklık göstermektedir. leri ya grubunda olanlar ile köyde ve kentte ikamet eden ya lıların verdi i cevaplar, " anssızlık" ve "kendi yetersizlikleri" üzerinde yo unla maktadır.

Yukarıda belirtildi i gibi kötü addedilen sonuçların benlik dı ı faktörlere, iyi olan sonuçların ise benlik ya da bireyin kendi ki isel özelliklerine ba lama e ilimi iki tabloda da açık bir ekilde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 466: Ya Grubuna Göre Yalnızlık Duygusu Hissetme Düzeyi

Yalnızlık Duygusu Hissetme Düzeyi	Ya Grubu		kamet Yeri		Toplam	Anlamlılık
			l	Köy		
Hayır	65-69	Sayı	59	34	93	$\chi^2 = ,400$ P=,982
		Satır	63,4%	36,6%	100,0%	
	70-74	Sayı	33	17	50	
		Satır	66,0%	34,0%	100,0%	
	75-79	Sayı	20	9	29	
		Satır	69,0%	31,0%	100,0%	
	80-84	Sayı	12	7	19	
		Satır	63,2%	36,8%	100,0%	
	85-89	Sayı	3	2	5	
		Satır	60,0%	40,0%	100,0%	
	Toplam	Sayı	127	69	196	
		Satır	64,8%	35,2%	100,0%	
Evet	65-69	Sayı	81	19	100	$\chi^2 = 11,305$ P=,023
		Satır	81,0%	19,0%	100,0%	
	70-74	Sayı	31	18	49	
		Satır	63,3%	36,7%	100,0%	
	75-79	Sayı	13	12	25	
		Satır	52,0%	48,0%	100,0%	
	80-84	Sayı	19	6	25	
		Satır	76,0%	24,0%	100,0%	
	85-89	Sayı	10	3	13	
		Satır	76,9%	23,1%	100,0%	
	Toplam	Sayı	154	58	212	
		Satır	72,6%	27,4%	100,0%	
Bazen	65-69	Sayı	64	30	94	$\chi^2 = 2,629$ P=,854
		Satır	68,1%	31,9%	100,0%	
	70-74	Sayı	24	14	38	
		Satır	63,2%	36,8%	100,0%	
	75-79	Sayı	22	9	31	
		Satır	71,0%	29,0%	100,0%	
	80-84	Sayı	14	5	19	
		Satır	73,7%	26,3%	100,0%	
	85-89	Sayı	10	3	13	
		Satır	76,9%	23,1%	100,0%	
	90-94	Sayı	1	0	1	
		Satır	100,0%	0,0%	100,0%	
	95+	Sayı	2	0	2	
		Satır	100,0%	0,0%	100,0%	
Toplam	Sayı	137	61	198		
	Satır	69,2%	30,8%	100,0%		

Yalnızlık konusu ya ve ikamet yeri açısından incelendi inde, il merkezinde ikamet eden bireyler arasında yalnızlık hissetmek yaygınlık göstermektedir. Mesela kendini yalnız hisseden 65-69 ya arasındaki ya lıların %81'i il merkezinde ikamet

ederken %19'u köylerde ikamet etmektedir. Ya grubu arttıkça köyde ikamet edenler arasında da oran artı ı ortaya çıkmaktadır. Ki kare test sonuçları da, yalnız hissetme de i keninin anlamlı, di er de i kenlerin anlam düzeyinin dü ük oldu unu göstermektedir.

Cinsiyete göre bireylerin yalnızlık duygusunu hissetme düzeyi farklılık göstermektedir. Erkekler kadınlara göre daha fazla yalnızlık duygusuna kapılmaktadır. Kadınların erkeklere göre daha sosyal olmaları, kom ularıyla, akraba ve çocuklarıyla vakit geçirmeleri onları yalnızlık duygusundan kurtarmaktadır. Ya ilerledikçe çocukların büyümesi ve kendi ailelerini kurmaları, e in ölümü gibi olaylar sonucu bireylerde yalnızlık duygusu artmaktadır.

Tablo 467: Ya amında Yapmak stedi i De i iklikler

	Sayı	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
yi bir meslek sahibi olmak	282	53,6	53,6
Sosyal güvencemi sa lamak	113	21,5	75,1
kurarak kendi i imde çalı mak	33	6,3	81,4
yi bir aile ya amına sahip olmak	21	4,0	85,4
Ailem ya da kendim için daha iyi maddi ko ullar	45	8,5	93,9
Seyahat etmek	15	2,8	96,7
Sosyal faaliyetlerde bulunmak	5	1,0	97,7
Çocuklarımın okumasını sa lamak	9	1,7	99,4
Daha az çocuk sahibi olmak	2	0,4	99,8
Bilmiyor	1	0,2	100,0
Toplam	526	100	

Ya lının ya amında yapmak istedi i de i ikliklerle ilgili olarak, 526 ya lının verdikleri ilk cevaplar dikkate alınarak olu turulan tabloya bakılacak oldu unda, en yo un frekans toplayanı, %53,6 ile "iyi bir meslek sahibi olmak" yanıtı olmu tur. kinci sırada “sosyal güvencemi sa lamak” seçene i ve üçüncü sırada “ailem ya da kendim için daha iyi maddi ko ullar” seçene inde yo unluk göstermektedir. Oranları az olmakla birlikte “i kurarak kendi i imde çalı mak”, “seyahat etmek” dikkati çeken seçenekleridir. Di er seçeneklere verilen yanıtların frekansları oldukça dü üktür.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmamızda, yaşıtların buldukları toplumsal ortam içindeki statüleri, rolleri, toplumsal ilişkileri, beklentileri ve sorunları, öne sürülen hipotezlerdeki değişkenler açısından analiz edilmiş ve belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda görülmüştür ki günümüzün toplumsal yaşamında, yaşlılık statüsü ve rolü pek çok unsurun bileşiminden oluşmaktadır. Biyolojik özellikler, sosyal ve ekonomik yapıdaki değişimler, fiziki ve sosyal çevrenin mahiyeti, bireyin geçmişi kazandıran tecrübeler, yaşlılık statüsü ve rolünü belirlemektedir. Ayrıca yaş, cinsiyet, ikamet yeri, medeni durum, eğitim düzeyi gibi bireysel ve sosyal özellikleri de, yaşlılık statüsü ve rolünü etkileyen diğer faktörler arasında saymak mümkündür. Diğer taraftan bireyin içinde bulunduğu kültürel ortam, deneyimleriyle birlikte yaşadığı duygular ve heyecanlar kendi statüsünün özelliklerine yüklediği anlamı ve oynaması gereken rollerin seçimini etkileyen faktörler olarak ortaya çıkmaktadır.

Tekrarlamak gerekirse, çalışmamızın başlangıcında, yaşlılık olgusu ile ilgili öngörülerimizi sınamak ve toplumsal çözümler yapmak amacıyla oluşturulan hipotezler şu şekilde vazedilmiştir:

- 1. Yaşlılık statüsünün toplumsal özellikleri ve beklentileri (yaşlılık statüsü, roller ve toplumsal çevreye uyum), toplumsal mekân, yaş, cinsiyet, aile tipi, akrabalık ilişkileri, eğitim, gelir, servet, mülkiyet sahipliği, meslek ve çalışma hayatındaki pozisyonu gibi değişkenlerle anlamlı bir ilişki içindedirler.**
- 2. Kurumsal mekanizmaların varlığı ve yaygınlığı, enformel ya da formel olduğu, yaşlıların hizmetlere erişimini, bunlardan beklentilerini, yararlanma biçimlerini, kendilerine atfedilen yükümlülüklerle ilgili tutumlarını ve bunlardan kaynaklanan sorunlarının sürekliliğini etkiler.**

Bu hipotezler doğrultusunda kurguladığımız araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar, konuyla ilgili bazı değerlendirmeler aşağıda kısaca vurgulanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlardan önemli bir kısmını oluşturduğunu umduğumuz hipotezleri birer hüküm haline getirmeye imkân vermektedir. Hipotezin içerdiği

de i kenler “demografik özellikler ve ya lılık statüsüne yönelik sosyalle me süreci”, “hayat üslubu ve sosyal sınıf mensubiyeti”, “aile çevresi”, “aile ve di er toplumsal ili kileri”, “atfedilen konum” “ya lıların ya am tarzı”, “toplumsal yükümlülükleri” ve “sa lık sorunları” ba lıkları içerisinde de erlendirilmi tir. Bu ba lıklar altındaki bulgular kısaca u ekilde özetlenmi tir:

•Demografik Özellikler ve Ya lılık Statüsüne Yönelik Sosyalle me Süreci

Ya lılık statüsüne yönelik sosyalle me süreci, toplumsal özelliklerin gerektirdi i rol ve dü üncelerin etkisi altında gerçekte ve toplumsal de er yargıları ile biçimlenmektedir. Ya lılık döneminde, ortaya çıkan fizyolojik, psikolojik ve sosyal de i iklikler ya lılık rolüne uyumu etkilemektedir.

Ya lılık statüsüne ve rollerine yönelik toplumsalla ma sürecini etkileyen de i kenlerden biri do um yeri ve ikamet yeridir. Çünkü do ulan yer birçok birey için aynı zamanda sosyalle me sürecinin de ba ladı ı yerdir. Bireyin arkada lıkları, ili kileri, toplumsal ya amla ilgili pek çok algısı ve bunlara yükledi i anlamlar ilk defa, sosyalle menin de ba ladı ı, do ulan yerdeki ikamet süresi içinde olu turulur.

Ancak modern toplumlar yatay ve dikey hareketlili in oldukça yüksek oldu u toplumlardır. Endüstrile me derecesine göre de i mekle birlikte bireyler e itim süreçleri ve çalı ma hayatı gere i sürekli hareket etmek durumunda kalmaktadırlar. Bu da sosyalle me sürecinin do ulan yerden çok sürekli ikamet edilen yerlerde ya anmasını gerektirmektedir. Bu nedenle uzun süreli ikamet edilen yer aynı zamanda toplumsal ili ki ve deneyimlerimizin de ya andı ı yer anlamına gelmektedir. Yeni nitelikler kazanma, sahip olduklarımızla ilgili ya adı ımız de i imler, en azından bir kısmı, sürekli ikamet edilen ortamlarda ya adı ımız deneyimlerin etkisine tabi olarak ortaya çıkmaktadır.

Isparta son yıllara kadar, kentle me olgusunu görece yava ya ayan illerimizden biridir. Çalı mamızın evrenine benzer olarak örnekimizi olu turan ya lıların, %50,7’si Isparta ilinin köylerinde do mu tur. Di erleri ise kent do umludurlar. Do ulan yer ile halen ya anılan yer örneklemin hemen hemen tamamı açısından de i iklik göstermemi tir.

Ya lıların u anda buldukları ya aralıkları dikkate alındı ında, tümü 65-90 ya ları arasındadır. Ya ortalaması ise, ikamet yerlerine göre farklılık göstermekle

birlikte 65-69 ya kategorisinde yo unla maktadır. Bu ya grubunun önemi, ya lılı a yönelik önceden sosyalle meyle elde edilen bilgilerin ilk defa deneyimlendi i ya lara sahip bireylerden olu masıyla ilgilidir. Gerçekten ülkemizde hem resmi çalı ma hayatının bitti i ya a tekabül etmesi, hem de beklenen ya am ümidi açısından dikkate alındı nda, bireylere gerçek ya lı muamelesinin yapıldı ı ya lar bu ya grubuyla ba lamaktadır.

Örneklemin %58,6'sı evli ve %37,4'ü duldur. Ya lıların medeni durumu ileri ya lara do ru gidildikçe de i kenlik göstermektedir. Özellikle ya ilerledikçe e in ölüm nedeni ile dul kalanların sayısı artmaktadır. Bu durumda kalan kadınlar erkeklerden daha fazla sayıdadır. TÜ K istatistiklerinde de belirtildi i gibi kadınların ya am süresi erkeklere göre yüksektir. Bundan dolayı kadınlar erkeklere göre daha yüksek oranda dul kalmaktadır. Ayrıca toplumumuzda, erkeklerin evlilik ya ının kadınların ya ından büyük olması da, kadınların do al olan zamanlardan çok daha önce dul kalması gibi sonuçlar olu turmaktadır. Çalı mamızda da bu nedenlere ba lı olarak kadınlar arasında dul kalma oranı erkeklere göre yüksek çıkmı tır. Dul, bekâr ve bo anmı olan ya lılar, maddi ve manevi deste e en çok ihtiyaç duydukları ya larda, e leri olmadı ndan dolayı bu destekten yoksun kalmaktadırlar. Bunun sonucunda ya lılar psikolojik, sosyal ve ekonomik yönden ba ka bireylere ihtiyaç duymaktadır. Bu sonuç, bizim de çalı mada odaklandı mız, ya lılıkla ilgili en önemli toplumsal sorun alanlarından birini olu turmaktadır.

Ya lıların e itim düzeyi, onların statülerini, sorunlarını, beklentilerini belirlemede önemli bir de i kendir. Ya lıların e itim seviyesi e itimi olmayanlardan üniversite mezunlarına do ru, kümülatif bir ekilde de erlendirildi inde ilkokul seviyesinde e itimi olanların ço unlukta oldu u görülmektedir. Okur-yazar olmayan ve diplomasız okur-yazar olan ya lılar arasında kadınlar önemli bir yer tutmaktadır. Ya lılar arasında okur-yazar olmamak veya dü ük e itim seviyesinde olmak psikolojik, sosyal ve ekonomik yönden ba ka bireylere veya kurumlara ba ımlılık düzeyini artırmaktadır. E itim düzeyi dü üklü ü çalı mamızda ortaya çıkan di er bir toplumsal sorun alanı olarak göze çarpmaktadır.

Statünün dolayısıyla ya lı bireylerin ya am biçimlerinin en önemli belirleyicilerinde biri de mesleki özelliklerdir. Hemen her yeti kin ya kategorisindeki

bireyler için de söylenebilece i gibi mesle in marjinal faydası ölçüsünde toplumsal sorunlar, ilgiler, ili kiler, ya am tarzı ve standardı ortaya çıkmakta, bireyler arasındaki göreceli farkların olu umunu da etkilemektedir. Mesle in dolaylı-dolaysız katkılarıyla olu an bireysel ko ullar, bireylerin özgüveni, kendini ifade etme ve kabul ettirme düzeyini etkiledi i gibi kendisine atfedilen toplumsal saygınlı ın düzeyini de belirlemektedir. Ya lılık sürecine bu özellikleriyle giren bireyler görece daha uyumlu ve sorunsuz bir ekilde ya amlarını sürdürme imkânı bulmaktadırlar. Özellikle ya lılık sürecinde mesle in gelir getirici fonksiyonunun süreklilik arz etmesi, atfedilen toplumsal saygınlı ın da süreklili ini sa lamaktadır. Çalı mamızda da bu durum do rulanmaktadır. Örneklemimizi olu turan deneklerden; erkek olanlar, i çi, esnaf/zanaatkâr ve çiftçi mesleklerinde, kadınlar ise ev kadını lı seçene inde yo unluk göstermektedir (%47,5). Kadınların yarısının, ücretsiz aile i çili i dı nda herhangi bir mesle inin olmadı ı görülmektedir. Kadınlar, e itim düzeyinin eksikli i, anne olma ve çocuk bakımı, e inin ba ka i lerde çalı masına izin vermemesi gibi nedenlerden dolayı ev kadını pozisyonunda kalmakta, hatta bu ko ullar nedeniyle bunu kendisinin istedi ini belirtmektedirler. Bu ko ullara sahip olarak ya lanan kadınlar, bu süreçte çocukları da evden ayrıldı ı zaman, enstrümantal ya am aktivitesini yerine getirememekte ya da hobisi bulunmadı ı durum ve zamanlarda mutsuz olmakta, sosyal ve ekonomik yönden ba ka bireylere ba ımlı hale gelmektedirler.

Çalı ma hayatı, ya lıların ya amında önemli bir yere sahip olmasına ra men, ya lılar i gücü piyasasında yer bulmakta zorluk ya amaktadırlar. Örneklemdeki ya lıların %51,8'i emeklidir. Ancak örnekleme olu turan tüm ya lıların %14,5'i çalı ma hayatına devam etmekte bunlardan emekli olanların da yakla ık %16,4'lük bir kısmı i gücü piyasasında tekrar yer almakta ve üretkenliklerini devam ettirmektedir. Tam zamanlı veya yarı zamanlı çalı an ya lılar, gençlere göre dü ük ücret almakta ve ço u kez ya ayrımcılı ına maruz kalmaktadırlar. Ya lı erkeklerin i gücü piyasasında yeniden görev alma düzeyi kadınlara göre yüksektir. Genç ya lılık dönemi içinde olan 65-69 ya arası bireyler, di er ya gruplarına göre daha yüksek düzeyde i hayatında bulunmaktadır. Ya lıların u anda çalı mayı tercih etti i i lerde, mesleki özellikleri ve önceden çalı tıkları i kolu önemli yer tutmaktadır (%72). u anda yapılan meslek, yo unluk sırasıyla esnaf ve zanaatkârlık, i çilik ve memurluktur. Kadınların çok büyük

bir kısmı ev kadını oldu u için, çok az bir kısmının çalı ma hayatıyla ili kisi el i i ürünler yapmakla sınırlı kalmaktadır.

Bireyin toplumda belirli bir konuma sahip olması maddi imkânlarla yakından ilgilidir. Ara tırmada, bireyin gelir düzeyiyle ilgili olarak, aktif olarak kazandıkları gelir ile pasif olarak elde ettikleri gelir düzeyiyle ili kili sorulara da yer verilmi tir. Ya lılara sorulan ev dı nda bulunan gayrimenkul düzeyinin cinsiyet de i keniyile yapılan istatikselsel analizde anlam düzeyinin dü ük çıkmasına ra men kadın ve erkeklerin gayrimenkul düzeyi farklılık göstermektedir. Ataerkil aile yapısına sahip ailelerde, genellikle gayrimenkuller evin erke inin sayılmaktadır. Ancak erkek e öldü ü zaman gayrimenkul kadına miras yoluyla kalmakta ve söz hakkı ona ait olmaktadır. Bu nedenle aslında kadın ve erkeklerin oranları yakın görünse de en önemli farklılık bu noktadadır. Gayrimenkule sahip olmanın önemli bir yanı pasif gelir olarak kira bedeli almakta ve aile bütçesine giren gelir düzeyini artırmaktadır. Ya grubu ilerledikçe bireylerin sahip oldu u gayrimenkul düzeyinde azalma göze çarpmaktadır. Genç ya lılık döneminde sahip olunan gayrimenkuller çocukların kendisine bakması için bir rezerv olarak tutulmakta, ya ilerledikçe sahip olunan varlı ın çocuklara payla tırılması e ilimi kuvvetlenmektedir. Bu da ileri ya larda daha az gayrimenkul sahipli ini açıklamaktadır. Ya lıların gelir düzeyini etkileyen faktörlerden biri de birlikte ya adıkları bireylerin gelir düzeyidir. Eve giren toplam gelire birlikte bireyler ya amlarını daha rahat idame ettirebilmektedir. Bazı durumlarda, ya lıların aktif ve pasif geliri veya bakım aylı ının alınması nedeniyle aile üyeleri onlarla birlikte ya amayı tercih etmektedir. 507 denek evde geliri olan bireylerin bulundu unu ifade etmi tir. Çalı an sayısının en az oldu u aileler ortalama 2 çocuklu olan deneklerin aileleridir.

Ya lıların evine giren toplam aylık geliri 1001-1500 TL arasında yo unluk göstermektedir. Gözlemlerimize göre bu gelir aralı ının önemli bir kısmı aileyi olu turan tüm çalı anların gelirinden ziyade, ya lıların emeklilik, aktif çalı ma hayatı ve sahip oldu u di er kaynaklardan elde etti i gelirlerden olu maktadır. Çocuklarıyla birlikte olan ya lılar onların geliri hakkında fikri olmadı ını beyan etmi tir (%12,1).

Ya lıların önceden çalı tıkları kurumlar ve mesleki özellikler emekli maa ı düzeyini etkilemektedir. Ya lılardan bazıları, sadece emekli maa ıyla geçmektedir. Ancak ya lılar, ülkemizde ya anan ekonomik istikrarsızlıklar nedeniyle kazançlarının

yetmedi ini, bundan kaynaklanan bir kısım sorunlar ya adıklarını ifade etmektedir. Ya lıların bir kısmı, gelirlerini sadece zorunlu harcamalar için kullanabildiklerini belirtmektedirler. Bundan dolayı ya lılar devletten beklentilerini öncelikle, “maa larının artması” (%33,8’si) olarak dile getirmektedirler. Ya lıların bir kısmı gelir yetersizli i nedeniyle, çalı ma hayatına dönmeyi tercih etmi ve bu durumu bo zaman etkinli i olarak dile getirmi tir. Bu ekilde çalı an ya lıların %37,4’ü 0-500TL arasında gelir elde etmektedirler. Cinsiyet de i keniyile u an çalı mada elde edilen kazanç düzeyi kıyaslandı nda, erkekler 501-1000 TL arasında yüksek frekans toplarken (%27,3), kadınların yakla ık %60’ı 0-500 TL arasında kazanmaktadır. Ya lıların kazançları arasındaki farklılık, ya lı kadınların çalı ma hayatında erkeklerin kar ısında dezavantajlı durumda oldu unu göstermektedir.

Ya lıların gelir düzeyini etkileyen faktörlerden biri de, yapmak istedikleri eyler için (gayrimenkul, araba alma vb.) yakınından veya banka vb. kurumlardan borç alması ve bu borcu ödemesidir. Bireyler, her ay gelirinin bir kısmını borç ödemek için ayırdıklarından dolayı gelir düzeyinde azalmalar ya amakta ve bu durum sosyal, psikolojik, ekonomik sorunları da beraberinde getirmektedir. Ya lı bireylerin borç alma, kredi kullanma ve gayrimenkul, araba vb. yüksek ücretli olan ürünler almaktan kaçınması da gelir seviyesinin yetersizli ini göstermektedir. Ancak burada unu da ifade etmek gerekir ki, gözlemlerimize göre ya lıların kredi, taksitli alı -veri gibi borç yapma davranı ları üzerinde, birlikte kaldıkları yakınlarının rolü de bulunmaktadır. Özellikle çocuklarıyla birlikte kalan ya da onların yardımına muhtaç olan gelir sahibi ya lılar, bunların ihtiyaçları söz konusu oldu unda onların istekleri do rultusunda, borçlanmak zorunda kalabilmektedirler.

Ya lılara gelirinin yeterlili i soruldu unda, mevcut ihtiyaçları açısından gelir düzeyini de erlendirdikleri ve soruyu da bu do rultuda yanıtladıkları gözlenmi tir. Çalı ma hayatında, kadınların dezavantajlı konumda olması yanıtlarında farklılıklara neden olmaktadır. Gelir düzeyi dü ük olan ya lı kadınların, çalı ma hayatına katılması ya da aile üyelerinden para istemesi gerekmektedir. Bu durum ya lıların ya am kalitesini olumsuz etkilemekte, ya lılık rolüne uyumunu zorla tırmaktadır. Dul ya lı kadınlar, miras yoluyla olan gelirini çocuklarıyla payla mak durumunda kalmaktadır.

Benzer şekilde, 65-69 yaş aralığında bulunan yaşlılar gelir düzeyini yeterli bulmaktadır. Ancak genç yaşlılık döneminde bulunan yaşlıların sağlık koşulları uygunsa yeniden çalışma hayatında aktif rol almakta ve gelir düzeyini artırmaktadır. Yaşlılar arasında yaş ilerledikçe “gelirin yetersiz” olduğunu ifade etme oranı yüksektir. Çünkü yaşlı bireyler sağlık koşullarında ve fiziksel yeterliliklerinde sorun yaşadıktan sonra zaman geçirmek zorunda kalmaktadır ve tanı, tedavi ve bakım için gelirinin bir bölümünü harcamak zorunda kalmaktadır.

Yaşlıların ikamet ettikleri yerle ilgili birimine göre, gelir durumunu yeterli bulma düzeyinde farklılık bulunmaktadır. İl merkezinde ikamet eden yaşlılar, gelirinin yeterli olduğunu düşünmektedir. Kentte ikamet etmenin avantajı ve dezavantajı bulunmaktadır. Bireyler kentte ihtiyaçları için daha fazla para harcamak durumunda kalmaktadır. Aynı zamanda bireyler kentteki farklı iş kollarından çalışma imkânı bulmakta ve ek kazanç sağlamaktadır. Yaşlılar, emeklilik döneminde veya hastalık, engellilik gibi durumlarına paralel olarak gelir düzeyi de azaldığında, yaşam kalitesi düşmekte, üzülme ve ümitsizliğe kapılmaktadır. Bu nedenle yaşlıların bankada birikimlerinin olması onları gelecek konusunda güvence hissettirmektedir.

Bireyler iş gücü piyasasına girdikleri zaman, çalışma süresince çalışmaları kapsamında prim ödemesi yapılmaktadır. Birey emeklilik yaşına geldiğinde veya psikolojik, fizyolojik nedenlerle çalışma hayatından uzaklaştığında eski maaşının bir kısmını herhangi bir hizmet karşılığı almaksızın almaya hak kazanmaktadır. Bireylerin emeklilik hakkı elde etmesi ve haklarını etkin şekilde kullanabilmeleri sosyal devletin görevleri arasındadır. Emekli olan yaşlılar, sabit gelirleri sayesinde yaşlılığına güvence altına almaktadır. Ancak emeklilik döneminin sosyal, ekonomik ve kültürel sorunları bulunmaktadır. Öncelikle kadınların çalışma hayatında aktif şekilde bulunma düzeyinin düşük olması, emekli olmanın önündeki engeldir. Nitekim araştırmada kadınların %37,1'i, erkeklerin %71,8'i emekli olmuştur. Yaşlıların ikamet ettikleri yerle ilgili yerine göre, emekli olma düzeyi birbirine yakındır. Ancak yaşlıların emeklilik türü, prim ödemeleri ve kazandıkları haklar arasında farklılıklar bulunmaktadır.

Ya lıların Hayat Üslubu ve Sosyal Sınıf Mensubiyeti

Isparta'da ya lı bireylerin aile yapısı çekirdek aileye benzer özellikler göstermektedir. Kadınların ve erkeklerin ya adı ı hane büyüklüklerinde farklılıklar bulunmakta ve kadınlar aileleriyle ya amayı erkeklere göre sık tercih etmektedir. Ya lıların %34,3'ü çocuklarından en az biriyle aynı hane içerisinde ya amaktadır. Ya lıların çocuklarıyla birlikte ya aması, onların ya am kalitesini olumlu, ancak bazı durumlarda da (ekonomik ba ımlılık, fiziksel ba ımlılık vb.) olumsuz etkilemektedir. Bu nedenlerle olu an yüksek ba ımlılık düzeyi, çocuklarıyla birlikte ya ayan ya lılarından bazılarının iddete ve ihmale maruz kalmasına, bedenen ve ruhen acılar çekmesine yol açmaktadır.

Ya lıların statülerini etkileyen faktörlerden biri ikamet ko ullarıdır. Ya lıların mülkiyeti kendilerine ait konutlarda ya aması, onların görece saygınlıklarını ve buna ba lı olarak da statüsel etkinli ini artırmaktadır. Di er gelir getirici özelliklerin varlı na ba lı olarak bu statü ve saygınlık, en azından erken ya lılık dönemlerinde daha da peki mi bir ekilde var olabilmektedir. Tersine durumlarda örne in ya lıların çocu unun yanında veya mülkiyeti kendisine ait olmayan konutta ya aması statü olanaklarını/etkinliklerini ve saygınlıklarını azaltmakta ya da kendilerini bu ekilde hissetmelerine neden olmaktadır. Ya lıların %78,9'u mülkiyeti kendilerini ait olan konutta, %9,7'si'i kirada ve %1,2'si çocu unun evinde, %10,2'si huzurevinde ya amaktadır. Kirada ya ayan ya lılar, gelir düzeyinin yetersiz olması nedeniyle ekonomik sorun ya amaktadır. Bu durumda ya lılar yakınlarına ve bankalara kar ı ekonomik ba ımlılık ya amaktadır. Ya lıların, çocuklarının yanında ya aması farklı sorunlara neden olmaktadır. Bu sorunlar arasında ekonomik yetersizlik, sorumlulukların payla ımında güçlükler, ileti im problemleri vb. bulunmaktadır.

Ara tırmada, ya lıların %10,2'si huzurevinde ya amaktadır. Ya lıların, %24'ü 4 yıl ve daha fazla, %22,7'si 2-3 yıldan az ve %20'si 3-4 yıldan az süredir huzurevinde ikamet etmektedir. Huzurevindeki ya amdan memnun olma düzeyini etkileyen faktörlerden birisi, hiç ku ku yok ki bireyin kuruma kendi iste iyle yerle me düzeyidir. Ya lıların %46'sı ise çocukları, kom ulları, torunları ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlü ü'nün çalı maları sonucunda yerle mi tir. Ya lıların %54'ü kuruma kendi iste iyle yerle mi tir. Ya lıların huzurevinde ya amayı tercih etmesinin nedenleri arasında dul olmak, yalnız kalmak, günlük ve enstrümantal ya am aktivitelerini yerine

getirmede güçlük ya ama, çocuğunun olmaması, aile üyeleriyle olan tartışmalar, psikolojik ve ekonomik iddet görme, çocukların farklı evlerde ikamet etmesi vb. bulunmaktadır. Huzurevinde ki yaşlılar, yemek ve banyo saatinin düzenli olması, kurumda hemirenin olması ve sağlıkları bozuldu unda hemen hekime muayene olabilmemesi, yalnız kalmaması, huzurevi yönetiminin de i ik etkinliklerle onları eğlendirmesi vb. konularından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Kurum ko ullarının nitelikli olmasına rağmen, yaşlıların %87,7'si kurumda yaşama yı dü ünmediklerini ifade etmiştir. Ya lıların kurumda yaşama k istememe nedenleri arasında “Ailemle beraber olmak beni mutlu ediyor”, “Bakalarıyla yaşama k istemiyorum”, “Çocuklarım izin vermez” seçeneklerinin frekansı yüksektir. Bu durum bireylerin kurum bakımında yaşama k ı duydukları önyargının bir sonucudur. Kuruma karşı olan önyargıların nedenleri arasında, yaşlı ve çocuklarının yakın çevrelerince olumsuz ele tirilmesi, eve giren toplam gelir düzeyinin azalması, yaşlıların gönüllü faaliyetlerini (torun bakma, ev i i yapmak vb.) yapması vb. bulunmaktadır.

Medeni durum açısından evli olan yaşlıların %80'i huzurevinde yaşama k istememektedir. Çünkü evlilik kurumu bireyler açısından ekonomik, sosyal ve psikolojik anlamda dayanak oluşturmaktadır. Ya lının statüsü ve rolünde yaşanan de i imlerde etkili olabilecek hususlardan biri de, yaşlı bireylerin “ya lıların huzurevinde kalma nedenleri” hakkındaki dü ünceleridir. Ya lılar arasında, ailelerine yük olarak görüldü ü zaman huzurevinde yaşandı ı dü üncesi hâkimdir. Ya lıların, huzureviyle ilgili soruları cevaplarırken, kendi ailelerindeki de i imi dü ünerek duygusal bir içgüdü ile de hareket etmektedir.

Toplumsal tabaka kavramı, yaşlıların yaşama kalitesini, toplumdaki rolünü, yükümlülüklerini ve hayata bakış açısını etkileyen faktörlerden biridir. Toplumsal tabaka, toplumda gelirin statünün ve gücün paylaşılması anlamına gelmektedir. Ya lılıkta bireyin sosyal tabakasını belirleyen önemli ölçütler meslek durumu, gelir düzeyi, eğitim durumu ve bireyin özellikleridir. Bireyin mesleğine ve i ko ullarına göre de i en sosyal tabaka düzeyi, ya lılıkta yaşama boyunca sahip olunan avantaj ve dezavantajlarla ortaya çıkmaktadır. Bireyin eğitim seviyesinin yüksek olması iyi bir i bulmasını ve ücret ko ullarının yeterli olması anlamına gelmektedir. Örneğin gençlik döneminde iyi bir i i, kariyeri ve ücreti olan birey, emekli oldu unda gelir seviyesi dü se bile toplumda sahip oldu u statüyü sürdürebilmektedir. Bu de i kenlerle yapılan

kar ıla tırmada, ya lılar mensubu oldu u sosyal tabakayı “orta tabaka” olarak tanımlamaktadır (%52,9). Ya lıların ikamet ettikleri yerle im yerine göre mensubu oldu u sosyal tabakayı de erlendirmede farklılıklar bulunmaktadır. Kentte ya ayan ya lıların “üst tabaka” ve “orta tabaka üstüne” verdikleri yanıt yüksek, köyde ikamet eden ya lılarda “i çi tabakası” oranı yüksektir. Ya lıların büyük ço unlu u (%52,9) kendilerinden daha kötü durumda olan insanların oldu unu belirterek, orta tabakada yer aldıklarını ifade etmişlerdir. Her birey kendine benzer özelliklerde ve standartta bulunan bireylerle sosyal ortamda bir arada bulunmaktadır. Bu nedenle toplum üyelerinin kendilerinin sosyal tabakasını do ru de erlendirilme düzeyi sorgulandı nda, ya lı bireyler “evet” seçene inde, %88,1’lik bir oranla yo unluk göstermektedir.

Aile Çevresi

Toplumların ço unda evlenmeye büyük önem verilmiştir. Evlilik, e lerin beden ve ruhen birlikte olması, dünyaya çocuk getirilmesi, korunması ve e itilmesi vb. amaçlarla ve kar ılıklı taahhütlerle resmile en bir kurumdur. Günümüzde evlilik birli inin, e in e itim ve gelir düzeyinin, sosyal güvencesinin bulunmasının statü belirleyici özelli i bulunmaktadır. Ya lılar arasında da evlilik yapmı olmak statü belirleyici durumlardan biridir. Evlilik, bireyin saygınlı nı, otoritesini, toplumsal uyumunu, rollerini ve dolayısıyla statüsünü etkilemektedir. Evlili in bireye kazandı rdı ı bu özellikler birden fazla evlilik yapma düzeyini etkilemektedir. Ya lılar, bir evlilik yapma seçene inde yo unluk gösterirken; iki, üç ve dört evlilik yapma seçeneklerini dü ük oranda vurgulamaktadırlar. 65-69 ya aralı nda bulunan bireylerin fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik ve sosyal yeterlilikleri yüksek oldu u için birden fazla evlilik yapma düzeyinin yüksek oldu u görülmektedir.

Ya lıların e lerinin e itim durumunun ilkökul düzeyinde (%42,3) oldu u görülmektedir. E lerin e itim düzeyinin dü ük olmasının, meslek seçimi, gelir düzeyi ve emeklilik hakkı elde edebilmesi üzerinde önemli etkisi bulunmaktadır.

Ya lı e inin gelir düzeyi, eve giren gelir miktarını ve dolayısıyla ya am kalitesini etkilemektedir. E lerin emekli maa nının miktarı de i mekle birlikte 501-1000 TL (%52,6) ve 1001-1500 TL (%37,1) arasında yo unluk göstermektedir

Ya lıların e lerinin u an çalı ma durumları ya a ve ikamet yerine göre farklılık göstermektedir. 65-69 ya aralı nda bulunan ya lıların e lerinin çalı ma düzeyi

(%32,7) yüksektir. Kentte ve köyde ikamet eden ya lıların yo unluk kazandı ı seçenekler aynı olup topladı ı frekans düzeylerinde dü üklük görülmektedir. Ya lı e lerinin yakla ık yarısı eskiden beri yapmı oldu u mesle i sürdürmektedir.

Ya lı erkek e lerinin %23,3'ü, kadın e lerinin %72,9'u emeklidir. Ya lı birey çe itli nedenlerden dolayı emekli olmasa bile sosyal güvenlik yasaları do rultusunda e inin sa lık hakkı, e i ölmü se maa hakkı vb. ko ullardan yararlanmaktadır.

Ya lılar ya amında, çocuklarıyla ili kisi önemli yer tutmaktadır. Yeti kin bireyler, çocuklarının fiziksel, psikolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını kar ılırlarken ya lılıkla birlikte yeti kin çocukların ya lı bireylerin ihtiyaçlarıyla ilgilenmesi konusu gündeme gelmektedir. Özellikle ya lı bireyin günlük ve enstrümantal ya am aktivitelerini yerine getiremedi i durumlarda yeti kin çocu unun bakımına ihtiyaç duymaktadır. Ülkemizde ya anan ekonomik ve teknolojik de i imler sonucu aile yapısının de i mesi, kadınların ve erkeklerin çalı ma hayatında aktif rol alması, ya lı bireyin bakımıyla ilgili mekânsal ve zamanla ilgili sorunlar ya anmasına neden olmu tur. Bu nedenle ya lıların çocuklarıyla ili kisini incelemek ya lının de i en sosyal statüsü ve rolü hakkında önemli bilgiler vermektedir.

703 ya lı bireyin %6'sının hiç çocu u olmamı tır. Ya lıların ortalama %31,3'nün 3, %21,6'sının 4 ve %21,6'sının 3 çocu u bulunmaktadır. Ya lı bireylerin kültürel ve toplumsal de erlerine göre kız ve erkek çocuklarına bakı açısında farklılıklar göstermektedir. Ya lılara erkek çocuklar maddi destek sa lamakta ve kız çocukları ise günlük ve enstrümantal ya am aktivitelerini sorunsuz gerçekle tirmesine yardımcı olmaktadır. O yüzden ya lı bireyler erkek çocuklarının yanında olmasını, kız çocuklarının da bakım hizmetini vermesini istemektedirler.

Çocukların e itim düzeyi incelendi inde, ya lıların erkek çocuklarının e itimine önem verdi i görülmektedir. Kadınların e itim düzeyinin dü ük olmasının nedenleri arasında ebeveynlerin kız çocuklarına verdikleri de er bulunmaktadır. Çünkü bazı ya lılar, ev gelirine katkıda bulunmaması için kız çocuklarının e itim almasını engellemitir. Dolayısıyla kadınlar nitelikli i ler bulamamakta ve ev kadınlı ını tercih etmek zorunda kalmaktadırlar. Ev kadını statüsünde bulunan kadınların bir kısmı ise sosyal güvenlik sistemine dâhil olmadan enformel sektöre ait bazı i lerde görev almakta ve aile bütçesine katkıda bulunmaktadır.

Aile ve Di er Toplumsal li kiler

Bireyin gelecekte sürdürece i sa lıklı ili kilerin temeli aile ortamı içerisinde atılmaktadır. deal bir aile ortamında, bireyin kendisini de erli ve yararlı hissetmesi, duygu ve gereksinimlerinin kar ılanması ve bu istekleri açıkça ifade edebilmesi önemlidir. Bu noktada, ya lıların e iyle olan ili kileri önemli yer tutmaktadır. Ya lıların e iyle ili kilerinden memnuniyet duyma konusunda cinsiyet, ya grubu, ikamet yeri, e itim düzeyinin de i kenleri de erlendirilmi tir. Her bir de i kenin sahip oldu u frekans de eri farklılık göstermekle birlikte ya lıların %77'si e inden memnun oldu unu, %23'ü ise memnun olmadı nı belirtmi tir. Ya lıların e iyle ili kilerindeki memnuniyet düzeyini, ki ilerarası sorunların çok etkilemedi i görülmektedir.

Ya lıların e inden ikâyetçi oldu u konular arasında, e lerinin sinirli olması, çok konu ması, tahammül gücünün az olması, titiz ve hasta olması gibi sorunlar bulunmaktadır. Ya lılar e lerinden ikâyetçi olsa bile, ili kilerinden memnun olduklarını ve evlili ini sürdürdüklerini ifade etmektedir. Ya lıların e inden ikâyetçi oldu u konuların ba nda bireysel özellikler ve ileti im güçlü ü bulunmaktadır. Ya lıların ikâyet ettikleri konular birbiri ile etkile mektedir. Ya lılara tercih seçene i sunuldu unda, bu konuların hepsine i aret etme temayülü ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, ilk bakı ta e ile do rudan ili kili görülmeyecek birçok problemin zihnen ta ndı nı da göz ardı etmemek gerekir.

Ya lılar e leriyle ilgili sorun ya adıkları zaman olayları büyütmemek ve çözmek amacıyla bazı yöntemler bulmu tur. Bu çözüm yolları arasında kadın ya lılar anlayı lı olmak, sakin olmak, sabırlı olmak ve konu ulanı dinlemek hususlarında, erkek ya lılar ise anlayı lı olmak, sabırlı olmak ve iyi geçinmeye çalı mak hususlarında yo unluk göstermektedir.

Ya lıların çocuklarına yakın yerle im yerlerinde ya ama iste i fizyolojik, psikolojik, ekonomik, sosyal de i imler ve bakıma muhtaçlık nedeniyle ortaya çıkmaktadır. 222 ya lı birey, çocuklarından en az biriyle aynı binada ya amaktadır. 165 ya lı birey, çocuklarından en az biriyle aynı ya da birkaç sokak ötesinde ya amaktadır. 170 ya lı birey, çocuklarından en az biriyle aynı mahallede ya amaktadır. 384 ya lı birey çocuklarından en az biriyle aynı kentte, ilçede veya köyde ya amaktadır. Ya lıların çocuklarından en az birisiyle aynı veya yakın yerle im yerlerinde ikamet

etmesi her iki nesil için kolaylıklar sağlamaktadır. Yaılı birey torununun sorumluluğu, evi ve vebileriyle ilgilenirken çocuklar da ebeveynlerinin fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olmaktadır.

Yaılıların ve çocuklarının dayanışma ili kisi içerisinde, para verme ve para alma görülmektedir. Ekonomik dayanışma, yaılı bireyin çocuklarıyla ili kisten memnuniyet düzeyi etkilidir. Çocuklarıyla ili kisten memnun olan yaılılar, çocuklarına para yardımı yapmaktadır (%75,4). Gelir düzeyi yeterli olan ve gayrimenkulü bulunan yaılılar arasında çocuklarına para yardımı yapma düzeyinde yükseklik bulunmaktadır (%21,6). 223 yaılı birey ise ekonomik yetersizliklerden dolayı çocuklarından para yardımı almaktadır. Yaılıların %30'u çocuklarıyla ili kisten memnuniyet duymamasına rağmen para yardımını kabul etmektedir. Yaılıların çocuklarına para yardımı yapması toplumsal statüsünü güçlendirirken para yardımı alması statüsünü azaltmaktadır.

Yaılı bireylerin çocuklarıyla görüşmesi ve birlikte zaman geçirmesi ya am memnuniyeti ve sosyal ili kilerin sürdürülmesi açısından önemlidir. Yaılıların cinsiyet, yaşı, ikamet yeri, medeni hal ve eğitim durumuna göre çocuklarıyla görüşme sıklığı karşılaştırmada, yaılı de ikeni haricinde diğer de ikenlerle anlamlı bir ili kisi bulunmaktadır. Birden fazla çocuğu olan yaılılar, soruyu aynı yerde ikamet eden çocuklarına göre yanıtlamıştır. Tüm çocukları farklı şehirde ikamet ediyorsa o zaman ayda ve yılda birden fazla görüşmelerini ifade etmişlerdir. Yaılıların günde 1-2 kez (%45,1), ve haftada 1-2 kez görüşme düzeyinde (%22,6) yoğunluk bulunmaktadır.

Yaılıların statü ve rolleri açısından sorunlarını ve beklentilerini belirlemede çocuklarıyla ili kileri önemli bir yer tutmaktadır. Yaılıların çocuklarıyla ili kisteki memnuniyet düzeyi, sosyal ili kilerinin niteliğini göstermekte ve beklentilerinin karşılanmasına dair fikir vermektedir. Yaılıların çocuklarından memnuniyet oranlarının yüksek olduğu görülmektedir (%76,4).

Bakarılı ebeveyn olmak, evliliğin ilk günlerinde eğerlerin birbiriyle uyumlu ili kiler kurmasıyla başlamaktadır. Eğerler, birbiriyle ve çocuklarıyla dengeli ili ki kurabiliyorsa, rol karmaşası yaşamıyorsa ve evlilikten ne istediklerini biliyorsa bakarılı ebeveynlik için ilk adımı atmaktadır. Çocuklar uyumlu ve güvenli aile ortamında özgüvenleri ve yaratıcılıkları desteklendiğinde sağlıklı bir şekilde gelişmeye

ba lamaktadır. Ba arılı ebeveynlik konusunda yapılacakları bir ömür boyu sürmektedir. Bu konuda ya lılara ba arılı anne veya baba oldu unu dü ünüyor musunuz? sorusuna %45,1'i "Ba arılı", %31,1'i "ba arısız", %23,7'si ise "bazen ba arılı" bulmaktadır.

Ya lı bireyin statüsünü de erlendirmede, ya lıların anne, baba ve çocuk ili kisini gençlik dönemi ve imdiki zaman ba lamında de erlendirmeleri istendi inde verilen yanıtlar, toplumumuzun sosyokültürel yapısının ve gelenek, örf ve adetlerin ya a ve ya lıya attetti i önemi ortaya koymaktadır. Ya lıların verdi i yanıtlar, ya lılara saygı duyulmadı ı, eskiye göre gençlerin ya lıya itaatkâr davranmadı ı üzerine yo unluk göstermekle birlikte di er seçeneklere de i aret etmektedirler. Bu konuda yapılan mülakatta verilen bazı yanıtlar bu görü ü destekler niteliktedir. "Bizim zamanımızda büyüklere saygı vardı. imdiki nesilde bu kalmadı. Biz büyüklerle ya adık ve çok mutluyduk", "Önceden saygı vardı. Büyük büyüklü ünü küçük küçüklü ünü bilirdi. Nerede o günler. imdi büyükler susar çocuklar dinlenir oldu", "Eskiden biz anne ve babalarımıza hiçbir ey sormadan itaat ederdik. Ne derlerse yapardık. imdiki nesil öyle mi?" görü melerden bazılarıdır. Bazı ya lı bireyler gençlik döneminde ebeveyn ve çocuk ili kisinin iyi oldu u kimi de günümüz ko ullarında ili kinin niteli inin daha iyi oldu unu vurgulamaktadır. Ya lı bireyin konu hakkındaki dü üncelerinin, hayat deneyimlerinin sonucu oldu u gerçe ini göz ardı etmemek gerekmektedir. Ya lıların anne, baba ve çocuk arasındaki ili kinin de i im nedenleri olarak, teknolojik geli melere, zamanın de i mesine, ku aklararası farka ve aile yapısında ya anan de i imlere vurgu yapmaktadır.

Ya lıların, bu soruyu cevaplarırken, kendi ailelerindeki de i imi dü ünerek duygusal bir içgüdü ile de hareket etti ini varsayarsak, bu durumun sebepleri arasında, yine kendi ifadeleri ile ortaya koydukları problemler bulunmaktadır.

Ya lılar çocuklarıyla sorunlar ya amaktadır. Bu sorunlar ya lının fizyolojik, psikolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerinden ve çocuklarından kaynaklanmaktadır. Ya lıların çocuklarından ikâyetçi oldu u konuları ba ında, "ilgisizlik" ve "ba larına buyruk" olması tanımlanması üzerinde yo unla maları ya lıların otorite gücünde gerileme oldu u sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Ya lılar, çocuklarıyla ili kilerinde sorun olmaması veya sorun varsa çözebilmek için bazı çözüm yolları belirlemi lerdir. Ya lılar, "hayatlarına karı mamak" ve

“anlayı lı olmak” üzerinde yo unluk göstermektedir. Oranları az olmakla birlikte, “iyi niyetli davranmak”, “sevgi saygı göstermek” ve “para vermek” di er dikkat çeken konular arasındadır.

Ya lılar, genç yeti kinlik ve orta yeti kinlik dönemlerinde sahip oldukları çalı ma ortamı ve aile ili kileri nedeniyle kom uluk, akrabalık gibi sosyal ili kilere ihtiyaç duymayabilmektedir. Bireyler emekli olduktan sonra, e in ölmesi ve çocukların evlenerek evden ayrılması gibi sosyal de i iklikler sonucu yalnız ya amak zorunda kaldı ı zaman kom uluk ve akrabalık ili kileri önem kazanmaktadır. Bu nedenle ya lılık döneminde ya amdan duyulan memnuniyet düzeyinde sosyal ili kiler önemli yer tutmaktadır. Ya lıların karde , akraba, kom u gibi kendilerine yakın ki ilerle sa lıklı ili kiler kurdu u zaman mutlu hissetmekte ve üretken olabilmektedir. Ya lıların sosyal ili kileri, geçmi ve u andaki durumları arasında devamlılı ı sa lamakta, sosyal yönden aktif olmasına yardımcı olmakta, mutsuzluk ve rol de i imiyle ba a çıkma becerisi kazanmalarını sa lamaktadır.

Ya lıların karde leriyle ya adıkları sorunlar arasında dikkat çekenler "görü ememek", "eskiye dayalı küslük", "gereksiz konu ma", "görü farklılı ı", "kendisini övmesi", "kıskançlık", "para mevzuları", "ya lıyı küçük görmesi", "a ırı samimi olmaları" ve "hasta olmaları" “miras payla ımı” vb. dir. Karde ler evlilik veya farklı bir nedenle, ba ka ehirde veya uzak mahallelerde ya ayabilmektedir. Bireyler sa lıklı olduklarında karde leriyle mesafeyi dikkate almadan görü ebilmektedir. Ya lıların ya ı ilerledikçe, toplu ta ıma araçlarını kullanmada zorluk ya ama, evden çıkamama, hasta olma ve bakıma muhtaç olma gibi nedenlerle karde leriyle görü ememektedir.

Ya lıların karde leriyle sorun olmaması için yapılması gerekenler çe itli oranlarda olmakla birlikte, “iyi geçinmeye çalı mak”, “görü me imkânlarının yaratılması” seçeneklerinde yo unluk göstermektedir.

Ya lıların ya amında torunlarıyla ili kiler önemli yer tutmaktadır. Torunlarından memnuniyet düzeyi sorgulandı nda, ya lıların %71,1'i memnun oldu unu ifade etmektedir. Torunlarıyla ya adıkları sorunların ba nda "yaramazlık", "ilgisizlik", "para isteme", "görü meme", "uzak yerde ya ama" ve "saygısız davranma" gelmektedir. Ya lıların torunlarıyla arasında sorun olmaması için yapılması gerekti ini dü ündükleri

konular arasında, “iyi niyetli davranmak”, “sevgi saygı göstermek”, “dikkatli davranmak”, “iyi niyetli davranmak”, “hediye vermek”, “mesafeli davranmak”, “sık görü meye çalı mak” konuları bulunmaktadır.

Ya lıların torunlarıyla ili kilerini etkileyen hususlardan biri de görü me sıklı ıdır. Büyük ebeveynlerden, torunlardan ve çocuklardan kaynaklanan çe itli nedenlerle görü meler yapılamamaktadır. Bu durum ya lıların mutlulu unu olumsuz etkilemektedir. Ya lıların torunları ile görü me sıklı ı da ılımlında, birden fazla torunu olan ya lılar, soruyu aynı yerde ikamet eden torunlarına göre yanıtlamı tır. Tüm torunları farklı ehirdede ikamet ediyorsa o zaman ayda ve yılda birden fazla görü tüklerini söylemi lerdir. Ya lıların torunları ile görü me sıklı ında, günde 1-2 kez görü enler (%38,3), haftada 1-2 kez görü enler (%21,7) ve ayda 1-2 kez görü enler (%21,7) yo unluk olu turmaktadır.

Ya lıların di er akrabalarıyla olan ili kilerindeki memnuniyet düzeyi, de i kenler göre farklılık göstermekle birlikte %59,'dur. Ya lılar, akrabalarıyla çe itli etkinliklerde bir araya gelmekte, anlamlı ve de erli rol deste ine sahip olmaktadır. Bu duruma ra men ya lıların akrabalarıyla sosyal ili kisinin niteli ini etkileyebilen ikâyetçi oldukları konular olmaktadır. Bu konular arasında, “görü ememek”, “mirasın payla ımı sırasında ya adıkları sorunlar” önemli yer tutmaktadır. Ya lılar akrabalarıyla ili kilerinde ya adıkları sorunlar hakkında, “görü me imkânlarının yaratılması”, “mirasın adil payla ımı”, “iyi geçinmeye çalı ma”, “mesafeli davranma”, “miras hakkından vazgeçme”, “dikkatli davranma”, “iyi niyetli olma”, “sevgi saygı gösterme”, “ho görülü olma” gibi çözüm önerilerini ortaya koymaktadır.

Kom uluk ve arkada lık ili kileri, bireylere anlayı , sevgi, saygı, güven verme, destek olma, yalnızlıkla mücadele edebilme gibi olumlu özellikler kazandırmaktadır. Ya lılar, aile ili kilerinde sorunlar ya amasına ra men aile ili kisini sürdürmeye çalı ırken, kom uluk ili kisini bitirme ve görü meme ansına sahip olmaktadır. Ya lıların yakla ık %60 kom uluk ili kilerinden memnundur. Kom ularıyla ya adıkları sorunların ba ında "gürültü yapmaları", "dedikodu yapmaları", "kavgacı olmaları", "anlayı sız olmaları", "kötü niyetli olmaları", "saygısız davranmaları", "ilgisiz olmaları" gelmektedir. Ya lıların, kom ularıyla sorun olmaması için önerdikleri çözüm

yolları arasında, “mesafeli davranmak”, “iyi geçinmeye çalışmak”, “anlayımlı olmak” bulunmaktadır.

Atfedilen Konum

Aile yapısındaki değişimlerden etkilenenlerden biri yaşılarıdır. Geleneksel aile yapısı içinde yaşının konumu ve statüsünün önemi yüksektir. Çekirdek aile yapısında durum biraz daha farklıdır. Burada yaşların cinsiyet, yaş, ikamet yeri, medeni hal, eğitim, meslek grupları, emeklilik, ücret çalışması, mensup olduğu sosyal tabaka, ikamet koşulları, gayrimenkul düzeyi, çocuklarından memnuniyet, çocuklarıyla ilişkisini sürdürme, evde bulunan çocuk sayısı gibi değişkenler yaşın aile içindeki statüsünü ve rolünü etkilemektedir. Bu nedenle aile üyelerinin yaşla atfedilen konumu belirlemede çocuklarının ve torunlarının yaşla gösterdikleri ilgi düzeyine, sözünü dinleme düzeyine, ailenin yaşla nasıl gördüğü önün belirlenmesine ve aile kararlarına yaşın katılma düzeyine ilişkin sorular önemli yere sahiptir.

Yaşlı kadın ve erkekler çocuklarının kendisine ilgi gösterdığını ifade ederken yaş grupları ilerledikçe oranda azalmalar görülmektedir. Bu durum bireylerin yaşla ilişkili statüsünün öneminde ve otoritesinde gerilemenin olduğunu ortaya koymaktadır.

248 yaşlı birey, çocuklarının kendisiyle ilgilenmediğini düşünmektedir. İlgisizlik nedenleri olarak hayat şartlarının zor olması, yaşının kişisel özellikleri, farklı cinslerde yaşlı amaları, çocuğuna yeterli sevgi saygı göstermemesi olması, eğitimin olmaması ve eğitimden ayrı olması olarak görmektedir. Çocuklarının ilgisiz olduğunu düşünen yaşlılar, ilgisizlik nedenlerini kendi özelliklerine bağlamakta ve çocukları hakkında olumsuz bir ifade kullanmaktan kaçınmaktadır. Benzer durum torunlarıyla ilişkisinde de geçerlidir. Farklı değişkenlerle değerlendirildiğinde, her değişkenin topladığı frekans değeri farklı olmak üzere genel anlamda torunlarının kendisiyle ilgilendiklerini düşünmektedir.

Yaşlıların torunlarıyla ilişkisini etkileyen unsurlarından biri de yaşlı bireyin çocuklarıyla ilişkisinin niteliğidir. Yetkin çocuklar ebeveynleriyle sorun yaşadıktan zaman, sorunu kendi çocuklarına yansıtmaktadır. Torunlar bu durumdan etkilendiği zaman yaşlı bireye ilgi göstermemekte ve bazen de iddet uygulayabilmektedir. Yaşlılarda çocuklarıyla olan sorunlarını torunlarına yansıtmakta ve torunlarıyla ilgilenmemektedir. Bu durum sosyal ilişkilerinin niteliğini olumsuz etkilemektedir.

Torunlarının kendisiyle yeterince ilgilenmedi ini dü ünen ya lılar ilgisizlik nedenlerini sırasıyla "hayat artlarının zor olması", "ya lının ki sel özellikleri", "farklı ehirde ya amaları", "okullarından vakit kalmaması", "ebeveynlerin çocuklarının ya lıyı görmesine izin vermemesi" olarak ifade etmektedir. Ya lılar torunlarının ilgisizlik nedenlerini, kendi özelliklerine ve çevresel artlara ba lamaktadır.

Ya lıların statüsünün önemini belirleyen di er bir ölçüt, sözünün çocukları ve torunları tarafından dikkate alınıp alınmadı ıdır. Ya lıların fizyolojik, psikolojik ve sosyal i levlerindeki azalma ile birlikte sözlerinin dikkate alınmaması e ilimi artabilmektedir. Bu durum, ya lıların, aile üyeleriyle olan ili kilerinde, en azından kararlara katılım açısından bir zayıflamanın ortaya çıktı nı göstermektedir. Bu nedenle farklı de i kenlerle soru incelendi i zaman, frekansları farklılık göstermekle birlikte ya lılar sözlerinin dikkate alınmadı nı dü ünmektedir.

Ya lılar, torunlarının sözünü dinledi ini dü ünmektedir. Farklı de i kenlerle soruyu kıyasladı nda, torunun sözünü dinledi ini dü ünme düzeyi yüksektir. Çocuklarının ve torunlarının söz dinleme düzeyleri arasında büyük bir oransal fark bulunmaktadır. Bu farkın nedenleri arasında ya lıların torunlarıyla ili kisinin niteli i bulunmaktadır. Ya lılık döneminde ise torunlarla nitelikli ili ki kurmak büyük ebeveyne doyum sa lamaktadır. Ya lı bireyler torunlarıyla ileti ime geçti inde yeni dü ünceler ö renmekte, duygusal veri i sa lanmakta, mutluluk duymakta, ruhsal geli meler ya anmakta ve toplumsal katılımı artırmaktadır. Ayrıca torunun bakımında etkili olan büyük ebeveynler çocukları tarafından kabul görülmekte ve takdir edilmektedir. Bu nedenle ya lılar, torunlarının davranı larına müsamahalı davranabilmekte ve torunlarına kar ı az alınganlık göstermektedirler.

Ya lıların otorite ve statüsünün etkinli ini de erlendirme ölçütlerinden biri de ailenin ya lıya bakı açısıdır. Ya lı bireylerin "aileniz sizi nasıl görüyor" sorusuna verdikleri yanıtlar, "ailem beni önemsiyor" seçene inin yo unluk göstermektedir.

Dul ya lılar ekonomik yetersizlik, evde yalnız kalamama, çocuklarına maddi ve manevi yardım etme gibi nedenlerle çocuklarıyla beraber veya yakın ortamda ya amaktadır. Bu durum bir süre sonra ya lı ve/veya aile üyelerini rahatsız etmeye ba lamaktadır. Bu durumda ya lı birey, çocuklarının kendisini yük olarak gördü ünü dü ünebilmektedir.

Ya lıların gücü elinde bulundurup bulunduramadı mın ölçütlerinden biri, aile kararlarına katılım durumudur. Ya lıların yakla ık %72'si ailesinin aldı ı kararlarda söz sahibi oldu unu belirtmi tir. Di er ba ımsız de i kenler açısından da, yo unlukları farklı olmakla birlikte ya lı bireylerin aile kararlarında söz sahibi oldu u görülmektedir. Bireylerde ya ın ilerlemesiyle aile içi kararlara katılım düzeyi dü mektedir. E i ve çocuklarıyla ili kisinden memnun olmayan ya lıların, aile kararlarına katılım düzeyinin az oldu u görülmektedir. Çocuklarıyla ili kisini sürdürme düzeyine göre de erlendirildi inde, çocuklarından bazılarıyla görü en ya lılar arasında oranda dü üklük dikkati çekmektedir (%51,4). Aile içi kararlara katılmayan ya lıların yakla ık yarısı bu durumdan üzüntü duymasına kar ın, aile içi ko ulları ifade etmekten kaçınmaktadır.

Ya am Tarzı

Bo zaman; bireyin günlük ve mesleki faaliyetlerini gerçekle tirdikten sonra e lenme, bilgi ve becerilerini geli tirmek vb. amacıyla kendi iste i ile yaptı ı etkinliklerdir. Ya lıların bo zamanlarını faydalı aktivitelerle geçirme ya am kalitesini artırmakta ve sosyal ili ki a ını geli tirmektedir. Ya lılık sürecinde bireylerin ya adı ı sa lık, sosyal ve ekonomik alandaki de i imler sonucunda bo zaman etkinlikleri genellikle ev odaklı olmaktadır. Bu etkinliklerden bazıları TV izlemek, arkada ziyareti yapmak, okumalar yapmaktır. Ya lılık döneminde etkinliklere ve hobilere zaman ayırmak, yeni eyler ö renme, bu esnada zihinsel çalı ma ve sosyal ili kileri sürdürmek ya lıların ya amlarının dinamik olmasını sa lamakta, üreticilik ve yaratıcılık güçlerini geli tirmekte ve onları stresten uzak tutmaktadır.

Bo zamanlarını de erlendirmeye ilgili sorulan soruda kadınların ve erkeklerin hobi edinme düzeyi yakla ık %60'dır. Ya de i kenine göre kıyaslandı ında, erken ya lılık döneminde hobi edinme düzeyi yüksektir. Kronik hastalık, engellilik ve/veya bakıma muhtaçlık durumunda, zamanının büyük kısmını evinde veya kurumda geçiren ve sosyal ili kileri zamanla zayıflayan ya lıların, bo zamanlarını etkin ve üretken ekilde geçirmek, sorunlarında kurtulmak için ki ilik yapılarına uygun hobi edinmelerinin ya am kalitesi üzerinde olumlu etkisi bulunmaktadır. Kronik hasta, engelli ve bakıma muhtaç olan ya lı kadın ve erkeklerin yakla ık %60'nın hobisi

bulunmaktadır. Ya lıların hobileri arasında "örgü örmek", "kuran okumak", "bahçe i leri yapmak", "kahveye gitmek" gibi yanıtlar bulunmaktadır.

Sosyal bir varlık olan insanın en önemli özelliklerinden biri de örgütlenebilme yetene inin olmasıdır. Günümüzde çok sayıda insan bir amacı veya ideali gerçekle tirmek üzere sivil toplum kurulu larına üye olmaktadır. Bu sayede insanlar yasalar çerçevesinde belirledikleri amaca veya ideale uygun olarak çalı rken aynı zamanda toplumda baskı gücü olu turabilmektedirler. Bu nedenle ya lının gönüllü kurulu ve derneklere üyelikleri ve faaliyetlerine katılma durumları önemlidir. Soru çe itli ba ımsız de i kenlerle kar ıla tırıldı ında, ya lıların büyük bir ço unlu unun (%83,3) herhangi bir gönüllü kurulu a, derne e üyeli i olmadı ı ve faaliyetlerine katılmadıkları görülmü tür. Gönüllü kurulu a, derne e üyeli i olmayan ya lıların sosyal ili kilerini ve aidiyet duygusunu geli tirecek olanakları kullanmak istememeleri sonucunda ya amlarının sosyal yönü zayıflamaktadır. Bu durum ya lıların, ya am doyumunu ve toplumsal uyumunu olumsuz etkilemektedir.

Toplumsal Yükümlülükler

Ya lıların bakı açısından, statülerini de erlendirmek amacıyla sorulan “Ya lının görevleri nelerdir?” sorusu çe itli de i kenlerle analiz edilmi tir. Her bir de i kene göre kadın ve erkeklerin verdi i yanıtlar benzerlik göstermektedir. Kadınlar özellikle ev içinde yapılması gereken i lerde (torun bakmak, ev i i yapmak gibi) yo unluk göstermektedir. Ya lıların ço unlu u, hemen hemen her seçene e yo unlukları farklı olmak üzere i aret etmektedir. "Evin geçinimini sa lamak ve katkı yapmak" (%75,1), "torunlara bakmak ve onları e itmek" (%67,6), "aile içi uyum ve huzuru sa lamak" (%89,6), "ailede otorite, disiplini sa lamak" (%84,6) ve "aile güvenli ini sa lamak" (%80,9) gelmektedir. Ya lıların görevleri arasında olan di er konular ise "ev içi tamiratı yapmak" (%46,6), "alı veri yapmak" (%58,6) ve "evin i lerini yapmak" tır (%58,1).

Ya lıların, aile içindeki görevleri yapmaktan duyulan memnuniyet düzeyini de i kenler açısından kıyaslandı ında, topladıkları frekans de erleri farklı olmasına ra men “memnunum” seçene ine verilen yanıt yüksektir. Ya lılar yeti kinlik döneminde yaptıkları görevleri ve sorumlulukları, ya adıkları fizyolojik, psikolojik ve sosyal problemlerinden dolayı yerine getirememektedir Ancak ya lı bireyler, aile içinde

torun bakmak, alı veri yapmak, ev i i yapmak vb. i lerde katkısı oldu u zaman kendilerini mutlu, üretken ve ba ımsız hissetmektedir. Bu nedenle ya lıların soruya ili kin verdikleri cevaplarda memnuniyet düzeylerinin yüksek oldu u gözlenmiştir

Ailenin ya lıya atfetti i görevlerin ba ında, ya lıların aile içindeki statü ve rolünü de erlendirmede önemli fonksiyonu bulunmaktadır. Kadın ve erkeklerin verdi i yanıtlar "fiziksel ihtiyaçlarını kar ılamaları" üzerinde yo unluk göstermektedir. Ya gruplarına göre verilen yanıtlar incelendi inde genç ya lılık döneminde , "ev i lerine yardımcı olmaları" yanıtı yo unluk gösterirken ya ilerlemesiyle oran, "fiziksel ihtiyaçlarını kar ılamaları" üzerine yo unla mıştır. Nitekim ya lıların ya ın ilerlemesiyle ya anan fizyolojik de i iklikler, hastalık ve engellilik düzeyinin artması, bakıma muhtaçlık durumları sonucunda kendi günlük ve enstrümantal ya am aktivitelerini yerine getirmekte zorlanmaktadır. Bu durumda ya lı birey çocuklarından, formel veya enformel bakıcılarından destek almak zorunda kalmaktadır.

Ya lı birey ile birlikte yaayan aile üyeleri, sosyal ve ekonomik ya amını ona göre düzenlemek zorunda kalmaktadır. Bu durum ya lı birey ve di er aile üyeleri arasında sosyal sorunlara neden olmaktadır. Bu nedenle ya lılar “çocuklar, sosyal hayatlarına müdahale etmemi istemiyorlar” yanıtına da i aret etmiştir.

Bazı aileler ya lının kendilerine yardımcı olması, yemek yapmasını, alı veri yapmasını, torunlarının bakımını üstlenmesini, ekonomik destek yapmasını vb. istemektedir. Ancak ya lıların günlük ve enstrümantal ya am aktivitelerinde ba kalarına ba ımlı olması ve aile yelerini sosyal, ekonomik sorunlarında desteklememesi ailenin ya amını olumsuz etkileyebilmekte ve ya lıların istismarına, ihmeline neden olmaktadır. Ya lıların aile içinde ya adıkları sorunlarından biri aile üyelerini istememesine ra men maddi katkı yapması konusunda zorlanmasıdır. Ya lı bireyin parasını ve sosyal güvencesini izinsiz kullanma ekonomik iddetin bir formudur. Ya lı bireyden vekâletname alınmak suretiyle veya imzası taklit edilerek parasının izinsiz alınması, iste i dı ında gayrimenkulünü satma, kredi kartını bireyin bilgisi ve rızası olmadan kullanma, sa lık ve sosyal güvencesinden izinsiz yararlanma, ya lıdan parasal yardım yapmasını isteme, kandırma yolu ile zorla alı veri te masrafları ödetme ekinde ekonomik iddetin örnekleri görülebilmektedir. Ekonomik iddetin nedenleri arasında, fail olan bireyin gelirinin yeterli olmaması, iddet sonucunda elde edecek kârın olması,

kendi isteklerinin gerçeğe mesini garanti altına almak isteme, ya lının ekonomisini yönetecek gücünün olmadığı ünme, ya lı birey üzerine güç ve kontrol salama vb. bulunmaktadır. Ya lıların %14,8'i "Aile bütçesine katkı yapmamı istiyorlar" seçeneğini iaret etmiştir. Bu durum ya lıların ekonomik iddetten etkilendiğini de göstermektedir.

Aile, ya lı bireyin sosyal, duygusal, fiziksel gereksinimlerinin kar ılandı ı bir ortamdır. Ancak aile üyeleri, hızlı ve karma ık ya am içinde ya lı bireylerin ihtiyaçlarının farkında olmasına rağmen yeterince ilgi gösterememektedir. Ya lıların fiziksel ihtiyaçları kadar sosyal ihtiyaçlarının bir kısmı kar ılanmı olmaktadır. Ya lı bireyler aile fertleriyle birlikte ortak etkinliklerde bulundu u zaman sosyal ihtiyaçlarının bir kısmı kar ılanmaktadır. Ya lılar aile üyeleri tarafından önemsendi inde ve ya lının fiziksel, psikolojik ve sosyal yeterlili i bulunuyorsa aile üyeleri ya lılarla ortak etkinlikte bulunmaktadır. Ya lıların ailelerin götürmedi i yerlere yönelik soruya verdikleri yanıtlar e lence yerleri, arkadaşları, dı arıda yeme e gitmek, tiyatro-sinema piknik vb. yerlerde yo unla maktadır. Ya lılar, ailelerin onları her yere götürdü ünü (%13,9) ve hiçbir yere götürmedi ini de (%7,3) belirtmiştir. Ailelerin ya lıları bu tarz yerlere götürmeme nedenleri arasında gitmek istememek, ya lı olmak, ekonomik nedenler ve gençlerin ya lılardan çekinmeleri, ya lıdan utanmaları ve yürüyememek bulunmaktadır.

Ya lıların aileleriyle yapmı oldu u etkinliklerin niteli i önemlidir. Bu nedenle aile fertleriyle yapılan etkinlikler arasında en yo un frekans toplayanı, %73,2 ile "akraba ziyareti yapma" olmu tur. Ya lılar açısından akrabalık ili kisinin önemi önceki bölümlerde açıklanmı tı. Ya lıların akrabalık ili kilerinden memnuniyet düzeyi yaklaşık %60'dır. Ya lıların yüksek oranda akraba ziyaretleri seçeneğini iaret etmesini bu oran yüksekli i açıklamaktadır. Ailelerin ya lı bireyleri götürmedi i yerlerin ba ında, "e lence yerleri" "arkada ları" gelmektedir. Oranları az olmakla birlikte "dı arıda yeme e gitmek", "tiyatro-sinema", "piknik vb. yerler" dikkati çeken di er cevaplardır. Ya lıların bazıları, ailelerinin onları her yere götürdü ünü (%17) ve bazılarının da hiçbir yere götürmedi ini (%8,9) belirtmiştir. Ya lılara sorulan "Aileniz bu yerlere sizi neden götürmüyor" sorusuna verilen yanıt öncelikli olarak "ben gitmek istemiyorum" seçene inde toplanırken ikinci derecede "ya lı olmam" seçene ine iaret etmektedir. Ya lıların yanıtladı ı "ben gitmek istemiyorum" cevabı kendisini sosyal ortamlardan soyutladıklarını gösterdi i gibi aynı zamanda çocuklarının ilgisizlik durumunu

sakladı mı da göstermektedir. “Ya lı olmam” yanıtı ise, ya lıların kendisi ve aile üyeleri tarafından ya ayrımcılı na u radı mı göstermektedir. Bu konuda yapılan nitel görü mede ya ayrımcılı ı açıkça görülmektedir. “Kızlar beni nereye istersem götürüler. Evde olan kızımın arabası var. Ak amları akrabalara beni bırakır ve sonra oradan alır. Hafta sonları iki kızla çar ıya alı veri e gideriz. Bazen ben onlarla gitmek istemiyorum. Ba ım gürültüyü kaldırmıyor çünkü.”, “Çocuklarımla özel yerlere gitmek istemem. Ne i im var her yerde onlarla. Sıkılırim ben. O yüzden gitmek istemem.”, “Ya lıların gidece i yer var gitmeyece i yer var. Öyle her yere gidilmez. Onlarda çoluk çocu uyla vakit geçirmek isterler. “Çocuklarım ya lı oldu um için beni bir yere götürmezler. “Sanki kendileri hiç ya lanmayacak”.

Ya lıların, genel olarak hayattan mutlu olma düzeyi medeni durum ve cinsiyet de i kenine göre farklıla maktadır. Özellikle dul olan erkeklerin mutsuz olma düzeyi yüksektir. Dul erkeklerin günlük ya am aktiviteleri ve enstrümantal ya am aktivitelerini olumsuz etkilenmektedir. Uzun yıllar e in sosyal deste i ile ya arken yalnız ya amaya ba ladıkları zaman yemek hazırlamak, temizlik yapmak, alı veri yapmak gibi etkinlikleri gerçekleştirme ya amlarını zorla tırmaktadır. Bo anmı kadınlar ise, toplumun önyargılarına hedef olmakta ve toplumsal baskı, ekonomik güçlük gibi zorluklarla mücadele etmektedir. Genel olarak hayatlarından memnun olmama oranının yüksekli i ya lıların ya lılık dönemini mutlu, huzurlu ve doyumlu geçirmediklerini ortaya koymaktadır. Ancak ya lıların memnuniyet düzeyinin dü üklü ünün nedeni sadece toplumsal ko ullardan de ildir. Ya lıların algıladı ı psikolojik, sosyal ve kültürel de erlerle de ilgilidir. Bu nedenle ya lıların topluma rahat uyum sa layaca ı, ya lılık döneminin mutlu ve huzurlu geçirilebilecek bir dönem olması için çok boyutlu olarak hareket edilmesi gerekmektedir.

Ba arı, amacını bilmek ve o amaca ula mak için bütün yeteneklerini kullanarak çalı makla elde edilen ve do ru, iyi, yararlı sonuçlara ula ılan bir olgudur. Ya lıların ba arı durumlarıyla ilgili görü leri dikkate alınmı ve çe itli nitelikleriyle kar ıla tırılmı tır. Meslek grubunun bireyin kendisini ba arılı bulması cinsiyet ba lamında de erlendirildi inde, meslek üyesi olan kadınlar aynı meslek grubundaki erkeklere göre kendilerini ba arılı bulmaktadır. Çünkü kadınlar çalı ma hayatında ayrımcılık, mobing, çocuk bakımı vb. cinsiyetinden kaynaklanan sorunlarla

kar ıla makta ve buna ra men çalı ma hayatında bulunmalarından dolayı kendilerini ba arılı bulmaktadır.

Çiftçi olan kadınların kendini ba arılı hissetme düzeyi dü üktür. Çiftçilik mesle inde, toprakta ekim, bakım, dikim ve yeti tirme yolları ile bitki, hayvan ya da hayvan ürünleri istihsalinde bulunmak ya da bu ürünlerin yeti tiricileri tarafından i lenip de erlendirmek ve beden gücüyle çalı mak zorunda kaldıkları için zorlandıkları dü ünmektedir. Benzer ekilde, ev kadını olanlar ya lılar ise, ekonomik anlamda e i veya bir ba kasına ba ımlı oldukları için kendilerini ba arılı bulmamaktadır (%60,5). E itim düzeyine göre de erlendirildi inde ise, her e itim kademesinin topladı ı frekanslar farklılık göstermekle birlikte yüksekokul/üniversite mezunu olan ya lı bireylerin kendini ba arılı hissetme düzeyi yüksektir.

Ya lıların yakla ık yarısının (%45,9) kendisini ba arısız bulması ciddi bir sosyal sorundur. Bu nedenle 400 ya lı birey soruya yanıt vermemi tir. Kendisini ba arılı olarak tanımlayan ya lıların ba arısının nedenleri arasında “çalı kan olmak”, “sabır göstermek” “do ru kararlar vermek”, “Allah’ın lütfu”, “sa lıklı olması”, “çevresinin yardımcı olması”, “cinsiyeti”, “sabır göstermesi”, “ansı”, “güçlü olması” bulunmaktadır. Ya lıların ba arısızlıkları için gösterdikleri sebep, büyük oranda “ anssızlık”, ikinci olarak “yetersizlikleri” ve üçüncü olarak “yanlı karar verme” seçeneklerinde yo unla maktadır.

Ya lıların ya adı ı sorunlardan biri yalnızlıktır. Ya lılar, e in ölümü, çocukların evden uzakla ması sonucu yalnız kalmaktadır. Ya lılar akraba, kom u gibi di er sosyal ili kilerde de ba arılı olamadı nda kendini yalnız hissetme durumu artmaktadır. Bireylerin yalnızlık duygusunu hissetme düzeyi farklılıklar göstermektedir.

Ya lıların ya amında yapmak istedi i de i ikliklerle ilgili olarak, en yo un frekans toplayanı, "iyi bir meslek sahibi olmak", ikinci sırada “sosyal güvencemi sa lamak” seçene i ve üçüncü sırada “ailem ya da kendim için daha iyi maddi ko ullar” seçene indir. Oranları az olmakla birlikte “i kurarak kendi i imde çalı mak”, “seyahat etmek” dikkati çeken di er seçenekleridir.

Toplumsal, teknolojik geli meler ve de i meler sonucu gençlerle ya lıların ili kileri gençlerin lehine geli mektedir. Ya lılar ve gençler arasında her zaman ku ak çatı ması ya anabilmektedir. Bu nedenle ku ak çatı ması günümüzün en önemli

sorunlarından biridir. Günümüzde de i im ya andıkça ya lılar bu de i imlere ayak uydurmakta zorluk ya amaktadırlar. Bu nedenle ya lılar kendi gördükleri dünyada ya amakta ve sadece kendi görmek istediklerini görmeye çalı maktadır. Gençler ise sürekli de i im ve geli imin pe indedir. E itim, teknoloji, kitle ileti im araçları vb. sayesinde dünyadaki geli me ve de i meleri takip edebilmekte ve bunları kendi ya amlarına entegre etmeye çalı maktadır. Bu durum ya lıların ve gençlerin birbirini anlamalarına engel olmakta ve ciddi sorunlar ya anmasına neden olmaktadır. Her ku ak kendinden önceki nesli ça dı ı, geri kafalı ve tutucu bulurken, bir sonraki ku a ı ise, sorumsuz ve saygısız olarak de erlendirmektedir.

Bu konuda ya lılara sorulan gençlerin olumlu ve olumsuz özellikleri farklılık göstermektedir. Ya lılara göre, gençlerin çalı kan olmaları, ya lılara sevgi ve saygı göstermeleri, ya lılara yardım etmeleri, e itim düzeylerinin yükselmesi, iyi niyetli olmaları, otobüste yer vermeleri gençlerin olumlu özellikleri arasındayken, ımarık olmaları, ilgisiz olmaları, açgözlü olmaları, özel günleri unutmaları, saygısız olmaları, itaatsiz olmaları, ya lıları hor görmeleri, tembel olmaları, doyumsuz olmaları, yer vermemeleri, uyu turucu kullanmaları, ku ak çatı ması olumsuz özelliklerdendir. Burada önemli olan nokta ya lılar gençlerin olumlu özelliklerinden ziyade olumsuz özelliklerine vurgu yapmaktadır. Bu durum ya lıların gençlerle ileti iminde sorunlar ya andı ını ve gençlere kar ı ya ayrımcılı ını yaptı ını açıkça ortaya koymaktadır.

Ya lıların maddi ve sosyal boyutta birçok ihtiyacı bulunmaktadır. Ya lıların ihtiyacını kar ılamada aileleri yanında devlet kurumlarının da görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenle ya lıların çe itli de i kenlerle devletten beklenti düzeyleri kıyaslanmı tır. Ya lıların devletten beklentileri konusunda, yo unluk gösterdikleri seçenekler aynı olup topladı ı frekans düzeyleri farklı gözükmemektedir. Devletten beklentiler, "maa larının artırılmasını", "genel ülke düzeninin sa lanması" ve "kendilerine gerekli ilgi ve yardımın gösterilmesi", "i sizlik sorununun önlenmesi", "demokratik ortam sa lanması" seçenekleri dikkat çekmektedir.

Ya lıların devletten beklentilerini etkileyen durumlardan en önemlileri arasında kronik hastalık, engellilik ve bakıma muhtaçlık durumu gelmektedir. Bu sorunların varlı ı nedeniyle ya lıların ailelerine, yakın çevresine ve devlete ba ımlılıkları artmaktadır. Özellikle tanı ve tedavi süreci, engellili e yönelik protez, tekerlekli

sandalyeye vb. ihtiyaç duyması, öz bakım ve sosyal ihtiyaçlarına yönelik olarak bakıcı desteğinin alınması kadın ve erkek yaşlıların devletten istekleri arasındadır.

Yaşlıların verdiği yanıtlar, devletin karılamakla yükümlü olduğu sosyal güvenlik sisteminin, sosyal yardımların, sosyal hizmetlerin vb. yeterli olmadığını göstermektedir.

Örneklemin Sağlık Sorunları

Her birey akut veya kronik hastalıktan etkilenmektedir. Yaşlılar hastalandığı zaman sonuçları ağır (acı, ağrı, ıstırap çekmek, ölüm vb.) olmaktadır. Özellikle yaşlı bireylerde kronik hastalıkların sık görülmesi, yaşam tarzında bazı değişiklikler yapmasını ve tedavi rejimini eksiksiz sürdürmesini gerektirmektedir. Bu durum ise yaşlıların yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Örneklememizi oluşturan bireylerin, %73,2'sinin en az bir kronik hastalığı bulunmaktadır. Yaşlı bireyler, sağlık yönetimini etkin şekilde yapmadığında ise engellilik ve bakıma muhtaçlık durumu ortaya çıkmaktadır. Engellilik, yaşlıların toplumdaki statüsünü ve yaşlılık rolünü olumsuz etkileyen durumlardan biridir. Engelli birey, ihtiyaçlarından bazılarını yerine getirememektedir. Yaşlıların %31,4'ünün en az bir engeli bulunmaktadır. 232 yaşlı bireyin engellilik düzeyini gösteren sağlık raporu bulunmaktadır. Yaşlıların yaşam kalitesini olumsuz etkileyen engeller öncelikle yürüme, iletişim güçlü ve görme problemleridir.

Bakıma muhtaçlık, bireyin yaşamını sürdürebilmesi için, yapması gerekli olan işleri kendi başına yapma yeteneğine ve gücüne sahip olmaması durumudur. Yaşlılar, fizyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunlardan dolayı bakıma muhtaç hale gelmektedirler. Bakıma muhtaçlık düzeyi, engelli bireyler arasında yaygınlık göstermektedir. 65-69 yaş grubundaki engelli yaşlıların, %75,8'i kendini bakıma muhtaç olarak tanımlamaktadır. 65-69 yaş grubundaki engeli olmayan bireylerin, %3,8'i bakıma muhtaç olduğunu düşünmektedir. Bireylerin yaş ilerledikçe bakıma muhtaçlık düzeyinde artış ortaya çıkmaktadır.

Yaşlıların artan sağlık sorunları, engellilik durumu ve bakıma muhtaç olduğu zaman, sağlık bakım hizmetinden sık yararlanmaktadır. Yaşlılar, tedavilerinin ve öz bakımlarının yapılması, düzenli beslenmesi, hekim kontrolüne götürülmesi gibi durumlarda formel veya enformel bakıcılardan destek almaktadır. Yaşlıların bakımının

formel veya enformel bakıcılar tarafından yapılması, benlik saygılarında azalmaya neden olmaktadır. Ya lıya bakan formel veya enformel bakıcılar, bireyi ihmal edebilmekte, hatta iddet uygulayabilmektedir

Ya lıların hastalık, engellilik, bakıma muhtaçlık durumu, statüsünün önemini azaltmakta, ya lılık rolüne ve toplumsal çevreye uyumunu zorla tırmakta ve ihmal, istismar gibi ciddi sorunlar ya amasına neden olmaktadır.

Temel hipotezlerin de erlendirilmesi:

1.Ya lılık statüsünün toplumsal özellikleri ve beklentileri (ya lılık statüsü, roller ve toplumsal çevreye uyum), toplumsal mekân, ya , cinsiyet, aile tipi, akrabalık ili kileri, e itim, gelir, servet, mülkiyet sahipli i, meslek ve çalı ma hayatındaki pozisyonu gibi de i kenlerle ili ki içindedirler.

Yukarıda sundu umuz tespitlerden de, kolayca anla ılaca ı üzere, ya , gelir düzeyi, e itim düzeyi, medeni durum, meslek grubu, u anki çalı ma durumu, gayrimenkul sahipli i, mensup oldu u sosyal tabakaların ve sosyal ili kilerinin düzeyi farklı olmasına ra men, ya lılar mülkiyeti kendilerine ait olan konutlarda ya amayı aile yanında veya kurumda ya amaya tercih etmektedir. Çünkü ya lıların kurumda ya aması ailesi tarafından önemsenmedi i ve terkedilmi lik hissini yaratmakta ve ya lının statü imkânlarını ve etkinlik alanını azaltan bir faktör olarak görülmektedir. Etkinlik alanının daralması özgürlük iste ini yükseltmekte, tersi durum birlikte ya amanın avantajlarına yo unla mayı sa lamaktadır. Ya lıların, kendi mülkiyetinde ya amalarını tercih etmelerinin nedenlerini bu açıdan yorumlamak gerekir. Günümüz toplumlarında ya lının statüsünü belirleyen geleneksel faktörler de i ti i için, ya lı birey ailenin ya amı ve gelece ine yönelik kararlarda artık eskisi gibi birinci derecede rol oynamamaktadır. Bu da ya lının çevresine kar ı etken de il edilgen bir ekilde ba lanmasına neden olmaktadır. Ülkemizdeki gibi, genç ya larda cemaatçi özellikleri a ır basan bir ya am tarzının gerekleri ve ideolojisi açısından sosyalle mi ya lılar modernle me sürecinin yaratt ı ko ullar içinde, çocuklarının insiyatifi do rultusunda hayatını ekillendirme zorunlulu u duymakta, ya lı birey bu durumu, kendi özgürlü üne bir tehdit olarak algılamaktadır. Bu nedenle ya lı bireyler geçim ve gelir imkânlarına sahip, kendi mülkiyetlerindeki bir evde ya amayı, çocuklarıyla birlikte ya amaya tercih etmekte, özellikle genç ya lılık dönemindeki, ba ımlılık yaratan kısmi

psikolojik ve fizyolojik ko ullarına yönelik desteklerin, kendilerine uzaktan verilmesini tercih etmektedirler. Di er bir deyi le ya lılar sosyal, kültürel ve ekonomik ili kilerini, özgürlüklerine mal olmaması artıyla, çocuklarıyla birlikte veya onlara yakın alanlarda ya amak istemektedirler (T.10-25).

Bireyler, ya lılı ı hastalık, engellilik, bakıma muhtaçlık gibi sorunlarının da eklenmesiyle günlük ve enstrümantal ya am aktivitelerini yerine getirememe ve ba kasına ba ımlı kalma olarak algılamakta ve ya lılık rolünü bu çerçevede benimsemektedirler (T.84-92).

Ya lıların toplumsal statü ve rollerini etkileyen özelliklerden biri ailesiyle ve di er toplumsal çevreyle kurdukları sosyal ili kilerdir. Ya lılar aile üyeleri ve akrabalarıyla olan ili kilerinden memnuniyet duyduklarını belirtmelerine ra men yer yer ya adıkları sorunları fiziksel, sosyal, psikolojik, kültürel ve ekonomik ba ımlılıklarından dolayı çözmeye çalı mak yerine önemsizle tirmeyi tercih etmektedir. Aynı zamanda ya lılar, toplum üyelerinin gözünde statüsel önemlerinin azalmaması amacıyla bu sorunları ifade etmekten kaçınmaktadır. Ya lıların sosyal ili kilerinde ya adı ı sorunlarına ili kin çözüm yollarında toplum koydu u ya lılık rolüne uygun davranı lar sergilemektedir (T.124-129, 158-162, 276-281, 293-297, 308-311, 328-331).

Ya lı bireyin, ya lılık rolüne uyumunu etkileyen özellikler arasında kendini genel olarak ba arılı bulma ve ba arılı ebeveyn olma durumu bulunmaktadır.

Ya lıların, ya lılık ve cinsiyet rollerine uyum sa lamı olması onların kendini ba arılı hissetmesini sa lamaktadır. Ya lının toplumda statüsünün yüksek olması ve sosyal ili kilerinin nitelikli olması, ba arılı hissetme düzeyini artırmaktadır (T.451-456). Her bireyin ebeveynlik konusunda farklı görü leri bulunmasına kar ın, kendisini ba arılı bulması, rolünü do ru bir ekilde oynadı ı dü üncesini ta ıdı nı göstermektedir (T.143-147). Ya lı bireyin statüsü açısından anne, baba ve çocuk ili kisinin geçmi ve indiki zaman ba lamında de erlendirildi inde toplumumuzun sosyo-kültürel yapısının, gelenek, örf ve adetlerin ya a ve ya lıya attetti i önemin eskiye göre azaldı nı ortaya koymaktadır (T.148-151).

Ya lı bireyin, aile üyeleri tarafından sözünün dinlenmesi ve karar alma sürecine dâhil edilmesi, gereken ilgi ve alakanın gösterilmesi, ailenin ya lıyı nasıl gördü ünü belirleyen, ya lılık statüsünün etkinli ini ve önemini gösteren faktörlerden bazılarıdır.

Ancak ya lılar aile içi ili ki ve karar süreçlerine dâhil oldukları zaman statüsel etkinli inin arttı nı dü ünmekte ve aile içinde söz sahibi oldu unu hissetmektedir. Nitekim ya lının bu beklentileri kar ılanmadı nda üzüntü duymakta ve kendini sosyal ili kilerinden soyutlamaktadır. Ya lıların cinsiyet, ya , ikamet yeri, medeni hal, e itim, meslek grupları, emeklilik, u an çalı ma, mensup oldu u sosyal tabaka, ikamet ko ulları, gayrimenkul düzeyi, çocuklarından memnuniyet, çocuklarıyla ili kisini sürdürme, evde bulunan çocuk sayısı gibi de i kenler ya lının aile içindeki statüsünü ve rolü de erlendirildi inde ise, toplumsal statüsünü korumak ve sürdürmek amacıyla yanlı beyanda bulunanlar olmu tur.

Geleneksel aile yapısında, ya lı bireyin yerine getirdi i görevlerin kendi otoritesini ve statüsel önemini yansıtmaya özelli i bulunmaktadır. Ancak modern aile yapısı içinde de ya lılar bu rollerini sürdürmek istemektedir. Bu görevlerden bazıları yeti kin çocukların evindeki i leri yapma, alı veri ve tamirat yapmak, torunlara bakmak gibi gönüllü yapılan ve ücret kar ılı ı bulunmayan i lerdir. Ya lılar bu tür i leri yapmakla i gal ettikleri toplumsal konumu statüsel önemini hissetmekte ve bunu deneyimledi i görevleri yapmaktan memnun olmaktadır (T.361-380).

Ya lı bireyin statüsünü etkileyen özelliklerden birisi de kendisinin mensubu oldu unu hissetti i sosyal tabakadır. Çünkü toplumsal tabaka kavramı, ya lıların ya am kalitesini, toplumdaki rolünü, yükümlülüklerini ve hayata bakı açısını etkileyen faktörlerden biridir. Ara tırmada, ya lılar mensubu oldu u sosyal tabakayı “orta tabaka” olarak tanımlamaktadır (T.256-264).

Ya lıların hayatından memnun olma düzeyi incelendi inde, ya lıların büyük kısmı hayatından memnun de ildir. Ya lıların memnuniyet düzeyi farklı de i kenlerle kar ıla tırıldı nda yine de ya lıların memnuniyet düzeyinin beklenilenin altında oldu u görülmektedir. Bu durum ya lının fiziksel, psikoloji, sosyal ve kültürel nedenlerden kaynaklandı ı gibi ya lılık rolüne ve statüsüne uyum sa layamamanın sonucu oldu u görülmektedir (T.426-450).

Ya lılara “ya amınızda yapmak istedi iniz de i iklikler nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıt ya lılık rolüne ve toplumsal çevreye uyum sa layamadıklarını göstermektedir. Ya lılar özellikle e itim düzeyini yükseltmek, mesleki ko ullarını geli tirmek, sosyal güvencesini sa lamak, gelir düzeyini artırmak gibi seçeneklere

yo unluk göstermeleri de bu faktörlerin rol ve statü üzerindeki etkisini göstermektedir (T.467).

Toplumsal, teknolojik gelişmeler ve değişimler sonucu gençlerle yaşlıların ilişkileri, gençlerin lehine gelişmektedir. Yaşlılar ve gençler arasında her zaman kuşak çatışmasının yaşanması gençlerin yaşlıların statüsünü önemsememeleri ve gereken saygıyı göstermemelerinden ileri gelmektedir. Yaşlılarında gençler hakkında olumsuz düşünceleri bulunmaktadır (T.302-304).

Yaşlıların maddi ve sosyal boyutta birçok ihtiyacı bulunmaktadır. Yaşlıların ihtiyacını karşılamada aileleri yanında devlet kurumlarının da görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Çünkü sosyal devletin yapacağı uygulamalar sayesinde yaşlıların statüsü artabilecek ve toplumsal uyumları daha kolay gerçekleşebilecektir (T.411-425).

2.Kurumsal mekanizmaların varlığı ve yaygınlığı, enformel ya da formel olduğu, yaşlıların hizmetlere erişimini, bunlardan beklentilerini, yararlanma biçimlerini, kendilerine atfedilen yükümlülüklerle ilgili tutumlarını ve bunlardan kaynaklanan sorunlarının sürekliliğini etkiler.

Kurum bakım alternatifleri, sosyal devletin gereği olarak birtakım politikalarla desteklenmekte, sayıları ve nitelikleri artırılmaya çalışılmaktadır. Ancak yaşlılar kurumlardan toplumun önyargıları ve statüsel öneminin azalacağı düşüncesinden hareketle etkili faydalanmamaktadır. Sadece sosyal, fiziksel ve ekonomik sorunlarıyla baş edemeyen yaşlıların bir kısmı kendi isteğiyle kuruma yerleşmiştir. Kendi isteğinde kurumlarda yaşayan yaşlılar çocukları, komşuları, torunları ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün çalışmaları sonucunda, kurumda kalmayı ve yaşamaı kabul etmişlerdir. (T.34-53).

Bireyler, yaş ilerledikçe yaşadıkları fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimler sonucunda çalışma hayatından uzaklaşmaktadır. Ayrıca genç yaşlılık döneminde bulunan bireyler çeşitli nedenlerin etkisinden dolayı çalışmak istemektedir. Bu durumun sonucunda bazı bireyler ciddi sorunlar yaşayabilmektedir.

Bireylerin yaşı ve cinsiyeti, kurumsal mekanizmalara formel ve enformel yolla erişimini ve yararlanma biçimi etkilemektedir. Bu durumlardan birisi emekli olmadığı ise yeniden iş gücü piyasasına dâhil olma durumudur.

Bireyler i gücü piyasasına girdikleri zaman, çalı ma hayatı süresince emekli olmak için çaba harcamaktadır. Çünkü bireyler için emeklilik hakkı elde etmek, ya am standardını sürdürebilece i, ekonomik kaygılardan uzak, özgür, rahat ve mutlu bir ya am anlamına gelmektedir. Ancak kadınların erkeklere göre çalı ma hayatında aktif bulunma düzeyinin dü ük olması ve erkeklerin kar ısında dezavantajlı durumda olması emeklilik hakkını kazanmasının önündeki en önemli bir engeldir.

Benzer durum, yeniden i gücüne dâhil olan ya lılar açısından da geçerlidir. Genç ya lılık döneminde bulunan bireyler gelir düzeyini artırmak veya üretken olmak amacıyla tam zamanlı veya yarı zamanlı çalı maya ba lamaktadır. Fakat ya ilerledikçe, fiziksel ve sosyal kısıtlamalarla kar ıla tıkları zaman i gücünden ayrılmaktadırlar. Kadınların yeniden i gücüne dâhil olması sosyal ve toplumsal de erler sonucu zordur. Kadınlar, evde gönüllü hizmetlerde ücretsiz çalı maktadır (T.73-76).

Bazı ya lılar ekonomik yetersizlik sonucu informal yolla çocuklarından para yardımı almakta ve geçimini idame ettirmeye çalı maktadır. Ancak ya lının yeti kin çocu undan ve onların e inden maddi destek görmesi toplum içinde statüsel önemini azaltan unsurlardan biri olarak görülmektedir. Ekonomik durumu yüksek olan ya lıların yeti kin çocuklarına maddi destekte bulunması da statüsel etkinli ini artırmaktadır (T.131, 132).

Ya lılık döneminde etkinliklere, hobilere, dernek, vakıf vb. kurulu ların üyeli ine vakit ayırmak, yeni eyler ö renme, bu esnada zihinsel çalı ma ve sosyal ili kileri sürdürmek, ya lıların ya amlarının dinamik olmasını sa lamakta, üreticilik ve yaratıcılık güçlerini geli tirmekte ve onları stresten uzak tutmaktadır. Aktif, üretken ve mutlu olan ya lıların ya lılık rolüne uyumu kolayla makta ve toplumsal statülerinde yükselme görülmektedir (T. 332-360).

Ailenin ya lıya atfetti i yükümlülüklerin, ya lıların aile içindeki statü ve rolünü de erlendirmede önemli fonksiyonu bulunmaktadır. Ya lıların "fiziksel ihtiyaçlarını kar ılamaları" seçene ine gösterdikleri düzey aile üyeleri tarafından statüsel öneminin azaldı ı ve ya lılık rolünü nitelikli oynayamadı ını göstermektedir (T.381-383).

Kurumsal mekanizmalardan biri olan aile içinde ya lıyla birlikte yapılan enformel etkinlikler (akraba ziyaretleri vb.) aile üyeleri tarafından önemsendi ini ve statüsel etkilili inin kabul gördü üne i aret etmektedir. Di er aile üyelerinin ya lıları

e lence yerlerine, arkada larına, dı arıda tiyatro, sinema, piknik, lokanta vb. yerlere de götürmek istememesi veya ya lı bireyin gitmek istememesi ya lılık statüsünün etkinli inin ve bu statüye atfedilen önemin azaldı nı göstermektedir (T.384-407).

Bu veriler ı ı nda hazırlanan öneriler u ekildedir:

- Dul, bekâr ve bo anmı olan ya lılar, maddi ve manevi deste e en çok ihtiyaç duydukları ya larda, e leri olmadı ndan dolayı bu destekten yoksun kaldıkları için ya am kalitesini artırmak amacıyla yalnız ya amı kolayla tırmaya yönelik sivil toplum kurulu larının ve belediyelerin çalı malarda bulunması gerekmektedir. Örne in yardıma ihtiyacı olan ya lıların günlük ve enstrümental ya am aktivitelerine yardımcı olacak ücretsiz personelin istihdam edilmesi gerekmektedir (sigorta, sigorta kesintilerinin bir kısmıyla olu turulacak fon vb.).
- Ya lılar arasında okur-yazar olmamak veya dü ük e itim seviyesinde olmak psikolojik, sosyal ve ekonomik yönden ba ka bireylere veya kurumlara ba ımlılık düzeyini artırmaktadır. Bu nedenle bireylerin gençlik döneminde e itim seviyesini yükseltmesi ve nitelikli i lerde çalı arak ya lılık dönemini kaliteli geçirmesine yönelik farkındalık geli tirilmelidir.
- Ya lılara bo zamanlarını etkin ve nitelikli geçirmesi amacıyla ya am boyu e itime özendirilmesi sa lanmalı ve onların niteliklerine uygun kurslar açılmalı, gereken destek sa lanmalıdır.
- Ya lıların gelir düzeyini artırmaya yönelik i fırsatlarının yaratılması gerekmektedir.
- Ya lıların aile ortamının huzurlu ve güvenli ortamında ya amasına yönelik çalı maların yapılması ve profesyonel olarak evde bakım hizmetlerinin geli tirilmesi gerekmektedir.
- Huzurevinin bakım standartlarının kamuoyuna sunulması ve kurumda kalmaya yönelik yanlı tutumların de i tirilmesine ve ya lıların kurum bakımında kalmaya özendirilmesi konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
- Ya lılara aile üyeleri, akrabaları, kom u ve arkada ları tarafında uygulanan fiziksel ve psikolojik iddet belirtilerinin toplum sa lı ı çalı anları tarafından

gözlemlenmesine yönelik ve bu konuda koruyucu önlemlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

- Ekonomik ziddete uğrayan yaşlıların tespit edilmesi için banka vb. kurum çalışanlarının bilinçlendirilmesi çalışmalarının yapılması gerekmektedir.
- Kronik hastalılı, engellili ve bakıma muhtaçlı bulunan yaşlıların sağlık hizmetine ulaşmasını kolaylaştırıcı hizmetlerin artırılması ve evde profesyonel bakım hizmetinin verilmesi konusunda stratejiler geliştirilmelidir.
- Yaşlı bireylere aile, sosyal ve çevresel unsurlara dâhil edilen yaşam tarzının sağlanması, yaşlılık sürecinin nitelikli şekilde geçirilmesi için gereklidir. Bunun yanı sıra yaşlıların sosyal eşitsizlik ve yoksulluğun azaltılmasına yönelik politikalar belirlenmelidir. Örneğin sosyal devletin yaşlılara yapacağı sosyal ve maddi yardım sayesinde yaşlıların toplumsal uyumları daha kolay gerçekleşebilecektir.

KAYNAKÇA

- Adıbelli, D., (2010). *Hem irelerin Geriatrik Hasta Bakımında Kar ıla tıkları Güçlüklerin ve Tutumların Belirlenmesi*. (Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), T.C.Atatürk Üniversitesi/Sa lık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Akdemir, N., Çınar, F., ve Görgülü, Ü., (2007). Ya lı Algılanması ve Ya lı Ayrımcılı ı. *Türk Geriatri Dergisi*, C. 10, S. 4, 215-222.
- Akın, G., (2002). Ba langıçtan Günümüze Ya lının Aile ve Toplumdaki Statüsü . *Geriatri Dergisi*, C. 5, S. 1, 75.
- Aksoy, N. D., (2010). Eski Türk Toplumunda Kadının Sosyal Statüsü. *Türk Dünyası Ara tırmaları*, S.185, 149-166.
- Aksoydan, E., (2005). Ya lılık ve Beslenme. M. U urlu, T. Buzgan, C. Kesici, B. Çakır, Y. Kaplan, A. Ek i, et al.(Ed), Ankara: Burgaz Matbaası.
- Alkan, T., (1992). Ev ve Ailenin De i imi. E. Erverdi, H. Yıldız ve . Kara (Ed.), *Sosyo-Kültürel De i me Sürecinde Türk Ailesi* (s.780-798), Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu Yayınları.
- Arnold-Cathalifaud, M. and Thumala, D., (2008). Young People's Images of Old Age in Chile: Exploratory ABD. *Research, Educational Gerontology*, C. 34, S. 2, 105-123.
- Arpacı, F., (2005). *Farklı Boyutlarıyla Ya lılık*. Ankara: Türkiye ç i Emeklileri Derne i E itim ve Kültür Yayınları.
- Arun, Ö., (2009). Ya lı Bireyin Türkiye Serüveni: Kaliteli Ya lanma mkanı Üzerine Senaryolar. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 1, 313-330.
- Arun, Ö. ve Karademir Arun, B. (2011). Türkiye'de Ya lı Kadının En Büyük Sorunu: Dulluk. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 10, S. 4, 1515 -1527.
- Aslan, K., (2001). E itimin Toplumsal Temelleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.5, 171-208.
- Aydın, D. Z., (1999). Ya lanan Dünya ve Geriatri E itimi. *Türk Geriatri Dergisi*, C. 2, S. 4, 179-187.
- Aydın, T., (2010). *Huzurevinde Ya ayan Ya lıların Gelece e Yönelik Beklentilerinin Özbakım Gücü ve Ya am Doyumuna Etkisi*. (Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi/ Sa lık Bilimleri Enstitüsü, Samsun
- Aydın, M., (2000). *Kurumlar Sosyolojisi*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Aygül, A., (2009). *Ya lılarda Sosyal ve Manevi Bakım*. (Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, stanbul.
- Bal, H., (2001). *Bilimsel Ara tırma Yöntem ve Teknikleri*. Isparta: SDÜ Basımevi, Yayın No: 20.
- Baoshan, Z., & Juan, L. (2011). Gender and Marital Status Differences in Depressive Symptoms among Elderly Adults: The Roles of Family Support and Friend Support. *Mental Health*, C. 15, S. 7, 844-854.

- Baltes B, P., (2007). Sınırlarımızla Yüzleşmek: Yaşlılıkta Saygınlık. (Çev. Ahmet ahin). *GeroBilim*, S. 1, 99-107.
- Baran Görgün, A., (1996). Kurum Bakımındaki Yaşlıların Sosyal Yaşam Koşulları: Ankara Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 13, S. 2, 19-58.
- Baran Görgün, A., (2005). *Yaşlı ve Aile Üyeleri Ankara Örneği*. Ankara: TC. Babakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, No: 127.
- Baran Görgün, A. (2007). “Yaşlılığın Sosyal Boyutu”. http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/sosyal_boyut/yasligin_sosyal_boyutu.pdf, (03.08.2013).
- Baran Görgün, A., (2008). Yaşlılıkta Sosyalizasyon ve Yaşam Kalitesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, S. 2, 86-97.
- Baybura, M., Subaşı Genç, Ö. ve Bekar, K., (2009). Muğla Abide H. Nuri Öncüler Huzurevinde Yaşayan Yaşlı Bireylerin Sosyodemografik Özelliklerin Belirlenmesi. *III. Ulusal Psikiyatri Hemireli Kongresi. 3 Haziran 2009*, Düzce, Bildiriler (s.105-106).
- Beşer, T. ve Yavuzer, H., (2012). Yaşlılık ve Yaşlılık Epidemiyolojisi. T. Gören (Ed.), *Klinik Gelişim* (s. 1-3), C.25, S.3. Ankara: İstanbul Tabip Odası.
- Beşir, A., (1992). *Türk Aile Yapısı Araştırması*. Ankara: Sosyal Planlama Müdürlüğü.
- Bilgin, B., (1991). Gençlerin Gözü ile Ailede Kuşaklararası İletişim. M. Doğan, . Sezal, M. Mete ve M. Şen (Ed.), *Türk Aile Ansiklopedisi 2* (s.576-588), Ankara: TC. Babakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Bilim Serisi, 11, Genel Yayın No: 72.
- Bilir, N., (2007). “Yaşlanan Toplum”. http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/yaslilikta_kaliteli_yasam_son.pdf, (18.11.2013), ss. 12-17.
- Bilton, T., Bonnett, K., Jones, P., & Lawson, T. (2008). *Sosyoloji*. (K. nal, Çev.) Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Canatan, A., (2008). Toplumsal Değerler ve Yaşlılar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, S.1, s. 64
- Cansel, E., (1969). Sosyal Devlet ve Aile. auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd.../AUHF-1969-26-03-04-Cansel.pdf, 11-21.
- Cebeci, D., (2009). *Tanzimat ve Türk ailesi*. A. Cebeci (Ed.) İstanbul: Bilge Oğuz Yayıncılık.
- Ceylan, T., (2011). Toplumsal Sistem Analizinde Toplumsal Statü ve Rol. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 15, S.1, 89-104.
- Çakır, S., (2006). *Toplumsal Bilimlerde Yeni Yöntem Anlayışı ve Temel Yaklaşımlar*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Çakır, S., (2008). *Üretimden Tüketime İnsan-Kültür ve Toplum Yazıları*. Isparta: Fakülte Kitabevi Yayınları.
- Çınarlı, S. ve Aktaş, E., (2010). Yaşlılığın Hukuki Hakları, Yerel Yönetimler ve Diğer Kurumlarda Yaşayan Sorunlar. *Öz-Veri Dergisi*, C. 7, S. 2, 1619-1635.

- Çilingiro lu, N. ve Demirel, S. (2004). Ya lılık ve Ya lı Ayrımcılı ı. *Türk Geriatri Dergisi*, C. 7, S.4, 225-230.
- Danı , D. “Demografi Nüfus Meselelerine Sosyolojik Bir Bakı ”, http://www.acikders.org.tr/pluginfile.php/4156/mod_resource/content/1/TUBA10.pdf, (02.01, 2013).
- Danı , M. Z., (2009). Türkiye’de Ya lı Nüfusun Yalnızlık ve Yoksulluk Durumları ve Sosyal Hizmet Uygulamaları Açısından Çıkarımları. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, C. 20, S.1, 65-83.
- De Vos , S. and Schwartzman, L. (2008). Using Union Status or Marital Status to Study the Living Arrangements of Elderly People. *Research on Aging*, S.30, 474-487.
- Do an, ., (2009). *Dünden Bugüne Türk Ailesi*. Ankara: T.C. Ba bakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Merkezi Yayını: 369.
- Dönümcü, ., (2010). “Ya lıların(da) Hakları Var!”, <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/yaslihaklari.htm>, (13.12.2013), Parag. 10.
- Durdu, Z., (2009). Modern Devletin Dönü ümünde Bir Ara Dönem: Sosyal Refah Devletleri. *Mu la Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.22, 37-50.
- Dural, B. ve Con, G. (2011). “Türkiye’de Sosyal Devlet ve Ya lı Hakları Üzerine Bir nceleme”. <http://www.sosyalhaklar.net/2011/bildiri/dural-con.pdf>. (01.02.201).
- Edles Desfor, L., (2006). *Uygulamalı Kültürel Sosyoloji*. (C. Atay, Çev.) stanbul: Babil Yayınları.
- Eke, B., “Ya am Tarzı ve Gelir Seviyesi Arasındaki İli ki”. www.journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/iktisatsosyoloji/article, (08.08.2013).
- Engelli ve Ya lı Hizmetler Genel Müdürlü ü.“Bakıma Muhtaçlık Sorununa Genel Bir Bakı ”, <http://www.eyh.gov.tr/tr/8248/Bakima-Muhtaclik-Sorununa-Genel-Bir-Bakis>, (05.07.2013).
- Er, D., (2009). Psikososyal Açıdan Ya lılık. *Fırat Sa lık Hizmetleri Dergisi*, C. 4, S.1, 131-144.
- Ercil, . “Türkiye’de Toplumda Ya lı nın Yeri”. <http://www.tuyev.org>, (01.05.2011).
- Erkal, M., (1995). *Sosyoloji (Toplum Bilimi)*. stanbul: Der Yayınları.
- Erkilet, A., (2007). *Toplumsal Yapı ve De ğer Kuramları*. Ankara: Hece Yayınları.
- Fichter, J., (2011). *Sosyoloji Nedir*. (N. Çelebi, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Giddens, A., (2000). *Sosyoloji*. C. Güzel (Ed). Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Giddens, A., (2005). *Sosyoloji: Kısa Fakat Ele tirel Giri ş*. Ankara: Phoenix Yayınları.
- Görpelio lu, S., (2009). Ya lılık ve Getirdi i Sorunlar. N. Gacar (Ed.), *Adı Eylül: Sa lık Bilimlerinde Ya lılık* (s. 21-29). stanbul: Nobel Tıp Kitapevi.
- Gülo lu, T., (2000). Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin Temel Sorunları. T. Dereli (Ed.), *Prof. Dr. Nusret Ekin’e Arma an* (s. 219-228). Ankara: Türk A ır Sanayii Ve Hizmet Sektörü Kamu ıverenleri Sendikası Yayın No: 38.
- Gökta , K. ve Özkan, . (2006). Ya lılarda Depresyon. *Psychiatry i*

n Türkiye, C. 8, S.1, 30-37.

Güven, S., (1999). *Toplumbilim*. Bursa: Ceren Basın Yayın.

Güvenç, B., (1994). *nsan Ve Kültür*. stanbul: Remzi Kitapevi.

Howe, J. and Tufan, . (2007). Gerontoloji, Türkiye’de Bir ihtiyaç mı? *GeroBilim*, S.1, 87-99.

Kalao lu Öztürk, Z., (2010). *Ya lı Bireylerde Ölüm Kaygısı*. (Yayınlanmamı Uzmanlık Tezi), T.C. Çukurova Üniversitesi/ Ruh Sa lı ı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Adana.

Kalavar, J. ve Duvvuru, J., (2008). Interpersonal Relationships of Elderly in Selected Old Age Homes in Urban India. *Interpersona*, C. 2, S. 2, 193-215.

Kalaycıo lu, S. ve Tılıç, H. R., (2001). Ya lı Ve Genç Ku aklar Arasında Sosyal, Kültürel, Ekonomik Ba ların Ailenin Refah Düzeyine Etkisi. *Ya lı Sorunlarını Ara tırma Dergisi*, C. 1, S.2, 65-75.

Kalınkara, V., (2011). *Temel Gerontoloji Ya lılık Bilimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Kamu Kurum ve Kurulu ları Bünyesinde Açılacak Huzurevlerinin Kurulu ve leyi Esasları Hakkında Yönetmelik.(1987). *Resmi Gazete*, 19422, (05.04.1987).

Karaman, H., (1992). *slamın Getirdi i Aile Anlayı ı*. Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu Yayınları, No: 71.

Karao lu, G., Demircio lu, N., & Güne , L., (2005). Malatya ehir Merkezinde Ya ayan Ya lı Kadınların Günlük Ya am Aktiviteleri, Sosyal ve Psikolojik Fonksiyon Düzeyleri. *Türk Geriatri Dergisi*, C. 8, S. 2, 78-83.

Karpat, G., (2001). Hanehalkı Geliri ile Serveti Arasındaki li kinin ncelenmesi: Eski ehir line Ait Bir Uygulama. *D.E.Ü. .B.F. Dergisi*, C. 16, S. 2, 81-100.

Kasapo lu, A., (1999). *60 yıllık Gelenek DTCF’de Uygulamalı Sosyoloji (1939-1999)*. Ankara: Ümit Ofset.

Keser, A., (2005). Çalı manın De i en Anlamı Ve Çalı maya li kin Yeni Trendler. *Sosyal Sıyaset Konferansları Dergisi*, S. 49, 362-377.

Kıray, M., (2006). *Toplumsal Yapı Toplumsal De i me*. stanbul: Ba lam Yayınları.

Kılavuz, M. A., (2002). Emeklilik Döneminde Çalı ma, Bo Zaman ve Din E itimi. *T.C.Uluda Üniversitesi lahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 1, 71-86.

Kocacık, F., (2003). *Toplumbilim Ders Notları*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, No: 92.

Konak, A. ve Yasemin, Ç., (2005). Ya lılık Olgusu: Sivas Huzurevi Örne i. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 29, S. 1, 23-63.

Kongar, E., (2008). *21. Yüzyılda Türkiye*. stanbul: Remzi Kitapevi.

Korucu, M., (2011). *Evlili imizde A k Olsun*. stanbul: Tima Yayınları.

Kulakçı, H., Kuzlu Ayyıldız, T., Emiro lu, O. ve Köro lu, E., (2012). Huzurevinde Ya ayan Ya lıların Öz Yeterlilik Algılarının ve Sa lıklı Ya am Biçimi Davranı larının De erlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hem irelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, C. 5, S. 2, 53-64.

Kur'an."17/ SRÂ-23".

Kur'an."17/ SRÂ-24".

Kurt, ., (1992). Atasözlerinde Aile. E. Erverdi, H. Yıldız ve . Kara (Ed.), *Sosyo-Kültürel De i me Sürecinde Türk Ailesi 2* (s. 626-642). Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu Yayınları, No: 71.

Kurt, G., (2005). *Türkiye’de Ya lılık Olgusuna Sosyolojik Bir Bakı (Sivas l Örne i)*, (Yayınlanamı Yüksek Lisans Tezi), T.C. Sivas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas,

Kurt, G., Beyazta Fatma, F. ve Yücel Erkol, Z., (2010). Ya lıların Sorunları ve Ya am Memnuniyeti. *Adli Tıp Dergisi*, C. 2, S.24, 32-39.

Kutsal, G. Y., (2007). "Ya lanan Dünyanın Ya lanan İnsanları". <http://www.gebam.hacettepe.edu.tr>, (13.09.2013).

Mandıracı lu, A., (2010). Dünyada ve Türkiye’de Ya lıların Demografik Özellikleri. *Ege Tıp Dergisi*, C. 49, S. 3, 39-45.

Martin, M., Kliegel, M., (2005). *Psychlogische Grundlagen der Gerontologie*. Stuttgart: Kohlhammer.

Marwedel, U., (2005). *Gerontologie und Gerontopsychiatrie- lernfeldorientiert*. Fachwissen Pflege, 2.Aufl. Haan-Gruiten: Europa Lehrmittel.

McAdoo, H. ve McWright, L., (1995). The Roles of Grandparents. *Activities, Adaptation & Aging*, C. 19, S. 2, 27-38.

Millî E itim Bakanlı ı Yaygın E itim Kurumları Yönetmeli i, (2010), *Resmi Gazete*, 27587, (21.5.2010).

Moody, H., (2006). *Aging Concepts and Controversies*. London: Pine Forge Press.

Mumsema slam Ar ivi. "Ana Baba ve Ya lı Hakkı", <http://www.mumsema.org/hadisler-bolumu/30226-yaslilarla-igili-hadisler.html>. (11.11.2014).

Odaba ı, F., (2011). Prof. Dr. Zeki Arslantürk’e Göre Sosyoloji-Din Sosyolojisi li kisi ve Din Sosyolojisinin Konusu. *Toplum Bilimleri Dergisi*, C. 5, S. 9, 87-114.

Onur, B., (1991). *Geli im Psikolojisi (Yeti kinlik, Ya lılık, Ölüm)*. Ankara: V Yayınları.

Ortaylı, ., (2009). *Osmanlı Toplumunda Aile*. stanbul: Pan Yayıncılık.

O uz, T. M., (2007). *Ya lılarda Görülen Biyolojik ve Sosyal De iimler*. (Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Örnek Büken, N., (2009). Ya lılık ve Etik. H. Do an, F. Mahmuto lu, ve N. Arın (Ed.), *Türk Tıp Eti i ve Tıp Hukuku Ara tırmaları Yıllı ı* (s. 205-218). Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. ti.

Önal Dölek B., (2012). Evde ve Kurumda Uzun Dönemli Bakım. T. Be er (Ed.), *Klinik Geli im* (s. 95-99), C.25, S.3. Ankara: stanbul Tabip Odası.

Öz, F., (2002). Ya amın Son Evresi: Ya lılık Psikososyal Açıdan Gözden Geçirme. *Kriz Dergisi*, C. 10, S. 2, 17-28.

- Özcan, Z., (2008). *nsan ve Toplumbilimleri I: Genel Bakı* . Ankara: Alfa Aktüel Yayınları.
- Özcan, M., (2010). *Aktif Ya lanmaya Yönelik Sosyal Güvenlik Politikaları*. (Yayınlanmamı Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara,
- Özdemir, Ö., (2009). *Hem irelik Ö rencilerinin Ya lı Ayrımcılı ma li kin Tutumları*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi/Sa lık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özer, ., (1991). Kent Ailesi. M. Do an, . Sezal, M. Mete ve M. sen (Ed.), *Türk Aile Ansiklopedisi 2* (s. 665-680). Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu Yayınları, Bilim Serisi, C. 11, S. 72.
- Özer, S., (2007). “Sık Rastlanan Psikiyatrik Sorunlar”. <http://www.gebam.hacettepe.edu.tr>, (15. 10. 2013).
- Özgüven, ., (2011). *Ailede leti im ve Ya am*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özkul, M., (2002). *Çalı ma Sosyolojisi: Çalı ma li kileri ve gücünün Sosyolojisi (Isparta Uygulaması)*. stanbul: Türk Dünyası Ara tırmaları Vakfı.
- Özkul, M., (2008). *Örgüt Sosyolojisi* . Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Öztop, H., Sener, A. ve Güven, S., (2008). Evde Bakımın Ya lı ve Aile Açısından Olumlu ve Olumsuz Yönleri. *Ya lı Sorunları Ara tırma Dergisi*, S. 1, 39-49.
- Öztürk, . ve Ozansoy, A., (2009). Avrupa Birli i Ülkelerinde ve Türkiye’de Vergi Mevzuatı Açısından Gelirin Tanımı. *Mali Pusula*, C. 5, S. 57, 66-85.
- Pickard, S., (2009). Governing Old Age: The ‘Case Managed Older Person. *Sociology*, S. 43, 67-84.
- Pehlivan, S. ve Karadakovan, A., (2013). Ya lı Bireylerde Fizyolojik De i iklikler ve Hem irelik Tanılaması. *Gümü hane Üniversitesi Sa lık Bilimleri Dergisi*, C. 2, S. 3, 385-395.
- Poloma, M., (1993). *Ça da Sosyoloji Kuramları*. Ankara: Gündo an Yayınlar.
- Rennemark, M. and Berggren, T., (2006). Relationships between Work-Status and Leissure Life Style at the Age of 60 Years Old. *Eur J Ageing*, S. 3, 82-88.
- Richardson, V. E. and Barusch, A. S., (2002). *Gerontological Practice for The Twenty-First Century*. New York: Columbia University Press.
- Roberto, K., Allen, K. ve Blieszener, R., (2008). Older Women, Their Children, and Grandchildren: A Feminist Perspective on Family Relationships. *Journal of Women & Aging*, C. 2-3, S. 11, 67-84.
- Sancaklı, S., (2006). Hadislerde Ya lılık Olgusunun De erlendirilmesi. *C.Ü. lahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 10, S. 1, 49-71.
- Smith D, A., (1996). *Toplumsal De i me Anlayı ı*. (Ü. Oskay, Çev.) Ankara: Gündo an Yayınları.
- Soottipong Gray, R., Rukumnuaykit, P., Kittisuksathit, S. and Thongthai, V., (2008). Inner Happiness among Thai Elderly. *J Cross Cult Gerontol*, S. 23, 211-224.

- Soyuer, F. ve Soyuer, A., (2008). Ya lılık ve Fiziksel Aktivite. *nönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, C. 15, S. 3, 219-224.
- Süleymanov, A., (2010). Ça da Türk Toplumlarında Evlilik li kileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 198-216.
- Sümbülo lu, K. ve Sümbülo lu, V., (1997). *Biyoistatistik*. Ankara: Hatipo lu Yayınevi.
- ahinkaya, R., (1990). Türk Aileleri Hangi Yönden Birbirinden Farklılık Gösteriyor 1960. B. Dikeçligil, & Ç. Ahmet içinde, *Aile Yazıları I*. Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu, Bilim Serisi, C.5, S.1.
- eker, A., “Ya lılık, Yoksulluk ve Sosyal Devlet Üzerine Doç. Dr. smail Tufan le Bir Söyle i”. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/ismailtufansoylesi.htm>, (04.06.2013).
- ener, A., (2009). “Ya lılık, Ya am Doyumu ve Bo Zaman Faaliyetleri”, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/yasamdoyumu.pdf>, (13.07.2014).
- engönül, T., (2008). Toplumumuzda E itimin Dikey Sosyal Hareketlili e Etkisi (zmir’de Profesyonel Meslek Sahibi Bireyler Üzerine Bir Ara tırma). *Sosyoloji Dergisi*, S. 19, 172-208.
- Tezcan, M., (1985). *E itim Sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi E itim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 150.
- T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 1 Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlü ü. (2011). *Türkiye’de Ya lılık Dönemine li kin Beklentiler*. Ankara: KRY Yayıncılık Ltd. ti.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakan ı & Türkiye statistik Kurumu. (2011). *Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Ara tırması 2010*. Ankara: Türkiye statistik Kurumu Matbaası.
- T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 1. (2011). *Türkiye’de Aile Yapısı Ara tırması*. Ankara: Af aro lu Matbaa.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlı ı Özürlü ve Ya lı Hizmetleri Genel Müdürlü ü. (2012). Ku aklararası Dayanı ma ve Aktif Ya lanma. *Ku aklararası Dayanı ma ve Aktif Ya lanma Sempozyumu*, 30 Kasım 2012-Gaziantep, Ankara: Grafer Yayın.
- TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu. (1992). Ev ve Ailenin De i imi. T. Alkan içinde, *Sosyo-Kültürel De i me Sürecinde Türk Ailesi 2*. Ankara: TC. Ba bakanlık Aile Ara tırma Kurumu Yayınları.
- Tufan, ., “Gerontolojiye Giri ”. <http://itgevakif.com/pdfs/Gerontolojiye>, (02. 05. 2013).
- Tufan, ., “Türkiye’de Demografik De i imler ve Geropsikiyatri”, http://www.itgevakif.com/pdfs/makale_gerontopsikiyatri.pdf, (05.04.2012).
- Tufan, ., (2001). Ya lanan Dünyada Bir Delikanlı: Türkiye. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, C. 12, S. 3, 27-49.
- Tufan, ., (2002). *Antikça dan Günümüze Ya lılık, Sosyolojik Ya lanma*. stanbul: Aykırı Yayıncılık.

- Tufan, ., (2003). *Modernleşen Türkiye’de Yaşlılık ve Yaşlanmak (Yaşlanmanın Sosyolojisi)*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yay.
- Tufan, ., (2006). *Yaşlılıkta Bakıma Muhtaçlık ve Yeni Bir Bakım Kültürü*. Antalya: Gero Yayın.
- Tufan, ., (2007). *Birinci Türkiye Yaşlılık Raporu*. Antalya: Gero Yayın.
- Tufan, ., (2012). Türkiye’de Demografik Değişimlerin Yaratacağı Yaşlanma ve Yaşlılık Olgusu ve Gelecek için Öneriler. Ö. Özüoğlu (Haz.), *Sosyal Dönüşüm, Biyoetik ve Kamu Politikaları Konferansı, 12 Nisan 2012*, Ankara: Bildiriler (s. 15-31). Ankara: Guzelis Ofset.
- Tufan, ., “Yaşlılık ve Sosyal Tabaka”, <http://antalyaekspres.com.tr/yazdir2.asp?id=83&makaleid=5039>, 26.06.2013, Prag.2-3.
- Tufan, ., “Yaşlılıkta Bakıma Muhtaçlık ve Sosyal Bakım Sigortası”. <http://www.itgevakif.com/pdfs/yaşlılıktaortayacakriskler.pdf>. (02.05.2013).
- Tufan, . “Türkiye’de Alzheimer Hastası Yaşlı insanların Bakıcıları”. http://www.itgevakif.com/pdfs/AlzheimerHastalarınınBakıcıları_itufan_sicher.pdf. (02.05.2013).
- Türkkahraman, M., (2009). Teorik ve Fonksiyonel Açısından Kurumlar ve Kurumlararası İlişkiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 2, 25-46.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (1982). *T.C. Resmi Gazete*, 2709, (7.11.1982).
- Türkiye İstatistik Kurumu. “Hane Halkı Gücü Araştırması, 2010”, <http://www.tuik.gov.tr/HaberBülteni>, (01.03.2011).
- Türkiye İstatistik Kurumu. “Özürülülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması”, <http://www.tuik.gov.tr>, (07.04.2011), s. 6370.
- Türkiye İstatistik Kurumu. “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2012”, <http://www.tuik.gov.tr/HaberBülteni>, (28.01.2013).
- Türkiye İstatistik Kurumu. “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2011”, <http://www.tuik.gov.tr/HaberBülteni>, (27.01.2014).
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2013). “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları”. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>. (05.05.2013)
- Türk İstatistik Kurumu. (2013). *Seçilmiş Göstergelerle 2012 Isparta*. Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.
- Türkiye İstatistik Kurumu. “Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2013”, <http://www.tuik.gov.tr/HaberBülteni>, (29.01.2014).
- Türkiye İstatistik Kurumu. “Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri, 2012-2013”, <http://www.tuik.gov.tr/HaberBülteni>, (26.03.2014).
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). *T.C. Resmi Gazete*, 2709, (7.11.1982).
- Uskun, E. ve Öztürk, M., (2005). Isparta’da Özürlülük, Sakatlık ve Engellilik Epidemiyolojisi. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, C. 15, S. 1, 90-100.

- Ünsal, A. ve Gökçe, D., (2010). The Prevalence of Chronic Disease and Drug Use in The Elderly in Central Kır ehir . *Türk Geriatri Dergisi*, C. 13, S. 4, 244-251.
- Ünsal, A., Demir, G. ve Çoban, Ö., (2011). Aydın Huzurevinde Kalan Ya lılarda Kronik Hastalık Sıklı ı ve laç Kullanımları. *ADU Tıp Fakültesi Dergisi*, C. 12, S. 3, 5-10
- Wallace, A. and Wolf, A., (2004). *Ça da Sosyoloji Kuramları*. (L. Elburuz , & M. Ayas, Çev.) zmir: Punto Yayıncılık.
- Weber, M., (1996). *Max Weber Sosyoloji*. (T. Parla, Çev.) stanbul: leti im Yayınları.
- World Health Organization. “Active Ageing: A policy Framework”, <http://whqlibdoc.who.int/hq/>, (01.05.2014).
- World Health Organization, (2011). “World Report on Disability”. http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf, (01.07.2013).
- World Health Organization. “Definition of an Older or Elderly Person”. <http://www.who.int>, (10.06. 2013).
- Ya , O. ve Ergin, E., Ya lanan gücünde Sa lı ı ve Güvenli i Sorunları ve Çözüm Önerileri”.<http://isguvenlikuzmani.wordpress.com/2014/01/13/yaslanan/isgucunde-is-sagligi-ve-guvenligi-sorunlari-ve-cozum-onerileri/> (13.01.2014)
- Yanbay, Y. Ö., (2009). *Adana Organize Sanayi Bölgesinde Sanayile me Ve Din li kileri*. Yayınlanmamı Yüksek Lisans Tezi), T.C. Çukurova Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana
- Yıldırım, A. ve im ek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Ara tırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Zimmer Zachary, Z., Korinek , K., Knodel, J. and Chayovan, N., (2008). Migrant Interactions with Elderly Parents in Rural Cambodia and Thailand. *Journal of Marriage and Family*, S. 70, s. 585-598.

EKLER

Ek – 1: Anket Soruları

YA LILIK STATÜSÜ, ROLLERİ AÇISINDAN YA LILARIN TOPLUMSAL BEKLENTİLERİ VE SORUNLARI (ISPARTA ÖRNE İ)	
TARİH	
YER	
ANKETÖR	
BA LAMA SAAT	
B T SAAT	
NOT	
SORU	CEVAP ALTERNAT FLER
1. C NS YET	ERKEK [] KADIN []
2. YA I	_____ [] Cevap yok [] Bilmiyor []
3. MEDEN DURUMU	EVL [] BEKAR [] DUL [] BO ANDI [] Cevap yok [] Bilmiyor []
3A. EVL , DUL VE BO ANDI ise: Kaç defa evlendi?	
3B. BEKAR ise: Sizi do ru mu anladım: imdiye kadar hiç evlenmediniz mi?	H Ç EVLENMED [] EVLEND [] Soru 3A'ya geri dön! Cevap yok [] Bilmiyor []
4. DO UM YER	L [] LÇE [] KÖY [] Cevap yok [] Bilmiyor []

5. KAMET YER	L [] LÇE [] KÖY []
6. E T M DURUMU	OKURYAZAR DE L [] D PLOMASIZ OKURYAZAR [] LKOKUL [] ORTAOKUL [] L SE [] YÜKSKOKUL, ÜN VERS TE [] Cevap yok [] Bilmiyor []
7. U ANDA ÇALI IYOR MU?	EVET: [] Maa ı _____ TL/Ay HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
7A. EVET ise: HANG MESLEK DALINDA ÇALI IYOR?	
7B. BU, AYNI ZAMANDA Ö RENM OLDU U MESLEK M ?	EVET [] HAYIR [] MESLE YOK [] Cevap yok [] Bilmiyor []
8. E N NE T M DURUMU	OKURYAZAR DE L [] D PLOMASIZ OKURYAZAR [] LKOKUL [] ORTAOKUL [] L SE [] YÜKSEKOKUL, ÜN VERS TE [] Cevap yok [] Bilmiyor []

9. E U ANDA ÇALI IYOR MU?	EVET: [] Maa 1 _____ TL/Ay HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
9A. EVET ise: HANG MESLEK DALINDA ÇALI IYOR?	_____ Cevap yok [] Bilmiyor []
9B. BU, AYNI ZAMANDA Ö RENM OLDU U MESLEK M ?	EVET [] HAYIR [] MESLE YOK [] Cevap yok [] Bilmiyor []
10. EMEKL OLDU MU?	EVET:[] Emekli Maa 1 _____ TL/Ay HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
11. E EMEKL OLDU MU?	EVET: [] Emekli Maa 1 _____ TL/Ay HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
12. Çocukları üzerine bilgiler. D KKAT! Bir ve birden fazla evlilik yapanlara farklı sorular	
Bir kere evlenenler	
12A. HAYATTA OLAN KAÇ ÇOCU U VAR?	_____ Cevap yok [] Bilmiyor []
12B. ÇOCUKLARIN KAÇI ERKEK, KAÇI KIZI?	ERKEK (SAYI): _____ KIZ (SAYI): _____ Cevap yok [] Bilmiyor []
12C. ÇOCUKLARINDAN KAÇI EVL ?	Evli ERKEK (SAYI): _____ Evli KIZ (SAYI): _____ Cevap yok [] Bilmiyor []

12D. ÇOCUKLARIYLA L K S SÜRÜYOR MU? Soru 14'ten devam	HEPS YLE DEVAM ED YOR [] BAZILARIYLA DEVAM ED YOR [] H ÇB R YLE GÖRÜ MÜYOR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
Birden fazla evlilik yapanlar	
13A. Tüm evliliklerinden HAYATTA OLAN KAÇ ÇOCU U VAR?	_____ Cevap yok [] Bilmiyor []
13B. Tüm evliliklerinden olan ÇOCUKLARIN KAÇI ERKEK, KAÇI KIZI?	ERKEK (SAYI): _____ KIZ (SAYI): _____ Cevap yok [] Bilmiyor []
13C. Tüm evliliklerinden ÇOCUKLARINDAN KAÇI EVL ?	Evli ERKEK (SAYI): _____ Evli KIZ (SAYI): _____ Cevap yok [] Bilmiyor []
13D. ÖNCEK EVL L KLERDEN OLAN ÇOCUKLARIYLA L K S SÜRÜYOR MU?	HEPS YLE DEVAM ED YOR [] BAZILARIYLA DEVAM ED YOR [] H ÇB R YLE GÖRÜ MÜYOR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
13E. U ANDAK EVL L NDEN OLAN ÇOCUKLARIYLA L K S SÜRÜYOR MU?	HEPS YLE DEVAM ED YOR [] BAZILARIYLA DEVAM ED YOR [] H ÇB R YLE GÖRÜ MÜYOR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
14. EVDE S Z DAH L TOPLAM KAÇ K OTURUYOR? Tek ki i ise Soru X'ten devam	_____ Ki i Soru 15'ten devam HUZUREV NDE KALIYOR [] Soru 20'den devam Cevap yok [] Bilmiyor []
15. EVDEK K LERDEN KAÇ TANES ÇOCU UNUZ?	_____ Cevap yok [] Bilmiyor []

<p>ÖRNE N KAÇ TANES ORTAOKUL MEZUNUDUR. BEN S ZE E T M DURUMUNU SÖYLEYECE M, S Z DE BANA SAYIYI SÖYLEY N Z.</p>	<p>D PLOMASIZ OKURYAZAR _____ LKOKUL _____ ORTAOKUL _____ L SE _____ YÜKSEKOKUL/ÜN VERS TE _____ Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>22. ERKEK ÇOCUKLARINIZIN MESLEK DURUMUNU SÖYLEY N Z.</p>	<p>1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____ 6. _____</p>
<p>23. KIZ ÇOCUKLARINIZIN MESLEK DURUMUNU SÖYLEY N Z.</p>	<p>1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____ 6. _____</p>
<p>24. EVDE ÇALI AN VEYA GEL R OLAN KAÇ K VAR? Huzurevinde kalanlara sorulmayacak Huzurevinde kalıyorsa, soru 28'den devam</p>	<p>_____ Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>25. EVE G REN AYLIK TOPLAM GEL R NE KADAR? Huzurevinde kalanlara sorulmayacak Kesin rakam art de il, yakla ık da olabilir.</p>	<p>_____ Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>26. EVE G REN TOPLAM AYLIK GEL R GEÇ M N Z Ç N YETERL M ? Huzurevinde kalanlara sorulmayacak</p>	<p>YETERL [] YETERL DE L [] Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>27. EV N Z KEND N ZE M A T, K RACI MİSİNİZ? Huzurevinde kalanlara sorulmayacak</p>	<p>KEND EV [] K RACI [] Cevap yok [] Bilmiyor []</p>

28. OTURDU UNUZ BU EV DI İNDA (K RACI VEYA HZURUEV NDE B LE OLSA) GAYR MENUKLLER N Z VAR MI, ÖRNE N EV, ARSA, BAHÇE G B ?	VAR [] YOK [] Cevap yok [] Bilmiyor []
29.YA İTLARINIZLA KAR İLA TIRDI İNİZDA GEL R DURUMUNUZU NASIL DE ERLEND R YORSUNUZ?	YETERL [] YETERL DE L [] Cevap yok [] Bilmiyor []
30. S Z KEND N Z HANG TABAKANIN MENSUBU OLARAK GÖRÜYORSUNUZ?	ÜST TABAKA [] ORTA TABAKANIN ÜSTÜ [] ORTA TABAKA [] Ç [] Cevap yok [] Bilmiyor []
33. HUZUREV NDE KALMAK STER M S N Z?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
33A. HAYIR ise: HUZUREV NDE NEDEN KALMAK STEM YORSUNUZ?	A LEMLE B RL KTE OLMAK BEN MUTLU ED YOR BA KALARIYLA YA AMAK STEM YORUM KURUM ORTAMI BEN RAHATSIZ EDER [] KOM ULARIM/TOPLUM AYIPLAR [] ÇOCUKLARIM Z N VERMEZ [] YALNIZ YA AMAYI SEV YORUM []
HUZUREV NDE KALANLAR	
34. BURAYA YERLE EL NE KADAR OLDU?	1 YILDAN AZ [] 1 YIL - 2 YILDAN AZ [] 2 YIL – 3 YILDAN AZ [] 3 YIL – 4 YILDAN AZ [] 4 YIL VE DAHA FAZLA [] Cevap yok [] Bilmiyor []

35. EVL SE: E DE AYNI HUZUREV NDE KALİYOR?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok []	Bilmiyor []
36. BURADA YA AMAKTAN MEMNUN MUSUNUZ?	MEMNUNUM [] MEMNUNUM DE L M [] ORTA [] Cevap yok []	Bilmiyor []
37. BURAYA KENDİSTE N ZLEM YERLE T N Z?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok []	Bilmiyor []
SOSYAL LER ÜZER NE		
<p>MD L KLER N ZDEN MEMNUN YET N Z GÖZDEN GEÇ RMEN Z VE DE ERLEND RME YAPIP CEVABINIZI VERMEN Z ST YORUM. LÜTFEN ÇOK UZUN DÜ ÜNMEYEN CEVAP VER N Z. GENELL KLE AKLINIZA LK GELEN EN Y DE ERLEND RMED R. KOLAYLIK OLSUN D YE BU KEZ RAKAMLARLA CEVAP VER N Z. EN KÜÇÜK RAKAM 1'D R VE H Ç MEMNUN OLMADI INIZ ANLAMINA GEL R VE EN YÜKSEK RAKAM 10'DUR TAMAMEN MEMNUN OLDU UNUZ ANLAMINA GEL YOR. SADECE R KEL ME SÖYLEYECE M VE BU N KEL MEDE FADE ED LEN KLERLE OLAN LK K N Z DE ERLEND R N Z. HER EY ANLA ILDIYSA BA LAYAB L R Z.</p>		
38. E N Z (evli de ilse sorma)	EVET [] Cevap yok []	HAYIR [] Bilmiyor []
38A. E N ZDEN KÂYETÇ OLDU UNUZ KONULAR NELERD R?		
38B. SORUN OLMAMASI Ç N NELER YAPILMALIDIR?		
39. ÇOCUKLARINIZ	EVET [] Cevap yok []	HAYIR [] Bilmiyor []
39A. ÇOCUKLARINIZDAN KÂYETÇ OLDU UNUZ		

41A. KARDELERİN ZDEN KÂYETÇ OLDU UNUZ KONULAR NELERDİR?	
41B. KARDELERİN ZLE SORUN OLMAMASI ÇİN NELER YAPILMALIDIR?	
42. TORUNLARINIZ	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
42A. TORUNLARINIZDAN KÂYETÇ OLDU UNUZ KONULAR NELERDİR?	
42B. TORUNLARINIZLA SORUN OLMAMASI ÇİN NELER YAPILMALIDIR?	
42C. TORUNLARINIZLA GÖRÜME SIKLIĞINIZ NEDİR?	
42D. TORUNLARINIZ SÖZÜNÜZÜ DİNLER Mİ?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
42E. TORUNLARINIZ SİZLE KARILGİL MİDİR?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
42F. HAYIR SE: TORUNLARINIZIN SİZLE KARILGİL OLMASININ NEDENİ NEDİR?	

43. D ER AKRABALARINIZ	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
43A. D ER AKRABALARINIZDAN KÂYETÇ OLDU UNUZ KONULAR	
43B. D ER AKRABALARINIZLA SORUN OLMAMASI Ç N NELER YAPILMALI	
44. A LEN Z N S Z NASIL GÖRÜYOR	YÜK [] PARA KAYNA I [] BEN ÖNEMS YOR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
45. A LEN Z ÖNEML KARARLARI S ZE DANI IR MI?	EVET HAYIR Cevap yok [] Bilmiyor []
45A. KARARLARDA S ZE DANI ILMAMASINA ÜZÜLÜR MÜSÜNÜZ?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
46. GENÇLER N YA LILARA GÖSTERD OLUMLU DAVRANI LAR NELERD R?	
47. GENÇLER N YA LILARA GÖSTERD OLUMSUZ DAVRANI LAR NELERD R?	
SERBEST ZAMAN AKT V TELER	
48. HOB N Z VAR MI?	EVET: [] _____

	HAYIR [] Cevap yok []	Bilmiyor []
49. DERNEK, VAKIF VB. KURULU ALARA ÜYE M S N Z?	EVET: [] _____ HAYIR [] Cevap yok []	Bilmiyor []
50. A LE FERTLER N ZLE B RL KTE YAPTI INIZ ETK NL KLER VAR MI, MESELA B RL KTE Z YARET G TMEK VEYA BA KA B R EY?	EVET: [] HAYIR [] Cevap yok []	Bilmiyor []
50A. BU ETK NL KLER NELERD R?	AKRABA Z YARET [] KOM U Z YARET [] ALI VER E G TMEK [] P KN E G TMEK [] ARKADA /A LE DOSTU Z YARET [] S NEMAYA G TMEK [] DI ARI YEME E G TMEK [] T YATROYA G TMEK [] D ER(.....)	
50B. A LEN Z N S Z GÖTÜRME YERLER NELERD R?		
50C. A LEN Z BU YERLERE S Z NEDEN GÖTÜRMÜYOR?		
HAYATA BAKI		
51. HER EYE RA MEN, GENEL OLARAK	EVET []	HAYIR []

DE ERLEND RD N ZDE HAYATINIZDAN MEMNUN MUSUNUZ?	Cevap yok []	Bilmiyor []
52. HER EYE RA MEN, GENEL OLARAK DE ERLEND RD N ZDE BA ARILI B R HAYAT GEÇ RD N Z DÜ ÜNÜYOR MUSUNUZ?	EVET [] Cevap yok []	HAYIR [] Bilmiyor []
52A. BA ARINIZIN NEDEN NED R?		
52B BA ARISIZLI INIZIN NEDEN NED R?		
53. YALNIZLIK DUYGUSUNA KAPILIYOR MUSUNUZ?	EVET [] Cevap yok []	HAYIR [] Bilmiyor []
54. BA ARILI B R ANNE/BABA OLDU UNUZU DÜ ÜNÜYOR MUSUNUZ?	EVET [] Cevap yok []	HAYIR [] Bilmiyor []
55. S Z N ZAMANINIZIN ANNE/BABA-ÇOCUK L K S NE GÖRE GÜNÜMÜZÜN ANNE/BABA- ÇOCUK L K S N N ÖZELL KLER NELERD R?		
56. ANNE/BABA-ÇOCUK L K S N N DE MES N N NELERD R?		
57. YA INIZ LERLED KÇE HAYATINIZDA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR NELERD R?		

<p>58.HAYATA YEN DEN BA LAMAK MÜMKÜN OLSA KEND HAYATINIZDA YAPACA INIZ DE KL KLER NELERD R?</p>	<p>OKUMAK []</p> <p>Y B R MESLEK SAH B OLMAK []</p> <p>SOSYAL GÜVENCEM SA LAMAK []</p> <p>KURARAK KEND MDE ÇALI MAK []</p> <p>Y B R A LE YA AMINA SAH P OLMAK []</p> <p>A LEM YA DA KEND M Ç N DAHA Y MADD KO ULLAR []</p> <p>SEYAHAT ETMEK, []</p> <p>SOSYAL FAAL YETLERDE BULUNMAK []</p> <p>ÇOCUKLARIMIN OKUMASINI SA LAMAK []</p> <p>DAHA AZ ÇOCUK SAH B OLMAK []</p> <p>Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>YA LININ GÖREVLER ve YA AM ALANI</p>	
<p>59. EV N GEÇ M N SA LAMAK VEYA KATKI YAPMAK</p>	<p>EVET: []</p> <p>HAYIR: []</p> <p>Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>60. TORUNLARA BAKMAK VE ONLARIE TMEK</p>	<p>EVET: []</p> <p>HAYIR: []</p> <p>Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>61. A LE Ç UYUM VE HUZURU SA LAMAK</p>	<p>EVET: []</p> <p>HAYIR: []</p> <p>Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>62. A LE Ç OTOR TE VE D S PL N SA LAMAK</p>	<p>EVET: []</p> <p>HAYIR: []</p> <p>Cevap yok [] Bilmiyor []</p>
<p>63. A LE GÜVENL N SA LAMAK</p>	<p>EVET: []</p>

	HAYIR: [] Cevap yok [] Bilmiyor []
64. EV Ç TAM RATLARI YAPMAK	EVET: [] HAYIR: [] Cevap yok [] Bilmiyor []
65. ALI VER YAPMAK	EVET: [] HAYIR: [] Cevap yok [] Bilmiyor []
66. EV N LER N YAPMAK	EVET: [] HAYIR: [] Cevap yok [] Bilmiyor []
67. A LE Ç NDEK GÖREVLER YAPMAKTAN MEMNUN MUSUNUZ?	MEMNUNUM [] MEMNUN DE L M [] Cevap yok [] Bilmiyor []
68. A LEN Z, YAPMAKTA ZORLANDI INIZ HANG LER YAPMANIZI ST YOR?	F Z KSEL HT YAÇLARIMI KEND M KAR ILAMAMI ST YORLAR [] EV LER NE YARDIMCI OLMAMI ST YORLAR [] A LE BÜTÇES NE KATKI YAPMAMI ST YORLAR. [] ONLARIN SOSYAL HAYATINA MÜDAHALE ETMEM STEM YORLAR [] D ER... [] Cevap yok [] Bilmiyor []
69. YA LI NEREDE YA AMALIDIR?	KENDI EVİNDE [] YA LILARA UYGUN YAPILMI EVLERDE [] AILELERİNİN YANINDA [] HUZUREVİNDE [] Cevap yok [] Bilmiyor []

70. YA LININ HUZUREV NDE KALMA NEDEN NED R?	AILELERIN ARTIK YA LILARI YÜK OLARAK GÖRMESİ [] DAHA RAHAT OLMASI [] YA LILARIN BÖYLE İSTEMESİ [] EKONOMİK SEBEPLER [] Cevap yok [] Bilmiyor []
DAYANI MA	
71. ÇOCUKLARINIZA PARA YARDIMI YAPIYOR MUSUNUZ? Geliri yoksa sorma!	EVET HAYIR Cevap yok [] Bilmiyor []
72. ÇOCUKLARINIZDAN PARA YARDIMI ALIYOR MUSUNUZ?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
73. GEREKL OLURSA KOM ULARDAN (veya: HUZUREV SAK NLER NDEN) S ZE DESTEK OLACAK B R LER VAR MI?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
BEKLENT	
80. DEVLETTEN BEKLENT N Z NELERD R?	
SA LIK, ENGELL L K, BAKIMA MUHTAÇLIK	
81. KRON K HASTALIKLARINIZ VAR MI?	EVET, [] _____ Tane HAYIR []

	HASTALIK ADLARI: Cevap yok [] Bilmiyor []
82. ENGELLİLİK SORUNUNUZ VAR MI?	EVET, [] Türü _____ HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
83. BAKIMA MUHTAÇLIK SORUNUNUZ VAR MI?	EVET [] HAYIR [] Cevap yok [] Bilmiyor []
84. EN ÇOK HANGİLERİSİZ ZORLUK YARATIYOR? Bu soruya hiç veya hepsi cevap verilebilir. VAR olanlara "X" koy!	TME [] GÖRME [] YÜRÜME [] KONU MA [] Z H N, HAFIZA [] RUHSAL [] Cevap yok [] Bilmiyor []
85. YA İTLARINIZA GÖRE KENDİNİZ FİZİKSEL OLARAK NASIL BULUYORSUNUZ?	KENDİME YETERLİ KENDİME YETERSİZ Cevap yok [] Bilmiyor []

ÖZGEÇM

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : I ıl KALAYCI
Do um Yeri ve Yılı : Isparta, 1976
Medeni Hali : Bekar

E ğitim Durumu :

Lise Ö renimi : Atatürk Lisesi (1990– 1993)
Lisans Ö renimi : stanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hem irelik
Yüksek Okulu, (1993-1997)
Yüksek Lisans : Akdeniz Üniversitesi, Sa lık Bilimleri Enstitüsü, Klinik
Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Anabilim Dalı,
Hastane Enfeksiyonları, (1998-2001)
Doktora : SDÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim
Dalı (2009 ---)

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi : İngilizce (yi)

Deneyimi:

Ba kent Üniversite Hastanesi Kalp Damar Cerrahisi Yo un Bakım Hem irisi
SDÜ; Sa lık Bilimleri Fakültesi Hem irelik Bölümü, Ö retim Görevlisi, devam
SDÜ, Ara tırma ve Uygulama Hastanesi, 5.-6. Kat Ba hem ireli i
SDÜ, Ara tırma ve Uygulama Hastanesi, Hem irelik Hizmetleri Müdür Yardımcısı